Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

Պիպէրեան մաքսաասրճնա թապ վէ ճիրուխք
օլունաճ ֆիթապլար .

Ծօմանլար	Միւէլլիֆ	Միւթէրճիմ	ձիլտ	Դ.Բ.
Ակրսէրի եահուտի (Մուսաֆվէր)	Էօժէն—Միւ	Դ. Ամքէչեան	6	80
Բարիսին Հ. էսբաբը	Վիտօգ	»	2	35
Պէօյիւք եիւրէք	Բօլ տ'էկզըմօն	»	4	50
Թիւրլիթօն	Րէնէ Մէզրուա	»	2	25
Ղարիպ պիր սըրր (Տիվանէ-Նին սըրրը)	Բիէր Նինուս	Ա. Ալիք	2	40
Ճինայէթ մահուալը	Ատօլֆ Պլէ	»	2	20
Քէտի կէօղիւ	Ֆ. Պուտկօսկէ	»	1	20
Նէթիճէյի մէրամ	Ժօրժ Օնէ	»	1	12
Էքմէքճի խաթուն	Բ. Մօնթէրէն	Յ. Թօլայեան	6	60
Բարիս ֆամիլարը	»	»	4	70
Բարիս զարաիպլի	»	»	3	60
Իւչ միլեօն ֆրանգ թրախտամա	»	»	2	40
Պին պիր կէճէ	Ա. Տը Ճագի	Արտաճեան	4	40
Եիրմի պին ֆարանգ տէնիզլէր ալթընտա				
Էսէ յահաթ	Ժիւլ Վէրն	»	2	25
Պիքէս (Ֆամիլեասան մահրումիյէթ	Էքթօր Մալօ	»	2	25

PRINTED IN TURKEY

2

ԵԻՐՄԻ ՊԻՆ ՖԱՐՍԱԽ

ՏԷՆԻԶԼԷՐ ԱԼԹԸՆՏԱ ՍԷՅԱՀԱԹ

Միւքէաssիs վէ ղայէթ կիւզէլ rէսիմլէr իլէ
միւզէյէէն

ՖԷՆՆԻ ՐՕՄԱՆ

(ԳԻՏԱԿԱՆ)

ՃԻԼՏԻ ՍԱՆԻ

Միւթէրճիմի
Մ. Պ. Աrապաճեան

Նաշիրի
Կաrապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جليلهسنك ٣١٩ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

ԳԵՏԵՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ - ՀՐԱՏԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս. Հասցէ՝ Ք.Ք.

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱԻԼ
ՍԹԱՆՊՕԼ
Ջագրևագճըլար կօզուշու Ջիւնկիւլլիւ խան Ն. 18-19
)(1892)(

ԳԷՐԳԷՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
HARRY G. BERBERIAN
937 WASHINGTON ST.
BOSTON MASS.

ԵԻՐՄԻ ՊԻՆ ՖԱՐՍԱԽ

ՏԷՆԻԶԼԷՐ ԱԼԹՐՆՏԱ ՍԷՑԱՀԱԹ

ԵԱԻՕՏ

ԹԱՀՏԷԼ ՊԱՀՐ ՏԷՎՐԸ ԱԼԷՄ

1

Պահրը Մուհիբի հիւցի .

*Իչթէ թահտէլ պահր իճրա խլէտիխիմիղ պու սէ-
յահաթը զարիպէնին իքինճի գըմրը պուրատա պաչլար ։
Ֆիքրիմտէ չէտիտ պիր թէէսիր պըրագան գաարը
տէրեատէքի մէրճան մէզարլըղը , վէ մէղքիւր մէզար-
լըգտա կէօրիւլէն էլէմնագ մէնզարէ իլէ գըմրը էվվել
խիթամ պուլտու ։*

*Տէմէք օլուր քի գաբթան նըմճնըն էօմրիւ , տայի-
մի սուբէթտէ հատտ ու բայանը օլմայան տէնիզտէ կէչ-
մէքտէ իտի · հաթտա մուսախլէյհ քէնտի մէզարընը
տախի , պահրը Մուհիթին պիր կիրտասը քէօչէնինտէ
հազըրլամըշ իտի քի , Օգիանօսըն տէհշէթամիզ ճանա-
վարլարը պիլէ , օրատտա եաթան վէ հայաթ ու մէմաթ
(մահու և կենայ) իլէ նէքտիկերէ պաղլանան պու ար-
գատաչլարըն րահաթ , վէ միւէպպէտ օլան ույգուլա-
րընը իխլալ իտէմէզլէր իտի ։*

*Գաբթան Նըմճ , մալիւմիւմիզ օլան ճէնապէնին
տէֆնինտէն սօնրա , « Պու մէզար՝ եալընըզ ճանավար-
լարըն տէյիլ , իլլա ինսանլարըն թէարուզընտան տախի
էմին տիր » տէմիշ իտի ։*

Պու զարիպ աաէմ, տայիմա վահչի, վէ տայիմա ճէմիյէթը պէշերիյէնին ալէյհինաէ ապիմ պիր պուղ ու աաավէթ հըսա խոխյօր իտի։

Գաբթան Նըմօ հագդընաա, Գօնաէյլին մէհինաէյէթինի մուճիպ օլան ֆարղիյաթը, չօգըաղ գապուլէ շայան կէօրմէյօր իտիմ. Գօնաէյլ տայիմա, գաբթան Նըմօյը բուչի արզուա՝ գաար ու գըյմէթի վէ էհլիյէթ ու լիյագաթը թանըմայան, վէ պէ հագդէն լայըգ օլաուղու բաղպէթի կէօրէմէյէն ապիմ աաէմլէրաէն պիրի օլուպ աա, շու հալաէն ինֆաալ խաերէք չիրքէթը պէշերիյէաէն նէֆրէթի իթմիչ, վէ պու ապէպպէ քէնաի մէհարէթի սայէսինաէ իմալ խոխմիչ օլան սէֆինէյէ գաբանմըշ, վէ բուչի ղէմինին հէր նէվի քիւղիֆէթինաէն միւապէրաա օլարագ, աերպէսթճէ հաշամադա գաբար վէրմիչ պիր աաէմ զանն խոխյօր իտի. լաքին պէնճէ, պու ֆարղիյաթ, գաբթան Նըմօնըն հալընըզ պիր ճիհէթինի իյղահ իթմէքաէ իտի։

Ճիլ հագդըա էարար իչմիչ, վէ հաիօա աֆիյօն հուրթմուչ աաէմլէր կիպի ույուշուգլուգա կիրիֆթար օլուպ աա, աէրինն պիր ույգույա տալտըղըմընդ օ մահուա կիճէաէ վուգուա կէլէն հալ, զիհնիմի ասն աէրճէ իշղալ իթմիչ իտի։ Ուֆուգը մուայէնէաէն մէն իթմէք իչին գաբթան Նըմօնըն, հիաաէթլէ տիւրպինի էլմաաէն գաբմաաը, Նօթիւլիւսիւն անլաշըլմազ պիր միւաաէմէսի նէթիճէսինաէն մէճրուհ վէ հէլաք օլան թայիֆէնին հալի հիւզն իշթիմալի, պէնի պաշգա զիւյիմլէրէ զահիպ խոխյօր իտի. էօյլէ հա՛, ուֆուգաա նէ՞ կիպի էարարէնկիզ պիր շէյ վար իտի քի, գաբթան Նըմօ պանա կէօսթէրմէք իտիմէաի, նի՞չին պիզի օաաամընզա գաբաթաը, պիզի զայրի իսթիյարի պիր ույգու իլէ նի՞չին ույութաու, էլպէթաէ պունըաը թէքքին

շէյլէր աէյիլ տիր։ Խա՛յր, Գօնաէյլին ֆարղիյաթընը գապուլ իտէմէմ, գաբթան Նըմօ, հալընըզ ինսանլարաան գաչմագլա իբթիֆա իթմէյուպ, միւահիչ աէֆինէաի, քէնաինի քէյֆինճէ իտիէաիյի մահալէ աէվգ իթտիքաէն մաաէ, քիմ պիլիր նէ տէհչէթամիզ ինթիգամլէրէտէ ալէթ օլույօր։

Մաանաֆիհ, չիմտիքի հալ հիչ պիր շէյէ ահէաահ աէյիլիմ, հէնուգ գարանըլգաա նիմ ըշըգլար կէօրիւպ գարարը գաթը վէրէմէտիյիմտէն, անճագ վուգու պուլան հաաիսէլէրաէն քէշֆ իթտիքլէրիմի հազմագլա իբթիֆա իթմէլիյիմ։

Շուբաաբաա վար քի, պիզի հիչ պիր շէյ գաբթան Նըմօյա բապթ իտէմէզ. քէնաիսի, Նօթիւլիւսաէն ֆիքար իթմէմէք իչին նամուաումուզ իւզրէ աէօզ վէրմիչ օլմաարըղըմըզը բէք ալա պիլիր. պիզ նէզաքէթ բէրաէսի իլէ մէսթուր միւաաֆիր նամը ալթընաա արրֆ էսիրլէր, վէ հախօա մահբուսլարըզ։ Նէա-լանտ, տայիմա ֆիքար իթմէք իւմիւտինաէ տիր. չիւպհէ հօզ քի Գաննաաալը, իւք տիւշմիյի ֆըրսաթտէն իսթիֆաաէ իտէճէք տիր, վէ էլպէթթ պէնաէ մէրգումա իմթիհալ իտէճէյիմ։ Մաանաֆիհ, շայէա Նօթիւլիւսին էարարընա վազըֆ օլմաասան մուֆարէգաթ իտէրսէմ, թէէսիւֆ իտէճէք իտիմ։

Խիւլասայի քէլամ, պու աաէմին ալէյհինաէ պուլունուպ աասալէ՞թ մի իթմէլի, հօխսա լէյհինաէ օլաբաղ թագաիր մի իթմէլի իտի. հանի գաբթան Նըմօ զալի՞մ մի տիր, մաղը՞մ մը տըր, իշթէ պու խուսուստա թէրէտտիւտաէ գալմըշ իտիմ։ Պունըյըլա պէրապէր քէնաինաէն էպէտի սուրէթտէ այրըլմազտաան էվվել, շայանը հայրէթ օլաճագ տէրէճէտէ պաշլանըլմըշ օլան իշպու թահտէլ պահր աէյահաթը էքմալ իլէ,

աէրեակէր ալիքնաա փուլկէրի իւղրէ մի խոհէգի (Նաճկեաց) պուտնան էշեալի հայրէիզատնէրն թէսմի թաանիֆատիրը (գաասկարդեր), թէսդըղ իմմէք ալղուսդրա սուգան օլուլար խոհ։

Էմմի՛ի, պու անէ գաասար պէնիկի պէշէրտէն հէչ պիրինին կէօրմէսիկի ան ճիսկէլէրի կէօրէպիլմէք մի գէնշէն խոհիճատ խաէպիլմէք իչին, էամիւմէն պիր գրսիներ գէնա իմմէկ հայդը օլուգուդու էմմիխաի խաէրիմ. վազաա չիճինկէ գաասար բէք չօղ շէյ կէօրմիւ՛, գատամի պուղալար հէչ մէսապէսինաէ գալըր. պիրա պահրը Մահմիի քէպիր ալիքնաա անճագ ալիք պին գարատա ազաշմիշ խոհք։

Նոհմիւլուսին, կիմսակճէ գրիմաիր մէգրիճէկ (բնակաւէա ցանկը) թէդարրուգ իմմակիներն պիկիյար խոհմ, պու էմնաաէ էկկը հիւրրիւրիմիզի խաէ խաէր պիր գրրատի ախչէճէք օլուրսա, ազդասաշլարդըն, պիրմէք մի կէօրմէք արդուրնա գէնա իմմէգրկիմ, մէրհաաէիմիզկը օլաճագդընաան, չաքնաչար անդէրէ բէգատի. մի համիաա գիրրարը թէահկի իմմէք իչին պէւգիաէ աէրալիի իմմէմ լազըմ կէլիր խոհ. լաբին պէգլէ պիր գրրատի ախչէճ՞ք մի խոհ, ճէպրի օլարադ հաւրկէիների գալդ խաէն պիր աաէմ, էգճան ան ակ պէգլէ պիր գրրատիը կէօգլէր, գատամի ալիմ մի մէրազդը օլան գամի, պիլաքիս գրրատիրն գահաւրնաէն խէմի խաէր։

1868 աէնէսի Ճառնալարդըն էիրմի պիրինճի կէնդ, էգլէն իսմիխ իչինճի գալիան կէմէրմէէ կէլդ կէնէչին էնգաէգիկների էօգլնէյար խոհ, պէնաէ կէմէրմէէ չդըղդ պիր սիգարա էագադրմ, մի մէրգանդնաի ճնաաէներդըն թէազդրգաս պաշյաադրմ. Գաս աաէմին Ֆրանալդճա պիրմէսիկների էյիսէն անգաադրմ. գիրա պիր գաշ աէգիա հիւրսաէգ սէաա իլէ էգլէ սէօգլէր սէգլէսիմ գի, էկկը անգաանշ օլա խոհ, հիշ օրնագաա ագդասրնաա սէճնիւգ գրագաճագ խոհ, լարին մէրգում սարիճի պիր հայաէ գ ալար։

Իչինճի սիւսարի իչի իլէ մէչգուլ օրնագաա իչէն, Գրրէսօս սասարնաագրի թահաէլ պահր գէչմի ան կիգարրանդ էանագրնաա, բէգատ ամիդանդաա գուլունան իրի միճաաէար թագիգի, կէլիգ գիչնէրին ճամիաարդըն թէմիդդէմէ՛է գաշլաադր։ Տէնիգ գիչնէրդէրնաէ օլաաէգուդ կիգի, աաաի իւ շէյ (սասդաաձև) հայդ ալար իլէ իանդ օլաճնանար սայէսինաէ, գկյանդրն շիսաէէիճնի հիւգ սէգիա ագիդրան գաս միսէնաա գիչնէրի թէսգրդ իմմակ. էէգրիճրէր լանիգաար, թէգրիկ գաս միվ՛է թէնսիկէսինի միճէէգ աէրէճէէ՛ էէսիճ գիչնէրի թէսգրդ իմմակ, միճ հէր նէսի թէհլիկէաէն արի օլաճագ սաէրէճ՛ էէսիճ իանդ խոհիգիշ խոհ։

Նոհմիւլուս, թահաէլ պահր հօլաճնա գէս կիլէմէգ իչին գաասրդ աէրնայէ սագաճագդր վազրի, կիսմիկի՛ի թէկդ իլէ սագնա էնաակ։ Գարագդար գասրանդրր գարաճնանագ, սէգիճնէ գարգ ճիհէիճնէ սագդրսկիմմէ՛է գաշլաադր։

Ան՛ճը գաճագդր կէօրիճնամէդ աէրէճէէ՛ վազի պիր սաս օվագրնաա, հանի գէշ հիւգ էլլի միսէճն հէգրիար սաս խոհխագ խաէն, գահրը Մահմիի հիճնաճնին սագդրդ աէգաճնիճնաէ գաճաճնագյար խոհք։

Գաս անճնիգին սագդրդ օ գաասար գէրրագ միճ բարդագ սդրդգի, սագհրնաաճ էյիսիգ աէգաճնիճնէ գագ սանդրրճն գաշդ աէճամէ՛է գաշլաադ։ Նոհմիւլուս, հիւգաէն իրի հիւգ միճրօ աէրիճնիկգաաէ կիսաէյար խոհ. գէգրիճէ պիր գաշ կիճնէկդ հօլաճնա աէվաամ իմմակ. Գէնաէն գաշլաադ հէր գրմ օլաա, միճ նէ գաասար անճնիգի աէվաէ,

ևթնէ պա՛ս թահակ պահր եօթնապատման պէդէճէք վէ պըդըճաղ խոր. Ֆադամի պէն հէր կիւն կիւվրիէ-յէ չըդըդ էթրաֆը թէճէապա՛ս պէդէ. Օդ խանասըն հայտիպտիպ հէվասըներ թէնէֆֆիւս էյիմէք, եսթաա ասլաններն բէնդրէպինաէն մնահատաար ատարըն մէնդա-բէյի պինադիրէնին թէճուշաբդըդա էյդէնաէք, վէ պա-պէն ան փիթիպանաէսէբի փիթագորը օգուտնդ վէ ան յահամիրմիդը եազնադա վադրի կէչիրիդ դէրրէ դաատար պըդըդնդոր խոր.

Սրհէթը պէսէնիչէմիդ մէճուն օյաճադ ատրճէ-ան խոր. Անֆինէնին թաանի վիճաանիդիդ եարդոր խոր. Համեաա պանա գատա, Նէա-Լանասրն բէչիրտիդ թաանիդատա հաճէրի կէօրմէդ խոր. դերա Վանասատը՝ ապրնա Նոհմիւսէնն պիր պիյադ իւդրէ օյան թաանի-դատան չէրճայէրի իրմէ՛քառ խոր.

Պանասան գոհմինադար, անֆինէնին թէպէատու-ան պրի վէ մի թաանդ հէվասը ապէսինաէ, նէգդ-ան անէ մնասն պուդնադոր խոր, Համեաա Տէնասու-ֆիդ թէամիդ գըդրնան, վէ գօրայդարրն իւդրինաէ պինէն ան դահագրիը կիսի պիր նէգահրը, գօ-դայճա էրիմէքառ օյան Գալիդէրրին էհի իդ գադրշաբ-ըդըդդը հադաէ, հէմ լէգդէրի վէ հէմ ան նէգդ իւ-դ էօքսիրիդ գադշը բէք կիւդէ պիր իւաճ օդոյոր խոր.

Պիր գաչ կիւնէր միթէճնաան վէ քէօրէրէդ ան-նդ գուշդարը կէօրսէք. պանդար, մնարհի վէ չայ-դադ ճրնարնանան օդուգ պիր գաչ թաանէսինի մէհարէդ-դ վուդուգ քի, խուսուս պիր սուրէհատ բիշիրի-դուգ լէգդէրի պիր ահ թաանի օդուս.

Գըդրդատան բէք չոգ ուգագուշդուգ սա, անէնգ ահակադարը իւդրինաէ եօրիանդուգ ադան գայէրի պահ-

թահ գուշդարրն իչինաէ, ուգան գանասադրար ճրնա-սրնա մէնատուգ օյան կիւդէ պադրգ չինդէր կէօրսէ՛ք, պանդարրն ակատար, էշէք գրդրտանարնա միւչահիհ ա-դուգ, բէք ահագ տեր. Վէգադէր քէմնադի մէհարէդէ ահհը ակրնատէն պադրգ ահդուգան վէ սիւրահէդէ ու-չան մնարհիդէր իրէ, կիւվրճին ճէատմէդինաէ, գգու-գանասադը, բէնճկատնուգ թիւրքս, վէ պէչուգ գուշ-դատգու Փադիատան ակնդիրէն պէր թագրմ ակնդգ գուշ-դադր ատահ միւչահատէ օրատնատա.

Նահմիւսէնն ադրադր, իւ գէրրէրինաէ գադէհ գրշ-մէթատար պադադադրը պատանան պիրնէմի ակնդգ գար-դանագադրդարը չըդ տարը. Հինա գարբանագադրդարը նէ-միինաէն օյան պա՛ս Հադրմանդար, ատհէր թէնէֆֆիւսդրէ (չնչատական գորժիր) իւրի ուճանատրի էթմէքէն մնան-ադրը գարատնագա, ուգան միատահէ ակրնն ակնդգ-իւրատ գարատնագրդարը հէնճկատնուգ չէ. Գա գադրանագադրդարան պադրդադրը թատնատատգարը հէնճկատնուգ, Հադրմա-նահմիր պահրիչէնին հիւճիւմինաէն գնանդիէրինի հրճգ խոնն գադատգարը ակրատնինաէ չէ.քրդրդ գատա գարը Հադաէ, գէմնադի էմնիչէհի իւդրէ ուգատնուշդար խոր. պանդարրն էհի ադէատնուգ ահհատգ խոհ ակ, ֆադամի նատատնարթատարը բէք իւդրէհի տիր.

Գադրգատա կէրինաէ, ահաններն բէնչէրէսինաէն ան-իւրինն ատ իչինաէ օյան էօթարը Հադահիչէսինի նագադար թէատրգա ադատագ, ճէնագար վ.ագհգդէ վատճատա Հագ-րէհթէչէրինեն ահամէհ վէ գատվէհիր Իւահիչէսինաէ Հադ-բան օգուդար խոհ. մէգրիւր գադրդարրն ադատնատա գադար նէվիէր կէօրսէ՛ք գի, հէնատգ օ անէ գատար էմնագրէրինի կէօրմէմիշ խոհ.

Գահրր Ա.Հմէր (կարմիր ծով) իւդ գահրր Ա՛ատհիհր հինահ, վէ Ամէրիգահնեն խոհիր իւահիւվագէ միատա-

*տըվի օգան ակվահիլինի իհամիա իաչն Օգիանոսըն ակ-
րանցնենաչ պուլունան բոմբըրխուճա պալըգլարը, խուռու-
սի օլարագ գիրըչ շայան տըր։*

*Գու պալըգլար, գապլանագապըլարը, ակնոց թոս-
պագըլարը, վչ պիտրիսմ գապուգը ակաչգիլեր կկալ,
հալընըգ քեմիքաչն օլնագ շարիճըլըլա պիր նեվի գըրիս
իչինաչ պուլունուրլար, պունլար կճահ գավիճչ վչ իչ
քեօչչ, վչ կճահ ոտա գիյուաչակ իչչ ուսիճ օլարագ
ակօրիճ քեօչչ շեքրինի քեագ իաչերլեր. պունլարուան
հայրըճա իրի իչ քեօչչելիչերչ թեօռուսիգ իճիոմ, գու-
բուգլարը ճանվի, գանուուլարը ուարըմիճրագ, եճիչերի
լեգգենիվի, վչ պեօրչյիճճի օգան գու ճնճիւգուգաճ, գա-
գը պալըգլար կկալ թամիլը ուտյա տաճի ալըշագիկեր-
լեր քի, պունդն իճրաագնը իռուաչեիչն թամիկչ իաչ-
րիմ։*

*Քեգաիք արրիճարնուռա կկալ շեքրինաչ իրիճչ
ակօրիճ ուաչռ ոիռանեքչերի գուլունան ակօրիճ քեօչչ
գապուգլուլար իչչ, վիճուուչերինն ուրիճ թուագիգը
պեյուագ պինեքչեր իչչ ճիգեյնեչն, վչ ուաչիճռ գուշ-
լար կկալ ալըշնյա ճիռոմոռա օգան, վչ ուճիոգ ակուա-
լարըյլա «ակնոց ուօնուգը» թեոմիկչ գրլընուան իչ
քեօչչ, գապուգլարը գիրրիսմիլ, վչ ուճլարը քեուկին
օգնըլարը ուտիճ գիրրչ ուտտ իաչերիմ։*

*Արրիճարը Գօնիգ շեքրինաչ ոիռանեքչեր իչչ ակ-
նոգ ակվիլերի, քի գունըլարն էճիճ գայրշ կկալ ակրիճ
ակր, գայրուգարգ վչ արրիճարը ակրինըլ ակնոգ Գիր-
րիլերի, ուգուն կաիալը ակնոգ գեգուուալարը, գունդ-
լար՝ կեգիլուլերինաչ գուլունան էնըլ վչ գանուա շեք-
լինաչ ալաճ ուայեօնուաչ, գուշ կկալ ակյիչ իաչ ակ,
Գագաճ ակնոգաչն հեվայա ուօգրա ամիրլուալիկերչեր,
Թուաճիուգ շայան ակրիճ ոիռանիմ հարագչիճ իաչն,*

*վչ գանուալարը ինճչ թեգլերաչն միռթեշեգրիլ Տրրի-
կօգալար, կեօգլերինն իւգերինաչ գիրրեր միռթեհար-
րիկ կեօգ սնահիուալարը գուլունան վչ Բօռիան ակնո-
լչն զարիգ իւչ շեքչ գիր նեվի գալըգլար։*

*Նիհայեքի էն շայաններ ատրգգամ օգան ուգան գու-
բունչը, վչ գօրու շեքրինաչ քեօրիւք գալըգլարը քի,
հագրգամիչն գահրը Մուհիմին սինեք ավճրլարը ատր-
լար, գու հայվանլար, Ճաուօ վչ Իեմինկիճ թիֆինկ-
լերինաչն ուահա միւքեմիել գիր գիլահրյա միւռեյլահ
օլուգ, գիր ուտճյա ուս ուտարքեռ իչչ եճուգլերճչ հայ-
վանամիը իռիւրաէգինեչյեչչ (ճճի) ակրհալ թեելիգ իռ-
ակրլեր։*

*Էհլի թուագիուճուան ժեշհար Լաաեքեռին թուանիգ
իմիոկչի ուօգուան նեչ գալըգլար իչինաչ, վչ քեմիքրի
ճրնաընըն իչինճի չիուգեօնիչ ժինաուգ օգան, բուգար-
րիմ իչչ թերրագ ճնեուալարըն էն իրի վչ ակհշեիմլերի,
գու հայվանլարըն գաշը իչչ ուրրիմարը լինեչերը իչչ միւ-
ակլահ օլուգ, ատարքեչերի բեգ միւահիշ վչ թեհչկեչ-
լի տիր։*

*Գունլարուան ուճրա գայեիմ իրի գաշը, վիճուուի
գագերուագը, վչ ուճն ակրիճ նեգիրեիմամիգ վչ միւա-
հիշ չեհրելի գիր հայվանը գահրի կեօրուիւմ. գու գա-
րիգ իւչ շեքչ գալըգըն ատրգեչի էլեքմիրիկիեի ուա-
խի, ակրիճեչի նիհայեքաչ միւհիկ տիր։*

*Ճուճնվար եհրիմի գիրուաչն եհրիմի իւչ գուտար նօ-
իմիւռա կինճաչ եհուգ էլլի գաբուաի, եճնի եհրիմի
ակօրիճ ուտմիճուա գիչ եհուգ գերգ միչ միճուաճիչ գամ
իմիու։ էճնուլի բահաչ հաուարգ հիուալարգ, վչ նեվ
գի նեվ գալըգլարուա իմիոկիգ իմիուկիր քի, գունդար՝
նօմիւռիռուաճն գիյուարնուան ճեչգ օլուճնարագ գիրգ ուօգ-
բա կեմմեքաչ, վչ գագերլարը ուտիճ ակճիրնչ իչչ եճա-

րը թռավնագաա , ֆագամի բէք ապը բէդագէթ իմ-
մէքաէ , վէ պիր մուտէթ ածնրա թագամէլարը գալ-
մայըգ կէրի գալնագաա խոլէր ։

Ճաղնամարդն եւրմի ալօրտինճա կիւնու սապահ-
լայըն 12 ալբէճ 5 տագըգա արդը ճէնուագի , վէ 94
ալբէճ 33 տագըգա թռուլինուէ փնային Փէլինկ աստա-
ար էօնինէ վաալ օլտուգ ։ Գօրայլարտան միթէշէբ-
քիւլ , վէ Հինախմատ ճէվիգի ապաճարդըյըլա տօղու օ-
լան պու աստայը պիրինճի ալֆա օլարագ , միւսու Ֆա-
րուին , վէ Յիֆց-Ռուա նամ գարթմանդար գիւարէթ իմ-
միշլէր տիր ։

Նօթիւլիւս , պու աստաներն թա եագընընտան կէ-
չիւոյ , պիկարնալարը մագրիֆէթի իլէ պիր չօգ պօլիպլէր ,
տիբէնին վէ եուտուշագ ալբիւի ճընաա մէնուագ ալ-
ալֆլէր չըգարար ։ Ճաղնամարդն իչինուէ տըգգատէ չա-
յան վէ նատիր պուլունան , գարընտարընտան այագը
պագը հայվանամէը նայիմէ (փակալտըգ) , գարթման նը-
մճներն միւդէհանէօնինէ թէզնին իմատիլէր ։ Համտա պէն
ալ պունդարա պիր նէվի Բինէղ իլամէ իմատիմ ։

Զօղ կէչմէալէն Փէլինկ աստաը ալֆուգաա գայդ
օլաւ ։ Ճրնայը զարդիյէ , եանի Հինախմատ չէպիհ
ճէդիրէօնինէ (մէնթաղդի) տօղրու կիտիյօր խոլք ։ Ո կիւն
նէա-էանա նէչէմէնա պիր հալ իլէ ։

— Մի թէմէաաին մէմնէքէթլէրէ թէգարրուգ ի-
տիյօրուգ քի , Գագուագիյէ նիսպէթէն բէք ալա տըր-
լար , գիրա օրտարտուա բնուան քէչիսէն գիյաաէ վահշի-
լէրէ թէսաաիֆ խոլիյօր ։ Մուայիմ էֆէնտի , Հինախ-
մատ ալագիտնուէ , չօսէլէր , վէ ուէմիր եօլտայը պու-
լունուդա , աաէթա ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ թօրրագլա-
րը կիտի չէն տիր , պուրտաէտա վէթանտաչլարա աա-
խի թէսաաիֆ խոլէճէյի աէրբեստ տըր ։ Շու հալաէ

աճէագա Նօթիւլիւսի թէէրք իմմէք գէմուանը կէլմէ՞տի մի
աէրսինիզ , աէտի ։

— Խայր նէա , խայր , հէնուգ վագթը կէլմէտի ,
աապրըյը օլալըմ , Նօթիւլիւս գրմաթը մէօրինէյէ թէ-
գարտաագ խաէյօր ։ աահա աօղրուաը Էվրօբայա ամաէթ
իմմէքաէ տիր ։ Պիր քէրրէ պիգիմ աէնիգլէրէ վաալ
օլալըմնա , օ վագըթ իհթիյաճըն իրայէ խաէճէյի թա-
րիգի պուլուրուգ ։ չիմնիքի հալ հիչ պիր շէյ եապա-
մայըգ , գիրա գարթման Նըմճներն , Մալադար , եախօա
Ֆօրանինուեէլ աահիլլէրինէ կիտուագ տա , ամրանմամըգա
միւաաաէ խաէճէյինի ասլա մէմնուլ խաէմէմ ։

— Օնըն միւաաաէտինէ պէքլէմէաէն կիմաէք օլ-
մա՞գ մը ։

Գանաադարընըն աէօգինէ ճէվապ վէրմէտիմ , գիրա
միճաաէլէյէ կիտիշմէք խաթէմէյօր խոմ , Գիրճիք
ադրամ , պէնի Նօթիւլիւսէ ամմիշ օլան պահարն թէ-
ադաիսֆաթընտան , ադնունա գադար խաթիֆաէ իմ-
մէքաէն խալարէթ խոմ ։

Փէլինկ աստաըներ կէչտիքաէն ադնրա , սիւրաթը
հարաբէթիտիգ կէրիյէ կիգի էքսիլտի , գիր գաչ աէ-
ֆալէր զայէթ աէրինէլէրէ էնուակ , թէքնէյէ մէրգամ
օլան էյրի չարխալար խաթխալ օլուճնարագ , էրի իչ փի-
լամէթրօ գադար աչագը էնուակ խէ աէ , ճն իչ գին
մէթրօ գադար ուզունլուգու օլան միւքէմմէլ բագան-
տիլլէր իլէ գիյէ , աէրինինգի էօյլիլէմէյէն գադարը աէր-
եայը պուլանուարագ , Ցէրին թաագագալարըն հէրարէթ վէ
պէրաաէթ աէրէճէլէրինէ կէլինճէ , միզան իլ հարա-
րէ (Ջենթիչաք) , տայիմա զէրօտան աէօրթ աէրէճէ եօ-
դարը կէօսթէրիյօր խոմ քի , աբզրզ աէնիգին սաթհը
սուլարը , աէրին միահալլէրին սուլարինուան գիյաաէ սօ-
ուգ օլաւ գունը անլաադմ ։

Ցունվարըն ան պէչինաէ պահրը Մուհիթ քեամիլէն թէնհա օլուպ, սամթը աէրնաաէ հիչ պիր շէյ կէօրինմէմեկլինաէն, Նօմիւլիւս ո կիւնիւ բույի աէրնաաէ կէչիրսի· նօղ ալարդճա գուվվէթի բէրմանէսի իլէ տալկալարը քէօրիւրսիպ նիւքսէլմէմէքաէ օլան Նօմիւլիւսի քիմ կէօրաէ, հէր հալաէ զայէթ ճէսիմ պիր ճանաւար գանն իաէճէք իսի, Ո կիւնիւն պէօյիւք գրամրնը կիւվէրմէէաէ կէչիրիպ աէնիզէ պագմագտա, լաքին ուֆուգտա հիչ պիր շէյ կէօրէմմէմէքաէ իսիմ, նալընդը ագշամրն սաամթ աէօրսիւ սուլարընտա ուղուն պիր վաթօր աէչսիմ քի, զարդ թարաֆընտա տօղրու կիտէյօր իսի· հէր նէ գատար պիդ ճնրն տիրէքէրինի բէք ուզագտան կէօրսիւք իսէ աէ, անրն պիդի կէօրմէսի գապիլ աէյիլ իսի, չինդի Նօմիւլիւս, սուլրն նիւղինաէն ապ նիւքսէք օլարագ կիտէյօր իսի, Պու վաթօրրն, Օրիանթալ չիրքէթի աէֆայինինաէն օլուպ, ձօրճ վէ Մէլգուրն պուլունալարընտա օգրայարագ, Սէյլան ատաալընտան Միանէյէ կիթմէքաէ օլտուղունտա գարար վէրսիմ։

Ագշամրն սաամթ պէչինաէ, նանի պու ըգլըմտա կիւնաիւղիւ կիճէյէ բագթ իսէն, վէ աէրիէն մինվ օլան այարընըգտան էվվէլ, Գօնաէյլ իլէ պիրլիքաէ զայէթ զարիպ պիր շէյ կէօրիւպ մինթէհայըր օլտուգ։

Պիր հայվան վար ատր քի, էսկի զէմնան խալգընրն ֆիքրինճէ, պունտա թէաատիւֆ իթմէք պահարեատրըգտա աէլալէթ իսէր իսի· Համթատա իւլէմնայի գատիմիյինտէն Արիսատաէլ, Պլինիոս, վէ Սպպիանօս նամ ֆէլլէսոֆլար, պու հայվանը չօգ թէագրըգ իսուպ, Նօմիւլիւս վէ Պամֆիւլիւս նամինը վէրմիշէր իսէ աէ, զէմնանրմըգտա պուլունան ալիճիր պու խամի գապուլ իթմէյուպ, նուֆճագ աէրիսի ճրնաընտան օլան պու հայվանը, Արզո-

նօմ (արգոնաւտղ) նախօտ, սատֆիտէն կէմի թէամիյէ իթմիշէր տիր։

Գօնաէյլէ սօրուլաճագ օլտա էօյրէնիլիր քի, հայվանտրը նայիմէ (վատիկանրթք) պէշ գրամա թագսիմ օլունուպ, պիրինճիսի մէրճուլ էլ բաս (գլխոտանի) օլանլար տրր։ Պու գրամա մէնտուպ օլանլար, պագը գապուգը վէ պագը չրպլագ օլուրլար· պու գրամ իրի չիպէյէ պյրրլըր, պիրինճի չիպէյէ Արզոնօմթլար իլէ րհմաթօմթլար տահիլ տիր· իրինճի չիպէյէ նալընդը տէնիզ պէօճէքլէրի կիրէր։ Պունր էօյրէնահրաէն սօնրա, պուլյնուղու օլան տէնիզ պէօճէքլէրի, նալընդը լէվահրդը լամինէլէրի (կակուգ ճանկեր) պուլունան Արզոնօմթլարա գարըշարըրլըրտա, աճիվ օլունմագ պիր խաթա խոխմիշ օլուր,

Իչմէ Գօնաէյլ իլէ կէօրսիւչիւմիւզ զարիպ մէնգաթ, պիր սիւրիւ Արզոնօմթլարրն սամթը աէրնաաէ կէզմէլէրի իսի։ Հինդահմաճան տէնիզէրինէ մահատս օլան պու հայվանլար թահամինէն պիր գաչ նիւգ գատար վար խոխլեր։

Պու լամիթի նուճագ տէրիխլեր, մինհարրէք (չարժուն) պօղուլարը վատէթասրչրա էմնոքլէրի սուլը, բիսակիւրէք էրիսին կէրիչէ հարագէթ խէրլեր։ Մէքիզ ատէտա լէվահրդ լամինէ (ճանկ) լէրինին, ուզուն վէ ինճէ օլան ալիթը ատէտի իլէ սուլրն իւզէրինաէ նիւգմէքաէ, տիկէր նուվարրագ վէ էլ շէքինաէ օլան իսթ այագլարրնը տահի, բիւգկեատէ գարշը եէլգէն կիտի խամիմաէ իթմէքաէ խոխլեր։ Թահունտան Փիվիչէ, հագգըրչրա պու հայվանը զարիճ պիր սանտալա թէշիհ իթմիշ տիր։ Ֆիլհագգըգա Արզոնօմթլարրն գատուղը, հայվաներն տէրիսինէ նարըշմագտըգրն իչինաէ թահշարգլարը բէք զարիպ տիր։ Պու սանտալ շէքինաէ

մնախկին գաթը, պիրմիւտաէի հայրան հայրան ակյր իմ-
տիրաէն ածրա, Գաճաէյէ.

—Արդճօթի լար, գապու գլորդներ իսթէտիրլերի վա-
գրի թէզը իաէպիլիրլեր իսկ աէ, ֆագաթ ասյա իչին-
աէն չըգ տրդլարը կէօրիւմէմիշ տիր, աէտիկինաէ, Գան-
աէյէ նեմ թէպէասիւմ իլէ.

—Էվէթի, գարթան նըման կիտի, նօթիւրիւտաէն
չըգմադ էլինաէ օյտուգս հալաէ, ատրմիներ պիլէ տր-
չարը ամմադ իսթէմէյօր, Գու ակպէպլէ կէմիճինի
Արդճօթի թէմիզիկ իմիշ օյտա իսի, ատհա միճուսիպ
ուչէր իսի, աէտի.

Նօթիւրիւս, պիր ատամի գատար Արդճօթլարըն
պիրիւտ իչինաէ չալդանար, ֆագաթ ակպէպինի պիլ-
մէմիշիմ հալաէ, հայվանլար պիրաէն պիրէ նէլգէնիկ
իաէն լէվահըդը լանետլերինի թօրլայըդ պու պուլուխլէր,
վէ գարտօլարը իչինէ չէքիլմիչէր. վէ ակրհալ արդա
իսթի ակճաերէք մէրքէզի արդլէթլերինի թէպակ իմ-
մէգլէ, հէմճան ատյա ատրտագ նիհան օյտուլար, Հիչ
պիր սիճիներ հարպիյէ (նատատրմիշ), պու գարիպ
հայվանլար կիտի սիրտի վէ իմթիհադ իլէ մանաւրա
իճրա իաէմէդ ակինաէ աէ, ատյա միւգալաթա իսիլմիշ
օլմադ.

Գու էանատաէ, էգպալիմի հարէյէ (այրընճակ գո-
տի) մնախատա իաատէլէրաէն օլմադ իւդրէ, պիրաէն պի-
րէ կիճէնին գարանլըգը պատար, վէ ակնիգ փէտալ
սիփրինէյի իմտի.

Ճառնալարըն նիրմի պիթրակ օյտն էրմէյէ կիտնու, իա-
թը իսթիւվայը (հատարակած) ակբաէն իչինճի նրտի
էլ նիհար (միջօրէական) ատյիրէօնինաէ գամի իաէրէք,
նրտի փիրրէյի չրմանկիյէ (հիւսիւսային կիսագունդ)
ատիկ օլմագատա իսկը.

Նէվմէն մէգրիբաէ աէհչէթլու պիր քէօրէք պա-
լըդը սիրիսի, ակֆինէմիզի թէպդիկ պալըյըդ ճա-
նրճատան այրըլմադըդար. Գահրը Մատհիթի հինտիաէ
բէք չօգ պուլունան պու աէհչէթամիզ ճանաւարլարըն
էքաէրիսի, Փիլիպ թէմամիյէ օլանլար տըր քի, պունլար
էամէր տըրթըը, պէյազ գարընըը, վէ ճն պիր տրրա տիշ
իլէ քէպդը աէհչէթ իաէն իրի ապդըդըլար, վէ պունա-
լարընաա պէյազ պիր տայիրէ իլէ մատհիթ կէօդ կիտի
սկյահ պէնէքլէր պուլունան թիպրինճատան իսի.

Տէնիզ ճանաւարլարընըն էն ապկրնը օյան պու հայ-
վանլար, ատա տրրա, գօրդումուգտան գանրմիդը տա-
մարընմիդտա ատնատուրաճագ աէրէճէ գումվէթի վէ չիս-
աէթլէ Նօթիւրիւսաէն իւզէրինէ հիւճում, վէ բէնզէր-
տինէ չարբըդըյօրլար իսի. Նէտ-լանատ, քէնտինի գագ-
թէ միւգթէտիր օլամնյըդ, տրշարը չըգմադ վէ պու
ճանաւարլարը գըդգընլատմադ իսթէյօր իսի. ալէյ իուս-
տա էմիսօլ թէմամիյէ գէլրնան պէշ այթը մէթրս պո-
յունատա, վէ աէրէլէրի գարէան բօսթը կիտի պէնէքլի
օյան քէօրէք պալըդլարը, իուստա օյարագ Նէտ-
լանատըն հրրա ու հիտաէթինի թահրիք իմմէքաէ իսի-
լէր. լաքին չօգ կէչմէէաէն Նօթիւրիւս սիրտիրնը ար-
թրրատագ, էն իրդլը ևիւրիւմէքաէ օյան քէօրէք պա-
լըդլարընը պիլէ արդատա պլրրագտը.

Ճառնալարըն նիրմի եէատինճի կիւնի Պէնկալանըն վա-
սի քէօրֆէդի ադգրնատ վատլ օլուգ, պադը հիւգնէն-
կիդ մէնգարէլէր կէօրտիւք, պիր չօգ ինսան նաչէլէրի,
աէնիգ տավկալարը իչինաէ էօթէ պէրի չալդանրդ տու-
րույօր իսի. Գունլար Հինտի ճէաէլէրի իսի քի, Գան-
թէս նէհրի այրդ աէնիգլէրէ գատար սիրիսիւգ կէօ-
թիւրիւր. Նատրլատ ադգատալարրն բէնչէսինաէն գարբ-
թուլմուչ օյան պու ճէաէլէր, հէր հալաէ քէօրէք պա-

լըգլարընա եէմ օլաճագլարը տէրքեար տըր։

Ագշամ սաաթ եէտի սուլարընտա Նօթիւլիւս, եարը սույա պաթմըշ օլտուղու հալտէ սիւտ տէնիզի տէրունինտէ գաթը մէսաֆէ իտիյօր իտի։ Պահրը Մուհիթին հէր թարաֆը, եանի կէօզիւն ալտապլտակի գատար տէնիզ սիւտ կիպի պէմ պէյազ կէօրիւնիւյօր իտի. աճէպա պու զարիպ մէնզարէ մահիթապըն տէնիզէ աքսէնտազ օլան զիյասընտա՞ն մը նէշանթ իտիյօր իտի։ Խայր, զիրա անճագ իքի կիւնլիւք հիլալ հալինտէ օլան մահիթապ, կիւնէշին զիյասը թահթընտա զայպ օլուպ ուֆուգտա կէօրիւնմէյօր իտի. քիւրէյի սէմա նիւճումու սէյարաթ (աատեղք) իլէ թէնէվվիւր (լուսաւորեալ) իթմիշ օլտուղու հալտէ տանի, սաթը տէրեանըն պէյազըղընա, միւթէնաքիս պիր գարարթը իպրազ իտիյօր իտի։

Գօնսէյլ, կէօզլէրինէ ինանմայարագ, պու եէնի վէ զարիպ մէնզարէնին էսպապը մուճիպէտինի պէնտէն սօրմագ իսթէտի. հէլէ քի մէզհիւր սէպէպի պիլտիյիմտէն, սատըգ խըտմէթքեարըմը շու իյզահաթը վէրմէքլէ իգնա իտէպիլտիմ։

— Սիւտ տէնիզք, էքսէրիյէն Սմպուան սէվահինտէ վէ եագընլարընտա կէօրիւնէն վասի տաղկալար տըր։

— Լաքին պէնտէնիզ, էֆէնտիտէն պուընըն սէպէպինի սօրույօր իտիմ, զիրա տէնիզին սույը, սիւտէ միւնգալիպ օլմամըշ տըր զանն իտէրիմ։

— Խայր օղլում, հայրէթինի մուճիպ օլան պու պէյազըգ, միլէօնլարըլա սու պէօճէքլէրինին սէմէրէսի տիր։ Պու զիյատար գուրտլար, րէնկիզ, սաչ գալընըզընտա, վէ պիր միլիմէթրօնըն պէշտէ պիրի ուզունլուղունտա պիր նէվ բարըգ հայվանլար տըր քի, պունլար եէքտիկերէ եարըշարագ, պաղէն պիր գաչ ֆարսախըզ մէսաֆէյի պէօյլէ սիւտ կիպի պէյազ կէօսթէրիրլէր։

— Պիր գաչ ֆարսա՞խ մը։

— Էվվէթ օղլում, պու պէօճէքլէրին ատէթինի հիսապ իթմէյէ չալըշմա, զիրա մուվաֆֆագ օլամազընըն. էկէր եանընըմայօրսամ, պաղը գաբթանըար, գըրգ միլ գատար սիւտ տէնիզինտէ սէյրի սէֆայինի իթմիշ օլտուգլարընը պիլիրիմ։

Գօնսէյլին, նասիհաթըմը տինլէտիյինի պիլմէմ, լաքին տէրին պիր միւլահազաթա տալտըղընտան, գըրգ միլի միւրէպպատե (քառակուսի) նէ գատար խամիս միլիմէթրօ (հինգերորդ հազարորդամեթր) պուլունապիլիր տէյի հիսապա գալգըշտըղընը ֆարգ իթտիմ։ Գօնսէյլ հիսապըյըլա մէշղուլ իքէն, պէնտէ եալընըզ մէզքիւրէնին թէմաշասըյըլա իքթիֆա իթտիմ. պէօյլէճէ Նօթիւլիւս պիր գաչ սաաթ մէզքիւր պէյազ տալկալարընը իչինտէն գաթի մէսաֆէ իթտի։ Սէֆինէմիզ սատեթա սապուն քէօբիւյի իչինտէ գայըյօր կիպի սէսսիզ սէտասըզ իլերլեյօր իտի։

Եարը կիճէյէ տօղրու տէնիզ նակէհան րէնկը սապնի քէսագ իթտի, ֆագաթ արդամընըտա՝ թա ուֆուգընն հուտուտընա գատար, բույի սէմա, սաթը տէրեանըն պէյազ րէնկինի ալարագ, ֆէճրը չիմալի (հիսիսսայգ) զիյասը կիպի, նիմ պիր այտընըզգ կէօսթէրիյօր իտի։

2

Գաբթան Նրմօ բարաճրնցաւ եէնի պիր թէֆիճ.

Ճունվարըն եիրմի սէքիզինճի կիւնիւ Նօթիւլիւս էօյլէն իւսթիւ սաթհը տէրեայէ չըգըը. 9 տէրէճէ 4 տագըգա արզը չիմալէյէ, վէ զարպ ճիհէթինէ տօղրու սէքիզ միլ ուզագտա պիր գարա կէօրիւնիւյօր իտի. Էն էվվէլ իքի պին այագ եիւքսէքլէյինտէ պիր չօգ տաղլար կէօրտիւմ, թէտգըգաթըմը իքմալ իթտիքտէն սօնրա սալօնա ավտէթ իթտիմ, վէ խարթայա Նազար իտէրէք Մէյլան ատասը էօնիւնտէ պուլունտուղումուզը անլատըմ.

Քիւրէյի արզըն էն մահսուլտար ճէզիրէլէրինտէն պիրի օլան պու մէշհուր ատա հագգընտա պահս իտէր պիր քիթապ արամագ իչին, քիւթիւպհանէյէ միւրաճաաթ իթտիմ, վէ Սըր Հ. Ֆ. Նամ միւէլլիֆին «Մէյլըն Էնտ Տհի Սինկէյլէս» իւնվանը պիր ճիլտտէն իպարէթ պուլունան քիթապը ալըպ սալօնա ավտէթլէ, էվվէլա էսկի զէմանլարտա միւխթէլիֆ իսիմլեր իլէ թէամիյէ գըլընան պու ատանըն մէվգըընը պուլտում քի, 5 տէրէճէ 55 տագըգա իլէ 9 տէրէճէ 49 տագըգա արզը չիմալի, վէ 79 տէրէճէ 42 տագըգա իլէ 84 տէրէճէ 4 տագըգա, կըրընուիչ նըսֆէլ նիհարը հիսապլյըլա թուլը չարդիտէ պուլունույօր իտի. ճէզիրէնին թուլը (երկայնութիւն) իքի եիւզ եէթմիչ պէշ միլ, արզընըն հատտը ազամիսի (մեճադոյն լայնութիւն)՝ եիւզ էլլի միլ, չէվրէսի (շրջապատ) տօ-

գուզ եիւզ միլ, թէքմիլ սաթհընըն վիւսաթը իսէ, եիրմի տէօրթ պին տէօրթ եիւզ գըրգ սէքիզ միլ իտի քի, շու հալտէ Իրլանտա ատասընտան պիրազ ուֆագ տէմէք օլուր.

Պու էօնատէ գաբթան նըմօ իլէ իքինճի սիւվարի սալօնա կիրտիլէը.

Գաբթան Նըմօ, մուայէնէ իթմէքտէ օլտուղում խարթայա պիր նազար ֆըրլաթտըգտան օօնրա, պանա խիթապէն.

— Մէյլան ատասը ինճու մահսուլըյլա բէք մէշհուր տըր, միւսիւ Սրոնաքա, պու ատանըն ինճու թաշլարընը զիյարէթի իթմէք ըչվգինի՞զ մի տիր կէօրմէյէ արզու իտէ՞րմիսինիզ, տէտի.

— Հա՛յ, հա՛յ, հաթտա մէճմուն օլուրում.

— Իէք ալա գօլայ չէյ տիր, եալընըզ ավ մահալլերինի կէօրէպիլէճէքսինիզ, չինքի ինճու չիքեարընըն հէնուզ վագթի տէյիլ տիր, ֆագաթ պէյիս եօգ, չիմտի Մանաար քէօրֆէզինէ կիթմէք իչին գոմանտա վէրէճէյիմ քի հէման կէճէլէյին վասըլ օլապիլիրիզ.

Գաբթան Նըմօ, իքինճի սիւվարի իլէ պիր գաչ սէօզ թէաթի իթտիքտէն սօնրա իքինճի տըշարը չըգոը. չօգ կէչմէտէն Նօթիւլիւս տէնիզէ տալտը, մանիմէթրօ օթուզ գատէմ տէրինլիքտէ օլտուղումուզը կէօսթէրիյօր իտի.

Խարթայը էօնիւմէ ալըպ Մանաար քէօրֆէզինի, տօգուզունճը արզ տայիրէսի (զուգահեռական) ալթընտա, վէ Մէյլան ատասընըն չըմալի դարպի սահինտէ պուլտում. Պու քէօրֆէզ, Մանաար նամընտա քիւչիւք պիր ատաճըղըն ուզամասընտան հասըլ օլմուշ տըր. մահալի մէզքիւրէ վասըլ օլմագ իչին, Մէյ-

2

Գաբթան Նըմօ բարաճընցաւ եէնի պիր թէֆիճ.

Ցաւնվարըն եվրմի սէքիզինճի կիւնիւ Նօթիւլիւս էօյլէն իւսթիւ սաթհը տէրեայէ չըգմըը. 9 տէրէճէ 4 տագըգա արզը չիմալիյէ, վէ ղարպ ճիհէթինէ տօղրու սէքիզ միլ ուզագտա պիր գարա կէօրիւնիւյօր իտի. էն էվվէլ իքի պին այագ եիւքսէքլիյինտէ պիր չօգ տաղլար կէօրտիւմ, թէտգըդաթըմը իքմալ իթտիքատէն սօնրա սալօնա ավտէթ իթտիմ, վէ խարթայա նագար իտէրէք Սէյլան ատասը էօնիւնտէ պուլունտուղումուղը անլատըմ.

Ֆիւրրէյի արզըն էն մահսուլտար ճէզիրէլերինտէն պիրի օլան պու մէշհուր ատա հագգընտա պահս իտէր պիր քիթապ արամագ իչին, քիւթիւպխանէյէ միւրաճաաթ իթտիմ, վէ Սըր Հ. Ֆ. նամ միւէլլիֆին «Սէյլըն էնտ Տհի Սինկէյլէս» իւնվանը պիր ճիլտտէն իպարէթ պուլունան քիթապը ալըպ սալօնա ավտէթլէ, էվվէլա էսկի զէմանլարտա միւխթէլիֆ իսիմլեր իլէ թէմսիյէ գըլընան պու ատանըն մէվգըընը պուլտում քի, 5 տէրէճէ 55 տագըգա իլէ 9 տէրէճէ 49 տագըգա արզը չիմալի, վէ 79 տէրէճէ 42 տագըգա իլէ 84 տէրէճէ 4 տագըգա, կըրընուիչ նըսֆել նիհարը հիսապլըյըա թուլը չարդիտէ պուլունույօր իտի. ձէզիրէնին թուլը (երկայնութիւն) իքի եիւզ եէթմիչ պէշ միլ, արզընըն հատտը ազամիսի (մեծագոյն լայնութիւն) եիւզ էլլի միլ, չէվրէսի (շրջապատ) տո-

գուզ եիւզ միլ, թէքմիլ սաթհընըն վիւսաթը իսէ, եվրմի տէօրթ պին տէօրթ եիւզ գըրգ սէքիզ միլ իտի քի, շու հալտէ Իրլանտա ատասընտան պիրազ ուֆագ տէմէք օլուր.

Պու էանատէ գաբթան նըմօ իլէ իքինճի սիւվարի սալօնա կիրտիլէր.

Գաբթան Նըմօ, մուայէնէ իթմէքտէ օլտուղում խարթայա պիր նագար ֆըրլաթտըգտան օօնրա, պանա խիթապէն.

— Սէյլան ատասը ինճու մահսուլըյըա բէք մէշհուր տըր, միւսիւ Արոնաքս, պու ատանըն ինճու թաշլարընը զիյարէթ իթմէք զէվգինի՞ղ մի տիր կէօրմէյէ արզու իտի՞րմիսինիզ, տէտի.

— Հա՛յ, հա՛յ, հաթտա մէճմուն օլուրում.

— Իէք ալա գօլայ չէյ տիր, եալընըզ ավ մահասէրինի կէօրէպիլէճէքսինիզ, չինքի ինճու շիքեարընըն հէնուզ վագթի տէյիլ տիր, ֆագաթ պէյիս եօգ, չիմտի Մանաար քէօրֆէզինէ կիթմէք իչին գոմանտա վէրէճէյիմ քի հէման կէճէլէյին վասըլ օլապիլիրիզ.

Գաբթան Նըմօ, իքինճի սիւվարի իլէ պիր գաչ սէօզ թէաթի իթտիքատէն սօնրա իքինճի տրշարը չըգմը. չօգ կէչմէտէն Նօթիւլիւս տէնիզէ տալտը, մանիմէթրօ օթուզ գաատմ տէրինլիքտէ օլտուղումուզը կէօսթէրիյօր իտի.

Խարթայը էօնիւմէ ալըպ Մանաար քէօրֆէզինի, տօգուզունճը արզ տայիրէսի (զուգահեռական) ալթընտա, վէ Սէյլան ատասընըն չըմալի դարպի սահինտէ պուլտում. Պու քէօրֆէզ, Մանաար նամընտա քիւչիւք պիր ատաճըղըն ուզամասընտան հասըլ օլմուշ տըր. մահալի մէզքիւրէ վասըլ օլմագ իչին, Սէյ-

լան առասընըն թէքմիլ սահիլի գարպիսի էօնիւնատէն կէչմէմիշ լազըմ կէլիյօր իտի ։

Պու արալըգ գաբթան նըմն , քէլամէ աղաղ իտէրէք ։

— Մուալիմ էֆէնտի , էլպէթթէ պիլմէլիսինիշ քի , Պէնկալա քէօրֆէզինատ , Հինտ տէնիզինատ , Չին վէ Ճաբօն տէնիզլէրինատ , վէ հաթտա Ամէրիգայի ճէնուպինին պաղը քէօրֆէզլէրինատ ինճու սայտ օլունուր ։ Ֆագաթ պունլարտան հիչ պիրի , Սէյլան առասընտան չըգան ինճուլէր գառար նէֆիս վէ գըյմէթտար օլամազ ։ Վաղաս պիրազ էրքէն կէլիյօրուզ , չինքի ավճըլար՝ անճագ Մարտ այը իչինատ Մանաար քէօրֆէզինատ թօրլանըրլար , օթուզ կիւն գառար իչ եիւզ առէտ գայըգլար իլէ , պու տէնիզ խագինէլէրինի չըգարմագա մէչղուլ օլուրլար ։ պէհէր գայըգտա օն քիւրէքճի իլէ օն ավճը վար տըր ։ ավճըլար իքիյէ թագսիմ օլուպ նէօվպէթի իլէ տէնիզէ տալարլար , վէ աղըր պիր թաչ վասէթասըլա օն իքի մէթրօ գառար տէրինէ ինէրլէր ։ Պու թաչ , պիր իր իլէ գայըղա պաղը օլտուղու հալտէ , ավճըլարըն պաճագլարը արասընտա պուլունուր ։

— Տէմէք օլուր քի ինճու ավը իչին էլան պու էսկի ուսուլ իթթիխազ օլունուր ։

— Էվվէթ , բէք էսկի պիր ուսուլ ։ վէ գարիպ եէրիտէ շուրասը տըր քի , պու ինճու թարլալարը , քիւրէյի արզըն էն մահիր սէնասէթքառ գավմը օլան Ինկիլիզլէրին թահթը թասարրուֆլարընտա օլտուղու հալտէ այնի ուսուլ իսթիմալ օլունուր ։ 1802 սէնէսի Ամիան մուահէտէսի իլէ , Սէյլան առասը ինճու թարլալարընա սահիպ օլտուլար ։

— Ջաննը աճիզանէմճէ , սիզին գուլլանտըղընըզ տակըճ ալաթլարը պու խուսուստա բէք պէօյիւք խըտմէթլէր կէօրէպիլիր ։

— Օնա նէ՞ չիւպհէ , զիրա պու զէվալը ավճըլար , սույըն ալթընտա ուզուն միւտտէթ տուրամազլար ։ վագտա , Բէրավալ նամ Ինկիլիզ սէյահ , Սէյլան առասընա ևթտիկի սէյահաթտա պիր Հինտիսէն պահս իտէրէք , պէչ տագըգա պիր տիւզիյէ տէնիզ ալթընտա գալտըգընը սէօյլէր իսէ տէ , պէնճէ միւմքինսիզ կէօրինտիւյինատէն ինանամամ ։ Ֆիլ հագըգա պաղը սէյահատլարըն էլլի եէտի սանիյէ , վէ էն գավի իւլ պիւնեէ օլանլարընտա , սէքսէն եէտի սանիյէ գառար տէնիզին ալթընտա գալտըգլարընը պիլիրիմ ։ Ֆագաթ պունլար բէք նատիր օլտուգտան մատէ , սուտան չըգտըգլարընտա , գուլագլարընտան վէ պուրունլարընտան գանը սու կէլմէ քէէ , հայաթլարը թէհլիքէտէ պուլունուր ։ Պէնիմ զաննըմճա , ավճըլար օլթա հիսապլա օթուզ սանիյէ գառար գառարը տէրեատէ տայանապիլիրլէր քի , իչթէ պու միւտտէթ զարֆընտա , էօնլէրինատ սաբլը օլան աղ թօրպալարընա , թօքլայապիլտիքլէրի ինճու ըսթըրիտեալարընը տօլտուրուրլար ։ լաքին ալէլ ումում պու պիչարէ ավճըլարըն հիչ պիրի իհթիյարլըգտա էօլմէզ ։ Պունլար կէնճ եաչլարընտա գուվվէյի պահիրէտէն (աչաց տեսութիւն) մահրում օլուրլար ։ կէօզլէրի իչինատ չիպանլար , վէ վիճուտլէրինատ մուհկիք եարալար բէյտա օլուր , վէ էքսէրիսի տախի , տէնիզին ալթընտա իքէն ֆիւճճէթէն (յանկարծամահ) վէֆաթ իտէր , թագիյի պու հալլէր էսկի ուսուլըն իսթիմալինատէն նէչաթ իթմէքտէ տիր ։

— Էվվէ՛թ , բէք քէտէրնաք պիր սէնասէթ քի , պաղը էրպապը սէֆահաթը մէճմուն իթմէքտէն պաշգա պիր չէյէ եարամազ , ֆագաթ բէճա իտէրիմ գաբթան

ֆէնտի, աճէպա պիր գայըդ, կիւնտէ գաչ թանէ ըսթըրիտեա իսրաճ իտէպիլիր։

— Գըրդ էլլի պին թանէ գատար. րիվայէթէ կէօրէ 1814 աէնէսինտէ, Իիկիլթէրա հիւքիւմէթի, քէնտի հիսապընա օլարագ ինճու չըգարթմըշ, վէ իչէրէն տալկընճլար եւրմի կիւն զարֆընտա, եէթմիշ ալթը միլեօն ինճու ըսթըրիտեասը կէթիրմիշլէր տիր։

— Պարի տալկընճլարա մըգտարը քեաֆի իւճրէթ վէրիլ՞ր մի։

— Բէք ազ, մուալլիմ էֆէնտի, Բանամատա հաֆթատա անճագ պիր տօլար գազանապիլիրլէր։ Պէհէր տալկընճ չըգարտըդը ըսթըրիտեալարընն ինճույը հավի օլանընտան պիր ասղ (տասը բարա) ալըր, լաքին մալիւմ ա՛, ըսթըրիտեալարընն հէբսինտէտէ ինճու պուլունամազ։

— Եայանը նէֆրէթի հալ, հայաթլարընը թէհլիքէյէ իլգա իտուպ տա, էֆէնտիլէրինի ճէսիմ սէրվէթլէրէ նայիլ իտէն պու զէվալը ատէմլէրին հալինէ նէ գատար թէէսիւֆ օլունտա ազ տըր։

— Էօյլէ տիր. նէ հալ իսէ չիմտի մուալլիմ էֆէնտի, սիզ վէ արգատաչլարընըդ ինճու ըսթըրիտեասը Թարլալարընը զիյարէթի իտէճէքսինիզ, պէլքի թէսատիւֆի օլարագ վագթինտէն էվվէլ պիր գաչ ավճը կէլմիշլէր իսէ, նա՞սըլ չալըշտըգլարընը տա կէօրմիւշ օլուրսունուզ։

— Զօգ ալա, գաբթան էֆէնտի։

— Լաքին էյի իսաթըրմա կէլտի միւսիւ Արոնագս, քէօրէք պալըգլարընտան գօրգմա՞յօրմուսունըզ։

Պու սիւալ պանա վինասիպէթսիզ կէօրիւնտիւյինտէն ճէվապ վէրմէտիմ։ Գաբթան իսէ սէօզիւնի թէքրար իտէրէք։

— Է՛, ճէվապ վէրմէյօրսունըզ։

— Տօղրուսը գարթան էֆէնտի, պէնտէնիզ հէնուզ պու ճրնա ճանամալրար իլէ լաիւպալի օլամատըմ, թէքլիֆսիզլիք բէյտա իտէմէտիմ։

— Պիզ չօգտան բէյտա իթմիշիզ, մուրուրի զէման իլէ սիզտէ ալըշըրընըզ, գալտը քի ճիւմլէմիզտէ միւսելլահ (գինեալ) օլաճաղըզ, վէ միւսաւաթէն չալըշարագ պէյլքի պիր քէօրէք պալըդը տախի ավլայապիլիրիզ։ Բէօրէք պալըգընըն սայտը բէք զարիպ վէ բէք ճալիպը մէրագ տըր. նէ հալ իսէ եարընն սապահ էրքէնճէ հաղըր օլունուզ։

Գարթան նըմօ պունը տէտիքտէն սօնրա ֆուրթուրըզ պիր հալ իլէ սալօնտան տըշարը չըգտը։

Լ՛էկէր պիրի, սիզի Զվիցերիա տաղլարընտա այը ավրնա տավէթի իտէճէք օլուրսա, «Բէք ալա եարըն կիտէրիզ» տէրսինիզ։ Բէզալիք Հինտիսթան գամըշըգլարընտա, վէ եախօտ Ամէրիկա օվալարընտա, արսլան վէ գարլան ավրնա տավէթի օլունուրսանըզ, «Օ՛, օ՛, զալիպա գարլան ավրնա կիտէճէյիզ, թէհլիքէլի տիր ամմա նէ իսէ» տէյէրէք, պէլքի գապուլ իտէպիլիրսինիզ. ֆագաթ աէնիզին ալթընտա քէօրէք պալըդը ավրնա տավէթի օլունտուղունուզտա, չիւպհէսիզ գապուլ իթմէզտէն էվվէլ, տիւչինմէյէ միհնէթի իսթէյէճէք իտինիզ, զիրա պէօյլէ մէմուրլին զայրի պիր թէքլիֆ, էն ճէսուր ատէմլէրի պիլէ տի չինտիւրիւր։

— Էլիմի, գօրգումտան սօուգ սօուգ թէրլէր իլէ ըսլանան անլըմա կէօթիւրիւպ, քէնտի քէնտիմէ։

— Պու մատտէ հագդընտա ինճէտէն ինճէ տիւչինէլիմտէ էօյլէ դարար վէրէլիմ, թահտէլ պահր պուլունան օրմանլարտա, Գըրէսթօ ատասը օրմանլարընտա ավլատըդըմըզ կիպի, սու թիլքիսի ավլամագ, օ գատար վէհսիմ պիր չէյ ատտ օլունամազ, լաքին տէնիզ-

լէրին ալթընտա տէհչէթամիզ քէօրէք պալըգլարըլա օղրաշմագ, ասլա պունա պէնզէմէզ։ Վագտա պազը մէմալիքտէ, վէ ալէլ խուտուս Անտամէն առալարընտա սաքին օլան Զէնճիլէր (ևևամնրթ), պիր էլտէ գամա, վէ միկէր էլտէ տուզագ պուլունտուղու համար քէօրէք պալըգլարընա հիւճիւմ իթտիքլէրինի, ֆագաթ պազըլարընտա, պու տէհչէթին ճանավարլարա նէմ օլտուգլարընը պիւիր իտիմ. լաքին պէն Զէնճի տէյիւիմ, վէ համտա Զէնճի օլտամ տախի, ևինէ հայաթըմը կէօզ կէօրէ թէհլիքէյէ իւգա իտէմէյճէք իտիմ։

Պու միւսահազաթտէն սօնրա, իքի սըրա քէսկին սիվրի տիշի, վէ ինտանը պիր համյատա իքի բարչա իտէճէք տէրէճէտ միւտհիշ ազըգը քէօրէք պալըգլարընը թէհխայիւլ իթմէյէ պաշլատըմ, զանն իտէրսինքի պու ճանավարլար, կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տուրուպ հէման իւզէրիմէ հիւճիւմ իտէճէքլէր իտի։ Պու խուսուստա գաբթան նըմճընըն ճէսապէթը լազայտանէսինի, պիր միմքիւն հազմ իտէմէյօր իտիմ։ Գաբթան, կիւյա պիզի պիր օրմանտա պիր գաչ թիլքի ավլամայա կէօթիւրէճէք կիպի, ֆութպուտուզ պիր հալ իպրագ իտէյօր իտի. պէն իտէ, քէօրէք պալըգլարընըն տիշլէրի ալթընտա պուլունույօրմուշ կիպի, վիճուտիմտէ պիր աղըը հըսսա իթմէքտէ իտիմ։ Ծու հալտէ քէնտի քէնտիմէ։

— Շիւպհէ եօգ քի Գօնսէյլ պէրապէր կէլմէք իսթէմէյճէք, պէնիմ տէ օ վագըթ գաբթան նըմճընըն տավէթինէ իճապէթ իթմէմէյէ սէպէպիմ օլսը, վէ պէօյլէճէ նէֆսիմի թէհլիքէյէ իւգա իթմիշ օրմամ, տէյօր իտիմ։

Նէտ-Լանտա կէլինճէ, մէրդումըն պու տավէթէ իճապ իտէճէյինէ շիւպհէ իտէմէզ իտիմ. գիրա գանտալընընը, շիտէթլի թապիաթը իգթիզասընտան, թէհլիքէ նէ գատար պէօյիւք օլսա, օ գատար օղրաշմագտան քէյֆ տույաճաղընը բէք ալա պիլմէքտէ իտիմ։

Սըր Հ. Ֆ. Նին քիթապընը թէքրար էլիմէ ալտըմ, ֆագաթ եալընըզ մաքինավարի պիր հալ իլէ սահիֆէլէրինի չէվիրիպ տուրմագտա, վէ սաթըրըար ապասընտա միւտհիշ տուրէթտէ աչըլմըշ ճանավար ազըգլարը կէօրմէքտէ իտիմ։

Պու էանատէ Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտա սալօնա կիրտիլէր։ Մէրդուման, պիր չէյտէն խապէրլէրի օլմագտաղընտան, սիյմալէրինտէ սիւքիւնէթը թամմէ վէ համտա մէսրուրիյէթ ալամէթի կէօրինմէքտէ իտի։

Նէտ-Լանտա, միւսթէրիհ պիր թավր իլէ պանա խիթապէն.

— Նէ՞ տէրտինիզ մուալիմ էֆէնտի, սիզին գաբթան Նըմճընըզ, (Շէյթանլար ալըբն) պիզէ մէճմուն օլաճագ կիւզել պիր թէքլիֆտէ պուլունտը։

— Ա՛, պիլիյո՞րսուսընըզ քի...

Գօնսէյլ.– Էֆէնտինին միւսաատէսի իլէ տէրիմ քի, գաբթան Նըմճ, էֆէնտի իլէ պէրապէր, եարընը ճալիպը մէրագ օլան Սէյլան առասը ինճու ըսթըրիտեալարը թարլասընը գիյարէթ իթմէյէ պիզի տավէթ իթտի։ Ծօղրուսը մուսահիբէյհ, ասըլզատէ պիր զաթ կիպի պու տավէթ էանատընտա, բէք նազիքտանէ տուրէթտէ իրատէյի քէլամ իթտի։

— Սիզէ պաշդա պիր շէյ սէօյլէ՞մէտի մի։

Նէտ-Լանտա.– Խայր, եարընըզ պու խուսուստա սիզի իլէ կէօրիւշմիւշ օլտուգունը պէյան իթտի։

— Ծօղրու տըր, ֆագաթ սիզէ հիչ պիր կէօնտա մալիւմաթ վէ՞րմէտի մի, թաֆսիլաթտա կիրի՞շմէտի մի։

— Աչա, թապիուն էֆէնտի, լաբին սիղ ատ պիղիմիէ պէրապէր պուլունաճադ սընըղ ատյի՞լ մի։

— Պէ՞ն մի... չիւպհէսիզ ուսթա նէտ, սիզին պու զիյարէթատէն խոշնուտ օլտուղունուզը անլայօրում։

— Էվվէթ, զիյատէսի իլէ խոշնուտ օլտում, զիրա պու զիյարէթ բէզ չայանը մէրադ օլմայը տըր զանն իտէրիմ։

— Պէլքի ատ թէհլիքէլի տիր։

— Թէհլիքէլի՞ մի ատմընիղ, աճայի՛պ, ըսթըրիտա քիւմէլէրի իւղէրինատ կէզմէնին նէ թէհլիքէսի օլապիլիր։

Հիչ չիւպհէ եօղ քի, գարթան նըման, ըէֆիղլէրիմին ատհչէթինի մուճիպ օլմամադ իչին քէօրէզ պալըգարընատն պահա իթմէմիշ իտի. պանա կէլինճէ, շաշդըն շաշդըն մէրդումանըն եիւղիւնէ պագըյօր իտիմ։ Կիւյա պունլարըն վիճուտի ադալարընատն պիրի էքսիլմիշ կիպի միւթէէսիր պիր հալատ պուլունուղումատն, վուդուլի մէհուզ օլան թէհլիքէյի, արդատաշլարըմա պէյատն իտուպ իթմէմէք մէսէլէսինատ թէրբէտիւա իթմէքատ իչէն, Գօնատյլ։

— Էֆէնտի ճէնապլէրի, ինճու ավը հադդընատա պիղէ մալիումաթ վէրմէք իտթէ՞ր մի, ատ։

— Աբլ ավ հադդընատա, եօղատա վուդուլի մէհուզ օլան հատիսաթ քի...

Նէտ-Լանա. – (Աէօղիւմի գաթ իտէրէք) Էվվէթ, ավ հադդընատա, պիրա իշպու մահալէ կիթմէզպատէն էվվէլ, պաղը մալիումաթ ալմադ ֆայիտէսէն իտի օլամադ։

— Բէք ալա, մատէմ քի արզու իտիյօրսունըզ, օթուրունուզ տա, Սիր նամ Ինկիլիզին պու պապատ վէրմիշ օլտուղու մալիումաթը սիղէ պէյատն իտէյիմ։

Նէտ-Լանա իլէ Գօնատյլ, պիր գանաբէ իւղէրինէ օթուրտուլար։ Լվէլա Գանատալը քէլամէ աղաղ իտէրէք։

— Մուալլիմ էֆէնտի, ինճու նէ՞ տիր, ատյու ատրատու։

— Իյիտ Նէտիմ, ինճու՝ շախրէրին զիյիմինճէ, ատնիպին էշքի չէշմի (աչայ ատրատուք) տիր. շարգըլար, թաշ քէսիլմիշ Շէպնէմ (յող) տիր ատըլէր. կիւղել գատընալար իչին իտ քէրատանըզ, քիւբ, եիւղիւք վէ զայրիհիւմէ իտթիմալ օլունաճադ զիյգըյմէթ պիր ճէվահիր թաշը տըր. քիմեակիրլէր (տարրատան) ինճու ֆօսֆօրիթ (կրատիտատա) վէ գարպօնիթ (կրաճ իտատ) իլէ գարըշըզ պիր մատատէ տիր, ատիկքէրի կիպի, թապիուն (քնապատուտ) տախի, սատէֆ հասըլ իտէն պիր նէվի գաթմէր գապուդը հայվանաթըն, իտատա հալատ իքէն իֆրազ իթտիկքէրի պիր մատատէ ատյու գապուլ իթմիշլէր տիր։

Գօնատյլ. – Պու հայվանաթ, եումշադ ատրիկքէր չիւպէսինտէն, պաշըզ թադըմընատան, վէ գապուդլուլար սընըֆընատան տըր։

— Բէք տօղրու տըր ալիմ Գօնատյլ, հէր նէվի սէրա գապուդը օլան հայվանաթ, ինճու հասըլ իթմէյէ միւսթահսան տիրլէր։

Նէտ-Լանա. – Միտեալատա ինճու հասըլ իտէպիլիրլէ՞ր մի։

— Էվվէթ, ալէյհուսսա Ըսթօչիյա, Իրլանտա, Սագսոնեա, Պօհէմիա վէ Ֆրանսա ըրմադլարընատա պուլունան միտեալէրատ պիրէ ինճու պուլունապիլիր։

— Էօյլէ իսէ պունատան պէօյլէ էլիմէ Միտեա կէչմէյինատ տրգգամի իտէյիմ։

— Ֆագամի ատըլ, եանի իսա ինճու հասըլ իտէն

եուշագ տէրիկլէերտէն, եալընըզ ինճու ըսթըրիտեա-
լարը տըր քի, էվայիլտէ պու սատէֆ գաբուգը հայ-
վանաթա «Մէլէակրինա Մարկարիթիֆերա» նամը-
նը վէրիլմիշ տիր։ Ինճու, սատէֆին իչինտէ հասըլ օ-
լան եուվարլագ պիր ճիամ տիր քի, եա սէտէֆին գա-
պուզունա եաբըշմըշ օլուր, վէ եախօա հայվանըն ճիա-
մի տէրունինտէ պուլունուր. գապուգ իւզէրինտէ պու-
լունան եաբըշըգ իսէ տէ, ճիամին իչինտէ օլանլար,
եաբըշմայըգ սէրպէսթ տիրլէր. ինճուներն ճիամի, տարը
չէքինտէ զայէթ սէրթ պիր նէհանէ տիր, պունլար զա-
յէթ ուֆագ, վէ սատէթա գում թանէսի ճէսամէթինտէ
չէյլէր օլուպ, սէտէֆին տէրունինտէ ինճէ թապագա-
լար իլէ պիր գաչ սէնէ զարֆընտա հուտուլէ կիլիր։

Ղօնսէյլ. – Պիր ըսթըրիտեատէ պիր գաչ ինճու
պուլունապիլի՞ր մի։

— Էվվէթ օղլում, էօյլէ ըսթըրիտեալար վար քի,
սատէթա պիրեր ճէվահիր գութուսունա միչապիհ տիր.
հաթտա վագթըյլա չըգարըլան պիր ըսթըրիտեաներն
տէրունինտէ, եուվ էլիտէն զիյատէ քէօրէք պալըղը
պուլունտուղը րիվայէթ օլունուր քի, պունա ասլա ի-
նանմամ.

Նէտ-Լանտ. – Քէօրէք պալըղը՞ մը. տէտինիզ։

— Ավֆ իտէրսինիզ, զիհնիմ օ գատար պու ճա-
նավարլարըն խէյալի իլէ մէշղուլ տըր քի, ինճու տէ-
յէճէք եէրտէ, քէօրէք տալըղը տէտիմ քի, պուրատա
հիչ մինասիպէթի վէ մանասը եօգ տըր։

Ղօնսէյլ. – Վագտա եօգ տըր. հէր նէ հալ իսէ.
էֆէնտի, ինճույը նէ վասէթայըլա չըգարտըգլարընը
լութֆէն պէյան իտէրլէ՞ր մի։

— Պիր գաչ վասէթայըլա, չօգ վագթի էկեր
ինճու ըսթըրիտեանըն գապուղընա եաբըշըգ պուլու-

նուրսա, ավճըլար քէրբէթին իլէ չըգարըրլար, ֆագաթ
ալել ումում չըգարըլան ըսթըրիտեալարը, սէվահիլի
սէթը իտէն պիր նէվի հասըր իւզէրինէ եայարլար, հայ-
վանլար հավանըն թէէսիրի իլէ էօլիւպ օն կիւն զար-
ֆընտա քեամիլէն չիւրիւրլեր. օ վագթի տէնիզ սույը
իլէ տօլու իրի լէյէնլէրին իչինէ տօլտուրուրլար. վէ
պիրեր պիրեր չըգարըպ իչինի աչարագ եըգարլար, էվ-
վելա կիւմիւշ կիպի բարլագ օլան սէտէֆլէրի այըրըպ,
եիւզ եիրմի պէշտէն եիւզ էլլի քիլօկրամլըգ սանտըգ-
լարա վազ իլէ սաթարլար, պատէհու ըսթըրիտեաներն
էթինի չըգարըպ պիր էյիճէ գայնաթտըգտան, վէ թօզ
կիպի էլէտրիքտէն սօնրա, իչինտէ գալընըշ օլան էն ու-
ֆագ ինճուլէրի տախի, պու սուրէթլէ էլտէ իտէրլեր։

Ղօնսէյլ. – Ինճուլէրին գըյմէթի, ճէսամէթլէ-
րինէ կէօրէ եէքտիկէրինտէն ֆարգը օլուր տէյի՞լ մի։

— Տէյիլ եալընըզ ճէսամէթլէրինէ, իլլա չէքիլ-
լերինէ, րէնկլէրինէ վէ պէյազըգլարընա կէօրէ ֆիյաթ-
լարը տէյիշիր. հէթահնտէն կիւզել ինճուլէր, «Պիքիր
ինճու» թէամիյէ իտիլմէլեր տիր քի, հայվանըն ճիամի
տէրունինտէ հասըլ օլուրլար, պունլարըն չէքիլ էքս-
րիչէն եուվարլագ վէ նախօա արմուտի օլուր։ Ֆիրէք-
լերէ վէ եախօա պիլէզիքլերէ իտիմալ օլանան պու
չէֆֆաֆ (թաւանցիք), վէ պագէն տէ այնի չէմն րէն-
կինտէ օլան ինճուլէր բէք նատիր օլտուգլարընտան,
թանէ իլէ վէ եիւքսէք ֆիյաթըլա սաթըլըրլար։ Ըս-
թըրիտեանըն գապուղընա եաբըշըգ պուլունան ինճու-
լէր իսէ, միևնթաղամ վէ բարլագ օլմատըգլարը հա-
սէպլի իլէ օգդա իլէ ֆիրուխթ օլունուր։ Պունլար «Թօ-
խուտ» թէամիյէ գըլընըպ, էքսէրի քիլիսալէրէ մի-
թէալիք էշանըն թէղլինաթընա իտիմալ իտիլիր։

Նէտ-Լանտ. – Լաքին ինճուլէրի չէքիլէրինէ վէ

ճէսամէթլէրինէ կէօրէ պիրեր պիրեր այըրմադ ուզուն օլմա՞զ մը։

— Խայր տօսթում, պու իշ գալպուրլար իլէ իճրա օլունուր. էվէլա ուֆագ տէլիքլի վէ աճնրա պէօյիք տէլիքլի էլէքլերտէն կէչիրիլիր։ Էլէքլերին իչինտէ գալան ինճուլեր պիրինճի սընըֆտան աստա օլանլար տըր. Եիւզ տէլիքտէն աէքիզ Եիւզ տէլիքլի օլան էլէքլերտէ գալան ինճուլեր իսէ, իքինճի սընըֆ աստա օլունտուգլարը կիպի, պին տէլիքլի գալպուրլարտան կէչէն, վէ «թօխում» թէամիչէ օլանլար տախի, իչիւնճիւ նէվ աստա խոխիր։

Գօնահչ.– Էրէչիճէ մէհարէթլի պիր իշ տիր, ինճուլերին սընըֆլարա թագսիմի խուսուսը, մաքինավարի սուրէթտէ իճրա գըլընտըղը անլաշըլըչօր։ Ամէպա էֆէնտի, ինճու ավրնտա նէ գատար վարխտաթ այրնտըղընը պէչան խոխրէ՞ր մի։

— Սիրին քիթապընա Նաղարէն, Ամչան աստաը ինճու ըսթըրխտալարը թարլալար, սէնէվի իչ միլճօն քէօրէք պալըղընա իլթիզամ օլունուր իմիշ։

Գօնահչ.– Շիւպհէ եօգ քի էֆէնտի, իչ միլճօն ֆըրանգ տէմէք խոթէչօր։

— Ա՛հ, կինէ՞ մի քէօրէք պալըղը տէխիմ, էվէ՛լ, սէնէվի իչ միլճօն ֆըրանգա խոթիճար խոխիր իմիշ. ֆագաթ զանն խէրտէմ, պու թարլալար՝ էվվէլքի կիպի հասըլաթ կէթիրմէչօրլար։ Ամէրիգաստա ըսթըրխտա թարլալարը տախի այնի հալի թէտէննիտէ տիրլէր. պու թարլալար, պէչինճի Շարլըն էանայի հիւքիւմէթինտէ, տէօրթ միլճօն ֆըրանգ հասըլաթ կէթիրիր իքէն, չիմուի պիր սիւլիւսի պիլէ ալընամայօր։ Մամմաֆիհ ուժում ինճու հասըլաթը տօգուգ միլճօն ֆըրանգ գատար զանն օլունուր։

Գօնահչ.– Ֆագաթ, զայէթ մէչհուր վէ պահատար պիր գաչ թանէ ինճու պուլունտուգունը իչիթմիշիմ։

— Էվվէթ օղլում վար տըր, հաթտա, Ճուվիոս նամ գայսէրին, Սէրվիլիչա թէամիչէ խոխլէն կիւզէլ պիր գատընա, մէգաբիւքաթը հազըրէ հիսապլըչըա, եիւզ եիրմի պին ֆըրանգ գըչմէթինտէ պիր ինճու հէսապիչ օլտուղու, մալիւմաթը թարիխիչէտէն տիր։

Նէտ-Լանտ.– Պէնտէ իչիթմիչիմ քի, էզմինէչի գատիմէտէ (հին ժամանակները) գատընըն պիրի, ինճույը սիրքէ իչինտէ էրիտէրէք իչեր իմիշ։

Գօնահչ.– Էվվէթ, պու տէխիչինիզ գատըն գըլէօքաթրա տըր։

Նէտ-Լանտ.– Նէ գատար բիա չէյ, պու տա իչիլիր չէ՞յ մի։

Գօնահչ.– Էվվէթ տօսթում Լանտ, վագաա իչիլիր չէյ տէյիլ, ֆագաթ պիր պուչուգ միլճօն գըչմէթինտէ օլան պիր գատէհին տէրունինտէ քի սիրքէ, իչիլիր զանն իտէրիմ։

Նէտ-Լանտ.– (Թէհտիտանէ սուրէթտէ գօլունը սալայարագ.) Տօղրուտը շու գատըն իլէ իզտիվաճ իտէմէտիչիմէ թէէսիւֆ իտէրիմ։

Գօնահչ.– Նէ՞ տէյօրսունուզ, ադիզիմ Նէտ, Գըլէօքաթրանըն զէվճի օլմա՞գ մը իսթէյօրսունըզ։

Նէտ-Լանտ.– Նի՞չին իսթէմէյիմ, էկէր չիմնիչէ գատար էվլէնէմէմիշ իսէմ, գապահաթ պէնտէ տէյիլ տիր, հաթտա Գաթ Թէնտըր թէամիչէ գըլընան նըչանլըմ իչին պիր ինճու կէրտանըլըգ սաթըն ալմըշ իսիմ, Ղու կէրտանըլըգըն մալի պանա պիր պուչուգ տօլար օլտու, լաքին մուտալիմ էֆէնտի, պիլմիշ օլուն քի իզլէրինտէ քի ինճուլեր, եիրմի տէլիքլի պիր գալպուրտան կէչմէզ տէրէճէտէ իսի։

— (Կիւլերէք.) Լաքին ապիզիմ նէտա, օ ինճուլեր թագլիա տիր, եանի «Ճարգ եապը» տէնիլէն պիր նէվի պօյա իլէ պօյալանմըշ եուվարլագ ճամ բարչալարը տըր։

— Օ հալտէ պու «Ճարգ եապը» տէտիյինիզ պօյա բէք պահալը օլմալը տըր։

— Խայր, պիլաքիս բէք ուճուզ տըր, պիրա պու եապ, Սաղան պալըղը նէվինտէն Ադլէթի նամ պալըղըն կիւմիշ կիպի բարլագ բուլարընտան եաբըլըր։ Պալըղըն բուլարը նըշտարը բուհը իչինտէ հալլ իտէրէք եաբըլըր քի ասլա գըյմէթի եօգ տըր։

— Իհթիմալ քի, Դաթ թէնտըրըն պէնիմ իլէ իզտիվաճ իթմէյուպ տա պիր պաշգասընա վարտըղընըն սէպէպի պու տըր։

— Նէ հալ իսէ, գըյմէթտար ինճուլերէ կէլինճէ, գաբթան նըմօտա պուլունան ինճուլեր գատար նէֆիս վէ գըյմէթտար ինճուլերէ, տիւնեատէ հիչ պիր քիմսէ մալիք օլմամըշ տըր։

— Գօնսէյլ. — (Ձամ գուբթու իչինտէ մահֆուզ պուլունան իրի պիր ինճույը բարմաղըյըլա կէօսթէրէրէք.) Պո՞ւ մը տըր, տէյի սօրտու։

— Շիւպհէսիզ, պունըն թախմինէն իբի միլեօն...

Գօնսէյլ. — (Սիւրթլա) Ֆըրանգ գըյմէթի վար, քէօբէք պալըղը տէյիլ, էօյլէ տէյի՛լ մի։

— Էվվէթ, իբի միլեօն ֆըրանգ թախմին իտէյօրում, չիւպհէ եօգ քի գաբթան նըմօ պու ինճույը, հիչ պիր չէյ էօտէմէյէրէք տէնիզտէն չըգարմըշ տըր։

Նէտա-Լանտա. — Է՛հ... եարըն ըսթըրիտեա թարլալարընը կէզտիյիմիզտէ, անտէն իրիսինի պուլմայաճաղըմըզը քի՞մ իտտաա իտէպիլիր։

Գօնսէյլ. — Ատամ աչնատէ, միւմքի՛ւն մի։

Նէտա-Լանտա. — Նի՛չին միւմքիւն օլմասըն։

Գօնսէյլ. — Ֆարգ իտէյիմ քի միւմքիւն օլսափլըսին, լաքին նօթիւլիւտատէ պուլունտուգճա միլեօնլարըն պիզե նէ՞ ֆայիտէսի օլսափլիր։

Նէտա-Լանտա. — Էվվէ՛թ, նօթիւլիւտատէ ֆայիտէ իթմէզ... լաքին պաշգա եէրտէ։

Գօնսէյլ. — (Պաշընը սալլայարագ.) Օ՛, պաշգա եէ՛րտէ մի, իչթէ օրտասընա ագլըմ էրմէյօր։

Գանատալը տօսթում իլէ խըտմէթքէարըմըն միւքեալէմէսինէ միւտահէլէ իտէրէք, Գօնսէյլէ խթթապէն.

— Ուսթա Լանտըն հագգը վար, էկէր Էվրօբայա եախօտ Ամէրիգայա պիր գաչ միլեօն տէյէրի օլան ինճուլեր կէօթիւրիւրսէք, պու ինճուլեր, հարիք իւլ ատէ սէյահաթըմըզը իսպաթ իթմէյէ մէտար օլաճագ, վէ պաշըմըզա կէլէն վագտալէրին հէքեայէսինէ պէօյիւք էհէմմիյէթի վէրէճէք տիր։

Նէտա-Լանտա. — Պէն տէ օ իթիգաթտայըմ։

Գօնսէյլ. — Էվվէլա սէյահաթըմըզըն հէքեայէսինի տինլէյիճի պուլալըմ տա, իսպաթընը սօնրա արարըզ. չիմոի շուբասընը անլատագ իսթէրիմ քի, եարընա թէշէպպիւս իտէճէյիմիզ ինճու ավճըլըղընտա թէհլիքէ վա՞ր մը տըր, տէմէսի իլէ, տէրհալ.

— Խա՛յր, էկէր իհթիյաճը տավրանըլըր իսէ, թէհլիքէ եօգ տըր։

Նէտա-Լանտա. — Ինճու ավճըլարը, պիր գաչ եուտում տէնիզ սույը եութմագտան պաշգա նէ՞ թէհլիքէյէ տիւչար օլուրլար։

— Էվվէթ տօսթում Լանտա, տէտիյինիզ կիպի տիր. հա՛, էյի խաթրըմա կէլտի, քէօբէք պալըգլարընտան գօրդա՞ըմըսընըզ։

Գաբթան Նըմօ կիպի ֆութպոլտուզ պիր հալ իլէ

իթախիմ պու սիւալէ ճէվապէն, Գանատալը ումուղ-
լարընը սիլքէրէք.

— Պէ՞ն մի գօրգայըմ, պէնիմ կիսի պիր պալըղ
ղըպդընճըսը, գօրգու բէրլանէ օլսուղունը պիլի՞ր մի,
ալէլ խուսուս մուալիմ էֆէնտի պու պէնիմ սէնաա-
թըմ օլմաղըլա, քէօրէք պալըղլարընը ղըպդընլամադ
վազիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ օլսուղումը պիլմէյօ՞րմուսու-
նուղ։

— Յագաթ կիսի լանա, մէսէլէ պուրսաա, քէօ-
րէք պալըղընը ուզագտան ղըպդընլամադ, չէնկէլքեա-
րի օլթա իլէ թուրթուպ սէֆինէյէ չէքմէք, գույղու-
ղունը պալթա իլէ քէմէք, վէ գարնընը եարըպ տա
եիւրէյինի գօբարտըգտան սօնրա տէնիզէ աթմագտան
իպարէթ տէյիլ տիր։

— Նէ տի՞ր եա։

— Նէ օլաճագ, տէնիզ իչինէ ճանավարլարըլա
կիւրէշմէք տիր։

— Սույըն իչինէ՞ մի։

— Էվվէթ, սույըն իչինէ։

— Է՛հ, նէ պէյիս վար, եէթէր քի էլիմնէ կիւ-
ղէլ պիր ղըպդընըմ օլսուն, գիրա քէօրէք պալըգլարը,
սիզի եուտապիլմէք իչին միւթլագա արգա իւգրէ
տէօնմէյէ մէճպուր տըրլար քի, իչիթէ պէն տէ հէման
օ էանատէ իչիմի կէօրիւրիւմ...

Նէտ-լանա, պու «եուտմագ» քէլիմէսինի էօյլէ
պիր թաւը իլէ թէլաֆֆուզ էթտի քի, գանըմ տա-
մարըմնա տօնույօր զանն էթտիմ, վէ Գօնսէյլէ խոթա-
պէն։

— Է՛յ ազիզիմ Գօնսէյլ, պու տէհչէթլիւ քէօրէք
պալըգլարը հագդընտա սէնին էֆքեարըն նէ՞ տիր,
տէտիմ։

— Պէ՞ն մի, պէն էֆքեարըմը սէրպէսթճէ պէյան
էթմէք իթտիէրիմ։

— Բէք ալա, սէօյլէ պագալըմ։

— Էֆէնտի քէօրէք պալըգլարըլըա օղրաչմայը
կէօպիւնէ ալմըշ օլսուղու հալաէ, արթըգ քէնտի սա-
ալըգ պէնտէսի գազատան պէլատան բիւճաթ էթմէյի
խաթրընտան կէչիրէպիլի՞րմի, տէտի։

3

Օն միլեօն ֆրանգ գըյմէթիսէ պիր իսնու.

Կիճէ օլուպ վագըթ կէչմիշ օլմաղըլա եաթտըմ,
լաքին բահաթ ույուեամատըմ, սապահա գատար բիւ-
յամնա քէօրէք պալըգլարը կէօրտիւմ։

Իրթէ կիւնի սապահըն սաաթ տէօրտիւնտէ, գաբ-
թան նըմռ թարաֆընտան մայէթիմէ վէրիլէն խըտմէթ-
քեար պէնի ույանտըրտը, տէրհալ եաթաղըմնտան գալ-
դըպ կկյինտիմ։ Սալօնա վարտըգընտա գաբթան նըմռյը
օրտաա հագըր պուլտում քի, պանա խոթապէն.

— Միւսիւ Արոնաքս, կիթմէյէ հագը՞մընընըզ,
տէտի։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, հագըրըմ։

— Պույուրընըզ կիտէլիմ։

— Արգատաշլարըմ տա հագը՞ր մը։

— Օնլարտաա խատէր վէրիլմիշ տիր, պիպի պէք-
լէյօրլար։

— Տալկըճ էլպիսէմիզի կկյմէյէճէ՞քմիկիզ։

— Խա՛յր, հէնուզ վազբի վար, նօթիւլիսի գըլյա եանաչարըմայը մինաախպ կէօրմէտիմ. պիզ չիմոի Մանաար քէօրֆէզինաէն հայլըճա ուզազ պուլունմազտայըզ, ուզուն ուզաարյա տօլաչմանազ իչին սանտալը հազըրլաթտըմ քի, տալկըճ էլպիսէլէրիմիզ իչինաէ տուրույօր. մահալի մաթլուպա վասըզ օլտուղումուզտա, հէմեն կիչինիպ գաարը տէրհայէ ինէճէյիզ։

Գաբթան նըմօ, պէնի կիւվէրթէյէ չըգարըր օլան նէրտիվէնին եանընա կէօթիւրտիւ։ Նէտա իլէ Գօնաէյլ կիւվէրթէտէ պէնի պէքլէյօրլար իտի. արգատաչլարըմ, պու էյլէնճէլի ա՛յահաթըն թատավուրույըա բէք մահզուզ կէօրիւնիւյօրլար իտի։ Սանտալ, նօթիւլիսաէ եանաչարըրըմըշ օլուպ, պէշ նէֆէր թայիֆէլէր քիւրէքլէրիե եարըշմըշ օլտուղլարը հալտէ պիզե ինթիզար իթմէքտէ իտիլէր։

Օրթալըզ հէնուզ թէմամլայըա ըշըմամըշ օլուպ, տուլի ասիման պուլութլարըա գապը օլարագ նիւճիւմու ա՛յատաթը խէյալ մէյալ կէօրիւյօր իտիք. գատայա ադթը նիկեահ իթմէքլէ, ճէնուզը չարգիտէն շըմալը զարպիյէ գատար ուֆուգըն տէօրթտէ իշ գըսմընը իհաթա իտէր ուզուն վէ ինճէ պիր խաթտան, եանի գարատան պաշգա հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիմ, Նօթիւլիս կիճէլէյին Մէյլան ատասընըն սահիլի զարպիսինտէն կէչիպ, Մանաար ատասը իլէ Մէյլանըն գատասընատան միւթէշէքքիլ քէօրֆէզին ճիհէթը զարպիյէսինտէ պուլունույօր իտի. մահալի մէգքիւրտէ գատանլըզ տուլարըն ալթընտա, եէրմի միլտէն զիյատէ վասի ինճու ըսթըրիտեալարը թարլատը, եանի ճէսիմ պիր խազինէ պուլունույօր իտի։

Գաբթան նըմօ, պէն, նէտա վէ Գօնաէյլ սանտալա բաքիպ օլտուգ, տիւմէնճի եէքէյի էլինէ ալտը, քիւ-

լէքճիլէր քիւրէքլէրիե տայանտըլար, սանտալ՝ սէֆինէէն աչըլտը, վէ գամի մէսաճէ իթմէյէ պաշլատըգ։

Սանտալ ճէնուպէ տօղրու թէվէճճիւհ իթտի, աղըր աղըր քիւրէք չէքիլիյօր իտի. սէֆայինի հարպիյէ ֆիլիգալարընտա օլտուղու կիպի, չիտաէթլէ տույա տալտըրըլան քիւրէքլէր ծն սանկյէտէ պիր, վէ տուրէթը միւնթազամատաէ ալընըյօր իտի. հէրհալդէ սաքիթ օթտուրմուշ իտիք, աճէպա գաբթան նըմօ նէ՞ տիւշիւնիյօր իտի, իհթիմալ քի բէք եագըն կէօրտիւյիւ գատայա թէգարրիւպ իթմէքտէ օլտուղունու տիւշինիյօր իտի։ Գանատալը տօսթումա իտէ, գարայը տահա բէք ուզագտա պուլույօր իտի. Գօնաէյլէ կէլինճէ, մերգում տատէճէ պիր սէյիրճի կիպի տավրանըյօր իտի։

Սաաթ պէշ պուչուգ տուլարընտա ուֆուգըն իլգ իչինկեատուզ չուալարը սէչիլէրէք, սահիլին իսթ խաթը կէօրիւնմէյէ պաշլատը. չարգ ճիհէթի եատը, վէ ճէնուպա տօղրու ադրճըզ եիւքսէքճէ իտի, հէնուզ պէշ միլ գատար ուզագտա պուլունույօր իտիք։ Ատանըն սահիլի, գարանլըզ տուլար իլէ գարըշըզ օլմաղա, անճագ սէչիլէպիլիյօր իտի. պիզիմ իլէ սահիլ արատընտա պուլունան տէնիզ՝ եագանի պիր հալտէ օլուպ, նէ գայըզ, նէ տաղճ, նէ ավճը, վէհասըլ հիչ պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի, գաբթան նըմօնըն տէտիյի կիպի, ավ վագթընտան պիր այ էվվէլ կէլմիշ իտիք։

Մէմալիքը հարէյէ (արևադարձական գոտի) մախտուս օլան պիր սիւրաթը նակէհանի իլէ, ատլա չաֆագ վէ սապահ ալամէթի կէօրիւնմէքսիզին պիրտէն պիրէ կիւնէշ թուլու իտուպ օրթալըզ այ այտըն օլտու. կիւնէշէն պիյալաըը, ուֆուգըն ճիհէթը չարգիյէսինտէ թէճէմմիւ իտէն պուլութ բէրաէսինի չաք իթտի (պա-

տառել). աֆիթաղը ալէմթաղ սիւրաթիլէ ևիւքսէլմէյէ պաշլատը։

Ո վագըթ, էօթէ պէրի պաղը սէյրէք ադաճլարը պուլունան գարայը էյիճէ սէչէպիլտիմ։

Սանտալըմըզ, ճէնուպէ տօղրու միւսէվվէրլիք բէյտա իտէն Մանտար ատասընա եագլաշար։ Գաբթան Նըման օթուրտուղու եէրտէն գալգարագ տէնիզի մուտայէնէ իտիյօր իտի։

Գաբթանըն պիր իշարէթի իւղրէ տէրհալ սանտալըն տէմիրի տէնիզէ աթըլըր. ղէնճիր բէք ադ կիմի, ղիրա պուրասը անճագ պիր մէթրօ գատար տէրին իտի. շու հալտէ, ինճու ըսթըրիտասը թարլալարընըն էն ևիւքսէք նօղթասընատա պուլունույօր իտիք։ Սանտալըմըզ, մէտ (տէղատուԹիւն) ատլարը ատյէօնէտ տէրհալ տէնիզէ տօղրու աչըլըր։

Պու արալըդ գաբթան Նըման, քէլտիա ադաղ իտէրէք, պանա խիթապէն.

— Իչթէ միւսիւ Ադանաքա, մահալի մագազէտ վասըլ օլտուդ, շու կէօրտիւյինիւդ տարտաճըդ քէօրֆէդ, պունատան պիր ատյ ազնըա ավճըլարընն միւԹէահհիտ դայըդլարը իլէ ատլաճադ, վէ տակըճլար քէմնալի քիւսԹահլըդտա պու ատլարընն տիպինէ էնիպ ինճու չըդարտաճադլար ատըր։ Հէյէ քի պու քէօրֆէդ, չիտտէԹի բիւդկէտարլարատան հըֆիզ օլտունմադտա տէնիզ տակալը օլմազ, վէ օ հալտէ ավճըլարտա սուհուլէթ իլէ իշլէրինի կէօրիւրլէր։ Նէ հալ իտէ, պիզ չիմուի տակըճ էլտիտէլէրիմիզի կէյինիպ կէզմէյէ պաշլայաճաղըզ, տէտի։

Գաբթանտա ճէվապ վէրմէտիմ, վէ թայիֆէլէրին մուտավէնէթի իլէ տակըճ էլտիտէմի կէյինմէյէ պաշլատըմ, լաքին քէնտիմի պու շիւպհէլի ատլարտա պադտըմ, մադան մէն իտէմէյօր իտիմ։ Գաբթան Նըման իլէ արդատաշլարըմ տախի կէյինտիլէր. մայէթիմիզտէ պուլունան թայիֆէլէրին հիչ պիրի պիզէ բէֆադաթ ԹիմէյէճէՀ իտի։

Զօղ կէչմէտէն պօղազըմըզդա գատար տալկըճ էլտիտէմինին իյինտէ հարա օլտուդ, ալէթը թէնէֆֆիւս արդամըզտա եէրլէշտիրիլտի, պաշըմը մահֆազանըն իչինէ ատմադատան էվվէլ, Գաբթան Նըմոյա ԹիմիրազՀ ատլու.

— Ալէթը թէնվիր դուլլանմայաճադմըյըզ, տէյտուդուտա, գաբթան Նըման.

— Ալէթը թէնվիրին լուզումը ատգ տըր, պիզ, բէք տէրինլէրէ էնմէյէճէյիմիզտէն, կիւնէչին զիյաֆէրի ատլումըզը թէնվիր ԹիմէյէՀ քհաֆի տիր. ալէյ խուտա պու սուլարտա էլէքթրիք ֆէնէրի իլէ կէզմէք իհթիյաճթազըզ տըր, զիյա էլէքթրիքին բարլագ զիյատը, պու սուլարըն թէհլիքէլի սաքինէլէրինտէն պիրինին նազարը տըգդաթընը իւզէրիմիզէ ճէլտ իտէպիլիր։

Գաբթան, պու ադօղլէրի ադօյլէմէքտէ իքէն, Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտա պագտըմ, լաքին ճնլար՝ պաշլարընը մահֆազայէ ատմուշ օլտուդլարընատան, պիր չէյ կէօրիւդ իշԹիմէյէ միւգԹէտիր ատլանյաճադլարը Թապիյի իտի։

Գաբթան Նըմոյա պիր ատն սիւալիմ տահա գալմըշ օլմադըյա, հէմտան.

— Սիլահլարըմըզ նէ՞րէտէ տիր, պէրապէրիմիզէ ԹիւֆէնԿ ալմայաճա՞գմըյըզ, տէյտու ատրտում։

— Թիւֆէնկի նէ՞ հաբաճագաբընըզ, մէկէր սիզին տաղըլար՝ այըլարըն իւզէրինէ գամա իլէ հիւճիւմ Թիմէզլէ՞ր մի, չէլիք՝ գուրշունատան տահա էմնիյէԹլի տիր, իշԹէ սիզէ կիւզէլ պիր գամա, հէմտան պէլինիզէ Թագը վէրինիզ տէ կիտէլիմ, տէտի։

Արգատաշլարըմ տախե այնի պիղիմ կիպի միսեղ-
լահ պուլունույօրլար իտի , եալընըզ Նէա-Լանտ, էվվել-
ճէ նօթիւլիւստէն ալըպ տա սանտալտա հրթիզ իթմիշ
օլտուղու իրի պիր զըպգընը էլինտէ թուրթուպ սալա-
յօր իտի ։

Գաբթան նըմծայա իմթիհալ իտէրէք պագըր մահ-
ֆազայը պաշըմա թագը վերտիմ. տէրհալ ալտիը թէ-
նէֆֆիւսիւմիւզ իշլէմէյէ պաշլատը ։

Պիր տագըդա ասնրա թայիֆէլէր պիղի պիրեր պի-
րեր տէնիզէ էնտիրտիլէր . այագլարըմընըզը պիր պուշուգ
մէթրօ տէրինլիյինտէ պիր գումըղա վազ իթտիք , վէ
գաբթան նըմծընըն էլի իլէ իթմիշ օլտուղու պիր իշարէթ
միճիւպիւնճէ , արգասը սըրա կիթմէյէ պաշլատըգ ,
վէ ճիւզվի պիր ասզուշտան էնէրէք սույըն ալթընտա
զայպ օլտուգ ։

Տէնիզին տիպինէ էնտիյիտտէ , զիհնիմի իշղալ ի-
տէն տէհշէթամիզ միւլահազաթ մահվ օլուպ , անըն
եէրինէ կէօղիւմիւն էօնիւնտէ օլան մէնզարէյի հարիք
իւլ ատէնին թէէսիրի թահտրնտա գալտրմ։ Անճագ
սէրպէսթճէ հարաքէթ իտիշիմ էճինիյէթիմի արթըրտը ,
վէ պիր տէրէճէյէ գատար միսաֆիրին օլտում։

Կիւնէշին զիյատը , սուլարըն ալթընը լայըգըյըլա
թէնվիր իթմէքտէ օլտուղունտան , էն ուֆագ շէյլէր
պիլէ կէօրիւնիյօր իտի . օն տագըդա գատար եիւրիւ-
տիւքտէն ասնրա պէշ մէթրօ տէրինլիյէ էնմիշ իտիք ,
զէմին՝ կիթտիքճէ տիւզէնիյօր իտի ։

Իլէրլէտիքճէ , պիր չօգ գանատտըզ գույրուգլա-
րըյըլա եիւզեր օլան զարիպ իւ շէքլ պալըգլար , պէ-
գատա քիւմէլերի կիպի եէրտէն եիւքսէլիյօրլար իտի ։
Պունլարըն իշինտէ կէօրտիւյիւմ ժըվանա թէսմիյէ գը-
լընան սէքիզ տէսթիմէթրօ (տատնորգամեթը) պօյուն-

տա գարնը տարը եըլանլար՝ նաղարը տըգդաթըմը ճէլպ
իթտի . պու հայվանլար , թըպգը Մըղրի , եանի եըլան
պալըղընա միւշապիհ իտէլեր տէ , ֆագաթ պիւսպիւ-
թիւն ճընալարը այրը օլուպ , հագըդի եըլան տըրլար .
քէզալիք վիճուտլերի զայէթ եասը վէ բարլագ ըէնկի
Պարտս թէամիյէ իտիլէն պիր նէվի պալըգլար կէօրտիւմ
քի , արգա իւսթիւ եիւզէյօրլար իտի ։ Պու պալըգլար
գուրուտուլտուգտան սօնրա սիրքէ իլէ բիշիրիլիպ , Ֆա-
բրաատէ նամըյըլա կիւզէլ պիր թաամ օլուր . պիր տէ
Ասպիսորիա թաապիր օլունուր ճընատան , վիճուտլերի ի-
րի վէ սէրթ բուլլար իլէ զըրհլանմըշ , սէքիզեր գա-
նատը պալըգլարը տախե հայրէթլէ թէմնաշա իթտիմ ։

Կիւնէշ , բէյտէրբէյ եիւքսէլիպ տէնիզին ալթընը
տահա զիյատէ թէնվիր իտիյօր իտի , զէմինին հալի եա-
վաշ եավաշ թէպէտտիւլ իթմէքտէ իտի , ինճէ գումը-
լուգ եէրինէ , իւզերի եումճագ տէրիլի մախլուգաթ , վէ
հայվանաթը նէպաթիյէ իլէ մէսթուր միւտէվվեր գա-
յալատան միւթէշէքքիլ պիր մահալէ վասըլ օլտուգ ։
Հայվանաթը մէզքիւրէ ատասընտա պահրը Ահմէր (Կար-
միր Ծով) իլէ պահրը Մահմիթի հինտիյէ մախտուս , ին-
ճէ վէ զայրը միւնթազամ գապուգլը , պիր նէվէ ըս-
թըրիտեալար , գապուգլարը եուվարլագ վէ բօրթու-
գալ բէնկինտէ պէօճէքլեր , վիճուտինտէն՝ նօթիւլիս-
տէ գուլլանըլմագ իչին պօյա չըգարըլան իրղավանլար ,
պուինուղու վէ պօրու չէքլինտէ հայվանաթը նէպաթի-
յէ , կիւյա պիղի թուրթմագ իսթէյէն աչըգ էլլեր կի-
պի տիքիլիպ տուրույօրլար իտի ։ Իւզերի սաճի տիքէն-
լի պինլերճէ զարիպ իւ շէքլ պալըգլար , տէնիզ չարխ-
լարը , վէ Հինտիսթան չարչըլարընտա սաթըլան սէտէճ
գապուգլը վէ եէնիր ճընատան պիր նէվ ըսթէնեալար ,
վէ պու տէնիզլերէ մախտուս օլան հայվանաթը նէպա-

թէյէնին էն լաթիֆի վէ էն միւքէմմէլի սայըլան նիմ բարլագ տէնիզ նէլբազէլէրի, հայրէթիմի միւճիպ օղուլ յօր իտի։

Պու թէնէֆֆիւս իտէր զիյ հայաթ (կէնդանի) նէպաթ իլէ տիկէր տէնիզ մահսուլաթը արասընտա կէզէն ուֆագ, ֆագաթ չիրքին տէնիզ պէօճէքլէրի իլէ, տիւլի, իչ քէօչէ սէտէֆ գապուգը տէնիզ գուրպաղըլարը, այրըճա չայանը տըգգաթ իտի, քէզալիք պու տէնիզլէրէ մահսուս, վէ հէյէթլէրի ինսանա նէֆրէթ վէ տէհլիէթ վէրիճի օն այագը վէ պիւքրիւմ գապուգը Պարթէնօպ տէնիլէն պէօճէքլէր տախի զիքրէ չայան տըր։ Հէլէ մէշհուր միւսիւ Տարուինին եաղտըղը քիթապտա զիքր իտիլէն, վէ պէնիմ տէ պիր գաչ տէֆա թէսատիւֆ էթտիյիմ հատտէն զիյատէ պաթթալ վէ տէհլիէթամիզ հէյպէթլի բաւուրթալարը, վէ պիրտէն էքի մէթրօ ուզունլուղու օլան մագասը վէ մըղրագը ըստագօղլարը կէօրտիւքճէ, գօրգումտան թիթրէյօր իտիմ, պու իրի բաւուրթալար, խըղգաթէն մալիք օլտուգլարը հըսս ու գուվվէթ սայէսինտէ, գարատա պիթէն Հինտիսթան ճէվիզի իլէ թէյիւշ իտէրլէր։ Պու ճէրպէզէլի պէօճէքլէր, պիր մէհարէթը ֆէվգէլատէ իլէ սահիլտէ պուլունան Հինտիսթան ճէվիզի աղաճլարընա սարըլըպ թէրէսինէ գատար չըգար, մագասըյըլա ճէվիզի քէսէրէք եէրէ տիւշիւրիւր, վէ գուվվէթլի այագլարըյըլա գապուղը գըրըպ իչինտէքինի եէր. ըսթագօղլար վէ բաւուրթալար պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէզտիքլէրի հալտէ, պիլաքիս Մալապար սէվահիլինտէ պուլունան քապուն պաղըլարը, աղըր աղըր գայալարըն արասընտա տօլաշըյօրլար իտի։

Նիհայէթ իւլ էմր սաաթ եէտի սուլարընտա, միւեօնլարըլա թիւրէյէն ինճու ըսթըրիտեալարը թարլա-

սընա կիրտիք. ինճու ըսթըրիտեալարը գավի սուրէթտէ գայալըգլարա եարըշըպ նէրլէրինտէն գըմըլտայագաղլար, նէթէճիմ տիկէր սէտէֆ գապուգը հայվանաթտան պագըլարը, թէպտիլ մէքան իթմէք խաստէհինէ մալիք տիրլէր։

Մէլէկրինա թէոմիյէ գըլընան ասըլ ինճու ըսթըրիտեալարը, խարիճէն եուվարլագ, գալըն վէ զայրի միւնթազամ գապուգը օլուպ, պուն լարտան պագըլարը իւզէրինտէ եէշիլիմի չըգկըլար վար իտի։ Պու չըգկըլըլար հէնուզ ուֆագ իտիլէր, գապուգլարը թազ կիպի սէրթ վէ սիյահ օլան օն պէշ սանթիմէթրօ արընտա ըսթըրիտեալար իտէ, օն օն պէշ սէնէլիք օլանլար տըր։

Գարթան նըմօ, էլի իլէ պանա հատտըզ հիսապըզ ըսթըրիտեալար կէօսթէրտի. պունըն պիթմէզ վէ թիւքէնմէզ պիր մէնպայի սէրվէթ օլտուղունա չիւպհէմ գալմատը, զիրա խալիքին գուվվէթ ու գուտրէթի, ինսանըն եէտը իսթիհլագընա զալէպէ իթմէքտէ տիր. Նէտ-Լանտ, պու հըսսըյաթը ինսանիյէյէ իթիպաէն էօնիւնտէ ասըլմըզ օլան աղը, էն կիւզէլ ըսթըրիտեալար իլէ տօլտուրմայա սայ իտիյօր իտի։

Ֆագաթ օրալարտա թէվէգուֆ իտէմէզ իտիք, կէչէճէյիմիզ մահալին եօլլարընը բէք էյի պիլմէքտէ օլան գարթան Նըմօնըն արգասը սըրա կիթմէյէ մէճպուր իտիք. զէմին կիթտիքճէ եիւքսէլիյօր իտի, հաթտա պաղէն էլիմի գալտըրտըզմտա, սույըն եիւզիւնտէն տըշարը չըգըյօր իտի։ Պատէհու ըսթըրիտեա թարլալարընըն սաթհը ալչալըպ, էքսէրիէն իհրամ (բրդունք) չէքլինտէ եիւքսէք գայալարըն էթրաֆընտան կէչէյօր իտիք. պու գայալըգլարըն իւզէրինտէ պուլունան զայէթ իրի գապուգը հայվանաթ, միւռէլ-

լահ սիւվարիլէր կիպի եւ իւքսէք այագլարը իւզերինէ տուրտուգլարը հալտէ , տիք տիք եւ իւդիւմիւզէ պագըյօրլար իտի ։ Հէյլ այագլարըմըզըն ալթընտա պինէլէրճէ եումուշագ տէրիլի հայվանատի ուզուն այագլարըյլա տօլաշըպ տուրույօրլար իտի ։

Պու արաբըդ զայէթի վատի պիր մաղարանըն էօնիւնէ վասըլ օլտուգ · զէմինի բէնկ բէնկ պահրի չիչէքլէր իլէ մէսթուր օլան պու մաղարա , սըգ պիր գայալըզըն իչինէ աչըլմըշ իտի ։ Էվէլ էմիրտէ մաղարանըն տէրունի բէտ գարանլըգ կէօրիւնիւյօր իտի · կիւնէչին զկյասը պուրայա աքս իտէմէյուպ , եալընըզ չէֆֆաֆ (թաբանջիք) ֆագաթի նիմ պիր ըչըգ հասըլ իթմէքտէ իտի ։

Գաբթան նըմօ էօնտէն , վէ պիզ տէ արգասընտան մէգըթուր մաղարանըն իչինէ կիրտիք · եավաչ եավաչ կէօզլէրիմ գարանլըգա ալըշմագլա , էթրաֆըմտա պուլունան , վէ կիւյա ուսթա միյմարլարըն եէտը մէհաբէթլերի իլէ եարըմըշ օլան քէմէրլէրի , վէ տիքիլի թաչլարը թէմամըյլըլա կէօրիւյօր իտիմ · աճէպա գաբթան նըմօ նէ՞ էֆ.քեարէ մէզնի պիզի պուրայա կէթիրմիշ իտի · պունը սօնրատան անլատըմ ։

Էբէյիճէ տիք պիր եօգուշտան էնտիքտէն սօնրա , քէնտիմիզի գույու կիպի տէրին պիր մահալտէ պուլտուգ ։ Գաբթան նըմօ էլի իլէ , օ անէ գատար ֆարգ իտէմէտիյիմ պիր չէյ կէօսթէրտի ։

Գաբթանըն կէօսթէրտիյի հատատէն զկյատէ պաթթալ պիր ըսթըրիտեա իտի քի , իւքի մէթրօտան զիյատէ էնի օլուպ , գաբթան նըմօնըն սալօնընը թէզլեին վէ ատէթա հալուպըզգ իտէն ըսթըրիտեատան պէօյիւք օլաճագ իտի ։

Հէնուզ էմնալի կէօրիւնմէյէն չու իրի ըսթըրիտեայէ թէգարրուպ լիթտիմ · ատրթ վէ պաթթալ պիր

կըրանիթ թաչընա եարըչըգ օլան պու հայվան , մաղարանըն միւսթէրիհ սուլարը իչինտէ եապա եալընըզ , վէ տիւշմէնլէրտէն էմին օլարագ պէօյիւտիւքճէ պէօյիւմիւշ իտի քի , պունըն իւչ եիւգ քիլօկրամ աղըրլըղը օլաճաղը կիպի , էթիտէ օն պէշ քիլօկրամ սըգլէթինտէ օլաճաղընը թախմին իթտիմ ։

Շիւպհէ եօգ քի գաբթան նըմօ , պուրալարընը պիր գաչ սէֆտա զկյարէթ իթմիչ օլտուզունտան , պու հարիգ իւլ ատէ հայվանըն վիճուտինի պիկյօր իտի ։ Գաբթանըն պիզի պուրայա կէթիրմէսի , թապիաթըն պիր մուճիզէսինի կէօսթէրմէք իչին օլտուզունը զանն իթմէքտէ իտիմ , գիագաթ եանըլմըչըմ , գաբթան նըմօ , ըսթըրիտեանըն հալի հագըրընը թէտագըգ իթմէք իչին պուրայա կէլմիչ իտի ։

Ըսթըրիտեանըն իքի գապուղը աչըգ օլտուզունտան , գաբթան նըմօ ուսուլ իլէ եագլաչըպ , ճիամինի ճէրիհէտտար իթմէքտիզին գամտարընը իչինէ սօգը վէրտի · հայվան՝ գապուգլարընը գաբայատագ օլտու ։ Պատէհու էլի իլէ գապուղըն տէրունինտէ պուլունան էթլերի չէքիպ չըգարտը ։

Հայվանըն եարրագ չէքինտէ օլան գաթմէրլի էթի իչինտէ , Հինտիսթան ճէվիզի ճէսամէթինտէ պիր ինճու կէօրտիմ · պու ինճուընըն կիւլլէ կիպի միւնթազամ եուվարլագլըզը , վէ սու-յունըն թէմիզլիյի իլէ , պահա պիչիլմէդ պիր ճէվհէրի եէքթա ատտ օլունմադա չայան իտի ։ Մէրագըմտան ինճույը թուխմագ , էօլչմէք , վէ թէտագըգ իթմէք իչին էլիմի ուզաթտըմ իսէ տէ , գաբթան , միւսաատէ իթմէ-յուպ հարաքէթիմի մէն իտէրէք , տէրհալ գամայը կէրի չէքտի , գապուգլար անինտէ գաբանտը , վէ պահադըգ ինճու՝ ըսթըրիտեանըն տէրունինտէ գալտը ։

Ո վագըթ գաբթան Նըմծնըն ֆիքրինի անլատըմ, մուռնիլէյհ պու ինճույը ըսթըրիտեանըն իչինտէ պըրագ արագ, թէտրիճէն, վէ միւմքիւն օլապիլտիկի գատար զկյատէ պէօյիւթմէք արղուսընատա իտի. հէր սէնէ հայվանըն իֆրագ իտէճէյի մայէ, ինճուներն իւզերինէ եաբըշարագ ճէսամէթինի արթըրաճագ իտի, պիթթէտրիճ պէօյիւյիւպ քէմնալէ էրմէքտէ օլան թապիաթըն պու մէյվէյի մուճիզէսինին, նիւշվէնիւմա պուլտուղու մաղարա, եալընըզ գաբթան Նըմծյա մալիւմ օլուպ, կիւնիւն պիրինտէ անը քէնտի միւզէկասնէսինէ նագլ իթմէք նիյէթինտէ օլտուղունա չիւպհէմ գալմատը. պէլքիտէ Զինլիլէրին վէ Հինտիլէրին եաբտըգլարը կիպի, ըսթըրիտեանըն էթի արատընա ճամ բարչասը սօգմուշ, վէ եավաշ եավաշ հայվանըն խըլգաթը իգթիզասընճա մէզքիւր ճամ բարչասը իւզերինէ սէտէֆ գաբլանարագ, չու ճէսիմ ինճուներն մէյտանէ կէլմէսինէ սէպէպ օլմուշ տըր. լաքին հէր նէ տախի օլսա, հայրէթիմի մուճիպ օլան պու միւճէվհէր, չիմտիյէ գատար կէօրսիւքլէրիմէ վէ հաթտա գաբթան Նըմծնըն ճամէքճանընընատա պուլունան իրի ինճույէ գըյատէն, պունըն, էն ագալը օն միլեօն ֆըրանգ գըյմէթի օլաճաղըն գանատի հասըլ իթտիմ.

Պու էմնալի նամէսպուգ օլան ինճույէ միւճէվհէր տէնմէյիպ, թասիաթըն պիր մուճիզէյի միւշէրրէֆէսի տէնսէ ճայիլ տիր, զիրա պունը, քիւբէ մադամընատա հաՙնկը գատընըն գուլաղը թաշըյապիլէճէք իտի.

Գըյմէթատար ինճուներն զկյարէթինատէն սօնրա մաղարատան տրշարը չըգըպ, թէքրար ըսթըրիտեա թարլալարընը էօրթէն չէֆֆաֆ սուլարըն իչինէ կիրտիք, ինճու ավճըլարը, հէնուգ պու բարլագ սուլարը պուլանըրմամըշլար իտի.

Սէրսէրիանէ սօլաշմագատա օլան իշիկ ատէմլէր կիպի պիրպիրիմիզտէն այրը օլարագ աղըր աղըր եիւրիւօր իտիք, հէր քէս իսթէտիյի եէրտէ տուրմագատա, եախօտ կէզինմէքտէ իտի. պէն իտէ, տէրէճէյէ նիհայէտէ զէհնիմի իշղալ իտէն տէհշէթ ու թէհլիքէյի քեամիլէն ունուրթմուշ իտիմ. վարա վարա սըղ պիր մահալէ կիրտիք, չօգ կէչմէտէն պաշըմ սույըն խարճինէ չըգատը քի, պու արալըգ Գօնսէյլ եանըմա կէլմէքլէ պաշընը պէնիմ պաշըմնատքի օլան մահֆազայա տայատը, վէ կէօզլէրի իլէ սէլամ վէրիյօր կիպի հալլէրտէ պուլունտու. Պիր գաչ գուլաճ գատար վիւսաթը օլան պու սըղըղը կէչտիքտէն սօնրա, թէքրար սույա կիրիպ տէրինլէրէ էնտիք.

Օն տագըգա գատար կիթտիքտէն սօնրա գաբթան Նըմծ, նակէհան տուրտու, կէրիյէ ավտէթ իթմէք իչին թէվագուֆ իտիյօր զանն իթտիմ, էլի իլէ պիր իշարէթ իտուպ, եանը պաշընտա պուլունան գայալարտան միւթէշէքիլ պիր չուգուրըն իչինէ կիրմէմիշի էմր իթտի, վէ էլի իլէ պանա պիր նօգթա իրայէ իթտի քի, հէման քէմալի տրգգաթլա օ մահալէ պագմայա պաշլատըմ.

Պէնտէն պէշ մէթրօ գատար ուզագտա պիր կէօլկէ կէօրտիմ քի, գատրը տէրէյէ էնի վէրտի. տէրհալ քէօբէք պալըգլարընըն տէհշէթամիզ խէյալի զհհնիմի իսթիլա իտուպ, պաշտան այագա գատար պիր սատմէ հրս իթտիմ. ֆագաթ ալտանմըշըմ, պու տէֆա տախի մէզքիւր ճանավարլար իլէ իշիմիզ օլմատը.

Տէնիզին տիպինտէ էնտիյինի կէօրտիւյիւմ կէօլկէ, ճանավար օլմայըպ, պիր ինսան իտի, սաղ ինսան, պիր զէվալը Զէնճի Հինտի (սևամորթ Հնդիկ) իտի քի, ավ զէմանընատան էվվել ըսթըրիտեա թօրլամագ իչին կէլ-

միշ իտի։ Պու ատէմին պաշընտան պիր գաշ գատէմ եօ-
գարըտա պուլունան չըրնըղըն ալթընտա կեահ ոէնի-
ղէ տալտըղընը, վէ կեահտա սույըն իւղերինէ չըգտը-
ղընը կէօրիւյօր իտիմ, իր իւղ չըրնըղա պաղլը օլան քել-
լէ չէքերի չէքլինատ պիր թաշը, այագլարըյըլա թու-
թույօր իտի. պիչարէնին, պու թաշտան պաշգա ալա-
թը պուլունմամըշտա իտի։ Պէշ մէթրօ գատար գատ-
րը ատրնայէ էնիպ տիղ իւսթինէ կէլմէքտաէ, վէ ալա-
պիլտիյինէ պիր գաշ ըսթըրիտեա գօրարըղ թօղպասը-
նա գօյտուգտան սոնրա եօգարը չըգըղ չըրնըղա տօղ-
տուրմագ, վէ թաշը եօգարը չէքմէքլէ իչինէ տէվամ
էթմէքտաէ իտի. լաքին պու մուամէլաթ օթուզ սանի-
յէտէն գիյատէ իմթիտաա էթմէյօր իտի, գիրա նատըղ
քի մալիւմ տիր, ինսան՝ ալաթսըզ սույըն ալթընտա
պու միւտաէթտէն գիյատէ տուրմագա թահամմիւլ ի-
տէմէգ։

Սագլանտըղընմըզ գայանըն կէօրկեսի պիգի կիւ-
գէլճէ սէթր էթմէյինտէն, տալկըճ պիգի կէօրմէյօր
իտի, ալէյհտուստա, պիչարէ ատէմճըղազ, տէնիգին ալ-
թընտա քէնտի կիսգի ինսանլար պուլունաճաղընը, վէ
հէր պիր հարաքէթինին ինճէտէն ինճէյէ թէտագըդ ի-
տիյէճէյինի գարղ իտէպիլիր մի իտի։

Հէրիճ պիր գաշ տէճա պաթտը չըգտը, հէր տալ-
տըղընտա՝ անճագ օն թանէ գատար ըսթըրիտեա թօր-
լայա պիլիյօր իտի. գիրա սըզը սըգայա գայալարա եա-
ըշմըշ օլան ըսթըրիտեալարը գօրարմագ միւշկիւլ իտի։
Պիչարէ ատէմճըղազ, աճէպա ուղուրունա հայաթընը
թէհլիքէյէ իւգա էթմէյի շու ըսթըրիտեալարըն հաՙն-
կըլարընտա ինճու պուլունմագտա իտի։

Գէմալի սըգդաթըա տալկըճըն հարաքէթինի թէ-
մաշա իտիյօր իտիմ. մէրգում հիչ պիր թէհլիքէյէ տիւ-

չար օլմագընըն, եարըմ սաաթ գատար միւնթազամ
սուրէթտէ իչինէ տէվամ իտէպիլտի։

Պու ճալխընը մէրագ ալճընըղըն թէմաշասընտա տալ-
մըշ իքէն, գատարը տէրէտատէ տիղ չէօքմիւշ օլան պի-
չարէ Հինտի, նահէհան գէմալի տէհշէթէն պիր հարա-
քէթ իտէրէք սույըն իւղերինէ ֆընըլամագա տավրանտը։

Տէհշէթամիղ վէ գայէթ պաթթալ պիր գէօրէք
պալըղը աղըգ աշընդ օլարագ, վէ կէօղլերինտէն ախէշլէր
բիսգիւրէրէք, եան ճիհէթտէն պիչարէ Հինտիլինին իւ-
ղերինէ սալտըրըյօր իտի։

Խէվֆ ու տէհշէթիսինէն նաչի նէ օլտուգումը պիլ-
մէյէրէք օլտուգում նէրատէ թաշ կիպի տօնա գալտը։

Տէհշէթլու ճանավար, հէման պիր համլէտէ Հինտ-
լինին իւղերինէ ախընը վէրտի։ Պիչարէ ատէմճըղազ
ճան հադգըյըլա մուհաֆազայի նէֆսէ սայ իտէրէք,
պալըղըն տիշլերինտէն գուրթուլտու իսէ տէ, ֆագաթ
գույրուգունըն տարպէսինտէն գուրթուլամայըգ արդա
իւղրէ եէրէ սէրիլտի։

Պու մէնզարէյի միւտհիշ պիր գաշ սանիյէ տէ-
վամ իտուգ, ճանավար պիր մըղտար կէրի չէքիլտիք-
տէն սոնրա, ատէթի իւղրէ արդա իւսթու տէօնէրէք,
հէման զէվալլըյը իքի բարչա իտէճէք իքէն, եանըմ-
տա պիւդիւլուգ օթուրմուշ օլան գաբթան նըմօ, պիր-
տէն պիրէ այագտա գալգտը, վէ ելինտէ գամասըյըլա
ճանավարըն իւղերինէ ախընը վէրտի։ Ճանավար, Հին-
տիյի ան պէ ան բարչալամագ իւղրէ իքէն, պու եէնի տիւշ-
մէնի կէօրիւգ տէրհալ անըն իւղերինէ հիւճիւմ էթտի։

Գաբթան նըմօնըն վազիյէթը գահրիմանանէսի հէ-
նուզ կէօղիւմիւն էօնիւնտէ սիր։ Մուամիլէյհ, չայա-
նը հայրէթ օլաճագ մէրթէպէ պիր սօուգ գանլըյըգտա
ճանավարըն հիւճիւմիւնէ պէգլէտի. ճանավար իսէ,

գաբթանըն իւղերինէ աթըլտը քի , օ անտէ գուճագ գուճաղա տէհշէթամիզ պիր միւտարէպէ պաշլատը : Գաբթան Նըմօ սէրի պիր հարաքէթլէ պալըղըն տարպէսինտէն գուրթուլուպ , գամասընը ճանավարըն գարնընա սաբլայը վէրտի :

Ֆագաթ իշ պունըյըլա պիթմէտի , քէօրէք պալըղը ալմըշ օլտուղու եարէտէն ֆէնա հալտէ գուտուրմուշ իտի , հայվանըն եարէսինտէն չէշմէլէր կիպի գան ագարագ տէնիզի գըրմըզըյա պօյատը , վէ հիչ պիր շէյ կէօրէմէզ օլտում :

Պիր գաչ սանիյէ սօնրա կիւնէշին զիյասը սույըն տէրուննինտէ աքս իտէրէք , գաբթան Նըմօնըն , ճանավար իլէ գուճագ գուճաղա տալաշտըղընը , վէ հայվանըն գարնընա խանչէրինի պիր դաչ տէֆա սօգուպ չըգարտըղընը կէօրտիւմ , լաքին պու տարպէլէր ճանավարըն գալպինէ թէէսիր իթմէմիշ օլտուղունտան , հայվան գան իլէ միւչէմմա օլտուղու հալտէ թէէքմիլ գուվվէթի իլէ օղրաշըյօր իտի :

Ճանավար , օղրաշըպ չապալատըգճա տէնիզին սույըրընը օ մէրթէպէ գարըշտըյօր իտի քի , հուսուլէ կէլէն աալկալարտան ազ գալտը եէրէ տիւչէճէք իտիմ :

Գաբթան Նըմօյա եարտըմտ գօշմագ խոթէտիմ . լաքին տէհշէթիմտէն նաչի զէմինէ մըխալանմըշ կիպի ասլա պիր հարաքէթ իտէմէյօր իտիմ :

Պու արալըգ քէմալի տէհշէթլէ միւտարէպէնին հալի թէպէտտիւլ իթտիյինի կէօրտիւմ , զիրա գաբթան Նըմօ , իւղերինէ եիւքլէնմիշ օլան ճանավարըն աղըրըզընա թահամմիւլ իտէմէյէրէք եէրէ տէվրիլտի , ճանավարըն ազըզ աթէշտէ գըզարըլմըշ իրի պիր մագաս կիպի տէհշէթլիւ սույըթտէ աչըլտը . արթըգ գաբթան Նըմօնըն իշի պիթմիշ իտի :

Թամ պու էանատէ Նէտ-Լանտ , սէրի պիր հարաքէթլէ ճանավարըն իւղերինէ աթըլմասը յըլա , էլինտէ քի զըպղընը չիտտէթլէ սաբլամասը պիր օլտու :

Սուլար , թէքրար գան րէնկի քէսպ իտուպ գարըշմայա , վէ իրի տալկալար հասըլ օլմայա պաշլատը : Նէտ-Լանտըն զըպղընը ճանավարըն թա ճիկէրկեահրնա իտապէթ իթմէ.քլէ , էօլիւմ հատտինէ տիւչիւպ , վար գուվվէթի իլէ չապալայըպ տուրույօր իտի : Գօնսէյլ , սուլարըն թէմէվճիւնտէն եէրէ տէվրիլտի :

Նէտ-Լանտ , գաբթան Նըմօյը ճանավարըն ալթընտան չէ.քիպ պիր եանէ ալտը . մուսահիբէյհ ասլա եարալանմամըշ օլմաղըլա այտաղա գալգար գալգմազ Հինտլինին եանընա գօչտու , զէվալլըյը թաշա լտապէթ իտէն իրի քէստի , վէ գուճաղընա ալարագ եէրէ պիր թէքմէ վուրմասըյըլա սույըն իւղերինէ չըգտը :

Պիլ տէ գաբթան Նըմօյա իմթիսալ իտէրէք պիր գաչ սանիյէ սօնրա , տտէթա միւճիզէ իլէ գուրթուլմուշ օլան սէֆիլ տալկըճըն չըրընըղը եանընա վասլ օլտուգ :

Գաբթան Նըմօ էվէլ պէ էվէլ պիչարէ հինտլիյի ճանլանտըրմայա սայ իթտի . մուվաֆֆագ օլաճաղընա չիպհէ իտիյօր իտիմ . զիրա ճանավարըն գույրուղույըլա վուրմուշ օլտուղու տարպէյի միւտհիշէ , պիչարէնին կէօյսիւնի բարալամըշ օլապիլիր իտի :

Հէլէ քի Հինտլի , սույըն իչինտէ չօգ գալմամըշ օլտուղունտան , վէ ալէլ խուսուս , գաբթան Նըմօ իլէ Գօնսէյլ թարաֆընտան չիտտէթլի սուրէթտէ օվալանմասընտան , եավաչ եավաչ քէնտինի պուլարագ կէօղլէրինի աչտը , վէ իւղերինէ էյիլմիշ օլան տէօրթ ատէտ իրի մատէն գաֆալը մախիւգլէրի կէօրինճէ , աճապա նէ՞ տէրէճէ տիւչտը խէվֆ ու տէհշէթ օլտու :

Գաբթան նըմօ, ճէպինաէն պիր քիսէ տօլու ինճա չըգարըպ Հինալիյէ վէրսի։ Սէյլանըը պիչարէ Հինալի, տէնիզ սատմընըն պու բըրէնաքեարի իհսանընընը թիթրէք էլի իլէ գապալ իթտի. զէվալըընըն միթէրէտտիւտանէ պագըշարընսան, հայաթ ու սէրվէթինի քիմէ պօրճլու օլտուղունը պիլէմէմիյի անլաշըլըյօր իտի։

Գաբթանընն պիր իշարէթի իւզրէ թէքրար ըսթըրիտեա թարլալարընա ավաէթ իթտիք, վէ եարըմ սաաթ գատար կէլտիյիմիզ եօլսան կիտէրէք, սանսալըմըզըն տէմիր աթմընշ օլտուղու մահալէ վատըլ օլտուգ։

Տէօրտիւմիւզ տէ սանսալա չըգըպ, թայիֆէլէրին մուավէնէթի իլէ պագըրտան մամուլ գապուգալարըմըզըն իչինաէն չըգտըգ։ Գաբթան նըմօ էվէլ էմիրտէ Նէտ-լանտա իսթասյէն.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ ուսթա Նէտ, տէմէսի իլէ, Նէտ-լանտ պիր թաւրը մախսուս իլէ ճէվապ վիրուպ.

— Թէշէքքիւրէ հաճէթ եօգ գաբթան էֆէնտի, պէնաէնիզ սատէ պիր մուգապէլէտէ պուլունսուս. զիրա պէն տէ հայաթըմը սիզէ պօրճլու տէյինմիյիմ, տէտի։

Գաբթան նըմօնըն տուտագլարը իւզերինտէ խաֆիֆ պիր թէպէսսիմ կէօրինինիպ.

— Պույուրըն Նօթինղհամ, տէտի։

Սանսալ, սիւրաթլա հարաքէթէ պաշլատը. պիր գաչ տագըգա սօնրա, տալկալար արասընտա չալգանմագտա օլան քէօրէք պալըգընըն ճանըզը ճէսէտինէ թէսատիֆ իթտիք։

Ճանսալարըն գանսալարը ուճունտա պուլունան լէքէլէրտէն, պունըն՝ Հինա տէնիզլէրինինէն էն տէհշէթլու քէօրէք պալըգլարընսան օլտուղունը անլատըմ.

պօյու եիրմի պէշ այագտան զիյատէ օլուպ, տէհշէթ թամըզ ադը՝ վիճուտինէն սիւլտաէնինի իշղալ իտիյօր իտի. իւսթ չէնէհինտէ պուլունան իւչ քէօշէ չէքինտէ այնը սըրա ուսթուրա կիսի քէսկին տիշլէրինտէն, ճանսալարըն սինինի քէմալէ էրմիշ օլտուղու թէհագուգ իտիյօր իտի։

Գօնսէյլ, էրսլատը ֆէնինէ մախսուս պիր մէրագլա ճանսալարը թէտգիգ իտիյօր իտի. հիչ չիսպհէ եօգ քի մէրգում, հայվանը՝ մէնսուպ օլտուղու նէվ ու սընըֆա իտխալ իթմէքլէ մէշղուլ իտի։

Պէն իսէ, եալընըզ պալըգընը պաթթալ ճէսէտինի թէտգիգ իթմէքտէ իքէն, օն իքի թանէ գատար այնի ճընսանան քէօրէք պալըգլարը սանսալըմըզընը էթրաֆընսա զահիր օլտուլար. լաքին պիզէ տըգգամ իթմէքտիզին, կէպէրմիշ օլան ճանսալարընը իւզերինէ հիճիւմ իթտիլէր, վէ տէրհալ բարալայարագ, բարչալարընը պիրի պիրլէրի աղընսան գաբըշմայա պաշլատըլար։

Սաաթ սէքիզ պուչուգտա Նօթինղհամսին սալօնընա ավաէթ իթմիշ իտիք։

Օրատա իճրա իթտիյիմիզ պու սօն սէյահաթտա վուգու պուլան հատիսէլէրի տիւշինմէյէ պաշլատըմ, իքի մէսէլէ զիհնիմի իշղալ իտիյօր իտի։ Պունլարտան պիրի, գաբթան նըմօնընը, էմնալի կէօրիւլմէմիշ վէ հայրէթիմի մուճիպ օլմուշ օլան չէճաաթ ու ճէսարէթի իտի. տիկէրի տէ, մուամալէյհին, պիւս պիւթիւն մուճարէգաթլա իֆթիհնսար իթտիյի, ճէմիյէթը պէշէրիյէ ադաընտան, ֆագըր վէ սէֆիլ պիր Հինալինին հայաթընը գուրթարմագ իշին իսթիյար իթտիյի ֆէտագարլըգ իտի. տէմէք օլուր քի պու հարիք իւլ ատէ աաէմ, հէնուզ գալմընտէ հիւքմֆէրմա օլան

հըսաբյաթը ինսանկյէյի վէ մէրհամէթի, թէմամըյըլա մահվ ու իշալէ իթմէյէ միւգթէտիր օլամամըշ իտի։

Պու միւլահազաթըմը գաբթան նըմօյա արդ իթտիխիմտէ, մուսաիլէյհ ճիւզվի միւթէէսիր պիր սէտա իլէ։

— Մուալիմ էֆէնտի, օ պիչարէ Հինտի, զուլմ ու թէաատի կէօրմիւշ մազլումլարտան տըր. պէն տէ զուլմ կէօրմիւշիւմ, նանի օ զավալլընըն հէմչէհրիսիտիմ, վէ ասն նէֆէսիմէ գաատար անըն մէմլէքէթինտէն օլաճաղըմ, տէտի։

4

Պահրը Ա.հմէր (Կարմիր ծով).

Ցունվարըն եիրմինճի կիւնիւ Սէյլան ատասը ուֆուգտա կէօրիւնմէզ օլտու։ Նօթիւլիս, սաաթտա եիրմի միլ սիւրաթլա, Մալտիվ ատալարընը՝ Լաքտիվ ատալարընտան թէֆրիգ իտէն մուխաթաբալը կէչիուլէրի տօլաշտը, վէ 1499 սէնէսինտէ Վասգօ տը Կամոյ նամ գաբթան թարաֆընտան քէշֆ իտիլէն, վէ գօրայլարտան թէշքիլ օլուպ տա, Լաքտիվ ճէզայիրինին օն տօգուզ ատալարընըն էն պայընտը օլան Քիթան ատասը էօնիւնտէն կէչի վէրտի։ Պու ճէզիրէ 10 վէ 14 տէրէճէ 30 տագըգա արզը չըմալի իլէ, 69 վէ 30 տէրէճէ 72 տագըգա թուլ չարգիտա պուլունմագտա տըր։

Ձաբօն տէնիզինտէ վագը նօգթէյլի հալտաքէթիմիզտէն պէտ իլէ, չիմիյէ գաատար օն ալթը պին իլի եիրմի միլ, նանի եէտի պին պէշ եիւզ ֆարսախ եէր տօլաշմըշ իտիք։

Ցունվարըն օթուզը օլան էրթէ կիւնիւ նօթիւլիս ատհը տէրտայէ չըգտըղընտա, տալա գալա կէօրիւնմէյօր իտի։ Սէֆինէնին պաշը՝ չըմալի զարպիյէ, նանի պահրի Իսմինտէ (Օմանի ծով) տօղրու թէվէճճիհ էյլէմիշ իտի քի, պու եօլ՝ Ալրապիսթան իլէ Հինտիսթան արասընտա վագը օլուպ, Իրան քէօրֆէզինին աղզը ատա օլունուր։

Պու եօլ չըգմազ օլմազըլա թապէյի տըշարը չըգմազ գապիլ տէյիլ իտի։ Ցու հալտէ աճէպա գաբթան նըմօ պիպի նէրէյէ կէօթիւրիւյօր իտի, պուրասընը պիր միմքիւն քէշֆ իտէմէյօր իտիմ։ Նէտ-լանտ պու հալտէն մէճիուն օլմասընըզըն էյմա իթմէք թարզըյըլա, պանա։

— Նէ՞րէյէ կիտէյօրսուզ մուալիմ էֆէնտի, տէյի սօրտու։

— Գաբթանըն քէյֆի նէրէյէ իսթէրսէ օրայա կիտէյօրուզ։

— Լաքին ընըն քէյֆի պիպի ուզագլարա կէօթիւրէմէզ, պիրա Իրան տէնիզի, նանի Պարա քէօրֆէզի չըգմազ օլմազըլա, օրայա վասըլ օլտուզումուզտա, եինէ պիզգարուր կէրի տէօնէճէյիպ։

— Լէվվէթ կէրի տէօնէրիպ, էկէր Նօթիւլիս, Պարա քէօրֆէզինտէն սօնրա պահրը Ա.հմէրի (Կարմիր ծով) զէյարէթի իթմէք իսթէյէճէք օլուրսա, Պապէլ Մանտէպ պօզագընտան կէչէպիլիր։

— Մուալիմ էֆէնտիմ, պահրը Ա.հմէրին տէ, Պարա քէօրֆէզի կիպի գաբալը օլտուզունը, սիզ պէնտէն չօգ էյի պիլիրսինիզ. պիրա Սիւվէյշ գանալը հէնուզ աչըլմամըշ տըր, հաթտա աչըլըրշ օլսա պիլէ, Նօթիւ-

լիս կիպի տայիմա հէր քէսին կէօղիւնտէն կիզլէմէք իսթէհսիյի պիր սէֆինէ , Սիւվէյիշ պօղազընըն սըզ սուլարընա կիրէմէյէճէյի տէրքեար տըր , Խիւլասայի քէլամ պահրը Ա.հմէր , պիզի Էվրօբայա կէօթիւրէճէք եօլ տէյիլ տիր ։

— Լաքին պէն սիզէ Էվրօբայա կիտէյօրուզ տէմէտիմ, զանն իտէրիմ։

— Օ հալտէ սիզ նէ՞ ֆարզ իսիյօրսունուզ։

— Պէնիմ զաննըմճա Նօթիւլիս , Դահիրէ վէ Ա-բրահիսթանըն ճալիսը մէրտզ տէնիզլէրինի զիյարէթ իթտիքտէն սօնրա , Իմիւտ Պուրնունա վասըլ օլմադ իչին թէքրար պահրը Մուհիթի հինտիյէ կիրմէքտէ , եա Մօզամպիք գանալը տէրունինտէն , վէ եախօտ Մասքարէն ատալարը աչըրընտան կէչերէք եօլունը տէվամ իտէճէք տիր ։

— Բէք ալա , Իմիւտ Պուրնունա վասըլ օլտուգտան սօնրա նէրէյէ կիտէճէք ։

— Իհթիմալ փի հէնուզ կէօրմէմիշ օլտուղումուզ պահրը Մուհիթի Սթլանտիյի զիյարէթ իտէճէյիզ , լաքին ազիզիմ նէտ , թահտ էլ պահր օլան պու զարիպ ատյահաթըմըզտան սըզըլըյօրմըսընըզ . տէնիզլէր այթընտա կէօրտիւյիւմիւզ հայրէթէֆզա մէնզարէլէրին թամաշասընտան պէգտընը՞զ մը ։ Տօղրուսը պէնիմ հիսապըմճա , բէք աղ քիմսէլէրին կէօրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէյի պու ատյահաթը զարիպէնին նիհայէթ պուլմասընը կէօրտիւյիւմտէ , ֆէնա հալտէ թէէսիֆ իտէճէյիմ։

— Լաքին միւսիւ Ալտնաքս , աճապ պիզիյօրմուսունըզ փի թամ իչ այ օլույօր պու Նօթիւլիւսիւն տէրունինտէ մահբուս պուլունույօրուզ ։

— Պիլմէյօրում տօսթում նէտ , հաթտա պիլմէք տէ իսթէմէմ , պէն նէ կիւնլէրի , վէ նէտտէ հաֆթալարը սայըլյօրում ։

— Ֆագաթ պուընըն նիհայէթի նէ՞ օլաճագ ։

— Նէթիճէյի վագըթ թային իտէճէք տիր , եանի վագթընտա կէլէճէք օլմադըգա պիզ պիր շէյ եապամայըզ , նաֆիլէ եէրէ միւճատէլէ իսիյօրուզ . ահ իյիտ նէտիմ , էկէր կէվիպ տէ պանա « Ֆիրար իտէճէք ֆըրսաթ պուլտում » տէյէճէք օլտա իսինիզ , օղ խուսուտա սիզին իլէ միւպահասայէ կիրիշիր իտիմ , լաքին շիմտիքի հալ էօյլէ պիր ֆըրսաթ եօգ տըր ։ Տօղրուլը սէօյլէմիշ օլմագ իչին , գաբթան նըմծընըն Էվրօբա տէնիզլէրինէ կիրէճէյինի ասլա մէմուլ իթմէմէքտէյիմ։

Նէտ-լանտա իլէ վագը օլան պու մուխթասար միւքեալէմէմիզին մասալինտէն , պէնիմ Նօթիւլիւսէ աչըգ օլտուղում , վէ տահթա գաբթան նըմծընըն տէրիսի իչինտէ թէճէտսիւմ իթտիյիմ , բէք գօլայ անլաշըլմալը տըր ։

Նէտ-լանտա կէլինճէ , մէրգում , սէօզիւնիւ քէնտի քէնտինէ սէօյլէր պիր թարզ իլէ , վէ չու վէճհլէ խիթամ իթտի .

— Պունլարըն հէբսիտէ ալա վէ կիւզէլ ամմա , պէնիմ զաննըմճա էյլէնճէտէն զիյատէ սըգընթը վար վէսսէլամ ։

Տէօրթ կիւն միւթէմատի , եանի փետրվարըն իւչինէ գատար Նօթիւլիս , պահրը Իմմանը միւխթէլիֆ սիւրտթլա , վէ միւխթէլիֆ տէրինլիքլէրտէ տօլաշտը , կիտէճէյի եէրի պիլմէյօրմուշ կիպի ալապիլտիյիտը , կիտէճէյի եէրի պիլմէյօրմուշ կիպի ալապիլտիյիտը նէ կիտէյօր իտի . մա մաֆիհ մէտարը սէրէթան (արեւադարձ խեցգետնի) տէն ասլա էօթէյէ կէչմէտի ։

Պահրը Իմմանտէն չըգտըղմըզ էանատէ , պիր ատրալըգ Իմման մէմալիքինին էն էհէմմիյէթլի չէհրի օ-

լան Մասգամի պէլտէսինի թէմաչա իմաւկը, էմրաքը-նը իհամիա իաէն սկյահ գայալար արասընաան չէհրին պէյազ էվլերի, գալէլերի, ճէվամկի չէրիֆէլէրին գուպպէ վէ մինարէլերի. վէ եէչիլ նէպատամի իլէ ատանանմըշ քէօշքլերի կէօրիւպ հայրէթաէ գալարմ. լաքին պու մէնզարէյի պինագիրէ բէք չարըդ նապէտիա օլտու, գիրա Նօմիւլիւս, չօգ կէչմէտէն գարանլըգ սուլարըն իչինէ պամը վէրտի։

Պաաէհու Մահրահ վէ Հարրամանթի սէվահիլի ադաղէյէի, վէ տէնիզ տալկալարը չէքիլինաէ օլան տաղլարը ալթը միլ գատար ուզագտան կէչտիք. Նիհայէթ իւլ էմր, փէտրվարըն պէչինճի կիւնի Աաէն քէօրֆէզինէ կիրտիք։ Պուրատը Պապէլ Մանտէպ պօղազը իչինէ կիրմիշ մուհադագադ պիր խուն չէքիլինաէ օլուպ, պահրը Մուհիթին սուլարընը, պահրը Ա.Համէրէ տէօքէր։

Փէտրվարըն ալթընճը կիւնիւ Նօմիւլիւս Աաէն էօնիւնաէ պուլունույօր իսի։ Պու պէլաէ պիր պուրուն իւզէրինաէ քեայինօլուպ, տարաճըգ պիր պօղազ իլէ գարայա մէրպուրթ պուլունմագտա տըր քի, օ հալտէ պիր նէվի ձիպրալթար պօղազը տէմէք օլուր, 1839 սէնէսինաէ պու չէհիր, Ինկիլիզլերին զիյրի իտարէսինէ կէչմիշ օլուպ տահա միւսթահքէմ պիր հալէ վաղ իտիլմիշ տիր։ Իարիս նամ միւվէրրիխին (պատմագիր) գավլինճէ, պահրը Ա.Համէր սէվահիլինաէ քեայինպիլատրն էն մէչհուրը, վէ էն զէնկինի օլան պու թիճարէթկահ չէհրին սէքիզ քէօչէլի մինարէլէրինի ուզագտան թէմաչա իմաւկը։

Գարթան Նըմճընըն, պու նօգթայա վասըլ օլտուգտան սօնրա արթըգ կէրույէ րուճաթ իաէճէյինի զանն իմմէքաէ իտիմ, լաքին քէմալի հայրէթլէ պէօյլէ եաբմատըգընը կէօրտիմ։

Փէտրվարըն եէտիսինաէ, եանի էրթէ կիւնիւ, լուանը Արէպիաէ «Կէօղ եաչը գարուսը» տէմէք օլան Պապէլ Մանտէպ պօղազընա կիրտիք. Եվրմի միլ արըզնտա, վէ էյլի իւրի փիլօմէթրօ թուլինաէ օլան պօղազը, Նօմիւլիւս՝ քէմալի սիւրատլէ պիր սաաթ զարֆընտա կէչտի. Գագաթի պէն հիչ պիր չէյ կէօրէմէտիմ. Համտա Աաէնին մէվգըսընը թէէմին իմմէք իչին Ինկիլիզ տէվլէթինին թահգիմ իմմիչ օլտուգու Բրիմ առասընը տահի գարդ իտէմէտիմ։ Սիվէյիչտէն կէլուպ Պօմպայա, Կալկաթայա, Մէլպուրնա վէ Պուտաճն իլէ Մօրիսէ իչլէյէն Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ վարըսընտան կէօրիւլմէմէք իչին, Նօմիւլիւս իւրի սուլար արասընտա գալտը։ Նիհայէթ էօյլէն իւսթիւ պահրը Ա.Համէր սուլարընտա պուլունույօր իսիք։

Փիւթիւպը մուգատտաէ (սուրը գրեանք) նին գավլինճէ, պահրը Ա.Համէր մէչհուր պիր կէօլ օլուպ, հիչ պիր նէհր իլէ իմմիլաթ իմմէզ, վէ տայիմա սուլարը թէպահիւր (չոգիանալ) իտէրէք, հեր աէնէ սաթհինաէն պիր պուչուգ մէթրօ իրթիֆաընտա սու գայպ իտէր։ Պու թատճիպէ չայան քէօրֆէզ էկէր մահտուտ պիր հալտէ գալտա, եանի պահրը Մուհիթ իլէ իմմիլաթ իմմէմիշ օլտա, չիմտիկէ գատար չօգտան գուրուտուշ պիմիշ օլաճագ իտի։

Պահրը Ա.Համէրին, իւրի պին ալթը եիւզ փիլօմէթրօ թուլինաէ վիւսաթը, վէ իւրի եիւզ փիլօմէթրօ արըզը միւսավիտի օլուպ, Պաթէլոմի (պաղամեանց) վէ Ռօմա իմբէրաթօրլուգլարը աէվրինաէ, տիւնեանըն էն մուհիմ վէ թիճարէթէ էն էլվէրիշլի պիր տէնիզի ատտօլունմագտա իտի։ Սիվէյիչ գանալընըն քիւշատընտան սօնրա տահի, թէքրարէն այնի էհէմմիյէթի քէսպ իտէճէյինէ շիւպհէ իտիլէմէզ։

Գարթան Նըմճընըն , պիղի պահրը Ա.Հմէրէ կէօթիւրմէսինին սէպէպի նէ օլտուղունը անլամագ իսթէմէտիմ իսէ տէ , ֆագաթ Նօթիւլիւսին մէղքիւր տէնիզէ կիրտիկինտէն բէք մէճնուն օլտում, Նօթիւլիւս , միւսաւիր պիր թարիք իթթիխազ իսէրէք , կէհա սաթհը տէրեատէ կիթմէքտէ , վէ կէհահտա , սէյրի սէֆայինն իսէն կէմիլէրտէն կէօրիւնմէմէք իչին , գաարը տէրեայէ պաթըզ գաթի մէսաֆէ իթմէքտէ իսի քի , պու սայէտէ իչպու ճալիսը մէրազ տէնիզին սաթհու գաարընը թէտգիգ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտիմ,

Փեռվարըն սէքիզինճի կիւնիւ սապահլայըն , չիմտի խարապէզար , ֆագաթ վագթըյըլա ալթը աատա չարչըսը , վէ եիրմի ալթը աատա ճէվամիյի չերիֆէսի պուլունան Մօգա նամ չէհր կէօրիւնտիւ . պիր գաչ թանէ եէչիլ խուրմա աղաճլարըյլա մուհաթ օլան պու խարապ պէյտէ , իչ քիլոմէթրօ թուլինտէ գալէլեր , վէ օն տէօրթ աատա միւհքէմ գուլէլեր իլէ թահքիմ իտիլմիչ իտի ,

Պաատհու Նօթիւլիւս , ղայէթ տէրին օլան Ա.ֆրիգա սէվահիլինէ թէգարրուպ իթտի . օրատա պահրը Ա.Հմէրին սօն տէրէճէ բարլագ վէ պէրրագ սուլարը իչինտէ սալօնըն գանատլարը աչըլըպ , րէնկէարէնկ վէ լաթիֆ մէրճանլար , նաղարրուպա գամըշլար , վէ հօսունլարըյա մէսթուր վէ միւզէյինէն պաթթալ գայալըգլարը հայրէթլէ թէմաշայա գօյուլտում, Աման հա՛ Բապիմ, նէ՞ հայրէթէֆզա վէ գալու գալէմիէ նագշ օլունմագ մէնզարէ . նէ՞ լաթիֆ մէվգըլար , նէ՞ թէաճիպէ չայան շապ աղաճլարը , ինսան՝ պու մէնզարէլէրին թէմաշասընտան գաբըլըպ քէնտինտէն կէչմիչ պիր հալէ տիւչար օլսյօր . ֆագաթ նէպատաթը պահրիյէնին էն լաթիֆլէրի , սէվահիլի չարգըյէտէ մէվ-

ճուտ իսի քի , Նօթիւլիւս հէման օլ ճանիպէ չիթագ իթտի , Պաշլըճա թէհամա սէվահիլինտէ , պու կիւզէլ նէպատաթը պահրիյէ վէ հայվանաթը նէպաթիյէ , սաթհը տէրեայէ եագըն նիւչվէնիւմա պուլտուգտան մատէ , պագըլարը տախի նէքտիկէրինէ սարըլարագ , վէ քէսալը ճէսամէթ իսէրէք , սէքիզ օն գուլաճ պօյունտա տէնիզտէն տըշարը տագ պուտագ սալտըգլարընը կէօրտիւմ,

Պէօյլէճէ սալօնըն բէնչէրէսինտէ օթուրմուշ օլտուղում հալտէ նէ խօշ սաաթլար կէչիրտիմ, Նօթիւլիւսին էլէքթրիք ֆէնէրի սայէսինտէ , հայվանաթը պահրիյէ վէ նէպաթիյէնին եէնիտէն եէնիյէ հայրէթէնկիզ նումունէլէրինի թէմաշա իթտիմ, ալել խուսուս մանթար չէքլինտէ պօլիպլէր , սիյահ րէնկլի տէնիզ ըսրկանլարը , գըլարնէթէ պէնզէյէն պօրուլար , վէ գապուգը հայվանաթ սընըֆընա մէնսուպ նէվ պէնէվ սիւրիւնէգլէր պաշլըճա նաղարը տըգգաթըմը ճէլպ իթտի , Պունլարտան մատէ , պահրը Ա.Հմէրէ մախսուս գօրայլարըն արալարընտա սաքին , վէ ալթլարը պիքիլմիշ օլան պիր նէվի ինճու սէատֆլէրի , նիհայէթ չիմտիյէ գաատար կէօրմէտիյիմ էնվայի պօլիպլէրին նիւմունէլէրի , վէ սիւնկերլէրի թէմաշա իթմէքտէն տօյամայօր իտիմ,

Պօլիպլէր թագըմընըն էն էվվէլի օլան , վէ նէ գաատար ֆայիտէսի օլտուղու ինքեար օլունամայան սիւնկերլէրի տըգգաթըլա սէյր իթտիմ, Թապիունտան պագըսընըն գավլինճէ , սիւնկեր՝ նէպաթ օլմայըպ , իլլա սօն սընըֆտան պիր հայվան , Հանի մէրճանտան աշաղը պիր ճինս պօլիպ տիր . պունըն ճանլը օլտուղու չիւպսիզ տիր , հաթտա պագը էսկի թապիունըն , սիւնկերի , հայվան իլէ նէպաթ արաընտա պիր մախլուգ

զանն իթաւիքլէրի տախի գապուլ օլունամազ։ Նուրաբնը իյթիրաֆէ մէճպուրըմ քի, Թապլիյան, սիւնկէրին Թէշէքքիւլիւ խուսուսընտա հէմէֆքեար տէյիլ սիր։ պաղըլար իչին սիւնկէր պօյիպ նէվինտէն օլսուղու կիպի, միսիւ Մինն Լտավայա իչին տախ, հիչ պիր սընըֆտա տախիլ օլմայան խուսուսի պիր հայվան սըր։

Սիւնկէր հասըլ խտէն պօլիպլէրին իչ եիւղ նէվի վար սըր քի, պունլարընն պէօյիւք գըսմը միւթէասսիս տէնիզլէրտէ, վէ հաթտա « կէօլ սիւնկէրի » նամըյըլա նէհիրլէրտէ պիլէ կէօրիւլիւր. ֆագաթ էքսէրիսի ձէզայիրի Պահրը սէֆիտա (Միջերկրական արշիպեղագոս) սուլարընտա, Սիւրիյա սէվահիլինտէ, վէ պահրը Ամէր տէ նիւշվէնիւմա օլուրլար։ Պու տէնիզլէրտէ ղայէթ կիւզել, եուճադ վէ զարիֆ սիւնկէրլէր վիճուտէ կէլիր քի, պաղըլարը եիւղ էլլի ֆըրանգա գատար սաթըլըր, քէզալըք Սուրիյա սէվահիլինտէ հասըլ օլան սարը սիւնկէր տախի էբէյիճէ դըյմէթտար սըր. մատէմ քի Սիւվէյիշ պօղազըյըլա մէսթուր օլան չարգ տէնիզլէրինտէ, իչտու նէպատաթը պահրիյէյի տըդգաթլա թէմէիզ իթմէյի իւմիտ իտէմէդ իտիմ. իսմի պահրը Ամէրտէ մէվճուտ օլանլարընն թէմիաչա վէ թէտգըգաթյըլա իքթիֆա իտէրէք, Գօնսէյիլի նէզամիմէ ճէլգ իթտիմ։ Պու էանատէ նօրմիւլիւս սէքիզ մէթրօ գատար տէրինլիքտէ, պալատէ մէղքիւր իւղէրլէրի սիւնկէր իլէ մէսթուր. կիւղել գայալըգլարընն եանընտան աղըր աղըր գաթը մէսաֆէ խույօր իտի։

Մէղքիւր գայալարընն իւղէրինտէ հէր չէքիլտէ, հէր նէվտէ, վէ հէր ճէսամէթտէ, եանի չէնկէլքատըրի, եուվարլագ, եարրագ չէքիլինտէ, վէ բարմագ կիպի սիւնկէրլէր տօլու իտի։ Ալիմլէրտէն զիյատէ էֆքեարը չահրանէ իլէ մէէլուֆ օլան սիւնկէր ավճըլարը,

Պու հայվանաթը նէպաթիյէյի, սէրէթ, Թէքսի, էօրէքէ, պօյնուզ, արսլան այայը, Թավուս գույրուղու, վէ Պօսիդան էլտիվէնի Լէմամիյէ իթտիքլէրինէ չօգ հագլարը վար։ Պու սիւնկէրլէր եաբըշգան պիր մատտէ իլէ մէսթուր օլուպ, էօրկիւլէրի արսաընտան հէր հիւճրէյէ (քմիլ կամ ծակ) տայիմի սուրէթտէ հայաթպախշ իտէն Թէլ կիպի լինճէ պիր սու վէրտիքտէն սօնրա, պիր հարաքէթը Թագլիսիյէ (կծկական շարժումի) գուվվէթի իլէ տըշարը տէօքիւլմէքտէ իտի։ Սիւնկէր, տէնիզտէն չըգարըլըպտա Թէրքը հայաթ իթտիյինտէ, ժէլաթինի, եանի պալատէ մէղքիւր եաբըշգան մատտէ տախի զայիլ օլուպ, վէ Ամօնեագ նէվինտէն պիր կաղ իֆրաղ իտէրէք գաթըլաշըր, վէ հէր կիւն էվիմիզտէ իտիմալ իտէկէլտիյիմիզ տաի սիւնկէր հասըլ օլուր։

Պու պօլիպլէր (սիւնկէրլէր) գայալարա, եումուշագ տէրինի հայվանաթըն գապուգլարընա, նէպատաթը պահրիյէ քէօքլէրինէ, վէ հաթտա տէնիզ եըլանլարընա պիլէ եաբըշըրլար։ Խուլասայի քէլամ, էն ուճագ տէլիքլէր վէ եըլանգավի տար եօլլար՝ սիւնկէր իլէ մալամա իտի. պունլարտան պաղըլարը եայըլմըշ, վէ պաղըլարը տախի հայվանաթը նէպաթիյէտէն մատտա մէրճան վէ սայիրէ կիպի սաբըմըշար իտի։ Սիւնկէրլէրին, եա ալկարեա, վէ եախօտ էլ իլէ ավլանտըգլարընը Գօնսէյիլէ անլաթտըմ. ավճըլար՝ սիւնկէրլէրին էօրկիւլէրինին եըրթըլմամասը իչին չօգլուգ ալկարեա իտիմալ իթմէյիպ, էլ իլէ գօրարըրլար քի, պէօյլէճէ գըյմէթլէրի զիյատէ օլուր։

Սիւնկէրլէրին եագընընտա հասըլ օյան տիկէր հայվանաթը նէպաթիյէ արսաընտա, նաղարըտպա կիւղել տէնիզ անալարը, վէ հայվանաթը նայիմէ (կակղամըթ) տէն օլուպ, միսիւ Օրպինինին գավլինճէ

պահրը Ա.Ամէրէ մահառա օլան պիր նէվի ըմթաթօթլար իլէ, Վիկաթա տէնիլէն գապլուճապաղլարը վէ նէվ պէ նէվ պէօճէքլէր, ասֆրամըզը թէզլեին իթտիլէր։

Հէլէ պալըգլարա կէլինճէ, նէվլէրի բէք չօգ վէ չայանը ըզգամի իտի, Նօթիւլիւսին աղլարընաան չըգան պալըգլարըն իչինտէ էքսէրսիսէթլէ բիտի պալըգլարըյլա, եուամրթա չէքլինտէ, թուզլա րէնկինտէ, իւզէրինտէ մավի պէնէքլի վէ գաթմէր իչնէլի Լիմնա թէամիչէ գըլընան պալըգլար, կիւմիւշ կիպի բարլագ Աբնօկլար, սիվրի գույրուգը Թըրագօնեապար, իքի մէթրօ թուլինտէ վէ եասը Բօկարլար, տիշսիզ Ավօտօնլար, վէ սըրթլարընտա պիր պուչուգ այագ ուզունլուղունտա գամպուրլարը, վէ եուվարլագ իչնէլէրի պուլունան, քէօրէք պալըգընա պէնդէր պիր նէվի տէնիզ մախլուգաթը, պէյազ գույրուգը, մավի սըրթը, էսմէր վէ չըգըլը կէօյիւսլիւ եըլան պալըգլարը, այագսըզ ճընտան մավիլի, պէյազը վէ գըրմըզըը, Գարամիտէր, սարը վէ պէյազ բուլը, մավի վէ սարը գանատը, վէ եէտի աաէտ սիյահ չըգըլը Գարօնգասլար, սարը պաշը վէ ալթուն կիպի բարլագ Ըսկարսօլար իլէ, Լապրոս, Մանճընըգ, Ղօլի, վէ տահա պին տիւրլիւ պալըգլար կէօրտիւմ քի, զաթէն կէզտիյիմիզ տէնիզլէրտէ, պունլարըն էքսէրիմէնի կէօրմիւշ իտիմ։

Փետրվարըն ոօգուզընճը կիւնիւ Նօթիւլիւս, Պահրը Ա.Ամէրին էն վասի նօգթաար օլան, վէ զարպ ճիհէթի սէվահիլինտէ պուլունան Սուագին իլէ, ճիհէթը չարգըյէ սահիլինտէ վագը, վէ եիւզ ոօգաան միլ բաատէսինտէ վիւսաթը օլան Գօնֆօտահ ատաաընտա պուլունույօր իտի։

Եէվմը մէզգիւրտէ, նըսֆէլ նիհար (միջօրէ) թէագըգաթընտան սօնրա էօյլէն իւսթիւ գաբթան նըմն,

պէնիմ կիպի կիւվէրթէյէ չըգտը։ Մումախէյհին, միսթագպէլտէ օլան Նիյէթինի անլամաագճա եագասընը սալը վէրմէմէյի գուրմուշ իտիմ. պէնի կէօրիւր կէօրմէզ եանըմա կէլտի, վէ քէմալի նէզաքէթլէ պիր սիկարա թագտիմ իթտիքտէն սօնրա, քէլամէ աղազ իտերէք։

— Ի՛հ մուալլիմ էֆէնտի, նա՞սըլ, պահրը Ա.Ամէրին թէմիաչաընտան խօշնուտ գալընը՞զ մը, պու տէնիզին սէթը իթտիյի միճիգէլէրի թէագըգ իտէպիլտինի՞զ մի, եանի պալըգլարընը, հայվանաթը նէզաթիյէսինի, սիւնկէր թարլալարընը, շապ վէ մէրճան ագաճը օրմանլարընը, վէ սէվահիլինտէ պուլունան շէհիրլէրի լայըգըյլա նագարը տըգգաթէ ալագիլտինի՞զ մի, տէտի։

— Էվվէթ գարթան էֆէնտի, պու թէագըգաթ ու թէմիաչալարըմ հէր Նօթիւլիւսիւն սայէսինտէ իճրա օլունտու, ֆիլհագըգա պու սէֆինէնիզ, գըյմէթի թագտիր օլունմազ տէրէճէտէ ագըլը տըր։

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, պույուրտուղունուզ կէպի հէմ ագըլը, հէմ սապըրը վէ հէմ տէ ճէսուր տըր. պահրը Ա.Ամէրին տէհլիքէլի ֆուրթունալարընտան, ագընթըլարընտան, վէ թէհլիքէլի գայալըգլարընտան սալա գօրդմազ։

— Ֆիլհագըգա պահրը Ա.Ամէրին էն մուհիմ տէնիպէրտէն պիրի ատտ օլունտուղունը պիլիրիմ, վէ էկէր եանըլմայօր իսէմ, էսկի զէման էհալիսի ինտինտէ, պու տէնիզ բէք միւտհիշ ատտ օլունմագտա իտի։

— Էվվէթ էօյլէ տիր, հաթտա Նունան վէ Լաթին միւվէրրիխլէրի տէ պէօյլէ եազար։ Հէլէ Ըատրրաբօն, սէնէնին խուսուսի վագըթլարընտա, եանի բիւգիեար վէ եաղմուր հէնկեամընտա սէյրի սէֆայինին բէք թէհ-

լիքեվի օլաճաղընը իշար իաէր. ալէլիուառա Ա.րապ միւվէրրիվէրինաէն մէշհուր Իարիսի, Գուլդամ քէօրֆէզի թէամիյէ իմամլի պու տէնիզին բէք մուհիմ օլառաղունը իշար իաէրէք, պինկէրճէ աէֆինէլէրին գայայարա չարբըպ բարչալանըբգալընը, վէ հէյէ կիճէլէրի պու տէնիզաէ աէյրի աէֆային իմամէնին առլա մինառախ վէ քեարը ագիլ օլմառըգընը գիքր իմամլշ տիր. վագաա միւվէրրիսի մուհամիդ/ոհ հէմառըր օլան Ա.բիանօս, Ագամ արկիառէս, վէ Ա.րաէմիդ օր նամ ալիմլէր տախի պու էֆքեարտա տըր։

— Պու միւվէրրիվէրին, նօմիւլիս իլէ աէյահաթ իմամէիքլէրի աշիքեարէն անլաշըլը/օր։

— (Կիւլէրէք.) Օնա նէ չիւպհէ, համառա պու պապաէ եէնիկէրինաէ, էակի միւվէրրիվէրէն գիյաաէ թէգաաիւմ իմամէիքլէրի տէրքեար տըր. մադինանըն վէ պուխարըն գուվվէյի մուհրիքէսինի պուլմագ իչին բէք չօգ ասըրլարըն մուրուր իմամէի լազըմ կէլտի, վէ քիմ պիլիր պունաան եիւզ սէնէ սօնրա պիր նէնի նօմիւլիս տահա մէյտանէ չըգաճաղ մը տըր, միւսիւ Ա.րնաքս, թէգաատիւմ վէ թէրագգը բէք ապըր սուրէիմաէ իճրա օլուր։

— Բէք տօղրու տըր, աէֆինէնիգ պիր ասըր, վէ պէլքիաէ պիր գաչ ասըր իլէրաէ վիճուտ պուլաճաղը մէլհուզ օլան պիր էսէրը ճէլիլ տիր. լաքին թէէսիֆ օլունուր քի պէօյլէ պիր էսըարը ղարիպէ, կիւնէհն պիրինաէ մուճիզէլէրի իլէ պէրապէր նաապուտ օլուպ քիւչէյի նիսհանաէ (մուցուլ) գալաճաղ տըր։

Գաբթան Նըմօ, պու սէօզիւմէ տօղրուտան տօղրույա ճէվապ վէրմէյուպ, պիր մըգտար սիւքիւթ իմամլքաէն սօնրա.

Պահրը Ա.հմէրաէ սէյր ու սէֆէր իմամէնին թէհլի-

Հէնուզ էմսալի կէօրիւնմէյէն ծու իրի
ըսքըրիսեայէ թէգարրուպ իթտիմ.

քէլի օլտուղունա տայըը էսկի միւվէրրիխլէրին էֆքեաբընտան պահս իտիյօր իտիք , տէյի՛լ մի , տէտի ։

— Իվվէթ էֆէնտիմ, միւթէգաատիմէ յինին դօրդուլարը բէք միւպալաղալը տէյիլ տիր զանն իտէրիմ։

— Պու սէօզիւնիւդի հէմ թաստիք , վէ հէմ տէ բէտտ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմադտայըմ, զիրա միւսիւ Արթնաքս , էսկիլէրէ թէհլիքէլի կէօրիւնէն պահրը Ա.Հմէր , պու կիւնդի կիւն պուիտար գուվվէթի, իլէ հարաքէթինէ սահիպ վէ մուխթար օլան սաղլամ վէ միւքէմմէլ սուրէթտէ թէճհիզ իտիլէն պիր վաբօրա ասլա զարար իլրաս իտէմէզ. էսկի զէմանն տէնիզ եօլճուլարընըն, խուրմա տալլարը.ըլա եէքտիկէրէ րապէթ իտիլէն թահտաալարտան միւթէշէքքիլ, զիհթ իլէ գալաֆաթը , վէ քէօրէք պալըզը եաղըյըլա պօյալը , կէմիլէրինին հալի սէֆալէթի իշթիմալի պիր քէրէբէ թասավվուր իտիլմէյի տիր . պունլար եօլլարընը թայինի իտէճէք ալաթտան մահրում օլարագ , թահմինէն սէյր ու սէֆէր իթտիքլէրինտէն , թապիյի եա ադընթըլարա գաբըլարագ , վէ եախօտ գայալարա չարբըլարագ բարալանըպ մահվ օլուրլար իտի ։ Հալ պու քի պիզիմ կիւնիւմիզտէ , Սիւվէյիշին զարպի տէնիզլէրինտէ սէյր ու սէֆէր իտէն վաբօրլար , պու կիպի թէհլիքէլէրտէն օլտուգճա արի վէ պէրիտիրլէր , պատէմա պու վաբօրլարա րաքիպ օլան եօլճուլար իլէ թայիֆէլէր վէ գաբթանլար , էսկի զէմանտա օլտուղու կիպի էօյլէ մուհարէպէյէ կիտէրճէսինէ էլէմնաք պիր հալտէ պուլունմայօրլար , տէնիզ իլահլարընա բէշկէշլէր վատ իթմէյօրլար , վէ գարայա սաղ սէլիմ այագ պաստըգլարընտա , պէրայի թէշէբբիւր բուխթանէլէրէ գօշուպ տա գուրպանլար քէսմէյօրլար ։

— Բէք տօղրու տըր , պուխար՝ բէք չօգ արըզլէրի վէ թէհլիքէլէրի պիր թարաֆ իթմիշ օլտուղու կիպի , թայիֆէլէրին գօրգուլարընը տա զայիլ իթմիշ տիր . լաքին գաբթան էֆէնտի , կէօրիյօրում քի , սիզպու տէնիզի խուսուսի օլարագ նազարը թէտգըգաթտան կէչիրմիշ օլմալըսընըզ . իմտի պունըն՝ պահրը Ա.Հմէր թէամիյէ գըլընտըղունըն սէպէպինի լութֆէն պէյան պույուրուրմուսընըզ ։

— Մ իւսիւ Արթնաքս , պու խուսուստաքի րէյլէր հէր եէքտիկէրէ մուխալիֆ տիր . իմտի օն տէօրտինճի ասըրտա եաշայան պիր միւվէրրիխին էֆքեաբընը անլամագ իսթէ՛րմիսինիզ ։

— Բէք մէմնուն օլուրում ։

— Շախրլիքլէ մէէլուֆ օլան պու միւվէրրիխին գավլինճէ , պէնի իսրայիլ գավմընըն պու տէնիզի կէչտիքտէն , վէ հազրէթի Մուսանըն պիր սէօզիւ իլէ տալկալար պիլթիյիզ տէ , Ֆարաօնը քէնտի ավէնէսի իլէ զարգ ու նապուտ իթտիքտէն սօնրա , պու «Պահրը Ա.Հմէր» նամընը ալմըշ տըր ։

— Տէմէք քի , պու մուճիզէյէ նըշան օլմագ իչին տէնիզին սուլարը գըրմըզը րէնկ քէսպ իթտի էօյլէ՞ մի ։

— Վէ օ կիւնտէն պէրի , «Պահրը Ա.Հմէր» նամընը ալտը ։

— Պու պիր աղ չահրանէ իյզահաթ օլմաղըլա , պէնտէնիզ պունըյըլա իբթիֆա իտէմէմ. իմտի պու պապտէ սիզին ֆիքրինիզ նէ՞ տիր ։

— Պէնիմ էֆքեաբըմճա , «Պահրը Ա.Հմէր» իպրանի լիսանընընտա գըրմըզը մանասընա օլան «էդրոմ» քէլիմէսինին թէրճիմէսի տիր , վէ էկէր էսկի զէմանն ահալիսի պու տէնիզէ գըրմըզը նամընը վէրմիշլէր իսէ , օ տա սուլարընտա կէօրիւլէն խուսուսի պիր րէնկտէն նէշաթ իթմիշ տիր ։

— Էյի ամմա, պէն չիմոխյէ գատար տէնիզին սու-
լարընը պէրրագ, վէ ումումի պիր բէնկաէ կէօրտիւմ,
պունըն գըրմըզըլըզը նէ՞րէսինաէ տիր։

— Էլպէթտէ պէօյլէ կէօրէճէքսինիզ, ֆագաթ
քէօրֆէզին տախիլինէ տօղրու իլէրլէտիքճէ, օ թէպէ-
տիւլաթը զարիպէյի բայէլ այն կէօրիւպ գանատթ կէ-
թիրէճէքսինիզ. պէն՝ պիր տէֆա Թուր քէօրֆէզինի
ատէթա գան կէօլիւ իմիշ կիպի գըպ գըրմըզը կէօր-
տիւյիւմի խաթըրլատմագտայըմ.

— Պու գըրմըզը բէնկի զայէթ ուֆագ եօսունլա-
բա՞ մը համլ իտէյօրսունըզ։

— Էվվէթ մուալիմ էֆէնտի, Թըրկբոատամի նա-
մըյըլա մալիւմ օլան, վէ պիր միլիմէթրօ միւրէպպա
(քառակուսի հաշարտրդամէթը) մահալի իշղալ իթմէք
իչին գըրդ պին թանէսինէ լուզըմ կէօրիւնէն, պու
զայէթ ուֆագ նէզաթըն համի օլտուղու գըրմըզը
բէնկ, տէնիզին բէնկի ասլիսինի պէօյլէճէ թէպտիլ ի-
տիյօր։ Թուր քէօրֆէզինէ կիմոխյիմիզ վագըթ, պէլ-
քի սիզ տախի պունը կէօրէճէքսինիզ.

— Տէմէք քի, Նօթիւլիւս իլէ պահրը Ա.Մէրի կէ-
տիչինիզ իլէ տէֆա տէյիլ տիր։

— Խա՛յր, միւտիւ Ալռնաքս, պաշդա վագըթ տա
զիյարէթ իթմիշիմ։

— Էօյլէ իսէ, մաատմ քի պիր ազ էվվէլ պէնի
Իսրայիլ գաւմինըն պու տէնիզատէն կէչտիյի, վէ Ֆը-
րաօնիլէրին զարդ ու նապուտ օլտուղունատն պահ
իտիյօր իտինիզ, իտոի գաարը տէրհաատ պունլարըն
միւտուրինի կէօտմէրիր իտարէլէր պուլտուն՚ուզ մը։

— Խայր մուալիմ էֆէնտի, լաքին պուլտամատը-
ղընըն բէք մուհիմ վէ բէք աչիքնար սէպէպլէրի վար։

— Նէ՞ կիպի։

— Հազրէթի Մուսանըն, գավմը իլէ պէրապէր
կէչմիշ օլտուղու մահալ, պու կիւնքի կիւն օ գատար
գումլա տօլմուշ տըր քի, տէրուննինատէն կէչէն տէվէլէ-
րին, անճագ պաճագլարը ըալանըր։ Շու հալտէ Նօ-
թիւլիւսին, մահալի մէզքիւրատէն կէչէմէյէճէյինի բէք
գօլայ քէչճ իտէպիլիրսինիզ։

— Պու մահալ նէ՞րէյէ տիւշէյօր։

— Սիւվէյիշին պիր ազ եօգարըսընտա վագը, վագ-
թըյըլա Գըրմըզը տէնիզին, աճը կէօլլէրէ գատար թավ-
սի խյլէտիյի էանալէրտէ, զայէթ տէրին պիր քէօրֆէզ
թէչքիլ իթմէքտէ օլան մահալտէ տիր. պէնի Իսրայիլ
գավմինըն մահալի մէզքիւրատէն կէչտիյի մուհագգագ
օլուպ, չայէտ պու գումլուգ եէրլէր գազըլտա վէ ա-
բաչտրըլտա, բէք չօգ ատարը աթիգա, եանի սիլահա
վէ տիկէր ալաթ ու էտէվաթա տայիր պիր չօգ էչէա
զունուր իտէճէյի չիւպհէտէն վարէսթէ տիր։

— Իհթիմալ տըր. Սիւվէյիշ գանալընըն քիւշա-
տընտան սօնրա, թապիյի պուրալարտա չէհիրլէր իպնա
իտիլէճէյինտէն, էր եա կէճ պու հաֆրիյաթ իլէ թէ-
հարրիյաթընն իճրա իտիլէճէյի տէրքեար տըր. օ գանա-
լընն քիւշատընտան պահս իտիյօրում քի, Նօթիւլիւս
կիպի պիր կէմի իչին պիւսպիւթիւն լուզումընըզ տըր։

— Վագտա Սիւվէյիշ գանալընըն քիւշատը Նօ-
թիւլիւսէ ասլա ֆայիտէսի եօգ իսէ տէ, ֆագաթ պիւ-
թիւն տիւնեա իչին բէք ֆայիտէլի տիր. էսկի վագըթ-
լարտա պիլէ, թիճարէթին թավսի իթմէսի իչին պահ-
րը Ա.Մէրի, պահրը սէֆիտէ իլճագ իթմէք լուզումընը
հըսա, վէ պէօյլէ պիր գանալընն ֆայիտէսինի թագտիր
իթմիշլէր իտի. ֆագաթ տօղրուտան տօղրույա պիր
գանալ աչմայը տիւշիւնմէյիպ, Նիլ միւպարէքի վա-
սէթա իթմիլէր. րիվայէթէ կէօրէ, Նիլ միւպարէքի

պահրը Ա.Համէրէ բապթ իտէն գանալ, Սէսօսար նամ Մբսըր հիւքիւմտարը զէմանընտա հաֆր օլունմայա պաշլանմըշ տըր. Ֆագաթ էկէր թարիխին րիվայէթինէ իթթիֆատ իթմէք լազըմ կէլիրսէ, էն տօղրուսը պու տըր. շէօյլէ քի, հազրէթի Իսատէն 615 սէնէ էվվէլ, Նէգոս նամ զաթ պիր գանալ հաֆրընա թէչէպպիւս իթտի. պու գանալ՝ նիլ միւպարէքին սուլարընը գապուլ իտէրէք, Արապիստանա նագըր օլան սահրալարտան կէչէճէք իտի. գանալը մէզքիւր տէօրթ կիւնլիւք եօլ գատար իմթիհատատ իտուպ, իւչ սըրա քիւրէքլի իքի չէքտիրի կէմիլէրին, եանպէեան կէչէպիլէճէքլէրի մէրթէպէ էնլի իմիշ, մուահխարէն Իրան հիւքիւմտարը մէշհուր Տարա (Դարեհ), ամէլէյաթա տէվամ իթմիշ օլտուղու կիպի, իքինճի Պէթօլէմէ (Պտղոմէս) տախի իքմալինէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր. Ընթըրաբօն, գանալտան կէմիլէրին մուրուրու ուպուրունը (անցու դարձ) կէօրտիւ, Ֆագաթ հաֆրիյաթը նօգտան օլուպ ֆէննէ միւթապէգ օլմատըղընտան, սէնէտէ անճագ պիր գաչ այ իսթիմալ օլունապիլմէքտէ իտի, պու գանալ՝ Անտոնինէր ասրընա գատար էմրի թիճարէթէ խըտմէթ իտէպիլտի. պատէհու քէնտի հալինէ թէրք իտիլիպ գում իլէ տօլտու, տահա սօնրա խալիֆէյի Րէսուլ հազրէթի էօմէր թարաֆընտան աչտըրըլարագ պիր միւտտէթ տահա իշլէտիլտի. նիհայէթ միլատըն 761 սէնէսինտէ, էլմանսուր խալիֆէ, քէնտինէ գարշը իսեանէ գալգըշան Մուհամմէտ պէնի Ապտուլլահա զախիրէ, վէ մուհիմմաթ նագլինի մէն իթմէք իւզրէ քեամիլէն գաբաթտըրտը. սիզին ժէնէրալ Պօնապարթէ տախի, Մբսըր սէֆէրինտէ Սիւվէյշ սահրալարընտա, մէզքիւր գանալըն պագը ասարընը պուլմուշ իտի. վէ ասարը մէզքիւրէնին թէտգիգաթըյըլա մէշղուլ իքէն, պիրտէն

պիրէ մէտ (մահընթացութիւն) հիւճիւմիւնէ թուքուլարագ, Հաճարաթա վասըլ օլմազտան պիր գաչ սաաթ էվվէլ, թագըմ թայֆա պօղուլուպ մահվ օլմասընա րէմազ գալմըշ իտի. թամ օ նօգթատաքի, իւչ պին իւչ եիւզ սէնէ էվվէլ հազրէթի Մուսա օլտու գուրմուշ իտի՝

— Ֆագաթ գաբթան էֆէնտի, էսկիլէրին եաբամատըգլարը շէյի, եանի Գատիսատէն Հինտիսթանէ կիտէճէք օլան եօլու, տօգուշ պին քիլօմէթրօ գատար քէսման իթմէք իչին միւսիւ Լէսէբս պահրը Սէֆիտի, պահրը Ա.Համէրէ բապթ իթմէյէ թէչէպպիւս իթմիշ տիր քի, միւտտէթը գալիլէ զարֆընտա, ճէսիմ Ա.Ֆրիգա գըթաասընը, հատտ ու բայանը օլմայան պիր ատա հալինէ վազ իտէճէք տիր։

— Էվվէլթ միւսիւ Արոնաքս, վաթանտաշընըզ պուլունան միւսիւ տը Լէսէբսին մազհար օլաճաղը չու մուվաֆագըյէթինտէն տօլայը նէ գատար թէֆախիւր իթտէնիգ սեղա տըր. պու զաթ, քէնտի մէնսուպ օլտուղու միլլէթինին մուճիպի չէրէֆի օլուր։ Պու ատէմ՝ պագը կէօչմիւշ իւտէպա կիպի բէք չօգ սիթէմ ու հագարաթէ թէսաատիւֆ իթտի, լաքին սահիպ սէպաթ պիր զաթը տիրայէթսիմաթ օլմաղըլա ճիւմլէյէ զալէպէ չալտը։ Պու խուսուստա էկէր թէէսիւֆ իտիլէճէք իսէ չալտը։ Պու խուսուստա էկէր թէէսիւֆ իտիլէճէք պիր նօգթա վար իսէ, օտա՝ իթթիհատը Տուվէլ իլէ մէյտանէ կէլմէսի լազըմ կէլէն պէօյլէ պէօյիւք պիր թէչէպպիւսաթ, եալընըզ պիր ատէմին ղայրէթ ու հիմմէթի իլէ մէյտանէ չըգմասընտա տըր, վէ իչթէ պու հալ, միւսիւ Տը Լէսէբսին գատր ու հայսիյէթինի վէ չէրէֆ ու ազամէթինի պիր գաթ տահա թէզեիտ իթմէքտէ տիր։

Գաբթան Նըմօնըն, վաթանտաշըմ պուլունան միւ-

սիւ Տը լէսէբսին հագգընտա ըղհար իթտիյի ան սամիմ իւլ պալ թէվէճճիւհտէն միւթէէսիր օլարագ .

— Էվվէթ , հագգընըղ վար գաբթան էֆէնտի , միւսիւ Տը լէսէբս պէօյիւք պիր զաթ տըր , տէտիմ ։

— Թէէսիւֆ օլունուր քի , սիզի Սիւվէյիշ գանալը տէրունինտէն կէչիրէմէյէճէյիմ , ֆագաթ եարըն եա օ պիր կիւն պահրը Սէֆիտէ կիրտիյիմիզտէ , Բօրթսայիտին լիմանընը թէշքիլ իտէն սէտտ (թունմլ) լէրի կէօրէճէքսինիղ , տէմէսի իլէ թէաճիւպիմտէն նաչի հայգըրարագ .

— Պահրը սէֆիտէ մի՞ կիտէճէյիղ ։

— Էվվէթ , մուալլիմ էֆէնտի թաճի՞ւպ մի իտիյօրսունըղ ։

— Նասը՞լ թէաճիւպ իթմէմ , պիրա եարըն տէյիլ օ պիր կիւն պահրը սէֆիտէ կիտէճէյիղ տէյօրսունըղ ։

— Սահիհ , պունա պու գատար թէաճի՞ւպ մի իտիյօրսունըղ ։

— Վագաա սէֆինէնիղին տէրունինտէ պուլունաըտան պէրի , էն հարիգ իւլ ատէ չէյլէրէ թէաճիւպ իթմէմէյէ ալըշտըմ իսէ տէ , լաքին պու իշէ տիւշտը հայրէթ օլմատան քէնտիմի ալամիյօրում ։

— Լաքին նէտէն տօլայը պու գատար միւթէհայըը օլույօրսունըղ .

— Հայրէթիմ , իքի կիւն զարֆընտա Աֆրիգա սահիլինի տօլաշըպ , վէ իւմիւտ պուրնունը կէչէրէք պահրը Սէֆիտէ վասըլ օլմամըղ իչին , Նօթիւլիւսէ վէրէճէք օլտուղունուղ , ագլ ու ֆիքրին խարիճինտէ վէ ատէթա միւմքիւնսիղ օլան սիւրաթտէն նէշաթ իթմէքտէ տիր ։

— Լաքին մուալլիմ էֆէնտի , Աֆրիգա սէվահիլինի տօլաշաճաղըմըզը , վէ իւմիւտ պուրնունը կէչէճէյիմիզի սիզե քի՞մ սէօյլէտի . նէ՞տէն հըսս իտիյօրսունուղ ։

— Պաշգա չարէսի վար մը եա . զիրա Նօթիւլիւս էօյլէ եաբմատըղը հալտէ , եա թօբրաղըն իւզէրինտէն եիւրիւյէճէք , վէ եախօտ Սիւվէյիշ գանալընըն իւզէրինտէն կիտէճէք տիր ։

— Եախօտ ալթընտան տէյինիղ , միւսիւ Արոնաքս ։

— Ալթընտա՞ն մը .

— (Ֆիլթուրսըղ պիր հալ իլէ .) Զիրա թապիաթ , միւտաէթը մէտիտէտէն պէրի , ինսանլարընն պու կիւնքի կիւն եաբմաղա թէշէպպիւս իթտիքլէրի շէյի , եաննի Սիւվէյիշ գանալընըն ալթընտա տիկեր պիր գանալ քիւշատ իթմիշ տիր ։

— Աման էֆէնտիմ նէ տէյօրսունըղ , սահիհ Սիւվէյիշ գանալընըն ալթընտա պիր կէչի՞տ մի վար ։

— Հայ հայ , գանալըն ալթընտան պիր կէչիտ վար քի , պէն անը Արապ թիւնէլի թէսմիյէ իթմիշիմ տիր . պու կէչիտ՝ Սիւվէյիշ գանալընըն ալթընտան պէտ իլէ , Բէլուղ քէօրֆէղինէ գատար իմթիտատ իտէր , եանի պահրը Սէֆիտէ չըգար ։

— Լաքին Սիւվէյիշ գանալը միւթէհարրիք գումտան իպարէթ տէյի՞լ մի տիր ։

— Պիր տէրէճէյէ գատար տէրինլիյի գումլուգ իսէ տէ , լաքին էլլի մէթրօ աշաղասը սըրֆ գայալըգ տըր ։

— (Թէաճիւպ իլէ .) Պու կէչիտի թէսատիւֆ սայէսինտէ՞ մի պուլտունըղ ։

— Թէսատիւֆ , վէ ալել խուսուս միւլահազա իլէ պուլտում , վէ տահա տօղրուսը սըրֆ միւլահազաթ սայէսինտէ քէշֆ իթտիմ ։

— Տօղրուսը գաբթան էֆէնտի , սիզի տինլէյօ-

րում առնիս , գուլագլարըմ առէթա ինանմազ խոթէմէյօր ։

— Ա՛ մուալլիմ էֆէնտի , սիզ՝ « Գուլագլարը վար առնիս իչիթմէզլէր» սէօզիւնիւ թաստիգ իտիյօրսունըզ, լաքին պունա ինանմալըսընըզ· զիրա պու կէչիտ մէվճուտ օլտուղու կիպի , իչինտէն տէ պիր գաչ տէֆալար կէչի վէրտիմ. էկէր պու թիւնէլ մէվճուտ օլմասայըտը. պէն պու կիւն պահրը Ա.Մմէրին պու չըգմազ եօլունա կիրէմէզ իտիմ ։

— Պու կէչիտի նասըլ պուլտուղունուզը սիւալ իտէպիլիրմիյիմ ։

— Մուալլիմ էֆէնտի , պիր տահա պիր պիրլէրինտէն այրըլմայաճագ օլան առէմլէրին պէյնինտէ էսրար օլմազ, վէ լիւզումըտա եօգ տըր ։

Գաբթան նըմծընըն պու քինայէսինէ (ակնարկութիւն) ճէվապ վիրմէյուպ , եալընըզ հիքեայէսինէ գուլագ վէրտիմ քի , շու վէճհլէ տէվամ իթտի ։

— Մուալլիմ էֆէնտի , եալընըզ պանա մալիւմ օլան պու կէչիտի , պիր թապիյունըն սատէճէ միւսահազաթը ֆէննիյէսի իլէ քէշֆ իթտիմ. զիրա տիգգաթ իթտիմ քի , պահրը Սէֆիտ իլէ պահրը Ա.Մմէրտէ, թըպգը թըպգըյա եէքտիկէրէ միւշապիհ պալըգլար , մէսէլա եըլան պալըգլարը , ըսթըրօնկիլօս , կիւմիւշ վէ գուշ կիպի ուչան սաբան պալըգլարը կէօրիւպ , քէնտի քէնտիմէ աճապա պու իչի տէնիզլէրի եէքտիկէրինէ իլհագ իտէն պիր կէչիտ վա՞ր մը տըր տէյու սորտում. էկէր բապըթա վար իսէ , տէնիզին ալթընտաքի ագընթըլար , հէր իչի տէնիզլէրին միւպայէնէթ վէ թապիյի օլան վազիյէթլէրի իգթիզասընճա , միւթլագա պահրը Ա.Մմէրտէն պահրը Սէֆիտէ կիթմէլէրի լազըմ կէլէճէք իտի ։ Պու միւսահազաատէն իրշատ օլարագ տէր

հալ թէճրիւպէյէ գալգըշըմ, չէօյլէ քի , Սիւվէյչին հէվալիսինտէն աղլարըմլա պիր չօգ պալըգլար թուրթուպ , գույրուգլարընա պիրէր պադըր հալգալար թագտըգտան սօնրա , սաղ օլտուգլարը հալտէ թէքրար տէնիզէ աթը վէրտիմ ։ Պիր գաչ այ սօնրա Սիւրէյա սէվահիլի եագընլարընտա , գույրուգլարընա հալգա թագտըղըմ պալըգլարտան պիր գաչընը թուրթարագ , պէօյլէճէ էքի տէնիզլէրին եէքտիկէրէ միւլհագաթընը թաստիգ իթտիմ, վէ մուճիպինճէ թահարրիյէ պաշլատըմ. Նիհայէթ իւլ էմր Նօթիւլիւսին վասէթասըլա իշպու կէչիտի պուլուպ պիր գաչ տէֆա կէչտիմ. Նասըլ քի աղ միւտտէթ սօնրա , սիզ տախի պու Ա.րապ թիւնէլինտէն կէչէճէքսինիզ , տէտի ։

5

Ա.րապ թուճէլի ·

Գաբթան Նըմծ իլէ վուգու պուլան միւքեալէմէմիզին պու գըսմընը , հէման օ կիւն մուխթասարէն Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտա պէյան իթտիմ, իքի կիւն սօնրա պահրը Սէֆիտ սուլարընտա պուլունաճաղըմըզը Գօնսէյլ տույունճա , սէվինճինտէն էլլէրինի պիրի պիրինէ չարբտը , լաքին Նէտ-Լանտ ումուզլարընը տիքէրէք ·

— Թահտէլ պահր պիր թիւնէլ, իքի տէնիզլէրի եէքտիկէրէ րապթ իտէն պիր կէչիտ , էօյլէ՞ մի , ասլա իշիտիլմիշ շէյ տէյիլ տիր ։

Գօնսէյլ · – Տօսթում Նէտ , չիմտիյէ գատար նօ-

թիւլիւսին իամինի իչխթմի՛շ մի իտինիզ. խայր, լաքին իչխէ մէվճուա տըր. իմտի էօյլէ խաֆիֆլիք իտուպ ի-թիգաասըզլըգ թավրըյլա ումուզլարընըզը սիլգմէյին, վէ իչօթմիշ օլմաասըզընըզա իսթինաատէն հէր շէյի ըէտատէ գալգըշմայըն։

— (Պաշընը սալլայարագ.) Պագալըմ, մամաֆիհ գաբթանըն պու տէտիյինին սահիհ օլմասընը արզու ի-տէրիմ. Ալլահ վէրէտէ պիզի հագըգաթէն պահրը Սէ-ֆիտէ կէօթիւրսէ։

Եէվմը մէզգիւրիւն ագշամը, Նօթիւլիւս 21 տէրէ-ճէ 30 տագըգա արզը շըմալիտէ պուլունուպ, սաթհը տէրեատէ չալգանարագ Ա.րապիսթան սէվահիլինէ թէ-գարրուպ իթտի. Մըսըր, Սուրիյա, վէ Հինտիսթան մէմալիքինին մուհիմմ պիր մէրքէզի թիճարէթի օլան ճիտտէ իսկէլէսինի ուզագտան սէչէյօր իտիմ. պիր ազ սօնրա շէհրին խանէլէրինի, սահիլտէ պաղլը օլան գա-յըգլարը վէ լիմանընտա լէնկէրէնտազ պուլունան պէօ-յիւք կէմիլէրի լայըգըյըլա կէօրէպիլտիմ, կիւնէչ՝ ու-ֆուգ իւզէրինտէ ալչալմըշ օլուպ խանէլէրէ աքսը զի-յա իթմէքլէ, պէյազ րէնկտէ օլան տամլարընը կիւ-միւշ կիպի բարլաթըյօր իտի. քէզալիք շէհրին խարի-ճինտէ վագը ախշապ, վէ տահա տօղրուսը գամըշտան մամուլ գուլիպէլէր. Պէտէվիլէրին սաքին օլտուգլարը մահալլէյի թային իթմէքտէ իտի։

Զօգ կէչմէտէն ճիտտէ շէհրի նազարըմըզտան նա-պէտիտ օլտու. Նօթիւլիւս խաֆիֆ պիր եագամօզ հա-սըլ իտէն սուլարընը իչինէ կիրտի։

Փետրվարընը օնը օլան էրթէ սապահը Նօթիւլիւս, ուզագտան կէօրիւնէն պագը կէմիլէրտէն կէօրիւնմէ-մէք իչին, թէքրար թահտէլ պահր եօլունա տէվամ իթտի, վէ անճագ էօյլէն իւսթիւ մէվգըսընը թային

իթմէք աատէթի միւճիւպինճէ սաթհը տէրեայէ չըգ-տըգ, տէնիզտէ հիչ պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի։

Օ էանատէ Նէտ վէ Գօնսէյլ իլէ պէրապէր կիւվէր-թէյէ չըգտըգ. շարգ ճիհէթինտէքի գըյըլար տիւման իչինտէ օլմաղըլա, խէյալ մէյալ սէչիլիյօր իտի։

Սանտալըն գարնընա տայանմըշ օլտուղումուզ հալ-տէ չունատան պունատան գօնուշմագտա իքէն, Նէտ-Լանտ, պիրտէն պիրէ էյինի տէնիզին պիր նօգթասընա ուզա-տարագ պանա խիթապէն.

— Մուալիմ էֆէնտի, շուրատա պիր շէյ կէօրիւ-յօրմուատունըզ, տէյու սօրտու։

— Խայր Նէտ, հիչ պիր շէյ կէօրէմմէյօրում, վէ կէօրէմմէտիյիմէտէ մաղուրըմ. զիրա մալիում ա՛, պէնիմ կէօզէրիմ սիզինքի կիպի տիւրպուն խասսէսինի հայըզ տէյիլ տիր։

— Ֆագաթ րէճա իտէրիմ տըգդաթլը պագընըզ, սէֆինէնին պաշ թարաֆընըն սաղընտա, վէ ֆէնէրին տօղրուլուղընտա, հարաքէթ իտէր կիպի պիր շէյ կէօ-րիւնմէյօրում։

Վագտա սույըն իւզէրինտէ ուզունճա պիր գա-րարթը կէօրիւյօրում կիպի։

Գօնսէյլ. – Աճէպա տիկէր պիր Նօթիւլիւս մի տիր։

Նէտ-Լանտ. – Խայր, էկէր եանըլմայօրսամ, պու պիր տէնիզ մախլուգի օլաճագ տըր։

Գօնսէյլ. – Պահրը Ա.հմէտէ պալէնալար պուլու-նո՞ւր մը։

Պէն. – Էվվէթ օղլում, պաղէն կէօրիւնիւր։

Նէտ-Լանտ. – Խայր պալէնա տէյիլ, պալէնալար պէնիմ էսկի գաֆտաարըմ օլտուգլարընտան, անլէրին հարաքէթլէրինտէն թանըրըմ։

Գօնահ յԼ . – Պիր աղ սապը իտէլիմ , զաթէն նօ-թիւլիւս օ ճիհէթէ տօղրու կիտիյօր , պիր ադտան նէ օլտուղունը անլայաճաղըզ :

Ֆիլհագըզա չօգ կէչմէտէն մէզքիւր սիյահ ճիամէ պիր միլ գատար եագլաշտըզ , տէնիզէ սաբլանմըշ իրի պիր գայայա պէնզէյօր իտի · աճէպա նէ՞ իտի ; հէնուզ պիր գարար վէրէմէյօր իտիմ , լաքին Նէտ-Լանտ .

— Ա՛, եիւրիւյօր , պաթըյօր , վայ քէօր շէյթան վայ , պու մահալիւգ նէ՞ օլապիլիր , պալէնա վէ անպէր պալըգլարը կիպի գուլրուղը իքիյէ թագսիմ օլունմուշ տէյիլ տիր , գանատալարը տա քէսիլմիշ էլլէրէ պէնզէյօր , տէյու հայգըրտը :

Պէն . – Է՛յ , օ հալտէ նէ՞ օլապիլիր :

Նէտ-Լանտ . – Իշթէ արգասը իւզրէ տէօնտիւ , մէմէլէրի կէօրիւնիւյօր :

Գօնահ յԼ . – Էկէր էֆէնտիյէ խօշ կէօրիւնիւրսէ , տէնիզ բէրիսի (յուշկապարիկ) տիր տէրիմ , էվվէթ , մուհագգագ տէնիզ բէրիսի :

Տէնիզ բէրիսի սէօզիւ ֆիքրիմի ույանտըրըզ , պու հայվանըն՝ տէնիզ մահալիւգաթըննան պիր նէվ պալըգ օլտուղունը անլատըմ քի , էսկի զէման մատալճըլարը , հայվանը մէզքիւրը՝ նըսֆը պալըգ , նըսֆը գատըն օ-լարագ տէնիզ բէրիսի հալինէ վազ իթմիշլէր , վէ կի-րուհը ճուհալատան պագըլարընը տախի ինանտըրմըշ-լար տըր : Շու միւլահազա իլէ Գօնահ յԼէ .

— Խա՛յր օղլում , պու մահալիւգ էօյլէ տէնիզ բէ-րիսի ֆիլան տէյիլ , պու ճալիսը մէրագ պիր հայվան տըր քի , նատիրէն պուլունուր , վէ պահրը Ա.Հմէտէ անճագ պիր գաչ թանէ մէվճուտ օլաճաղընը իտտաա իսէպիլէրիմ . պու մահալիւգա Ցօնղուգ տէրլէր քի , պիր նէվի տէնիզ այըսը տըր :

Գօնահ յԼ . – Ցօնղո՞ւգ մը տէտիկիզ , էօյլէ իսէ Սիյ-րէնէյէն (յուշկապարիկ) նէվինտէն , պալըգ չէքինտէ օլան թագըմընտան , մէմէլէրը սընըգընտան , վէ գիւ-էլգըզէ (ողնայարաւոր) չիւպէնինտէն օլմալը տըր , տէտի :

Գօնահ յԼ , պէօյլեցէ հիւքմիւնի վէրմիշ օլտուղուն-տան , արթըգ հիչ պիր իթիրազ օլունմամազ իտի :

Լաքին Նէտ-Լանտ , միւթէմատի հայվանըն պու-լունտուղու նօգթայա պագըյօր իտի . Գանատալընըն կէօզէրի բարլայարագ , հէման տէնիզէ աթըլըզ տա հայվանը զըպգընալամագ արզուսըյըլա սուզան օլույօր իտի . տէրհալ միւթէէսիր պիր սէտա իլէ , պանա .

— Ա՜հ մուալլիմ էֆէնտի , պու ճընս հայվանտան հիչ էօլտիւրտիւյիւմ եօգ , պիրինճի տէֆա տըր քի պու պահտեաըրըդա նայիլ օլաճաղըմ , տէտի :

Նէտ-Լանտ , քէմալի խահիշլէ պու սէօզլէրի սէօյ-լէմէք իւզրէ իքէն , գաբթան նըմո կիւվէրթէյէ չըգ-տը , տէնիզ այըսընը կէօրտու , վէ Գանատալընըն նի-տը , յէթինի անլայարագ մէրգումա միւթէվէճճիւհէն .

— Ուսթա Լանտ , էկէր պիր զըպգըն թուքմուշ օ-լայըտընըզ էլինիզի եագմա՞զ մը իտի :

— Էվվէթ , պալըգըն ճանընը եագաճաղը կիպի :

— Պիր կիւն իչին էսկի սէնաթընըզը մէվգըյը իճ-րայէ գօյմագտան , վէ կէօրտիւյիւմիւզ չու մահալուզը , չիմտիյէ գատար վուրտուղունուզ պալէնալարըն սըրա-սընա իտխալ իթմէքտէն խօշնուտ օլո՞ւրմուսընըզ :

— Բէք զիյատէ խօշնուտ օլուր իտիմ :

— Օ հալտէ թէճրիւպէ իտէպիլիրսինիզ :

— (Սէվինճինտէն կէօզլէրի բարլայարագ .) Թէ-չէքքիւր իտերիմ գաբթան էֆէնտի :

— Եալընըզ էյի նըշան ալմալը՝, վէ տարպէնիզին

պէյհուաէյէ կիմմէմէինէ տըզգաթ իմմէլիսինիզ, պու նասիհաթըմ մահզա սիզին մէնֆաաթընըզ իչին տիր։

Գաբթանըն պու սէօզիւնէ Նէա-Լանտ ֆիթռաւսուզլուգլա ումուզլարընը տիքտի իսէ տէ, պէն վէսվէսէ իտէրէք.

— Պու հայվանըն սայտը չօգ թէհլիքէլի՞ մի տիր, տէյու սորտում։

— Էվվէթ, չիւնքի պաղէն պու հայվան, իւզէրինէ հիւճիւմ իտէնլէրին իւզէրինէ սալտըրըր, վէ տիշլէրի իլէ սանտալը թռւթռւպ ալթ իւսթ իտէր, լաքին ուսթա Լանտ իչին պու թէհլիքէտէն չօգլուգ գօրգուլմազ, զիրա կէօզիւ քէսկին, վէ բազուլարը տա գուվվէթլի տիր, Ցօնղուրթը գաչըրմամաընը թավսիյէ իթտիյիմին սէպէպլի չու տըր քի, պու հայվանըն էթի բէք լէզզէթլի տիր, վէ պիզիմ տօսթումուզ ուսթա Լանտ իսէ, լէզիզ էթ թաամը իչին ճանընը վէրիր։

Նէա-Լանտ. – Նէ տէյօրսունըզ, պու ճանավար հէնի՞ր մի։

— Էվվէթ ուսթա Լանտ, հէմ հէնիր, վէ հէմ տէ պունըն էթի բէք մազպուլ տըր. Հաթտա Մալէզիյա բրէնալէրինին ասֆրասը պունըլյըլա թէզէին իտիլիր, վէ իչթէ պու սէպէպտէն անը ավամագ իչին արգասընա տիւշէնլէր բէք չօգ տըր, վէ հավաչ հավաչ հէմ ճրնսը պուլունան Մանատ կիպի նատիրէն էլտէ իտիլէճէք տիր։

Գօնաէյլ. – Էյլէ իսէ գաբտան էֆէնտի, չայէտ պու հայվան՝ քէնտի ճրնսընըն ասնը իսէ, ուլում ու ֆունունըն մէնֆաաթը իչին անը մուհաֆազա իթմէք լազըմ տէյիլ մի տիր։

Նէա-Լանտ. – Պէլքի, ֆագաթ մաթպախըն մէն-

ֆաաթը իչին անըն սայտ օլունմասը էլզէմ տիր։

Գաբտան Նըմօ. – Էյլէ իսէ ավայընըզ, ուսթա Լանտ։

Պու էսնատէ Եէտի Նէֆէր թայիֆէլէր միւթատալարը մուճիալինճէ սուս բուս կիւվէրթէյէ չըգտըլար. պունլարտան պիրի, Նէա-Լանտ իչին իրի պիր զըպգըն կէթիրիյօր իտի. սանտալ Եէրինտէն չըգարըլըպ տէնիզէ էնտիրիլտի, ալթը Նէֆէր թայիֆէլէր քիւրէքլէրէ ասըլտըլար, տիւմէնճի Եէքէյի էլինէ ալտը, Նէա-Լանտ, Գօնսէյլ վէ պէն սանտալա բաքիպ օլարագ, գաբթան Նըմօյա.

— Սիզ պէրապէր կէ՞լմէյէճէքմիսինիզ, տէյու սորտում։

— Խայր մուալլիմ էֆէնտի, ավընըզ պէրէքէթլի օլսուն։

Սանտալ հօլա չըգըպ, համլաճըլարըն սիւրաթլէ քիւրէք չէքմէլէրի սայէսինտէ, Նօթիւլիւստէն իբի միլ գատար ուզագտա չալգանմագտա օլան ճանավարա տօղրու իլերլէմէյէ պաշլատըգ։

Սանտալ, պիր գաչ Եիւզ մէթրօ գալընճայա գատար հայվանա թէգարրյուպ իթտիյինտէ, հարաքէթինի աղըրլաթտը, քիւրէքլէր սէսսիզ սէտասըզ սույա պաթըրըլյօր իտի։ Նէա-Լանտ, զըպգըն էլինտէ օլտուղու հալտէ պաշ թարաֆընա կէչիպ տուրտու։ Գալէնա պալըղը վուրմայա մահասուս օլան զըպգըն, զայէթ ուզունճա պիր հալաթա պաղլը տըր քի, հայվան վուրուլուպ աճըսընտան գատարը տէրէտայէ տալտըղը վագըթ, սիւրաթլէ հալաթ գօյվէրիլիր, ֆագաթ պիզտէքի օլան իբին ուզունլուղու անճագ օն գուլաճ օլուպ, ուճը տախի չամանտուրա կիպի պօշ պիր ֆըչըյա րապթ իտիլմիշ իտի քի, պու ֆըչը սաթհը տէրէտատէ գալըպ

մէճրուհ ճանապարէն պուլունտուղու մահալի թայինէ իտէճէք իտի ։

Պէն տէ մէրագըմտան նաչի այաղա գալգըպ ճանապարէն հարաքէթինի թէտգըդ իտիյօր իտիմ, Տօնղութ, եահօտ Հալիկոր թէտմիյէ գըլընան պու հայվան, գալըն վիճուտի, վէ ուղուն գանատալարը իլէ միւնթէհի օլան գույրուղու, վէ գանատալարընէն ուճունտա պուլունան թըպգը բարմագ կիպի ազալարըյա, այնի տէնիզ այըսընա պէնդէյօր իտի. չու ֆարգա քի, պունըն իւոթ չէնէհինաէ, ուղուն վէ ղայէթ քէսկին իւքի ատէտ տիշ վար իտի, վէ մահզա պու ալաթ իլէ տէնիզ այըսընտան թէֆրիք օլունմագտա տըր։

Սայընա թէչէպիւս իթտիյիմիզ Տօնղութըն պաթթալ վիճուտինին պօյը, եէտի մէթրօտան գիյատէ իտի. հայվան՝ ըուչի տէրեատէ ույույօր կիպի ասլա պիր հարաքէթ իթմէյօր իտի քի, պու հալ՝ նէտ-Լանտըն բէք իչինէ կէլմէքտէ իտի ։

Սանտալ, ուսուլ իլէ հայվանա իչ գուլաճ գալընճայա գատար եագլաշը, քիւրէքլէր ըզգարմօզլարտան ասըլա գալը, նիմ սուրէթտէ գալգտըմ, նէտ-Լանտ արգայա տօղրու մէյիլլէնմիյէ օլտուղու հալտէ, էլինտէքի տէհչէթամիզ զըպգընը հավատա սալաչըպ տուրույօր իտի ։

Պիրտէն պիրէ խաֆիֆ պիր չամաթա իշիտիլտի. ղըպգըն քէմալի գուվէթլէ ֆըրլատըլտը, վէ Տօնղութ նաչարըմըզտան ղայպ օլտու ։ Նէտ-Լանտ, զըպգընըն՝ եալընըզ սույա իսապէթ իթտիյի գիյիւմիւնէ զահիպ օլարագ ։

— Հա՛յ քէօր չէյթան, վուրամատըմ, տէյու հայգըրտը ։

— Խա՛յր տօսթում, վուրտունուզ, հայվան եարա-

լանտը, իչթէ գան ալամէթի կէօրիւնիւյօր, լաքին զըպգըն Տօնղութըն վիճուտինէ սաբըր գալմատը, տէտիյիմտէ, Գանատալը.

— Լաքին զըպգընըմ նէ՞րտէ, զըպգընըմ... տէյու պաղըրտը ։

Թայիֆէլէր քիւրէքլէրէ եաբըշարագ, սանտալը՝ ըուչի տէրեատէ չալգանմագտա օլան ֆըչըյա տօղրու սիւրտիւլէր. զըպգըն՝ տէնիզտէն չըգարըլտը, վէ սանտալ՝ քէմալի սիւրաթլէ ճանապարը թէագըպէ պաշլատը ։

Հայվան, թէնէֆֆիւս իթմէք իչին արա սըրա սաթհը տէրեայէ չըգըյօր իտի. ալմըշ օլտուղու եարէ, հայվանը թապ ու թուվանտան տիւշիւրմէմիշ իտի, պիրա ագիմ պիր սիւրաթլէ գաչըյօր իտի. սանտալ իսէ, այնի սիւրաթլա արգասընտան կիթմէքտէ տէվամ իտիյօր իտի ։ Պիր գաչ տէֆա իչի իւչ գուլաճ գատար եագլաշը, վէ Նէտ-Լանտ հէման վուրմագ իւզրէ իքէն, հայվան պիրտէն պիրէ տէնիզէ տալըպ նապէտիտ օլույօր իտի ։

Սապըրսըզ Գանատալընէն կէօսթէրտիյի հիտտէթ ու ղազապընէն թարիֆի մուհալ օլուպ, անճագ թաատավուր օլունմալը տըր. մէրգում, ինկիլիզ լիսանընտա նէ գատար քիւֆիւր վար իսէ ճիւմլէսինի տէ սարֆ իթտի ։ Տօղրուսը ղայրէթիմիզին պօյա չըգտըղընը կէօրմէքլէ պէնիմ տէ ճանըմ սըգըլըյօր իտի ։

Տուրմագսըզըն պիր սաաթ գատար թէագիպտէ տէվամ իթտիք. հայվանըն, տէրտէսթի բէք միւշկիւլ օլաճաղընա գանատաթ հասըլ իթմէքտէ իքէն, ճանավար, հէման ախզը ինթիգամ իթմէք խաթասընա տիւշէրէք, հիւճիւմ նիյէթի իլէ սանտալըն իւզէրինէ գօյուլմագա պաշլատը. պիչարէ հայվան, պու ախզը սար-

տէն աճէպ նէ գատար բիւշման օլաճագ իտի ։

Նէտ-Լանտ , ճանաւարըն նիյէթինի անլայըպ ։

— Տըգգաթ իտէլիմ , տէյու հայդըրտը ։

Տիւմէնճի , քէնտիլէրէ մախսուս օլան գարիպ լիսանլարըյըլա թայիֆէլէրէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէր իտի. մաալի քէնտիլէրինի կէօզէթմէք վէ իհթիյաթ իւզրէ տավրանմագ լազըմ օլտուղունատն իպարէթ իտիյի անլայընտը ։

Տօղնութ , եիրմի ատըմ գատար սանտալա հագլայընպ տուրտու , վէ պուրնունըն իւսթ թարաֆընտա օլան իրի տէլիքլէրի աչարագ չիտատէթլէ նէֆէս ալտըգտան սօնրա , թէքմիլ գուվվէթի իլէ իւզէրիմիզէ սալտըրտը ։

Սանտալ , ճանաւարըն միւսաատէմէսինտէն գաչմայընպ պիր հան իւզրէ բօճալատը , վէ ֆագաթի տիւմէնճինին մէհարէթի իլէ չէվրիլմէտի . սանտալըն տէրունինտէ իքի ֆըչը իսթիհպ իտէճէք գատար սու տօլմուշ իտի քի , տէրհալ պօշատըլտը ։ Նէտ-Լանտ իսէ սանտալըն պաչընա հաբըչմըշ օլտուղու հալտէ ընպգընլայընպ տուրույօր իտի . ճանաւար սօն տէրէճէ գուտուրմագլա տէհչէթամիզ տիշլէրի իլէ սանտալըն քէնարընտան ըսըրըպ , արսլանըն , ճէյլանը՝ տիշլէրի իլէ եօգարը գալտըրմատը կիպի , սուտան պիր գարըշ գատար եօգարը գալտըրըյօր իտի ։ Պիզ , հէր եէքտիկէրիմիզ իւզէրինէ տիւշիպ եըղըլա գալմըշ իտիք , էկէր Նէտ-Լանտ պու արապըգ ճանաւարը թա գալպինտէն վուրմայա մուվաֆֆագ օլմուշ օլմայա իտի , հէրիմիզին տէ իչի պիթմիշ օլաճագ իտի ։

Սանտալըն , տէմիր գաբալը քէնարընտա ճանաւարըն տիշլէրինտէն հասըլ օլան սէտայը իչիտիյօր իտիմ.

Տօնղութ , պէտէնինէ սաբալը պուլունան ղըպգընլա պէրապէր գասարը տէրհայէ տալարագ Նապէտիտ օլտու , ֆագաթի չօգ կէչմէտէն ֆընչը սաթհը տէրհատէ զահիր օլտուղու կիպի , պիր աղ սօնրա տախի , արգասը իւղրէ տէօնմիւշ օլտուղու հալտէ ճանաւարըն ճէսէտի կէօրինտիւ . տէրհալ հայվան սանտալա պաղլանարագ նօթիւլիւսէ տօղրու հօլա չըգըլտը ։

Պէշ պին քիլօկրամ աղըրլըղընտա օլան Տօնղութըն ճէսէտինի կիւվէրթէյէ այմագ իչին , մաքինա գուվվէթի իլէ պօճուրկաթլար իսթիմալ իթմէք լազըմ կէլտի ։ Նէտ-Լանտըն արզուսը միւճիպլինճէ , ճանավար , քէնտի կէօզլէրի էօնիւնտէ բարչալանտը , օ կիւն նօթիւլիւսին աչճըսը մարիֆէթի իլէ բիչիրիլմիչ օլան Տօնղութըն էթինտէն թաամ իթտիք . տօղրուտու բէք լէզիզ պուլտում , սաէթա սըղըր էթինտէն տահա լէզզէթլի իտի տիսէմ տէ , ասլա միւպալաղա իթմիչ օլմամ ։

Փեւրվարըն ՀՀի օլան էրթէ կիւնիւ , նօթիւլիւսին մաթպախը տիկէր լէզզէթլի ավլար իլէ զէնկինլէնտի , Մըսըր ըգլըմընա մախսուս , կակալարը սիյահ , պաշլարը էամէր վէ սիվրի , կէօզլէրինին էթրաֆը պէյազ պէնէկլի , սըրթը , գանատլարը վէ գույրուղը քիւլ ըէնկինտէ , գարնը պօյնու պէյազ , վէ այագլարը գըրմըզը օլան պիր սիւրիւ տէնիզ գըրլանկըճլարը, նօթիւլիւսին իւզէրինէ տիւշէրէք սայտ օլտուգլարը կիպի , եիրմի օթուզ թանէսի պաշլարը վէ պօյունլարը պէյազ օլտուգտա սիյահ պէնէլէր իլէ միւզէյեէն օլան, վէ էթլէրի զայէթ լէզիզ Նիլ միւպարէք էօրտէքլէրի վուրտուլտու . պու հայվանլար նէհրը մէզքիւրէ մախսուս տուր ։

Պու էանատէ նօթիւլիւսին սիւրաթը իթիհատ իւզրէ օլտուգ , տէնիզին այթընտան ահէսթէ ահէսթէ կի-

տէյօր իտի . պահրը Ահմէրին սուլարը , Սիւվէյիշէ եագ-
լաշարգճա թաթիլըլաշըյօր իտի ։

Ագշամըն սաաթ պէշի սուլարընտա , Ագապահ պուրնունուն ճիհէթի չըմալիյէսինէ վասըլ օլմուշ իտիք . պուրասը Խաթէյի Հիճաղըն սօն նօգթասընը թէշքիլ իտեր ։

Նօթիւլիւս , Սիւվէյիշ քէօրֆէզինէ կէօթիւրիւր օ-
լան ժիւպալ պօղազընա կիրտի . իրի քէօրֆէզ արա-
պընտա ղայէթ եիւքսէք օլուպ տա , հապրէթի Մուսա-
նըն իլհամաթը իլահիյէյէ մաղհար օլտուղու Թուրը Սի-
նա տէնիլէն մուգատաէս տաղը միւշահէտէ իթտիք ։

Ագշամըն սաաթ ալթըսընտա Նօթիւլիւս , կեահ
սաթհը տէրեատէ վէ կեահ տէնիղին ալթընտան կի-
տէրէք Թօր քէօրֆէզի աչըգլարընտան կէչտի . ֆիլ հա-
գըգա գարթան նըմծընըն տէտիյի կիպի , պու քէօրֆէ-
զին սուլարը գըրմըղը ըէնկատ կէօրիւնիւյօր իտի ։

Պիր ազ սօնրա սուլար գարարըպ կիճէ օլտու , տէ-
րին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլուպ , ճընա ճընա տէ-
նիզ գուշլարըյլա , գըյըլարտաքի գայալարա չարըրլան
տալկալարըն , վէ Թա ուղագլարտա գաթի մէսաֆէ ի-
տէն վաթօրլարըն բէրվանէ սէտալարընտան մատէ հիչ
պիր շէյ իչիտիլմէյօր իտի ։

Սաաթ սէքիզէն տօգուգա գատար Նօթիւլիւս
բույի տէրեատէն պիր գաչ մէթրօ տէրինլիքտէ տուր-
տու . պէնիմ հիսապըմճա Սիւվէյիշ իլէ բէք եագըն
պուլունմամըղ լազըմ կէլէճէք իտի . սալօնըն բէնչէրէ-
լէրինտէն , էլէքթրիք ֆէնէրիմիզին գէյսաբյլա միւնէվ-
վէր օլան գաարը տէրեատէքի իրի գայալարը կէօրիւ-
յօր իտիմ . պօղազըն , կիթտիքճէ տարալտըղընը հըսս
իթտիմ ։

Սաաթ տօգուգը չարեէք կէչէրէք , Նօթիւլիւս

թէքրար սաթհը տէրեատէ չըգմըշ օլմաղըլա կիւվէր-
թէյէ չըգտըմ . կէրէք կիճէնին տէրին հէվասընը թէ-
նէֆֆիւս իթմէք , վէ կէրէք գարթան նըմծընըն՝ թիւ-
նէլտէն նասըլ կէչէճէյինի կէօրմէք իչին աչաղըտա
տուրամազ օլտում ։

Զօգ կէչմէտէն գարանլըղըն իչինտէն , վէ պիր միլ
գատար ուղագտան նիմ վէ տօնուգ պիր ըշըգ կէօր-
մէյէ պաշլատըմ , Թա եագընըմտան ։

— Միւթէհարրիք , պիր ֆէնէր , տէնիլտէյինի ի-
չինթիմ ։

Հէմեն արգամա տէօնտիւյիւմտէ գարթան նըմծը
կէօրտիւմ քի տուրույօր իտի , մուամաիլէյհ սէօղիւնիւ
տէվամ իտէրէք ։

— Սիւվէյիշին միւթէհարրիք ֆէնէրի տիր . իչթէ
չօգ կէչմէտէն Թունէլին աղընա վասըլ օլաճաղըզ ,
տէտի ։

— Պուրատան կէչմէք բէք գօլայ օլմայաճագ զանն
իտէրիմ ։

— Վ.ագատա միւշկիւլ տիր , վէ իչթէ պու սէպէպ-
լէ Թիւնէլի հէր կէչտիյիմտէ , տիւմէնճինին օտասընտա
պուլունուպ սէֆինէյի պիղգաթ քէնտիմ գուլլանըրըմ ,
էկէր իսթէրսէնիզ արթըգ աշաղը ինէյիմ , զիրա Նօ-
թիւլիւս պէրաղտան պաթաճագ , վէ Թիւնէլի կէչիպ
տէ պահրը Սէֆիտէ վասըլ օլանա գատար , սաթհը
տէրեայէ չըգմայաճագ տըր , տէտի ։

Գարթան իլէ պէրաղէր աչաղա էնտիմ , գաբաղ-
լար գաբանտը , սու խագինէրի տօլտու , վէ Նօթիւլիւս
օն մէթրօ գատար սույըն ալթընա էնտի ։

Օտամա կիթմէյէ հազըրլանմագտա իքէն , գար-
թան նըմծ գօլուտուան ԹուԹարագ ։

— Մուալիմ էֆէնտի , պէնիմիչ պէրաղէր տիւ-

մէն գաֆէսինաէ պուլունմայա արղու իսէ՛րմիսինիղ, տէտի ։

— Բէ՛ք մէյիւն օլուրսա՛ն, ռօղրուսը պունը թալէպ իթմէ՛յէ ճէսարէթի իտէմէ՛յօր իսիմ։

— Էօյլէ իսէ պուլուրըն, արդամ սըրա կէլինիղ քի, թահսէլ պահր, վէ հաթտա թահսէլ արղ (գետնին տակը) տիմէ՛ք օլան չու կէչիտի օլապիլտիյի գատար կէօրմիւշ օլաբիլըղ։

Գաբթան Նըմօ, պէնի օրթա նէրտիւպանըն կէօթիւրտի, վէ եարըսընա գատար չըղարագ պիր գաբը աչը վէրտի, վէ տարաճըղ արալըղլարտան կէչէրէ՛ք, ղաթէն գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղու կիպի, կիւվէրթէնին ուճունտա եիւքսէլմիշ օլան տիւմէնճինին գաֆէսինէ տաիրէ՛ օլտուգ։

Պուրտան, Միսիսիբի վէ Հիւտսըն վաթօրլարը տիւմէնճիլէրինին տուրտուղլարը մէվգը կիպի, ալթը այագ պօյունտա չամչարչը վէ տէօրթ քէօշէ պիր օտաճըղ իտի. օրթա եէրտէ սամուտէն (ուղղորդաձև) գօնուլմուշ պիր տիւմէն չարխը պուլունուօր իտի քի, պաղլանմըշ օլան ղէնճիր, նօթիւլիւսին արգադընա գատար ուզանմըշ իտի. օտանըն տէօրթ տիվարը իչինտէ եէրլէշտիրիլմիշ օլան ատէսի իւչ չէ՛քլ (ոսպնաձև) տէօրթ ատէտ եուվարլագ ճամլը բէնչէրէ՛լէր սայէսինտէ, տիւմէնճի՝ տէօրթ թարաֆընը քէմալը սուհուլէթլէ կէօրէպիլիր իտի ։

Պու օտա, եախօտ գաֆէս գարանլըղ իտի իսէ տէ, ֆագաթ չօգ կէչմէտէն կէօղլէրիմ գարանլըղտա ալըշարագ, ղայէթ կիւճլիւ գուվվէթլի, վէ իրի եարը պիր ատէմ օլան տիւմէնճիյի կէօրտիւմ. մէրգում, էլլէրինի տիւմէն տօլապը իւղէրինէ վազ իթմիշ տուրտուսյօր իտի. տէնիշ, տիւմէն գաֆէսինին արգա ճիհէթինտէ

եանմագտա օլան էլէքթրիք ֆէնէրի սայէսինտէ միւնէվվէր օլուպ հէր էշեա միւքէմմէլէն կէօրիւնիսյօր իտի ։ Գաբթան Նըմօ, պուրտայա վասըլ օլտուղումուգտա. տի ։ Շիմտի կէչիտիդի արտայալըմ, տէտի ։

Տիւմէն գաֆէսի իլէ մագինա օտասը թէլէկրաֆ իլէ պիրի պիրինէ պաղլը օլտուղունտան, գաբթան, պուրտան իսթէտիյի գօմանտայը վէրէպիլմէ՛քտէ իտի. բարմաղընը պիր մատէն տիւյմէ իւղէրինէ վազ իտէր իթմէղ, տէր հալ բէրվանէ՛նին սիւրաթը հարաքէթի եավաշլանտը ։

Փէմալէ սիւքիւնէթի վէ հայրէթի իլէ էօնիւնտէն կէչմէ՛քտէ օլտուղումուգ եիւքսէ՛ք գայալարը թէմիաշա իտիյօր իտիմ. պու իրի գայալար, ատէթա իւղէրինտէ պուլունան գումլուղընը թէմէլլէրի իտի. պիր տաաթ գատար պէօյլէճէ գայալարտան պիր գաչ մէթրօ ուզադտան եօլումուգա աէվամ իթտիր, գաբթան նըմօնընը կէօղլէրի՝ տայիմա օտանընը օրթատընտան տարը օլան բուտուլայա աթֆ օլունմուշ իտի. տիւմէնճի՝ գաբթանընը սատէճէ իթտիյի էլ իշարէթլէրինէ կէօրէ, նօթիւլիւսին եօլունը թէպտիլ վէ թաղեիր իտիյօր իտի ։

Սօլ ճիհէթտէ պուլունան բէնչէրէ՛նին էօնիւնտէ տուրմուշ օլտուղում հալտէ, կիւղէլ մէրճան աղաճտուրընը, հայվանաթը նէպաթիյէ՛նին էնվայի, ճընս ճընս լարընը, հայվանաթը նէպաթիյէ՛նին էնվայի, ճընս ճընս եօսունլարը, վէ գայալարընը արտասընտան ուզուն էլլէրինի տըշարը չըգարմադտա օլան գապուգը հայվանլարընը հարաքէթը ղարիպէսինի թէմիաշա իտիյօր իտիմ։

Սաաթ օնը չարեէ՛ք կէչէրէ՛ք, գաբթան Նըմօ տիւմէնին եէ՛քէսինի էլինէ ալըպ քէնտի գուլլանմադա պաշլատը ։ Էօնիւմիւզտէ, եէր ալթընտա վասի, տէրինի վէ գարանլըղ մաղարա կիպի պիր պօղազ աչըլը վէրտի. նօթիւլիւս քէմալի ճէսարէթլէ մէզքիւր պօղա-

պըն տէրունինէ կիրսի , թէքնէսի իւզէրինաէ հարիք իւլ սաէ սու չաղըլմըսը իչիտիլսի , պու չաղըլմը սէտասը , պահրը Ա.հմէր սուլարընըն եօգարսան աչաղը չիսէթլէ պահրը Սէֆիսէ տէօքիւլէն սու ադընթըսընան նէչամ իթտիյինի անլասըմ . պու էնսաէ Նօթիւլիւս , մէգքիւր ադընթը իչինաէ պուլունույօր իսի , վէ քէրվանէսինին աքսինէ տէօնմէսինէ լսաղմէն , ադընթըսան սիւրիւքլէնէրէք օգ կիսի պիր սիւրաթլէ կիտէյօր իսի ,

Տար կէչիսին իքի ճիհէթինաէ պուլունան տիվար կիսի իրի գայալարըն իւզէրինաէ , սէֆինէնին սիւրաթը ճարաքէթի իլէ , էլէքթրիք գիյասընսան հասըլ օլան չուլէսար եարըգլար , վէ աճալ աճայիպ կէօյկէլէրսէն պաշգա պիր չէյ կէօրէմէյօր իսիմ , հէյէճանըմսան նաչի , եիւրէյիմ եէրինաէն գօրաշճասընսա աթըսօր իսի , էլիմլէ կէօյսիւմի սըգըլ սուրույօր իսիմ ,

Սաաթ օնը օթուզ պէչ տագըգա կէչէրէք , գաբթան նըմօ , տիւմէն տօլապընը էլինաէն պըրագսը , վէ պանա տէօնիւպ խարիճաէքի տէնիպի կէօսթէրէրէք ·

— Իչթէ պահրը Սէֆիս , տէտի ·

Պէօյլէճէ Նօթիւլիւս ազ միւտաէթ իչինաէ , եանի եիրմի տագըգա զարֆընսա , ադընթըսան սիւրիւքլէնէրէք Սիւվէյիշ պօղազընը իմրար իթմիչ իսի ·

6

Ձէզայիրը Սէֆիս ·

Փոտրվարընը օն իքիսի օլան էրթէ կիւնիւ սապահլայընը կիւնէչ տօղտուղունսա Նօթիւլիւս թէքրար սաթհը տէրհայէ չընգոը , տէրհալ գօչարագ կիւվէրթէյէ աթըլսըմ , ճէնուպ թարաֆընսան իւչ միլ գատար ուզագսա Բէլուդ , խէյալ մէյալ սէչիլէպիլիյօր իսի · պիր ադընթը , պիպի պիր տէնիզսէն տիկէր պիր տէնիզէ կէթիրմիչ իսի · Ֆագաթ եէր աւթընսա պուլունան պու թիւնէլէ , եանի կէչիսէ էնմէք՝ պիր տէրէճէյէ գատար գօլայ իսէ տէ , եօգարը չընգմագ , եանի օ չիտաէթլի ադընթըյա գարշը եիւրիւյիւպսէ սէօքմէք բէք կիւճ օլմագ իյճապ իսէր իսի ·

Սաաթ եէսի սուլարընսա նէտ իլէ Գօնսէյլ նէզտիմէ կէլսիլէր · պու եէքսիկէրինաէն այրընմագ օլան արգասաշլարըմ , Նօթիւլիւսին իճրա իթմիչ օլսուղու թէչէպպիւսաթը ճէսուրանէսինսէն խապէրլէրի օլմագսըզըն րահաթճա ույումուշլար իսի · Նէտ-Լանս , իսթիհզաքեարանէ պիր թաւր իլէ , պանա ·

— Է՛յ մուալիմ էֆէնսի , պահրը Սէֆիս նէ՞րէսէ գալսը պագալըմ , տէյու սօրսուս ·

— Ագիպիմ նէտ , թամ պահրը Սէֆիսին սաթհընսա պուլունույօրըզ ·

Գօնսէյլ · – Հէ՛ , պու կիճէ՞ մի · · ·

— Էվվէթ , պու կիճէ պիր գաչ տագըգա զարֆընսա , մուրուրի զայրի միւմքիւն օլան պու պօղազը կէչէպիլսիք ·

Նէտ-Լանտ. – Խայր ինանմամ, օլամազ չէյ տիր։

— Ինանմաաըղընըզ հալտէ խաթա իթմիչ օլուրսունըզ ուսթա նէտ, ճէնուպ թարաֆընա տօղրու միտէվվեր պիր հալ քէսպ իտէն կէօրտիւյինիւզ չու պասըզ սահիլլեր, Մըսըր սէվահիլի տիր։

— Պունլարը պաշդասընա անլաթընըզ էֆէնտի, նաֆիլէ պէնի ինանտըրամազընըզ։

Թօնսէյլ. – (Նէտ-Լանտա խիթապէն.) Ազիզիմ նէտ, մատէմ քի էֆէնտի թարիֆ իտիյօր, ինանմազ վաճիպ տիր։

— Պունտան գաթինազար տօսթում նէտ, գաբթան նըմճընըն տավէթի իւզրէ, պու կիճէ թիւննէլտէն կէչտիյիմիզի րայէլ այն կէօրէպիլտիմ. տիւմէն օսմանընտա պուլունույօր իտիմ, գաբթան պիզզաթ տիւմէնի քէնտի գուլլանտը։

Թօնսէյլ. – Իչիտիյօրմուսընըզ նէտ, արթըզ պունա տէյճէյինիզ եօզ ա՛, տէմէսի իլէ։ Գանատալը յա.

— Ազիզիմ Նէտ-Լանտ, համտ օլսուն սիզին կէօրլէրինիզ բէք քէսկին տիր, Բօրթասայիտտէն տէնիզէ տօղրու ուզանմըշ օլան չու գայալարը բէք գօլայ կէօրէպիլիրսինիզ։

Գանատալը, պիր մըգտար տըգդաթլա եիւգիւմէ պագտըգտան ոճնրա.

— Վ.ագտա հադգընըզ վար մուալլիմ էֆէնտի, կէօրիւյօրում, գաբտանընըզըն մէհարէթինէ տէյճէք եօզ, էվվէթ պահրը Սէֆիտտէ պուլունույօրուզ, օ հալտէ էկեր արզու իտէրսէնիզ պիզիմ իչիմիզ հադգընտա կէօրիւշէլիմ, լաքին տըգդաթ իտէլիմ քի միւքեալլէմէմիզի քիմնէ իչլիմէսին, տէտի։

Նէտ-Լանտըն նէ տէմէք իսթէտիյինի պիլիյօր իտիմ. մէրգումըն արզուսընա մուվաֆագաթ իթմէյի

մինասիպ կէօրէրէք, իւչիւմիւզտէ ֆէնէրին եանընտա օթուրտուզ, օրատա տավկալարըն չըրըննթըսընտան մէսուն պուլունույօր իտիք։

— Պույուրըն միւսիւ Լանտ, սէօյլէյին պագալըմ սիզի տիյնէյօրուզ, տէտիմ։

— Սէօյլէյէճէյիմ սէօզ բէք սատէ տիր, իչթէ չիմտի էվրօբա սուլարընտա պուլունույօրուզ տէմէք տիր, չու հալտէ գաբթան նըմճ պիզի գուրթուպ (բևեռային) տէնիզլէրինին գասրընա, եախօտ Ովկիանիյա ճիհէթինէ կէօթիւրմէյէ գալգըշմազտան էվվէլ, պու մէլուն նօթիւլիւստէն գաչալըմ, իչթէ տէյճէյիմ պու տըր։

Գանատալը իլէ պէօյլէ պիր միւճատէլէյէ կիրիշմէքտէն սըգընթը հըսս իթտիյիմի էյթիրաֆէ պօրճլուլըմ. վագտա արգատաշլարըմըն սէրպէսթ վէ արզուլէրինէ մանի օլմազ իսթէմէէտիյիմ հալտէ, գաբթան նըմճտան տախի այրըլմազ իսթէմէյօր իտիմ, զիրա մուսաֆիլէյհին սայէսինտէ, հէր կիւն թահտէլ պահր օլան թէտգըգաթըմը իքմալ իթմէքտէ իտիմ. հաթտա թահտէլ պահր պուլունան էշեայէ տայըր գալէմէ ալտըղըմ քիթապը, պիզզաթ գաարը տէրհատէ հազմազ կիպի պիր պահտեարլըղա նայիլ օլմուշ իտիմ։

Օգիանօսըն գաարընտա պուլունան էշեայի մուճիզէյի թէտգըգ իթմէք իչին պունտան ալա ֆըրսաթ օլապիլիր մի իտի. նէ՞ միւմքիւն... իչթէ պու սէպէպլէ հէնուզ կէօրմէտիյիմ վէ թէտգըգ իտէմէտիյիմ շէյլէրի կէօրմէտէն, Նօթիւլիւսի թէրք իթմէք իսթէմէյօր իտիմ։ Հալ պէօյլէ իքէն, Նէտ-Լանտա ճէվապ վիրուպ.

— Տօսթում Նէտ, սէրպէսթճէ ճէվապ վէրինիզ, պու սէֆինէտէ սըգըլըյօրմուսընըզ, թալիյինիզ սիզի գաբթան նըմճընըն սէֆինէսինէ աթմըշ օլտուղունա է-

սէ՞ֆ մի իտիյօրսունըզ, տէտիմ։

Գանատալը պիր իբի տագըգա սիւբիւթ իթտիքտէն սօնրա, էլլէրինի կէօյսիւնէ վազ իտէրէք։

— Տօղրույը սէօյլէմէք իչին, թահա էլ պահր օ. լան պու սէյահաթտան սըգըըմատըգտան մատէ, հաթտա մէնիւն տախի օլմագտայըմ։ Մամաֆիհ պունըն պիր նիհայէթի օլմասը լազըմ կէլիր, իչթէ ճանըմը սըգան նօգթա պուրասը տըր, եանի խիթամընը պիրմէք իսթէյօրում։

— Իլպէթտէ խիթամ պուլաճագ տըր, ադիդիմ նէտ։

— Նէ՞ վագըթ վէ նէ՞րէտէ։

— Օրասընը պիլէմէմ, նէ վագըթ վէ նէրէտէ խիթամ պուլաճաղընը սէօյլէյէմէմ. անճագ, տէնիզլէրտէ կէօրիւլէճէք պիր չէյ գալմատըղը վագըթ, սէյահաթըմըզընտա նիհայէթ պուլաճաղընը ֆարղ իտէպիլիրիմ, գիրա ադիդիմ նէտ, պու ալէմտէ հէր պիտայէթին պիր նիհայէթի օլաճաղը միւգթէզայի թապիյէտէն տիր։

Գօնաէյլ. — Պէնտէ էֆէնտիյէ հէմէֆքեար պուլունմագտայըմ, գիրա բէք իհթիմալ տըր քի, գաբթան նըմօ քիւրէյի արզըն թէքմիլ տէնիզլէրինտէ պիդի կէզտիրտիքտէն սօնրա, իչիւմիւզիւտէ եօլա գօյաճագ տըր։

Նէտ-լանտ. — Եօլա՞ մը գօյաճագ . . . չաշարըմ ադըընըզա։

Պէն. — Միւպալաղա իթմէյէլիմ ուսթա նէտ, պիդիմ գաբթան նըմօտան գօրդուճագ պիր չէյիմիզ եօգ, մամաֆիհ, Գօնաէյլին էֆքեարընա տա թէմամէն իչթիրաք իտէմէմ. պիդ՝ նօթիւլիւսին էսրարընա վագըֆ օլմամըզ հասէպի իլէ, գաբթան նըմօ էսրարընըն

ֆաշ օլունմամասը իչին, եագամըզը գօլայճա պըրագմայաճաղը տէրքեար տըր։

Նէտ-լանտ. — Իօյլէ օլտուղու հալտէ նէ՞ եաբամըզ, վէ նէ՞ չէյէ իւմիւտ իթմէմիդ իյճապ իտէր։

— Պէն իւմիւտ իտէրիմ քի, էր եա կէճ, մէսէլա ալթը այ սօնրա, պիր ֆըրսաթ տիւշէր, վէ օ ֆըրսաթտան տա իսթիֆատէ իտիլիր։

— Էյ վա՛հ, ալթը այ սօնրա նէրէտէ պուլունաճաղըմըզը պիլի՞յօրմուսունըզ։

— Իհթիմալ քի պուրատա, վէ եախօտ Զինտէ պուլունուրուզ. զիրա մալիւմ ա՛, նօթիւլիւս հէվատա գըրլանկըճ գուշը կիպի, վէ գարատա չըմէնտըֆէր սիւրաթ գաթարը կիպի հարաքէթը սէրիյէ իլէ տէնիզլէրի տօլաշմագտա տըր. իչչէք տէնիզլէրէ կիրմէքտէն իհթիրազ իթմէյօր։ Ֆրանսա, Ինկիլթէրրա վէ եախօտ Ամէրիգա սէվահիլինի զիյարէթ իթմէյէճէյինի նէտէ՞ն հիքմ իտէյօրսունըզ. էվվէ՛թ, օրալարտա՝ պուրատան զիյատէ ֆիրարըմըզ թահտը թէքմինէ ալընմըշ օլուր։

— Միւսիւ Ադոնաքս, սէօզլէրինիզ քիամիլէն պի էսաս տըր, սիզ տայիմա միւսթագպէլտէն պահս իտէրէք «Եուրատա պուրատա պուլունապիլիրիզ, վէ չէօյլէ պէօյլէ եաբարըզ» տէյօրսունըզ, լաքին պէն իսէ հալը հաղըրտան պահս իլէ, «Մատէմ քի չիմտի պուրատա պուլունույօրուզ, հէման իսթիֆատէ իտէլիմ» տէյօրում։

Նէտ-լանտըն մանթըգա միւթապըգ օլան պու սէօզլէրի պէնի ֆէնա հալտէ սըգըշտըրըպ, նէ ճէվապ վէրէճէյիմի պիլմէյօր իտիմ. չու հալտէ իբէն, Նէտ-լանտ իլավէյի մէգալ պիրլէ։

— Մուալիմ էֆէնտի, պէնճէ մուհալ գապիլինտէն տիր ամմա, ֆարղ իտէլիմ քի գաբթան նըմօ պու

կիւն սերպէսթինիզի իատե իտերսէ գապուլ իտէճէ՛քմիսինիզ։

— Պիլմէմ։

— Նայէտ սերպէսթիյի պու կիւն գապուլ իթմէզսէնիզ, պիր տահա վերմէյէճէյիմ տէյէճէք օլուրսա, գապուլ իտէճէ՛քմիսինիզ։

Ճէվապ վերմէք իսթէմէտիմ, չիւնքի ճէվապտէն աճիզ գալմըշ իտիմ։

Նէտ-լ՛անտա իսէ, Թօնսէյլտէն քինայէ օլարագ.

— Պագալըմ, պու պապտէ տօսթումուզ Թօնսէյլին էֆքեարը նէ՛ տիր, տէմէսի իլէ, խայրխահ տէլիգանլը քէմալի սիւքիւնէթլէ ճէվապ վիրուպ.

— Տօսթումուզ Թօնսէյլին հիչ պիր տէյէճէք սէօզիւ եօգ տըր, քէնտիսի պու մէսէլէտե թէմամըյըլա պիթարաճի պուլունմագ իսթէր. էֆէնտիսի միւսիւ Ա-րոնաքա, վէ արգատաշը միւսիւ Նէտ-լանտա կիսի պէքեար օլուպ, տիւնեատե հիչ քիմսէսի եօգ տըր. մէմլէքէթինտե քէնտի վիրուտինէ ինթիզար իտէն, գէվճէսի, չօճուգլարը, անասը վէ պապասը պուլունմամագտա տըր։ Թօնսէյլ, էֆէնտիսինին խըտմէթինտե գայըմ օլուպ, անըն կիսի տիւչիւնիւր, վէ անըն կիսի սէօյլէր, վէ քէմալի թէէսիւֆլէ պէյան իտէր քի, թարաճէյին էքսէրսիյէթ գազանմագ իչին քէնտինտէն հիչ պիր կէօնա իւմիւտ իտիլմէմէլի տիր. պուրատա եէքտիկէրէ գարշը իբի չախսիյէթ (անձնատուրութիւն) վար, եանի պիր թարաճտան էֆէնտի, վէ տիկէր թարաճտան միւսիւ Նէտ-լանտա պուլունմագտա տըր։ Տօսթումուզ Թօնսէյլ պունը պէյան իթտիքաէն սօնրա, եալընըզ վէրիլէն գարարըն իճրաաթընա հազըր օլմագլա սիւքիւթ իտէր, տէտի։

Թօնսէյլին, պու սուրէթլէ քէնտի չախսիյէթինի

մահվ իթմէք իսթէտիյինէ, վէ տէտիյի սէօզլէրինէ կիւլմէմի զաալթ իտէմէտիմ. Նէտ-լանտա իսէ Թօնսէյլին, մուարըզ օլմագտան իսէ, պիթարաճի պուլունմասընտան էլպէթտե մէմնուն օլմասը լազըմ կէլմէքտէ իտի։ Գանատաալը պու սուրէթլէ էմին օլտուգտան սօնրա.

— Պու հալտե մուալիմ էֆէնտի, մատէմ քի Թօնսէյլին վիճուտը եօգ տըր, եալընըզ իքիմիզ միւճատէլէ վէ ֆասլը մէսէլէ իտէճէյիզ, պէն սէօյլէտիմ, սիզտե սէօզլէրիմի տինլէտինիզ. իմտի ճէվապ վերինիզ, տէտի։

Ա՛րթըզ պու միւճատէլէյէ պիր նէթիճէ վերմէք լազըմ իտի, զիրա գաչաճագ քէօչէ գալմամըշ օլտուղունտան.

— Տօսթումուզ նէտ, իչթէ պէնիմ ճէվապըմ չունտան իսթարէթ տիր. պու մէսէլէտե սիզին հագգընըզ օլտուղու կիսի, իչրատ իթտիյիմ մահզուրատ, սիզինքիլերէ նիսպէթէն բէք զաիֆ գալըր։ Գաբտան նըմտան լութֆ պէքլէմէք պօշ շէյ տիր, զիրա իհթիյաթըն էն ատի տէրէճէսի պիլէ, մուամիլէյհի պիզիմ եագամըզը սալը վերմէքտէն մէն իտէր. պիլաքիս եինէ իհթիյաճ պիզի տախի, իւք տիւչէն ֆըրսաթտէն իսթիֆատէյէ սէվգ իտէպիլիր, տէտիմ։

— Բէք ալա մուալիմ էֆէնտի, իչթէ ագիլանէ պիր միւլահաղաթ. պու սէօզէ տէյէճէք եօգ։

— Եալընըզ պիր նօգթայա իթիրազըմ վար, շէյլէ քի տիւշէճէք օլան ֆըրսաթ ճիտտի, վէ էճնէյէթէ շայան օլմայը տըր. Թէշէպպիւս իթտիյիմիզ իւք ֆիքրար, մուվաֆագըյէթլէ պաշա չըգմայը տըր, զիրա էկէր մուվաֆֆագ օլամազսագ, պիր տահա ֆըրսաթ պուլամայաճաղըմըզ շէյլէ տուրսուն, գաբթան նըմտո-

նըն տախի ասլա աֆվրնա մազհար օլամայաճաղըմըզ տէրքեար տըր։

— Բէք ալա, պունլարըն հէբսի տէ տօղրու տըր, լաքին իթիրազընըզ, պիզիմ հէր զէման զուհուր իտէճէք օլան ֆիրար ֆըրսաթլարընա թաթպիգ օլունապիլիր։ Պու ֆըրսաթ կէրէք իբի սէնէտէն վէ կէրէք իբի կիւնտէն զուհուր իտէճէք օլսա, եինէ այնի միւլահազա վագը օլապիլէճէյի տէրքեար տըր, օ հալտէ մէսէլէ չուրատա գալըր քի, ճիտտի վէ կիւզել պիր ֆըրսաթըն զուհուրինտէն իսթիֆատէ իթմէլիյիզ։

— Գապուլ իթտիմ, լաքին ազիզիմ նէտ, չու նօգթայը պիլմէք իսթէյօրում քի, սիզ՝ ճիտտի ֆըրսաթ տիմէքլէ նէ՞ անլայօրսունըզ։

— Ճիտտի ֆըրսաթ տէտիյիմ, գարանլըգ պիր կիճէտէ նօթիւլիւսին, էվրօբա սէվահիլինէ եագըն պուլունմասը տըր։

— Օ հալտէ եիւզերէք գաչմա՞գ մը թէսավվուր իտիյօրսունըզ։

— Էվվէթ, էկեր նօթիւլիւս սահիլէ եագըն վէ սաթհը տէրեատէ կէչէճէք օլուրսա, աբսի հալտէ, եանի հէմ սահիլտէն ուզագ վէ հէմտէ սույըն ալթընտան կիթտիյի վագըթ թապիյի եիւզմէքլէ ֆիրար իտիլէմէզ։

— Իչպու մէրքէզտէ օլտուղու վագըթ նէ՞ եաբաճագօրնըզ։

— Օ վագըթ սանտալը էլէ կէչիրմէյէ չալըշաճաղըմ, պէն սանտալը տէնիզէ էնտիրմէնին եօլունը պիլիրիմ, իչինէ կիրէրիզ, վէ չիվիլէրի չըգարտըղըմըզ կիպի սույըն իւզէրինէ չըգարըզ. տիւմէնճի պիլէ, պաշ թարաֆընտա պուլունմասը հասէպի իլէ ֆիրարըմըզը կէօրէմէզ։

— Բէք ալա նէտ, պու ֆըրսաթը կէօզլէյինիզ, ֆագաթ մուվաֆագըյէթսիզլիքտէն նէշաթ իտէճէք օլան թէհլիքէյի տէ ունութմայընըզ։

— Խայր ունութմամ։

— Շիմտի ազիզիմ նէտ, պու խուսուստա էֆքեարըմը պէյան իթմէմի խաթէ՞րմիսինիզ։

— Բէք մէմնուն օլտում, մուալլիմ էֆէնտի։

— Պէն, պէօյլէ պիր ճիտտի ֆըրսաթըն զուհուր իթմէյէճէյինի տիւշինիյօրում։

— Նի՞չին պէօյլէ տիւշինիյօրսունըզ։

— Օնըն իչին քի, գաբթան նըմօ պիզիմ տայիմա ֆիրար իթմէք նիյէթինտէ օլտուղումուզը պիլտիյինտէն, հէր զէման իհթիրազ իւզրէ տավրանաճագ, ալէլ խուսուս էվրօբա սէվահիլինէ թէգարրուպ իթտիքճէ իհթիյաթը արթըրաճագ տըր։

Գօնսէյլ. – Պէն տէ էֆէնտիյէ հէմֆիքեարըմ։

Նէտ-Լանտ. – (Ճէսուրանէ պիր թավր իլէ պաշընը սալլայարագ.) Պագալըմ նէ՞ օլուր։

— Իմտի ազիզէմ նէտ, արթըգ պու գատարը քեաֆի տիր, ղայրի պու մէսէլէտէն պահս իթմէյէլիմ, ֆըրսաթ տիւշտիւյինտէ պիզէ խապէր վէրիրսինիզ, պիզ տէ իյճապընա պագարըզ, եանի սիզին իլէ պէրապէր ֆիրարէ հազըրլանըրըզ։

Վէխիմ պիր նէթիճէյի մուճիպ օլապիլիր օլան իչպու մուհիմ միւքեալէմէ պէօյլէճէ խիթամ պուլտու։ Շու նօգթայը իսթիրաֆ իթմէյէ մէճպուրըմ քի, գաբթան Նըմօնըն պիզտէն վէսվեսէ իթտիյի եավաշ եավաշ սուպութ պուլույօր իտի քի, պու իսէ Նէտ-Լանտըն մէյուսիյէթը ազիմէսինի մուճիպ օլմագտա իտի։ Մամաֆիհ շունը տա պէյան իթմէմիզ լազըմ տըր քի, գաբթան Նըմօնըն սահիլէրտէն ուզագ տօլաշմասը, վէ

էքսէրիյէն տէնիզին ալթընտա իբի սու մէյանընտա հարաքէթ իթմէսի, պիզտէն վէսվէսե իթտիյինտէն օլմայըպ, իլլա պահրը Սէֆիտտէ քէսրէթլէ տօլաշան վաբօրլարտան կէօրիւնմէք իսթէմէտիյինտէն նէշամ իտէպիլիր իտի։ Խիւլասայի քէլամ նօթիւլիւս, ճէզայիրի պահրը Սէֆիտ իլէ Անատօլու պէյնինտէ իբի պին մէթրօ գատար տէրինլիք պուլունան տէնիզին օրթասընտան կիտէյօր իտի։

Պու սէպէպլէ Ըսպօրատ ատամլարընտան պիրի օլան Կարպաթօս ատասընը քէշֆ իտէմէտիմ. անճագ գաբթան նըմօ, Վիրգիլիօս նամ շահրին պիր պէյթինի եատ իլէ բարմաղընը խարթանըն իւզէրինէ գօյարագ, ճէզիրէյի մէգ քիւրէնին մէվգընընը կէօսթէրմէք քլէ իքթիֆա իթտի։

Բատօս իլէ Կիրիտ ատասընտա վագը, Թարիհճէ էհէմմիյէթի օլան, էվայիլտէ Կարպաթօս, վէ չիմտի Ըսգարբանթօ թէսմիյէ իտիլէն պու ատանըն թէմէլինի թէշքիլ իտէն իրի գայալընգլարը կէօրէպիլտիմ։

Փետրվարըն օն տէօրտիւ օլան էրթէ կիւնիւ, պահրը Սէֆիտտէ պուլունան պալընգլարը թէտգիգ իթմէյէ գարար վէրտիմ իսէտ, պիլմէմ նէ սէպէպէ մէպնի սալօնըն բէնէչէրէլէրի աչընմատը, բուտուլայա աթֆը նազար իթտիյիմտէ, Նիթիւլիւսին Գանտիայէ տօղրու կիթմէքտէ օլտուղունը անլատըմ։

Ա.գշամ իսթիւ գաբթան նըմօ իլէ սալօնտա եալընըգ պուլունույօր իտիք, մուհտիչէյհ տալկըն վէ սաքթի պիր հալտէ կէօրիւնիւյօր իտի։ Պատէհու միւթատընըն խալիճինտէ օլարագ սալօնըն գանատլարընը աչտընրտը, վէ պիր բէնչիրէտէն տիկէրինէ կիտէրէք տէնիզին սուլարընը քէմալի տընգգաթլա թէտգիգ իթմէյէ պաչլատը, պունըն սէպէպինի պիր միւմքիւն անլայմատընմ. պէն տէ պիր քիւչէյէ չէքիլիպ կէօրմիւն էօնիւնտէն կէչմէքտէ օլան պալընգլարըն թէմաշասընտա գօյուլտում։

Քէսրէթլէ կէչէն պալընգլարըն արատընտա, Աբիսթօտէլին զիքր իթտիյի, վէ Նիլ միւպարէքէ եագընն պուլունան թուզլու սուլտրտա կէզէն գայա պալընգը նէվինտէն օլուպ տա «Տէնիզ լօգը» թէմմիյէ գըլընան պալընգլարըն եանընտա, պիր ազ ֆօսֆօրլը վէ ըսթարի պալընգընտա պէնզէյէն Պագրօսլար կէօրտիւմ քի, զէմանը մաղիտէ պու պալընգ. Մընըրընըլար թարաֆընտան մուգատտէս ատտ օլունմագտա, վէ պունլարընն Նիլ մուպարէքտէ կէօրիւնմէմէի իլէ նէհրին սուլարը պէրէքէթլի սուրէթտէ ճօշաճաղընա իման կէթիրընլէրէք, բուհանի զիյնէթլէրը իլէ իճրայի ային իտիլմէքտէ իտի։

Քէզալիք իւչ տէսթիմէթրօ (երեք տասնօրդամէթըր) պօյունտա բուլլարը չէֆֆաֆ, քէմիքլի, էամէր ըէնկիլ վէ գընրմընը պէնէքլի Շէլին տէնիլէն պալընգլար, նագարը տընգգաթըմը ճէլպ իթտի։ Պու պալընգլար, նէպատաթը պահրիյէ իլէ թէայիւշ իթտիքլէրինտէն էթլէրի բէք լէզիզ օլուր, վէ իչթէ պու սէպէպլէ էսկի Րօմալընլար, պու պալընգա գիյատէ բաղպէթ իթմէքտէ իտիլէր։

Պահրը սէֆիտ սաքինլէրինտէն պիր մախլուք տահա կէօրիւպ, էֆքեարըմը թա էսկի զէմանլարա գատար սեվք իթտի։ Նէքինէս, եախօտ կէմի էնկէլի թէսմիյէ գըլընան, վէ քէօբէք պալընգլարընըն գարնընա եաբընչարագ անընլա պէրապէր կէզէն պիր պալընգ քի, էզմինէյի գատիմէ գավլինճէ, կիւյա պու ուֆագ պալընգ՝ պիր սեֆինէնին պաչ թարաֆընա եաբընչմասընյընլա, հարաքէթինէ էնկէլ օլուպ ալը գօր իմիչ, հաթտա պունլարտան պիրի վագթընյընլա Ակտիօն մուհարէպէ-

սինտէ , Անտօնինօսըն կէմիսինի եօլունտան ալը գօյարագ , Օկիւսթ Դայսերին մուզաֆֆէրիյէթինէ ոէպէպ օլմուշ իմիշ ։

Ֆէզալիք , կիւյա տէնիզ ճանավարընը թարտ ու թէպէիտ գուվվէթինէ մալիք պուլունան , վէ պու սէպէպլէ էսկի Եունանիլէր ինտինտէ մուգաատէս օլան , Անթիաս տիմէքլէ մարուֆ պալըգլարը սէյր իթմիշ ։

Իսիմլերի չիչէք մանասընտա օլան պու կիւղել հայվանլար , ղայէթ բարլագ , վէ րէնկէարմուգ տէրիլէրի իլէ , հագըգաթէն չիչէք տինմէյէ չայան իտիլէր ։ Պու լաթիֆ պալըգլարըն հայրէթէֆզա թէսմաչաասընա գաբըլարագ տալկըն տալկըն պագմագտա իքէն , նակէհան կէօզէրիմէ պաչգա պիր մէնզարէ չարբմաասըյըլա նէ օլտուղունմա պիլմէտիմ ։

Սուլարըն իչինտէ սաղ պիր ատէմ կէօրմիւշ իտիմ . պու ատէմին պէլինտէ մէչին պիր թօրպա պաղը օլուպ , տալկըճ կիպի եիւզմէքտէ , վէ թէնէֆիւս իթմէք իչին սաթհը տէրհայէ չըգարըգտան սօնրա թէքրար աչաղը ինմէքլէ արզը վիճուտ իթմէքտէ իտի ։

Պու հալտէն սօն տէրէճէ միւթէէսիր օլարագ , գաբթան Նըմծյա թէվէճճիւհ իտէրէք ։

— Կէօրտիւնի՞ւզ մի գաբթան էֆէնտի , տէնիզէ տիւշմիւշ պիր ատէմ , աման պիչարէյի գուրթարընըզ , տէտիմ ։

Գաբթան Նըմօ ճէվապ վէրմէքսիզին բէնչէրէյէ տօղրու կիտիպ տայանտը , հէրիֆ իսէ եիւզիւնիւ ճամա գօյարագ պիղէ պագըյօր իտի ։

Սօն տէրէճէ հայրէթլէ գաբթան Նըմծնըն հէրիֆէ պիր իշարէթ իթտիյինի կէօրտիւյիւմ կիպի , տալկըճըն տախի էլի իլէ ճէվապ վէրտիյինի ֆարզ իթտիմ . պատէհու հէրիֆ տէնիզին սաթհընա չըգարագ նապէտիտ

օլտուղունտա , գաբթան Նըմօ քէլամէ աղազ իտէրէք ։

— Թօրգմայընըզ , ղայէթ մահիր օլան պու տալկըճ , Նօթիւլիւսին եապանճըսը սայըլմազ , տէտի ։

— Ֆէնտիսինի թանը յո՞րմուսընըզ ։

— Իվվէթ միւսիւ Արոնաքս , թանըրըմ ։

Գաբթան Նըմօ պունը տէտիքտէն սօնրա , սալօնըն սօլ ճիհէթինտէ պուլունան պիր տօլապը աչարագ տէրունինտէն պիր տէմիր սանտըդ չըգարտը ։ Մէղքիւր սանտըղըն իւզէրինտէ , Ն. Հարֆըյըլա , «Հարաքէթ իչինտէ հարաքէթ» իպարէսի հէքք իտիլմիշ իտի ։

Գաբթան Նըմօ , սանտըղըն իւզէրինտէ պիր ատրէս եաղտըգտան սօնրա բարմաղընը պիր տիւմէնին իւզէրինէ պաստը ։ տէր հալ տէօրթ նէֆէր թայիֆէլէր կէլիպ սանտըղը սալօնտան տըշարը չըգարտըլար ։

Պու էսնատէ գաբթան Նըմօ , պանա միւթէվէճճիհէն ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ մուալլիմ էֆէնտի ։

— Հիչ պիր շէյ տէմէյօր իտիմ ։

— Էօյլէ իսէ միւսաատէ իտինիզտէ կիճէլէր հայր օլսուն տէյիմ , տէյէրէք , սալօնտան տըշարը չըգտը ։

Պէնտէ ադիմ պիր մէրագ իչինտէ օլտուղում հալտէ օտամա չէքիլիպ եաթտըմ իսէ տէ , պիր միւմքիւն պահա գաատար տիւշիւնտիւմ , լաքին հիչ պիր նէթիճէ չըգարամատըմ ։

Գաբթան Նըմօ իլէ , կէօրտիւյիւմ օ տալկըճըն միյանընտա նէ՞ կիպի միւնասէպաթ պուլունույօր իտի . Նըմօ՝ ճէմիյէթը պէչէրիյէտէն նէֆրէթ իթտիյի հալտէ , պու ատէմ իլէ նա՞սըլ վէ նէ՞ իչին իհթիլաթ բէյտա իթմիշ իտի . իչթէ պուրալարընը սալա քէչճ իտէմէյօր իտիմ ։

Սապահլէյին, իշպու վագասյի զարիպէյի Գօնաէյլ իլէ Նէտ-Լանտէ հիքեայէ իթտիմ. արգասաշլարըմ տախի պէնիմ կիպի թէաճիւպտէն պաշգա հիչ պիր շէյ պէյան իթմէտիլէր, վէլ հասըլ չու մուամմայը պիր տիւրլիւ հալլ իտէմէդ օլտուգ։

Գահվալթըմը իթտիքտէն սօնրա սալօնա ավտէթ իտէրէք, ապշամըն սաաթ պէշինէ գատար ա՛յահաթնամէմի եաղմագլա մէշղուլ օլտում։ Պու էսնատէ՝ թապիյի պիր քէյֆսիզլիքտէ՞ն մի, նէտէն պիլմէյօրում, վիճուտիմտէ չիտտէթլի պիր հէրարէթ հըսս իթմէյէ պաշլատըմ. սրճագլըգ կիթտիքճէ արթմաղա պաշլատըղընտան, սրրթըմտաքի բալթոյը չըգարմայա մէճպուր օլտում։ Նէ՞ անլաշըլմազ հալ, սրճագ ըգլըմլատտա պուլունմայօր իտիք, շայէտ պուլունսագ պիլէ, Նօթիւլիւս գատարը տէրեայէ ինմիշ օլմաղըլա հէրարէթ հըսս իթմէյէճէք իտի. մանիմէթօ ալթմըշ մէթօ տէրինլիք կէօսթէրիյօր իտի քի, օ հալտէ կիւնէշին հէրարէթի թէէսիրի միւմքին օլամազ իտի։

Եաղըմա տէվամ իթտիմ, լաքին սրճագ օ տէրէճէ քէսպը չիտտէթ իթտի, վէ թէհամմիւլ օլունմայաճագ տէրէճէյէ վարսը քի, արթըգ չալըշամազ օլտում, վէ քէնտի քէնտիմէ.

— Աման եա Բապպիմ, աճապա Նօթիւլիւսին տէրունինտէ հարի՞ք մի զուհուր իթտի, տէյու հայգըրտըմ։

Հէման քէնտիմի սալօնտան տըշարը աթմագ իւզրէ իքէն գաբթան Նըմօ իշէրի կիրտի, վէ միզան իւլ հէրարէյէ (Ջերմանչափ) թէգարրուպ իտուպ պագտըգտան սօնրա, պանա տէօնէրէք.

— Թէմամ գըրդ իքի տէրէճէ հէրարէթ վար, տէտի։

Տէհշէթլիւ ճանավար, հէման պիր համլէտէ Հինտլինին իւզէրինէ աթըլը վէրտի։

(Սահիֆէ 51)

— Էվվէթ գաբթան էֆէնտի, պէնտէ կէօրիւյօրում, էկէր պու հէրարէթի պիր իքի տէրէճէ տահա արթաճագ օլուրսա, թահամմիւլ իտէմէյէճէյիզ։

— Օ՛, մուալլիմ էֆէնտի, հէրարէթին արթմասը ճախօտ էքսիլմէսի, պիզիմ րէյիմիզէ մէրպութ տըր։

— Տէմէք իսթէմիյինիզ վագըթ թատիլ իտէպիլրսինիզ էօյլէ՞ մի։

Խայր թատիլ իտէմէմ. լաքին իսթէմիյիմ վագըթ հէրարէթին մէրքէզինտէն թէպահիւտ իտէպիլիրիմ։

— Հէրարէթի խարիճտէ՞ն մի տիր։

— Ծնա նէ՞ չիւպհէ, գայնար սուտան միւթէշէքքիլ պիր ագընթը իչինտէն կիտէյօրուզ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ էֆէնտի, միւմքի՞ւն մի տիր։

— Պագընըզ։

Տէրհալ սալօնըն բէնչէրէլէրի այըլտը, Նօթիւլիւսին էթրաֆընը իհաթա իտէն տէնիզ պէմ պէյազ կէօրինիյօր իտի. աթէշ իւզէրինտէ գայնայան սու կիպի, տէնիզտէն քիւքիւրտլի պուխար չըգըյօր իտի. էլիմի ճամըն իւզէրինէ վազ իթտիմ, ճամ օ տէրէճէ գըզմըշ իտի քի, հէման էլիմի կէրիյէ չէքմէյէ մէճպուր օլտում։

— Նէ՞րէտէյիզ, տէյու հայգըրտըմ։

— Սանթուրին ատասը եագընընտայըզ, հաթթա Նէա-Գամէննիյի, Բալէա-Գամէննիտէն թէֆրիք իտէն գանալըն տէրունինտէ պուլունույօրուզ. մուալլիմ էֆէնտի, սիզէ՝ թահսէլ պահր վուգու պուլան ճալիպը մէրագ հարաքէթի արզտէն նէչաթ իտէն չու գայնար սու մէնպաըընը կէօսթէրմէք իչին մախսուս պուրատան կէլմէք իսթէտիմ։

— Պէն պու եէնի ատալարըն թէշքիլաթը իքմալ օլմուշ պիթմիշ զանն իտիյօր իտիմ։

— Խայր, վօլգանի (Հրաբխային) տէնիզլէրին սէվահիլինտէ հիչ պիր շէյ պիթմէզ, թէշքիլաթ ասլա իքմալ օլմազ. քիւրէյի արզ, պահրու զէմին ալթընտա պուլունան պու հէրարէթը տայիմէտէն, տայիմա մուզտարրըպ օլմագտա տըր։ Զաթէն կասիսգօր վէ Պըլինուս նամ ալիմլէրին րիվայէթինճէ, Միլատըն օն տօգուզունճը սէնէսի, ախիրէն թէշէքքիւլ իտէն պու ատալարըն պուլունտուղու մահալտէ, Թէյիա (Աստուածային) թէամիյէ իտիլէն պիր ատա զահիր օլուպ, մուախխարէն տէնիզին ալթընտա նապէտիտ օլտուղու կիպի, ալթմըշ տօգուզ սէնէսինտէ թէքրար մէյտանէ չըգըպ, միւտտէթը գալիլէ զարֆընտա թէքրար ղայպ օլմուշ տըր. օ զէմանտան թա պիզիմ կիւնիւմիւզէ գատար, մէրքէզի արզ թէէսիրաթը հասէպի իլէ, թապիաթ՝ թաթիլի մուամէլաթ իթմիշ, եանի եէնիտէն ատալար մէյտանէ չըգարմամըշ իտի, անճագ 1866 սէնէսի փեւրվարըն իւչինտէ, Նէա-Գամէննի ատասը եագընընտա, նակէհան քիւքիւրթլու պուխար իչինտէ եէնի պիր ատա մէյտանէ չըգտը. ժօրժ թէամիյէ իտիլէն պու ուֆագ ատա, փեւրվարըն ալթընճը կիւնիւ Նէա-Գամէննիյէ եաբըշտը. եէտի կիւն սօնրա, եանի փեւրվարըն օն իւչինտէ, Ափրայէսա տէնիլէն ատաճըգ զահիր օլուպ, քէնտի իլէ, Նէա-Գամէննի ատասը միյանընտա, օն մէթրօ էնինտէ պիր գանալ պըրագմըշ տըր, պու ալայիմի թապիյէ (բնական երևոյթ) նին վուգուա կէլտիյի էսնատէ, պէն պու սուլարտա պուլունտուղում հասէպի իլէ ճէզայիրի մէզքիւրէնին սուրէթը թէճէսսիմլէրինի կէօզիւմ իլէ կէօրէպիլտիմ. Ափրայէսա ատասընըն չէքիլի միւտէվվէր օլուպ, իչ եիւզ գատէմ ճէսամէթի, վէ օթուզ այագ եիւքսէքլիյի վար իտի. Պու ատա, սիյահ վէ ճամ կիպի մէվատը միւզապէյի

մատէնիյէ, (մետաղեա հրահոսանք) վէ պիր նէվի մատէն թաչլարըլըյա միւխթէլիթ իտի. Նիհայէթ իւլ էմր Մարտըն օնունտա, եւինէ Նէա-Գամէննի գուրպինատէն ղայէթ ուֆագ պիր ճէզիրէ տահա զահիր օլուպ, Րէգա Թէամիյէ իտիլտի. օ զէմանատէն պէրի պու իւչ ատաճըգլար, եէքտրիկերի իլէ պիրլէշէրէք եալընըզ պիր ատա Թէշքիլ իթտիլէր։

— Եա չու տագըգատա իչինտէ պուլունտուղումուզ գանա՞լ։

Գաբթան Նըմօ հէման պանա պիր ատալար տէնիզի խարթասը իրայէ իտէրէք.

— Իչիթ պագըննըզ, եէնի զուհուրա կէլէն ատալարը պու նօգթայա իլավէ իթմիչիմ տիր, տէտի։

Ֆագաթ կիւնիւն պիրինտէ պու գանալ տօ՛լմայաճագ մը տըր։

— Իհթիմալ տըր միւսիւ Ադոնաքս, զիրա 1866 սէնէսինտէն պէրի, Բալէա-Գամէննի ատասընըն Սէն-Նիգօլա նամ լիմանը գարշըսընտա, մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէտէն միւթէվէլլիտա, սէքիզ ատէտ քիւչիւք ատալար տահա մէյտանէ չըգմըշ տըր, չու հալտէ միւտտէթը գալիլէ զարֆընտա Նէա վէ Բալէա ատալարը, եէքտրիկերի իլէ պիրլէշէճէքլէրինէ չիւպհէ իտիլէմէզ, իչիթ կէօրիւյօրսունուզ ա՛, մուալլիմ էֆէնտի, պահրը Մուհիթի քէպիրտէ արագիյի, հայվանաթը մայիյէյի խիւրտէպինիյէ (ամենափոքր ջրաճճիները) Թէշքիլ իթտիքլէրի կիպի, պուրատա տախի հարարէթը մէրքէզիյէտէն (կէդրոնական ջերմութիւն) նէչաթ իտէն վօլդանլար (հրաբուխ) սայէսինտէ հասըլ օլույօրլար, պագընըզ միւսիւ Ադոնաքս, տէնիզին ալթընտա նէլէր վուգու պուլույօր, նէ կիպի իչլէր իչլէնիյօր։

Թէքրարէն բէնչէրէնին էօնիւնէ ավտէթ իթտիմ,

նօթիւլիւս եիւրիւմէյօր իտի. Հէրարէթ իսէ, թահամիւլ օլունմայաճագ տէրճէճէլէրէ վարմըշ իտի։ Տէնիզ պէյազ րէնկտէն գըրմըզը րէնկէ թէհավվիւլ իթմիշ իտի քի, պունըն՝ տէմիր մատէնէի իլէ մախլիւթ պիր թուզտան նէչաթ իթմէքտէ օլտուղունը անլատըմ. սալօնըն բէնչէրէլէրի հէր նէ գատար իմթիհզաճը սուրէթտէ գաբանմըշ վէ մազպութ իտի իսէ տէ, եւինէ տայանըլմազ տէրէճէ քէսկին պիր քիւքիւրտ գօգուսը հըսս օլունույօր իտի, ։/է արա սըրա նօթիւլիւսին էլէքթրիք զիյաբընա ֆայիգ, զայէթ բարլագ գըզըլճըլար կէօրիւյօր իտիմ։

Թէր իչինտէ եիւզմէքտէլէ պօղուլմագտա իտիմ, հաչլանըյօր իտիմ, պէնի աթէչին իւզէրինէ գօյուպտա բիչիրիյօրլար զանն իթմէքտէ իտիմ։ Հէման գաբթան Նըմօյա.

— Ա՛հ գաբթան էֆէնտի, արթըգ պու գայնար սույըն իչինտէ տուրմագ գապիլ տէյիլ տիր, տէտիյիմտէ, գաբթան, ֆիթուրսըզ պիր թավը իլէ.

— Էվվէթ, տուրմագ քեարը ագիլ տէյիլ տիր, տէտի։

Գաբթանըն պիր էմրի իւզէրինէ Նօթիւլիւս պաչընը չէվիրիպ պու ֆուրունատան Թէպաիւտ իթտի, պիր չարեէք սօնրա սաթհը տէրեայէ չըգուպ Թէննէֆֆիւս իթմէյէ պաչլատըգ։

Նէտ-Լանտ, էկէր ֆիրար իթմէք իչին պու սահիլի ինթիհասապ իթմիչ օլայըտը, Թէմամըյալա հաչլանաճաղըմըզը տէր խաթըր իտէրէք ագիմ պիր տէհչէթ հըսս իթտիմ։

Փէտըրվարըն օն ալթըսը օլան իրթէսի կիւնիւ, Բատօա ճէզիրէսի իլէ Իսկէնտերիյէ պէյնինտէ, իւչ պին մէթրօ տէրինլիյի պուլունան տէնիզի իմրար իտէրէք

պահրը Սէֆիտաէն մուֆարէգաթ , վէ պահրը մէզքիւրտէ վագը ատալարը արգամըզտա պըրագարագ , Մաթապան պուրընընը տօլաշը վէրտիք ։

7

Պահրը Սէֆիտի զրզ սէֆիզ սաաթ զարճընտա միռուր ։

Պահրը Սէֆիտ , Թիւրքէրտէն Ագ տէնիզ , Իպրանիլէրտէն պէօյիւք տէնիզ , Եունանիլէրտէն սատէճ տէնիզ , վէ Րօմալըլարտան «Մարէ Նօսթրում» թէմամիէ իտիլիր ։ սէվահիլի՝ բօրթուգալ , լէմօն , զէյթին վէ ինճիր աղաճլարը , կիւզէլ գօգուլու մէյվէլէրի , քէսիր իւլ աղա էշճարը , եիւքսէք տաղլարը , թահտ էլ արզ վօլգանլարը , վէ սըհհէթը վիճուտէ նաֆի օլան կիւզէլ հէվասըյըլա շէօհրէթշըլար օլուպ , տայիմա պիր մէյտանը միւտարէպէ տիր քի , կիւյա պու վասի սահրատէ , հալա Պօսիթօն իլէ Պլիւթօն (1) տիւնեայէ հիւքմ իթմէք իչին եէքտիկէրի իլէ օպրաշմագտա տըրլար ։ Մինչէնին սէօյլէտիի կիպի , պահրը Սէֆիտ սուլարը , քիւրէյի արզըն էն զիյատէ հայաթապախշ պիր ըգլըմը օլմաղըլա , ինսան՝ պու տէնիզին հէվասըյըլա քէսպը սըհհէթ ու գուվվէթ իլէր ։

Պալատէ վասֆ իտիլէն պահրը Սէֆիտին սէվահի-

(1) Պունլար գատիմ Եունանիլէրին էֆքէարը պաթըլէսինճէ , տէնիզ իլահլարը օլուպ , էզմինէյի գատիմէտէ բէրէքաթիչ իտիլիր իտի ։

լինտէ պուլունան պու մէնզարէյի լաթիֆէյէ , անճագ իւաթիւն քէօյիւ պիր նազար իտէպիլտիմ . զիրա սաթը խարիճիսի , իչի միլեօն միւրէպպա (քառակուսի) քիլօմէթրօ օլան պու տէնիզի , պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէչիպ կիթտիք . հաթտա գաբթան Նըմծընըն , պու տէնիզ հագգընտա օլան մալիւմաթը զաթիյէոլինտէն տախի իսթիֆատէ իտէմէզ օլտում . չիւնքի պու զարիպ ատէմ , իչի կիւն զարֆընտա իթմիչ օլտուղումուզ , վէ ալթը եիւզ ֆարսախ հիսապ իթտիյիմ իչպու սէյահաթը սէրիյէ էանասընտա , եիւզիւնի պիզէ կէօսթէրմէտի ։ Շէօյլէ քի , Փետրվարըն օն ալթըսը օլան կիւնիւն , սապահըսը պահրը Սէֆիտտէն մուֆարէգաթ իթմիչ , վէ օն սէքիզինճի կիւնիւ սապահլայըն ճիպրալթար պօղազընը կէչմիչ իտիք ։

Պահրը Սէֆիտ , գաբթան Նըմծընըն գաչմագ իսթէտիյի գըթաթը մէպքիւնէ իլէ սըգըլմըշ օլտուղունտան , պուրալարտա էյլէնմէք իսթէմէտիյինէ չիւպհէմ գալմատը ։ էվվէթ , Ագ տէնիզին տալկալարը , րիւզկեարլարը , վէյհասըլ հէր պիր հալի , պատիյի թէէսիւֆի տէյիլ իսէ տէ , գալպինտէ պաղը խաթարաթը ույանտըրտըղը աչիքեար օլույօր իտի ։ Օգիանօս տէնիզլէրինտէքի մալիք օլտուղու սէրպէսթիտէն մահրում գալմըշ կիպի , Աֆրիգա վէ Էվրօբայա եագըն տէնիզլէր քէնտիսինէ տար կէլիպ սըգըլըյօր իտի ։

Իչթէ պու սէպէպլէ ատաթտա եիրմի միլ , եանի օն իչի ֆարսախ վէ տէօրթ քիլօմէթրօ գաթի մէսաֆէ իթմիչ իտիք քի , պու հալ՝ Նէտ-լանտըն ֆիրար նիյէթինէ ասլա ույամայաճաղընտան , ֆէնա հալտէ մէյուս վէ միւքէտտէր օլտուղու ֆէհմ օլունապիլիր ։ պիր սանիյէտէ օն իչի մէթրօ մէսաֆէ գաթ իտիլտիյինտէն , սանտալտան իսթիֆատէ իթմէք գապիլ տէ-

յիվ իսի , վէ չու հալտէ Նօթիւլիւստէն չըգմագ , այնի սիւրաթլէ հարաքէթի իտէն պիր չըմէնտըֆէր սիւրաթ գաթաըրընտան տըշարը ախլամագ տէմէք օլաճաղընտան , միւթլագա թէհլիքէյէ տիւչար օլունաճաղը տէրքեար իսի . ալէքսուսուս Նօթիւլիւս թէճոտիսի հէվա իթմէք իչին եալընըզ կիճէլէրի րուչի տէրկայէ չըգմագտա , վէ եալընըզ բուսուլանըն իշարաթը միւճիւպինճէ կիթմէքտէ իսի ,

Ենու հալտէ , պահրը Սէֆիտ տէրունինտէ , տէմիր եօլը սիւրաթ գաթաըրըյըլա կիտէն պիր եօլճունըն , կէօղլէրի էօնիւնտէ կէօրիւնմէսի իլէ ղայպ օլմասը պիր օլան արագչյի կէօրմէսի կիպի , պէնտէ տէրունի տէրեատէ բէք ազ չէյ կէօրէպիլտիմ . Մամաֆիհ Գօնսէյլ իլէ պահրը Սէֆիտէ մախսուս պագը սէրի իւլ հարաքէ պալըգլարը թէմիաշա իտէպիլտիմ , պունլար պիր գաչ սանիյէ Նօթիւլիւսլէ պէրապէր կիթմէք գուվվէթինէ մալիք պուլունույօրլար իսի ,

Պահրը Սէֆիտ տէրունինտէ գապիլ օլապիլտիյի գաատար կէօրտիւյիւմ մախլուգաթը պահրիյէյի մուխթասարճա թանկիճ իտէպիլէճէյիմէ մազուր ատտ իտիլմէկիմ , գիրա Նօթիւլիւսուն սիւրաթը հարաքէթի թէտգըգաթըմա մանի օլուպ , լայըգըյըլա էթրաֆը կէօրմէյէ միւսաատէ իթմէյօր իսի ,

Նօթիւլիւսին գիյայի էլէքթրիքիյէսի իլէ միւքէմմէլէն միւնէվվէր օլան սուլարտա , հէր ըգըլմա մախսուս պիր մէթրօ պօյունտա Մէրն (քարաէզ) թէմիյէ իտիլէն եըլան պալըգլարը կէօրտիւյիւմ կիպի , պէշ այագ էնինտէ պէյազ գարընը , քիւլ ըչնկինտէ վէ սըրթլարը պէնէքլի պիր նէվ բիսի պալըգլարը կէօրտիւմ քի , էնլի եիւզ հավլուլարը կիպի ագընթըտան սիւրիւքլէնիյօրլար իսի . պունլարա մէմասիլ տիկէր նէվ

բիսի պալըգլարը տա օ տէրէճէ սիւրաթլէ կէչմէքտէ իտիլէր քի , լայըգըյըլա կէօրէմէտիմ ,

Պու հայվանլար , էսկի Եունանլըլարըն տէնիզ գարա գուշը տէնիլտիքլէրինէ , վէ չիմտիքի պալըգճըլար թարաֆընտան , ֆարէ , գուրպաղը վէ կիճէ գուշը թէմիյէ իտիլտիքլէրինէ չայան իտիլէր . Տալկըճլարըն տէհչէթինի մուճիպ օլան օն իքի այագ պօյունտա քէօբէք պալըգլարը , պիրի պիրլէրի իլէ եարըշ թութմուշ կիպի գօչմագտա իտիլէր . սէքիզ այագ պօյունտա օլուպ , գուվվէյի չամիլէրի (հոտառութիւն) , ղայէթ քէսկին օլան տէնիզ թիլքիլէրի , կէօլկէլէր կիպի կէօզիւմիւն էօնիւնտէն կէչիպ նատէտիտ օլույօրլար իսի . Ըղբարի պալըղը ճրնսընտան օլուպ , օն իւչ տէսիմէթրօ պօյունտա սըրթլարը կիւմիւշ կիպի բարլագ վէ գանատլարը էսմէրճէ իքսօղլար կէօրտիւմ քի , պունլար՝ էզմինէյի գատիմէտէ Վէնուս (աստղիկ) իլահրնա նէզը օլունմուշլար իսի . Պու հայվանլար , հէր տէնիզէրտէ , եանի թուղը վէ թաթլը սուլարտա , վէ հաթտա կէօլէրտէ պիլէ պարընըրլար , հէր ըգըլմըլարտա եաշայան , վէ հէր պիր հէվայէ թէհամմիւլ իտէն պու մախլուգ , քիւրէյի արղըն պիտայէթինտէն պէրի մէվճուտ օլմաղըլա , քէնտի լէթաֆէթը զաթիյէսինի , պու կիւնէ գատար զայպ իթմէմիշ տիր . Ծօգուղ օն մէթրօ պօյունտա վէ ղայէթ սէրի իւլ հարաքէ մէրսին պալըգլարը , էսմէր սըրթլարընը կէօսթէրէրէք , գուվվէթլի գույրուգլարըյըլա Նօթիւլիւսին ճամլարընը տէօյմէքտէ իտիլէր ,

Մէրսին պալըգլարը , չէքիճէ քէօրէք պալըղընա միւշապիհ իտէլէր տէ , անլէր կիպի գուվվէթլի տէյիլլէր . պունլար՝ հէր տէնիզտէ պուլունուր , վէ իւք պահարտա պէօյիւք նէհիլլէրտէ իլէրլէյիպ , վօլկա , Թու-

նա , Բոյ , Էռէնոս , Լուար վէ Օաէր Նէհիրլէրինին ա-գընթըլարընա գարշը օղրաշա օղրաշա , ինհարը մէղ-քիւրէյէ կիտէրլեր : Պու հայվանլար , էքսէբիէն , ուս-գուտրու , հարինք վէ սարտէլա պալըգլարը.ւրլա թէա-յիւշ իտէրլեր : Պունլար՝ հէր նէ գատար ղազրուճիյէ (աճառուտ) պալըգլարը ճընարընա մէնսուպ իսէլեր տէ , էթլերի բէք նագիք վէ բէք լէզզէթլի տիր : Թուղլան-մըշ եահօտ գուրուտուլմուշլարը բէք մագպուլ օլուպ , վագթըյըլա Իօմա սէրասքէրլէրինտէն մէչհուր Լուկուլ-լօսըն սօֆրասընը Թէզենին իտէն չէրէզլէրտէն պիրի ի-տի : Պահրը Սէֆիտէ մախսուս մախլուգաթտէն էն զի-յատէ իսթիֆատէ իթտիյիմ , բալամուտ ուսկումրուսը տէնիլէն պալըգլար իտի քի , Նօթիւլիւս սաթհը տէր-եայէ չըգտըղընտա , պու պալըգլարը Թէտգըդ իտէպիլ-տիմ . քէմիքլի պալըգլարըն այթմըշ իւչիւնճիւ ճընար-նա տախիլ օլան հայվանաթը մէղքիւրէ , սըրթլարը սի-յահլը մավիլի վէ գարընլարը պէյազ րէնկլի օլուպ , եիւրիւտիւքլէրի վագըթ այթուն կիպի բարլամագտա իտիլէր : Բալամուտ ուսկումրուլարը , կիւնէչին հէրարէ-թինտէն միւթէէդի օլտուգլարընտան , կէօկէլէրինտէ սէրինլիք հըսս իթմէք իչին , կէմիլէրին արգասընտան կիտէր , տէտիքլերի սէօղիւ , հագըգաթէ մագրուն պուլտում . զիրա պունլար՝ վագթըյըլա Լաբէրուգըն կէմիլէրինի Թէագըպ իթմիշ օլտուգլարը կիպի , ուզուն միւտաէթ Նօթիւլիւսին սիւրաթը հարաքէթի իլէ րէ-գապէթ իտէրէք բէչիմիզտէն այրըլմատըլար : Ծօղրուսը մահզա սէրի կիթմէք իչին խալգ իտիլմիշ օլան քիւչիւք պաշը , ինճէ վէ միւթէտիլ վիճուտը , չաթալ գույ-րուգը , գուվվէթլի սընըրը , վէ պագըլարընըն իւչ մէթրօտան գիյատէ պօյլարը օլան չու հայվանլարընն , Թէմաշայի հայրէթֆէզասընտան տօյամայօր իտիմ :

Պու պալըգլար , միւսէլլէս չէքիլտէ վէ պիր նէվի գուշ-լար կիպի սէրիանէ եիւզէրէք , էսկիլէրին , բալամուտ ուսկումրուլարը , ֆէննի հէնտէսէյէ ակեահ տըրլար , տէտիքլէրինի Թաստիք իտիյօրլար իտի : Մամաֆիհ պու խասսէլէրէ մալիք պուլունտուգլարը հալտէ , Բըրօվանս պալըգճըլարընըն էլինտէն գուրթուլմատըգլարը կիպի , ահմագճասընա վէ քէօր քէօրունա կիտիպ պինլէրճէ Մարսիլեալը ավճըլարըն աղլարը իչինէ տիւշէրլեր :

Գօնսէյլ իլէ պէրապէր , պահրը Սէֆիտին էնվայի պալըգլարը արասընտա , իւչ տէօրթ մէթրօ պօյունտա էլէքթրիքլի եըլան պալըգլարը իլէ , եէշիլ , սարը , մա-վի րէնկլի , վէ ճիյէրլերի ղայէթ լէզիզ օլան իւչ այագ պօյունտա , Գարմիրօլլարըն լինճէ եօսունլար կիպի չալ-գանտըգլարընը , խէյալ մէյալ սէչէյօր իտիք :

Քէզալիք չաիրլէրին քէման պալըղը , վէ կէմիճի-լէրին չընղըրագ պալըղը Թէամիյէ իթտիքլերի Ցըրիւկ-լէսլեր , տէնիզ գըրլանկըճլարը , գըրմըզը պաշը Հօլօ-սանթէրլեր , սիյահ , էամէր , մավի , սարը , եէշիլ պէ-նէկլի վէ չընղըրագ սէտասընտան միւթէէսիր օլան գա-բակէօզ պալըգլարը , տէնիզ պէգացասը ատտ օլունան կիւզել գալգան պալըգլարը , վէ նիհայէթ գալատաքի ճէննէթի գուշլարընա միւշապիհ րէնկեատուզ ճէննէթի պալըգլարը քի , պունլարըն պիր Թանէսինէ էսկի Իօմա քիպարլարը , օն պին սէատէրտ , եանի տօգուզ պին ղուրուշ գատար պիր մէպլաղ Թէտիյէսի իլէ սաթըն ա-լըրլար , վէ Թատմ սօֆրասընտա Թէլէֆ իտէրլեր իտի . զիրա պու հայվանլար , գօյու գըրմըզը հայաթ րէնկինտէն , սօղուգ վէ սարը օլան մէվի րէնկինէ կէլինճէյէ գատար Թէպտիլի րէնկ իթմէլերի իլէ , էրպապը սէ-ֆահաթըն մահզուզիյէթինի մուճիպ օլուր իտի :

Նօթիւլիւսին , ագլ ու ֆիքիրտէն խարիճ օլան

սիւրաթը հարաքէթի սէպէպի իլէ, կերէք պահրը Մուհիթի Ամէլասիյէ, վէ կերէք պահրը Սէֆիտէ մախսուս տահա նէչէ նէչէ մախլուգաթըն թէմաշասընտան մահրում օլտում։

Մէմէլի պալըգլարա կէլինճէ, վէնէտիք տէնիզինէ կիրտիյիմիզտէ, պահրը Սէֆիտէ մախսուս պիր գաչ թանէ անպէր պալըղը իլէ պազը եօնուսլար կէօրտիւիւմ կիպի, զանն իտէրսէմ օն իքի թանէ գատար տա պէյազ գարընըը փակ պալըգլարը կէօրտիւմ։ Իչ մէթրօ պօյունտա օլան պու հայվանլար, մալիք օլտուգլարը չէքիլմէր իլէ, Տօմինիքէն Թարիքի (Տոմինիկեան) րահիպլէրինէ միւշապիհ օլտուգլարընտան, Նունանընլար, պու մախլուգը Բաբազ պալըղը թէսմիյէ իթմիչլէր տիր։

Գօնսէյլ տախի, ալթը այագ էնինտէ, վէ արգասը իչ ատէտ ուզուն գըյըրգլա միւսէլլահ պիր գաբլունպագը կէօրմիւշ իտի։ Պէն չու հայվանը կէօրմէտիյիմէ քէք թէէսսիւֆ իթտիմ, պիրա Գօնսէյլին Թարիֆինտէն անլատըմ քի, կէօրտիւյիւ հայվան նատիրէն պուլունուպ տա, Վին թէսմիյէ իտիլէն գաբլունպագը ճընսընա մէնսուպ օլաճագ իտի. պէն եալընըզ պիր գաչ թանէ ուզուն գապուգը տէնիզ թօսպաղըլարը կէօրէպիլտիմ։

Հայվանաթը նէպաթիյէ իչինտէ, պիր գաչ տագըգա սալօնըն սօլ բէնչէրէսինէ եաբըշան թուրունճի րէնկտէ ղայէթ լաթիֆ վէ զարիֆ պիր չօգ Գալէվօլար կէօրտիւմ. ուզուն վէ ղայէթ ինճէ հասոսըզ հիսապսըզ տալլար իլէ միւզէյէնէն օլան պու զիյրուհ նէպաթընն ուճունտա, տիլ իլէ Թարիֆ օլունմազ տէրէճէտէ կիւզէլ պիր տանթէլա գույրուգ պուլունույօր իտի, Թէէսիւֆ իտէրիմ քի պու նէպաթը էլտէ իտէմէտիմ, զիրա

հիչ չիւպհէ եօգ քի պահրը Սէֆիտէ մախսուս օլան հայվանաթը նէպաթիյէյի ասլա կէօրէմէյէճէք իտիմ, էկէրչի Նօթիւլիւս, մէմուլին ղայրի օլարագ, փետրվաըրն օն ալթընճը կիճէսինտէ, սիւրաթը հարաքէթինի խաֆիֆլէթմիչ օլմայա իտի։

Շէօյլէ քի, պու էնտատէ Սիչիլեա իլէ Թունուզ սէվահիլի էօնիւնտէն կէչիյօր իտիք։ Պօն պուրնու իլէ Մխինանըն տար պօղազը արասընտա պուլունան գաազրը տէրեա, նահէհան եիւքսէլիպ ատէթա պիր տաղ վիճուտէ կէլիր քի, պու տաղըն թէրէսի, սաթհը տէրեաէն անճագ օն եէտի մէթրօ աչաղըտա գալըր։ Իչթէ պու սէպէպէլէ Նօթիւլիւս մէզքիւր տաղա չարբամագ իչին, իհթիյաթ իւզրէ տավրանմաղա, եանի եավաչ եիւրիւմէյէ մէճպուր օլմուչ իտի։

Պահրը Սէֆիտ խարթասընը էլիմէ ալըպ, մէզքիւր ուզուն տաղըն իչղալ իթտիյի նօգթայը Գօնսէյլէ իբրայէ իթտիյիմտէ, մէրգում, քէլամէ աղազ իտէրէք։

— Էկէր էֆէնտիմնին խօշնուտուզլուղունու մուճիպ օլմազսա տէրիմ քի, պուրասը սաթէթա Էվրօբայը Ասիայա բապթ իտէն պիր Պէրզախ (պարանոց) տըր։

— Էվվէթթ օղլում, Լիբիյա պօղազընը քեամիլէն սէտտ իթմէ քտէ տիր. Ըամիթ նամ մէշհուր այիմին թէտգըգաթը ֆէննիյէյի պահրիյէսինտէն, Պօգօ վէ Ֆիւրիւնա պուրունըարը պէյնինտէ վագը պու իքի գըթա արագինին, վագթըյըլա եէքտիկէրէ պիթիչիք օրտուղու անլաշըլմըշ տըր։

— Էվվէթթ, էօյլէ օլտուղունու թէալիմ իտէրիմ։

— Հաթտա ձիպրայիթար իլէ Սէվիթա արասընտա տախի պունըն կիպի պիր սէտտ վար քի, քիւրէյի արզըն պիտայէթը թէէսսինտէ (երկրաբանական դար) պահրը Սէֆիտի քեամիլէն գաբար իմիչ։

— Է՛հ, չայէտ կիւնիւն պիրինտէ մէրքէզի արզ հէրարէթի, եանի վօլգան (հրաբուխ) սէպէպի իլէ, պու իքի սէտլէր եիւքսէլէրէք, լույի տէրեատէն խարիճէ չըգարլա՛րսա...

— Պունուն բէք օ գատար իհթիմալի օլամազ, օղլում։

— Իֆէնտի, միւսաատէ պույուրմալը քի սէօղիւմիւ իքմալ իտէյիմ. էկէր պու ալէամէթը թապիյէ թէքրար վուգու պուլուրսա, օ վագըթ Սիվէյիչ գանալընը աչմագ խուսուսունտա պունճա սարֆը ղայրէթ իտէն միւսիւ Լէսէրա իչին, բէք զիյատէ մունճիպի թէսիւֆ պիր հալ օլաճագ տըր։

— Իվվէթ, տէտիյին կիպի օլուր. լագին պու ալամէթին թէքրար վուգու պուլմայաճաղընա տայիր իտտաա իտէպիլիրիմ, չինքի հէրարէթը մէրքէզիյէնին գուվվէթի կիւնատէն կիւնէ ազալմագտա տըր, տիւնեանընն խալգ օլունտուղու էանալէրտէ ատէթլէրի բէք չօգ օլան եանար տաղլար, կիթտիքճէ սէօնիւյօր, հէրարէթը տախիլիյէ եավաշ եավաշ զաաֆէթէ եիւզ թուԹույօր, քիւրդէյի արզըն էն ամիգ թապագալարընտա (երկրագունդին ամենատորին խաւերը) պուլունան հէրարէթի կիթտիքճէ թէտէննի պուլույօր քի, պու իսէ սաքին օլտուղումուզ տիւնեա իչին խայըրլը պիր չէյ տէյիլ տիր, գիրա հէրարէթի, քիւրդէյի արզըն հայաթը տըր։

— Ցագաթի կիւնէչին սըճագլըզը...

— Կիւնէչին հէրարէթի քեաֆի տէյիլ տիր օղլում, չէմնին հէրարէթի պիր մէյթէ (դիակ) սըճագլըգ, եանի հայաթ վէրէպիլիյօ՞ր մու։

— Նէ կէզէր, թապիյի վէրէմէզ։

—Օ հալտէ օղլում, իչթէ քիւրդէյի արզ, կիւնիւն պիրինտէ սօղումուշ մէյթի հալինէ կիրէճէք, վէ միւտէթը մէտիտէտէն պէրու հայաթընը թէէմին իտէն հէրարէթտէն մահրում գալան գամէր (լուսին) կիպի, պիպիմ քիւրդէմիզ տախի, գապիլի սիւքէնա (անբնակելի) օլամայաճագ տէրէճէ սօղուեաճագ, եանի հայաթընը մունճիպ օլան հէրարէթի ղայդ իտէճէք տիր։

— Անճագա պու տէտիյինիզ գաչ սաբըրլար սօնրա օլապիլիր։

— Պիր գաչ եիւզ պին սէնէ սօնրա։

— Է՛հ, էօյլէ իսէ զարար եօգ. օ հալտէ էկէր նէտ-լանտ մանի օլմագ իսթէմէզսէ, սէյահաթընընդը իքմալ իտէճէք հէնուզ վագթընդուզ վար տէմէք օլուր։

Գօնսէյլ, սէօղիւմէ էճինիյէթ վէ քէսպի ճէսարէթի իտէրէք, օ էանատէ թա եագընընտան կէչմէքտէ օլտուղումուզ եիւքսէք տաղըն թէբէլէրինի թէտգըգա պաշլատը։

Վօլգանի վէ գայալըգ օլան գաարը տէրեատէ նիւշվէնիւմա պուլան, նէվ պէ նէվ վէ պինէլերճէ հայվանաթը նէսպաթիյէ, եանի սիւնկէրլեր, ճիւզվի եագանաթը նէսպաթիյէ, եանի սիւնկէրլեր, ճիւզվի եագանաճագ հասըլ իտէն գըրմըզը թէզեհինաթը տէնիգ իըյարը թէսմիյէ օլունան օթլար, պիր մէթրօ պօյունտա օլուպ, տէնիգին սուլարընը գըզարթան սէյհար (չրջիկ) Գօսմաթօլլար, պիր չօգ տէնիգ քէսթանէլերի, եէչիլ րէնկի վէ էամեր քէօքլիւ տէնիգ ինճիրը, վէ տահա պինէլերճէ նէսպատաթը սայիրէյի պահրիյէյի սէյր իտէպիլաճէք։

Գօնսէյլ. հայվանաթը նէսպաթիյէյէ չօգլուգ եէմմիյէթի վէրմէյիպ, պաշլըճա հայվանաթը նայիմէ (կակղամորթ) նին թատնիֆաթըյըլա իչթիղալ իտիյօր իտի։

Հայվանաթը նաիմէտէն պիր չօգ տէնիգ թարագ-

լարը, եէքտիկերի իւղերինէ եըղըլը էշէք թըրնագլարը, իւչ քէօշէ շէքլինաէ Ֆօնակլար, ճամ կիպի բարլագ գապուգլը վէ սարը գանատլը, բօրթուգալէ պէնզէյէն պիր նէվի պէօճէքլէր, եէշիլ պէնէկկի եումուրթալար, տէնիզ թավշանլարը, աչըգ պաշլը, էթլի Ֆօլապէլլէր, պահրը Սէֆիտէ մախսուս տէնիզ շէմնիյէլերի, գապուղընտան զայէթ կիւզել սէտէֆ հասըլ օլան ինճու կիպի բարլագ տէնիզ գուլագլարը, եախօտ միտեալար, լանկըտագլըլարըն՝ ըսթըրիտեայէ թէրճիհ իթտիքլէրի Աֆօմիլէր, Մարսիլեալըլարըն բէք զիյատէ սէվտիքլէրի Գըլօվիլէր, պէյազ վէ սէմիզ Գըրայլար, Ամէրիգայի չըմալի սէվահիլինաէ բէք չօգ պուլունան, վէ Նիւ-Եօրգ-ըլարա էքսպրէս վարիտաթ պախչ իտէն պիր գաչ թանէ կըլամլար, իւնկ իւնկ ըմթէնեալար, պիպէր լէգզէթինաէ էթլի օլուպ, քէնտի գապուգլարը տէրունինէ սօգուլմուշ Լիթուտօնլար, արգա իւսթիւ եիւզմէքտէ օլան Գալօլինալար, տէնիզ սայլանկէօզլէրինին միւթէատտիտ նէվլէրի, սիւրիւնէզլէր, եումուրթա շէքլի գապուգլը Ամէրիկուլար, վէ տահա պունլարա մէմնասիլ հատըզ հիսապըզ վէ նէվ պէ նէվ շէքլէտէ հայվանաթը նայիմէյի, Ֆօնսէյ՝ պիրեր պիրեր թանինճ իթմէյէ չալըշըյօր իտի։

Ֆօնսէյ, հայվանաթը միճիսէլիյէյի (յօդաւոր) հագգըյըլա ալթը գըսմա թագսիմ էյլէտտի քի, պունլարտան իւչիւ տէնիզլէրէ մախսուս տըր, վէ պու սօն իւչ գըսմ իսէ, գապուգլը հայվանաթ իլէ պաշըզ ապադըզ հայվանլար, վէ հայվանաթը խարաթիւնիյէ (անողնայար) տիր։

Գապուգլը հայվանլար տախի տօգուզ գըսմա միւնգասըմ օլուպ, պիրինճիսի օն այագլը, Հանի պաշլարը իլէ կէօյիւալէրի ումումէն եէքտիկերէ եաբըշըգ

օլուպ, աղըզլարը պիր գաչ չիֆթ ազատէն իպարէթ, վէ կէօյիւալէրինաէ պէշ ալթը չիֆթ էլլէրի օլանլար տըր։ Ֆօնսէյ, ուսթատըմըզ՝ միւսիւ Միլն Էտվարտսըն ուսուլինէ թամթպիքէն, պու նէվի տախի իւչ չիւպէյէ թագսիմ իթմիշ տիր, եանի գըսա գույրուգլը, ուզուն գույրուգլու վէ գույրուգսըզ տէյու թէֆրիգ իտէր։

Ֆօնսէյ, պունլարըն իչինտէն, ալընլարը իքի ատէտ մըզրագլա միւսէլլահ կէօզսիւզլէր, էսկի եունանիլէրին Ինագօս տէտիքլէրի տէնիզ ագրէպինի, սէյրէք տիշլի կօրիատօլարը, զըրհլը քարիթօսլարը, մագսըզ ըստագօզլարը վէ եէնկէճլէրի, եանի չաանօզլարը, տէնիզ ճըրճըր պէօճէքլէրինի, աչիվատէզլէրի վէ տահա սայըր եէնիր օլան տէնիզ պէօճէքլէրինի այրը այրը գիքր իթմէ քտէ իտի։

Ֆօնսէյ, թաանիֆաթընը իքմալ իթմէյէ վագըթ պուլամատը, գիրա պու էտնատէ Նօթիւլիւս Լիպիո պօղազընտան կէչմիշ օլմաղըլա, թէքրար սիւրաթը ֆէվգելատէ իլէ գաարը տէրեայէ էնի վէրտի. պուրատա արթըգ հայվանաթը նայիմէ վէ նէպաթիյէտէն էսէր կէօրիւնմէյիպ, անճագ պաղը իրի ֆալեանօզլար վէ տիկէր պաթթալ պալըգլար, կէօյէկ կիպի կէչիպ կիտիյօրլար իտի։

Փետրվարըն •նալթը վէ օն եէտինճի կիճէլէրի, պահրը Սէֆիտին, իւչ պին մէթրօ գատար տէրինլիյի օլան իքինճի հավզասընա կիրմիշ իտիք։ Նօթիւլիւս քէնտի գումլէթլի բէրվանէսի սայէսինտէ էն տէրինլերէ գատար էնտի։

Գաարը տէրեատէ, միճիգէյի պահրիյէյի թապիյե եէրինէ, կէօզլերիմիզե ֆէվգելատէ մուճիպի թէսիւր մէնզարելէր չարբտը. պիլ օ էանատէ պահրը Սէֆիտին էն թէհլիքէլի վէ էն չօգ գազալէր մէյտանէ

կէթիրտիլի Մէվգըսընտան կէչիյօր իտիք. Ձէզայիր սահիլինտէն Բըրօվանս սէվահիլինէ գատար, աճէպա նիչէ նիչէ կէմիլէր բարալանմըշ վէ զարգ ու նապուտ օլմուշ իտի։ Ֆիլ հագըգա պահրը Սէֆիտ, պահրը Մուհիթի քէպիրին վիսաթընա գըյսատէն անճագ պիր կէօլ սայըլապիլիր իտէ տէ, պու կիւն սաբիթ վէ սաքին օլտուղու հալտէ, հարըն օլ տէրէճէ քէսալը հիտատէթ ու չիտատէթ իտէր, օլ մէրթէպէ ալթիսաթ օլուր քի, գըսսա, ֆագաթ միթէմատիչէն վուրտուղու տարպէլէրինէ, էն սաղլամ կէմիլէր պիլէ մուգամէմէթ իտէմէյուպ բարալանըրլար։ Խիւսուսայի քէլամ, պու տէմէյուպ բարալանըրլար։ Խիւսուսայի քէլամ, պու տէնիզ՝ պիսէպաթլըղը հասէպի իլէ, պէօյիւք տէնիզլէրտէն զիյատէ պունըն էմնաճը տէհչէթֆէզասընտան գօրգուլուր։

Իչթէ պահրը Սէֆիտին էն տէրին թապագալարընտա իճրա իթտիյիմիչ պու տէրի սէյահաթ էնսասընտա, նէրտէ հաթմըշ մէրճանլար իլէ էօրթիւլմիւշ, հախօտ նէնի բաս թուֆմայա պաշլամըշ պիր չօգ կէմի մէքսուրաթը արասընտա, վաթօր տէմիրլէրի, թօրլար, կիւլլէլէր, տէմիր ալաթլար, բէրվանէ գանատլարը, մաքինա բարչալարը, գըրըգ բիսաթօնլար վէ բաթլամըշ գաղանլար կիպի պիր չօգ կէմի լէվազիմաթը կէօրտիւմ. թէքնէլէրին պաղըլարը նէրտէ օլուպ, պաղըլարը տա տիրէքլէրի իլէ պէրապէր իտի տու արասընտա մուալլագտա չալգանըպ տուրույօր իտի։

Պու գաղաղէտէ կէմիլէրին պաղըլարը միւսաատէմէ, վէ պաղըլարը տախի գայալարա չարբմագլա զարգ օլմուշ տըր։ Բէզալիք ֆուրթունանընն չիտատէթինէ թէհամիւլ իտէմէյուպ, արմալարը վէ տիրէքլէրի բարա բարչա օլարագ պաթմըշլար իտի. Ճիւմլէսի տէ պէօյիւք պիր լիման տէրունինտէ տէմիրլէմիշ, վէ ան պէ

ան հարաքէթ իթմէք իւզրէ գօմանտայա պէքլէյօրլար իմիշ կիպի պիր վազիյէթ քէսագ իթմիշլէր իտի։

Նօթիւլիւս պունլարընն իչինտէն կէչտիյինտէ, էլէքթրիք զիյասը իլէ իչպու մէնզարէյի միւէլլէմէյի թէնվիր իտիյօր իտի քի, հէման պանտէրալարընյըլա պիզի սէլամլայաճագլար սանը յօր իտիմ. լաքին խայր, պու վասի մէյտանը էլէմ պէյանտէ միւտհիշ պիր սիւքիւնէթ իլէ էօլիւմ հիւքմիֆէրմա օլույօր իտի։

Նօթիւլիւս, Ձիպրալթար պօղազընա հագլաշտըգճա, պահրը Սէֆիտին տէրինլէրինտէ տահա քէսրէթլէ գազա ասարը կէօրիւնիւյօր իտի. Աֆրիգա վէ Էվրօբա սէվահիլի կիթտիքճէ տարլաշարգլարընտան, թապկի պու տարաճըգ հավզալէրտէ միւսաատէմլէր չօգ վուգու պուլաճագ իտի. գաարը տէրնատէ պիր չօգ տէմիրտէն մամուլ կէմի էշնասը կէօրտիւյիւմ կիպի, զայէթ իրի վաքօրլար՝ պաղըսը հան իւսթիւ հաթմըշ, վէ պաղըլարը տիմտիք տուրաճագ, տէհչէթամիլ պիրէր ճանավար չէքլ ու վաղիյէթինի ալմըշլար իտի։

Սէֆայինի մէքսուրէ արասընտա, հանլարը աչըլմըշ, պաճասը էյիլմիշ, բէրվանէսի բարչալանմըշ, տիւմէն եէրինտէն այրըլըպ էլան զէնճիրի իւսթիւնտէ գալմըշ, վէ գըչ թարաֆը տէնիզ թուզլարընտան իպրանմըշ պէօյիւք պիր վաթօր կէօրտիւմ. պունըն իպրագ իթտիյի մէնզարէյի միւէլլիմէնին թարիֆի մուհալ գապիլինտէն տիր. Էյ վահ, պու վաթօրըն զարգ օլմասըյըլա աճէպ նէ գատար պիչարէլէր՝ գաարը տէրնատէ պօղուլուպ ճանավարլարա եէմ օլմուշլար իտի. աճէպա պու վազտասյի տէհչէթֆէրմայը հէքեայէ իթմէք իչին պիր գաչ թայիֆէ գուրթուլմուշ մու իտի. Էօգսա պու մաղլուքիյէթին էսրարը միւտհիշէսի, միւէպպէտէն տալկալար արասընտա մէտֆո՞ւն մը գալմըշ

տըր ։ Պիլմէմ նէ սէպէպէ մէպնի , մէնղարէյի միւտ-
հիշէսի իլէ պէնի մահղուն վէ տիլխուն իտէն պու գա-
ղաղէտ սէֆինէյի , պունտան եիրմի սէնէ գատար
ագտէմ թէքմիլ մալ ու ճանըյըլա մահվ ու նապուտ
օլուպ տա , պիր տահա խապէր ալընամայան , վէ հիչ
պիր էսէրի կէօրիւլէմմէյէն Աւետ վաքօրը օլաճաղընը
միւլահազա իտիյօր իտիմ ։

Աման եա Բապպիմ , աճապա պահրը Սէֆիտին
պու վասի վէ մէրտուամսար (մարդակէր) պօղազընըն
ճանխըրաշ թարիխի , նէ՞ տէհշէթամիզ պիր հիքեայէ
թէշքիլ իտէր ։ Պուրատա ղարդ ու նապէտիտ օլան
ինսանլարըն ատէտինի , վէ սէրվէթին ճէսամէթինի
քի՞մ թատատա վէ թատավվուր իտէպիլիր ։

Մա մաճիհ Նօթիւլիւս , բիշկեահը նազարըմտա
պուլունան պու մէնղարէյի միւէյյէմէ արատընտա , քէ-
մալի լագայտի իլէ ալէլ աճէլէ կէչիպ կիտիյօր իտի ։
մալի լագայտի իլէ ալէլ աճէլէ կէչիպ կիտիյօր իտի ։
փետրուարըն օն սէքիզինճի կիւնիւ , սապահըն սաաթ
իւչիւ սուլարընտա ձիպրալթար պօղազընըն էօնիւնէ
վասըլ օլտու ։

Ձիպրալթար պօղազընտա իբի ագընթը մէվճուտ
տըր · պիրինճիսի , պահրը Մուհիթին սուլարընը , պահ-
րը Սէֆիտին հավզասընա տէօքէն ֆէվգանի (վերին) ա-
գընթը տըր քի , միւտտէթը մէտիտէտէն պէրու մա-
ւիւմ տիր · տիկէրի թահտանի (ստորին) եանի պիրին-
ճինին աքսինէ օլարագ կիտէն ագընթը տըր քի , պիր
չօգ միւլահազաթ վէ թէճրիւպաթտէն սօնրա , նիհա-
յէթ պու կիւնքի կիւն վիճուտ թաստիք օլունմուշ
տըր · պու ագընթը , պահրը Սէֆիտին սուլարընը , պահ-
րը Մուհիթի Աթլասիյէ կէօթիւրմէքտէ տիր ։

Ֆիլ հագըգա կէրէք իւսթ ագընթը վասէթասը-
յըլա պահրը Մուհիթի Աթլասինին սուլարը , պահրը

Սէֆիտէ տէօքիւլմէսինտէն , վէ կէրէք պահրը մէզքիւ-
րէ ագան նէհիրլերտէն , պահրը Սէֆիտին սուլարը տա-
յիմի սուրէթտէ թէզայիւտ պուլմասը , վէ հաթտա պիր
կիւնտէ թաշմասը լազըմ կէլիր իքէն , ասլա պէօյլէ
պիր սու թռուղեանը վուգու պուլմամասընտան , պիլ
միւպաատէլէ պահրը Սէֆիտին ճաղլա սուլարընը , պահ-
րը Մուհիթի Աթլասիյէ կէօթիւրէն թահտանի (ստորին)
պիր ագընթընըն վիճուտինի հէր հալտէ գապուլ իթ-
մէք լազըմ կէլմիչ տիր · զիրա պահրը Սէֆիտին սու-
լարընը , մուվազէնէտէ պըրագմագ իչին , հասըլ օլան
թէպախուրըն (չոգիացում) քեաֆի օլմայաճաղը մու-
հագագ տըր ։

Պու ֆարզիյաթը ֆէննիյէնին սըրֆ հագըգաթ օլ-
տուղունու բայէլային կէօրիւպ թաատիգ իթտիմ . զիրա
Նօթիւլիւս , թահտանի , եանի աքսի օլան ագընթըտան
իսթիֆատէ իտէրէք , քէմալի սիւրաթլա մէզքիւր տար
կէչիտէ տօղրու իլերլէտի . անճագ պիր տագըգա գա-
տար , Աւվէնօա իլէ Պըլինիօսըն , տէնիզէ պաթտըղընը
իտտաա իթտիքլէրի , Հէրքիւլ մապէտինին հայրէթէֆ-
զա խարաապէզտրընը , իւզէրինտէ պինա իտիլմիչ քիւ-
չիւք պիր աատաճըգլա պէրաապէր տէնիզին ալթընտա
թէմաչա իտէպիլտիմ ։

Պիր գաչ տագըգա սօնրա Նօթիւլիւս , պահրը Մու-
հիթի Աթլասի սուլարընտա գաթի մէսաֆէ իտիյօր ի-
տի ։

8

Վիկօ Գօյու .

Պահրը Մուհիթի Ալթլասի (Ատլանտեան Ովկիանոս), եանի զայէթ վասի պիր տէրնա , պու տէնիզին սաթհը եիրմի պէշ միլեօն միւրէպպա (քառակուսի) միլ օլսուղու կիպի , պոյը ոօգուզ պին միլ, վէ էնի օրթա հիսապ իլէ իքի պին եէտի եիւզ միլ տիր . Պու էհէմմիյէթլի տէնիզ, էզմինէյի գաոիմէնին Հօլանտալըլարը սոն օլունան կարկէթօնալըլարտան մնասոէ չօգուզ քիմսէյէ մալիւմ տէյիլ իսի . կարկէթօնալըլար , պէրայի թիճարէթ , Իվրօբա վէ Ամերիգա սէվահիլի զարպկյէսինի քեամիլէն ոօլաշմըզլարընսան , պահրը Մուհիթի Ալթլասի հադգընոա մալիւմաթլարը պուլունմագոա իսի .

Պիրի պիրինէ միւվազի ոօլամպագըը , եանի կիրինթիկի վէ չըգընթըը սէվահիլի օլան պու ճէհիմ տէրնա , քիւրէյի արզըն էն պէօյիւք նէհիրլերի պուլունան , Սէն Լօրան , Միսիսիբի , Ամազօն , Բլաթա , Օրէնժ , Նիկէր , Սէնէկալ, Էլպա , Լուար վէ Ռէն նամ ինհարըն սուլարընը գապուլ իսէր , եանի էն միւթէմէտտին մէմալիք իլէ , էն վահշի գըթալարըն սուլարըյըլա իսգա (ոուգանիկ) օլունուր : Տիւնեանընն հէր միլլէթինէ մախսուս պայրագլարը թէմէվվիւճ իսէրէք կիտէն վաթօրլար , պու շէօհրէթշըլար տէրեանընն սուլարընը տէօյմէքսէ տիրլէր : Տէնիզ իլէ իչթիզալ իսէն էրպասը սէֆայինին (նաւորդ) նաղարը տէհչէթլէ պագտըգլարը , Հօրն , վէ Ֆուրթունա պուրունլարը թէամիյէ գըընան թէհլիքէլի մէվգըլար , պու տէնիզէ մէվճուտ տուր :

Նօթիւիւս , քիւրէյի արզըն օն պին ֆարսախ վիւսաթը օլան պէօյիւք գըսմընը իչ պուչուգ այ զարֆընտա տօլաչմըգտան սօնրա , չիմտիտէ սիվրի պուրֆընտա տօլաչմըգտան սօնրա պահրը Մուհիթի Ալթլասինին տուլարընը եանուլա պահրը Մուհիթի Ալթլասինին տուլարընը եապըպ տուրույօր իսի . լաքին նէ՞րէյէ կիտիյօր իսիք , վէ միսաթագպել պիդէ տահա նէյէ՞ր կէօսթէրէճէք իսի . .

Նօթիւիւս , Ճիպրալթար պօղազընտան տըշարը չըգտըգտան սօնրա , տէնիզին այըդընտա եօլունա տէվամ իթմէքտէ իսի . եէնիտէն սաթհը տէրեայէ չըգմայա պաչլատը , վէ պիդէ եինէ հէր կիւն սէֆինէնին կիւվէրթէսի իւզէրինէ չըգըպ կէզմէք աոէթինի էյէ ալտըգ .

Նէտ-Լանտ վէ Գօնսէյլ իլէ պէրապէր տէրհալ կիւվէրթէյէ չըգտըմ . Սպանեանընն նիմ ճէզիրէսինին սէվահիլի զարպկյէսի նիհայէթինի թէչքիլ իսէն , սէն վէնսան պուրնու օն իքի միլ գաոտար ուզագտան կէօրինիյօր իսի . Տէնիզ գարընթըը օլուպ , տալկալար Նօթիւիւսի չիտաէթլի տուրէթտէ սարսընտըգլարընտան , կիւվէրթէ իւզէրինտէ տուրմագ միւմքիւն օլմայօր իտի . օ հալտէ պիր ազ թէմիզ հէվա թէնէֆֆիւս իթտիքտէն սօնրա աչազը էնտիք .

Գօնսէյլ, քէնտի գամարատընա կիթտի , պէնտէ օտամա չէքիլտիմ , լաքին Նէտ-Լանտ , զիհնի մէշղուլ կիպի կէօրինմէքլէ օտամա կէլտի . Դանատալը , պահրը Սէֆիտի պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէչտիյիմիզտէն , ֆիրար նիյէթինի մէվգըյը իճրայէ վազ իտէմէկ օլտուգու իչին , հըսա իթտիկի մահզունիյէթի սէթր իթմէյէ գաոըը օլմայօր իսի .

Օտամընն գաբուսընը գաբար գաբամազ Նէտ-Լանտ

գարշըմա կէչիպ օթուրտու, վէ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզին եւուզիւմէ պագմայա պաշլատը։ Դանատալընըն ֆիքրինի անլայարագ քէլամէ ազագ պիրլէ.

— Տօսթում նէտ, էֆքեարընըզը անլայօրում, սիզ՝ քէնտինիզի թայիպ իտէճէք պիր սէպէպ պուլմազընըզ, զիրա նօթիւլիւսին ագըլտան պիրուն սիւրաթը հարաքէթի էնաասընտա, ֆիրար իթմէք ատէթա տիվանէլիք օլաճագ իտի, տէյիլ մի։

Նէտ-Լանտ սէօզիւմէ ճէվապ վէրմէտի, մէրգուրընը գաշլարը չաթըլտըզընտան, վէ տուտագլարընըն սըգըշմասընտան, զիհնինի իշղալ իտէն պիր էֆքեար իլէ մուզթարըզ օլտուղունը անլատըմ, վէ սէօզիւմէ տէվամ իտէրէք.

— Ազիզիմ նէտ, հէնուզ մէյուս օլաճագ պիր սէպէպիմիզ եօգ տըր, ֆորթէկիզ սէվահիլի էօնիւնտէ պուլունտուղումուզտան, Ֆրանսա վէ ինկիլթէրրայա եագընըզ։ Տէմէք տիր քի, օրալարտա պիր իլթիճակեահ պուլաճաղըմըզ տէրքեար տըր, լաքին էկէր նօթիւլիւս, ձիպրալթար պօղազընտան տըշարը չըգտըգտան սօնրա ղարպ ճիհէթինէ տէօնիւպտէ պիզի գարալարտան արի օլան տէնիզլէրէ կէօթիւրմիւշ օլայրտը, պէնտէ սիզին էնտիշէնիզէ իշթիրաք իտէր իտիմ. ֆագաթ չիմտիլիք իշ պէօյլէ տէյիլ, զիրա նաասըլ քի պիլիյօրուզ, գաբթան նըմօ, միւթէմէտտին սահիլլէրտէն գաչմայօր։ Շու հալտէ պիր գաչ կիւնտէն նէյէթինիզի քէմալի սուհուլէթլէ մէվգըյը իճրայէ վազ իտէճէյինիզի մէմուլ իտէրիմ, տէտիմ։

Նէտ-Լանտ, պիր տահա տիք տիք եւուզիւմէ պագտըգտան սօնրա, սիւքիւթի գաթ իտէրէք.

— Պու կիճէտէն մատէ կիւզէլ ֆըրսաթ օլամազ, տէտի։

Դանատալըտան պէօյլէ պիր սէօզ պէբլէմէտէյիմ իչին պիրտէն պիրէ նէյէ օղրատըղըմը պիլմէյուզ օթուրտուղում եէրտէն ֆըրլատըմ, ճէվապ վէրմէք իսթէմիմ իսէ տէ, սէօզ պուլամատըղըմտան սիւքիւթ իտիյօր իտիմ։ Նէտ-Լանտ իսէ, թէքրար քէլամէ ազագ վէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Վուգու պուլաճագ օլան ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէյէ գարար վէրմիշ իտիք, իչթէ պու ֆըրսաթ էլիմտէ տիր. պու ագշամ, անճագ պիր գաչ միլ ուզագտան Սպանիա սէվահիլինտէն կէչէճէյիզ, կիճէ գարանլըգ օլտուղու կիսպի, րիւգյեար տախի պիզէ միւսաիա օլաճագ սուրէթտէ, աչըգտան սահիլէ տօղրու էմէքտէ տիր... միւսիւ Արոնաքս, սիզ պանա սէօզ վէրմիշ իտինիզ քի սէօզիւնիւզտէ սէպաթ իտէճէյինիզէ գաթան շիւպհէ իտէմէմ։

Նէտ-Լանտըն պու սէօզլէրինէ ճէվապ վէրմէյօր իտիմ, Դանատալը իսէ, օթուրտուղու եէրտէն գալգըպ եանըմա կէլէրէք.

— Պու կիճէ սաաթ տօգուզտա, պէն զաթէն պու մատտէյի Գօնսէյլէ խապէր վէրմիշիմ, օ սաաթտա գաբթան նըմօ քէնտի օտասընտա գաբանըր, եանի ույգուտա պուլունուր, նէ մաքինաճըլար վէ նէ տէ թայիֆէլէր պիզի կէօրէմէզլէր. Գօնսէյլ իլէ պէն՝ օրթա ներտիւպանտան եօգարը չըգաճաղըզ, սիզտէ միւսիւ Արոնաքս, պիզտէն իբի ատըմ ուզագտա օլան քիթիպխանէտէ գալաճագ վէ պիզիմ իշարէթիմիզէ ինթիզար իտէճէքսինիզ։ Ֆիւրէքլէր, տիրէք վէ եէլքէն սանտալտա տըր, հաթտա սանտալըն տէրուննինէ պիր մըգտար մէքիւլաթ գօյմայա տախի մուվաֆֆագ օլապիլմխէքտէն մատէ, պիր տէ Ինկիլիզ անահտարը էլտէ իթտիմ քի, պու ալաթ իլէ, սանտալը նօթիւլիւսէ

րապէ իտէն վիտալարը բէ-ք գօլայ սէօքէճէ-ք տիր, վէլ հասըլ հէման պու կիճէ ֆիլարըմըզ իչին հէր շէյ հազըր սըր։

— Լաբին տօսթում նէտ, կէօրիւյօրսունուզ ա՛, տէնիզ բէ-ք ֆուրթունալը տըր։

— Էվվէթ էօյլէ տիր, ֆագաթ նէ՞ չարէ, պու գաւաարճըզ պիր թէհլիքէյի կէօզէ ալաբրմամըզ լազըմ տըր։ Ալէքսուսուս սանտալ սաղլամ օլտուղու կիպի, րիւգէարտա արդամըզտան էամէ-քտէ տիր ֆի, օ հալտէ պիր գաչ միլ կիթմէ-ք հիչ պիր շէյ տէմէ-ք տիր. գիրա եարըն, սահիլտէն եիւզ ֆարսախ ուզամյաճաղըմըզը ֆի՛մ ֆէֆալէթ իտէպիլիր. էկէր պիրազ պահտըմըզ եավէր օլուրսա, սաաթ օն վէ օն պիր սուլարընսա եա գարատա պուլունուր, վէ եախօտ էօլիւրիւզ։ Իսմի ճէննապը Հագգըն ալը ու ինայէթի իլէ պու կիճէ հէր շէյ պիթէր։

Նէտ-Լանտ, պու սէօզլէր իլէ պէնի պիր հալի տէհշէթի իչթիմալտէ պըրագարագ կիթտի. ֆիրար ղէմանը կէլտիյինտէ տիւշիւնմէ-յէ, վէ լիւգիւմի թագտիրինտէ միճատէլէ-յէ կիրիչմէ-յէ մէ-յտան պուլաճաղըմը զանն իթմէ-քտէ իտիմ, լաբին մուաննիտա (յատատ) արգաատաշըմ, պու կիպի միլահազաթա վագըթի պըրագմամըզ իտի։ Մամաֆիհ Նէտ-Լանտըն պին քէրրէ հագգը վար իտի։ Մէրգուզ, պու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իտէպիլիր իտի, վէ պէն եայընըզ մէնաֆիյի չահսիյէմ, վէ տահա տօղրուսը քէ-յֆիմ իչին սէօվիւմտէն րուճու իտէրէ-ք, արդատաշլարըմըն միւսթագպէլինի թէհլիքէ-յէ իւդա իթմէ-ք կիպի, ադըր պիր մէսուլիյէթի տէրիւհտէ իտէպիլի՛մի իտիմ, վիճատանըմ պունա ճէվազ վէրճէ՛քմի իտի։ Էվվէթ, Նէտ-Լանտըն տէտիյի կիպի, եարըն գաբթան նըմճ պիղի, գըթաթը

մէաբիւնէտէն արի օլան եապանի տէնիզլէրէ կէօթիւրէմէ՞զ մի իտի։

Պու միւլահազաթ իլէ մէշղուլ իքէն, շէտիտ պիր ըալըզ սէտասը իչթիմէ-ճլէ, իապինէլէրին սու իլէ տօլտուրուլտուղունը անլատըմ. ֆիլ հագըգա Նօթիւլիւս, չօգ կէշմէտէն, պահրը Մուհիթի Ամըլասինին գաարընա էնի վէրտի։

Եիւղիւմտէ մէնգուշ (նկարեալ) օլան հէյէճանը գալպինէմի գաբթանա պէյան իթմէմէ-ք իչին օտամտան չըգմազ իտթէմէտիմ. օ կիւնիւ նայիլի հուրրիյէթի օլմագ արզուսը իլէ, Նօթիւլիւսին վատէթասըյլա թահտէլ պահր պու հարիգ իւլ ատէ սէյահաթըմը նա թէմամ պըրագմագ միւլահազաթը արասընտա միւթէրէտիւտ գալարագ, բէ-ք միւքէտտէրանէ կէչիրտիմ. պահրը Մուհիթի քէպիր. վէ պահրը Մուհիթի հինտինին էսրարը զարիպէսինէ ակահ օլտուղում կիպի, պահրը Մուհիթի Ամըլասինին գաարը խէֆայասընա (գաղմնիք) վագըֆ օլմագ արզուսըյլա սուզան օլուպ, պունտան մահրում օլաճաղըմա օ գաատար մահզուն օլտում քի, գալէմէ ալմըշ օլտուղում, վէ հէնուզ պիրինճի գըսմընը իբմալ իտէմէտիյիմ իչպու հէքեայէնին քիթապը էլիմտէն եէրէ տիւշմէ-քտէ, վէ սօն տէրէճէ խօշ պիր հալ իլէ տէվամ իթմէ-քտէ օլան խաթըրինիւվազ րիւյամ, պէօյլէճէ իհալալ օլունմագտա իտի. վէլ հասըլ կեահ արգատաշլարըմ իլէ պէրապէր գարայա այագ պատմագ մահզուզիյէթինի թէհայիւլ իտէրէ-ք, վէ կեահ տա զայրի իհթիյարի օլարագ մէմուրին զայրի պիր վագտաանըն զուհուրի իլէ, Նէտ-Լանտըն թէշէպիւսաթընա մանի օլմասընըն արզուսըյլա սուզան օլարագ, ֆէննա պիր հալտէ կիւնիւմիւ ագշամ իթտիմ։

Բուսուլայա պագմագ, վէ Նօթիւլիւսին՝ գարա-

տան թէպաիւտ իտուպ իթմէտիյինի անլայապիլմէք իչին, իքի տէֆա սալօնա կիթտիմ։ Նօթիւլիւս, տայիմա Բօրթէկիզ սուլարը իչինտէ օյտուղու հալտէ, պահրը Մուհիթի Ազլասի սէվահիլի էօնիւնտէն կէչէրէք շըմալէ տօղրու կէչէյօր իտի։

Ալթընտ սօն գարարըմը վէրմէք, եանի ֆիրարէ հազըրլանմազ լազըմ իտի, եիւքիմ ազըր տէյիլ իտի, սէյահաթնամէմտէն պաշգա պիր էշեամ պուլունմամազտա իտի։

Ֆէնտի քէնտիմէ, ուճապա գարթան նըմօ ֆիրարըմըզա նէ՞ տէյճէք իտի, նէ՞ տէրճէ էնտիշէնաք օլաճագ, եախօտ պու ֆիրար քէնտինին զարարընը մուճիպ օլաճա՞գ մը, շայէտ մուվաֆֆագ օլամազսագ, պիզիմլէ նէ՞ եօլտա մուամէլէ իտէճէք, տէյու տիւշունիյօր իտիմ։ Հիչ շիւպհէ եօգ քի, պէնիմ գարթան նըմօտան չիքեայէթ իտէճէք պիր սէպէպիմ եօգ իտի. պիլաքիս, մուամիլէյհին իպրազ իթտիյի միւսաֆիրինիւվաղըզա թէչէքքիւր իթմէյէ պօրճլու իտիմ։ Մամաֆիհ, անըն նէզտինտէն ֆիրար իթմէքլէ տէ, նամքէօր ատտ օլունամազ իտիմ, պիրա եանընտա գալմագ իչին ասլա պիր սէօզ վէրմէմիշ, վէ եախօտ պու խուսուստա եէմին իթմէմիշ իտիմ։ Գարթան Նըմօ, պիզի միւէպպէտէն եանընտա ալըգօյմագ իչին, սէօզիւմիւզտէն զիյատէ, քէնտի մալիք օլտուղու գուվվէթինէ էմնիյէթ իթմէքտէ իտի քի, օ հալտէ ֆիրար իթմէքլէ ալչագլըգ իթմիշ օլմատըգտան մատէ, հաթտա քէնտինին պու պապտէ, եանի թէվգըֆաթըմըզ խուսուսընտա պէյան իթտիյի գարարը գաթիխինտէն, ֆիրար թէճրիպէսինէ գալգըշմազա էզհէր ճիհէթ հագլը իտիք։

Սանթուրին ատտաընը զիյարէթիմիզտէն պէրի գարթանընն եիւզիւնիւ կէօրմէմիշ իտիմ, աճէպա ֆիրարըմըզտան էվէլ թէսատիւֆ պէնի գարթան իլէ պիր տահա կէօրիւշտիւրէճ՞ք մի իտի։ Տօղրուսը պունու հէմ արզու իթմէքտէ, վէ հէմ տէ գօրգմազտա իտիմ։ Գարիյինի քիրամէ մալիւմ օլտուղու կիպի, գարթան նըմծընըն օտտասը, պէնիմ օտամընն իթիխալինտէ օլմազըլա, մուամիլէյհին այագ սէտտասընը իչինի գուլագ վէրտիմ իսէ տէ, հիչ պիր սէս սէտտա իչինիմ։ օտտասը պօշ օլմալը իտի։

Ֆէնտի քէնտիմէ, աճէպա պու ղարիպ իւլ ահվալ ատէմ կէմիտէ տէյի՞լ մի, աճէպա տիւնեա իլէ ճիւղիճէ պիր միւնասէպաթը վէ րտպըթասը վա՞ր մը տէյօր իտիմ, ղիրա պիր կիճէ սանտալըն նօթիւլիւստէն այրըլըպ խաֆիէն պիր թարաֆա կիթտիյինի հըրս իտէպիլմիշ իտիմ։ տէմէք օլուր քի գարթան նըմօ, արա արըա նօթիւլիւստէն չըգըպ կիտիյօր իտի, չօգ վագըթ հաֆիթալար իլէ մուամիլէյհին եիւզիւնիւ կէօրմէղ իտիմ։ Պու միւտտէթ զարֆընտա նէ՞ եաբըյօր իտի, նէ՞ իլէ վէ քիմին իլէ վագըթ կէչիրիյօր իտի։ Ֆէնտինէ պէնզէրլէրտէն նէֆրէթ իտիյօր զանն օլունան պու ատէմին, ինսանլարըլա միւնասէպաթտէ պուլունմատըղընը քի՞մ թէէմին իտէպիլիր։

Պու, վէ պունըն կիպի պինլէրճէ միւլահազաթ, զիհնիմի իհաթա իթմէքտէ իտի. պուլունտուղումուզ մէվգը իգթիզասընճա պիզիմ իչին, ֆարզիյաթ ։/է թասավվուրաթ սահրասընըն բէք կէնիշ օլաճաղը թասդիյի պիր հալ տըր. թարիֆի ղայրի գապիլ պիր էնտիշէ իչինտէ օլուպ, եէվմը ինթիզար պանա սօնսուզ կէլիյօր իտի, սաաթլար ասլա իլերլէմէյօր զանն իթմէքտէ իտիմ։

Ատէթ իւզրէ թասամըմ օտտամա կէթիրիլտի, լաքին էնտիշէմտէն նաչի իչթահըմ քէսիլմիշ օլմաղըլա

բէք ազ չէյ եէյէպիլտիմ։ Սաաթ եէտիտէ սօֆրատան գալգըպ, նէտ-լանտըն իշարէթինէ հէնուզ եւուզ եւրմի տագըգա գատար վագըթ գալտըգընը հիսապ իթտիմ. հէյէճանըմ արթտըգճա արթտը, վէ նապըզլարըմ չիտտէթլէ ամմայա պաշլատը։ Պիլա հարաքէթ գալամայըպ օտանին տէրունինի տօլաշըպ տուրույօր իտիմ։ Հարաքէթին՝ զինհիմին շուրիչինի թէսկին իտէճէյինի մէմուլ իթմէքտէ իտիմ, թէշէպպիւսաթը քիւթախանէմիզտէ մուվաֆֆադ օլամայաճաղըմընդտան, վէ պէլքի տէ պու եւուզէն թէրըը հայաթ իտէճէյիմիզտէն չօգլուգ վազիֆէ իթմէյուպ, իլլա գաչաճաղըմըզ էնտատ թուքուլուպ տա գաբթան նըմծնըն հուզուրունա կէօթիւրիւլտիւյիւմիւզտէ, հըսա իտէճէք օլտուզում մահճուպիյէթի տիւչինիւյօր իտիմ։ Մումալէյհին ապուսը չէհրէմի կէօզիւմիւն էօնիւնէ կէլիյօր իտի, վէ պա խուտա, գաբթանըն եւուզիւնատէն տիւչէճէյիմի տիւչինատիւքճէ, ֆէնա հալտէ մուզթարըպ օլմագտա, վէ գալպիմ բարալանմագ տէրէճէտէ աթմագտա իտի։

Սալօնը ատն տէֆա օլարագ պիր տահա կէօրմէք իսթէյուպ, տարաճըգ եօլլարտան կէչիպ, տէրունինտէ բէք չօգ ֆայիտէյի վէ հալավէթի վագըթլար կէչիրմիշ օլտուզում օ մէշհուր միւզէյանէյէ վասըլ օլտուզում. օրատա պուլունան ադիմ սէրվէթէ, խազինէէրբէ, վէ էշհայի նատիտէյէ պագտըգճա, մալ ու սէրվէթինէ միւէպպէտէն վէտա խուսպ տա սիւրկիւնէ կիտէն աատմ կիպի միւքէտտէր օլտում։ Կէօզիւմիւն էօնիւնտէ պուլունան թաապիաթըն միւճէղէէրինի, վէ էբէյիճէ պիր միւտաէթտէն պէրի իչինտէ եաչատըղըմ, վէ աատէթա մայէյի հայաթըմ կիպի թէլագդը իթտիյիմ, աէնայիյի նէֆիտէ ատաըը հայրէթպախշատընտան

պիր միւմքիւն այրըլմագ իսթէմէյօր իտիմ։

Պահրը Մուհիթի Ամթլասինին սուլարընը կէօրմէք իչին, կէօղէրիմի բէնչէրէլէրէ ամթ իթտիմ, լաքին բէնչէրէլէը՝ սըգը սըգըյա գարանմըշ իտի. պէնի տէմիր պիր լէվհա՝ տէրեատէն թէֆքիք իթմէքտէ իտի. օ տէրեայի հայրէթֆէզատէն քի. հէնուզ կէօրմէմիշ վէ թանըմամըշ իտիմ։

Սալօնըն տէրունինի պէօյլէճէ կէղտիքտէն ատնրա, գաբթանըն օտասընա աչըլըր օլան գարընըն եանընա վարտըմ. ադիմ պիր թէճաճիւպ իլէ գաբընըն նիմ սուրէթտէ աչըգ օլտուզունը կէօրիւպ կէրի չէքիլտիմ. պիրա էկէր գաբթան նըմծ օտասընատա իսէ պէնի կէօրէճէք իտի, լաքին հիչ պիր սէս իչիթմէէտիչիմտէն թէգարրուպ իթտիմ։ Օտանըն տէրունի խալի օլմագըլա գաբըյը իթէրէք իչէրի կիրտիմ. պու օտա, տայիմա թէրըի տիւնեա օլան լտահիպլէրին իդամէթկեատը կիպի սատէ պիր հալտէ պուլունույօր իտի։

Պու էանատէ իլք տէֆա օլարագ զիյարէթ իթտիյիմ վագըթի կէօրէմէմիշ օլտուզում, տիվարտէն ասըլը պիր գաչ թատվիրլէր կէօզիւմէ չարբտը. պունլար՝ ճէմիյէթը պէչէրիչէնին խայրը իչին ադիմ ֆէտաքէարլըգլարտա պուլունան, Գօյիուսգօ, Պօյարիս, Օգօնէլ, Ուաչինկթըն, Մանէն, Լինգօլն, վէ ձօն-Պրաուն կիպի զէվաթը քիրամըն թատվիրլէրի իտի։

Գաբթան նըմծ իլէ իչպու զէվաթը թարիխչէ (պատմական մարդիկ) պէյնինտէ նէ՞ մինատիպէթ վար իտի. աճապա ճէմիյէթը պէչէրիչէատէն նէֆրէթ իտիյօր կիպի կէօրիւնէն գաբթան նըմծ տախտ, զէվաթը մէգբիւրէ կիպի քէնտի հէմճընսընա նատֆի օլմագ մը իսթէյօր իտի։

Պու էանատէ նակէհան սաաթ սէքիզի վուրտու,

չանըն իւք վուրուշը պէնի տալկընլըզըմնան այըլմըտը . կիւյա կիզլի պիր կէօզ , միւլահազաթը խաֆիյէմէ ա-կեահ օլմուշ կիպի վիճուտիմտէ պիր սաամէյի չէտիտէ հըսա իտէրէ ը , տէր հալ օտաատան տըշարը չըգտըմ ։

Թէքրար սալօնա կիրինճէ կէօզլէրիմ բուսուլայա միւնաթըճի օլտու , տայիմա չըմալ ճիհէթինէ տօղրու կիտիյօր իտիք , բէրապէթէ (լոք) , միւթաատիլ պիր սիւրաթ կէօսթէրմէ քտէ , վէ մանիմէթրօ տախի ալթմըշ այագ տէրինլիք իշար իմամէ քտէ իտի , շու հալտէ թա-լի՝ նէտ-լանտէ միւսահտ իտի ։

Օտամա ավտէթ իտուպ կիյինտիմ , չիզմէլէր ա-յաղըմտա , տէնիզ թիլքիսի տէրիսինտէն մանուլ շապ-գա պաշըմտա , վէ ֆօկ բօսթէ քիսինտէն եաբըլմա իքի գաթ բալթօմ սըրթըմտա օլտուղու հալտէ հագըրլա-նըպ ինթիզարէ պաշլատըմ . էթրաֆը իհաթա իտէն սիւքիւթի , եալընըզ բէրվանէնին տայիմի շամաթասը իմալ իտիյօր իտի . աճէպա նէտ-լանտըն թուրթուլ-մասընը իյմա իտէն պիր վավէյլա՞մը իշիտէճէյիմ տէ-յու , գուլագ վէրիպ էթրաֆը տըգգաթլա տինլէյօր իտիմ , հասըլը թարիֆի ղայրի գապիլ միւտհիշ պիր էնտիշէ իչինտէ պուլունույօր իտիմ ։

Սաաթ տօգուզա պիր գաչ տագըգա գալարագ գուլաղըմը՝ գաբթանըն օտասընա վազ իմտիմ , ասլա սէս սէտա իշիտիլմէյօր իտի . օտամտան տըշարը չը-գըպ նիմ գարանլըգ վէ խալի օլան սալօնա կիրտիմ ։

Ֆիւթիւպհանէյէ իլճագ օլան գաբույը աչտըմ , պուրասը տա խալի վէ գարանլըգ իտի . տօս տօղրու մէրքէզ նէրտիւպանընա աչըլմագտա օլան պէօլմէնին գաբուսը եանընա կիտուպ , նէտ-լանտըն իշարէթինէ պէքլէտիմ ։

Պու էնտատէ բէրվանէնին հարաքէթի սէտասը խա-

ֆիֆլէնտի , մուահտարէն պիւս պիւթիւն տուրտու . ա-ճէպա պունըն սէպէպի նէ՞ իտի , պու թէվաղուֆ՝ նէտ-լանտըն թէշէպպիւսաթընա ֆայիտէ՞լի մի , եօգ-սա պիլաքիս մանի՞ մի օլաճագ իտի ։ Իշթէ պու նօգ-թայը քէշֆ իտէմէյօր իտիմ ։

Լէթրաֆըմտա հիւքմ ֆէրմա օլան սիւքիւթ , եա-լընըզ գալպիմին աթմասը սէտասընտան իհալ օլույօր իտի ։

Նակէհան խաֆիֆ պիր միւսաատէմէ հըսա օլունտու ։ Նօթիւլիւսին՝ պահրը Մուհիթի Սթլասինին գաապընտա օթուրտուղունը անլատըմ , էնտիշէմ արթտըգճա արթ-տը , Գանատալընըն իշարէթինի իշիթմէյօր իտիմ . հէ-ման կիտիպ Նէտ-լանտը պուլմագ , վէ ֆիրար ֆիքրինի՝ պաշգա պիր վագըթա թէէխիր իթմէսինի նասիհաթ իթմէք արզուսը յըլա սուզան օլույօր իտիմ . զիրա նօ-թիւլիւս չու հալտէ իքէն , թապկի ֆիրար իթմէք խա-թըրտան կէչէր չէյ տէյիլ իտի ։

Պու արալըգ սալօնըն գաբուսը աչըլմագլա , գաբ-թան նըմծ կէօրիւնտիւ . մումանիլէյհ պէնի կէօրիւնճէ , նագիքտանէ սուրէթտէ , ֆագաթ մուգատտէմէսիզ (ա-ռանց նախաբանի) օլարագ ։

— Օ՛ , մուալլիմ էֆէնտի , պուրատա՞մըսընըզ , պէն իսէ սիզի արայօր իտիմ ։ Սպանեա թարիխինի պիլի՞ըմի-սինիզ ։

Նէ աճայիպ սիւալ , ինսան հաթտա քէնտի մէմլէ-քէթինին թարիխինի , սուրէթը միւքէմմէլէտէ պիլսէ տախի , շու պուլունտուղում մէվգըտա , պիր քէլիմէ-սինի պիլէ խաթըրլայամայաճաղը տէրքեար իտի ։

Թապկի պու սիւալի նակէհանիյէ սէրիան ճէվապ վէրէմմէտիյիմտէն , գաբթան սէօզիւնիւ թէքրար իտէ-րէք ։

— Սիպէ սէօյլէյօրում միւսիւ Ադռնադա , սիւալիմի իչիթմինի՞զ մի , Սպանեա թաղիխինի պիւյո՞մնասընզ , տէտիմ իտի ,

— Խա՛յր , բէք է՛յի պիւմէմ .

—Սիպին կիպի պիր մուսալիմ իչին պիւմէմէք ապէս տիր . նէ հալ իսէ , օթուրուն տա սիպէ Սպանեա թաղիխինին ճալիսը մէրադ պիր ֆըգրասընը հէրեսյէ իտէյիմ .

Գարթան նըմճ , պիր գանադէ իւզէրինէ եասլանը վէրտի , պէնտէ մաքինաճիլարի պիր հալ իլէ , վէ նիմ գարանլըգ իչինտէ օլարագ մուսահիպլէյհին եանը պաշընտա օթուրսուս .

Գարթան նըմճ , պիր սանիյէ գատար սիւքիւթտէն սոնրա , չու վէճհլէ իրատէյի քէլամ իտի .

— Մուալիմ էֆէնտի , իտէճէյիմ հէրեսյէնին սիպի իչին ֆայիտէլի պիր ճիհէթի օլսուդունտան , վէ հէնուզ հալ իտէմէմիյինիզ պիր մէսէլէյէ այլա պուլունսուդունտան , անը տըդդաթըլա տէյնէմէլիսինիզ .

Գարթան նըմճ , պու սէօզլէրտէն նէ կիպի նէթիճէ չըգարսընդ իսթէմէմիյինի պիւմէմէմիսինտէն , քէնտի քէնտիմէ , աճապա հէրեսյէ իտէճէք օլսուդու ֆըգրա , պիզիմ ֆիլոսոֆլարընըզդա մուշապէհէթի՞ մի վար , տէյօր իտիմ . հէր նէ հալ իսէ ճէվապ վիրուդ .

— Պույուրուն , գարթան էֆէնտի , սիզի տինլէմէքտէյիմ , տէտիմ .

— Մուալիմ էֆէնտի , էկէր իսթէրսէնիզ 1702 թարիխինտէն պաշլայալըմ , էլպէթտէ մանիւմիւնիզ օլմալը տըր քի , պու տէվիրտէ իճրայի հիւքիւմէթ իտէն դըրալընըզդ օն տէօրտինճի Լույի , պիր էմրի հիւքիւմտարիսի իլէ Բիյրէնէ տաղլարընը մահվ ու նապուտ իտէճէյինէ գանադի հասըլ իտէրէք , թօրնը պուլունան Տիւգ Տանժուլը , Սբանեօղլարա գըրալ թանըթմըշ իտի . Պու բըրէնս , պէչինճի Ֆիլիպ նամընըլա գարարազդա հիւքիւմէթի իտարէ իթմէքտէ իքէն , պիր թագըմ իտարիճի վէ գուվվէթլի թէարրուզլարա թէսաատիւֆ իթմիշ իտի .

Ֆիլ հադըգա պիր սէնէտէն , Հօլանտա , Աւսթրիյա վէ Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթլէրի միւթթէֆիգէն , Սպանեա թաճրընը պէչինճի Ֆիլիպտէն իսթիրտատ իլէ , էվվելճէ իւչինճիւ Շարլ թէամիյէ իթտիքլէրի պիր Սրշիտուգա վիրմէք ազմինէ տիւշտիւլէր .

Սպանեա հիւքիւմէթի պու իթթիֆագա մուգավէմէթ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուխ տէ , ֆագաթ գուվվէյի պահրիյէ վէ պէրրիյէտէն մահրում օլուպ , մահզա բարաբը չօգ օլտուդունտան , ագճէ իլէ իշ կէօրմէք իսթէտի . լաքին մատամ Ամէրիգատէն կէլմէքտէ օլան ալթուն վէ կիւմիւշ եիւքիւլ գալէօնլարընը , սահիմէն Սպանեա լիմանընա տուխուլ իտէպիլմէսինէ միւթէվագքի իտի .

Իսմի 1702 սէնէսի սօնլարընտա , Ֆրանսա հիւքիւմէթի մէգքիւր գալէօնլարը , ամիրալ Շաթօ-Ռընօ գոմանտասընտա պուլունան նիրմի իւչ գըթա սէֆինէտէն իպարէթի պիր տօնանմանընդն թահտը հիմայէսինէ վիրմէյէ մէճպուր իտի , գիրա մուահիտ հիւքիւմէթլէրին տօնանմալարը , տայիմա պահրը Մուհիթի Սթլանտինն տուլարընտա տօլաշմագտա իտիլէր .

Սվթուն եիւքիւլ կէմիլէր , Ֆրանսա տօնանմասընդն զիյրի հիմայէսինտէ օլտուգլարը հալտէ , Սպանեասընդն Գատիչէ լիմանընա կիտէճէք իտի , լաքին Ֆրանսըզ ամիրալը՝ Ինկիլիզ տօնանմասընդն օ ճիհէթլէրտէ պուլունտուդունտան իսթիֆէրտար օլուպ , կէմիլէրի պիր

Յրանալըզ լիմանըննա իտխալ իթմէք իսթէտի ։

Ապանեօզ կէմիլէրինտէ պուլունան դաբթանլար վէ զապիթլէր , ամիրալ Շաթօ-Ռընօն պու գարարընա զարշը չէտիտէն բըրօթէսթօ իտէրէք , շայէտ ոճնանմանըն Գաստիչէ լիմանըննա կիթմէկի միւմքիւն օլմայզաա , Ապանիանըն շըմալի զարպի ճիհէթինտէ վագը , վէ մուահիտ հիւքիւմէթլէրի կէմիլէրի թէսարրուզընման սաղլամ օլան , Վիկո գոյունա կիթմէյի թալէպ իթտիլէր ։

Ամիրալ Շաթօ-Ռընօ , պու գարարը գապուլ իթմէք զաաֆիէթինտէ պուլունտու , վէ միւճիպինճէ գալեօնլար Վիկո գոյունա կիրտիլէր ։

Լաբին Վիկո գոյու , ոէօրթ եանը աչըզ պիր լիման օլուպ , գապիլի միւտաֆաա օլմասընըզընման , մուահիտին (դաշնակիցք) ոճնանմասընըն վիրուտինտէն էվվէլ , պէհէմհալ ալթունլարը պօշալթմագ իչճապ իթտի , վէ պօշալթմայա մէյտան տախի վար իտի . ֆագաթ արայա շայանը իսթիհզա պիր րէգապէթ մէսէլէսի կիրէրէք մուվաֆֆագ օլունամտըր ։

Պու արալըգ գաբթան նըմռ հիքմայէսինի գամ իլէ խուտուսի օլարագ պանա ամթը քէլամ խոուպ .

— Մուալլիմ էֆէնտի , վագտանըն նէքտիկերի իլէ սիլսիլէ (չղթայաշար) պէնտա օլտուզունա էյիճէ տըզգամ իսխյօրմուտունուզ տէյինճէ , պէն , իթա օլմնան պու թարիխ տէրսինին սէպէպինի հէնուզ պիլմէյէրէք .

— Էվվէթ էֆէնտիմ , տըզգամ տինլէյօրում , տէտիմ ,

— Էօյլէ իսէ տէվամ խէյիմ տէ՝ պագընըզ իշ նասըլ օլտու ։ Գաստիչէ լիմանը թհուճճարլարը , հայիզ պուլունտուգլարը պիր իմթհնաղ միւճիպինճէ , Հինտիսթանը զարպիտէն կէլէն հէր նէվի էմթասյը , քէնտիլէրինէ գապուլ իթմէկի լազըմ կէլմէյտէ իտի . իմտի Գալեօնլարըն կէթհիրտիլէրի էշնանըն , եանի ալթունլարըն , Վիկո գոյունա չըգարըլմասը հուգուգլարընա թէսարուզ տիմէք օլաճաղընտան պահա իլէ , Մասրիա հիւքիւմէթինէ պա արզուհալ շիքեայէթ իթտիլէր , վէ ախշամն կէմիլէրինին մահալի մէգբիւտէն թէպահա խոնճէյէ գատար , Գալեօնլարըն , ալթունն եհբին օլարագ Վիկո գոյունտա գալմալարընա սայըր , պէշինճի ֆիլիպ թարաֆընտան պիր էմիրնամէ ալմայա մուվաֆֆագ օլտուլար ։

Իմտի , պու գարար վէրիլմէք իզրէ իքէն , 1702 սէնէսի Հոլանտիէրինին եհրմի իքինճի կիւնու , Ինգիլիզ ոճնանմասը Վիկո գոյունա վասըլ օլտու . ամիրալ Շաթօ-Ռընօ , մայէթինտէ պուլունան գուվվէյի մէվճուտէսինին , ախշամնին գուվվէթինտէն բէք աչագը օլտուգունը պիլտիյի հալտէ , ասլա զաաֆիէթ կէօսթէրմէյուպ , քէմնի չէճաաթլա մուգավէմէթ իյլէտի . ֆագաթ մանղուվիյէթէ ախշար օլուպ , ալթուն եհբին սէֆինէլէրինին հէր հալտէ ախշամն էլինէ կէչէճէյինի կէօրինճէ , պիրտէն մէգբիւր Գալեօնլարը թօպա թութան , աթէշլէտի , թութուշտուրտու , վէ իչթէ պու սուրէթլէ մէգբիւր ճէսամ սէրվէթ՝ կէմիլէր իլէ պէրաբէր զարգ օլտու ։

Գաբթան նըմռ սիւքիւթ իթտի , պէն իսէ պու ֆըգբանըն պէնճէ օլան ճիհէթը մէնսաֆիյինի , հանկը նօգթատա օլտուգունը հալա անլամասըզըմնան .

— Էյ ոճնրա նէ՞ օլտու , տէյտու սօրտում ։

— Սճնրա չու օլտու քի , մուալլիմ էֆէնտի , օ հատտըզ հիսապսըզ ճէսամ սէրվէթի , Վիկո գոյունըն գատրընատա գալտը , չիմնի պիզ , մէգբիւր գոյընը տէ-

բանենաք պուլունուլօքուգ , վէ պու էսրարէ ակեահ օլմագ խէ . մահգա բէյինիգ մէրպուխ տըր , ոէսի ,

Գաբթան Նոճ պու սէօղլէրի սէօղլէսիքաէն սօնրա այագա գալգըր , վէ արգասընուան կիմմէքլիկի բէճա իմաս . պէն իսէ հէյճանըմը թէսակին իմմէյէ վագըթ պուլմուշ օլսուդումուան , մուամիլէյհին արգասընուան կիսուդ սալօնա կէչմիք , սալօն՝ գարանլըգճա իսի իսէ ոէ , ֆադամի աչըլմըլ օլան բէնչէրէքլէրին արգասընուան , ոէնիգին շուլէսար սուլարընը թէսնուչա իմաս .

Նօմիուլուսին էլէքմիրիք գիյասըլըլա եարըմ միկ մէսաֆէյէ գասար ոէնիգին սուլարը բարըլ բարըլ բարլամագա , վէ գումըլգ օլան գասըր սէրնա լայըգըլըլա կէօրինմէքտէ խէս . պիր գաչ թայիֆէլէր տալկըճ էմասըը կիչինմիշ օլսուգլարը հալտէ , եարը չիրիսմիշ ֆըչըլարը , գըրըլմըշ վէ չամըլմըշ սանտըգլարը , մուրուրի զէման իլէ բոզանմըշ վէ սիյահլանմըշ սէֆինէ բարչալարը արսընուան չըգարմագլա իչմիկալ խոիյօրլար իսի . Մէգքիր սանտըգլարսան վէ վարիլէրսէն հէր ալիճն վէ կիսմիշ փուլուչէլէրի , վէ մէսքիսքամը ճէսիմէ սէօքիւլիյօր իսի . թայիֆէլէր գասըը սէրնայէ սէօքիւլէն պու սէրմէքը ճէսիմէյի նիքէնիգ Նօմիուլուսէ թաչըյօրլար իսի , վէ հուսուսլէրինի պըրագըգ թէգքար կէչիյօրլար իսի .

1702 սէնէսի Հոկտեմբէրինին եիրմի իքինճէսէ , վուգու պուլան սէնիգ մուհարէբէսինին մէվգըննա պուլունսուդումուգու անլատըմ . Պուրսաա Սպանիա հիւքիմէթի հիսապընա սօլսուրսուլմուշ օլան ալիճն նիւքիս Վալէօնլար գարդ օլմուշլար իսի , վէ իչինէ գաբթան Նոճ , մահալի մէգքիսէ կէչիգ , պու ճէսիմ խապինէլէրի սաճրա մէգամընուան Նօմիուլուսէ սօլսու-

լուդօր իսի . Տէմէք վագթը լըլա Ամէրիգա պու ալիճնլարը եալընըզ գարթան Նոճ իչին կէօնտէրմիչ , էվվէլ , Ֆէրնանտո-Դօրթէզին գալէգէ չալըպատա , Բէրտուճնտէն գասագ իմմիչ օլսուդու պու հատսըզ հիսապընը էնէկանէ վարիսի գարթան Նոճ իսի .

Թայիֆէլէրին մէշգուլիյէթինի թէմինաչա իմմէյիգիգ էնսատէ , գարթան Նոճ թէպէսսիմ իսէրէք .

— Մուսդիմ էֆէնտի , ոէնիգլէրին պու սէրճէճ ճէսիմ սէրմէքլէրի հաղի օլսուդունը պիլիյօրսուն իսինիգ , ոէյսու սօրսուս .

— Էվվէլճ էֆէնտիմ , գասըը սէրնատէ պուլունան կիսմիշլին մըղսատըրընը , իչի պիրն թօճէլամօ գասատ թահմին իսիլսուիյինի պիլիր իսիմ .

— Պու թահմին բէք սօղրու տըր , լաքին օ ալիճնըլա կիսմիշլիս ոէնիգէէն չըգարմագ իչին վուդու պուլան մէսաբիճ՝ այընաճաղ հասըլմէճատան գիյասէ օլմագըլա , ասմատը եիւգիւնտէն բահալը ոէմէք օլուր . հալ պու քի պէն , ոէյսիլ եալընըզ պուրատա , իլլա իսարճատուա թէմինէն թէմինինա իչատ իմմիչ օլսուդում սայըը պինլէրճէ ոէնիգ գազալարընըն , վէ մուհարէպէլէրին մէվգըլարընա վարուգ , քէմալի սուհուլէճլէ ինսանլարընն գայգ իմմիչ օլսուդլարը վարմատը թօգլարըմ . իսնի միսիս Արինաքս , չու հալոէ պէնիմ միլէսարլարա մալիք պիր գէնգին օլսուդումը անլատընըգ ա՛ .

— Էվվէլճ էֆէնտիմ , անլատըմ , լաքին ոիվրնըգճա մաղսուրէն ոէրիմ քի , սիզ՝ Վիկտ գօյունը թէհարրի իսուգատա ալիճնլարը թօգլամագլա , ախիրէն թէշքիլ օլունան պիր չիրքէճին թէշէպպուսատճընատն էվվէլ տավրանմըշ օլսուն ուգ . տահա սօղրուսը , մէգքիր

չէրքեթէ ըէգաալէթ իթմիշ, վէ զարարընը մուճիպ օլմուշ օլսունուզ։

— Հա՞նկը չէրքեթթին։

— Օ չէրքեթթին քի, Սպանեա հիւքիւմէթի, պաթմըշ օլան Գալեօնլարընն թէհարրիսի իչին խուսուսի պէր իմթիյազ վէրմիշ տիր։ Շէրքեթը մէզբիւրէնին հիսաէտարլարը, ճէսիմ պէր սէրվէթ էլտէ իթմէք իւմիւտին-տէ տիրլէր։ Զիրա զարդ օլմուշ օլան պու սէրվէթին մէզալիղինի, պէշ եիւզ միլեօն դաուար թահմին իոէյօրլար։

— Պէշ եիւզ միլեօ՞ն մը, վաղաա պէր վաղթ վար իտի ամմա, չիմտի եօզ տըր։

— Օ հալտէ չէրքեթթին միւէսսիսլէրինէ իսապէր վէրմէք, եանի թահմինլէրինտէ եանըլմըշ օլսուդլարընը պիլտիրմէք, վաղիֆէյի ինսանիյէթ տիր զանն իտաէրիմ։ Մամաֆիհ իսապէր վէրիլտէտ, հիւանի սուրէթտէ թէլադդը իսուսդ իթմէյէճէքլէրի մէճհուլ տըր. օլա քի էճնիյէթ իթմէզլէր, քէնտի մէնֆաաթը իչին պիդի գանտըրմադ իսթէյօր սէրլէր, զիրա գումար օյունլարընտա զայդ իսէնլէր, բարտլարընտան զիյատէ, միմանէճէ օլան իւմիւտլէրին զայդ օլսուդունա թէէսիւֆ իսէրլէր։ Հէր նէ հալ իսէ, պու պադատէ պէնիմ իչին թէէսիւֆ իսէճէք պիր նօգթա վար իսէ, օ տա՝ պինլէրճէ ֆադըր ֆուդարանըն րէֆահը հալլէրինի մուճիպ օլադիլէն պու սէրվէթը ճէսիմինին, ֆայիտէսիզ պիր հալտէ գալաճադը մատտէսի տիր։

Զու ասն սէօզլէրիստէն գարթան նըմճընըն տիլկիր օլուդ կիւճէնակիյինի անլատըմ, զիրա մուստաֆէյ հիատէթ իլէ։

— Ֆայիտէսի՞զ մի գալաճադ, տէմէք քի պէնիմ կիսի պիր ատէմին էլինէ կէլմիշ օլան պու սէրվէթին,

ֆայիտէսիզ գալաճադընը զանն իսէյօրսունըզ, էօյլէ՞ մի. պու սէրվէթի քէնտի չահսըմ իչի՞ն մի թօրլայօրսուդ զանընընտասընըզ. նէ՞ րէտէն անլատընըզ քի, պէն անլերի հիւանի սուրէթտէ իսթիսնալ իթմէկ յօրսուդ. մուամէնէթ օլունճադ սէֆիլլէր, տէսթը հիմայէ ուզատըլմադա շայան պիչսրէլլէր, վէ ինթիզամը այրընճադ մադլումլարընը, բուչի զէմինտէ մէվճուտ օլսուդունը պի՞լմէյօրսուդ զանն իսէյօրսունըզ. խուլասայի քէլամ, հալա անլատմատընըզ քի...

Գարթան նըմճ պու սօն սէօզլէրի էրմնալ իթմէկյուդ սիւքիւթ իթտի. հալինտէն, լուզումընտան զիյատէ լագըրտը իթթիյինէ նատիմ օլմուշ կիպի անլաշըլըյօր իտի։ Մուամէլէյհ, բէք միւթէէսսիր պիր հալ իպրազ իթմէքտէ իտի, ֆագաթ պէն բէք է՛յի անլամըշ իտիմ քի, գարթան նըմճ, հէր նէ սէպէպ մէզանի օլուբտա օլսուն, հուրրիյէթ արամադ նէյէթի իլէ տէնիպլէրին ալմընա կիրմիշ օլսուդու հալտէ տախի, հալա ինսան գալմըշ, վէ ինսանիյէթին ֆէլաքէթինէ գարշը, հէնուզ գալպի միւքէտտէր օլուպ չարրըյօր իտի. պու հարիգ իլ ատէ զաթըն գալպինտէ ասնսուզ պիր չէֆգաթ վէ մէրհամէթ մէվճուտ իտի։ Խուլասայի քէլամ գարթան նըմճ, ինսանիյէթի նամը նամիսինէ չայան օլաճադ սուրէթտէ եաշայօր իտի։

Իչթէ օ զէման, պիր կիճէ սանտալըն՝ նօթիւլիւսէն այրըլտըղընը խաթըրլայըպ, գարթան նըմճընըն, տէնիպլէր ալմընատն թօրլատըղը ալթունլարը սանտալա տօլսուրուպ տա, պիչարէկճանըն իսթատընա կէօնտէրմիշ օլսուդունա տալա չիւպհէմ գալմատը։

Արթըդ, պու գարիպ ատէմին հագգընտա հըսս իթթիյիմ էսկի զանընիյաթի, քեամիլէն պինհիմտէն չըգմըշ իտի. մուամէլէյհի պաչգա սուրէթտէ թէլադդը իսէյօր իտիմ։

9

Ղայպ օլմուշ պիր գըքա.

Փեւրվարըն օն ոօգուզը օլան էրթէ կիւնիւն սա-պահը նէա-Լանտ օտաձա կիտաի. զաթէն մէրգուճըն վիրուտինէ ինթիլար խոյօր իտիմ։ Գանաատալըներն սիյ-մաը խօշնուտաուզլուգ իչմա ինթմէքտէ օլտուգու հալտէ.

— Է՛յ մուալլիմ էֆէնտի, նա՞սըլ օլտու, ոէհի։

— Նասըլ օլսուն, ոօսթում նէա, տիւնքի կիւն պահտըմըզ, եահոո թէսաահուֆ պիգե եավէր օլմաոը։

— Էվվէթ, պու մէլուն գաբթան, թամ ֆիւրար իտէճէյիմիզ տագըդաոա սէֆինէյի տուրտուրթոը։

— Էվվէթ ոօսթում նէա, չիւնքի քէնտի սարրա-ֆըյըլա իչի վար իտի։

— Սարրաֆը՞ մը։

— Եահոո տահա ոօղրուոը քէնտի պանգաոըն զիյարէթ ինթտի. պահրը Մուհինթին գաաըրնը տէմէք իսթէրիմ ազիգիմ նէա, զիրա գաբթան նըմծներն պու-րաաաքի սէրվէթի, պանքէրլէրին գաոալարընտան չօգ զիյատ էյիհէյէթլի պիր մահատէ պուլունմագտա տըր։

Օ վագըթ Գանաատալըյը ֆիւրար նիյէթինտէն ֆա-ըիգ կէթիրիգ տէ, նօթիւլիւատէն մուֆարէգաթ իթմէք էֆքեարընտան վազ կէչիրթմէք էմէլի իլե, իլք ագչամ-քի կիւզալ իտէն վագաալարը հէքեայէ իթտիմ. ֆա-գաթ պու հէքեայէտէն պիր հիւքմի նէթիճէ հասըլ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլամաաըմ. զիրա Նէա-Լանտ, եա-լընըգ քէնտի հիսաալընա օլարագ վ.իկո գոյունըն մու-հարէպէ մէյտանընը զիյարէթ իտէմէիգ օլտուղու ի-

չին ֆէնտա հալտէ միւքէտտէր օլուպ պէյտանը թէէսիւֆ իթտիքտէն ոօնրա.

— Նիհայէթ պէնճէ հէնուզ հէր ֆըրսաթ զայպ օլմուշ տէյիլ տիր, պաշգա վագըթ մուվաֆֆագ օլա-պիլիրիգ, իհթիմալ քի լազըմ կէլտիյի հալտէ հէման պու ագշամ...

— Նօթիւլիւսէն խաթթը հարաքէթի նօգթաւրնը պիլիյօրմուտունըզ։

— Խայր։

— Օ հալտէ, պուլունտուզումուզ նօգթայի ան-լամագ իչին էօյլէնէ ինթիզար իթմէկիյիգ։

Նէա-Լանտ, Գօնաէյլին նէզտինէ վարտը, պէն տէ ոօնրա սալօնա կէչիպ բուտուլայա պագտըմ. Նօթիւ-լիւս ճէնուպը զարպի ճիհէթինէ կիտէյօր իտի, տէմէք էվրօբայը արգամընզտա պըրագարագ բիւճաթ իտիյօր իտիք։

Սապըրսըզլըգա թայինի մէվգը իտիմէտինէ ինթիզար իտիյօր իտիմ. ատաթ օն պիր պուչուգտա ատ խագինէյէրի պօչանըպ, Նօթիւլիւս, պահրը Մուհինթին սաթհընա չըգտը։ Տէրհալ կիւվէրթէյէ գօչտուտ, Նէա-Լանտը կիւվէրթէտէ պուլտուտ. Գանաատալը պէնտէն էվվէլ տավրանմըշ իտի։

Արթըգ գաբտաան էսէր կէօրիւնմէյիպ, էթրա-ֆըմըզը հատտ ու բայանը օլմայան Օգիանոս իհաթա իթմիշ իտի։ Ուֆուգտա պիր գաչ թանէ եէլքէնէլը միչահէտէ օլունույօր իտի, չիւպհէսիզ պու կէմիլէր միւտահիտ լիւզկնար իլե Իմիւտ պուրնունը կէչմէք իչին, Սանրօգ պուրնունա ոօղրու կիտէյօրլար իտի։ Հէվա զայէթ պուլութլու օլմագըլա, ֆուրթունա զու-հուր իտէճէյի մէլհուզ իտի։

Նէա-Լանտ՝ զայէթ հիտտէթլի օլտուղու հալտէ,

կէօղէրինի , սիս իլէ գարլը օլան ուֆուգա հասր իտիպ, միչթագ օլտուղու գարայը կէօրէճէյինի իւմիւա իտիյօր իտի ։

Էօյլէն տուլարընտա , աֆիթապը այէմթապ պիր տագըգա գատար արպը տիտարը բիւր էնվար իթտի , Իքինճի սիւվարի պունտան իսթիֆատէ իտէրէք , կիւնէչին իրթիֆաբընը ալապիլտի . պատէհու տէնիպ տաղլար կիպի տայկալար իլէ միւթէմէվվիճ օլտուղունտան աշաղը էնտիք , վէ գանատլար գաբանտը ։

Պիր սաաթ սօնրա խարթայա նագար իտէրէք , Նօթիւլիսին մէվգըընը , 16 տէրէճէ 17 տագըգա թուլ, վէ 33 տէրէճէ 22 տագըգա արպ տայիրէլէրինտէ օլտուղունու կէօրտիւմ քի , օ հալտէ էն կագընն գարատան 150 ֆարսախ ուզագ պուլունտուղումտան , ֆիրար իթմէք գապիլ օլամայաճաղը հասէպի իլէ , արթըգ Գանատալը տօսթումտուն հիտատէթ ու չիտատէթին տէրէճէսինի թարիֆտէն իսէ , գարիյնի քիրամընն թէէմիւլիւնէ իհալէ իտէրիպ ։

Պէնիմ իսէ , օ գատար մահզուն օլաճագ սէպէպիմ եօգ իտի , պիլաքս գալպիմին իւզէրինտէն ադըր պիր եիք գալտըրըլմըշ կիպի , միւսթէրիհէն միւթատըմ օլան իշ իլէ մէշղուլ օլմայա պաշլատըմ ։

Ագշամ սաաթ օն պիր պուչուգ սուլարընտա , մէմուլին զայրի օլարագ գարթան նըրճընըն վիպիթասընը գապուլ իթտիմ . մումանիէյհ , սօն տէրէճէ պիր նէզաքէթ իլէ , իլք կիճէսի կէճ վագթա գատար օթուրտուղումտան տօլայը , րահաթսըզ օլուպ օլմատըգըմը սիվալ իթմէսի իլէ , խայր , տէյտ ճէվապ վէրտիյիմտէն ,

— Մաաէմ էօյլէ իսէ , սիպէ շայանը մէրագ պիր թէնէզպիւհ թէբիիճ իտէճէյիմ , տէտի ։

— Պույուրուն , գարթան էֆէնտի ,

— Սիպ չիմտիյէ գատար գաարը տէրեայը կիւնտուզ կէօղիւ՝ եանի կիւնէչին զիյասը իլէ թէմաշա իթտինիպ , պիր տէֆատա կիճէնին գարանլըզընտա կէզմէք իսթէ՞րմիսինիպ ։

— Բէք մէմնուն օլուրում ։

— Լագին պու կէզմէնին ադաճըդ միչկիլ օլաճաղընը պիպ չիմտիտէն խապեր վէրմէք իսթէրիմ , գիրա ուզուն միւտատէթ պօզուգ հօլլարտան եիւրիյէճէյիմիզտէն մատէ , էրէյիճէ եիւքսէրէք պիր տաղա տա չըգաճաղըզ ։

— Տօղրուտու գարթան էֆէնտի , պու սէօզիւնիւզ պիւսպիւթիւն մէրագըմը արթըրտըզընտան , հէր նէտէ օլտա րէֆագաթընըզտա պուլունմադ չէրէֆինէ նայիլ օլմագ իսթէրիմ ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ մուալլիմ էֆէնտի , օ հալտէ պույուրուն , կիտիպ տայկըճ էլպիսէէրիմիզի կիյնէլիմ ։

Էլպիսէ օտասընա կիթտիյիմիզտէ , կէրէք արգատաշլարըմընն , վէ կէրէք թայիֆէլէրտէն հիչ պիրինին պիզե րէֆագաթ իթմէյէճէյինի անլատըմ , գարթան , նէտի եախօտ Գօնսէյլի պէրատէր ալմագլըզըմը թէքլիֆ իթմէմիշ իտի ։

Պիր գաչ տագըգա զարֆընտա տայկըճ էլպիսէէրինի կիյինտիք . զիյատէճէ հէվա տօլտուրտուրմուշ օլան ալաթը թէնէֆֆիւսիյէլէր ուժուզումուզտա եէրլէշտիրլտի , լագին ալաթը թէնվիրի կէօրէմէտիյիմտէն , գարթանա .

— Ֆէնէր իսթիտալ իթմէյէճէ՞քմիյիզ , տէյի սօրտուղումտա , գարթան նըմօ .

— Խա՛յր , զիրա ալաթը թէնվիրէ իհթիյաճըմըզ օլմայաճագ տէյտ ճէվապ վէրտի ։

Սէօղիւմիւ եանլըշ անլատը զանն իթտիմ. ֆագաթ իթիրազէ մէյտան պուլամատըմ, չիւնքի գաբթանըն պաշը մահֆազայէ կիրմիշ իտի. էլպիսէմի կէյինտիքտէն, վէ պաշըմը մահֆազայէ կէչիրտիքտէն սօնրա, էլիմէ ուճը սիվրի տէմիրլի պիր պասթօն վէրտիքլէրինի հըսա իթտիմ, պիր գաչ տագըդա սօնրա մուգատտէմա թարիֆ իլէտիլիմ միւթաա օլան մուամէլաթ իճրա իտիլիպ, պահրը Մուհիթի Ազլասինին գաարըննա էնտիք. պու մահալին, իչ եիւզ մէթրօ գատար տէրինլիյի վար իտի.

Վագըթ եարը կիճէյի պուլմուշ իտի, սուլարըն տէրունի զայէթ գարանլըգ իտի իսէ տէ, գաբթան նըմօ, նօթիւլիւսաէն իբի միլ ուզագտա բարլամագտա օլան գըրմըզը վէ կէնիշճէ պիր նօգթա կէօսթէրտի, պու աթէշ նէ՞ իտի, նէ՞տէն հասըլ օլույօր իտի, նի՞չին վէ նա՞սըլ սու իչինտէ սէօնմէտէն եանապիլիյօր իտի. քէնտի քէնտիմէ իթտիյիմ պու սիւալլէրէ հիչ պիր ճէվապ պուլամամագտա իտիմ. մա մաֆիհ նիմ սուրէթտէ օլմագլա պէրապէր, մըգտարը քհաֆի էթրաֆըմըզը թէնվիր իտիյօր իտի, չօգ կէչմէտէն կէօզէրիմ պու զարիպ չուէյէ ալըշտըզընտան, Րիւմքէօրֆ ֆէնէրինէ իհթիյաճըմըզ օլմատըզընը թէսլիմ իթտիմ.

Գաբթան նըմօ իլէ եան պէ եան օլարագ մէգքիւր չուէյէ տօղրու իլէրլէյօր իտիք. էվվէլա տիւզ օլան զէմին, եավաշ եավաշ եիւքսէլիյօր իտի. պասթօնլարըմըզա տայանմըշ օլտուղումուզ հալտէ, իրի՝ ֆագաթ աղըր աղըր ատըմլար ալըյօր իտիք, չիւնքի այագլարըմըզ, էքսէրի եօսունլար իլէ գարըշըգ պիր նէվի քիլտէն չամուրա պաթըյօր իտի.

Պէօյլէճէ իլէրլէմէքտէ իքէն, պաշըմըն իսթիւնտէն պիր նէվի շագըրթը իչիթտիմ. պու սէտա, պաղը պազը արթարագ չամլամայա թահվիլ օլունույօր իտի. Զօգ կէչմէտէն պունըն սէպէպինի անլատըմ, սաթըր տէրեայէ՝ տօլու իլէ գարըշըգ չիտտէթլի պիր եաղմուր եաղըյօր իտի. ղայրի իհթիյարի օլարագ ըսլանաճաղըմ զանն իթտիմ, նէ՞ զարիպ ֆիքիր... սույըն իչինտէ ըսլանմագ. տօղրուսը չու մինաասիպէթսիզ ֆիքիրէ կիւմէքտէն քէնտիմի մէն իտէմէտիմ, ֆագաթ չուրասը մալիմ օլմալը քի, ինսան՝ գալըն տալկըճ էլպիսէսի իչինտէ քէնտինի սուտա զանն իթմէզ, վէ բույի արզտաքի հէվայի նէսիմիտէն, տահա սագիլ պիր հէվա տէրունինտէ զանն իտէր.

Եարըմ սաաթ գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա, զէմին սարըլըգա թահվիլ օլտու. գօրայլար, ուֆագ վէ տիւզ գապուգլը հայվանաթ իլէ պօլիպլէր, եագամօզլարըյա եօլումուզը խաֆիֆ սուրէթտէ թէնվիր իտիյօրլար իտի. թաշ եըղընթըլարը կէօրտիմ քի, միպալաղասըզ օլարագ պիր գաչ միլճօն հայվանաթը նէսպաթիյէ, վէ գուրպաղը եունը թապիր օլունան պիր նէվի եօսուն քէօքլերի իլէ էօրթիւլմուշ իտի. զէմինտէ պուլունան մարուլլուգ, վէ սագլըզըն իւզէրինէ պաստըգճա, այագլարըմ սըգ սըգ գայըյօր իտի. հիչ շիսպհե եօգ քի, էկէր էլիմտէ պասթօն օլմասա իտի, պիր գաչ տէֆա տիւշէճէք իտիմ. Արգամա պագտըգճա տայիմա Նօթիւլիւսին՝ մահիթապ ըէնկինտէ օլան ֆէնէրինի կէօրիւյօր իտիմ քի, եավաշ եավաշ տիւշարը զասֆ օլույօր իտի.

Զիբը իթտիյիմ թաշ եըղընթըլարը, գասրը տէրեայէ թաճիսպէ շայան պիր ինթիզամ իլէ տիզիլմիշլէր իտի. ասա սըրա կէնիշ իզլէր կէօրիւյօր իտիմ քի, ինթիհալարը գարանլըգտա զայպ օլտուղունատն, թուլունը թահմին վէ քէշֆ իթմէք միւմքիւնսիզ օլույօր

իսի. վէ տահա զարիպ օլարագ, այաղըմտաքի չիզմէ-նին գուրշունլու էօքճէլէրի իլէ, քէմիք եըզընթըլարը իւզէրինէ պաամագլա, չաթըրտայարագ գըրըլտըգլա-րընը հըլա իսիյօր իսիմ. աճապա տէրունինտէ կէզմի-յիմիզ շու վաախ տահրա նէ՞ իսի։ Պունը գաբթան նը-մոյա տօրմագ արզուսը յըլա տուզան օլույօր իսիմ, ֆա-գաթ մուսաիլէյհին տէրունը տէրտաոէ պուլունտուղու վագըթ, արգատաշլարը յըլա թէսաթիկի էֆէնտի իթմէկի-նէ էլվէրիշլի օլան իշարէթի լիսանէ հէնուզ ակհաս օլմատըղըմտան, արզումա մուվաֆֆագ օլամատըմ։

Մանաֆիհ եօլումուզու իրայէ իտէն մէզքիւր գըր-մըզը շուլէ, կիթաիքճէ քէսալը ճէսամէթի իտէրէք, ու-ֆուգը քեամիլէն թէնվիր իսիյօր իսի։ Թահտէլ պահր պուլունան պու աթէչ օճաղը, պէնի տէրճէյի նիհա-յէտէ պիր մէրագա տիւչար իսիյօր իսի. աճէպա է-լէքթրիք թէսէսիր՞ մի իսի, աճէպա հէնուզ տիւնեա-նըն ալիմլերինէ մէճհուլ օլան պիր մէնզարէյի թապի-յէ՞ մի իսի, եախօտ պու աթէչին հուտուլի զըմիրնտա ինսանլարըն մէտհալի՞ մի վար իսի, (տօղրուսը պուտա խաթըրմտան կէչտի), աճէպա գաարը տէրտաոէ գաբ-թան նըմճնըն, քէնտի կիպի տուրէթը զարիպէտէ եա-շայան րէֆիգլերինէ վէ տօսթլարընա՞ մը թէսաոիւֆ իտէճէյիսիմ, վէ պունլարը զիյարէթի իթմէ՞ք մի իս-թէյօր իսի. աճէպա քիւրէյի արզըն սէֆալէթինտէն օսանարագ, իսթիրահաթ իթմէք նիյէթի իլէ, գաարը տէրեայէ իլթիճա իթմիշ օլան ատէմլէ՞ր մի կէօրէճէ-յիմ... կէօղիւմիւն էօնիւնտէ պուլունան, վէ հէր հալ-տէ մուճիզէ գապլինտէն օլան պու մէնզարէյի ֆէվ-գէլատէնին թէսէսիր իլէ, զիհնիմ՝ պու կիպի մէճնու-նանէ, վէ իթիմտաոէ զայրի շայան ֆիքիրլէր իլէ մուզ-թարըզ օլմագտա իսի. մանաֆիհ ագլ ու ֆիքրիմ շու

հալտէ պուլունտուգճա, շայէտ գաբթան նըմճնըն գաարը տէրտաոէ թէսիայիւլ իթտիլի թահտէլ պահր չէհիրլերին պիրինէ թէսաոիւֆ իթտէմ իսի, օ գատար տիւչարը հայրէթի օլմայագագ իսիմ։

Եօլումուզ կիթաիքճէ այարընլանըյօր իսի, իպթի-տա կէօրտիւյիւմ մէզքիւր խաֆիֆ սուրէթտէ բարլա-յան, վէ թէորիճէն պէյազլանարագ քէսալը ճէսամէթ իտէն ըշըգ, աէքիդ եիւզ այագ եիւքսէլտիլի օլան պիր տաղրն թէրքսինտէն զուհուր իթտիլինի կէօրտիւմ. ֆագաթ պէնիմ կէօրտիւկիւմ շէյին, սու թաապագա-լարընըն շէֆֆաֆիլյէթինտէն հասըլ օլան պիր շուլէյի խէյալի օլտուղունու անլատըմ. իյզահը գապիլ օլմա-յան պու զիյանըն մէնպաը, եախօտ ասըլ օճաղը, մէզ-քիւր տաղրն արգա ճիհէթինտէքի սաթհը մայիլի (զա-ռիվայը) իշղալ իսիյօր իսի։

Գաբթան Նըմճ, պիլա թէրքտտիւտ պահրը Մու-հիթի Աթլասինին գաարընըն պու գըսմընը թէշդիլ ի-տէն շէրբէշիք եօլլարտան իլէրլէյօր իսի. մուսաիլէյհ պու գարանլըգ եօլլարը շօգ կէզմիշ օլմադըլա, շիպ-հէսիզ զայագ օլմայագադըմըզտան, քէսալի իթիմտաս վէ էհինիյէթ իլէ քէնտիսինէ սալիք օլույօր իսիմ. էօնիւմ սըրա կիթմէքտտէ օլան գաբթանընն, գարանլըգ սուլար իշինտէ թէճէսսիւմ իտէն իրի վիճուտինի կէօրիւպ հայրէթ իտէր, վէ պու զարիպ սատէմի, մնասալարտա սէօյլէնէն տէնիզ բէրիլէրինտէն պիրի կիպի թէլագգը իսիյօր իսիմ։

Տաղրն էթէյինէ վաախ օլտուղումուզտա, եարը կիճէյի պիր սաաթ կէշմիշ օլմալը իսի. տաղտան եօ-գաարը չըգմագ իշին, վաախ պիր գօրուլուղըն զայէթ չէրբէշիք օլան եօլլարտան եիւրիւմէք իյճապ իսիյօր իսի։

Էվվէթ, գուրումուշ վէ հաբրագըլը աղաճլար իլէ տօլու պիր գօրուլուգ, պու իրի ուֆագ աղաճլարըն ճիւմլէսիտէ, միւտաէթը մէտիտէ սուլըն թահսը թէէսիրինտէ գալարագ մահէնլէնմիշլէր իտի. քէօքլերի եէրտէ, վէ տալլարընա սիյահ քեաղըա բարչալարը հաբըշտըրըլմըշ կիպի կէօրիւնէն, վէ սիվրի սիվրի տիքիլիպ տուրան պու աղաճլարըն հէր պիրի պաթթալ պիրէր քէօմիւր բարչալարը, վէ գօրուլուգ, հախօտ օրման տախի, պիւթիւն պիւթիւնէ պիր քէօմիւր մատէնի օճաղընա պէնզէյօր իտի.

Գօրուլուգուն տէրունինտէքի հօլլար հօսուն վէ սաղըգլա տօլմուշ օլուպ, պունլարըն արասընտա հատըզ հիսապըզ ուֆագ հայվանաթը գաշըկէ (ողլըկապաճանք) էօթէ պէրի հարաքէթ իտէյօրլար իտի. եէրէ տէվրիլմիշ աղաճ քիւթիւքլէրինի աթլայարագ, գայալարը թըրմալայարագ, պիր աղաճտան տիկէր աղաճա ուզանմըշ տէնիզ սարմաչըգլարընը էլիմ իլէ գօբարարագ, վէ տալտան տալա գուշ կիպի ուչուշան պինլէրճէ պալըգլարը իւրքիւտէրէք կիթմէքտէ, վէ քէմալի հայրէթիմինէն նաչի, էօնիւմ արըա կիտէն վէ գաթան հօրղունլուգ պիլմէյէն րէհպէրիմ կիպի, պէնտէ ասլա հօրղունլուգ հըսս իթմէմէքտէ իտիմ.

Ա՛հ, նէ հայրէթէնկիզ մէնզարէ, սուլարըն տէրունինտէ օրմանլարըն վէ գայալարըն լէվհայի հայրէթպախչասընըն, պունլարըն գարանլըգ վէ միւտհիշ օլան իշ թարաֆլարընը, սուլարըն գուվվէյի իհթիզազիյէսի (ցոլացիկ զօրութիւն) իլէ, չուլէսի թէզայիւտ պուլան օ զարիպ զիյանըն աքսէնտաղ օլմասըյլա, գըրմըզը պիր րէնկ քեապ իտէն թէբէլէրինի նա՞սըլ անլաթմալը, նա՞սըլ թարիֆ իթմէլի... իւղէրինտէ աթլատըղըմըզ գար բարչալարը կիպի գայալար, տէրին կիւրիւլթիւ-

լէր վէ միւտհիշ սէտալար չըգարարագ թէքէրլէնմէքտէ, վէ սաղտա սօլտա, էօյէ գարանլըգ վէ տէրինլիկի կէօրիւնմէյէն էօյլէ հէնտէքլէր աչըլմագտա իտիքի, ինսան պագտըգճա պաշտան այադա գատար թիթրէմէտէն քէնտիսինի ալամագ, նէր նէր ինսանլարըն նէտը միւտահսէլէսի իլէ աչըլմըշ կիպի վասի մէյտանլար կէօրիւնիւյօր իտի, պէն իսէ քէնտի քէնտիմէ պուրալարտա իգամէթ իտէն ինսանլարտան պիրիսի, աճէպա պիրտէն պիրէ գարշըմա չըգմայաճա՞գ մը տէյօր իտիմ.

Լաբին գաբթան նըմօ, տուրմայըգ տաղտան հօգարը իլէրլէյօր իտի. պէնտէ կէրի գալմագ իսթէմէյիպ, քէմալի ճէսարէթլէ միւմահիլէյհէ սալիք օլույօր իտիմ. Պասթօնըմ ըէք իշիմէ հարատը, պիր հանըշա ատըմ ալմագ, մագալլահ պէնի՝ էթրաֆըմըզտա պուլունան, վէ ուճը պուճաղը կէօրիւնմէյէն տէրին ուչուրումլարըն պիրինէ տիւչիւրէպիլիր իտի. Հալ պու քի պէն գալի ատըմլար իլէ վէ պաշ տէօնմէսի հըսս իթմէքսիզին ճէսուրանէ եիւրիյօր իտիմ. Պաղէն էօյլէ խէնտէքլէր աթլայօր իտիմ քի, տէրինլիյի, պէնի քիւրէյի արզըն սօն թասագասընտաքի պուղլուգա գատար կէօթիւրէպիլիր, տէեէմ, պէլքի միւպալաղա իթմիշ օլմամ. Պաղէն պիր կիրտասիտան տիկէր պիր կիրտասըն իւզէրինէ հաթըրըլմըշ աղաճ քիւթիւքլէրի իւզէրինտէն, այադըմըն ալթընա պտգմագօրզըն կէչիյօր իտիմ. չինքի կէօղլէրիմ, էօնիւմտէ աչըլան հարիգ իւշտէ մէնզարէյէ մահթուճ օլարագ, թէհլիքէյի կէօրմէյէ մէյտան պուլամայօր իտի. Կիթմէկիյիմիզ հօլուն իւզէրինտէ, պիր սուրէթի զայրի մունթազամտտէ քէմէրճարի էյիլմիշ գայալար կէօրտիւմ. պունլար զանն իտէրսին քի, գանունը մուվազէնէթէ (հաւասարակշռ-

ուսթեան օրէնք) իթաաթ իթմէմէք գուվվէթինի հայիզ իտիլէր։ Պու էյիլմիշ գայալարըն արտարնտա, գուվվէյի չէտիտէ իլէ բիւսկիւրիւլէն ֆիսքէյլէր չէքլինտէ ազտճլար պիճմիշ օլուպ, նէքտիկէրինին տէվրիլմէմէյինէ մէտար օլույօր իտի։ Ֆէզալիք էօյլէ թապիյի գուլէլէր, վատի սէտլէր, վէ գալէ տիվարլարը, օ տէրէճէ էյիլմիշլէր իտի քի, սույըն խարիճինտէ օլսա, մէրքէզը սրգլէթ գանունը (կէդրոնական ծանրութիւն) միճիւալինճէ, հէյէթը հապըրէլէրինի մուհաֆազա իթմէք ասլա միւմքիւն օլմազ։

Սուլարըն գուվվէյի սրգլէթի էսէրի օլան պու զարիպ ֆարգը, մէկէր պիզդաթ քէնտի վիճուտիմտէ հրսս իթմէյօրմու իտիմ. գիրա կէյտիկիմ ազըր էլպիսէլէր իլէ, եէր իւզէրինտէ կէզմէք ղայէթ միւշկիւլ օլաճագ իքէն, պիլաքս սույըն իչինտէ ատէթա տող քէչիսի կիպի քէմալի խըֆֆէթ (թէրթեւութիւն) իլէ տիք եօգուչարտան եօճաղը չըգայօր իտիմ։

Թահտէլ պահր իչպու ատյահաթըն հէքեայէսինի եազտըղըմ վագըթ, բէք չօղունըն ինանմայաճագլարը-նը բէք ալա պիլմէքտէյիմ, լաքին նէ՞ պէյիս վար, պէն վիճուտի նագաալիլ վէ ղայրի միւմքին կէօրիւնէն, ֆագաթ հագըգի վէ բէտտի ղայրը գաալիլ օլան չէյլէրին նագիլէյիմ (պատմել), պէն բիւյա կէօրմէտիմ, պունլարը թէմաշա իթտիմ, հրսս իթտիմ։

Նօթիւֆիւտտէն չըգտրըլմըզտան իքի սաաթ սոնրա, ազտճլըգ խաթթընը կէչմիշ օլուպ, պաշըմըզտան եօգարը եիւգ այագ գատար եիւքսէլմիշ օլան տաղըն թէբէսինի կէօրիւյօր իտիք քի, արգասընտա պուլունան բարլագ զէյանըն իւզէրինէ գարանլըգճա պիր կէօլկէ սալըվէրմէքտէ իտի. թաշ քէսիլմիշ օլան պաղը ազաճ քիւթիւքլէրի, էօթէյէ պէրիյէ պըչրայարագ եուվարլանըյօր իտի, եիւքսէք օթլար արտարընտան պալըգլար սիւրիւ սիւրիւ, պիրտէն պիրէ ավճընըն թէգարրուպընը հրսս իտէն գուշլար կիպի եէրլէրինտէն ֆըրլանըպ գաչըչըյօրլար իտի, քիւմէ քիւմէ ղայէթ ճէսիմ գայալարըն իչինտէ, տէրինլիյի թահմին օլունմայան, ույուգլար (խոռոչ), հէնտէքլէր, իչլէրի կէօրինմէյէն տէլիքլէր վէ մաղարալար վար իտի քի, պու հավինտաք տէլիքլէրին տէրունինտէ սաքին օլան հայվանաթըն, տէհչէթամիզ գըմըլտայըչլարը հրսս օլունույօր իտի։ Ա՛րա սրրա եօլումը սէտտա իտէն ղայէթ իրի ըստագօզլար իլէ եէնիկէճլերի կէօրտիւքճէ, թիւյլերիմ իւրբէրմէքտէ, վէ տէհչէթամիզ մագասարընը գարամանլարընտան հասըլ օլան չագըրթըյը իչիտինճէ, տամարլարըմտա գանըմ տօճմագտա իտի, գաթը գարանլըղըն իչինտէ պինլէրճէ բարլագ նօգթալար կէօրինիյօր իտի քի, պունլար, մաղարալարա չէքիլմիշ պայէթ պաթթալ հայվանաթը գաչրիյէ, վէ է՛ի մ՛ղրագը ասկէրլէր կիպի տիքիլիպ տուրմագտա, վէ այագլարընը սալատըգճա, նէքտիկէրէ չարըչան զէնճիր կիպի սէտալէր չըգարան պաթթալ ըստագօզլարըն կէօզլէրի իտի։ Հէլէ գունտագլարը իւզէրինէ գուրուլմուշ թօգլար կիպի պիր վազիյէթի միւտհիչէ քէսպ իտէն չաղանօզլար իլէ տէհչէթլու բավուրեալարը, եախօտ ուզուն բէնչէլէրի, նէքտիկէրինէ սարըլան իրի էրլանլար կիպի սալատճագտա օլան ճէսիմ ըսխթաօթլարը կէօրտիւքճէ, պաշտան այագտա գատար թիր թիր թիթրէյօր իտիմ։

Հէնուզ թանըմատըրմ վէ պիլմէտիյիմ, գատը տէրեայէ կէօմիւլմիշ օլան պու գըթա նէ՞րէսի իտի. Թահտէլ պահր, վիճուտլերինէ պիր իքինճի գապուգ թէշքիլ իտէն թաշլարըն արտասընտաքի, մէգքիւր գա-

պուգլը հայվանաթ, հա՞նկը ճրնաա մէնաուպ իտիլէր, թապիաթըն, թա պու տէրէճէ քէսպը ճէսամէթ իթտիրտիլի պու հայվանաթը միւտհիշէ, պահրը Մուհիթին սօն թապագ-ալարընաա, գա՞չ ասըրլարաան պէրի եաշըյօրլար իտի։

Արթըգ ուզուն միւտտէթ տուրուպտա, թաչլար արաասընաա կիզլէնմիշ օլան ճանավարլարըն էնվայինի թէտգըգ իտէմէզ իտիմ, լաբին գարթան Նըմռ, պու մախլուգաթը միւտհիշէ իլէ թէքլիֆսիզլիք բէյտա իթմիշ օլմազըլա, ասլա չէքինմէյօր իտի։ Տաղըն իլգ թապագ-ասընա վասըլ օլմուշ իտիք, պուրատա տախի պիր չօգ մէմուրին զայրի մէնզարէլէր պէնի պէքլէյօր իտի, էօյլէ հայրէթէֆզա խարապէզարլար կէօրիւնիւյօր իտի քի, պունլար խալլագը ճիհանըն (Ադարիչ) տէսթը Իլահիի իլէ տէյիլ, իլլա ինսանլարըն էլի իլէ եաբըշմըշ օլաճաղընա չիւպհէ իտիլէմէզ իտի. վասի թաչ եըղընթըլարը իչինտէ, պիր թագըմ քէօչքէլէր իլէ բուրթխանէլէրին էպնիյէյի պագըյէսի, խէյալ մէյալ սէչիլիյօր իտի։ Պու վիրանէլէրին իւզէրլէրի, թաղէ չիչէքլէր, նիւշվէնիւմա օլան հայվանաթը նէպաթիյէ, վէ սարմաչըգ եէրինէ՝ եօսունլարտան վէ սաղլարտան միւթէշէքքիլ, պիր նէպատաթ բէրտէսի իլէ էօրթիւլմիւշ իտի։

Ֆագաթ գաարը տէրևայէ զարդ օլմուշ օլան պու արագի, քիւրէյի արզըն հա՞նկը գըսմընա մէնաուպ իտի, գուրունը էվվէլիյէ (նախապատմական) մախսուս թաչ սօֆրալարը կիպի օլան պու ճէսիմ թաչլարը վէ գայալարը քիմ տիզմիշ իտի, խիւրտուխաչը օլան պու պինալարը հա՞նկը գավմ իտմալ իթմիշ իտի։ Եա՛ Բապիմ, նէրէտէ պուլունույօր իտիմ, գաբթան Նըմռնըն քէյֆի պէնի նէ՞րէլէրէ կէթիրմիշ իտի։

Գաբթանը իսթիճվապ իթմէք արզուսըլըա սուզան օլույօր իտիմ, լաբին միւմքիւն օլմատըղընտան, հէման գօլունտան թուրթուպ ալը գօյմագ իսթէտիմ. լաբին մուսահիլէհ պաշընը սարսարագ, վէ տաղըն սօն զէրվէսինի (վերջին կատար) կէօսթէրէրէք.

— Արգամ սըրա կէլինիշ, պիր ազ տահա եիւրիւյինիւշ, մանսասընը իրայէ իտէր իչարէթլէր իթտի։

Սօն պիր զայրէթ տահա իտէրէք մուսահիլէյհի թէագըպ իթտիմ, վէ պիր գաչ տագըգա սօնրա, օն մէթրօ գատար եիւքսէքլիյի պուլունան գայալըղը թըրմանա թըրմանա, տաղըն թէրէսինէ վասըլ օլապիլտիմ։

Տաղըն թէրէսինտէն, կէչտիյիմիշ մահալէ նասպը նազար իտուպ, զէմինտէն սէքիշ եիւզ այագ գատար եիւքսէք, ֆագաթ արգա ճիհէթինտէքի սաթը մայիլին (գառիվայր), պահրը Մուհիթի Աթլասինին իչի գամ տէրինլիյինէ գատար նազըր օլունտուղունու անլատըմ։ Նազարըմ, չիտտէթլի պիր չիմշէք բարըմթըսըյըա բարլայան, վէ ուճու պուճաղը կէօրիւնմէյէն պիր վիւսաթէ աթֆ օլունտու։ Տաղըն թէրէսինտէն էլլի այագ գատար աշաղըտա, միւթէատիտ թաչլարըն վէ գայալարըն իչինտէ, կէնիշ պիր մէճրայի աթէշֆէշան (հրաբերան, կամ հրային ակոս) կէօրտիւմքի. աթէշտէն սէլ կիպի՝ սուլարըն տէրունինէ, մէվատը միւզապէյի մատէնիյէ(լավա) սաչըրըյօր իտի, իչթէ պու ճէսիմ վօլգան (Հրաբուխ) քէնտի վազիյէթի իլէ, զայէթ պաթթալ պիր մէչալէ կիպի, զէմինին էն տէրին ճիհէթինտէն, թա ուֆաւգըն սօն հուտուտունը թէնվիր իտիյօր իտի։

Թահտէլ պահր օլան պու վօլգան, ալէվսիզ օլարագ եալընըզ մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէ սաչըյօր իտի, ալէվ կէօրիւնմէյօր իտի, զիրա ալէվին հու-

սուլի, մէվլէտէլխուտուսէյի (թիթուաճին) հավի պուլունան հավայէ միւթէվագրիճ տրը. ֆագաթ մէզիւրը մէվատտը միւզապէ (լավա) հատտը զաթինաէ աթէշ ալէվի՛ հասըլ իտէն մէվատտը միւհիթէվի օլտուղունտան, պէյազըմտը պիր գըրմըզըլըղա գատտար վասըլ օլմայա, վէ սուրէթը մուզաֆֆէրանէտէ (յաղթաբար) սույա ըէգապէթ իթմէյէ (մաքսուիլ) միւգիթէտիր օլուր, վէ սույա տօգունտուղունտա, էվվէլ էմիրտէ գըրմըզը պիր ըէնկ ալըր, վէ պատէհու թէպախուր (չոգիանալ) իտեր։ Սիւրաթը ագընթըլար, ատէթա վէյսուվ տաղը վօլգանընտան հասըլ օլան մէվատտը միւզապէ կիպի, պու մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէ աէլինի տախի, սիւրիւլիւպ տաղըն էթէքլէրինէ գատտար տէօքէյօր իտի։

Ֆիլվագը կէօզիւմիւն էօնիւնտէ պիւս պիւթիւն եէր իլէ եէքսան օլմուշ ուլու պիր չէհրին էպնիյէսի եըզընթըլարը տուրույօր իտի։ Եարըմըշ տատլար, եըգըմըշ բութխանէլէր, չէօքմիւշ քէմէրլէր, տէվրիլմիշ մէրմէր տիրէքլէր, էզմինէյի գատիմէ Թօսգանա միյմարիյէթինէ (Թոսգանեան ճարտարապետութիւն) մախսուս մէթին պինալէրի անտըրըլօր իտի, պիրազ էօթէտէ զայէթ ճէսիմ սու քէմէրլէրինին թաշտան մամուլ չաթօլարըն (դղեակ), վէ կիւյա վագթըլըլա սիւֆէնը հարպիյէյի (պատերազմական տորմիղ) իսթիսպ իտեր իմիշ կիպի, միւքէմմէլ պիր լիման ըըխթըմլարըն պագըյէ վէ մէքսուրաթը կէօրիւնտիւյի կիպի, ազ ուզագտա եըգըզ զայէթ ուզուն տիվար խաթլարը, վէ խալի գալմըշ սօգագլար, վէլհասըլ գատրը տէրեայէ պաթմըշ եէնի պիր Պօմպէա չէհրի խարապէզարը իտի քի, գաբթան Նըմօ, ատէթա Բանօրամա կիպի բիշկեահը նազարըմա վազ իտիյօր իտի։

Նէ՞րէտէյիմ, նէ՞րէտէ պուլունույօրում, պունը

միթլագա պիլմէք, հէր հալտէ անլամագ իսթէյօր իտիմ, լագըրտը իթմէք արզու իտէյօր իտիմ, հէման պաշըմը հըճիզ իտէն պագըր մահֆազայը չըգարմագ կիպի պիր թէտպիրսիզլիքտէ պուլունաճագ իտիմ։

Ֆագաթ գաբթան Նըմօ տէրհալ եանըմա կէլիպ, պիր իշարէթ իլէ մէն իթտիքտէն սօնրա, եէրտէն թէպէչիր կիպի պէյազ վէ եումշագ պիր թաշ ալըպ, եան թարաֆըմըզտա պուլունան եիւքսէք վէ սիյահ պիր Պազալէթ (բասանագար) գայասընա եագլաշարագ, մէզքիւր սիյահ թաշըն իւզէրինտէ եալընըզ չու քէլիմէյի չըզը վէրտի։

ԱՏԼԱՆՏԻՍ

Ֆիքրիմտէն եըլտըրըմ կիպի պիր վագտա կիւզար իթտի, Ատլանտիս, Թէօպօմպէնին էսկի Մէրովպիտէսի, Ֆէլաթունըն (Պլատօն) Ատլանտիս Թէսմիյէ իթտիյի չէհիր քի, եինէ էզմինէյի գատիմէ (հին ժամանակ) իւտէպասը, Որոգինէս իլէ Պօրբիւր թարաֆընտան վիճուտի ինքեար իտիլտիյի կիպի, նէնի միւվէրրիխլէրտէն, ժամպլիք, Տաբիլ, Մարթ-Պըրիւն, վէ Հիւմպօլտ նամ զաթլար, իշպու արազինին տիւնեա եիւզիւնտէ մէվճուտ օլուպ տա, մուախխարէն զայպ օլտուղունա իհթիմալ վէրմէյէրէք, ատէթա մասալ հիւքմիւնտէ թուրմուշլար իսէ տէ, ֆագաթ եինէ էսկի միւվէրրիխլէրտէն Պօսիդոնիոս, Պլինիուս, Ամիանօս, Մարկէլինօս իլէ Տէրտուլիանօստան, վէ եէնիլէրտէն Անժէլ, Շիրէր, Թուրնֆօր, Պիւֆօն, Ավէզագ նամ զալիմ միւվէրրիխլէր թարաֆընտան, էզմինէյի գատիմէտէ պէօյլէ պիր արազինին մէվճուտիյէթի գապուլ էյէ թաստիգ օլունմուշ իտի. պէն անըն չուբատա, տիւչար օլտուղու ֆէլաքէթին ասարը միւտհիշէսինի կէօզիւմ իլէ կէօ-

րիւյօր իտիմ, տէմէք քի, վագթըլըլա եունանիսթա-նը գաուիմ էհալիսի իլէ ճէնկ ու ճիտալտէ պուլունան, վէ Էվրօբանըն, Ասիյանըն, Ափրիգանըն, Լիբիյանըն, վէ համթաա Հէրքիւլ սանէմլերինին (Հէրակլեան արձանք) խարիճինտէ պուլունան օ մէշհուր Ատլանտիս գըթաասը, պու իտի քի, պէօյլէ պիր սուրէթը միւտհիշէտէ զարգ ու նապուտ (անյայտ) օլմուշ իտի։

Գահրիմանլըգ սարը (դիւցազնական դար) թապիր օլունան թարիխին բէք էսկի զէմանընտա, Ատլանտիս գըթաասընտան պահս իտէն Ֆէլաթուն տըր քի, գըթաայի մէզքիւրէնին միւվէրրիսի օլուպ, վազիյի գանուն (օրէնագիր) վէ շահրի մէշհուր օլան Սօօնըն (Սօղոն) իսթաարըլըլա, Տիմէ վէ Կըրիտիաս իւնվանլը գալէմէ ալմըշ օլտուղու միւքեալէմէյի նահըգա բէրտազանէսինտէ (տրամախօսութիւն) պու մնաղրուգ գըթաատան պահս իթմիշ տիր։

Պիր կիւն Սալօն, Սայիս (1) շէհրի սաքինլերինտէն պաղը ալիմ իսթիյարլար իլէ գօնուշտուղունտա, իսթիյարլարտան պիրի, Սայիս պէլտէսինտէն, պին սէնէ գաուար էսկի պիր շէհիրտէն պահս իլէ, Եունանիստանը գաուիմին իլգ շէհրի օլան պու պէլտէնին, Ատլանտիսլեր թարաֆընտան իսթիլա վէ թախրիպ իտիլտիյինի հէրգէսյէ իթմիշ իտի։ Իսթիյարը մէրգումըն գավլինճէ, պու Ատլանտար, Ասիյա իլէ Ափրիգանըն պիր եէրէ կէլմէսի իլէ հասըլ օլաճագ գըթաատէն պէօյիւք, վէ օն իքի տաէրէճէ թուլը շըմնալտէն, թա գըրգ

(1) Սայիս շէհրի սէքիզ եիւզ եըլըգ էսկի պիր պէլտէ տիր, բուքթանէլերի տիվարընտա հէգգ օլունմուշ պուլունան եազըլարտան, շէհրը մէզքիւրիւն թարիխի անլաշըլմըշ տըր։

տէրէճէյէ գաուար թավսի իտէն, զայէթ ճէսիմ պիր գըթայէ սահիպ իմիշլեր, վէ հիւքիւմլերի Մըսրը գատիմէ գաուար ճարի իմիշ։ Ատլանտար, Եունանիսթանէ գաուար տէսթը թէարրուզ ուզաթմագ իսթէմիշլեր իտէ տէ, Եունանլըլարըն միւտաֆայի չէտիտէսինէ տայանամայըպ կէրի չէգիլմէյէ մէճպուր օլմուշլար։ ասըլար կէչմիշ, տէհշէթլու պիր հարաքէթի արզ իլէ պիր սու թուֆանը, պիր կիւն վէ պիր կիճէ զարֆընտա, Ատլանտիս գըթաասընը մահվ իթմիշ վէ գաուրը տէրճատէ պըրագմըշ իտի։ Եալընըզ էն եիւքսէք թէբէլերի օլան Մատէրա, Ասկօր վէ Գանարեա ատալարը, քէզալիք նէշիլ պուրուն ճէզայիրի գալմըշ քի, հէնուզ արզը վիճուտ իթմէքտէ տիրլեր։

Գաբթան նըմօնըն եազմըշ օլտուղու պու «Ատլանտիս» քէլիմէսի, խաթըրտաթը թարիխիյէնին (պատմական յիշատակներ) ֆիքրիմէ հիւճիւմ իթմէսինէ սէպէպ օլտու, գալպիմտէ պիր սատմէյի զարիպէ (զարմանալի տրոփում) հըսս իթմէյէ պաշլատըմ, տէմէք զայէթ հարիգ իւլ ատէ պիր թէսատիւֆին, վէ եախօտ պահտըն սայէսինտէ, գաուրը տէրճատէ նապուտ օլան պու գըթայի աթիգէնին տաղլարընտան պիրինին իւզէրինտէ պուլունույօր իտիմ։ Այագլարըմ, էն էսկի զէման ատէմլերինին պատմըշ օլտուղու զէմինէ պասըյօր. էլէրիմ, պինլէրճէ սէնէ էվէլքի խարապէլերի եօգչայօր. աղըր չիզմէմին էօքչէլերի իլէ, պիր զէման եէչիլ աղաճ, վէ չիմտի մատէն քէսիլմիշ օլան էշճարը (ծառեր) ճէսիմէնին կէօլկէլերի ալթընտան կէչէն, վէ քիւրեյի արզըն իլգ ասրընտա եաշայան հայվանաթըն քէմիքլէրինի չըղնայըպ կէչիյօր իտիմ։

Էյ վա՛հ, նի՞չին զէման միւտահիտ տէյիլ, պէն՝ տաղըն սաթհը մախլինտէն աշաղը ինուպ տա, չիւպ-

հէսիզ Ա.ֆրիգայը՝ Ամէրիգա գրթասըննա րապթ իտէն պու արազխի ճէսիմէյի կէզմէք, վէ սու թուֆանըն-տան էվվել մէվճուտ օլան մուհիմ եէրլէրինի կէօրմէք արզուսըյըլա եանըպ թուխուշույօր իտիմ. Պինլերճէ սէննէլէր իլէ սուլարըն թէէսիրաթը մուխրիպէսինէ (աւերիչ ներգործում) մուգավէմէթ իտէն չու իրի թաշլարը, վէ գայա բարչալարընը, իսթ իսթէ գօյան աթիգ գահրիմանլարտան եւսէբէս իլէ Մ.աքսիմօսըն ճէսէտլերինի կէօրէճէյիմ կիպի կէլիյօր իտի. իհթիմալ քի կիւնիւն պիրինտէ պու մաղրուգ խարապէլէր, պիր վօլգանըն թէէսիրի գուվվէթի իլէ սաթհը տէրեայէ չըգաճագ տըր, գիրա պահրը Մուհիթի Ա.թլասինին պու գըսմընտա, եանի պուլունտուղումուզ մէվգըտա, թահտել պահր բէք չօգ վօլգանլար պուլունտուղու գապուլ օլունմուշ տըր. հաթտա բէք չօգ կէմիլեր պուրտան կէչտիքլէրինտէ, տէնիզին ալթընտան տէհլէթամիզ կիւրիւլթիւլեր իչիթմիշլեր, վէ պաղէն տէ գայէթ չէտիտ իհթիգազլար (յինցում) հըտա իթմիշլեր տիր։

Պաղըլարը տախի պիր գուվվէյի ֆէվգէլատէ իլէ, սաթհը տէրեատէն խարիճէ աթըլան վօլգանի քիւլեր կէօրտիւքլէրինի, վէ թօքլատըգլարընը սէօյլէմիշլեր տիր. խաթը իսթիւվայէ (հասարակած) գատար միւմթէտ օլան պու արազի, էլեէվմ հէրարէթը մէրքէզիյէյի արզիյէնին (կէդրոնական ջերմութիւն կամ պղուտոնեան զօրութիւնները) թէէսիրի թահտընտա պուլունմագլա, սաամէյի արզիյէտէն գուրթուլամընը տըր. քի՞մ պիլիր, եախօտ քի՞մ իտտաա իտէպիլիր քի, միւրուրի ղէման իլէ վօլգանլարըն թաղէիդինտէն սաչըլան միւգապէյի մատէնիյէլէրին, եէքտիկերի իւզէրինէ եըղըլմասըյըլա, կիւնիւն պիրինտէ՝ պահրը Մուհիթի Ա.թլասինին սաթհընտա աթէշ բիւսկիւրիւր տաղլար զահիր օլմայաճագ տըր։

Պէն պու խէյալաթի իլէ մէշղուլ օլտուղումիա պէրապէր, կէօրտիւյիւմ պու մէնզարէյի հայրէթֆէզանըն մէզայասընը խաթըրընտա հէքք իթմէք ղայրէթինտէ իքէն, գաբթան նըմո իտէ, եօսունլար իլէ մէսթուր պիր մէրմեր տիրէյէ տայանմըշ օլտուղու հալտէ, պիրա հարաքէթի տուրուպ միւլահազայէ տալմըշ իտի. աճապա, պու շէհիրլեր իլէ պէրապէր մահվ ու նապուտ օլմուշ օլան հատտսըզ հիսապսըզ էհալիյի տիւշինիւպ տէ, պէնիյի պէշերին սէրնիւվիչթի (ճակատագիր) էսրարընը անլամա՞գ մը խաթէ յօր իտի. Մէտէնիյէթը հաղըրէ ալէմինտէ եաշամագտան իմթինա իտէն պու ղարիպ աստմ, աճապա պուրայա կէլիպ տէ, խաթըրաթը թարիխիյէտէն գուվվէթ ալմագ, վէ էղմինէյի գատիմէ էօմրիւ իլէ՞ մի եաշամագ իսթէ յօր իտի. մուսթաֆէյհին էֆէնտիրընը պիլմէք, վէ միւլահազաթընա վագըֆ օլապիլմէք իչին, նէ՞լեր ֆէտա իթմէղ իտիմ։

Մահալի մէզքիւրտէ պիր սաաթ գատար տուրուպ, կեահ պէ կեահ պիր չիտտէթը միւտհիշէ քէսպ իտէն մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէնին զիյասըյըլա, պու վասի սահրայը թէմաշա իթմէք քտէ իքէն թահտել արզ պուլունան ֆուտան (քորքոք), իւզէրինտէ տուրտուղումուզ տաղըն սաթհընը, սէրի վէ տէհլէթամիզ սաամէլէր իլէ սարսըյօր իտի. տէրինտէն կէլէն կիւրիւլթիւլեր, վէ հավլինաք սէտաէր, սույըն տէրունինէ աքս իտէրէք, քեամիլէն իչիտիլիյօր իտի։

Թամ պու արաըգ մահիթապը ալէմթապ արզը տիտար իտէրէք, պիր տագըգա գատար սու թապագալարը տէրունինտէն կէօրիւնտիւ, վէ խարապէզարէ տէօնմիւշ օլան մաղրուգ պէլտէնին իւզէրինէ խաֆիֆ, ֆագաթ

ասն տէրէճէ հիւզնէնկիզ պիր զիյա սալը վէրսի, պու այտընըզդ բէք ազ սիւրտիւ. լաքին թարիֆի ղայրի գապիլ մէրթէպէտէ միւէսսիր վէ հայրէթէֆզա պիր մէնզարէ իպրազ իթտի։

Գաբթան նըմռ այադա գալդը, վէ օ վասի սահրայի հայրէթպախշայէ ասն տէֆա օլարագ պիր նազար տահա ֆըրլաթտըզտան սօնրա, էլի իլէ արզասը սըրա կիթմէքլիյիմէ իշարէթ իթտի։

Սէրի ատըմլար իլէ տէրհալ տաղտան աշաղը էնտիք, մահէնլէնմիշ օլան օրմանը կէչտիքտէն սօնրա, թա ուզագտան պիր նիւճումը ալթէշֆէշան (հրացայտ աատղ) կիպի բարլամագտա օլան Նօթիւլիւսին ֆէնէրի կէօրիւնմէյէ պաշլատը, գաբթան նըմռ տօս տօղրու ֆէնէրին ճիհէթինէ միւթէվէճճիհ օլտու, ազ պիր միւտէթ սօնրա, եանի չաֆտաղըն իլք շուաաֆը, պահրը Մուհիթին սաթհընը թէնվիր իտիպ պէյտաղլաթմագա պաշլամագ իւզրէ իքէն, Նօթիւլիւսէ տախիլ օլտուգ։

10

Տէնիզ ալթընցա էօմիւր մատէնի.

Նոյեմբերին 20 սի օլան էրթէ կիւնի բէք կէճ ույանագիլտիմ. կիճէքի եօրկունլուգտան ույգում սաաթըն օն պիրինէ գատար իմթիտատ իթմիշ իտի։ Ցէրհալ կիյինիպ սալօնա վարտըմ, Նօթիւլիւսին ճիհէթը ագիմէթինի պիլմէք արզուսըյըլա ալաթլէրէ միւրաճաաթ իտէրէք, եիւզ մէթրօ գատար տէրինտէն, վէ սա-

աթտա եիրմի միլ սիւրաթլէ ճէնուպա տօղրու կիթմէքտէ օլտուղումուղու անլատըմ։

Գօնսէյլ սալօնա կիրտի, կէճէքի եօլճուլուղումու, վէ կէօրտիւյիւմ շէյլէրի մէրգումա նագլ իթտիմ. զաթէն սալօնըն բէնչէրէլէրի աչըգ օլմազըլա, Գօնսէյլ տէնիզ ալթընտա գալմըշ օլան գըթաներն պիր գըսմընը թէմիաշա իտէպիլտի։

Վագաա Նօթիւլիւս, օն մէթրօ գատար եիւքսէքտէն Ատլանտիս գըթասը իւզէրինտէն կէչիյօր իտի. րույի արզտա չայըրլար իլէ միւզէյէն պիր արազի իւզէրինտէն, րիւզկեարա գաբըլմըշ պիր պալօն միսիլլու, եախօտ տահա տօղրուսը պիր չըմէնտըֆէր սիւրաթ գաթարընտա իմիշ կիպի սիւրաթլէ կիտէյօր իտիք, կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէն կէչիպ կիթմէքտէ օլան արազիտէ, կէօյկէ չէքիլինտէ գայալըգլար նէպաթլըգտան չըգըպ, հայաթ սիլքինէ կէչմիշ ղարիպ իւշ չէքիլ օրմանլար, նէվ պէ նէվ նէպատաթը պահրիյէ իլէ մէսթուր թաշ եըղընթըլարը, վէ պունլարըն արասընտա պաշ եօգարը տիքիլմիշ սու եըլանլարը, պատէհու հէյէթ ու չէքիլլերի թէպաիլ վէ թաղիեր օլմուշ, իրի իրի մէվատտը միւզապէ բարչալարընը, Գօնսէյլ իլէ պէրապէր սէյր իտիյօր իտիք։

Կէօրտիւյիւմիւզ պու եէնի մէնզարէլէր, սէֆինէմիզին զիյայի էլէքթրիքի իլէ բարլամագտա իքէն, պէն՝ Գօնսէյլէ Ամէլանտալարըն հիքեայէսինի անլաթտըմ, վէ ահալիյի մէզքիւրէնին մուհարէպաթը չէճիանէսինտէն պահս իթտիմ. արթըգ Ատլանտիս գըթասընըն վիճուտինէ գաթիյէն չիւպհէսի գալմայան ատէմլեր կիպի, մէսէլէյի ինճէատէն ինճէյէ թէտգըգ իտիյօր իտիմ, լաքին Գօնսէյլին զիհնի մէշղուլ օլմազըլա, սէօզլէրիմի տըգգաթլա տինլէմէյօր իտի քի, չօգ կէչմէտէն

մէրգումըն իպրաղ իթախլի պու ֆիթուրսուղլուղըն սէպէկինի անլատըմ։

Ֆիլ հագըդա պու ատալըդ էօնիւմիւզաէն կէչէն սիւրիւ սիւրիւ պալըգլար, Գօնաէյլին նաղարը տըդգաթընը ճէլալ, վէ մէրգումը թաանիֆաթ (դասակարգութիւն) տէրեասընա ղարդ իթմիշ օլմաղըլա, պէնաէ ատթըդ մէսէլէյի թարիխիչէտէն սարֆը նազար իլէ, մէրգումըն նազարը տըդգաթընը ճէլալ իտէն պալըգլարըլա մէշղուլ օլմայա մէճպուր օլտում։

Ֆագաթ պահրը Մուհիթի Ադլասի պալըգլարը, չիմնիչէ գատար կէօրտիւքլէրիմիզաէն ֆարդը տէյիլ իտի. մէսէլա տէնիզաէն իսարիճէ ֆըրլայաճագ տէրէճէտ գուվվէթլի, պէշ մէթրօ ուզունլուղունատա քէտի պալըգլարը, միւխթէլիֆ նէվտէն քէօրէք պալըգլարը, վէ պունլարըն միյանընատա, պօյու օն պէշ այագ, տիշլէրի իչ քէօշէ վէ քէսկին, վէ ճիսմինին չէֆֆաֆիչէթի սէպէպի իլէ, սու իչինտէ միւշկիւլճէ միւշահէտէ օլունան կըլավկա իտի իլէ միւսէմմա պիր նէվ քէօրէք պալըգլընը թէմիաչա իթախչիմիզ կիպի, տէրիլէրի գապարճըգլը Հօմանտիլէր, պաթթալ մէրքին պալըգլարը, պիր պուչուգ այագ ուզունլուղունատա էամէր իլէ սարը րէնկտէ, գանատլարը քիւչ րէնկինտէ, տիշտիզ, տիլտիզ, վէ ինճէ ընլանլարա միւշապիհ Սինգնաթ թէամիչէ գըլընան պալըգլար, հէրքսինտէն զիյատէ նազարը տըդգաթըրզը ճէլալ իթմէքտէ իտիլէր։

Գօնաէյլ, քէմիքլի պալըգ արատընատա, իչ մէթրօ պօյունատա սիյահ Մակայիրա տէնիլէն պալըգլար իլէ, իսաթ չէնէլէրի ղայէթ քէսկին պիր գըլըճլա միւսէլլահ, վէ րէնկեատուղ զարկանալարընը այրըճա թաանիֆ իթտի. պու զարկանալար, թա Արիսթօտէլ ֆէյլէսօֆըն զէմանընատա թըրագօնէա նամըյըլա մալիւմ օլուպ

սըրթլարընատաքի տիքէնլէրին հատէպի իլէ տարպէլերի բէք մուհիմ օլտուղունատան, օ էամնալերտէ տէնիզ էյտէրի չէօհրէթինի ալմըշլար իտի. քէզալիք մավի չըզկըլը, էամէր սըրթլը, վէ ալթուն րէնկինտէ գույրուգլու ալթուն պալըգլարը, կիւնէչին զիյատ թէէսիրի իլէ վիճուտլերի կիւմիւշ կիպի բարլամագտա տիւրկէր վէ այ պալըգլարը իլէ, սիւրիւ սիւրիւ կէզէն սէքիզ մէթրօ պօյունատա, վէ ալթը այագ թուլինտէ գըլըճլար իլէ միւսէլլահ ղայէթ պաթթալ, վէ ասլա գօրգու բէրվա պիլմէյէն գըլըճ պալըգլարընը զիյատ իթտի։

Գու հայվանլար, պալըգտան զիյատէ օթ եէրլէր, վէ զէվճէլէրինէ հէր վէճճէլէ մութի օլան գօճալար կիպի, տիշիլէրինին էն ուճագ պիր իշարաթընա իթաաթ իտէրլէր։

Հայվանաթը պահրիյէնին պու միւխթէլիֆ նէվէլէրինի թէտգըգլա պէրապէր, Ատլանտիսին վասի սահրալարը տախի, նազարը տըդգաթըրըզտան գուրթուլմա օր իտի. պազէն արաղինին կիրինթի վէ չըգընթըլարը, նօթիւլիւսին սիւրաթը հարաքէթինէ մանի օլույօր իտի քի, հէման պալընա պալըղը կիպի չէվիքլիք իճրա իտէրէք տարաճըգ կէչիտլերտէն սըյրըլըպ կիտէյօր իտի. չայէտ պու կէչիտլէր չըգմազ օլուրսա, տէրագապ պալօն կիպի եիւքսէլիր, վէ զէմինտէն պիր գաչ մէթրօ եիւքսէքլիքտէ, թէքրար սիւրաթը հարաքէթինէ տէվամ իտէր իտի. Նէ՞ թէաճիւպէ չայան սէյահաթ, պալօն իլէ եօլճուլուգ իթմէյէ պէնզէյօր իտի. չու ֆարդըլա քի, Նօթիւլիւս՝ տիւմէնճիսինին էմրինէ իթաաթ իթմէքտէն կէրի տուրմազ իտի։

Ադշամըն սաաթ տէօրտիւնտէ, ալէլ ումում գաթը պիր պալըղգ իլէ գաբլը օլան գաարը տէրեա, եավաշ եավաշ թէպտիլի հալ իլէ, մատէնլէնմիշ աղաճ-

լարըլա էօրթիւլտիւ , վէ կիթտիքճէ գարըշըգ պիր սուրբէթ քէսպ իթտի . թաշլար , վէ մէվաստը միւզապէյի մատէնկիյէ իլէ , քիւքիւրտլի պաղալթլար (բասանաքար) կէօրիւնմէյէ պաշլատըղընտան , պէօյիւք տաղլարա թէսատիւֆ իտէճէյիմիզի տիւշիւնտիւմ ,

Նօթիւլիւսին , սըգ սըգ թէպտիլի հարաքէթ իթտիյի էնատէ , ուֆուգըն ղարպ ճիհէթինի , պահրը Մուհիթին սաթհրնը աշմըշ տէրէճէ սէտտ իլէ մէստուտ օլտուղունու կէօրտիւմ . չիւպհէսիզ պուրասը պիր գըթայի արզիյէ , եախօտ Գանարեա ատալարընտան , վէ եա ևէշիլ պուրնու ճէզիրէլէրինտէն պիրի օլմալը իտի ; Նօթիւլիւսին հարաքէթ նօգթասը թայինօլունմատըղընտան (պէյքի տէ գատտի օլարագ) , նէրէտէ պուլունտուղումուզու պիլմէյօր իտիմ . մա մաֆիհ ուֆագ պիր գըսմընը կէզմիշ օլտուղումուզ , Ատլանտիս գըթասընըն սօն հատտուտտու օլաճաղընը թախմին իտիյօր իտիմ ,

Կիճէ , թէտգըգաթըմա մանի օլմատը ,

Գօնահյլ , գամարատընա չէքիլմիշ , վէ պէնտէ եալընըզ գալմըշ իտիմ ; Նօթիւլիւս սիւրաթընը թախֆիֆ իթմիչ օլմաղըլա , կեահ գատրը տէրէատէ պուլունան գարմագարըշ թաշ վէ մատէն եըղընթըլարը իւզէրինէ գօնաճագ կիպի սիւրիւնմէքտէ , վէ կեահտտա գուշ կիպի եօգարը ֆըրլայարագ րույի տէրէատէ գաթի մէսաֆէ իթմէքտէ իտի . պու արաըգ կիւմիւշ կիպի բարլագ վէ չէֆֆաֆ սուլարընը իչինտէ , չուլէտտար սէյրէտէլէրին խօշ զիյալէրինի թէմաշա իթտիմ ,

Տէրեա իլէ սէմանընն լէթաֆէթի թէմաշատընտան տօյամայրըպ , տահա բէք չօգ վագըթ սալօնըն բէնչէրլէրինտէն այրըլմամագ արզուսինտէ իտի իսէմտէ , պիրտէն պիրէ գարագլար գարանտը . Պու էննատէ Նօթիւլիւս , մէղբիւր սէտտին էօնիւնէ վասըլ օլմուշ իտի . պուրայը նա՞սըլ կէչէճէք իտի , քէշֆ իտէմէյօր իտիմ , գամարատա ավտէթ իթտիմ , Նօթիւլիւս պիրա հարաքէթ տուրույօր իտի . պիր գաչ սաաթ ույուտուգտան սօնրա ույանմաղա գարար վէրէրէք եաթաղըմա կիրիվէրտիմ ,

Իրթէ կիւնի սապահլէյին սաաթ սէքիզտէ սալօնա կիտուպ մանիմէթրօյա պագտըմ , Նօթիւլիւս սաթհը տէրեատէ չալգանըպ տուրմագտա իտի , կիւվէրթէ իւղէրինտէ այագ սէսլէրի իչիթտիմ , լաքին տէնիզ տալկալարընըն վիճուտինի իչմա իտէր , պիր կէօնա սալընթը հըսա օլունմայօր իտի ,

Աչըգ օլան գանատըն եանընա վարտըմ , լաքին ըշըգ կէօրէճէյիմ եէրտէ , գօյու պիր գարանըղգ իչինտէ գալտըմ . Նէ՞րէտէ պուլունույօր իտիք , աճապ ալտանմը՞շ մը իտիմ , աճապ հէնուզ սապահ օլմամը՞շ մը իտի , հալա կի՞ճէ մի տիր , խա՛յր , րույի սէմատէ նուճում էսէրի եօգ , կիճէ օլամազ իտի ,

Պու վագասայի ղարիպէյէ հիչ պիր մանա վէրէմէյիպ չաչըրմըշ գալմըշ իքէն , նակէհան չու սէօղլէրի իչիթտիմ ,

— Սի՞զմիսինիզ , մուալլիմ էֆէնտի ,

— Ա՛հ գարթան էֆէնտի , Նէ՞րէտէ պուլունույօրուզ ,

— Եէր ալթընտա պուլունմագտայըզ , մուալլիմ էֆէնտի ,

— Եէր ալթընտա՞ մը , ֆագաթ Նօթիւլիւս էլան չալգանըյօր , հարաքէթ իտիյօր ,

— Իվվէթ , տայիմա ,

— Տօղրուսու պիր շէյ անլայամայօրում ,

— Ազըճըգ սապր իտինիզ , ֆէնէրիմիզ չիմտի եա-

նաճագ, վէ հէր չէյի կէօրիւպ անլամադլա մէճիւն օլաճագսընըզ։

Նիւվէրթէյէ չըգըպ պէքլէտիմ, գարանլըզ օգատար գաթը իտի քի, գաբթան նըմօյը պիլէ կէօրէմէյօր իտիմ, լաքին եօգարը պագտըզըմտա, թամ պաշըմըն իւզէրինաէ նիմ պիր ըշըգ կէօրտիւյիւմ կիպի, պու ըշըգ միւաէվվէր իւշ շէքլ (չրջանակաձև) պիր տէլիին իչինաէ բարլայօր իտի քի, պու արալըգ ֆէնէրմիզ եագըլմագլա, մէզքիւր իսաֆիֆ գիյա տախի նապէտիտ օլտու։

Էլէքթրիք ըշըգընըն չիտաէթինաէն կէօզլէրիմ գամաշտըգընտան գաբատըմ. պիր սանիյէ սօնրա աչտըգըմտա, Նօթիւլիւսի կէօրտիւմ քի, ըրխթըմ շէքլինաէ պիր սահիլին էօնիւնաէ տուրուպ չալգանըյօր իտի. պուլունտուղումուզ մահալ, տէօրթ թարաֆտան եիւքսէք տիվարլարըլա մուհաթ, վէ թախմինէն ալթը միլ չէվրէսի օլան պէօյիւճէք պիր կէօլ իտի. մանիմէթրոնըն կէօսթէրտիյի կիպի, պու կէօլիւն սաթհը, սաթհը տէրեայէ միւվազի (հաւասար) օլուպ, խարիճտէքի տէնիզ իլէ րապըթասը օլաճաղընա չիւպհէ օլունամազ։

Կէօլիւ իհամթա իտէն տիվարլէր, թէմէլլէրի իւզէրինաէ նիմ էյիլմիշ օլմաղըլա գուպպէմի պիր վազիյէթ ալմըշ, վէ պէշ ալթը եիւզ մէթրօ եիւքսէքլիկինտէ, ուճը պուճաղը օլմայան պիր խունի շէքլինի քէսպ իթմիշ իտի քի, կիթտիքճէ տարլաշարագ, թա թէքսինաէ ուֆագ պիր տէլիյէ միւնթէհի օլույօր իտի, վէ իչթէ պիր ազ էվվէլ կէօրտիւյիւմ այտընըզգ, շիւպհէսիզ գիյայի չէմնին աքսի իտի քի, պու տէլիքտէն կէվիյօր իտի.

Գու վասի մաղարանըն, իսալաթը տախիլիյէսինի (նէրքին յօրինուած) տըզգաթլա մուայէնէ իտուպ տա,

աճէպա ինսանլարըն մը, եօգսա թապիաթըն էլինտէն մի չըգմըշ օլտուղունը անլամադտան էվվէլ, գաբթան նըմճընըն եանընա վարըպ.

— Նէրէտէյի՞զ, տէյու սիւալ իթտիմ,

— Սէօնմիւշ պիր վօլգանըն մէրքէզի իչինաէ պուլունույօրուզ, չիտաէթի պիր հարաքէթի արզտան սօնրա. պու եանար տաղընն մէրքէզինի տէնիզ պատընշ տըր։ իչթէ մուալիմ էֆէնտի, սիզ ույգուտսա իչէն, Նօթիւլիւս սաթհը տէրեատէ օն մէթրօ աչադըտա վագը, թապիաթտէն աչըլմըշ պիր գանալտան իշպու կէօլին տէրունինէ կիրտի։ Պուրատը, պիզիմ Նօթիւլիւսին իսթիրահաթ լիմանը տըր։ Պու լիման, էմնիյէթպախշ, ֆուրթունալտատան էմին, րիւզկեարլատան հըզմէտ իտիլմիշ, րահաթ վէ կիզլի տիր. սիզին սաբին օլտուղունուզ բույի արզտա, ճէզիրէլէրտէ, վէ սահիլէրտէ, պուրատը կիպի հէր նէվի տէնիզ ֆէլաքէթլէրինաէն էմին պիր լիման պուլապիլի՞րմիսինիզ։

— Ցէլ հադըգա սիզ պուրատա բէօ էմին պիր հալտէսինիզ. պու վօլգանըն մէրքիզինտէ իչէն, քի՞մ սիզին նէզտինիզէ վասըլ օլապիլիր, լաքին թէբէսինտէ պիր տէլիք միւշահատէ իթտիմ։

— Էվվէ՛թ, վօլգանըն ադը տըր քի, վագթը յըլա աթէշ, ալեվ, վէ մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէ բիւսկիւրմէքտէ իչէն, չիմտի թէնէֆֆիւս իթտիյիմիզ հէվանըն տուխտուլինէ մէտար օլույօր։

— Ցագաթ պու աթէշ բիւսկիւրէն տաղ հա՞նգըսը տըր։

— Պու վօլգան, իչպու տէնիզտէ պուլունան միւթէատտիտ ատաալարըն պիրինէ այըտ տըր. կէմիլէր իչին թէհլիքէլի օլան պու տաղ, պիզիմ իչին վասի պիր մաղարա, եախօտ պիր լիման տըր քի, թէատիւֆի օ-

լարագ պուլտում, վէ չօգ գիյատէ մէնհուն օլտում,

— Անճէպա վօլգանըն թէրէսինատէն էնմէք գապիլ օլամա՞զ մը ։

— Խայր, պէնիմ եօգաղըը չըգմամ նատըլ միմքին տէյիլ իսէ, էօյլէտէ աշաղը էնմէք գապիլ օլամազ. վագաա եիւզ այագ գատար տաղըն մէճրատը քէնարլարընա չըգըլապիլիր, լաքին օնտան էօթէյէ իչէրիչէ տօղրու մէյլան բէյտա իթտիչինատէն, չըգմազ միմքին տէյիլ տիր ։

— Տօղրուսը գապման էֆէնտի, թապիաթըն սըզէ հէր խատսուստա, հէր ճիհէթլէ, վէ հէր եէրտէ խըտմէթ իթտիչինի կէօրիւյօրում, սիզ շու կէօղ տէյնինատէ տայիրէյի էմնիյէթտէ պուլունույօրսունուզ, վէ սիզտէն մատէ հիչ պիր ատէմ պուրայա կէլէմէզ. լաքին պու լիման նէյէ՞ ներար, մատէմ քի նօթիւլիւսին պունա ասլա իհթիյաճը օլմատըղը մալիում տիր ։

— Բէք տօղրու, վագաա Նօթիւլիւսին իսթիրահաթէ իհթիեաճը եօգ իսէ տէ, լաքին Հարաքէթի իչին էլէքթրիքէ, էլէքթրիք բէյտա իթմէք իչին Սօսիյում է, վէ քէօմիւրիւնի չըգարմազ իչին, քէօմիւր մատէնինէ լուզումը վար տըր. իսոի պու ատնիզլէր ալթընտա էօյլէ վասի օրմանլար վար քի, պիր գաչ եիւզ պին ատնէլէրտէն պէրի գում ալթընտա գալա գալա մատէն քէօմիւրի հալինի քէսագ իթմիչլէր, վէ իչթէ պու օրմանլար, պէնիմ իչին պիթմէք թիւքէնմէք պիլմէզ պիր մատէն քէօմիւրի օճաղը տըր ։

— Յէմէք քի թայիֆէլէրինիզ պուրատա մատէնճիլիք իսէյօրլար ։

— Օնա նէ՞ չիւպհէ, պու մատէն՝ նիւքհատ քէօմիւր մատէնի կիպի ատնիզին ալթընա իմթիհանատ իսէր. թայիֆէլէրիմ տաղկըճ էլպիսէլէրի կէյէրլէր, վէ էլէ-

րինատ գազմա քիւրէք օլարագ կիտիպ պուրատան մատէն քէօմիւրիս չըգարըրլար քի, օ հալատ մատէն քէօմիւրիս իչին քիւրէյի արզա միւրաճաաթ իթմէք քիւլֆէթինատէն ազատէ օլուրում։ Սօսիյում նատմագ իչին պու քէօմիւրիս նագտըղմատա, տաղըն թէրէսինատէն չըգան տիւման, հէնուզ թուխթուշմուշ օլան պիր վօլգան սուրէթինի քէսագ իսէր ։

— Արգատաշլարընըզըն պու մէչղուլիյէթինի կէօրէպիլէճէ՞քմիյիզ ։

— Խա՛յր, պու տէֆա կէօրէմէյէճէքսինիզ, չիւնքի թահատէ պահր տէվրը ալէմիմիզէ տէվամ իթմէք մէճպուրիյէթինատ պուլունույօրում. նաչընըզ պուրատա տէրանպար իթմիչ օլտուզում Սօսիյումտան պիր մըգտար չէյ ալմագլա իրթիֆա իտէճէյիմ։ Պու Սօսիյումը, Նօթիւլիւսէ նագլ իթմէք իչին պիր կիւն լազըմ տըր քի, պատէհու եինէ եօլա չըգաճազըզ. ֆագաթ էկէր մաղարանըն տէրսունինի կէղմէյէ, իչէ կէօլիւն քէնարընը տօլաշմայա արզու իտէրսէնիզ, օլապիլիր. Նիհայէթ միւսիւ Արոնաքս, պու պիր կիւնատէն իթթիֆատ իթմէք բէյինիզէ մէնուէթ տըր ։

Գաբթանա պէյանը թէչէքքիւր իթտիքատէն ասնրա, հէնուզ գահարաալարընատան չըգմամըչ օլան արգատաշլարընըն նէզտինէ վարրագ, նէրէտէ պուլունտուղումուզու պէյան իթմէքքսիզին, արգամ սըրա կէլմէլէրինի թէքլիֆ իթտիմ։

Կիւվէրթէյէ չըգտըլար, հիչ պիր չէյատէն միւթէհայըր օլմայան Գօնաէյլ, տէնիզ ալթընտա ույուտուգատան ասնրա, պիր տաղ էթէյինատէ ույանտըղըմըզը, թապնյի պիր հալ կիպէ թէլագդը իթտի. Նէտ-Լանտ իսէ, գաչապիլմէք իչին աճէպա մաղարատան տըշարը չըգաճագ պիր եէր վար մը տէյտ տիւչինիյօր իսի՝

Սապահ գահվալթըրընը իթտիքաէն սօնրա , սաաթ օն սուլարընաա կէօլիւն քէնարընա էնտիլիմիզտէ , Գօնաէյլ .

— Իչթէ պիր տէֆա տահա րուչի գէմինէ այագ պասմըշ օլտուգ , տէմէսի իլէ , Նէտ-Լանտա .

— Պէն պուրասընա գարա տէյէմէմ , ալէլհաստա իւզէրինտէ տէյիլ , ալթընաա պուլունմայորուզ ։

Տաղըն մէճբուրըյըլա կէօլիւն սուլարը իչինտէ , պէշ ևիւզ այագ կէնիշլիյինտէ պիր գումպալ վար իտի . պու գումպալըն իւզէրինտէն , կէօլիւն էթրաֆընը սուհուլէթլէ տօլաշապիլէճէք իտիք . տաղըն ևիւքտէք նօգթալարընըն տիպի , վօլգանտան հուսուլէ կէլէն զարիպ չէքիլտէ թաշլար , վէ գայա բարչալարըյըլա տօլու իտի , վագթըյըլա հիւքմֆէրմա օլան հէրարէթը մէրքէզի արզ թէէսիրի իլէ ճիլալանմըշ , վէ սըրչալանմըշ պու թաշ եըղընթըլարը , Նօթիւլիւստէն սուտուր իտէն էլէքթրիք գիյասընտան միւթէյիլ օլարագ , պաթթալ էլմաս բարչալարը միսիլլու , բէք թաթլը վէ նագարուպա սուրէթտէ բարլայօրլար իտի . կէօլիւն քէնարընտաքի բարլագ գում տախի , այագըմըզը պաստըգճա , գըզըլճըմ գապխինտէն թօգլար , պուլութ կիպի էթրաֆըմըզտա ուչուշմագտա իտի ։

Զէմին , տալկալարտան ուզագլաշտըգճա հըսս օլունուր մէրթէպէտ ևիւքսէլիյօր իտի . չօգ կէչմէտէն ուզուն վէ տօլամպաճը եօգուշլարա վասըլ օլուպ , եավաշ եավաշ եօգարը չըգմայա պաշլատըգ , լաքին սօն տէրէճէ իհթիյաթ իլէ ևիւրիւմէք լազըմ կէլիյօր իտի , պիրա տօլամպաճը եօլլարը վիճուտէ կէթիրէն գայալար , եէքտիկէրէ մէրպութ օլմաթընընտան , սաէթա ճամ իւզէրինէ պասըյօր իմիշիդ կիպի , հէր սաըմըմըզտա այագլարըմըզ գայմագտա իտի ։

Պու վախի մաղարանըն հէր ճիհէթինտէ , վօլգանլարա մախաուս ալամէթը թասիյէ միւշահատէ օլունույօր իտի . պու մատտէյի լէֆիքլէրիմին նագարը տըգգամթընա արզ իտէրէք .

— Ա.ճէպա թէսավվուր իտիյօրմուսունըզ քի , պուլունտուղումուզ պու խունի շէքլինտէ մաղարանըն իչի , թա թէբէխինտէքի տէվիյէ գատար , գայնար մատէն իլէ տօլու օլտուղու վագթի , սաէթա ֆուրունտա էբիմիշ տէմիր կիպի տիվարլարտան եօգարը բիսակիրտիւյունի , հիչ խաթըրընըզա կէթիրմիյօրմուսունըզ , տէյինճէ , Գօնաէյլ .

— Բէք կիւզել թասավվուր իթմէքտէյիմ , ֆագաթ էֆէնտի , լութֆէն , օ պէօյիւք տէօքմէճի , օ խաթատը էզել , նի՞չին թաթիլի մուամէլաթ իթտիյինի , վէ նա՞սըլ օլուպ տա պու ֆուրունըն տէրունինի , պիր կէօլիւն րաքիտ (խաղաղ) սուլարը իշղալ իթմիշ օլտուղունը սէօյլէյէպիլիրսինիզ մի , տէտի ։

— Հիչ չիւպհէ եօգ քի , զայէթ չիտմէթլի պիր հարաքէթի արզ , սաթհը տէրեատէ Նօթիւլիւսին կիրէպլիմիշ օլտուղու իշպու տէլիյի աչմըշ տըր , վէ պահրը Մուհիթի Ա.թլասինին սուլարը իչէրի հիւճիմ իյլէմիշ տիր . էվվէթ , հիչ չիւպհէ եօգ քի իբի անասըրլար , եանի սաթէշ իլէ սու պէյնինտէ զայէթ տէհչէթամիզ պիր ճէնկ ու ճիտալ վուգու պուլտուգտան սօնրա , նիհայէթ իւլ էմր սույըն զալէպէ չալմասը իլէ իշպու մուհարէպէյէ խիթամ վէրիլմիշ , վէ պու սուրէթլէ վօլգանըն տէրունի , րաքիտ պիր կէօլէ միւնգալիպ (փոխարկիլ) օլմուշ տըր ։

Նէտ-Լանտա . – Բէք ալա , վէրտիյինիզ մանայը գապուլ իտէրիմ , լաքին պահս իթտիյինիզ տէվիյին , մէնաֆիյիմիզէ խըսամէթ իթմէք իւզրէ , սաթհը տէր-

եաստէ աչըլմամըշ օլտուղունա թէէսիւֆ իմամէմէ է-լիմտէն կէլմէզ։

Գօնսէյլ. – Տօսթումուզ նէտա, էկէր պու տէլիք թահտէլ պահր աչըլմամըշ օլա իտի, Նօթիւլիւս իչինէ կիրէմէզ իտի։

Պէն. – Հաթտա իլավէ իտէրիմ քի, տէլիք սաթ-հը տէրեատէ օլսա; սուլար իչէրի կիրէմէզ, վէ պինաէն ալէյհ վօլգանտա, տայիմա վօլգան գալմըշ օլուր իտի, իսոի թէէսիւֆ իմամէնիզ լուզումըզ տըր։

Տաղը չըգմագտա տէվամ է յլէտիք. եօլ՝ կիթ-տիքճէ տիքլէշիպ տարլաշըյօր իտի, եէր եէր աչըլմըշ օլան տէրին արաալըգլարըն իւզէրինտէն ախլատըղըմըզ կիպի, պաղէնտէ թէէսիւֆ օլունան չըգընթըլարըն էթրաֆընտան տօլաշմայա մէճպուր օլույօր իտիք, պա-ղըտա տիզ իւսթիւ եիւրիւմէք, եախօտ եիւզիւն գօ-յու գայարագ իչէրէմէք իզթիզա իտիյօր իտի. ֆա-գաթ Գօնսէյլին չէվիքլիյի, վէ Նէտ-Լանտըն գուվվէ-թի սայէսինտէ, հէր միշկիլաթ ու մէվանիյէ դալէպ իտիլտի։

Օթուզ մէթրօ գատար եիւքսէլտիյիմիզտէ, արա-զինին թատիյաթը թէպէտտիւլ իտուպ սահա միշ-կիլլէշտի. վօլգանի թաշլարա սիյահ Պաղալթլար (բա-սանաքար) հալը սէրիլմիչ կիպի թէէսալիւֆ (յաչօրդէլ) իթտի, պունլարըն իւսթիւնտէ պաղէն ղայէթ իրի նօ-հուտ չէքլինտէ չըգընթըլար մէվճուտ օլտուղու կիպի, պաղէն թատիյի ֆէննը միյմարինին (բնական ճարտա-րապետութիւն) էն կիւզէլ նիւմունէսինի թէչքիլ իթ-մէք իւզրէ, պիր չօգ գալըն վէ միւնթազամ թարգըն-տա տիրէքլէր կէօրինիյօր իտի քի, պունլար, կիթ-տիքճէ տարլաշան մաղարանըն տիվարընտա վէ քէմէրլէ-րինէ, թէմէլ մագամընտա գայիմ օլմուշ իտի, քէզա-

լիք Պաղալթլարըն արաասընտա, գարա սագըզ (կրախա-ուրն) խամթլարըյըլա միւզէյնէն, վէ տօլամպաճըր սու-ըէթտէ ագըզ տա տօնմուշ մէվատտը միւզապէյի մա-տէնիյէ կէօրինինէ, պագը եէրլէր տախի վասի քիւ-քիւրտ խալխէլէրի իլէ (գորգ) մէսթուր պուլունույօր իտի, Տաղըն թէէսիւֆնտէքի տէլիքտէն տուխուլ իտէն չիտ-տէյլի պիր զիյա տախի, միւէպպէտէն թահտէլ արզ մահբուս գալմըշ օլան պու մէվճուտաթը, պիր սուրէ-թը զարիպէտե թէնվիր իտիյօր իտի։

Իչի եիւզ էլլի այագ գատար եիւքսէքլիյէ վասըլ օլունտուգտան սօնրա, արթըդ եօլումուզ պիր չօգ մէ-վանի վէ սէտլեր իլէ կէչիլմէզ պիր հալէ կիրտի. տա-ղըն մագուրիյէթը տախիլիյէսի (նէրքին կորութիւն) թէք-րար տըշարըյա ուզանմըշ օլտուղու հասէպի իլէ, էթ-րաֆընտա տայիրէ չէվիրէրէք իլէրլէմէյէ մէճպուր օլ-տուգ. պուրատան իթիպարէն մատէն հիւքմիւ իլէ նէ-պատաթ հիւքմիւ, եէքտիկէրինէ րէգապէթէ (մրցիլ) պաշլայօր իտի. տիվարըն րահնէլէրինին (խինձ կամ փոքր խոռոչ) ուֆագ չալըլար, հաթտա աղաճլար պի-լէ չըգմըշ իտի, վէ պու աղաճլարըն արաասընտան, եա-գըճը պիր սու ագըթմագտա օլան, վէ Արֆարֆի թէէս-միյէ գըլընան նէպաթը կէօրտիւմ, կիւնէշին զիյասը մըզտարը քեաֆի նուֆուզ իտէմէմէսինէ մէպնի պայ-պընըզգտան գուրթուլմայան, վէ հայիլ պուլունտուգ-լարը իսմէ շայան օլմայան կիւնէշ չիչէքլերի, եախօտ չարխի ֆէլէկլէր, եէր եէր րէնկ ու րայիհատէն մահ-րում պուլունան իսոթէ միզաճ ալթուն չիչէքլերի, քէզալիք ուզուն վէ սօլուգ եաբրագլը բարաթէտա նէ-վինտէն չիչէքլերտե կէօրիւլույօր իտի. լաքին տօն-մուշ լավալար արաասընտա պիր գաչ թանէ ուֆագ մէ-նէքշէլեր պուլտում քի, պունլար ազ չօգ գօգուրու

իսի ։ Պու չիչէ-քլէրի , քէմալի արդու իլէ գօգլատըմ, գօգու՝ չիչէ-քլէրին լուհը տըր , տէնիզե մնախատա օլան էն լաթիֆ չիչէ-քլէր իսէ , լուհատան մնահրատմ պուլունմագատա տըրլար ։

Իրի աղաճլարըլա մնուհաթ պիր գօրուլուդըն ալ-թընա վասըլ օլմուշ իսիք · պուրատա Նէտ-լանտ , ա-պիմ պիր մէսէրլէթ իլէ ։

— Աման միւսիւ Ալոնսօ , պիր արը գօվանը պուլ-տուտմ , տէյու հայդըրտը · պէն տէ ինանմամագ իչմա իսէր պիր հարաքէթ իլէ ։

— Նէ՞ , արը գօվանը՞ մը , տէյու պաղըրտըմ ։

— Էվվէթ , արը գօվանը , հաթատա արըլար տա էթրաֆընատա ուչուշարագ վըզլայօրլար , տէտի ։

Հէման եագլաշարագ իչին սըհհէթինի թասսիդ իթտիմ, էժտէր աղաճը տէնիլէն պաթթալ պիր աղա-ճըն գօվուդընատա , պինըլերճէ արըլար պիրիքմիշ իսի ։ Պու ագըլը հայվանլարատան Գանարեա ատալարընատա բէք չօգ վար տըր , վէ պունլարըն իսալ իթտիքլերի պալ տա , բէք լէզզէթլի օլուր ։

Թապիյի օլարագ Նէտ-լանտ պալ թօրլամագ ազ-մինէ տիւշտիւ , պէն տէ միւսաննասաթ իթմէտիյիմնէն եէրտէն գուրու եարըագլար թօրլատը , վէ քիւքիւրտ թօզույրլա գարըշարըրըգ թուխուշտուրտու , վէ արը-լարը թիւթունլէմէյէ պաշլատը քի , հայվանլար աէր-խօշ կիսի օլարագ , գօվանը թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտուլար ։

Գանատալը մէշին թօրպասընը պիր գաչ լիտրա պալ իլէ տօլտուրտուգատան ասնրա ։

— Պու պալը , կէպէրօվար ատասընատան ալտըղը-մըղ էքմէք մէյվէսի համուրըյրլա գարըշարըրըսամ, սիզէ ալա պիր պալը պէօրէք եէտիրէպիլիրիմ, տէտի ։

Գօնաէյլ · — Շիւպհէսիզ , կիւզել պիր խամուր իչի օլաճագ ։

Պէն . — Բէք ալա թէչէքքիւր իտէրիմ , լաքին եօ-լումուզա տա տէվամ իթտէք ֆէյնա օլմագ ։

Իթթիխատ իթտիյիմիզ թարիքաէն , կէօլիւն վիւ-սաթընը քեամիլէն կէօրիւյօր իսիք ։ Պիլա հարաքէթ տուրմագատա օլան Նօթիւլիւսին էլէքթրիք գիյասը , կէօլիւն րաքիտ սուլարընը լայըգըյրլա թէնվիր իթտի-յինատէն , թայիֆէլէրին կիւվէրթէ վէ սահիլ իւզէրինատէ կիտիպ կէլտիքլերի կէօրիւնիւյօր իսի ։

Պու էանատէ ժէճրանըն բայանտասընը թէչքիլ ի-տէն գայալարըն էն եիւքսէյի իւզէրինատէ պուլունույօր իսիք · օրատա , վօլգանըն տէրուննինատէ պուլունան հայ-վանլար , եալընըզ արըլարատան իպարէթ օլմայրպ , գա-յէթ կիւզել ավ գուշլարը տահի պուլունտուղունու անլատըմ , մէգքիւր գուշլար , կէօլկէնին իչինատէ էօթէ պէրի ուչուշուպ գաչըշըյօրլար իսի , պունլարըն իչին-տէ , պէյազ գարընը ճըրճըր գուշլարըյրլա , եէնիր ճընատան կիւզել աթմաճալար , վէ սէմիզ թօյլար տա-հի վար իսի ։ Սրթըդ Նէտ-լանտըն մէգքիւր ավ գուշ-լարընը կէօրիւպ տէ , ճիւմլէսինի տէ վուրմագ իչին է-լինատէ պիր թիւֆէնկի պուլունմատըղընատան , հըրա իթ-տիչի աճընըն վէ հիտտէթին տէրէճէսինի , գարիչնի քիրամըն թատավվուրունա իհալէ իտէրիզ ։

Մա մաֆիհ Գանատալը , գուրշուն եէրինէ ուֆագ թաշլար իսթիմալ իթտի · պէյհուտէյ բէք չօգ եօ-րուլտուգատան սօնրա , նիհայէթ սէմիզճէ պիր թօյ վու-րուպ չանթասընա եէրլէշտիրտի · լաքին պու ավը էլ-տէ իտէպիլմէք իչին , պէլքի եիրմի տէֆա հայաթընը թէհլիքէյէ իւգա իթտի տէսէմ տէ , ասլա միւպալաղա իթմիշ օլմամ ։

Տահա իչերիչ կիմիէք միւմքին օլաճաղը. չինքի գուլարըն թէբելերի, իւղերինէ այագ գօնուլմայաճագ աերէճէաէ սիվրի օլմաղըլա, աշագը էնամէյէ մէճպուր օլաուգ. պաշըմըզըն իւղերինաէ պուլունան վօլգանըն աելիչի, պէօյուք պիր գուլունուն աղըզ կիպի կէօրինիւյօր իսի. պուրաուան փիւրիչի աէմայի թէմաշա իմիէք գապիլ օլաուզունաուան, պուլումլարըն զարպ րիւզկեարընաուան թէապրպ օլունարագ, տաղըն զերվէսինէ թէզարրուպ իմիտիքլերինի կէօրիւյօր իսիք. մէզքիւր պուլումլարըն չօգ եիւքսէք օլմայաճաղը բէք աչիքեար իսի. զիրա վօլգանըն թէբեսի, սաթհը աերեաուէն անճագ սէքիզ եիւզ այագ եիւքսէք օլաուզու թախիին օլունմագաա իսի.

Գանաուալընըն պին տիւրիւ թէհլիքէ իլէ գուշ վուրմաընաուան եարըմ սաաթ սօնրա սահիչէ վասլ օլմուշ իսիք, պուրաուա պուլունան նէպաուաթին պագըլարը, ուֆագ չէմնիչէ չէքինաէ պիր մահաուլ տուքի, պունաուան գայէթ կիւզել թուրչու իմալ օլունուր. Գօնաէյլ պիր գաչ աէմէթ պու նէպաթաէն թօրլաուը, պուրաուա. պուլունան հայվանաթ իսէ, Գօնաէյլէն թաանիճ օլունաուքի, հէր նէվաէն պինկերճէ ըսթադօղլարաուան, եէնիկէճէրաէն, գաբլունագաղլարընաուան, աէնիչ էօրիւմճէչլերինաէն (ծոճաուարդ), պիր չօգ գապուգլու հայվանլարաուան, վէ միւթէաուիթա սէաէֆլերաէն իագարէթ իսի.

Պուրաուա գայէթ լաթիֆ պիր Ղար (փաղար) վար իսի քի, զէմինինի սէթր իաէն ինճէ գուլունէն իւղերինէ եայըլը վէրսիք, վագթըյըլա պուրաուա հիւքմֆերմա օլան աթէշ, Ղարըն սիվարլարընը ճիլալանաուրմըշ օլմաղըլա, կիւմիւշ այինէլեր կիպի բարլայօր իսի. Նէա-Լանա, մէզքիւր սիվարլարը թէապրզ իաէրէք

գալընըզգլարընը անլամագ իսթէյօր իսի. Գանաուալընըն պու հալինէ կիւլմէմի գապթ իաէմէսիմ. հէման միւքեալէմէմիզ, պիթմէք թիւքէնմէք պիլմէյէն ֆիրար մէսէլեսի հապդընաա ճէրեչան իթաի, գարթան նըմընըն, անճագ Մօսկուա ալմագ, վէ գումանեաընը թապէլէմէք իչին, պահրը Մուհիթի Ալթաանինին ճէնուպ ճիհէթինէ կէլմիշ օլաուզու, վէ թէքրար Էվրօքա եաիսա Ամերիգա սէվահիլինէ ավանթի իաէճէչի մէչհուզ պուլունաուզունու տերմիյան իաէրէք, ֆիրար խուսուսունաա Նէա-Լանաա պիր իւմիւա վէրմէք իսթէսիմ,

Պիր սաաթան պէրի պու կիւզել մէվզուաա եայըլըպ օթաուրմուշ իսիք, ֆըրսաթը ֆիրարը էլաէ իթմէք խուսուսունաա ճէրիչան իաէն միւքեալէմէմիզ, քէմալի կէրիչէթ իլէ պաշլամըշ էքէն, եավաշ եավաշ քէսալը սիւքիւնէթ իսիյօր իսի. իւղերիմիզէ պիր նէչի ույգու հիւքմֆերմա օլույօր իսի, ույգույու տէֆ իթմէքտէ պիր մահզուր կէօրմէչիպ կէօղէրիմի գաբայաթագ ույգույա տալարմ, րիւյա կէօրիւյօր իսիմ. «ինան կէօրէճէչի րիւյայը ինթիհապ իաէմէզ եա» պէն րիւյամսա, կէօյա հայաթըմըն՝ հայվանաթը նայիմէտէն պիրինէ միւնգալիպ օլաճաղընը կէօրսիւմ, վէ պու մաղարա իաէ, կիւյա էքինճի գապուզում օլաճագ զիւչիւմինէ զահիպ օլաում...

Նաէկէհան Գօնաէյլին հայդըրմաընըչլըա ույանտրմ, խայրխահ վէ սաարգ տէլիգանլը.

— Ամա՛ն, գա՛լգընըզ, գա՛լգընըզ, տէչի պաղըրըչօր իսի.

Պաշըմը ճիւզմի եօգարը գալարարագ.

— Նէ՞ վար, տէչի սօրաուա,

— Սու պաոըչօր, պօղուլաճաղըզ,

Տէրհալ այաչա գալգարմ, ֆիլ հագըգա տէնիզ,

չիտաէթլի պիր սէլ կիպի մաղարանըն տէրունինէ հիւճիւմ իտիյօր իտի . մատէմ քի ըիւյամնա կէօրտիւյիւմ կիպի , հագըդի պիր գապուգլու հայվան տէյիլ իտիմ , իմտի սէրիան ֆիրար իթմէք լազըմ կէլտի ,

Պիր գաչ տագըդա զարֆըննտա , մաղարանըն իւզէրինէ չըգարագ ճանըմըզը գուրթարապիլտիք , Գօնսէյ .

— Նէ՞ իտի պու , եէնի պիր խարիգէյի թապիյէ՞ մի (բնական երևույթ) վուգու պուլույօր , տէմէք իլէ .

— Խայր տօսթլարըմ , մաղարայա հիւճիւմ իտէն Մէտ սուլարը (մակնթացութիւն) տըր քի , աղ գալտը պիպի ղարգ . իտէճէք իտի . խարիճառէ պահրը Մուհիթ եիւքսէլիյօր , վէ մուվաղէնէթը թապիյէ գանօնունճա (Հատասարակչռութեան բնական օրինօք) , կէօլիւն սուլարը տա իրթիֆա բէյտա իտիյօր . Համո օլսուն , հէլէ քի պիր մըգտար ըսլանմագլա եադամըզը գուրթարապիլտիք , հայտէյին չարուգ Նօթիւլիւսէ կիտիպ էլպիսէմիզի տէյիշէլիմ , տէտիմ .

Իւչ չարեէք սօնրա կէօլիւն էթրաֆընտա տօլաշարագ Նօթիւլիւսէ ավտէթ իտէպիլտիք . պու էանատէ թայիֆէլէր մարիֆէթի իլէ , Սօսիյում հումուլէսի թէմամէն սէֆինէյէ նագլ իտիլմիշ օլտուղունտան , Նօթիւլիւս հէմեն հարաքէթ իթմէք իւզրէ պուլունույօր իտի .

Լաբին գաբթան Նըմօ հարաքէթ գօմանտասը վերմէտի . աճապա թահտէլ պահր սէյահաթընը կիպլէմէք իչին կիճէյի՞ մի պէքլէյօր իտի , իհթիմալ տըր .

Հէր նէ հալ իսկ , էրթէ կիւնիւ սապահլէյին Նօթիւլիւս գըյըլարտան ուզագ պուլունտուղու հալտէ , պահրը Մուհիթի Աթլասի սուլարընտա , վէ պիր գաչ մէթրօ տէրինլիքտէ գաթի մէսաֆէ ետիյօր իտի .

11

Սարգաս տէնիզի .

Նօթիւլիւսէն իթթիխազ իթտիյի խաթթը հարաքէթ թէպտիլ օլմատըղընտան , չիմտիկիք Իվրօբա տէնիզլէրինէ ավտէթ իտէճէյի իւմիւտի թէրք իթմէք լազըմ կէլտի , գաբթան Նըմօ , սէֆինէնին պուրնունը , տայիմա ճէնուպա տօղրու սէվք իտիյօր իտի , աճապա պէզի նէ՞րէյէ կէօթիւրմէք իսթէյօր , պունը թասավվուր իտէմէյօր իտիմ .

Նօթիւլիւս , եէվմը մէզգիւրտէ պահրը Մուհիթի Աթլասինին չայանը տըգգաթ պիր գըսմընտան կէչտի . պահրը Մուհիթի Աթլասինին պու գըսմընտա մէվճուտ օլուպ տա , Կիւլֆ Ըսթրիմ թէմամիյէ իտիլէն սըճագ սուլը պիր պէօյիւք ագընթըյը հէր քէս պիլմէքտէ տիր տէյու զանն իտէլիղ . պու ագընթը՝ Ֆըլօրիտա գանալարընը կէչտիքտէն սօնրա , Ըսբիցպէրկէ տօղրու միլթէվէճճիհ օլուր . Ֆագաթ Մէքսիկա քէօրֆէզինէ կիրմէզտէն էվվէլ , գըրգ իլի տէրէճէ արտը Շըմալի եագընալարընտա իլիյէ թագտիմ օլարագ , պիր գըսմը Նօրվէճիյա վէ Իրլանտա սահիլինէ տօղրու ագար . տիկէր գըսմը իսկ , ճէնուպա տէօնիւգ , Ակօր ատալարը էօնիւնտէն իլէրլէտիքտէն սօնրա Աֆրիգա տէվահիլինի տէօյերէք , վէ եումուրթա չէքլինտէ ուզուն պիր խաթ թէշքիլ իտէրէք , Անթիլ ատալարընա տօղրու ավտէթ իտէր .

Իմտի պու սըճագ ագընթընըն իլինճի գօլը , Սարգաս տէնիզի թէմամիյէ գըլընան պահրը Մուհիթի Աթ-

լասինին, պու սօուգ, րաքիտ, վէ պիլա հարաքէթ օլան պու գըսմընը իսթիլա իտեր քի, պահրը Մուհիթի Ալթլասի իչինէ, ատէթա պիր կէօլ ատտ օլունուր։ Պու պէօյիւք ագընթընըն սուլարը, անըն ճէվանիպինի անճագ իւչ աչնէ զարփընտա տէվր իտէպիլիր։

Ալբ Սարգաս տէնիզի, Ատլանտիսին սուլար ալթընտա գալմըշ օլան արագիսինի քեամիլէն սէթր իտեր։ Պազը միւէլլիֆլեր, Սարգաս տէնիզի սահմընտա կէօրիւլէն պիր չօգ օթլարըն, ագընթը վասէթասըլա, պու արագչի ահիգէնին մէրալարընտան գօբարըլմըշ օլտուղունը իտտաա իտէրլեր. լաքին պու օթլարըն, հօսունլարըն վէ սազլըղըն, հինէ կիւլֆ Ընթրիմ վասէթասըլա էվրօբա վէ Ամէրիգա աեվահիլինէն սիւրիւլիւպ պու ճիհէթլէրէ գատար կէթիրիլտիյի, տահա զիյատէ իհթիմալէ հագըն կէօրիւնիւր։

Իչթէ Քրիսթօֆ Գօլօմպըն, պիր պաշգա տիւնեա տահա մէվճուտ օլտուղունը ֆարղ իթիյի վագըթի, քէնտինի պու խուսուստա իգնա իտէն պաշլըճա սէպէպլէրին պիրի տէ պու օթլար օլմուշ տըր։ Գու իչիտ վէ ճէսուր սէչհահըն կէմիլէրի, Սարգաս տէնիզինէ վասըլ օլտուգլարընտա, պու օթլարըն արատընտա գալմըշլար, վէ բէք զիյատէ տիւչարը խէվֆ ու տէհչէթ օլմուշլար իտի. շէօյլէ քի կէմիլէրին հօլունը սէտտ իտէն պու մէվանիյի միւշկիւլէտէն գուրթուլմադ իչին, թամ իւչ հաֆթա գատար օղրաշըպ սարֆը էվգաթ իթմիշլէր իտի։

Իչթէ Նօթիւիւս՝ պու անտէ մէդբիւր նօգթատան միւրուր իտիյօր իտի։ Ֆիլ հագըդա Սարգաս տէնիզի, հօսունլարտան, սազլարտան վէ օթլարտան միւթէչէքիլ պիր խալիճէյէ (գորգ) հախօտ վասի պիր չայըրլըղա պէնզէյօր իտի, էն պէօյիւք սէֆինէլէրին պիլէ,

պու մէվանիյի նէպաթիյէյի (բուսական արգելք) կիւճպելա կիւճ հարըպ կէչէպիլմէլերի աչիքտար օլմաղըլա, գարթան նըմօ, Նօթիւիւսին բէրվանէսինի, պու նէպաթ եըղընթըրը արատընտա րահնէտտար իթմէմէք իչին, սահրը տէրէտտաէն պիր գաչ մէթրօ տէրինլիյէ էնմէյի միհնասիպ կէօրմիւշ իտի։

Սարգաս լուղէթի Սպանէօլճա օլուպ, «Մարկաճոյ» քէլիմէսինտէն չըղմըշ տըր քի, սազլըգ տէմէք տիր։ Մօրի նամ ալիմ զաթ՝ թէչէլիֆ իթիհիյի թապիյի ժօղրաֆիյատա (Ընական Աչխարհագրութիւն). պահրը Մուհիթի Ալթլասինին պու նօգթատընտա թէճէմմիւ իտէն հօսուն վէ սազլըղա, աթիտէքի սէպէպի իրայէ իթմէքտաէ տիր։

«Չաննըմճա, պահրը Մուհիթի Ալթլասինին օ նօգթատընտա թօբլանմըշ օլան հօսունլար վէ սազլըգ, ճիմլէյէ մայիւմ օլան պիր մատտէտէն թէվէլլիւտ իտեր, շէօյլէ քի, պիր գապ տէրունինէ մանթար թալաշը, վէ հախօտ օ միսիլլու պաթմադ մատտէլէր վազ օլունտա, վէ մէղբիւր գապըն իչինէ տօլտուրուլան սույա, միհվէրի պիր հարաքէթ վէրիլսէ, թալաշ՝ սույըն էն ազ միւթէհարրիք նօգթատը պուլունան մէրքէզտէ թօբլանըր. իտտի պահրի Մուհիթի Ալթլասինին պու նօգթատը, տէրունի սու իլէ տօլու պիր քեատէ, վէ կիւլֆ Ընթրիմ ագընթըրը տէվրը միհվէրի ֆարղ իտիլսէ, հօսունլարըն վէ սազլարըն ճէհիմ քեատէնին, էն ազ միւթէհարրիք նօգթատը պուլունան մէրքէզտէ, հանի Սարգաս տէնիզինտէ թէճէմմիւ իթմէքի թապիյի օլուր։»

Մօրինին պու էֆքեարը պէնճէ գապուլէ չայան կէօրինիւր. կէմիլէրին տուխունէ ճէսարէթ իտէմէքիյի պու մահալտէ, պէն պիզգաթ մէնզարէյի մէղբիւրէյի

մուայէնէ վէ թէագըզ իսէպիլտիմ, տիւնեանըն հէր նօգթաարնտան, եանի տաղլարտան, գայալարտան, Ամազօն վէ Միսիսիբի նամ ճէսիմ նէհիրլերտէն սիւրիւլուպ պահրը Մուհիթէ տէօքիւլէն, վէ կիւլթ Ըսթրիմ ագընթըսը ճէրիեանը սայէսինտէ, պու նօգթայա պիրիքմիշ օլան եօսունլարա գարըշմըշ պիր չօգ աղաճ քիւթիւքլերի, կէմի օմուրկալարը, վէ մէքսուրաթը սայլըրէ, միլեօնլար իլէ հայվանաթը նայիմէ, վէ միտեալար իլէ աղըրլաշմըշ օլտուգլարընտան նիւզէմէյիպ, գաարը տէրնայէ պաթմըշ իսիլէր քի, պիզ անլերին իւզէրինտէ, վէ խաֆիֆ օթլար տախի պաշըմըզըն իսթիւնտէ պուլունույօր իսի. մուրուրը զէմանի, Մօրինին չու էֆքեարընը տախի թաատիգ իսէճէք տիր։ Ալիմի մուսաիլէյհին գավլինճէ, Սարգաս տէնիզի գաարընտա թէճէմմիւ իսէն աղաճ քիւթիւքլերի վէ սայլըրէ, սու տէրուննինտէ գալա գալա, վէ ասըլլար կէչտիքտէն սօնրա մաատէն հալինէ թէպէտտիւլ իսէճէք, վէ իլթէ կիւնիւն պիրինտէ վաթօր քէօմիւրիւ թիւքէնտիյինտէ, տէնիզ օրթաարնտա, հաատ ու բայանը պուլունմազ պիր քէօմիւր մաատէնի մէյտանէ չըգաճագ տըր։ Ա՛հ, թապիաթ հէր չէյի բէք կիւզել տիւշիւնմիւշ տիր։

Մէզքիւր եօսունլար արտաարնտա պիր չօգ տա կիւլ ըէնկի տէնիզ եէլգօվանլարը, ուզուն սաչլարընը սիւրիւքլէյէն տէնիզ ինճիլլերի, եէշիլ, գըրմըզը, մավի ըէնկտէ տէնիզ անալարը, վէ ալել խուսուս էթրաֆը մէնէքշէ ըէնկինտէ ինճէ չըգկըլար իլէ միւզէյէեն չէմսիյէքեարի նէպաթը պահրիյէյի, հայրէթլէ թէմնաչա իսիյօր իսիք։

Փեարվարըն եիրմի իբինճի կիւնիւ ագշամա գատար Սարգաս տէնիզինտէ վագըթ կէչիրտիք. պու օթլարը եէմէյէ արզուքէշ պուլունան պիր չօգ պալըգլար իլէ գապուգը հայվանաթի, նէպատաթը մէզքիւրէ արտաբնտա գայնայօր իսի. էրթէսի կիւն պահրը Մուհիթ եինէ էսկի հալինի քէսպ իթմիշ իսի։

Օ կիւնտէն պէտ իլէ օն տօգուշ կիւնէ գատար, եանի փեարվար 23տէն, Մարտ 12 յէ տէկին, պահրը Մուհիթի Աթլասիտէ, եիրմի տէօրթ սաաթտա եիւզ ֆարսախ սիւրաթլէ գամիի մէսաֆէ իթտիք. հիչ չիւպհէ եօգ քի, գաբթան նըմօ, գարար վէրտիյի թահտէլ պահր տէվրը ալէմի իճրա իլլէմէք նէյէթի իլէ, Հօրն պուրնունը տօլաշտըգտան սօնրա, պահրը Մուհիթի քէպիրէ ավտէթ իսէճէք իսի։

Շու հալտէ Նէտ-լանտըն գօրգմայա հագգը վար իսի։ Ատալարտան պիլէ խալի օլան պու ուճը պուճաղը եօգ տէնիզտէ ֆիրար ֆիքրինէ տիւշմէք տիվանէլիք օլտուղու կիպի, գաբթան նըմօնըն ըէյինէ մուգավէմէթ իթմէք տէ միւմքիւնտիգ իսի. իմոի սապը ու թահամմիւլտէն, վէ գաբթանըն ըէյինէ մուվաֆաղաթ իթմէքտէն պաշգա չարէմիգ գալմամըշ իսի։ Մամաֆիհ ճէպը եախօտ խիւտ իլէ էլտէ իտիլէմէյէն սէրպէսիյէթիմիզի, ըէճա վէ իգնա իլէ էլտէ իթմէք իւմիւտինտէ իսիմ։ Գաբթան նըմօ, պու սէյահաթը խիթամ իթտիքտէն սօնրա, վագըթ օլտուղումուզ սըրը մէյտանէ չըգարմայաճաղըմըզա տայիր, պիզէ եէմին վէրտիրէրէք, թախլիյէյի սէպիլէմիզէ (ազատութիւն) րազը օլմայաճա՞գ մը իսի։ Պիզ նամուսըմըզըն իւզէրինէ եէմին իտուպ սէօզ վէրճէք, վէ թապիյի սէօզիւմիւզէ րայէթ իսէճէք իսիք, լաքին պու նազիք մէսէլէ հագգընտա գաբթան իլէ գօնուշմագ, վէ մուսաիլէյհի խաթխազաճ իթմէք լազըմ իսի. էղճիմլէ պու թէքլիֆի գաբթանտա նա՞սըլ արզ իթմէլի. մէկէր քէնտիսի, այըգտան այըզա, «Լիճնիյէթ իւզրէ եաշա-

մագլըղմ, սիզին մէվգուֆկյէթինիզէ մէրպութ ոլը.»
տէմէմիշ մի իտի. մէկէր տէօրթ այտան պէրի սիւքիւթ
իտիշիմիզ, մուամիլէյհին գարարընը նէվիմա գապուլ
իթմիշ օլտուղումուղը թէլադգը ի՞թմէմիշ մի իտի. իմ-
տի եէնիտէն պու մէսէլէյի աչմադ, գարթանըն չիւպ-
հէսինի մուճիպ օլմա՞զ մը, վէ իլէրուտէքի ֆիրար թա-
սավուրաթըմըզա մանի օլմասընա ագպէպ վէրմէ՞զ մի,
իչլէ քէնտի քէնտիմէ իթտիյիմ պու սիւալլէրէ, գա-
նաաթպախշ պիր ճէվապ պուլամայօր իտիմ. պու մի-
լահազաթը Գօնսէյլէ արզ իթտիմ, ֆագաթ մէրգում
տախի պէնիմ կիպի, ըզհարը թէրէտտիւտտէն մատէ
պիր ճէվապ վէրմէյօր իտի, խիւլասայի քէլամ, նիւ-
միհյէ (յուսահատութիւն) տիւշմէք միւթատրիմ օլ-
մատըղը հալատէ տախի, պիր կիւն հէմ ճընալարըմը
կէօրմէք իւմիւտի, կիւնտէն կիւնէ մահվ օլույօր իտի.
ալէքսուսուս գարթան նըմծընըն, պահրը Մուհիթի Ա-
լթասինին, ճէնուպինէ տօղրու իլէրլէմէյինի կէօրտիւք-
ճէ, պիւթիւն պիւթիւնէ մէյուս օլույօր իտիմ,

Պալատէ մէզքիւր ծն տօգուզ կիւն զարֆընտա
չայանը էհէմմիյէթի հիչ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի.
գարթան նըմծյը բէք ազ կէօրիւյօր իտիմ, մուամիլէյհ
չալըշըյօր իտի, քիւթիւպխանէսինտէն չըգարմըշ վէ
այըգ պըրագմըշ օլտուղու քիթապլարըն էքսէրիսի
ուլումը թապիյէյհ (բնապատմական) այըտ իտի. Տէ-
նիզէրին տէրինլիյի հադգընտա թէէլիֆ իթմիշ օլտու-
ղումա քիթապըն հաչիյէլէրինտէ (լուսանց.ք), պիր չօգ
շէյլէր եապըլը իտի քի, պունլարըն պագըտը, պէյան
իյլէմիյիմ մալիւմաթ վէ ֆարզիյաթը ճէրհ իթմէքտէ
իտի. գարթան նըմծ, պու խուսուստա պէնիմ իլէ բէք
նատիր միւպահասայէ կիրիշիր, վէ անճագ էսէրիմի
թատհիհ իթմէքլէ իքթիֆա իտէր իտի. Նօթիւլիւս,

պահրը Մուհիթին էն տաբին նօգթատրնտա պուլունուր
իքէն, գարթանըն, կիճէլէրի քէմալի մէհարէթլէ չալ-
տըղը էրղանունըն (երգէհոն) հագին վէ միւէսսիր սէ-
տասընը իչիթմէքտէ իտիմ.

Մէյահաթըմըզըն պու գրամընտա, պիր չօգ կիւն-
լէր ագշամլարա գատար, սաթհը տէրթատէն կիտէյօր
իտիք, տէնիզ՝ քէնտի հալինէ թէր.ք իտիլմիշ կիպի
պիւթիւն պիւթիւնէ իսալի պուլունույօր իտի, բէք նա-
դիր օլարագ պագը Հինտիսթանէ կիթմէք իւզրէ Իւմիտ
պուրնունա թէվէճճիւհ իթմիշ եէլքէն կէմիլէրի կէօ-
րիյօր իտիք. Կիւնիւն պիրինտէ պալէնա ավճըլարը,
նօթիւլիւսի իրի պիր պալէնա պալըղը դանն իտէրէք,
սանտալարըյըլա արգամըզա տիւշտիւլէր. ֆագաթ
գարթան Նըմծ, պու զավալը ատէմլէրի պէյհուտէյէ
եօրմագ իսթէմէյուզ, գաարը տէրթայէ էնի վէրտի.

Պու հատիսէ Նէտ-Լանտրն սօն տէրէճէ նազարը
տըղդաթըրնը մուճիպ օլտու. հիչ շիւպհէմ եօղ քի,
Գանատալը՝ ավճըլարըն, զըպգընլարըյըլա սէֆինէմի-
դի վուրուպ թէլէֆ իտէմէտիքլէրինէ թէէսիւֆ իտիյօր
իտի.

Պու սէյահաթ էանաընտա, Գօնսէյլ իլէ կէօր-
տիյիմիզ պալըգլար, սայըր մահալլէրտէ կէօրիւպ
թէտգըզ իթտիյիմիզտէն բէք ազ ֆարգը իտի. Պաշ-
լըճալարը, տէհշէթամիզ օլան զաղրուֆի (աճառուտ)
ճընաընա մէնսուպ օլուպ, իչ միւտհիշ ճընտա թագ-
սիմ օլունան քէօրէք պալըգլարը տըր քի, պունլարըն
տա օթուզ իլի նէվի վար տըր. Պիրինճիլէրի օլան պէշ
մէթրօ պոյունտա, վիճուտլէրինէն զիյատէ պաշլարը
կէնիշ, վէ պատըգ գույրուգ շէքլինտէ միւտէվվէր գա-
նատը օլուպ, սըրթլարընտա եէքտիկէրէ միւվազի եէ-
տի ատէտ սիյահ չըզկը պուլունանլար իլէ, Պէրլօն տէ-

նիլէն քիւլ ըէնկիի , վէ վիճաւտինին իչինէ կիրմիչ նէտի աստա գըլէըղը հաւի պուլունան պիր գանտաալը քէօրէք պալըգլարը իտի ։

Ղայէթ իրի վէ տէհշէթէնկիզ տէնիզ քէօրէքլէրի տէ կէչիյօր իտի ։ Պու խուսուսի վէ տօյմադ պիլմէյէն ճանաւարլար հագդընտա ավճըլարըն սէօյլէմիքլէրի մատալլարա ինանմադ ապէս տիր . պունլարըն գավլինճէ , կիւյա տէնիզ քէօրէքլէրինտէն պիրինին գարընընտա , պիր մանտա պաշըյըլա պիր պիւթիւն ինէք , պիր տիկէրինտէ՝ իչի իրի թօնի իլէ էլպիսէլի պիր թայիգէ , քէզալիք պիրինին գարընընտա տախի էլի գըլըճը պիր ասկէր , վէ նիհայէթ պիր պաշգաալընըն տա ամըլա պէրապէր պիր սիւվարի պուլմուշլար ։ Նասըլսի տէտիք , պու մատալլարա ասլա ինանըլմադ իտէ տէ , մանաֆիհ մէզգիւր ճանաւարըն խուսուրիպչիլինի իչմա իտէր , լաբին պու ճանաւարլարտան ասլա աղըմըզա թուխթուլան օլմաար . պէնտէ պունլարըն խուսուրիպչիլէրինի բայէլ այն կէօրիւպ տէ պիր ֆիկը հասըլ խտէմտիմ ։

Ւնանայի բահտէ սիւրիւ սիւրիւ եօնուս պալըգլարը, կինլէր իլէ եանըմըզտան այրըլմաարլար , եօնուսլար , ավգաղարլարը , եախօտ գուրտ սիւրիւլէրի կիպի պէչէր ամըլըշար օլարագ կիտիյօրլար իտի ։ Պու հայվանլար տախի , խուսուրիպչիքտէ տէնիզ քէօրէքլէրինտէն բէք տէ աշաղը գալմազլար ։ Գօրէնհակը պիր մուալլիմին գավլինճէ , պիր եօնուսըն գարընընտան , կիւյա օն պէշ ֆօգ իլէ օն իւչ ատէտ տէնիզ տօմուղը , եանի խօրօզպինա ազմանը չըգարըլտըղընը կէօրմիւշ իմիշ ։

Մուալլիմին սէօյլէմիչի պալըգ , պօյը եիրմի տէօրթ այաղը կէչէն պաթթալ ասյունտան օլտուղու ճիհէթլէ , բէք օ գատար զարիպ ատտ օլունմամալը տըր ։ Եօնուս

պալըգը գամիլեատը օն ճընտը հավի օլուպ , պէնիմ կէօրտիւքլէրիմ , պաշընտան տէօրթ գաթ գիյատէ ուղուն վէ ինճէ պուլունըը , վէ պիրտէ սըրթլարը իչ մէթրօ ուղունլուգունտա սիյահ , վէ գըրմըզըմտը գարընը ուճագ , գագաթ սէյրէք պէնլէր իլէ միւգէյէն թագըմընտան իտի ։

Գէզալիք Սիկէն գամիլեատընա մէնտուպ ղայէթ ճալիպի մէրագ պիր նէվի պալըգլարը տախի գիքը իթմէք իտէրիմ . թապիուտան գիյատէ , էֆքեարը չատիանէ իլէ մէէլուճ պագը միւէլլիֆլէրին գավլինճէ , պու պալըգլար կիւյա պիր արայա թէճէմմիւ իտէրէք , կիւգել սէտալարըյըլա խանէնտէլիք իտէրլէր իմիշ . պունլարըն չըգարտըգլարը ահէնկիի սէտա , էն ուսթա մուսիքիշինասլէրին թէրճենիւմէրինէ գայըգ օլուր իմիշ ։ Պու սէօզլէրի ըէտտա իթմէզ իսէմ տէ , գագաթ թէէսիճ իտէրիմ քի , կէօրտիւյիւմիւզ պու պալըգլար պիզէ պիր գօնաէր վէրմէք իտտէմէտիլէր ։

Նիհայէթ Գօնաէյլ , պիր թագըմ տա ուչար պալըգլար թատնիճ իթտի . եօնուսլարըն՝ պու հայվանլարըն արգալարընա տիւչիւպ տէ քէմալի մէհարէթլէ թուխտուգլարը , հագդգաթէն չայանը թէմաշա պիր հալ տըր ։ Պու ուճագ պալըգլար , նէ գատար եիւքսէքտէն ուչսալար , վէ հէր նէ թարաճա գաչսալար , եինէ տիւշմէնլէրինին էլինտէն եագայը գուրթարամայօրլար իտի . մէզգիւր պալըգլարըն աղը ֆօսֆօրլու օլուպ , կիճէնին գարանլըղընտա խօշ պիր շուլե իլէ բարլայարագ , տէնիզէ տալըպ նապէտիտ օլուրլար ։

Մարտըն օն իւչինէ գատար սէյահաթլմըզ պէօյլէճէ տէվամ իթտի ։ Եէվմը մէզգիւրտէ նօթիւլուս գարը աէրեայը էօլչմէք իչին ըգանտիպլիյէ գուլաճլարը քի , սօն տէրէճէ մէրագլմը մուճիպ օլտու ։

Պիղ պու էանաաէ պահրի Մուհիթի քէպիրաէն հարաքէթ իաէլի պէրի, ան իւշ պին ֆարսախէ հադրն գաթի մէսաֆէ իթմիշ իախք. մէվզըմըզ թային օլունտուղուա, 45 տէրէճէ 37 տագըդա արզը ճէնուպի, վէ 37 տէրէճէ 35 տագըդա թուլը ղարպիտէ պուլունտուղումուզը անլաատըգ։ Տէնիզին պու նօգթասընտա իտիք, Հէրալա նամ սէֆինէնէին սիւվարիսի գաբթան Տէնհամ, ան տէօրթ պին մէթրօ գաատար ըսգանտիլ սալը վէրտիյի հալաէ տիպ պուլունմամըշ իտի. քէզալիք պուրաատա, Ամէրիգանըն Քօնկրէս նամ ֆըրդաթիյնի միլաղիմի գաբթան Բարքէր տախի, ան պէշ պին եիւզ դըրդ մէթրօյա գաատար ըսգանտիլ էնտիրմիշ իքէն, գուրշուն կիուլէ տէնիզին տիպինէ վասըլ օլմամըշ իտի։

Գաբթան Նըմօ, պու թէճրիպաթը թահդըդ իթմէք, վէ պուրալարըն սալը տէրինլիյինի անլամագ իւզրէ, Նօթիւլիւսի էն տէրին նօգթալարա գաատար էնտիրմէք իսթէտի. պէնաէ պու թէճրիպէտէն հասըլ օլաճագ նէթայիճի գայա իթմէյէ հազըրլանտըմ։

Բէք գօլայ անլաշըլըր քի, Նօթիւլիւս խաղինէլէրինի սու իլէ տօլտուրուպ տա տէնիզին ալթընա տալմայ թէշէպիւսաթընտա պուլունմայաճագ իտի. գիրա արզու օլունան տէրինլիյէ ինէճէք գաատար, սէֆինէ թէզեիտի սըգլէթէ մուվաֆագ օլամայաճագ իտի, շայէտ օլսա պիլէ, եօգարը չըգմագ իչին խաղինէլէրին սույընը պօշալթան թուլումպալար, օ գաատար տէրինլիքաէ, սույըն խարիճի թազեիդէնէ (արտաքին ճընշում) ղալէպէ իտէմէյէճէքլերի տէրքհար իտի։

Իմտի գաբթան Նըմօ, Նօթիւլիւսին քէնարընտա մէրպութ լէվհալարըն վաէթասըլըլա իքթիֆա իտճէք տէրէճէտէ ուզանմըշ քէօշէլի պիր խաթ իլէ, գաարը

աէրեայէ էնմէյէ գարար վէրտի. լէվհալերէ մէյլան վէրիլտի, մաքինանըն սօն գուվվէթի իթա օլունտու, վէ բէրվանէնէին տէօրթ աատէթ գանատլարը, պիր չիատէթը ֆէվգէլատէ իլէ, տէնիզին սուլարընը տէօյմէյէ պաշլատը։

Բէրվանէնէին պու չիատէթլի սէվգի ալթընտա, Նօթիւլիւս չամանթա թէլի կիպի թիթրէյէրէք գաարը տէրեայէ հինմէյէ պաշլատը։ Գաբթան Նըմօ իլէ պէն սալօնտա տուրուպ, մանիմէթրօնըն միլինի թէտգդ իտիյօր իտիք քի, սօն տէրէճէ պիր սիւրաթլէ տէօնէյօր իտի. չօգ կէչմէտէն պալըգլարըն էքսէրսիյէթլէ սաքին օլտուգլարը միւնթագայը (գօտի) կէչտիք։

Ալէլ ումում պալըգլարըն պիր գըսմը տէնիզլէրին վէ նէհիրլէրին սաթհընտա սաքին օլուրլար իսէ տէ, պիր գըսմը տա ղայէթ տէրինլէրտէ կէզէրլէր, պունլարըն իչինտէ, Հէսանկ տէնիլէն պիր նէվ տէնիզ քէօբէյի (*), մէրագըմը թահրիք իթտի։ Պու ճանավար, սէքիզ աատա թէնէֆֆիւս գըլուզը հայիզ իտի. պունտան պաշգա իրի կէօզիւ, գըրխը, թէլէագօբ (հեռադէտ) պալըգը, քէզալիք կէօյսիւ սիյահ վէ գըրխը, գումպարա պալըգը քի, պին իքի եիւզ մէթրօ գաատար տէրինլիքտէ եաշար. վէ եիւզ եիրմի հէվա թազեիդինէ մուգավէմէթի լյլէր, քէմալի թէհայիւր վէ տէհշէթի իլէ պու ճանավարլարը թէմաշա իտիյօր իտիմ։

Պու հայվանլարը կէօրտիւյիւմտէ գաբթան Նըմօյա տահա տէրին սուլարտա պալըգլար կէօրիւպ կէօրմէտիյինի սիւալ իթտիյիմտէ, մումանիլէյհ ճէվապէն.

— Բէք նատիր, լաքին ֆիւնուընը հազըրէտէ պու

(*) Պու հայվան ատի քէօրէք պալըգը օլմայըպ, ղայէթ տէհշէթլիւ պաշգա պիր ճընս ճանավար տըր։

խուսուսաա նէ՞ ֆիքիր վար, վէ նէ՞ զանն օլունմադա
սըր, տէտի։

— Ֆիւնունը հազըրէնին պիւյիւմինճէ, պահրը Մուհիթին տէրին թապագալարընսա, հայաթը նէպատաթ (բուսական կեանք) հայվանաթատէն էվվել նապուտ օլուր. հայվանաթ պուլունան թապագալարսա, նէպատաթըն նիւշվէնիւմա օլմասըդը թասսիդ իսկիմիշ տիր. քէզալէք, պաշըդ եումշագ տէրիլէլեր իլէ ըսաըրիտեալարըն, իբի պին մէթրօ տէրինլիքտէ եաշայապիլտիքլերի անլաշըլմըշ սըր. նասըլ քի, էպհարը միւնճէմիտէնին (բեւեեայինն ծովեր, կամ սառուցեալ Ովկիանոս) գահրաման սէյեահը Մագ Բլինթօք, իբի պին պէշ եիւզ մէթրօ տէրինլիքտէն, սաղ օլարագ պիր նիւճիւմը պահրի (ծովասող) չըգարմըշ սըր։ Նիհայէթ Պուլ-Ծօկ նամ հարպ սէֆինէսի թայիֆէլերի, իբի պին ալթը եիւզ դուլաճ, եանի պիր ֆարսախտան գիյատէ տէրինլիքտէն, եինէ պիր նիւճումը պահրի չըգարմըշ սըրըլար, լաքին գաբթան էֆէնտի, իհթիմալ քի, սիզ պէնիմ պիլտիքլէրիմի, էհէմմիյէթսիզ հիւքմիւնտ թէլագդը իտէրսինիզ, զաթը ալինիզին պու խուսուսաա պէնտէն գիյատէ մալիւմաթընըզ օլաճաղընա չիւպհէ իտէմէմ։

— Խայր մուալիմ էֆէնտի, էօյլէ պիր նէզաքէթսիզլիքտէ պուլունմադ իսթէմէմ, եալընըզ սիզէ չուբասընը սիւալ իտէճէյիմ քի, օ գաառար տէրինլիքտէ պու հայվանլարըն եաշայապիլմէսինէ նա՞սըլ մանա վէրէյօրսունըզ։

— Պունը իբի սէպէպ իրայէ իթմէքլէ կյղահ իտէպիլիրիմ. պիրինճիսի, սուլարըն թուզլուլուղընսան վէ քէսաֆէթտէն (խտուխիւն) նէչաթ իտէն ագընթըլարսան պիր հարաքէթ բէյսա օլուր քի, պու հարա-

քէթ՝ նաճումը պահրիյէ կիպի հայվանաթըն հայաթը իպթիտայիյէ (տաորրական կեանք) լէրինի թահսը թէէմինէ ալմադա քեաֆի օլուր։

— Բէք ալա։

— Իբինճիսի տախ չաս սըր. չէօյլէ քի, էկէր միվէլլեմիւլ խաւմուսէ (թիթուածին) հայաթըն էասաբընը թէշքիլ իտէրսէ, բէք աշիքսար սըր քի, տէնիզլերին տէրինինսէ միվէլլեմիւլ խաւմուսէյինին մըդտարը էքսիլէճէք եէրսէ. պիլաքիս տէրինլերիե էնիլտիքճէ տահա գիյատէ արթար, վէ էն ալթ թապագալարըն (տաորին խաւեր) թապէիգի տախի. պու հայաթպախշ կաղըն թապէիգինէ եարսըմ իտէր։

— Ա՛, պունը պիլիյօրմուսունըզ, բէք ալա, տօղբուսու մուալլիմ էֆէնտի, պիլմէյէտէ հադդընըզ վար, գիրա սըրճի հադըգաթ սըր. հէմ իլավէ իտէյիմ քի, սաթհը տէրեատէն թուրթուլան պալըգլարըն, քիյսը մէսճիլէրինսէ (լուգական բամբուշա), միվէլլեմիւլ խաւմուսէտէն գիյատէ ազօթ պուլունուր։ Պիլաքիս բէք տէրինլերսէն չըգարըլան պալըգլարըն պու ալաթընսա, ազօթսան գիյատէ միվէլլեմիւլ խաւմուսէ պուլունմասը թէհադդուդ իթմիշ տիր քի, պու հալ իտտաանըզը իսպաթէ քեաֆի տիր. հէր նէ հալ իսէ, թէհադդաթընըզա տէվամ իտէյիմ։

Թէքրար մանիմէթօյա ալթը նազար իթտիյիմսէ, ալաթըն ալթը պին մէթրօ տէրինլիք իրայէ իթտիյինի կէօրսէյիմ։ Նօթիւլիս պիր սաաթտան պէրի մէյլանի լէվհալարը սայէսինտէ, գաարը տէրեայէ ինմէյէ տէվամ իտիյօր իտի. տէրինլերին խալի սուլարը, օ մէրթէպէ վէ թաճիպէ չայան սուրէթտէ պէրթագ վէ չէֆֆաճ իտի քի, թարիֆ իտէմէմ. պիր սաաթ տահա էնմէյէ տէվամ իտիլտիքտէն սոնրա, ան իչ

պին մէթրօ , եանի իւշ ֆարսախտէն գնայատ տէրինլիյէ նուզուլ իթտիխիմիզի անլատըդ . հալ պու քի հէնուզ պահրը Մուհիթին գատըրնտան պիր էսէր կէօրիւնմէյօր իտի ։

Ծոգաթի օն տէօրթ պին մէթրայա գատար էնտիյիմիզտէ , տէրինլէրտէն՝ գատըր տէրնատէ տիմ տիք պիյահ գայալար կէօրիւնմէյէ պաշլատը , լաբին պու գայալար , լույի զեմինտէքի Հիմալայա (*) վէ Մօն Պլան կիպի, վէ եախօտ տահա եիւքսէք տաղլարըն թէրէլէրի օլապիլիր իտի քի , օ հալտէ գատըր տէրնանըն տէրինլիյի թէքրար մէճհուլ գալըյօր իտի ։

Նօթիւլիս , մարուզ օլտուղու թաղլիգաթը չէտուէյ էհէմմիյէթի վէրմէյէրէք , տահա գիյատէ տէրինլէրէ էնտի . թէքնէնին տէմիր լէվհալարը զանղըր զանղըր թիթրէյէրէք աճիպ տէտալար չըղարտըղընը իչիթտիմ . գալըն տէմիր տիրէքլէր՝ եայ կիպի էյիլէրէք , ինլէյօրլար զանն օլտունույօր իտի , թաղլիգ չօղալըդճա ադօնըն ճամլարը չիշէրէք էտնէյօր տանտըմ ։ Շիւպհէսիզ պու գուվվէթլի տէօքմէլէր , թաղլիգաթը ֆէվգէլատէյէ թահամմիւլ իտէմէյուպ էպիլէճէք իտի , էկէր գաբթանըն տէմիյի կիպի եէքրարէ տէօքմէ կիպի գավի օլմատա իտի ։

Գատարը տէրնատ, զայղ օլմուշ մէղքիւր գայալարըն եանընտան ըլյըլըզ աշադը էնտիքճէ , թաշլար իւզէրինտէ պագը հայվանաթը նայիմէնին , տաղ օլուպ տա եարըշմըշ օլտուգլարընը կէօրտիւմ ։

(*) Հիմալայա տաղլարը Հինտիսթանտա վագը օլուպ, քիւրէյի արզըն էն եիւքսէք տաղլարը տըր . թահտէլ պահր պու տաղլար կիպի , վէ եախօտ տահա եիւքսէք ճիպալի (լեռներ) միթէատտիտէ պու լունտունուզու , թաղկուն թարաֆընտան սուրէթը մէվտուգէտ թատիգ իտիմիշ տիր ։

Լաբին չօգ կէշմէյէն պունլար տա պիթտի , արթըզ թէնէֆֆիւս իտէն հայվանլարտան տա էսէր գալմատը , Նօթիւլիս , իւշ պուչուգ ֆարսախ տէրինլիքտէ թէնէֆֆիւսէ տաիհ օլան հալատան եիւքսէլէն պալօն կիպի , զիյ հայտի հայվանլարըն տաքին օլտուղու թատպատալարը կէշտի . օն պիթը պին մէթրօ , եանի տէօրթ ֆարսախ տէրինլիյէ վատար օլմուշ իտիք ։ Պուրատա Նօթիւլիսին տամհը խարիճի (դուրտի կողնըը) պին ալթը եիւզ հէվա թաղէիֆինէ (մէթնալոյդական ճնչում) մարուզ պուլունույօր իտի , եանի պէհէր միլիպպա տանթիմէթրօ (քառակուսի հարիւրամէթր) տամհէ (մակերևոյթ) , պին պիթը եիւզ քիլօկրամ թաղէիֆ , եախօտ սըզլէթի իտատէթի իտիյօր իտի ։

Սրթըզ քէնտիտտէն չըզարագ քէմալի հայրէթլէ .

— Ա՛հ եա Բաբպի , պու նէ հայրէթէնկիզ հալ, լինտանլարըն ըէտամինի պիլէ կէօրէմէտիքլէրի , չու տէրին թատագալատտա պիղդաթ կէզմէք , վէ պու հայրէթամիզ մէնզարէլէրի կէօրմէք ադլէ սըղտար չէ՞յ մի տիր , ֆիքիրտէն կէշիրմէք գատի՞լ մի տիր . ա՛հ գաբթան էֆէնտի , պիր քերըէ չու հայրէթպախշ գայալարըն հէյատէթինէ պագընըզ , քիւրէյի արզըն ասն թագատալարընը թէշքիլ իտէն , չու հալի, վէ հայաթտան էսէր պուլունմայան տէրին մաղարատարը , վէ չու գայալարըն տիպինտէքի կիրտասալարը թէմաշա իտինիզ . ա՛հ , նէ՞ մէճհուլ վէ նէ էմնալի նամէսպուզ նօգթալար , նէ՞ կէօրիւլմէմիշ մէնզարէլէր : Էյ վա՛հ , նի՞չին պունլարըն , եալընըզ խաթըրէյի զարիպէսինի մուհաֆիզատա իմմէքլէ էքթիֆայէ մէճպուր պուլունույօրուզ , տէյու հայդըրտըղընտա , գաբթան նըմս .

— Պու խաթըրէտէն պաչգա պիր էսէրէ մալիք օլմայա արզու իտի՞րմիսինիզ , տէյտու սորտու ։

— Նէ տէմէք խոթէ յօրտունըզ, գարթան էֆէնտի,

— Տէմէք խոթէրիմ քի, կէօղիւմիւզին էօնիւնտէ պուլունան շու թահտէլ պահր մէնզարէլէրին ֆօթօգրաֆընը ալմադ կիւճ պիր շէյ տէյիլ ատիլ,

Գարթան նըմճընըն պու նէյնի թէքլիֆինտէն հըսսիյէմտիկիմ հայրէթի պէյան իմտատէ վազըֆ պուլունմադըմ. մուամէլէյհին պիր իշարէթի իւզէրինէ, տէրհալ սալօնա պիր ֆօթօգրաֆ թադըմը կէթիրիլմադ,

Սալօնտան պէօյիւք վէ կէնիշ բէնշէրէլէրինտէն, էլէքթրիկ գէյսըլյըա միւթէնէվվիր (վէնթիլյատէյա) վէ շուլէտար սուլարըն հէր նօղթատը, միւքէմմէլէն կէօրիւնիյօր իտի. ախշնի գէյսամըզըն տէրճէտմէյինէ (արուեստական լոյս) կէօրէյէ միւշտահ հիչ պիր շէյ իտի էլէ կէթիրմէյօր իտի. աֆիթատը ալէմդատ (արեգակ) պիլէ, գատըզ տէրեայը պու մէրթէպէ սուրէթը միհնթաղամատ թէնվիր իտէմէզ իտի,

Նօթիւլիս, բէրմանէնին միւթատիլ սէվգի թահսընտա (չափաւոր մզման տակ), վէ մայիլ լէվհալէրին սայէսինտէ մադպութ օլարագ պիրա հարատէթ տուրյօր իտի. ֆօթօգրաֆի մաբինտաընըն պէգի աչըլըպ, պահրը Մուհիթին պու տէրին թատագալարընա նատպ իտիլտի: Պիր գաչ տանիյէ զարֆընտա, թէմտաշտընա ռօյտանտատըլմըզ, մէնզարէյի պինտպիրէլէրտէն պիր գաչընըն բէտիմլերինի էլտէ էթմէյէ մուվաֆֆադ օլմուշ իտիր:

Պուրատա ճիտատ պիր թէճրիպէնին ատարընը, գարիյնի քիրատըն էնզարընա վազ իտիյօրտուտ. քիրքէյի արդըն գուվվէթլի թէմէլլէրի ատտ օլունան, վէ կիւնէչին գիյատընը գաթան կէօրմէմիշ օլան ճէսիմ թաշլար, վէ պու թաշ էրզընթըլտարը ատատընտա կէօրինէն տէրինվիյի նիհայէթսիզ մաղարատար, Հօլանտա-

Շէմսիյէհատի նէպաթը պահրիյէյի, հայրէթլէ թէմատա իտիյօր իտիֆ.

ԼԸ ԸՆԱՏԱՒԱՐՔՆԵՐԱՆ ՉԸԳԱԼԸ ԿԻՊԻ , ԻՆԹԻ-
ՀԱԼԱՐԸ ՍԻՐԱՀ ՊԻՐ ՉԸԳԿԸՅԸՐ , ԵՒ ՔԱՒԿԷՐԻՆԱՒՆ ԹԷՓ-
ՐԻԳ ԻՒԼՄԻՀ ՆԻՄ ԹԱԱՎԻՐԸՐ , ՎԷ ՊՈՒ ԸՆՏՂԱՃԸՆ (ԴԱՇ-
ՏԱՆԿԱՐ) ԱՕՆ ՆՕԳԻԱՏՆԵՐ ԼԻՆԷՒԻՒ ԻՒՆԷՆ ՊԻՐ ՈՒՓՈՒԳԸ
ՃԻՊԱՒԻՒՆԷ (ԼԻՐԱՆՑ ՀՈՐԻՊՈՆ) , ՎԷ ՏԱՀԱ ՊՈՒՆԱՐԱՒ ՄԷ-
ՄԱՆԻՀ ՀԱՅՐԷՆԱՓՓԱ ՄԷՆԶԱՒԷԼԷՐԻՆ ԹԱՒՐԻՓԻ ՄՈՒՀԱԼ
ԳԱԱԼԻԼՆԱՒՆԷՆ ՍԻՐ . ԷՎԷԼԻ ԷԼԷՔԹՐԻՔ ԳԻՒԱՍԸՒՒԱՒ ԿԻՒ-
ՄԻՉ ԿԻՊԻ ԲԱՐԼԱՒԱՆ ՊԻՐ ԳՈՒՄՈՒՆ ԻԱՒԼԸ ԻՒՂԷՐԻՆԱՒ ,
ՀԷՐ ՆԷՎԻ ՆՕՈՒՆՆԱՒ , ՈԱՂԱՆ , ՎԷ ՕԹԱՆ ԳԻՒԱՒ
ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ , ՍԻՒԱՀ , ԲԱՐԼԱԳ , ՄԻՈՃԷԼԱ , ՎԷ ՆԷՎ ՊԷ
ՆԷՎ ԷՀՔԱԱԼԸ ԱՃԻԱՊԷ ԻՒՂ ԱՐՂԸ ՎԻՃՈՒԱ ԻՈՒՂՆ ԳԱՒԱ-
ԼԱՐԸ , ԹԱՐԻՓ ԻՒՄՄԷՒ ՄԻՒՊԹԷՈՒՐ ԱԷՒԻԻՄ .

ԳԱՔԹԱՆ ՆԸՄՃ , ՓԷՎԳԷԼԱՒԷ ՎԷ ԻԱՐԻԳԷ ՆԻՒՄԱ
(ԱՒՈԱԳՈՅ ԿԱՐԳԻ ԼԻ ՀԻԱՔԱՆՀ) ՄԷՆԶԱՐԷԼԷՐԻՆ ՓՕԹՕՂ-
ՐԱՓԻՆԸՐ ԱԼԸԲԳԱՒԱՆ ՈՕՆՐԱ , ՔԷԻԱՄԷ ՈՂԱՂ ՊԻՐԻՂ .

— ԱՐԹԸԲԳ ԼՕԳԱՐԸ ՉԸԳԱԼԸՄ ՄՈՒԱԼԼԻՄ ԷՓԷՆԱՒ ,
ՆՕԹԻՒԼԻՍԻ ՈՒԳՈՆ ՄԻՒԱԱՒԹ ՊՈՒ ՎԱԳԻՅԷԹԱՒ ՊՈՒ-
ԼՈՆՆԱՒՒՄՆԱԳ , ՎԷ ՊՈՒ ԱԷՐՂՃ ԹԱԳԻՒԳԱԹԸ ՀԷՒԻ-
ԱՒ ԹԱՀԹԸՆԱԱ ԱԸՐԱԳՄՈՒԳ ՃԱՅԻԳ ԱԷՅԻ ՍԻՐ , ԱԷ-
ՅԻՆՃԷ .

— Ի՞Է ԱԼԱ ՉԸԳԱԼԸՄ , ԱԷՈԻՄ ,

— ՓԷՆԱԻՆԻԳԻ ԳԱՎԻ ԹՈՒԹՈՒՆՈՒԳ ;

ԳԱՔԹԱՆ ՆԸՄՆԸՆ , ՆԷ ԱԷՊԷՊԷ ՄԷՊՆԻ ՊԱՆԱ
ՊԷՕՂԷ ՊԻՐ ԹԱՎԼԻՅԷ ԻԹՈՒՅԻՆԻ ՈՕՐՄՈՅԱ , ՎԷ ԵԱԻՕԱ
ՄԻՉԻՆԱՄԷՅԷ ՎԱԳԸԹ ՊՈՒԼԱՄՈՒԱՆ , ՊԻՐԱՒԷՆ ՊԻՐԷ
ՄԻՉԻՒԱ ԻԱԼԸՆԸՆ ԻՒՂԷՐԻՆԷ ԼՈՒՎԱՐԱՆԸ ՎԷՐԱՒԻՄ .

ԳԱՔԹԱՆԸՆ ԷՄԻԳ ԻՒՂԷՐԻՆԷ , ՆՕԹԻՒԼԻՍԱՒԻՆ ԲԷՐՎԱ-
ՆԷՒ ԱԷՕՆՄԷՅԷ ՊԱՇՂԱԱՐ , ՎԷ ՄՈՅԻԳ ԼԷՎՀԱՂԷՐ ՈՕՍ
ՈՕՂՐՈՒ ՄԻՔԻԼԷՐԷՔ , ՆՕԹԻՒԼԻՍ , ԱԱՂԷԹԱ ՀԷՎԱՅԷ ՈԱԼԸ
ՎԷՐԻՐՄԻՀ ՊԱԼՕՆ ԿԻՒԼԻ ՊԻՐ ՍԻՐԱԱԹԸ ՄԻՒԱՀԻՀԷ ԻՂԷ ԼՕ-
ԳԱՐԸՅԱ ՉԸԳՄՈՅԱ ՊԱՇՂԱԱՐ . ԻՀԹԷ ՊՈՒ ԼԸՂԱՐԸՐՔՔԱ-

ՐԻ ՍԻՐԱԱԹԸ ՆԱԿԼԱԱՀԱՆԻՆԷՆ ԹԷՀԷՍԻՐԻ ԻՂԷ ԼԷՐԷ ԱԷՎ-
ՐԻՒԻՀ ԻԱՒՄ .

ՆՕԹԻՒԼԻՍ , ԹԻԹՐԷՀ ԹԻԹՐԷՀ ԱԷՆԻՂԷՆ ՍՈՒԼԱ-
ՐԱՆԸ ԷՕՂԼԷ ՊԻՐ ՉԻՍԱԱԷԹ ՎԷ ՍԻՐԱԱԹԼԱ ԼԱՐԸՀՕՐ ԻԱՒ
ՔԻ , ԿԷՕՂԼԷՐԻՒ ԱԷՐՈՒՆԸ ԱԷՐԲԼԱԱԷՔԻ ԷՀԼԱՆԸՆ ՀԻՀ
ՊԻՐԻՆԻ ԿԷՕՐԷՄԷՀՕՐ ԻԱՒ , ՊԷՕՂԼԷՃԷ ՊԱՀՐԸ ՄՈՒՀԻԹԻՆ
ԱԱԹՀԸՆԱ ԳԱԱԱՐ ՕԼԱՆ ԱԷՕՐԹ ՊԻՆ ՓԱՐԱԱԱ ՄԷԱԱ-
ՓԷՀ , ԱԷՕՐԹ ԱԱԳԸՐԳԱ ՂԱՐՓԸՆԱԱ ԳԱԹ ԻԱԷՐԷՔ ,
ՀԷՄԱՆ ՈՒՀԱՐ ՊԱԼԸԳ ԿԻՊԻ ԱԷՆԻՊՏԷՆ ԱԸՀՀԱՐԸ ՓԸՐ-
ԼԱՆԱԸԳԱՆ ՈՕՆՐԱ , ՆՕԹԻՒԼԻՍ ԹԷՔՐԱՐ ԲՈՒՒ ԱԷՐ-
ՀԱՒՏ ԱԻՈՒՀԷՐԷՔ , ՍՈՒԼԱՐԸ ԲԷՔ ԵԻՔԱՏՔԼԷՐԷՆ ԳԱՍԱՐ
ԱԸՀՐԱԹԱԸ ;

ԿԷՐԷՔ ԿԷՕՐԱԻՒՒՄ ՀԱՅՐԷՆԱՓՓԱ ՄԷՆԶԱՐԷԼԷՐԻՆ
ԹԷՀԷՍԻՐՆԱՒՆ , ՎԷ ԿԷՐԷՔ ՊՈՒ ՍԻՐԱԱԹԸ ՓԷՎԳԷԼԱՒԷ-
ՆԻՆ ՀԱՍԸԼ ԻԹԻԻՒՒ ԱԱՄՎԷՍԻՆԱՒՆ , ԱԳԼԸՄ ՈՕԼԱՆԱ-
ԲԱԳ ՔԷՆԱԻՄՆԷՆ ԿԷՀՄԻՀ ՊԻՐ ՀԱԼԷ ԿԷԼՄԻՀ , ՎԷ ԹԷՀԱ-
ՒԻԲԻԼՄՆԷՆ ՆԱՀԻ , ԼԱԳԸԲԱԸ ԻԱՒՃԷՔ ՄՂՃԱԻԻՄ ԳԱԼ-
ՄԱՄԸՀ ԻԱՒ .

12

Պալէնալար , իւէ աճպէր պալըգլարը .

ՄԱԲԱԸՆ ՕՆ ԻՀՀԻՆՃԻՒ ՎԷ ՕՆ ԱՂՕԲԱԻԻՆՃԻՒ ԿԻ-
ՃԷԼԷՐԻ , ՆՕԹԻՒԼԻՍ ԹԷՔՐԱՐ ՃԷՆՈՒԳ ՃԻՀԷԹԻ ԼՕԼՄՆԸ
ԷՒՂ ԱԼԱԸ , ՀՕՐՆ ԳԻՒՐՆՈՒ ԷՕՆԻՒՆՂ ՎԱՍԸԼ ՕԼՈՒԳՐՈՒՆ-
ՈՒԱ , ՂԱԲԳ ՃԻՀԷԹԻՆՂ ԱԷՕՆԻՒԳ ԱԷ , ԻԹՀԱՄԸ ԱԷՅԱ-
ՀԱԹ ԻԹՄԷՔ ԻՀԻՆ ԹԷՔՐԱՐ ՊԱՀՐԸ ՄՈՒՀԻԹԸ ՔԷՊԻՐԷ
ԿԻՒԷՃԷՀԻՆԻ ՂԱՆՆ ԻՒՄՀՕՐ ԻՒՄ , ԼԱՔԻՆ ԷՕՂԼԷ ՕԼՄԱՈԸ ,

ճէնուպա տօղլու եօլունու տէվամ իթամ, նէ՞րէյէ կիտիյօր իտի, պու հարաքեաթը մէճնունանէյէ հիչ պիր մանա վէրէմէյօր իտիմ։ Գաբթան նըմճնըն ճիւրաթը հադգընտա, Նէտ-Լանտըն չիւպհէլէրինէ հադգ վէրմէյէ մէճպուր օլտում։

Նէտ-Լանտ, պիր վագըթտան պէրի պանա ֆիրար թասավվուրընտան պահա իթմէյօր իտի, Գանատալը, չօղլուգ լագըրտը իթմէյիպ, պիր հալի սիւրինէթ իչինտէ պուլունույօր իտի։ Պու ուզուն մահբուսիյէթ, զէվալլըյա բէք ադըր կէլմէգտէ իտի, հիսաէթինին տէրէճէյի չիսաէթինին քէշֆ իտիյօր իտիմ. պադշն գաբթան նամօյա թէսաուիֆ իթթիլինտէ, կէօղլերի խուսուսէթ չուլէսի իլէ բարըտյօր իտի. տօղրուտը մերգումըն հատիա մէզաճլըղը հասէպի իլէ, պիր քիսթախլըղա ճիւրաթի իթմէսինտէն բէք գօրգույօր իտիմ։

Մարտըն օն տէօրտու օլան օ կիւն, Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտ օտամա կէլտիքլէրինտէ, գիյարէթլէրինին սէպէպինի սօրտում. Գանատալը ճէվապ ադաղ իլէ։

— Սիզէ, հատտը զաթինտէ սատէ պիր թէքլիֆ ադըղ իտէճէյիդ տէտի։

— Սէօյլէյինիզ, տօսթում Նէտ.

— Նօթիւլիւստէ գա՞չ քիշի վար տըր զանն իտիյօրտունըզ։

— Պիլէմէմ տօսթում։

— Պէնիմ զաննըմճա, սէֆինէնին մանօվրասը բէք չօգ ատէմ իհթիյաճը օլմամալը տըր։

— Վագտա էօյլէ, օն քիշի օլտա իտարէյէ քիտաֆի օլապիլիր։

— Էօյլէ իսէ, նի՞չին սէֆինէտտէ ֆազլա ատէմ պուլունտուն։

— Նի՞չին մի։

Տըդգամըլա Նէտ-Լանտըն եիւգինէ պագտըմ, Գանատալընըն նիյէթի գօլայ անլաշըլըյօր իտի, Հէման իլավէյի մէգալ իտէրէք։

— Զինգի էկէր հըսսիյաթըմա ինանտաճագտամ, վէ էկէր գաբթանըն սուրէթը մայիչէթինի քէշֆ իտէպիլիչ իտէմ, տէրիմ քի, Նօթիւլիւս ատի պիր սէֆինէ օլմայըպ, սահիպի կիպի, գըթաթը մէսքինէտէն գաթի ալագա իթմիչ օլանլարա պիր իլթիճակհահ տըր։

Գօնսէյլ. – Իհթիմալ տըր, լաքին նիհայէթ Նօթիւլիւս, մահտուտ պիր տէրէճէտէն գիյատէ ատէմ պարընտըրամազ. աճէպա էֆէնտի, իսթիտատ իտէճէյի ատէմլէրին, հատտը ազիմսինին թային իտէ՞մէզ մի։

— Նա՞սըլ թային իտէպիլէյիմ, Գօնսէյլ։

— Պիր հիսապ իլէ, սէֆինէնին ճէսամէթի էֆէնտիյէ մալիւմ օլտուղու կիպի, իսթիտատ իտէճէյի հէվանըն մըդտարընը տա պիլիր, պինաէն ալէյհ պիր ինանըն, եիրմի տէօրթ սահաթտա նէ գատար հէվայէ իհթիյաճը օլտուղու տա մալիւմ տիւր։ Իմտի սէֆինէնին եիրմի տէօրթ սահաթտա պիր քէրրէ թէճռիպի հէվայէ մէճպուրիյէթինի հիսապ իտէրէք, տէրունինտէ գաչ քիշի պարընտապիլիր օլտուղու անլաշըլմա՞զ մը։

Գօնսէյլ, հէնուզ սէօզինին իթմամ իթմէմիչ իքէն, պէն նէ տէմէք իսթէմիյինի քէշֆ իտէրէք.

— Նէ տէմէք իսթէմիյինի անլայօրում, վագտա հիսապ օլունապիլիր, լաքին նէթիճէսի բէք մէճհուլ գալըր։

Նէտ-Լանտ. – Պէյիս եօգ, սիզ պիր քէրրէ հիսապ իտինիզ։

— Բէք ալա, իչթէ հիսապը պու տուր. պիր ինան պիր սահաթ զարֆընտա, եիւզ լիթրա հավատա պուլունան միւվէլլէտ իւլ խումուսէյի ատրֆ իտէր. պի-

նաէն ալէյհ , եվրմի աէօրթ սաաթըն իչինաէ , իբի պին աէօրթ ևիւզ լիթրա հավանըն իսթիսապ իթաէյի միւվէկքա իւլ խաւմուաէյի իսթիհլադ (սպառել) իաէր աէմք օլուր . իմոի նօթիւլիւսաէ , գաչ աէֆա իբի պին աէօրթ ևիւզ լիթրա հէվա մէվճուտ օլսուղունու ապամագ լազըմ կէլիր ։

Գօնաէյլ . – Բէք սօղրու ։

— Իմոի , նօթիւլիւս պին պէշ ևիւզ թօնէլաթօլուգ սըդէթի իսթիսապ իսէպիլիր , պէհեր թօնէլաթօյա ևիւզ լիթրա հէվա լազըմ օլսուղունսան , նօթիւլիւսաէ պիր միլիօն պէշ ևիւզ պին լիթրա հէվա իսթիսապ իաէր . աէմք օլուր քի , իբի պին աէօրթ ևիւզ թագսիմ իսիլսին հալաէ . . .

Հէմեն գուրշուն գալէմ իլէ հիսաապը եաբարագ .

— Իչթէ հիսաապը , ալթը ևիւզ ևիրմի պէշ չըգայօր , աէմք օլուր քի պու հիսաապա , նօթիւլիւսին աէլուննաէ պուլունան հէվա , ևիրմի աէօրթ սաաթ զարֆընսա , ալթը ևիւզ ևիրմի պէշ քիչիյէ քեաֆի օլաճաղը պէաիհի միր , աէամ։

Նէա-Լանա . – Ալթը ևիւզ ևիրմի պէ՞շ մի ։

— Ֆագաթ էմին օլսապիլիրսինիզ քի , պու աէֆինէնին աէլուննաէ թայիֆէլէր , եօլճուլար , վէ զապիթլէր տաիի , ևինէ պու եէօքիւննիւն օնսա պիրինի պիլէ թէչքիլ իթմէզ ։

Գօնաէյլ . – Տէաիյինիզ կիպի օլսա տաիի , ևինէ իւչ քիչիյէ գարշը բէք չօգ տուր ։

— Օ հալաէ զավալը Նէաճիյիմ , սիզէ սաալըսան պաշգա պիր շէյ թավսիյէ իսէմէմ ։

Գօնաէյլ . – Համթսա պէնճէ , թէսլիմիյէթ նանի մէմնաշաթ (համակերպութիւն) իթմէք սաալըսան սա էյի տիր ։

Գօնաէյլ , էն սօղրու վէ էն միւնասիպ քէլիմէյի սարֆ իթմիշ իսի , ադըլը աէլիգանըր աէօդիւնէ տէվամ իլէ .

— Պուննույըա պէրապեր , գաբթան Նըմօ տայիմա ճիհէթը ճէնուպիյէ կիտէմէզ , հիչ օլմազսա գումպէրն (բեւեռային) պուղ երդընթըրը էօնիւնաէ թէվգըֆէ մէճպուր օլաճագ , վէ պիղդարուր միւթէմէտաին տէնիզլերէ կիտէճէք քի , օ հալաէ Նէա-Լանտըն թէքլիֆի իւղէրինէ տիւշինէպիլիրիզ , աէտի ։

Գօնաէյլին պու աէօզլէրի իւղէրինէ , Գանաատալը պաշընը սալլասը , էլինի անլընա վազ իթտի , վէ հիտաէթլի պիր թավը իլէ ճէվապ վէրմէքսիզին ալըպ եիւրիւս վէրտի ։

Գօնաէյլ իլէ եալընըզ գալտըգ , մէրգում պիր սանիյէ գաատար սիւքիւթսէն սօնրա թէքրար քէլամէ ազաղ իլէ .

— Էֆէնամնեն միւսաատէսի իլէ պիր միւլահազա արզ իտէճէյիմ , պիզիմ զէվալը Նէա-Լանտ սօսթումուզ , մալէք օլամայաճաղը շէյլերէ սահիպ օլմագ արզուսույա սուզան օլույօր . պու պիչարէ ատէմ տայիմա կէչիրտիյի էակի մայիչէթի տիւշինմէքտէ , վէ պիզիմ իչին գաթիէն մէճնու օլան շէյլեր , քէնարինէ բէք խոշ կէօրիւնմէքտէ տիր . կէչմիշ զէմանըննըն խաթըրէսի , ֆիքրինի վէ գալպինի թազէիգ իտիյօր . պու զէվալըննըն պուլունտուղու հալ , նազարը տըգգաթէ ալընմալը , վէ ծնա կէօրէ քէնարինէ հագգ վէրիլմէյի . Նէա-Լանտըն պուրատա եաբաճագ նէ՞ իչի վար , հիչ . . . էֆէնամ կիպի ալիմ աէյիլ , վէ պէնիմ կիպի ատ մէրտգըլը տէյիլ քի , աէնիգին չայանը հայրէթ հալի թէմաչաանան զէվզըյապ օլսուն ։ Նէա-Լանտ մէմլէքէթինին մէյհանէլէրինատէն պիրինէ կիրմէք , վէ պատէ նուշ

օլմագ իչին , հէր թէհլիքէյի կէօղէ ալաբըրը պիր ա-
տէմ տիր , տէտի :

Ֆիլհագըգա սէրպէսթճէ , չալըշմագա ալըշմըշ օ-
լան նէտ-Լանտա , Նօթիւլիւսաէ՛ի պիր սիյագ իւղէ
կէչէն զէմանըն բէ՛ք ադըր կէլէճէյի թաղիկի իտի ,
Գանատալը տօսթումուզըն մէրագըննը թահրիք , վէ
պիննինի իշղալ իտէն հատիսէլէր , բէ՛ք նատիր զուհուր
իտիյօր իտի . ֆագաթ նատըսա օ կիւն զուհուր իտէն
պիր հատիսէ , Նէտ-Լանտըն գալպինատէ , զըպգընճըլըգ
ալէմինատէ՛ի կիւզել իտաթըրէլէրինի ույանտըրտը :

Շէօյլէ փի սապահըն սաաթ օն պիրի սուլարընտա,
Նօթիւլիւս սաթհը տէրթատէ եիւրիւր իբէն , պիր սիւ-
րիւ պալէնա պալըգլարընըն իչինէ տիւշիւ վէրտի . պու
թէհսաիւֆ , թէհճիւպիմի մուճիպ օլմատը , զիրա պու
հայվանլարըն տայիմա , վէ քէմալի չիտատէթլէ թէհ-
գըպ օլտուգլարընտան , ադրը միւրթէֆի (բարճր լայ-
նութիւն) թահարընտա պուլունան ուղագ տէնիզլէրէ
իլթիճա իթտիբլէրինի պիւիր իտիմ:

Պալէնա պալըգլարընըն , տէնիզ ալէմինատէ , վէ
ֆէննիյաթը արզիյէ իլմինատէ բէ՛ք չօգ թէհհիրլէրի օլմուշ
տըր . էվվել էմիրատէ Բատգալըլարը , պատէհու Ա.ստու-
րուլըլարը , վէ տահա սօնրա Ինկիլիզլէր իլէ Հօլանտա-
լըլարը արգալարընա տիւշիւրիւպ տէ , տէնիզ թէհլի-
քէլէրինէ ալըշտըրան , վէ տիւնեանըն պիր ուճընտան
տիկէր ուճունա կէօթիւրէն , պալէնա պալըգլարը օլ-
մուշ տըր : Պու հայվանլար , գուրթը չիմալի վէ ճէ-
նուպիյէ (հարաւային և հիւսիսային բեւեռ) հագրն
տէնիզլէրատէ կէզմէյի բէ՛ք սէվդիլէր , էսկի զէման ա-
տէմլէրինին գալմինճէ , պալէնա պալըգլարը , ավճըլա-
րը՝ գուրթը չիմալիյէ եէտի ֆարսախ գալընճայա տէ-
յին , արգալարընատան սիւրիւյիւպ կէօթիւրմիւշլէր իմիշ.

չայէտ պու սէօզէ մատալ նագարըյլա պագըլսա պիլէ ,
պիր կիւն քէսալը հագըգաթ իտէճէյի տէրքեար տըր .
զիրա ինսանլարըն , հէնուզ քէնտիլէրինէ մէճհուլ օլան
գուրթուպլարա գատար վասըլ օլմալարը , իհթիմալ
քի պու հայվանլարը գօվալամագ եիւզիւնատէն օլաճագ
տըր :

Տէնիզ սաքին օլմագըլա կիւվէրթէտէ օթուրմուշ
իտիք . պու ըգլըմըն իգթիզասընճա հոկտեմբեր այը ,
պիզէ կիւզել սօն պահար կիւնլէրի կէօսթէրմէյէ հիմ-
մէթ իտիյօր իտի . Գանատալը տօսթումուզ , իքիմիզ-
տէն էվվէլ ուֆուգը չարգիտէ պիր պալէնա կէօրտիւ ,
- մէրգումըն նագարընտա խաթա իթմէյէճէէյի աչի-
քատր իտի - տըրգագթըլա պագատըղըմըզտա , Նօթիւ-
լիւստէն պէշ միլ գատար ուզագ օլան տէնիզ իւղէ-
րինատէ , պիր պալէնանըն սիյահ սըրթը՝ տալկալար ա-
րասընտա կէօրիւնիւյօր իտի : Նէտ-Լանտ , հայվանը
էլի իլէ կէօսթէրէճէք .

— Ա՛հ , էկէր պիր պալէնա ավճըսը կէմիսինատէ
պուլունա իտիմ, պու թէհսաիւֆտէն սօն տէրէճէ մահ-
զուզ օլաճագ իտիմ: Պագընըզ մուալլիմ էֆէնտի , պու
պալէնա բէ՛ք պէօյիւք ճընստան տըր , պագընըզ նա՛-
սըլ գուվվէյի չէտիտէ իլէ սու տիրէքլերի բիսակիրիւ-
յօր . էյ վա՛հ , չու տէմիր բարչասը իչինատէ մահբուս
պուլունմալը՞ մը իտիմ, տէյի հայգըրտը :

— Նէ՞ տէյօրսունուզ ազիզիմ Նէտ , հալա զըպ-
գընճըլըգ արզուսը իլէ սուզա՞ն մը օլույօրսունուզ , է-
լան ունո՞ւթմատընըզ մը , տէտիմ:

— Ունութմա՞գ մը , ահ մուալլիմ էֆէնտի , մէ-
կէր պիր պալէնա ավճըսը , էսկի սէնաթընը ունուտա-
պիլի՞ր մի , պէօյլէ պիր ավճըլըզըն լէզզէթինատէն օսա-
նըլը՞ր մը :

— Տօսթում նէտ , հիչ պու տէնիզլէրտէ ավճըրըգ իթմի՞չմիսինիզ ։

— Խայր մուալլիմ էֆէնտի , պէն անճագ չըմալ տէնիզլէրինտէ Պէհրինկ վէ Տէյվիս պօղազլարը տէրու-նինտէ ավճըրըգ իթմիչիմ տիր ։

— Օ հալտէ , ճէնուպ տէնիզլէրինտէքի պալէնա-լար իլէ աչինալըզընըզ եօգ տէմէք տիր . սիզ չիմփիյէ գաւառ սէրպէսթ պալէնալար ավլամըշընըզ .քի , պունլար՝ խաթը իւսթիւվանըն (հաւասրակած) սրճագ սուլարընաան կէչմէյէ ճէսարէթի իտէմէզլէր ։

— Ա՛, նէ՞ տէյօրսունըզ մուալլիմ էֆէնտի ։

— Հագըգաթը հալի սէօյլէյօրում ։

— Ատամ սէնտէ , մուհաճիրլինիզ օլան պէն՝ քէն-տիմ, 1865 սէնէսինտէ , եանի պունաան իչի պուչուգ սէնէ ապտէմ , Կըրիչէնլանտ եագընընտա պիր պալէ-նա վուրտում .քի , վիճուտինտէ Պէհրինկ պօղազը ավ-ճըլարընաան պիրինին մարգասը մահ.քիւ.ք պիր զըպգըն սաբլանմըշ տուրույօր իտի . իմտի սիզէ սօյտարըմ .քի , Ամէրիգանըն զարպ ճիհէթինտէ վուրուլան պիր հայ-վան , Հօրն եախօտ Իւմիւտ պուրնունը տօլաշըպ իտի իւսթիւվայը կէչմէզտէ , նասը՞լ օլուրտա Ամէրիգանըն ճիհէթը շարգիյէսինտէ թէլէֆ օլունապիլիր ։

Գօնտէյլ. -Պէն տէ տօսթումուզ Նէտ-Լանտա հէ-մէֆքեար օլտուզումտան , էֆէնտինին նէ ճէվապ վէ-րէճէյինի պէ.քլէյօրում ։

— Տօսթլարըմ, էֆէնտի սիզէ ճէվապ վէրէճէք տիր .քի , պալէնալար՝ .քէնտի ճրնալարընա կէօրէ , չու եա պու տէնիզտէ սաքին օլուպ ասլա չըգմազլար , է-կէր պու հայվանլարտան պիրի , Պէհրինկ պօղազընտան Տէյվիս պօղազընա կէլմիչ իտէ , պունըն սէպէպի պաշ-գա պիր չէյ օլմայըպ , իլլա Ամէրիգա , եախօտ Ասիա

սէվահիլի գուրպինտէ , պիր տէնիզտէն պիրէր պիր տէ-նիզ պէ.չինտէ պիր կէչիա պուլունմասը տըր ։

Նէտ-Լանտ . – (Պիր կէօղունու գաբայարագ .) Ա-ճէպա տէտիյինիզէ ինանմագ լազը՞մ մը ։

Գօնտէյլ· – Էլպէթտէ , էֆէնտինին տէտիյինէ ի-նանմագ լազըմ տըր ։

Նէտ-Լանտ . – Օ հալտէ մտատէմ .քի պու տէնիզ-լէրտէ ավճըրըգ իթմէմիչիմ, պինտէն ալէյհ պուրատա-քի պալէնալարը թանըմազմըյը՞մ, տէյի հիւքմ իտի-յօրսունըզ ։

Պէն . – Պունը զաթէն սիզէ սէօյլէմիչիմ, տօս-թում ։

Գօնտէյլ· – Իչթէ տօսթում Նէտ , պուրատաքի պա-լէնալար իլէ տէ աչինալըգ բէյտա իթմէյէ կիւզել պիր սէպէպ ։

Նէտ-Լանտ . – (Հէյճան իլէ .) Պա՛գընըզ, պա՛-գընըզ, եագլաշըյօր , իւզերիմիզե կէլիյօր . ա՛հ , էլիմ-տէն պիր չէյ կէլմէտիյինի պիլիյօր տա , պէնիմ իլէ էյ-լէնիյօր ։

Նէտ-Լանտ , այագընը եէրե վուրարագ , վէ կիւյա էլինտէ զըպգըն վար իմիշ կիպի գօլունը սալլայարագ ։

— Պու պալէնալարտա չըմալտէքիլէր գաւառ պէօ-յի՞ք մի տիր , տէյու սօրտու ։

— Հէմէն տէ ։

— Պէն եիւզ այագ պօյունտա պալէնալար կէօր-միչիմ, Ալէմթին առասընտա , եիւզ էլլի այագտան ուզունլարը տա սայտ իտիլտիյինի իչթիմիչիմ ։

— Պու , պանա պիրագ միապալաղալը կէօրիւնիւր , օ հայվանլար անպէր պալըգլարը տըր .քի , պունլար ա-լէլ ումում պալէնալարըն պու ճրնսընտան ուֆագ տըր-լար ։

Կէօզլէրինի պիր սանկիչ պիլէ սաթԻը տէրնասէն այըրմայան Գանատալը, քէմալի հէյէճան իլէ.

— Ա՛հ կէլիյօր, հապլայըյօր, նօթիւլիւսէ սօգուլույօր, տէյու հայդըրտըզտան սօնրա, եվինէ սէօվինտէ տէվամ իտէրէք.

— Սիզ, անպէր պալըգլարը իչին ուֆագ տըր տէյօրսունըզ, լաքին անլէրինտէ զայէթ պաթթալլարը պուլունտուղունը իչիթմիչիմ. պու հայվանլար չօղ գուրնազ օլուրլար, եօսունլար վէ սազլար իլէ վիճուտլէրինի սէթը իտէրլէր. էօյլէ քի, թայիֆէլէր պունլարը ատա զանն իտէրէք իւզէրինէ չըգըպ օթուրուրլար, վէ աթէշ հապարլար քի...

Գօնսէյլ. – (Իաթիհզա իլէ Նէտ-Լանտըն սէօվինէ գաթ իտէրէք.) Էվլէրտէ ինչա իտէրլէր, տէյիլ մի;

— Էվվէթ միսթահզի էֆէնտի, էվլէրտէ հապարլար, պաոէհու հայվան կիւնիւն պիրինտէ սույա տապարագ, սէքէնէսինի (քնաքիչ) գապը տէրնայէ էնտիրիր, տէմէսի իլէ, արթըգ կիւլմէմի զապթ իտէմէյէրէք.

— Պին պիր կիճէ մասալընտաքի Սինտպատ գաբթանըն պաշընա կէլտիյի կիպի, տէյիլ մի ա՛հ, ուսթա Լանտ մասա՞լ մը սէօյլէյօրսունըզ, կէօրիւնիւր քի պիզ պէօյլէ հարիգ իւլ ատէ ույտուրմալարը բէք սէվիյօրսունըզ, պու արա զանն օլունաճագ գաոար ճէսամէթլէրի պուլունան հայվանլար վիճուտինէ պիզտէ իննանմազընըզ զանն իտէրիմ.

Նէտ-Լանտ. – (Ձիտտի պիր թավը իլէ.) Թապիյուն (բնապատում) էֆէնտի, պալէնալար հագգընտա սէօյլէնէն հէր սէօզէ իննանըլմալը տըր, գաթ չունա պագընըզ նա՞սըլ սիւրթլա իլէրլէյօր.

պալէնալարըն՝ օն կիւն զարֆընտա տէվրը ալէմ իճրա իթթիֆըլէրի իտտաա օլունմագտա տըր:

— Պունը ըչտա իթմէմ:

— Ցագամի միսիս Ադոնաքս, պիր նօգթա վարքի, անը պլըմէտիյինիզի էյի պիլիրսիմ: Պալէնալար, սիւնեանըն նէհնի եարատըլտըգը զէման, չիմփանզէն տահա զիյատէ սիւրաթլա գամը մէսաֆէ իտէրլէր իտի:

— Ա՛, սահի՞հ մի սէօյլէյօրսունուզ Նէտ, Ցագամ նէ՞ սէպէպ իլէ:

— Զիւնքի օ վագըթ գույրուգլարը, սոի պալըգլարըն գույրուզու կիպի իտի, հանի հօգարտան աշաղա եասը օլմազըլա սաղտան սօլա, վէ սօլտան սաղա տէնիզի եարարագ կիտեր իտիլ. Ցագամ խալլագը ճիհան հապրէթլէրի, բէք սէրի կիթթիֆըլէրինի միւշահատէ պույուրարագ, գույրուգլարընը գըվըրտը, վէ իչթէ օնտան պէրի տէնիզի հօգարտան աշաղա տէօյտիլըլէրինտէն, օ գաոար սիւրաթլա եօլ ալամազլար:

— Բէք ալա ուսթա Նէտ, պունա իննանալը՞մ մը:

— Պիր տէրէճէյէ գաոար իննանմագ լազըմ տըր, նասըլ քի իւչ եիւզ այագ պէյունտա, վէ եիւզ պին լիթրա սըգլէթինտէ պալէնալար վար տէմիչ օլայըտըմ, օ վագըթ իննանմամագտա մասազուր իտինիզ:

— Ֆիլհագըգա պունլար հէր միւպալաղա տըր, պունըյըլա պէրապէր, զայէթ պաթթալ պալէնալար պուլունաճաղընըտա իչթիրաճ լիթմէք լազըմ տըր, պիրա եիւզ եիրմի թօնէլաթօ գաոար եաղ վէրտիգլէրի ըվայէթ օլունուր:

— Բէք տօղրու տըր, պիրա պիզգաթ պէնտէ կէօրմիւչիմ:

— Էվվէթ պունա իննանտըղըմ կիպի, եիւզ ֆիլ գաոար ճէսամէթլէրի օլան պալէնալար պուլունտու-

ղուն տախի ինանըրըմ, իմոի պէօյլէ պիր ճէսամէթին ֆէվգէլատէ պիր սիւրաթլա հարաքէթ խոխլինաէն, հասըլ օլան ատարը տէհշէթինէսարըն տէրճէսինի թասավուր խոսպիխրոխինիզ։

Գօնսէյլ. – Ա՛ճէպա պալէնալարըն պէօյիւք կէմիլէրի պաթըրսապիլմէլէրի սահի՞ մի տիր։

Պէն. – Պէօյիւք կէմիլէրի պաթըրսապիլտիքլէրինի ինանմամ, ֆագաթ րիվայէթէ նէզարէն, 1820 թա-րիխինաէ, ևինէ պու տէնիզլէրատէ, ղայէթ պաթթալ պիր պալէնա, էսէ քա նամ հարպ սէֆինէսի իւղէրինէ հիւճիւմ խոէրէք, սանկիսէտէ տէօրթ մէթրօ սիւրաթլա կէմիյի կէրի չէվիրմիշ, էօյլէ քի տալկալար՝ սէֆինէնին արգա ճէհէթինաէն իչէրի տօլաշմագլա տէրհալ ղարգ իթմիշ։

Նէտ-Լանտա, մուղհիք (ծաղրածու) պիր սիմա իլէ ևիւղիւմէ պագտըգտան սօնրա

— Օնը պիլմէմ, ֆագաթ պիր տէֆա պէնիմ պաշըմա տա կէլտի, արգատաշլարըմըա իչինաէ պուլունտուղումուզ սանատալ, պիր պալէնա պալըղը գուլրուղը տարպէսի եէյլերէք, ալթը մէթրօ գատար ևիւքսէյէ աթըլտըգ. լաքին սանատալըմըզա չարըան պալէնա, մուալլիմ էֆէնտիներին տէմիշ օլտուղու հայվանըն ճէսամէթ վէ գուվվէթինէ նիսպէթէն, ատէթա պիր պալէնա եավրուսը ատա օլունմալը տըր։

Գօնսէյլ. – Պալէնալար չօգ եաշա՞ր մը։

Նէտ-Լանտա. – (Պիլա թէրէտտուտ.) Պէն սէնէ գատար։

Պէն. – Պունը նա՞սըլ թաստիգ իթտիրիլ, Նէտ։

— Չիլա պէօյլէ սէօյլէյօրլար։

— Նի՞չին սէօյլէյօրլար։

— Չիւնքի պէօյլէ օլտուղունու պիլիյօրլար։

— Խայր Նէտ, պիլէմէղլէր, անճադ ֆարղ իխտյօրլար, վէ պու ֆարղիյաթըն էսասընը սիղէ իյղահ իտէյիմ տէ պիլինիղ։ Պունտան տէօրթ եիւզ սէնէ ագատմ, իլգ տէֆա օլարագ ավճըլարըն սայտ (որս) իթտիքլէրի պալէնա չիմտիքիլէրատէն պէօյիւք իտի. պու հայվանլար՝ կիթտիքճէ ուֆալը յօր, վէ պունըն սէպէպի իսէ, ճէսամէթլէրի քէմնալէ էրմէտէն թէլէֆ իտիլտիքլէրի տիր քի, պու տա պէնճէ մանթըգա միւթապըգ (տրամաբանօրէն) պիր ֆարղիյաթ տըր, վէ իչթէ Պուֆօն պու ֆարղիյաթէ իսթինաատէն, էկէր պալէնալար վագթինաէն էվվէլ թէլէֆ իտիլմէղլէր իսէ, պին սէնէ գատար մուամմէր օլուրլար, տէյօր։ Շիմոի անլատընը՞զ մը, տօսթում Նէտ։

Նէտ-Լանտա հիչ պիր չէյ անլամայօր իտի։ Գանատալընըն ադլ ու ֆիքրի, նօթիւլիւսէ թէգաբրուպ իթմէքտէ օլան պալէնայա հատր իտիլմիշ օլմաղըա, սէօղլէրիմի տինլէմէմիշ իտի քի, հէման պիրտէն պիրէ.

— Ա՛հ, պիր թանէ տէյիլ, օն, եիրմի, ատէթա պիր պալէնա սիւրիւսիւ, աման եա Բատպիմ, պունլարը պէօյլէ կէօրիւպ տէ հիչ պիր չէյ եաբամամագ, էլլերի պաղլը տուրմագ. ա՛հ, պու բէք միւշկիլ հալ տըր, տէյու պաղըրտը։

Գօնսէյլ. – Լաբլէն տօսթում Նէտ, մատէմ պու գատար արզու իտէյօրսունըզ, սայտ իթմէք իչին գաբթան նըմօտան նի՞չին միւսաատէ թալէպ իթմէյօրսունըզ, մէմուլ իտէրիմ քի...

Գօնսէյլ. հէնուզ սէօղիւնի պիթիրմէմիշ իքէն, Նէտ-Լանտա ալէթ թաճիլ գաբթանըն նէզարինէ գօշտու, վէ պիր իքի տագըգա սօնրա իքիսի պիրլիքտէ կիւվէրթէյէ կէլտիլէր։

Գաբթան Նըմօ, նօթիւլիւստէն պիր միլ գատար

ուզագոա , տալկալար իւզերինաէ օֆնայան պալէնա սիւրիւսինի թէապըզ իթաիքաէն ասնրա .

— Պունլար , պահրը Մուհիթի ճէնուպի պալէնալարը տըր , պիր ալճը ասնանմասընը զէնկին իսէպլէճէք գաատար տա չօգ տըրլար ։

Նէա-Լանա . — Օ հալտէ գաբթան էֆէնտի , հիչ օլմազսա զըպգընճըլըզ սէնաթըմը ունութմամագ իչին պունլարտան պիր գաչընը սայո իսէմ՞զմիյիմ , տէտի ։

— Նէյէ եարար , պալէնաներն եաղընա իհթիյաճըմըզ եօգ տըր , լուզումըզ եէրէ հայվան թէլէֆ իթաժէք կիւնահ տըր ։

— Ֆագաթ պահրը Ահմէրաէ (Կարմիր ծով) պիր տօղնուգ (ծովային արջ) վուրմայա միւտաատէ իթժիչ իտինիչ ։

— Էվէլէթ , անճագ թայիֆէլէրիմէ էթ թէտարիք իթժէք իչին , լաքին պուրատա եալընըզ էօլտիւրմէք իչին էօլտիւրմիւշ օլաճագսընըզ ։ Վագտա հայվան թէլէֆինին , ինսանլարա մախսուս պիր իմթիյագ օլտուղունը պիլիր իսէմ տէ , պէօյլէ խունրիզանէ (արիւնռուշա) էյլէնճէլէրաէն տէ իճթինապ իսէրիմ . զարարը օլմայան վէ լուզում կէօրիւմէյէն հայվանաթը թէլէֆ իթժէք վահչիլիք տիր . հէմճընալարընըզ՝ պու զարարըզ հայվանլարը թէլէֆ իթժէլերի իլէ , մէզմամ պիր դըյագուղը իրթիքապ իթժիչ օլտուլար , Բաֆին քէօրֆէզինաէքի պալէնալարըն քէօրիւնի գուրութտուլար , վէ պէօյլէճէ պէնիյի պէշէրէ նաֆիլ (օգտակար) օլան պու հայվանլարըն վիճուտինի , քիւրէյի արզտան պիւթիւն պիւթիւնէ գալտըրաճագլար ։ Իմնի տօստում նէա , պըրագընըզ տա պէտապահտ հայվանլար , սէրպէթճէ կէզմինլէր , քէնտիլէրինին թագլիյի տիւշմէնլէրի օլան , պաթթալ գըլըճ պալըգլարը , անպէր պալըգլարը , վէ տէսթէրէ պալըգլարը քիւաֆի տիր . իմնի բէճա իսէրիմ , սիզ տէ մէգքիւր ճանսավարլարա իչթիբաք իթժէյինիզ ։

Գաբտան Նըմծընն պէյան իթժիչի պու հիւնի ախլագ տէրսինի տինլէմէքտաէ օլան Նէա-Լանաըն , քէսպ իթժիչի թաավվուրտնա իհալէ իսէրիզ ։ Ալճը կիրուհընա , ալէլ խուսուս Նէա-Լանա կիպի պիր զըպգընճըյա պու կիպի մէսայիլի հիւքմիւյէտէն (բարոյական խնդիրներ) պահս իթժէք , բիւգկնարէ բամպուգ աթմագ , պէյհու տէ եէրէ նէֆէս թիւքէթմէք օլաճադը տէրքնար տըր , Նէա-Լանա , պու հիւնի ախլագ տէրսինաէն հիչ պիր չէյ անլամայարագ ալըգ ալըգ գաբթանըն եիւզիւնէ պագըպ տուրտույօր իտի . լաքին գաբթան Նըմծընն հագդը վար իտի , զիրա ավճըլարըն սայո իչին օլան արզուլի վահչիյէլերի , հէր հայտէ կիւնիւն պիրինաէ պու հայվանլարըն նէալինի պիթիրէճէք տիր ։

Նէա-Լանա , հիչ պիր չէյ անլամագսըզըն գաբթանըն սէօղլէրինի տիյնէտիքաէն սօնրա , տիչլերի արաընատան պիր ըսլըգ չալտը , վէ էլլէրինի ճէպինէ գօյարագ արզ սաընա տէօնտու ։

Գաբթան Նըմծ , պալէնա սիւրիւլէրինի պիր մըգթար թէապըզ իթաիքաէն սօնրա , պանա խիթաապէն .

— Մուալիմ էֆէնտի , պու զէվալը պալէնալարըն , ինսանլարտան պաչգա , մուհիթ վէ խունրիզ տիւշմէնլերի վար տըր տէտիյիմտէ , չօգ հագգըմ վար , չինքի պիր ադտան պու պալըգլար , գուվվէթլի տիւշմէն հիճիմի թահտընտա գալաճագլար ։ Միսիս Սրոնաքս սէքիզ միլ գաատար աչըգտա , վէ բիւգկնար էօնինտէ հարաքէթ իտէն չու սիյահ նօգթալարը կէօրիյօրմուսունըզ , տէտի ։

— Լմվէլեթ գաբթան էֆէնտի, կէօրիւյօրում.

— Իչթէ օնլար մահկիւմաթը միտհիշէաէն օլան անպէր պալըգլարը տըր քի, պազէն իւրի իւշ թանէսինէ պիրտէն թէսատիւֆ իթթիմ. իչթէ մուզիրը վէ խանըրիվ օլան պու ճանավարլարը թէլէֆի իթթիմէք ըէվա վէ միւսթահագ տըր։

Գանատալը, գաբթան նըմճնըն պու սօն սէօզլէրինինի իչիտիր իչթիմէզ, հէմեան տէօնէրէք.

— Օ հալտէ միւսաատէ պույուրունուզտա, չու ճանավարլարտան պիր գաչընը սայտ իտէլիմ, վէ պուտա պալէնալարըն մէնֆաաթընը մուհաֆազա...

Գաբթան. – (Նէտա-Լանտըն սէօզիւնի գաթ իտէրէք.) Տիւչարը թէհլիքէ օլմանըն նէ լուզումը վար, Նօթիւլիւս անպէր պալըգլարընը բէք գօլայ տաղրտապիլիր, սէֆինէմիզին չէլիքտէն մամուլ մահմիզի, պիզիմ ուսթա Լանտըն զըպգընըտան չօգ գուվվէթլի տիր զանն իտէրիմ, տէտի։

Նէտա-Լանտ ումուզլարընը տիքի վէրտի. ատի պիր մահմիզ իլէ անպէր պալըգլարընը թէլէֆի իթթիմէք գապի՛լ մի, պու իչիտիլմիշ չէ՞յ մի տիր։

Գանատալը, պու միւլահազաթտա իքէն, գաբթան նըմճ սէօզիւնէ տէվամ իլէ, պանա խըթապէն.

— Միւսիւ Արռնաքս, աղըճըգ սապր իտինիզ, սիզէ էօյլէ պիր սայտ ու չէքճար մէնզարէսի կէօսթէրէյիմ քի, միւտաէթը էօմրիւնիւզտէ ասլա կէօրմիւշ տէյիլսինիզ. գիրա պիւսապիւթիւն տէհչէթլիւ աղըզտան, վէ ուսթուրա կիպի քէսկին տիշտէն իպարէթ օլան պու ճանավարլարը, պիլա մէրհամէթ թէլէֆ իթթիմէք պէճա տըր.

Ֆիլ հագըգա տիշ իլէ աղըզտան իպարէթ օլան պու ուզուն գաֆալը ճանավարլար, պազէն նիւմիտէն

նիւմի պէշ մէթրօյա գատար պօյլարը յըլա, բէք տէհչէթամիզ տիրլէր. պու ճանավարըն պաթթալ գաֆասը, վիճուտինին իւշ գըսմընը իշղալ իտէր. Պալէնալարըն՝ նալընըզ իւսթ չէնէլէրի «Պալէնա» տէնիլէն պիր նէվի պօյնուզլար իլէ միւսէլլահ օլտուղու հալտէ, պունլարըն իտէ, չէնէլէրինտէ նէյրմի պէշ ատէտ զայէթ քէսկին վէ իրի տիշլէր վար տըր. Պու տիշլէրին պօյու նէյրմի սանթիմէթրօ օլտուղու կիպի, ուճլարըտա ուզուն վէ գօնիզ չէքիլինտէ տիր քի, պէհէրի իքի լիթրա սըզդըթինտէ օլուր. պու պիշիմիզ վէ տէհչէթամիզ գաֆանըն իւսթ ճիհէթի իշինտէ, նէքտիկէրինտէն այրը չուդուրլար վար քի, հէր պիրինտէ «Պալէնա պէյազը» տէնիլէն մագպուլ վէ կիւզել եաղտան, իւշ տէօթ նիւզ քիլօկրամ եաղ պուլունուր, անպէր պալըգընըն չէքիլ տէ բէք նէֆրէթամիզ վէ պիշիմիզ տիր, վիճուտինին սօլ թարաֆը քեամիլէն սօլագ տըր, էօյլէ քի նալընըզ սաղ կէօզիւ իլէ կէօրէպիլիր։

Իչթէ էշքեալը հավլ իչթիմալինի (երկիւղալի գէմքը) թարիֆ իթթիյիմիզ պու միւտհիշ մահկիւմաթտէն միւրէքքեպ օլան սիւրիւ, կիթթիքճէ Նօթիւլիւս թէզ արրիւպ իտիյօր իտի քի, պալէնալարը կէօրտիւքլէրինտէ, հէմեան հիւճիւմէ հազըրլանտըլար։ Պալէնալարըն մաղլուպ օլաճագլարը աչիքեար իտի, զիրա անպէր պալըգլարը, զէվալլը պալէնալարա նիհապէթէն հէմ գուվվէթլի տիրլէր, վէ հէմ տէ ուզուն միւտաէթ թէնէֆֆիւս իտէպիլմէք իչին սույըն նիւզիինէ չըգմազըզըն, ալթտա պարընապիլմէք խասսէսինէ մալիք տիրլէր։

Պալէնալարըն եարտըմընա չիթթապ իթթիֆէնին վագթը կէլմիշ իտի։ Նօթիւլիւս, իրի սուլարըն արասընա կիրտի պէն, Գօնսէյլ վէ Նէտա-Լանտ, իչիմիզտէ սա-

լօնըն բէնչէրէսի էօնիւնաէ տուրմուշ իսկը . գարթան նըմօ , աէֆինէսինի բարչալայըճը սիլահ կիսպի գուլան-մագ իւղրէ տիւմէնին պաշընատա կէչտի , պիր ազ սօն-րա բէրվանէ չիտաէթլէ տէվրէ պաշլայարագ , նօթիւ-լիսին սիւրաթը արթաը :

Նօթիւլիւս եարարմա չինթագ էթափլի վագըթ , ամպէր պալըգլարըյըլա պալէնալարըն մուհարէպէի պաշլամըշ իսկ : Նօթիւլիւս , տէրհալ ամպէը պալըգլա-րընըն սիւրիւսինի էքիյէ պէօլտիւ . պունլար էվէլա չօգլուգ թէլաշ կէօսթէրմէտիլէր , լաքին չօգ կէչմէ-տէն , աէֆինէնին թէհլիքէլի տարապէլէրինտէն սագընմա-յա մէճպուր օլտուլար :

Լաքին նէ՞ տէհչէթլիւ միւտարէպէ , Նէտ-Լանթ պիլէ քէմալի նէչէսինտէն ճօչարագ , էլլէրինի կէքտի-կէրէ վուրտու . Նօթիւլիւս , գարթան նըմօնըն էլինտէ տէհչէթամիշ պիր զըպգըն օլմուշ իսկ . էթտէն եը-ղընթըլարա հիւճիւմ իտէրէք բարչա բարչա իթմէքտէ, վէ արգասընա բարչալանմըշ անպէր պալըգլարը ճէսէ-տի պըրագմագտա իսկ : Թէքնէսինէ վուրտուլան չէ-տիտ գուլրուգ վէ մէմէ տարապէլէրինի հըրա իթմէք-սիզին , հաթտա գաշալօ , եանի անպէր պալըգլարընըն չարբըշտըգճա հուտուէ կէլմէսի թագսիյի օլան սատմէ-լէրի տուչմագտըզըն , պիրինի բարչալատըգը կիսպի , տի-կէրի իւղէրինէ աթըլըը , տարապէսի էօնիւնտէն գաչըր-մամագ իչին սաղա սօլա տէօնէր , վէ պալըգըն արգա-սը սըրա կիտահ տէնիզէ տալար , վէ կիտահ տա սաթհը տէրիայէ չըգարագ , միւթէմատի վուրտուգ բարչալայօր իսկ . ճանավարլարը եա իւղէրինտէն վուրտուգ իքիյէ պէօլմէքտէ , եախօտ արգասընատան չարբարագ բարչա-լամագտա իսկ . խիւտատայի քէլամ հէր հանկը թարա-ճա տէօնտէ , հանկը վաղիյէթէ կէլտէ , միւթթատի

միւտիւ մահմուդույըլա թէհատիւճ իթտիյինի թէլէճ իտիյօր իսկ :

Եա՛ Բապպիմ , նէ՞ չամաթա , նէ մուգաթէլէ , վէ նէ տէհչէթամիզ մէնզարէ , բույի տէրհատէ վուգու-պուլան պու միւտարէպէնին թատավվուրը գայրի գա-պիլ տիր . տայիմա սաբրին հալտէ պուլունան տէնիզ , պալըգլարըն գույրուգ վէ մէմէ տարապէլէրինտէն ճէ-սիմ տալկալար բէյտտա իտիյօր իսկ :

Շուարայի միւթէգատիմիյնտէն (հին բանաս-տեղծներէն) մէշհուր Իւմէրին (Հոմերոս) , նագլ իթ-ափլի խէյալի միւտարէպէլէրէ միւշապհի օլան պու մու-դաթէլէյի միւտհէշ , պիր սատթ գատար իմթիհատտ իտուպ , Գաշալօլարըն պիր խայլըը թէլէճ իտիլմիշ ի-տի . անճագ պիր գաչ քէրէյ օն օն իքի թանէսի պիր-լէշէրէք , սօն պիր գայրէթ իսպարտըյըլա Նօթիւլիւսի քէնտի վիւճուտլէրի սըգլէթի ալթընատա էզմէք իտթէ-յինտէն աթմուգտա , վէ տէրհալ թէքէլլիմէքտէ իսկ , ձանավարլարըն Նօթիւլիւսի տիլլերի իլէ ըսըրըպ տարը-տըլարընը հըրա իթտիյիմիզ կիսպի , սաօնըն բէնչէրէ-սինտէն տախի տէհչէթամիզ գաֆիալարընը , վէ իրի կէօղլէրինի կէօրիւյօր իսկը :

Նիհայէթ Գաշաօլարըն սիւրիւլէրի տէյրէքլէշտի , վէ տէնիզ թէքրար քէսալը սիւքինէթ իթտի , Սաթհը տէրհայէ չըգտըղմըղը հըրա իթտիմ . գանատալար ա-չըլըը , վէ պիզ տէ հէման կիւվէրթէյէ գօշտուգ :

Բույի տէրհա , բարչալանմըշ ամպէր պալըգլարը ճէսէտլերի իլէ տօլու իսկ . էն միւտհիշ պիր թօր պիլէ պու տէրճէ խասատ կէօսթէրէմէզ տէսէմ տէ ,

պալատա խթմիչ օլմամբ, իրի վիճուտալը մալխանի սրբթալը, վե պէյտալ դարբնալը պիր չօդ ճանամալար լաչէկերի ատրաբնատա պուլտնուչօր խոկը, մուդամթէլէտէն աղատէյի կկրիպան (օձիքը ազատել) խթմիչ օլան, պաղը գաշալօլար. քէմալի խէվճ ու տէհշէթլէ ուճուդա ատրու Յիլրար խոչօրլար իսի, տէնիղին սուլարը պիր դաչ մի մէսաճէյէ դատար դըրմըղըչա պօյանմիշ օլուպ, նօթիւրիւս, ատէթա դան տէրճատը իչինտէ նիւղիպ սուրուչօր իսի։

Գու արաչըդ դարթան նըմօ ճանըմըզա կէլէրէք, Նէտ-Լանտա խթմապէն.

— Էյ, նա՞ըլ ուսթա Լանտա, պէյճանի՞նիզ վի, ատէ։

— Վապտա բէք տէհշէթամիզ մէնզարէ, լաքին գու ատէթա գատապըդը տըր, պէն գատապ տէյիլիմ ավճըլըմ։

— Նօթիւրիւս գատապ բըչաղը օլմայուպ մահզա մուդիրը հայվանըտրը մահվ խթմէք վապիճէսինի իճրա խթմիչ տիր։

— Նէ հալ իսէ, պէն՝ զըպդընըմը տահա պիյատէ տէվէրիմ, ատմէսի իլէ, դարթան նըմօ, տիր տիր Ղանտալընդն ճիւղիւնէ պադարադ.

— Հէրբէս քէնտի սիլահընը ատվէր, ատէ։

Նէտ-Լանտըն հիտատէթլէնիպ տէ միճատիպէթսիզ պիր հարաբէթտէ պուլունճադընտան դօրդըյօր իսի, հէլէ չի գու էնտատ պիր պալէնա ճէսէտի կէօրսի, հէլէ չի գու էնտատ պիր պալէնա ճէսէտի կէօրսի, հէլէ չի գու էնտատ պիր պալէնա ճէսէտի կէօրսի։ Նօթիւրիւս մէդիրիր հայվանա թէդարրուպ իսկյօր իսի չի, պիչարէ նարըտա անպէր պալըդտարընդն սիչինտէն դուրթուլանմըշ իսի։

Գահրը Մուհիթի ճէնուպկէ մախաուս օլան գու

պալէնա, պատրդ, վե ֆնամիլէն ակյահ գաչը օլուպ, պէյտալ պալէնատան, վե նօռ Գարէք թէօմիյէ գըլընան ճընատան թէֆրիդ օլունուր. զէվալը հայվան դանընատան նատալանատադ, պիր նան իւզրէ նամմըշ էօլմիշ իսի։

Ուճարը քէսիլմիշ օլան դանատընդն այթընատա պիր պալէնա նավրուտը վար քի, անը տա սիւչմէնտէն գուրթարամամըշ իսի. նարը աչդ գաչմըշ ադընդն իչինտէն սուլար ադըյօր իսի։

Գարթան նըմօ, Նօթիւրիւսի պալէնանդն լաչէսի նանընա կէօթիւրտի, տէրհալ իրի թայիֆէ հայվանդն իւզերինէ չըդտըլար. քէմալի հայրէթլէ, հայվանդն մէմէնտէն իրի իչ ֆըչը տօլատուրաճադ գատար սիւտ սըղատըդլարընը կէօրտիւմ։

Գարթան նըմօ, հէնուզ արճադ օլան սիւտտէն պիր գատէհ տօլտուրուպ պանա թադտիմ իթտի. տօղրուտը իչմէք խոթէմէտիմ, լաքին գարթան ինէք սիւտիւնտէն ատա ֆարդը ճօդ տըր տէյէրէք պէնի թէէմին իթտի։

Սիւտիւն լէզդէթինէ պադատըմ, վադտա տէմիյի կիսի թըսադը ինէք սիւտիւնէ պէնդէյօր իսի։ Գու սիւտտէն թէրէ ճադը վե բէյնիր իսկյ օլունուտընտա, մէնֆատաթըմըդը մուճիպ օլաճադը տէրքէտար իսի։

Օ կիւնտէն պէտ իլէ Նէտ-Լանտըն, գարթան նըմօ հադգընտաքի էֆքէարը, պիւթիւն պիւթիւնէ պօղուտուզունտան, Գանատալըյա ճադընտան տըրդաթ իթմէյէ գարար վէրտիմ։

15

Պուզ եղդ ընթըլարը.

Նօթիւլիւս, քէմալի սէպաթլե թէքրար ճէնուպ նօրունու էլտե իթմիշ իտի. ադիմ պիր սիւրաթլե էլլինճի նըրոյէլ նիհար (միջօրէական) տայիրէսինտե գաթը մէսաֆե իտիյօր իտի։ Ա.ճէպա գուրթպէ (բէւնո) գառար կիտէճէ՞ք մի իտի. մէմուլ իթմէյօր իտիմ, պիրա չիմունէ գառար քիւրեյի արդըն օ նօգթաընա կիտիլմէք իչին իտիչէն հէր թէճրիւպէ սէմէրէսիզ գալմըշ տըր։ Ալէյհառուս մէվսիմ տախի մուվաֆըգ տէյիլ իտի, չիւնքի գուրթուպլարտա մարտըն օն իչիւ, չըմնալ ըգըլմընառա սէպաեմբէրին օն իչիւ տիւր, տէմէք քի, միւսաւաթ իւ լէյլ (գիշերահաւասար) տայիրէսի պաշլամըշ օլուր։

Մարտըն օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ, էլլի պէշ տէրէճէ արդ տայիրէսինտե, եիրմի եիրմի պէշ այագ ճէառամէթինտե պուղ բարչալարը կէօրտիւմ քի, տէնիզ տալկալարը արտաընառա եիւզէյօրլար իտի։ Նօթիւլիւս, բույլ տէրեառտէ կիտէյօր իտի։ Նէտ-Լանտա, զաթէն պահրը Միւնճէմիտի չըմալիտե (առուչնակ հիւսիսառյին Ամէրիկառա) ավճըլըգ իթմիշ օլմաղըլա, միւթէհառիւք պուղ բարչալարը մէնզարէսինէ ալըշմըշ իտի. լաքին պէն իլէ Գօնսէյլ, իլք տէֆա օլարագ կէօրիւպ հայրէթ իտիյօր իտիք։

Ուֆուգըն ճիհէթը ճէնուպկիէսինտե, կէօղլէր դառնաշըրտաճադ առուրէթտե պէյագ վէ բարլագ պիր իտի կէօրիւնիւյօր իտի. Ֆիլհագըգա չօգ կէչմէտէն

տահա իրի պուղ բարչալարը կէօրիւնտիւ քի, բարլագլըգլարը, պիրին թէէսիրի իլէ թէպէտտիւլ իտէրէք, պաղըլարը Լէչիլմեմի չըղկըլար, պաղըլարը կիւնէչին գիյասը ադ պի իլէ քէօչէլէրինտե կէօղ գառնաշարըրճը չուլէլէր, պիր թագըմը պէյագ մէրմէր ըչնկի իրայէ իթտիգլէրի կիտի, պաղըլարը տա քեառիլէն չէֆֆաճ (թաւիանղիք) իտի։

Ճէնուպա տօղրու թէգարրուպ իթտիգճէ, պուղ բարչալարը հէմ չօղալմադտա, վէ հէմ տէ տառէթա պիրեր միւթէհարրիք տառալար կիտի քէօպը ճէառամէթ իթմէքտե իտի. գուրթուպլարտա մահտուս պինըլէրճէ գուչլար, մէգրիւր ճէհիմ պուղ բարչալարը իւզէրինտե եուվա եարմըշլար իտի։ Ֆուրթունա Մարթիլէրի, Գառմիյալար, վէ Պուբիլէր, գուլագլարըմըզը տաղըր իտիճէք տէրէճէտե շառաթթալը աէպէրի իլէ, կէլիպ պալէնա լաշէտի զանն իթտիգլէրի Նօթիւլիւստան իւզէրինե գօնարագ, կառառարըյըլա չէլիք թէքնէսինէ վուրույօրլար իտի։

Պուզլար արտաընառագի պու սէյահաթըմըզ էռնառընառա, գարթան Նըմո սըգ սըգ կիւվէրթէտե պուլունույօր իտի։ Մուտտիէյհ, պու թէնհա տէնիզլէրի քէմալի սըգդաթլա կէօղտէն կէչիրէրէք, պաղը պաղը նաղարընառա պիր գուվվէթ վէ պիր նէվի խահիշ կէօրիւնտէքտե իտի. ադէպա պու ղարիպ առէմ, քէնտի քէնտինէ ինառանլարըն հէնուզ կիրէմէտիքլերի պու գութպլ տէնիզլէրին իչինտե, քէնտի էվինտե տիր կիպլ մի թէլագգը, վէ պու տէնիզլէրէ քէնտինի ահիպլի միւթլաճ մը զանն իտիյօր իտի։ Իհթիմալ տըր, Ֆագաթ մուտտիէյհ առլա սէօղ սէօյլէմէմէքտե, վէ անճագ սէֆինէսինի գօտտառա իտէճէյի վագըթ հարագէթ իթմէքտե իտի. գարթան Նըմո, Նօթիւլիւսի, տէրէճէյի

նիհայէ մէհարէթի վէ իհթիյաճի իլէ գօմանեաս խաէրէք, պաղըլարընըն պիր գաչ միլ գաատար վիւսաճը, վէ սաճը տէրեաաէն ալճմըշսան աէքսէն այագ նիւքսէքլիկ պուլունան պուղ աատալարընա չարբմադսըղըն կէչիպ կիսիյօր իսի։ Ուֆուգ՝ էքսէրի քեամիլէն մէսթուր կէօրիւնիւյօր իսի. ալճմըշ տէրէճէ ապղ տայրէսինէ վասըլ օլսուղումուզսա, արթըգ կէչիս գալմամըշ իսի, ֆագաճի գարթան Նըմօ, ապըլլարս հայրէթի վէրիճի պիր մէհարէթի վէ ճէսարէթի իլէ արսյադ, տարաճըգ պիր եօլ պուլմադս, վէ արդասընան գարանաճաղընը բէք ալս պիլսիկի հալտէ, մէզքիւր եօլըն իչինէ կիրմէյէ ճիւրաթի իհթմէքտէ իսի։

Իչիթ Նօհիւլիւս պէօյլէճէ, գարթան Նըմօնըն մէհարէթի իլէ գօմանեաս օլունարադ, կէչիլմէսի միւմքիւնօիզ օլան պուղ օվալարընը, միւթէհայրիք պուղ տաղլարընը, վէ աատալար ճէսամէթինաէ պուղ եըղընթըլարընը, արգասընա պըրադարադ կէչիվէրսի, արթըգ Գօնսէյլ իլէ պէնիմ հայրէթիմիզ, տէրէճէյի քէմալէ վասըլ օլմուշ իսի։

Հէվա կէրէյի կիսի սօուգ օլուպ, միզան իլ հէրսէյէ (չևրսաչսի) աչըգսա պէրօսան իչի իւչ տէրէճէ աշադը կէօսթէրիյօր իսի, ֆագաթ պիլ տէնիզ այըսը, վէ փոկ տէնիլէն հայվանլարընը բօսթունսան մանուլ քիւրքլէր կիյինմիշ օլսուղումուզսան, ասլա սօուգ հըսա իհթմէյօր իսիք, զաթէն Նօհիւլիւսին տէրսունի էլէքթրիք հէրսէրէթի իլէ սրճադ օլսուգսան մատէ, աէվսաաա պիր գաչ մէթրօ սույրն իչինէ տալսա, միւթաահիլ պիր հէվա պուլաճադը տէրքեաը տըր։

Էկէր պու մէվգըյա իչի այ էվվէլ կէլմիշ օլայըտըգ, տայիմի սուրէթաէ կիւնահուզ կէօրէճէյիմիզ կիպի, պիր գաչ այ սօնրա տահի, գունթպայ էադըն պու-

լունան պու մէվգըլարտա, թամ այթը այ կիւնահուզ օլմադսըղըն կիճէ օլաճագ իսի. զաթէն պիղիմ պուլունաուղումուզ վագըթ անճագ իչ տէօրթ սաաթ կիճէ օլույօր իսի։

Մարտըն օն պէչինաէ, Նիւ-Սէթլանա, վէ Օրքնի նամ ճէղայիրի ճէնուպիյէնին արզ տէրէճէսինի կէչիպ. պու սատալարտա վագթը յըլա բէք չօգ փոկ պուլունաուղունու, ֆագաթ Ամէրիգա իլէ Ինկիլիզ պալէնա ավճըլարը, քէմալի գըյալըգլա պու հայվանլարը, պիչիլէրի իլէ պէրապէք քեամիլէն մահվ ու թէլէֆ իհթիկլէրինի, վէ քէօքլէրինի քեսաիքլէրինի, գարթան Նըմօսան անլատըգ։

Մարտըն օն պիթընճը կիւնիս, սապահլայըն սաաթ սէքիզէ տօղրու Նօհիւլիւս, էլլի պէչինճի նըսֆել Նիհարը թէագըլ իսէրէք, միւնթէզայի պարիսէյի ճէնուպիյէ տայիրէսինէ (արվայինն բեւեռական շրջանակ) կիրտի. պուղլար հեր թարսաֆըմըզը սարմըշ, վէ ուֆուդը սէտտ իհթմիշ իսի. լաքին գարթան Նըմօ, պու սէտտը միւմքինսաթէ էհէմմիյէթի վէրմէյիպ տայիմա կէչիսաէն կէչիսէ կիսէրէք, գունթպա տօղրու իլերլէյօր իսի. հանըմստա տուրմադտա օլան Գօնսէյլէ.

— Լաքին պու սաէմ նէրէյէ կիսիյօր, տէտիմ։

— Իլերի կիսիյօր, ֆագաթ տահա զիյատէ իլերլէյէմէյիպ թէվազգուֆ իսէճէյի չիսպհէսիզ տիր։

— Պուրատը պէնիմ իչին մէճհուլ տըր։

Էկէր տօղրուտունու սէօյլէմէք լազըմ կէլսէ, իհթիրաճ իսէրիմ չի, պէն պու սէյահաթտան մահզուն սէյիվ, հաթթա մահզուզ օլսյօր իսիմ, պու ըղըմընն լէթաֆէթինաէն հըսա իհթիյիմ մահզուզիյէթի թարիֆ իսէմէմ, պուղլար՝ գալու գալէմընէ վասֆ օլունմազ լաթիֆ չէքիլէր իպրազ իսիյօրլար իսի. մէսէլա չուրասը

ճէվամիյի չէրնիճէ վէ մինարէլէր իլէ միւէզզէնէն չարդ չէհիրլէրինի անտըրմադըա, օրասը հարաքէթի արդ իլէ Եըդըըմըշ պիր պէլտէնին խարապէլէրի չէքիլինի ալմադըա, տիկէր պիր ճիհէթտէ կիւնէշլին գիյասըըրըլա նէվ պէ նէվ ըէնկլէր քէսպ իտէն, եախօտ դար թիրիլէրի իլէ մէթռուր աճիպ մինարէլէր կէօրիւնմէքտէ իտի. պունըարտան մատէ, արդ արդ պուղլար, կէօք կիւրլէր կիպի սէտալար իլէ Եըդըըըպ եուվարլանարադ, թէաթրօ սահնէսի միսիլլու մինարէլէր թէպէտտիւլ իտիյօր իտի։

Նօթիւլիւսիւն տէրսունինէ կիրմէսի իլէ պուղլարըն մուվաղէնէսի պօզուլարադ, թարիճի գայրի գապկ կիւրիւլթիւլէր գուհուր իտիպ, Եըդըլան պուղ բարչալարընատ, պահրը Մուհիթին դաարընա գատար թէէպիր իտէն ճէսիմ, վէ տէհշէթամիզ ադընթըլար բէյտա օլույօր իտի քի, օ էնատէ Նօթիւլիւս՝ ասն տէրճճ չիտտէթի տակալար արաաբնատա տալլանըպ տուրույօր իտի։

Զօգ տէճալար հիչ պիր կէչիտա կէօրմէյէրէք, արթըդ պուղլար տէրսունինատէ միւէպպէտէն մահբուս գալթըդ գանն իթմէքտէ իբէն, գարթատն Նըմօ հըսար թապիսինին սէվգի իլէ էն ուճագ իմարէթլէրատէն պիլէ իսթիճատէ իտէրէք, միւթթասըլ կէչիտլէր պուրույօր իտի քի, գարթանըն մուգատտէմա պու տէնիզլէրտէ կէղմիշ օլտուղունա չիւպհէմ գալմատը։

Ճագաթ Մարտըն օն ալթընճը կիւնիւ, պուղ օվալարը գամիէն եօլումուզու գարատը. մամաճիհ պունըար ատհիլտէքի պուղ Եըդընթըլարը օլմայըպ, իլա ատուդըն չիտտէթինատէն ինճիմատա (ատաիլ) իթմիշ պուղ բարչալարը իտի, պու մանի գարթատն Նըմօյը թէվգըճ իթմէտի, մուամաիլէյհ գուվվէյի չէտտէ իլէ պուղլարըա տոպրու հիւճիւմէ պարչատը. Նօթիւլիւս՝ պալթա կիպի պուղլարըն արատընա կիրմէքլէ Եարըպ Եըրթըյօր իտի. գըրըըմըշ ուճագ պուղ բարչալարը հավալանարադ, տօրու Եաղարճատընա էթրաճըմըզա տիւչիյօր իտի. պաղէն չիտտէթը հարաքէթինատէն գարըլարադ պուղ օվատը իւղէրինէ ատթըմադատա, վէ անը սըգլէթի ալթընատա էգիպ պաթըրմադատա իտի, պաղէնատ պուղտան իչինէ սարլանարադ, վէ գուվվէյի հարաքէթի սայէսինատ աէլիքլէր աչարադ կէչիյօր իտի։

Պու պիր գաչ կիւն զարճընատա զայէթ չիտտէթլի ֆուրթունալարա, վէ էօյլէ գաթը բուալարա թէատիճ իթմէք քի, կիւվէրթէնին պիր ուճունատն տիկէր ուճու կէօրինմէզ օլտու։ Պիրտէն պիրէ տէօրթ Եանատն բիւգիկատ էտէր, վէ Եաղան գար օ գատար աէրթ թապագալար բէյտա իտէր իտի քի, գաղմա իլէ դըրմայա մէճպուր օլույօր իտիք, վագատ սօղուգ պէրօատն պէշ տէրճճ աչագը իտի իտ տէ, լաքին Նօթիւլիւսին հէր թարաճը պուղ իլէ գաբանատը, էկէր սէճինէմիզ Եէլքէն կէմիսի օլա իտի, Եէլքէն Եախօտ հալաթ գուլլանմադ միւմքինն օլմայաճադ իտի. քիւրբէյի արդըն պու Եիւքսէք ըգըըմլարընա մուգավէմէթ իթմէք, անճագ Եէլքէնսիզ քէօմիւրսիւզ, վէ Եալընըզ գուվվէյի էլէքթրիգիյէսի սայէսինատ հարաքէթ իտէն Նօթիւլիւսատ մահատուս իտի։

Պուլունատուգումուզ չու հալատ, միզան իլ սըգլէթի (ծանրաչափ) սայիսա ալչագ պուլունուպ, հաթատա 75 տէրճճ պէշ քիլօմէթր գատար տիւչիտիւ. բուտուլանըն իչարաթը իտ տէ, արթըդ էմնիյէթի օլունատագ պիր հալէ կէղմիշ իտի. քիւրբէյի արդըն ճիհէթը ճէնուպիյէսի իլէ ատա շաշմայան, գուվթը ճէնուպիյէյի մըդնատըսիյէյե (հարաւային մագնիսական բեւեռ) թէգարրուպ

*լիմոխքճէ , բուսուլանըն միւսէրի , միւխթէլիճ վէ միւ-
թէնադըս (Տակաասական) ճիհէթլէր կէօսթէրիյօր խոխ .
վադաա Հանչլէէյինն դավլընճէ , պու դուխտուգ , 70
սէրկճէ ալտ , վէ 130 սէրկճէ թուլ այթընաա , վէ
Տիւրքէնին թէոդըդամը մուճխալինճէ 135 սէրկճէ թուլ ,
վէ 70 սէրկճէ 30 սադըդա ալտաա քըսային տիր , պի-
նաէն ալէյհ սէֆինէէնին միւխթէլիճ մահալլերինէ կէօ-
թիւրիւլէրէք , վէ օրմա պիր հիսապ թուխտուլատագ ,
ըէրկեաըն (կարկին) իւղէրինաէ միւթէաոոխա թէա-
դըդամտա պուլունմայը խոխ , ճագամ չօգ ասֆա գամ
լիմոխլիմիտ եօլու պուլմադ վէ ոօղրուլթմադ իչին , էն
եադըն հիսապլատա միւրաճաաթի խոխյօր խոխը քի , պու
խէ պէօյլէ ոօչամպաճըը եօլլար իչին , էմնիյէթպախ
դայիաէ ասէյել տիր , ղնրտա իչարէթի խոխլէն նօգթալար ,
ոայիտա թէպէոտիւլ լիմոխինաէն , թախմինին խա-
թաաէն ասլտմ օչմայաճաղը չիւպհէսիզ խոխ .

Նիհայէթ իւլ էմր Մաստըն օն ասէրիպինճէ կիւնիւ ,
պէլքի ևիչմի ասֆա պէյհուաէյէ հիւճիւմլէր լիմոխք-
աէն ոօնդա , ալիւոպիւթիւն մահաուր (պաշարկալ) դալ-
ադը , ադրթըդ էթրաֆըմընգտա պուդ բադչաչադը , եա-
խօտ պուդ օվալադը օչմայըդ , իլլա եէքոնիկէրի իւղէ-
րինէ եըդըլմիշ վէ պիրթիշմիշ պուդտան ոտաղադ , եանի
նիհայէթսիզ վէ պիչա հադտաքէթ պիր ասէոտը միւմա-
նաաթի դաչըմընտա պուլունայօր խոխը , Նէտ-Լանտ՝
մէյտանէ պիր թավր իլէ պանտ .

— Պուդ տադլադը , աէոի ,

Նէտ-Լանտըն պու սէօվիւնուէն անլատըմ քի , կէ-
բէք պիտի վէ կէրէք պիդտէն էվվել էրպատը աէյր ու
սէֆայինէ (նաուդ) օչտուդու կիտի , կէչիլմէսի միւմ-
քինաիւդ պիր մանի թէչքիլ խոխյօր , էօյլէն իւսթիւ
կիւնէշ պիր ադ կէօրիւնէրէք , դարթան նըմծ , մըդ-

*տադը քուոֆի տօղրուլտուդա թայինի մէվդը խոէպիլ-
տի , 51 սէրկճէ 30 տադըդա թուլ , վէ 67 սէրկճէ 39
տադըդա , արշտաա պուլունաուդումուդ անլայընտը քի ,
պու տա էքէյհճէ իչերիչմէք աէմէք խոխ ,*

*Կէօվիւմիւդին էօնհինաէ սէնիդաէն վէ տաթհը
մայիաէն (Ջուրի մակերևույթ) էսէր նօգ խոխ . Նօթհ-
լիա՝ պիր պուդ տահրաաը իւղէրինաէ պուլունայօր խ-
տի . պու միւնճէմիտա տահրաաա (տաուսչալ դաշա) գա-
յէթ իրի պուդ դայադարընտան , վէ ևէր պէ ևէր իրի
ևիւդ այադ ևիւքսէքլիքաէ թէքէլէրի պիվրի վրիւ բէն-
կինաէ , օգ ուճը կիտի տիրկիմիշ պուդչատան պաշդա
պիր չէյ կէօրիւնմէ յօր խոխ . պագը եէրլէրաէ տախ ,
կիւնէչին գայիճի դիյադարը իրի նիմ՝ տուրէթմուէ բադա-
յան պուդ լէվհադարը , տաէթա էնտամ այնադարը չէք-
լինի ադմընդտա խոխ , պու խոխի տահրադատա հիւքմ-
ֆերմա օլան տէհչէթտամիդ պիր պիւրէթ , կետ պէ կետ
մարթիլէրին մանթէճաք աէոտադարը իրի իչիդ օլուն-
յօր խոխ , հէր էչնա , վէ համթտա զուհուր օլան աէոտա-
լէր պիրի քետամիլէն տօնմուչ խոխ ,*

*Նօթհլիա , պիրթտպի պու միւնճէմիտա տահրա-
տա իւերլէյհմէյի , թէվաղուճէ մէճմուր օլտու . Նէտ
-Լանտ , պանտ .*

*— Մուտդիմ էճինտի , էկեր դարթանընըդ տահա
իւերիյհ կիտերտե . . .*

— Էյ , նէ՞ աէմէք խոթէյօչտունըդ ,

*— Օ հադտե բէք պէօյուք տաէմ տիր , տէյհճէ-
յիմ ,*

— Նի՞չին էօյլէ տէյհճէվահնիդ ,

*—Անըն իչին քի , տիւնեատէ քիմսէ պու պուդ եը-
դընթըլատրընը կէչհմէդ , վադտա դարթանընըդ բէք
դուվվէթլի վէ բէք զարիպ խոխ տէ , թտպիտթտէն դի-*

յատէ միւզթէհիր օլանազ . Թապիսաթըն հատուտ Թային խլէտխի նօգԹատա , խաԹէր խաԹէմէզ Թէվէ-գուֆ օլունուր ։

— Վադաա էօյլէ տիր նէտա , լաբին պէն պու պուզ ըզըլնԹըլարընըն ալդասընատա նէ օլտուղունու կէօրիպ պիլմէք խաԹէյօրում , պու սէտաը միւմանատաԹ , տա-հա գիյատէ մէրագըմը մուճիպ օլույօր ։

Գօնահյ . — Էֆէնտիներն հադդը վար , պու կիպի սէտալէր՝ մահզա ալիմլէրին մէրագընը Թահրիք խիմէք իչին խյճատա օլունմուշ տըր , հիչ պիր նէյրատ տիվար վէ սէտաը միւմանատաԹ պուլունմամըշը խաի ։

Նէտ-Լանտ . — Բէք ալա , լաբին պու տիվարըն ալդասընատա նէ օլտուղու մալիւմ տիր ։

Պէն . — Նէ՞ վար քի ։

— Նէ օլաճադ , պուզ , տայիմա պուզ ։

— Ազիզիմ Նէտա , սիզ պու խուսուսատա էմինախնիզ , լաբին պէն տէյիփիմ , վէ իչԹէ պու սէպէպԹէ տիր քի , կիտիպ պիզզաԹ կէօրմէք խաԹէյօրում ։

— Մուալիմ էֆէնտի , պու նիյէԹատէն վազ կէչմէնիզի նատիճաԹ իտէրիմ , պուզ ըզըլնԹըլարը էօնիւնէ գատար կէլմինիզ , պունըյըլա իչԹիֆա իմմէկիսինիզ , պունատան իչերի նէ սիզին դաբԹան նըմճընըզ , վէ նէ տէ Նօթիւլուս կիտէպիլիր , խաԹէր խաԹէմէզ չըմնէ տօղրու կիտէճէյիզ , եանի նատուզու ատէմիչերին պուլունատուզու մահալէ ալտէԹ իտէճէյիզ ։

Վադաա Նէտ-Լանտըն հադդը օլտուղունը խիթրաֆէ մէճպուրըմ , աէֆինէչերը պուզ իզդերինէ եվրիմէք խատտէսինէ մալիք օլմատըգճա , պուզ տադլարը էօնիւնատէ Թէվէգուֆ իտէճէչերի աէրբետար տըր ։

Մանաֆիհ Նօթիւլուս , պուզլարը տէլիպ կէչմէք իչին բէք չօգ չալըշը , վէ սօն աէրէճէ սարֆը զայիէԹ

իԹտի խաէ տէ , Էվինէ մուվաֆիֆադ օլմայուպ , պուլունատուզու նէյրատէ դատդաԹը դալըը . ալէչ ումում ինսան իչերի կիմմէյէ գատըը օլմազտա , տայիմա կէլտիկի նօլտան կէրի տէօնմէր . ֆագաԹ պուրատա կէրի տէօնմէք , իչերի կիմմէք գատար միւմքինախիզ խաի , չինքի ալդամըշտատըի նօլտար քնամիչէն գաբանմըշ խաի . վէ էկեր Նօթիւլուս պիզ ազ սահա զայըը միւԹհալրիզ գալըբտա , պիւԹհէն պիւԹհինէ մահտուր գալաճադ խաի , վէ նատըչըի տէ էօյլէ օլտու . զիրտա ադշամըն սահաԹ իքիսինէ տօղրու այադըն չիտտէԹը Թէէսիրի իչէ , հէնուզ ինճիմատէ պայչայան պուզլար , պիր սիւրաԹը ֆէվգէլատէ իչէ գաԹըլաչըդճա գաԹըլաչըդ , Նօթիւլուս սըզըշտա գալտը , արԹըզ գաբԹան նըմճընըն պէօյիք պիր իհԹիյաԹնըզլըգտա պուլունատուզունա չիտպհէմ գալմատը ։

Պու արայըզ կիւվէրԹէ իւզերինատէ պուլունօյօր խիմ . պիր գաչ տադըգտատան պէրի , պու հալի Թէտադըզ իմմէքտատէ օլան գաբԹան նըմճ պանա խիԹտա-պէն .

— Էյ մուալիմ էֆէնտի , պու վադտա հադդընտա նէ՞ տիւչինէյօրսունըզ , տէտի ։

— Տիւչինատիյիմ չու տըր քի , պուրատա ԹուԹուլսուգ , մահսուր գալըզ ։

— ԹուԹուլսո՞ւգ մը , պու տէօզ իչէ նէ՞ տէմէք խաԹէյօրսունըզ ։

— Տէմէք խաԹէրիմ քի , իչերի կերի , հիչ պիր ճիհէԹէ կիտէմէյէճէյիզ , վէ իչԹէ «ԹուԹուլսուգ» քէլիմէսինին մանասը տա պու տըր զանն իտէրիմ ։

— Նա՛ միւսիւ Արճադա , տէմէք սիզին զանընըզըճա Նօթիւլուս գուրԹուլմայաճադ էօյլէ՞ մի ։

— ԳուրԹուլտա պիչէ բէք կիւճ , զիրտա գըշ մէվ-

սիմի խայրճա իչերչեմիշ օլմնաղըլա, պուղայրըն չէօ-
պիւլմէսի մուհալ տըր։

— (Խաթինզաքնարի պիր սէսա իլէ։) Ս.Հ մուալ-
լիմ էֆէնան, սիղ տայիմա էսկի հալտէ դալաճաղ սը-
նըղ, տայիմա մանիլէր վէ հայիլէր (խոշնդամա) կէօրիւ-
յօրսունըղ, լաքին պէն սիղէ հէմէֆքիար տէյիլիմ.
պէն Նօթիւլիւսին, դուրթուլտուղման մնատ, հաթ-
սա տահա իչերիչէ կիտէճէյինի թասսիդ խտէպիլիրիմ.

— Ձէնուպ ճիհէթինէ տօղրու՛ մը։

— Էվէթ, դուրպէ դատար։

— (Շաչըրարագ։) Դուրպէ դատա՛ր մը։

— Էվէթ դուրթալը ճէնուպիչէ գատար, թուլ
տայիրչէլերինին Նօթէյի իճթիմաը (հակարշայինն բէյեռ)
օլան օ մէճմուլ մնհալէ գատար կիտէճէյիղ. պէն Նօ-
թիւլիւսի նէ խաթէրտէմ ետաբատիլիր օլտուղումու, պի-
լիրսինիղ զանն խտէրիմ.

Վագատա պու ատէմին թէչէպպիւսումը վիւնթա-
խանէսինի պիլիր խտիմ. Զագաթ դուրթալը ճէնուպիչի
իհսանա խտէն մէվանիչի միւթէմատտիտէյինտասըլ տէֆ
խտէճէք խտի. չիմուիչէ գատար էն ճէսուր վէ էն չէճի
դաբթանչարըն պիլէ, կիթմէյէ ճէսաւէթ խտէմէտիք-
լէրի, ետիսա կիթմէք միւմքին օլմնաղըղ մնհալէ նա՛-
սըլ կիտէճէք, վուդուչի մէլհուզ օլան միւչկիւլաթէ
նա՛սըլ չալէպէ խտէճէք, հիչ չիւպհէ եօղ վի, պու
թէչէպպիւսաթի սըրրի պիր ճինննէթ էսէրի խտի։

Պուրալարընը տիւչիւնիւպ, չիմուիչէ գատար պէ-
նիչի պէչէրտէն հիչ պիրինին այագ պատմամըչ օլտու-
ղու. դուրթալը ճէնուպիչի փէչի խտուպ իթմիչ օլտու-
ղունը սիւալ իթաիչիմտէ, մուամիլէյհ ճէվապէն.

— Խայր մուալլիմ էֆէնամ, պու փէչինչաթը իւք
տէֆա օլարագ պէրաբէր խտէճէյիղ, պաչգալարընըն

մուվաֆֆագ օլմատըղը հալտէ, պէն մուվաֆֆագ օլա-
ճաղըմ, Նօթիւլիւսի չիմուիչէ գատար ասլա պէօյլէ
ուզագ տէնիղլէրէ կէօթիւրմէմիշ իտիմ խտէ տէ, թէք-
րար խտէրիմ չի պու տէֆա տահա զիյատէ ուզագլա-
րա կիտէճէք սիր։

— (Նիմ պիր խաթինզա իլէ։) Մէօղիւնիւզէ ինան-
մագ խաթէրիմ դաբթան էֆէնատ, էվվէթ սիզէ իթի-
մատ խտէրիմ, պուլուրըն իլէրի կիտէրիմ, պիղիմ իչին
հիչ պիր մանի եօղ տըր, չու պուղ տաղլարընը գը-
րըղ բարչալայալըմ, հավայա չըգարալըմ, վէ էկէր
մուգալէմէթ խտէրսէ, Նօթիւլիւսէ գանատլար վէրե-
րէք իւղէրինատէն կէչէլիմ...

— (Սաքին պիր հալ իլէ։) Իւղէրինատէ՞ն մի, խայր
մուալլիմ էֆէնատ, իւղէրինատէն տէյիլ, ալթընատ կէ-
չէճէյիղ։

— Ալթընա՞ն մը։

Ֆիքրիմ ուչանտը, դաբթանըն թատավվուրընը
անլատըմ, Նօթիւլիւսին մալիք օլտուղու ֆէվգէլատէ
խատսէլէր, պու պիլարէթը հարիդ իւլ ատէտէ տախի
իթթիսալ օլունաճագ խտի. պու ճիհէթի տիւչինմէք տէ
իչէն, դարթան Ընմօ նիմ պիր թէալլսիւմ իլէ սէօ-
ղինէ տէվամ խտէրէք։

— Մուալլիմ էֆէնատ, զանն խտէրսէմ եավաչ
եավաչ պիրի պիրիմիղի անլատնյա պաշլայօրուղ. սիղ
պու թէճրիպէյէ իմքան կէօրիւյօրսունըղ, պէն խէ
իմքան տէյիլ, գաթի մուվաֆֆագաթ միւչահատէ ի-
տիյօրսամ. ատի պիր սէֆիրնէ իչին միւմքինինիղ օ-
լան պիր պիլարէթ, Նօթիւլիւս իչին գապիլ տիր. էկէր
դուրպէ եադըն տէնիղնին խարիճինատէ պիր գըթա վար
իսէ, Նօթիւլիւս օ գըթանըն էօնիւնատէ թէվէգգուֆ ի-
տէճէք, չայէտա եօղսա սերպէստ տէնիղէ միւսաադի օ-

լուրաս , օ վազըմ գումպա գասար կիտէճէք ոիր , ասէտ ։

Գարթանըն միւլահազաթընը քէմալ թէհայիւլէ թէլադդը իտէրէք ։

— Վ.ադաս սաթհը սէրնա ինճինաս իմմիշ իտ ան, գասրընասարի թասադալարըն պուդան աղասէ օլմասը թասալին պիր հալ սրը , վէ էկէր ճանըմայօրսաս, սաթհը սէրնասէն խարխճ օլան պուդըն նիւքսէքլիյի նէ գասար իտ , աշաղրսա գալան դրսմը , անըն իչ մինինէ միւսաւի ոիր , տէտիմ ,

— Էօյլէ օլմասը միւհիմմէլ ոիր մուապիմ էֆէնտի , սաթհը սէրնասէն պիր այագ հօգասրը նիւքսէքմիշ օլան պուդըն , տէրսնը սէրնասէ գալան դրսմը , իչ այագ րասասէօնէ ոիր , վէ մասէմ քի չս պուդ սաղարը նիւղ մէթրօ նիւքսէքլիյի կէչմէյօր , իմմի աշաղրսը սա իչ նիւղ մէթրօսան գիյասէ օլմասար լադըմ կէլիր քի , Նօթիւրիւս իչին ասլա էհէմմիյէթի օ-լամազ ։

— Բէք սօղրու սրը , գարթան էֆէնտի ։

— Պունասան մասէ սահա սէրինէրէ էնէրէք , տէ-նիզ սուլարընըն հէր թարաֆընասա միւսաւի վէ միւ-թասիլ օլան արճադրսրսա պուրասիկիր , վէ իչմէ սաթհը սէրնասէ օթուզ գրրզ սէրէճէ սօսզ օլսու-զու հալաս , պիզ աշաղրսա պու պէրսուասէթէ բէք գօ-լայ մուգամէմէթի իտէպիլիրիզ ։

— Բէք սօղրու գարթան էֆէնտի , բէք սօղրու ։

— Միւշկիւլաթի օլարադ , նալընըզ պիր գաչ կիւն-լէր հէվայը թէճասիս իմմիէտէն սէրսնը տէրնայէ գալ-մամըզ սրը ։

— Էկէր միւշկիւլաթի պու իտ , օ գասար էհէմ-միյէթլի սէյիզ զանն իտէրիմ, պիրա Նօթիւրիւսէն խա-

պինէլէրի պէյասէտի իլէ սօղասուրսուղու հալտէ, հէ-վասան մահրում գալընամազ ։

— (Թէպէսսիմ իտէրէք .) Վ.ադաս պու միւսա-հազաթընըզ սօղրու սրը մուապիմ էֆէնտի , ֆագաթ իչերսուտէ պէնի քիւսթահս տէյու իմհամ իմմէմմէնիզ իչին , չիմնիտէն հէր պիր իմհրազաթըմը տէրմիյան իմմէք իսթէրիմ ։

— Տահա պաշդա իմհրազընըզ վա՞ր մը կա ։

— Պիր իմհրազըմ տահա վար , իհթիմալ ք քի դումպի ճէնուպի կագընասա տէնիզ պուլունասուն , վէ պու տէնիզ տէ քեամիլէն ինճինաս իմմիշ օլսուն , վէ պիղտէ սաթհը տէրնայէ չըգամազ օլարըմ ։

— Բէք պա՛ս , լաքին Նօթիւրիւսին տէհչէթլու մահ-միզի պուլունասուղունը ունուտայօ՛րմուսընըզ , անը պաշ հօգասրը սալսըրսըզըմըզ հալտէ , պուղարը տէ-լերէք գըրսարագ սաթհը տէրնայէ չըգ ապիլէճէյինէ իհ-թիմալ վէրմէյօ՛րմուսընըզ ։

— Ի՛հ մուապիմ էֆէնտի , թէչէքքիւր իտէրիմ , պու կիւն չօգ կիւղել ֆիքիրլեր պէյան իտիյօրսունըզ ։

— Պունասան պաթի նագար , գումպը չըմալիտէ օլսուղու կիսի , գումպը ճէնուպիտէ սէրպէսթ տէնի-ղէ թէսասիւֆ իտիլէճէյինէ նի՛չին իհթիմալ վէրիլմէ-մէլի։ Պէրուտէթը գումպ, արղըն գումպուպլարըյըլա նէ չիմալտէ վէ նէտէ ճէնուպտէ նէքտիկէրի իլէ իհթիյաճ իմմէզ . պունուն ապթիսի իսպաթ օլունճայա գասար , դոչմուպ նօգթալարընասա կա պուզտան արի տէնիզ վար , վէ կահօա արադի մէվճուտ օլաճաղընը ֆարզ իմմէք յացապ իտէր ։

— Պէնտէ պու էֆ.քեարտայըմ միւսիւ Արոնաքս , կալընըզ սիղէ պիր չէյ արզ իմմէք իսթէրիմ, չէօյլէ ք քի , պիտայէթը միւքեալէմէմիզտէ պէյան իմտիյիմ

էֆբնտալէ դարշու պէր թաղըմ իմիրաղլար աէրմէյան իմմիլ էքէն, պիլաբիս չիմնի պէնիմ իմիրաղըմը իւթիւամ իմանէյինիվէ թէաճիւազ խոյօրում։

Գաբթան նըմճնըն պու աէօղիւ ըէք ոօղրու խոյ, պիրա ճէաարէթը քիւամթահանէ խուաւարընաա, քէնահինէ թէդաատիւմ իմմէյէ պաշլամըշ խոյմ. արթըդ դաբթանը, դուխուզա ոօղրու պէն չէքիվ կէօմիւրիւյօր խոյմ. էվվէթ դաբթան նըմճ կէրի դաշլըյօր, պէն տահա իլէրի կէչիյօր խոյմ, ֆադաթ խայր խայր, պիչաբէ մէճնուն, դաբթան նըմճ, մէոէլէննին սուհուլէթ իլէ միւչկիւլաթընը սէնատէն էյի պիլմէք աէ, վէ սէնի ալէմը խէյալաթէ տալըպտա, ճօշտուդա ճօճատուդունը կէօրէրէք էյլէնմէքտէ խոյ։

Մամաֆիհ գաբթան նըմճ, պիր տադըդա պիլէ դայպ իմմէ յէրէք, հէման պիր իշարէթ իլէ իբինճիանին ճէլպ իմաո քի, անլաշըլմադ լիսանըարըյըլա, չաբըդ չարըդ պիր դաշ քէլիմէ թէաթի իմաիլէր։ Իւքինճի, նա վադտայը էվվէլտէն պիլմիշ օլտուդունտան, վէ նախօտ դաբթանըն թէչէպպիւտաթընը ադլէ նադրն պուլտուդունտան, տալա տտարը հայրէթի կէօմէրմէտի

Ֆադաթ պու տաէմ նէ դատար ֆութպուդ օլտա, իւինէ Գօնաէյլ դատար օլտուդ խոյ, դիրա գաբթանըն դարտրընը Գօնաէյլէ պէյան իմաէյիմտէ, խայրխահ տէլիգանըը, քիմսէլի դայոսըզըէդլա թէլադդը իտէրէք, «Իֆէնտի նտաբէ արդու խոէրսէ էօյլէ նտաբրըդ» տէմէքլէ իբթիֆա իմաէյի կիտլի, պէնտէ պու իլէ իբթիֆա իմմէյէ մէճպուր օլտում։ Նէտ-Լանտա կէլինճէ, մէրդում, դաբթանըն դարտրընընտուդունճա, ումուդլարընը պիրէր դարըշ իւրքէմէյի, վէ ճէվապ պէն.

— Պիրմիշ օլտուն մուսալիմ էֆէնտի քի, կէրէք սիզէ վէ կէրէք դաբթան նըմճնըզա բէք աճըյօրում, տէտի։

— Ֆադաթ ուսթա Լանտա, պիզ հէր հալտէ դուխթա կիտէճէյիզ։

— Իհթիմալ տար, կիտէպիլիրսինիզ, լագին պիր տահա կէրի տէօնմէմիզ չարթըյըլա։

Նէտ-Լանտա պու տէօղիւն իւղէրինէ «Իլիմտէն պիր դաղա չըզմասըն տէյու, օտամա չէքիյօրում» տէյէրէք, պըրագ նիւրիւյի վէրտի։

Մամաֆիհ տէյահաթը քիւաթահանէմիզին հազըրըզը կէօրիւիւյօր խոյ. Նօթիւիւտին գուվվէթլի թուրմպալարը թաղնիգաթը չէտտէ իլէ խաղինէլէրէ հէվա տօղատուրյօր խոյ։ Տահա տէօրտէ տօղրու դաբթան նըմճ, կիւվէրթէնէն դարագլարը դարանտաճաղընը խապէր վէրտի. կէչէճէյիվիզ պուդ Եըղընթըլարը տահ հընա պիր ոօն նադար տահա աթի իմտի, հէվա այըդ օլուդ րիւդիէարտա տուրմադ խոյ, լագին ոօուդ բէք չիտաէթլի, Եանի դէրօտան ադաղը 12 տէրճէտէ խոյ. էդճիւմլէ րիւդիէարըն քէտիվիզ օլմասը հաաէտի իլէ, բէք օ դատար ոօուդ հընա իմմէյօր խոյմ։

Գադմադար իլէ միւտէլլահ ոն դատար թայիֆէ կիւվէրթէյէ չըդըպ, Նօթիւիւտին էմրաֆիըը դարլայան պուպլարը, քէնտի սիւրտահլէ դըրտըլար։ Հէրիվիզտէ սէֆինէյէնին աէրտունինէ կիրտիք. պէր մուճիտի միւթատ դըրըլան պուդլարըն ալթընտագի ոու իլէ խաղինէլէր տօղատուրտուտու, վէ արտար չօդ կէչմէտէն Նօթիւիւտ աղաղը էնմէյէ պաշլատը։

Գօնաէյլ իլէ պէրտաէր սալօճատա օթուրուդ բէնչէրէտէն, ճէնուպի Օդհանօսըն թաադագաթը սիւֆիւ-

յէսինի (սաորին խաւը) թէմաշայէ գոյուլտուդ։ Միշտ իւղ հէրարէ, հաւաշ հաւաշ ևիւքսէլմէքտաէ, վէ մանիմէթօնըն միւն տախ, թէարիճէն էյիլմէքտաէ իտի։

Գաբթան նըմճնըն տէտիկի կիսի, իշ ևիւղ մէթրօ տէրինկէքտաէ պուղ տաղլարընըն տէհչէթլու տալընթըլարը ալթընտա չալդալանըյօր խոկ, ֆագաթ նօթիւլուս տահա աշադը էնէրէկ տէքիղ ևիւղ մէթրօ տէրինկիկ վասըլ օլտու. տամհը տէրէտաէ օն իքի տէրէճէ կէօսթէրէն սույընն պէրուտէթի, օն տէրէճէյէ էնմիշ խոկ։ Մամաֆիհ նօթիւլուսուն հէրարէթը տահխիկէտ, էլէքթրիք հէրարէթի իլէ տայիտա միւթաթիլ պիր հալտէ պուլունույօր խոկ. հէր մինուտտա միւնթազամէն վէ թամամը թամամընտա իճրա խոկլուկ։

Պու արալըգ Գօնահյէ, քէլամէ ադաղ խէրէք.

— Էֆէնտիներն միւտաաատէտ իլէ տէրիմ քի, պիլա թէհլիքէ կէչէպիլէճէյիզ, տէմէտ իլէ, պէն տախ քէմալ էհթիյէթ իլէ.

— Էվէթ, կէչէճէյիզ, տէյու ճէվապ վէրտիմ։

Նօթիւլուս, թահտէլ պահր պուղլարտան արի օլան սուլարտա, վէ էլի իրինճի նըսֆէլ նիհար տայրէսինտէն չաշմայարադ, տօս տօղրու դուքուդ եօլտընը թուքմուշ խոկ, 67 տէրէճէ 30 տադըդտաան, 90 տէրէճէ արզա դատար, եանի պէշ ևիւղ ֆարտահ պիր մէտաֆէյի դաթ իթթիխիտիդտէ դուքդա վասըլ օլաճադ խոկ։ Նօթիւլուս սիւրատը վիւսաթի (միջին ադրադուքիւն) օլարադ սաաթտա ևիրմի միլը միլ, եանի պիր չըմէնտըֆէրին էն սէրի սիւրատ դաթտարընտան չաբուդ օլտուդու հալտէ դաթի մէտաֆէ խոկյօր խոկ քի, պու սիւրատլէ դաթի մէտաֆէյէ տէվամ օլունտա, գըրդ սաաթտան դուքդա վասըլ օլունտաքընճէ խոկ։

Գօնահյէ լէյ պէրաբէր կիճէնին պիր գըմընը բէնչէրէնին էօնիւնտէ կէչիրտիք. էլէքթրիք գիյասը իլէ թէնվիր օլունմուշ տէնիզ խալի խոկ։ Թաղիյի պալըգլար պու տուլարտա պարընմայընչ, պուրատան գուքդընը տէրէճէթ տէնիզինէ կէչմէքտաէ խոկլէր. տէֆինէնին իհթիյաճընտան (տարատու) էնէրժի սիւրթմէյա հօյ պուլընմույօր խոկմ։

Տահտահըն տամհի իչիսինէ տօղրու, պիր գաչ տամհի ույումադ իչին օտամա չէքիլմիմ։ Գօնահյէ տէ պանա իմթիհան իթմի, գաբթան նըմոյը ատա կէօրմէմիմ, չիւնհէսիզ մունմանըչյհ տիւմէն գաֆէսինտէ պուլունույօր խոկ։

Մարտըն օն տօղուդը օլան էրթէ տահտահը տամհի տօղուդա տօղրու տաչօնա ատէթթիմտէ, բէրաբէթ (լօդ) Նօթիւլուսուն սիւրատը խաֆիֆլէնմիչ օլտուդունը իդդիա խոկյօր խոկ։ Տէֆինէմիզ, իհթիյաճէ բայէթէն խաղինէլէրի հաւաշ հաւաշ պօշաղտարադ, տամհը տէրէտաէ չըգայօր խոկ։

ԵՒիւրէյիմ ոօն տէրէճէ ադըյօր խոկ. ադէպա տամհը տէրէտաէ պուղտան արի պուլաճաղ մը խոկ։

Խա՛յր, պիր միւտաաէվէնին վուգուդի իլէ, Նօթիւլուսին պուղ տաղլարը տիպինէ չարբտըրընը անլատըմ, Պու միւտաաէվէնին տօճտղ ախտաբնտան, պուղընտահա չօղ դալընն օլտուդունը տէրք իմթիհամ, Ֆիլ հագըգա, տատ տէֆինէլէր կիսի ադըճընըտան տէյիկ, իլլա իտամէմիւզտէն օլարադ, իչ պինն տյադ տուլըն տիպինտաէ, վէ պինն տյադ բուլի տէրէտաէ ևիւքսէքլիկի պուլունտան պիր պուղ դայտաբնտա չարբտընչ խոկք քի, պու խտէ հադգընընտա խտյրը օլմայաճաղը պէտիհի խոկ։

Նէվմը մէգքիւտաէ Նօթիւլուս պիր գաչ տէֆտա

սաթհը տէրեսայէ չըդմայը թէճրիւպէ իթաւ խէ տէ, սալա մուվաֆֆագ օլամայըդ հէր տէֆաասընաա սա քէնահինի, տաէթա թաւան հալի քէսդ իթմիշ օլան պուդըն ալթընաա պուլսուս։ Հաթտա պադէն տօդուդ ևիւդ մէթրօ տէրինկիբատ պիկէ մէդքիւր պուդ տաղընա թէասաիւֆ իթաւկ քի, սաթհը տէրեսայէն իչ ևիւդ մէթրօ ևիւքսէք, վէ տայըն ևիւդհինաէ տօդուդ ևիւդ մէթրօ դալընդըդը օլաճաղը մէյհուդ խաւ։ Պու խէ իւք թէասաիւֆ իթաւկիսիվ, նանի գասրը տէրնաէ էնահիսիվ էանաէքի պուդ տաղընաան, իւի դաթ ևիւքսէք տէմէք օլուր։

Պու տէրինկիբէրի քէմալի տըդգաթըա գայա իտէրէք, թահտէլ պահր թէչէքքիւլ խէն մէդքիւր թատագաթը միւնճէմիսէնին (տաճայի խաւէր) տուրթը նըաֆիյէսինի (կիտադէմ) էլաէ իսէպկիտմ։

Հալիվիդաէ հիչ պիր թէպէխուլաթ վուդու պուլմադըդը օ կիւնիս ադշամ իթաւկ։ տայիմա տէօրթ պէշ ևիւդ մէթրօ տէրինկիբատ պուդ թատագաթարընա թէասաիւֆ խայըօր խաւկ։ Վադաա պու պիր ինգըրաղ տէմէք խէ տէ, լաքին Օղխանօսըն սաթհը իւչ պիւիմ պրաճըդաա, հէնուդ տէֆնինադապիլ պիր տէտաը միւճանաաթ պուլսունույօր խաւ։

Տաաթ տէրթէդ վարմըշ խաւ, նօրմալսուն հէր կիւնըն միւթաաը միւճիպինճէ, տէօրթ տաաթտան պէրի հէվամըդ թէճաիս օլաճադ խաւ։ ճամաֆիհ դաթթան նըմօ հէնուդ տաֆ հալա ալճամըշ օլտուդա հալաէ տախի, օ դաաաը բահաթըդըդ հըաա իթմէյօր խաւր։

Պունըյըլա պէրապէր օ կիճէ բահաթ ույուտաըտ, կիտահ իւմիտ, վէ կիտահ դօրդու միւթէվալիյէն (վախխաալի) պէնի իհաթա իթմէքաէ խաւ։ պիր գաշ

տէֆաաթ հաթտաղընաա դալդըդ օթուրտում, նօրմալ-ևիւս քէօր քէօրուննա էնկէդ չըդմասընաա տէվամ խէյօր խաւ։ Սաաղահընն սաաթ իւչինէ տօդուս, պուդ թատագաթարընդ էլլի մէթրօ տէրինկիյի օլտուդունը քէչի իթմիմ, պինաաէրինն սաթհը տէրեսաէն ևիւդ էլլի մէթրօ դաատար աշաղըտա պուլսունույօր խաւք։ Պուդ եըղընթըդը հավաշ հավաշ հասըլանադաղ, տիւդ պիր պուդաան էօրթիս հալինի քէսդ խէյօր խաւ. տաղաթ թէքրար օվայա թահվիկ օլունույօր խաւ։

Սրթըդ կէօղէրիմի մինիմէթրօնընն իւղէրինաէն այըրամադ օլտուս. տէֆինէմիդ էլէքթրիք գիյատը սայէսինաէ բարլամադտա օլան սաթհէ տօդուս մայիլէն տուտա (չէզակի կէրպիս բարձրանադ) խէյօր խաւ, պուդ թատագաթարը կիթմէտիքճէ ինճէկիյօր խաւ։

Նիհայէթ սաաղահընն սաաթ ալթընընտա, հանի Մարտընն օն տօդուդը օլան օ գիքրէ չայան կիւնաէ, սաղօնընն գաբըտը աչըլադադ գաթթան նըմօ արդը վիճուս իթմէտ. մուսաֆիրլէյհ.

— Մուալլիմ էֆէնտի, տերսէտթ տէնիգաէ պուլունույօրում, տէյէրէք, պէնի թէպշիր իթմէտ։

14

Գուրպը ճէնուպի (Հարաւային բեւեռ.)

Տէրհալ գօշուդ կիւվէրթէյէ չըդտըմ. էվվէթ, տերսէտթ տէնիգաէ պուլունույօր խաւք, բայի տէրեաընընն պադը նօղթալադընտա թէք թիւք պուդ բարչադադը կէօրիւնիյօր խաւ, ուղադտա վասէ պիր տէնիգ, հա-

վառա սիւրիս սիւրիս դուշլար, վէ ահնիպին սիյահ, մալի վէ պաղչնաէ գէյթունի ըչնկաէ կէօրիւնէն սուլարը ալթընաա հաասըղ հիսապըղ պալըդլար, արդը վիճուա ևթմէքտաէ խոխէը։ Միղան իւղ հէրսէկ, սըֆըտան իւշ աէրէճէտաէ խոխ. կէչահիլմիղ պուղ տապլարը արդասընաա. վէ գայէթ ուղաղ օլան ուֆուդը չըմալիտաէ (հիսիւսային հորիզոն), մէվգիընէն ըդըմընա կէօրէ պիր մէհիմի նէվահաղարն սուրէթը նըսֆիկէհնի միւշահատաէ խոէրէք, հէման հէյճանը դալդ իլէ դարթան նըմֆոյա,

— Դութպա վասըղ օլսո՞ղ մը, տէյու սորտում,

— Պիլմէյօրում, նըսիֆէլ նիհարտաա թոյնին մէվդը ևթմահիլիղտաէ անլայաճադըղ։

— Յադաթ պու ախս վէ դալըն պուլութլար արտընան կիւնէշ կէօրիւնէճէ՞ք մի։

— Նէ դատար աղ կէօրիւնաէ, պանա քնաֆի տիր։

Նօթիւլիւտաէն օն միղ դատար ուղաղտա ճէնուպա տօղրու իւրի եւղ մէթրօ եւրքսէքլիկի օլան խալի պիր ատա կէօրիւնիյօր իտի։ Պահրը մէղքիւր տէրուննինաէ դայալար պուլունմասը մէնհուղ օլմադըղա, քէմալի իհթիյաթ իլէ ատայա տօղրու կիտիյօր իտիք։

Պիր սաաթ սոնրա ատանըն սահիլինէ վասըղ օլտուղ, տէօրթ պէշ միղ դատար վիւսաթը պուլունան ատանըն էթրաֆընը իւրի սաաթ զարֆընտա տօլաշտըղ։ Տարաճըղ պիր դանալ պու ատայը վասի պիր արպատան, վէ պէլքիտ պէօյիւք պիր դըթատան թէֆֆրիք իտիյօր իտի, պունըն հուտուտընը կէօրմէք դասիվ օլմայօր իտի։ Պու դըթանըն դութուպատա մէվճուտիյէթի, Մավրինին ֆարղիյաթընա ճիտտիյէթ վէրմէք տէ իտի։ Պու պահրը մէղքիւր տէրէճէ արդ տայիրէպինտէ, տէնիզ, ալիմ Ամերիղալը, հադըդաթէն դութպը ճէնուպի իլէ ալթմընղ տէրէճէ արդ տայիրէպինտէ, տէնիզ, պահրը

Մուհիթի Ամերիկային չըմալ ճիհէթինաէն կէօրիւնմէյէն, միւթէատտիտ վէ միւթէհարրիք իրի պուղ բարչալարընյըղա մէթոտ օլտուղունը քէշֆ իհթիղ իտի. ալիմի մուամիլէյհ, պու քէշֆիյաթտէն պիղ իսթինթաճ (հղրակացնել), ճէսիմ պուղ դայալարը, վատի վէ աչըղ տէնիպղէր օրթասընտաա թէշէքքիւլ խոէմէյտպ, իրպա սահիպղերտաէ հուտուղ կէչտիյինտաէն տօղայը, դութպը ճէնուպի տայիրէսինտաէ պէօյիւք դրթատան պուլուճադընը պէյան իհթիղ տիր։ Պու հիսապ իլէ դութպը ճէնուպիյի իհաթա իտէն պուղ դայալարընըն, տէօրթ պին քիլօմէթրօ դատար վիւսաթը օլաճադընա իհթիմալ վէրիլէպիլիր։

Ինգիլտիղէ Նօթինղհամ, դարայա օթուրմադտան դօրդատադ, պիր դումնալտան ալթը եւղ մէթրօ դատար ուղաղտա տուրմայը միհնաթիպ կէօրմիչ իտի։ Պու դումնալընը արդասընտաա եւրքսէք դայա ընդընթընղարը կէօրիւնիյօր իտի, սանտալ տէնիպղէ էնտիրիլտի, վէ դարթան նըմֆ պաղը ալաթ ու էտէվաթը համիլ պուլունան իրի թայիֆէ իլէ պէրապէր սանտալա րոքիպ օլտուղու կիպի, պէն իլէ Գօնսէյլ տախի պինտիք։ Սապահընն սաաթ օնը իտի, հէնուղ Նէտ-Լանտը կէօրմէմիչ իտիմ. հիչ չիւպհէ եօգ քի, Գանատատը՝ դութպէ միւվասընէթի օլունտուղունտան նաչի հրտա իհթիյէ մահճուպիյէթի կիպղէմէք իչին կէօրիւնմէյօր իտի։

Թայիֆէյէր քիւրէքլէրէ եարընչտընղար, պիր աղ սոնրա սանտալ սահիլէ վասըղ օլուպ դումնալըն իւղէրինտէ օթուրտու, Գօնսէյլ՝ հէման դարայա սընչրամադ իւղրէ իրէն, էթէյինտէն թուրթուպ թէվդըֆ իտէրէք դարթան նըմֆոյա.

— Դարթան էֆէնտի, պու դարայա իլք տէֆա օլատադ վաղը դատէմ (ոռք կոխել) իհմէք չէրէֆի անը-

ճադ սիղէ բաճի տիր, տէտիյիմտէ, մտմտիլէյհ թէպէստմ խաէրէք.

— Էվվէթ, մտաշլըմ էֆէնտի, դութդըն պու թօրբատը իւղէրինէ այագ պատմադա թէրէտտիւա խիմէտիյիին սէպէպ չու տըր քի, չինոկյէ դաատր ճէմիյէթը պէշէրիյէտէն հէչ պիրինէն, պուրայա այագ պատմադը օլտուղունտ, բէք ալա պիլիրսիմ, – Դաթման նրմճ պու սէօղիւ տէր տէմէղ դատայա պըչրատը. մտմտիլէյհ չէտիա պիր հէյէճանէ տիւչար օլտուղու հալտէ, ուֆադ պիր պուրուն իլէ մինթէհի օլան պիր դայանըն իւղէրինէ չըղտը, օրատա դօլարը խայվարի կէօյտիւնտէ, դայրի մինթէհարրիք, վէ սաբին օլադադ, չուէատր կէօղէրի իլէ կիւյա դութդը ճէնտպտէ քնային պու մէմտիւրի խիմիհյադ (տէր ըլալ) խիյօրմտւշ կիսի աթթը նատար իթտի. Պէշ տադըդա դատր պու չայանը հայրէթ վադիյէթտէ դատրդտան ոճրա, պիրէ թէվէճճիւհ խաէրէք.

— Պույուրսն միւսիւ Սրտնաքս, արդու խաէրտէնիլ սիղտէ թէչրիֆ խաին, տէտի.

Իչի թայիֆէլէրի սանտալը տէրտունինտէ պըրադարադ Ֆօնտէյլ իլէ դարայա չըղադը.

Չէմին՝ էրէյիճէ ուղադարա դատր խօրատան էքիլմիշ կիսի դըրմըղը պիր րէնկտէ դանն օլտունօյօր իտի քի, իւղէրի մէվատրը միւզտպէյի մտաէնկյէ (հրադըմտայն կղկղանը) պադըյէսի, րէնկլի թաշլար, վէ մտաէն բադչատարըլըյրա մէսթուր իտի. Եէր եէր թիւթմէքտէ օլան քիւքիւրտ դօդուրտ տիւմտնդատրտան, հէրարէթը մէրքէզկյէ աթէչինէն, հէնուզ իչթիտլ իթմէքտէ օլտուղունտ իտպտթի իտիյօր իտի. չու տէլիլէրտէն, իչտու ատտնըն՝ միւթդտդա վօղտնտտան թէվէսսիւտ իթմիշ օլտուղու ատ աչիքտատր տըր. մտ մտֆիհ

եիքտէք պիր թէրէյհ չըղտրմ իտէ տէ, պիր դաչ միլ ուզադտրտա դատատր հիչ պիր վօղտան էտէրի կէօրմէմիմ. լաբին չօղտարրն մտկիւմի պիր քի, ձէյտն Բօզ նամ մէչհուր աէյհահ, 77 աէրէճէ 32 տադըդա արդ տայիրէսինտէ, վէ ալթմըշ եէտինճի նըտֆէլ նիհատրտա էրէսթօս վէ Թէրթօրի վօղտանտարրնրն մէճրատարրնը ալթէչֆէչան հալտէ կէօրմիւշ իտի.

Պու դըթմանրն նէսպատտաթրնը բէք մահտուտ հալտէ կէօրտիւմ, պիյահ դայատարրն իւղէրինտէ պադը դըտա եօտուն եէչիսիքէրէրի, վէ շատրատա պուրատա պադը ուֆադ նէսպատտաթ իլէ, տէնկզ տադիհատարրնրն տահիլէ ալթատըդտարը տադըտրտան պաչդա պիր չէյ կէօրինտէյօր իտի.

Մահիլտէ պիր չօղ վէ տտրնտատադրն պիր հալտէ հայվանտաթը նայիմէ պուրտնտյօր իտի. պտնդարրն միյանրնտա ուֆադ Մէտէֆիէր, Էսպտտատր, Եիբէք չէքլինտէ դատուդտարը տիւզ Բուդրտտատր, վէ ալեիհուսս պտլէնտ պադըդտարրնրն պիր նուտտմտա միլնօնտարրտա եսթտուդտարը Կրիթօր նամ պիր նէվի տէնկզ քէրէնէյի տատ օրտնտան ուֆադ հայվանտատրտան բէք չօղ կէօրտիւմ.

Հայվանտաթը նէսպատթիյէ պրատրնտա, տէնկզրն եադրն տիսպէրինտէ ադտճ չէքինտէ մէրճանտար կէօրինյօր իտի. ձէյտն Բօզրն դատվինճէ, պու նէվ մէրճանտար դութդպ տէնկզէրտէ պիրն մէթրօ տէրինկքէտէ նիւշվէնիւմտ օրտրտատր իթիշ, վէլհասրլ պու ըդրմտ մտհատուս տէնկզ քէսթտնէէրի իլէ բէք չօղ նիճիւմի պահրկէր միւշահատէ էթտտթմ.

Լաբին ատրլ հայտթ վէ չէնկքէ տէրունի հէվատէ պուրտնյօր իտի. էնվայր դուշտր, պիրինէրճէ մարթիլէր, դուտադտարրմըզը ատղըր իտէճէք տէրէճէտէ էօթթ

պէրի էօթիւշիւպ ուչուշույօրլար իսի, պունլարտան պագըլարը դայալարըն իւզէրինէ դօնարտագ, պիւա բէրվա պիւզ պագմադաա, վէ պագըլարը տա ալըշըդ հայվանաթ կիսի այագլարըմըզըն ալթընտա ատլանդագտա իսիլէր. դութագ աէնիպզէրինէ մախաուս օլուպ, սուլըն իչինտէ չէվիր, ֆագաթ գարտաա ատլագ օլան, վէ Պինգօվին թէամիչէ իսիլէն գըտա գանտաալը տակըճ դուշլար, հէր պիր պաղըտան պիչիմնիպ աէտաալարըդա պագըրտագ, սիւրիւ սիւրիւ ուչուշույօրլար իսի։

Պու գուշլարըն իչինտէն, կիւճլիւ թէամիչէ գըլընան, կիւվէրճին ճէտամէթինտէ, պէյատ բէնկիւ, վէ ուղուն գուլրուգլուլար թագըմընտան, գըտա վէ թօբագ կահալը, վէ կէօղէրինին էթրաֆը գըրմըզը պիր չըղկը իւէ իհաթա օլունտուշ գուշլատան, Գօնաէյ հայլըճա թուխտա. պունլար լայգըյըլա բիչիրիլտէ, բէտ լէղիզ պիր թաամ օլուր, քէղալէք հէվաաա ևիւքսէքլէրտէ, ատօրթ մէթրօ ճէտամէթինտէ դանտալարը պուլունան սկյահ թիւյլի պալըգչինէր, գայէթ իրի ֆուրթունա մարթիլէրի, վէԴամիչէր աէնիլէն դուխտա մախաուս աէնիզ էօրտէքլէրի կէօրտիւմ, պունլար օ ատրէճէ հապլը օլուր քի, Գօնաէյէ։

— Գուխտալարա մախաուս չու հայվանլար օ գաատար հապլը օլուր քի, Ֆէրոյէ ատալարընըն սէքէնէտի, հայվանըն ադըննա պիր ֆիթիլ ատղուպ, թէնիչիրէ խրատէթ իթմէք իւղրէ հապարլար ատախլտնտէ, Գօնաէյէ կիւլէրէք։

— Ամ տահա գայրէթ իթտէլէր թաամ դանտիկ օլաճադլար իսիզ, լաքին նատըրտա թաախտի պու գուշլարըն ֆիթիլէլէրինի տէ թագմայա իհտիալ իթմիշ, ատտի։

Բուլի ղէմին հարըմ մի գաատար էօթէտտէ գուշ հուվալարըյըա տօղու իսի. պու հուվալատտան մինթէ-

աատիտ գուշլար տըշարը չըգըպ գայմայա պաշլատըլար։ Գաբթան Նըմօ պու հայվանատտան հիւզ թանէ գաատար թուխտատտու քի, էթլէրի սկյահ իտէտ, բէտ լէղղէթլի օլուր իսիզ, վիճուտլէրի գագ ճէտամէթինտէ, սըրթլարը սկյահտըր, գանատալարը պէյագ, վէ պօյունլարընտա ատրը պիր չըղկը պուլունան, վէ ատլէրի էշէտ զըրըտտատը ատտաարընը անատրան պու հայվանտատ, ատտա գայմատագլարընտան թագ իւէ վուտույօր իտիք։

Ֆագաթ հէվայը ատթը իտէն պիս տաղըտմադը, վէ ատտաթ ճն պիրէ կէտիչ օլտուդու հալտէ, հէնուզ կիտնէչ թուրս իթմէմիչ իսի. պու հալ էնտիչէմի մուճիալ օլույօր իսի, պիրա կիտնէչ կէօրիտնմէյինճէ, գուխտա վատըլ օլուպ օրմատրըզմընը անլատագ գապիլ օլտանայաճագ իսի։

Գաբթան Նըմօ, տիրտէյինի պիր գայայէ տայատմըշ օլտուդու հալտէ, ատմայէ ամֆը նագատ իտիյօր իսի. հէմտան ևանընտա վատրատմ, մուտմախլէյՀ՝ տապըրըզդը վէ ճան սըգընթըը իտպրտագ իթմէ՛քտէ իսի. լաքին նէ էտտըն, ատնիպզէրի հիւքմ իտէն պու զարիպ տատմին, կիտնէչէտ հիւքմ իտէմէյէճէյի տէրքնատ իսի։

Կիտնէչ պիր տագըղտա պիրէ կէօրիտնմէքսիզին էօյլէն օլտու. սիս բէրտէտի արզտատընտա կիտնէչէն պուլունտուդու նօղթէյի պիրէ պուլմագ գատիլ օլտանատը, չօղ կէչմէտէն սիս՝ գարա միւէյատէլ օլուպ, սըգ պիր թիրի ևապմայա պաշլատը։ Պու էտնատէ գարթան Նըմօ պտնա։

— Ի՛չ ևարընտա գալը կիտէլիմ, տէտի։

Վագտա գարատա պիր իչիմիզ գալմամըշ օլտուղունան Նօթիւլիւտ ատտէթ իթտիք։

Լանայի զայպաւպէթիմիղաէ Նօթիւլիւսին աղլարը էնվայի պալըղլար չէքմիշ իսի, Պահրը Մուհիթին պու աէրէճէ ևիւքսէք օլմայան մէվզըլարտաքի զուհուր իսաէն ֆուրթունալարտան գաչըպ աա, գուրթուպ տէնիզէ էլէրինէ իլթիճա իթմիշ օլտուղլարը հալաէ, ևինէ աէնիզ տօմուղլարը իլէ փոկլարըն բէնչէհինաէն գուրթուլամայան պու պալըղլարը, քէմալի մէրազլա թէպզիմ իթմիսիմ։ Պունլարըն իչինաէ ճէնուպ տէնիզղէրինէ մահսուս պիր տէհիմէթօ (տաանորդամէթր) պօյունաա, վէ վիճուալէրի գուրչունի չըղկըլար իլէ միւղէյհէն իչնէյի պիր նէվ պալըղլար կէօրտիւմ. քէզալիք, գուրթա մահատա ուզան վիճուալը, նուվարլագ պաչը, կիւմիւշ կիպի բարլագ աէրկիլ, արրթլարը իչ գանաալը, վէ պուրունդարընաա էյրի պիր խօրթումչարը պուրունան տէնիզ ֆիլէրի, այրըճա նաղարը արզգատիմըր ճէլալ իթիսի. պու հայվանլարըն էմինաէն աէսիմ, լարին բէք տահթարզ պուրտում չի, Գօնահյ իսէ պիրարիա բէք խօշդանըպ լէզզէթինաէն պօյտանօր իսի։

Գար ֆուրթունաար էրթէ կիւնիւն սապահընա գատար տէվամ իթիսի. կիւվէրթէաէ տուրմագ միւմքիւն օլմատրղընաան սալօնաա օթուրուպ, իշպու աէյհահթը գուրթպիյէմիղաէ վուգու պուլան հատխէլէրի գայա իթմէքըճ մէչղուլ իքէն, իսարիճաէ մարթիլէրին, վէ ճընա ճընա պալըգչինէլէրին, չիտաէթճ հիւքմիւնի իճրա իսէն ֆուրթունա իլէ էյլէնէրէք, աղիմ կիւրիւլթիւլէր իլէ էօթիշմէէլէրինին աէտաարընը իշխիյօր իսիմ. Նօթիւլիւս պիրա հարաքէթ տուրմայրպ, սահիլին էօնիւնաէն ուղանարագ, ճէնուպա տօղրու օն միլ տահա իլէրիէսի. օրթալըղը նիմ պիր ըչըդ խաֆիֆ տուրէթաէ թէնվիր իսիյօր իսի։

Մարտըն ևիրմիսի օլան էրթէ սապահը գար քէսիմիշ, լաքին սօուդ քէսալը չիտաէթ իթմիշ իսի. միսքիշ, ղէրօտան իքի տէրէճէ աչադը կէօղան իւլ հէյարէ, ղէրօտան իքի տէրէճէ աչադը կէօթերիյօր իսի, սիս տադըմընշ օլմադըգա, նէվմը մէղքիւտաէ թէպզիմ իթմէմընշղը իճրա իտէպիլէճէյիղ մէմուրինաէ իսիմ։

Գաբթան Նըմա հէնուղ կէօրինմէմիղինաէն, Գօնահյ իսէ սանտալա բարիպ օլտում, վէ թայիֆէլէր պիսէյ իսէ սանտալա բարիպ օլտում, վէ թայիֆէլէր պիղի գարադա չըղարընըգար, արղըն թադիսիթը թէպզիմ իսիւ իթմէմիշ իսի, Նանի հէր թարաֆտա վօղան էտիւ իթմէմիշ իսի. պուրատա տախի պինէրճէ սէրի կէօրինինյօր իսի. պուրատա տախի պինէրճէ պուչըրըն հէվատա ուչուտուղլարընը կէօրտիւմ։

Ցադաթ պուրատա գուչըտան մատէ, սիւրիս սիւրիս մէմէլի հայվանլար տա վար իսի քի, իսօշ պիր նաղար իսէ պիրէ պադըյօրլար իսի. պունլար նէվ պէ պիր գաչը իսայի աէրճատաէ թէմէվվիճ իտէն պուղ բարչալարը իւղէրինաէ նաթմընշղար իսի, պադըլարը տախի նա տէնիզտէն չըղըպ արղը վիճուա իթմէքտաէ, վէ նախօտ տէնիզէ տադմադտա իսիլէր. Փոկլարըն ինանլար իսէ հիչ իշլէրի օլմադը օչտուղունտան, պիրի կէօրտիւքլէրինաէ գաչմայօրլար իսի. պունլար ևիւզ աատա տէֆինէյի տօլտուրաճադ գատար քէսրէթլի իտիլէր։

Գօնահյ Փոկլարըն սիւրիւլէրինի թէմադա իթմէքլէ.

— Տօղրուտ, Նէտ-Լանարն պիղիմիէ պէրատէր օլմատրղընա մէճպուն օլմալըյդղ, տէտի։

— Նի՞չին։

— Զիւնքի պու գուտուրմուշ ավճը պունլարըն հէրսինի տէ թէլէֆ իտէր իսի։

— Հէրսինի տէյիլ ամմա, պէշ ճն թանէսինի ղըպ-

դընլամաղ տան Գանատալը տօսթումուդը մէն իսէմէյճէք խոք քի, դարթան նըմճնըն ճանը սըղըլտաճադ իտի. դէրա մալում ա՛, մումանլէյհ պէյհուտաէ նէրսէ, զարարսըզ հայվանլարըն դանընը տէօքմէքտաէն խճթնադ նէրսէ տէր։

— Տօղրուսը հադդը տա վար։

— Էլտէթ հադդը վար, Գադաթ Գօնահյ, մէն դարտտա վէ սուսա նաշայան պու զարիպ հայվանլարը թանրիդ իմմէմիշմանին։

— Էֆէնտի, պէնտէն ալա պիլիրիմ քի, պէն մուամէլաթա սըրտարըլմըշ օլմատըղըմտան, պու հայվանլարըն իսմինի պիլմէտիքճէ Թանրիդ իսէմէմ. Գադաթ էկէր էֆէնտի լութֆէն պուննարըն խոմիէրինի պէյանէ հիմմէթ պույուրսուդա...

— Պունլար փոկ իլէ տէնիլ ֆիլլէրի տիր։

— Եանի իրի ճընս փոկլար, էլլէրի դարընտան օլան սընըֆընա, եէյհն Թադըմընա, Թընդադը վէ Թէք գարընը դընամընա, մէմէլի հայվանլար ճընսընա, վէ հայվանաթը ֆըղրէյհ (ողնայարաւոր) չիւպէսինէ տախիլ տիր։

— Բէք ալա, պունլար, հանի փոկլար իլէ տէնիլ ֆիլլէրի, եախօտ տէնիլ Ա.յկըրը տէնիլէնլէր, պաղը նէվլէրէ Թադահմ օլունուրլար, վէ էկէր հանըգմայօրսամ, պուրտտա պու հայվանլարը Թէադըդ իմմէյհ ֆըրսաթ պուլտպիլէճէյիզ, իլերլէյհլմ Գօնահյ, իլերլէյհլմտէ Թէադըդտաթըմըզը եադընտան իճրա իտէլմմ։

Սապահըն սաաթ սէքիզի օլուպ, կիւնէշին նօգԹէյի դէվալէ կէլմպ տէ, Թէադըդ օլունտճաղընա հէնուդ տէօրթ սաաթ վագըթ վար իտի։ Պու միւտտէթտէն իսթիֆատէ իմմէք նիյէթի իլէ, կըրանիթ Թաշ-

լարընտան միւԹէշէքքիլ, տէնիդ դէյըսընըն դէվրըլմասընտան նիմ տայիրէ հալինի քէսպ իմմիշ օլան կէնճէ պիր դօյա տօղրու իլերլէտիք։

Պուրտտա, կէօղիւմիւդին ալապիլտիյի գատար մէսաֆէտէ րույի զէմինն, վէ պուդ բարչալարը, Փոկլար վէ տէնիդ Ա.յկըրլարը իլէ տօղու իտի։ Գօյուն սիւրիւսի կիպի քէսրէթլի օլան պու հայվանլար էրքէքլի տիպի կիպի քէսրէթլի օլան պու հայվանլար էրքէքլի տիչիլի օլուպ, տիչիլէր Եավրուլարընը պէսլէմէքտաէ, էրքէքլէր տաիսի Ֆամիլէալարընըն մուհաֆազասընա սայ քէքլէր տաիսի Ֆամիլէալարընըն մուհաֆազասընա սայ իմմէքտաէ իտիլէր։ Պու հայվանլար, վիճուալէրինին, Թէգավվիւմի (կծկում) սէպէպի իլէ քէքլիք կիպի սըչրայա սըչրայա ևիւրիւրլէր։ Գանատալարը, քէնտիլէրինէ էլ վաղիֆէսիտաէ իտէպիլիր քի, պունլար իլէ չօլրաճասընա նէքտիկէրէ մուտաէննէթի իտիյօրլար իտի. միւԹէշէքքիլ նէճէք սուրէթտաէ եիւղմէքտաէ, վէ պերայի իսթիրահէթի գարայա չըղտըգլարընտա, բէք լաֆնի պիր վազիյէթի քէսպ իմմէքտաէ իտիլէր։ Պու սէպէպլէ էվմէնէյի գատիմէ ալմըշլըի, ֆօղլարըն կիւզէլ սըֆաթլարընը, վէ ԹաֆԹը պադըշլարընը նաղարը տըդգաթտարադ, պու հայվանլարը զայէթ կիւզէլ պիր գատընըն հալալէթլի պադըշընա մուտաիլ օլան պադըշլարընը, սաֆ վէ բարլադ կէօզլէրինի, վէ հալէրինտէ պուլունան լէթաֆէթի, պիր սուրէթը չաիրանէտաէ Թէպուլունան լէթաֆէթի, պիր սուրէթը չաիրանէտաէ Թէլադդը իտէրէք, էրքէքլէրինէ տէնիլ մէյէյի, վէ տիչիլէրինէտաէ, տէնիլ բէրիսի իտիլնի վէրտիլէր։

Պու ադըմը հայվանլարըն ֆուսուսը տիհադիյէ (ուղղային բլթակ) լէրինի, Գօնահյինն նաղարը տըդ-

գաթընա արդ լեթոիմ. Ֆիլհադըդա ինսանլարան մա-
տէ, մէմէլի հայվանաթտան հիչ պիրի ծօղլար գաւար
վաախ, վէ մուքեմմել տիմաղէ (ուղղային ընդարձակ
նիւթ) մալիք տէյիլ միր։ Ոու ախալէպլէ ծօղլար, պիր
տէրէճէյէ գաւար թէրպիյէ դապուլ խուսպ, ինսան-
լարա ալըշըրլար, պաղը թասկինլէնէ պէրապէր պէն
տախի, պու հայվանլարա լայըգըլըա թէրպիյէ վէրիլ-
տիյի հալտէ, ավ ղաղարլարը գաւար խըտմէթ խէ-
պիլէճէքլէրինի իտտաա խէպիլիրիմ։

Ծօղլարըն պէօյուք գըսմը դայալարըն վէ գումըն
իւզէրինաէ ևաթըղ ույույօրլար իսի. խարիճաէ գու-
լաղլարը պուլունմայան, վէ գուլադլըլար ճընընտան
թէֆրիդ օլունան ասըլ ծօղլարըն ապասընտա, իչ
մէթրօ պօյունտա, պէյաղ թիւյիւ, պաշը մալիքըղ
քէօբէյի կիսպի ևուվարլադ, վէ հէր իքի չէնէսինտէ օ-
նար թանէ տիշէրի պուլունան, պիր նէվի տէնիզ հայ-
վանլարը իլէ, միւթէհարրիք գըսա խօրթուտմու, օն
մէթրօ պօյունտա, վէ նիւմի այադ գալընըգտա, ծօղ
ճընընտա մէնտուգ ատտ օլունան տէնիզ այկըրլարը
կէօրտիւմ։ Ոու հայվանլար, պիտիմ քէնտիլէրինէ թէ-
դարրուզ էթտիյիմիզտէ, ատլա պիր հաշաքէթտէ ապու-
լունմատըլար։ Գօնսէյլ պուննըրը կէօրիւպ.

— Ոու հայվանլար թէհլիքէլի տէյի՞լ մի, տէյու
սօրտու։

— Խայր, քէնտիլէրինէ տօղունուլմատըդճա քիմ-
սէյի զարար վէրմէզլէր, ֆագաթ ևավրուլարընը միւ-
տաֆիտա էթտիքլէրինտէ բէք տէհշէթլի վէ խունրիկ
(արիւնարբու) օլուրլար. չօղ տէֆտա ավճըլարըն ատ-
տալընը բարչալամըղ տըրլար։

— Հագլարըտա վար։

— Էլպէթտէ։

Իրի միլ գաւար էօթէտէ, քէօրֆէզի ճէնուպ
բիւղկեարլարընա գարշու մուհաֆազա խտէն պիր պու-
րունա թէսատիֆ խուսպ ևօլումուզ գաբանը, տէ-
նիզ տալկալարը, գայալարտան միւթէշէքքիլ մէզքիւր
պուրունա չարբարաղ պէյաղ քէօբիւքլէր հասըլ խտի-
յօր խտի։ Պուրունըն արդա ճիհէթինտէն, պիր սիւրիւ
հայվանաթը միւճթէրէնէն (որոճող կէնդանի) տէալէրի
կիսպի, տէհշէթամիզ տէտալար իչխտիկյօր խտի։ Գօն-
սէյլ.

— Ղալխպա պուղալար գօնտէր վէրիյօրլար, տէտի։

— Խայր, պուղալար տէյիլ, տէնիզ այկըրլարը։

— Տէօյուշիյօրլար մը։

— Եա տէօյուշիյօրլար, ևախօտ օյնայօրլար։

— Էֆէնտի արդու պույուրուրպա կիսպիպ կէօրէլիմ։

— Բէք ալա, հայտէ կիսէլիմ Գօնսէյլ։

Տէրհալ պուրունըն սիյահ գայալարընը թըրմանըպ
ևօգարը չըղմայա պաշլատըդ. պուզ պաղլամըշ գայա-
լարըն իւզէրինտէ պիր գաչ տէֆտա գայըպ տիւշէրէք
պէլիմի աճըթտըմ. Գօնսէյլ իսէ, քէմալի իհթիյաթ ի-
լէ ևիւրիւտիյիւնտէն ասլա գայմայըպ, վէ հէր տէ-
ֆտասընտա պէնի թուրթուպ եէրտէն գալտըրարագ.

— Էֆէնտի, պոճադլարընը աչարագ ևիւրիւրսէ,
սահա զիյատէ մուվազէնէթի մուհաֆազա իթմիչ օլուր
տէմէքտէ խտի։

Գայալըղըն թէբէսինէ չըգտըղմըդտա, տէնիզ այ-
կըրլարըշըրա տօղու վատի պիր օվա կէօրտիւմ. պու
հայվանլար եէքտիկէրի իլէ օյնաշըյօրլար խտի քի,
չըգտրտըգլարը չամաթտալարըն էտէրը հիտտէթ օլմա-
յըպ, մէսէրըէթտէն նէչաթ իթտիյինի անլատըմ։

Տէնիզ ֆիլլէրի, եանի այկըրլար, վիճուտլէրինին
չէքիլ վէ աղալէրի իլէ Ծօղլարա պէնզէր, ֆագաթ

ալթ չէնէլէրինաէ ապը վէ քէօրէք տիշլերի օլմայըպ, անճադ իսկի չէնէլէրինաէ քէօրէք տիշի եէրինէ, էքի աաէտ եէրմի աէօրթ սանթիմէթրօ պօյունսա, ուճլարը քէսկին ալտթը միւսաֆիսա (մրիժակ) պուլունսուր, Ցու աչտթլար, իսկին Ցիլ տիշի կիսի տամնատրպ, աէրթ, վէ ապա սապատմադ ճընսաան օլսուդու ճիհէթիէ չօդ մադպուլ վէ չօդ բարա իսէր։ Ցու սէպէպէ պիչսրէ այկըրլար, զալիմ ավճըլարըն բէնչէսինաէն դուրթուլմայըպ, կերէք երքէքլեր վէ կերէք կէպէ օլան տիշլերը, միւթէմադի թէլէֆ իսիյիր. պէօյլէճէ սէնէաէ աէօրթ պին թանէտէն զիյադ մահվ իսիլերէք, հավաշ հավաշ պու հայվանլարըն ճընսը թիւքէնէճէյի տէրքեար տըր։

Ադա գաչամադ կէօսթէրմէյէն պու հայվանլարըն հանընսան կէչէրէք լայըգըյըլա թէտգըգ իսէպիպտիմ։

Տէնիզ այկըրլարընսան պադըլարը աէօրթ մէթրօ պօյունսա օլուպ, ալէչ ումում աէրիլէրի աէրթ, գալըն, զայրի միւնթադամ, թիւլէրի գըսա, սէյրէք, վէ բէնկլերի գըրմըզըմը իսի։ Ցունլար չըմալ այկըրլարընսան զիյադ սաբին, ֆադամթ գօրդադ օլմայըպ, քէնտի հէմ ճընսլարը կիսի պիր հէրսէ օթուրսուգլարընսա, էթրաֆլարընա մուհաֆըզ նէօվպէթճիլեր վադ իթմէքտէն սարթը նադար իթմիշլեր իսի։

Այկըրլարըն սիւրիսինի թէմիաշա վէ թէտգըգ իթմալքտէն սօնրա, ավէտթ իթմէք իսմէհիմ, սաամթ օն պիրէ հադըն իսի, էկեր պու կիւն չէմն ապը վիճուա իթմէքյէ լութֆ իսէրսէ, էնսայի ամէլիյաթսա դաթթան նըմօնըն ընէպսինսէ պուլունմադ իսմէհօր իսիմ, Նադսա կիւնէչինի քէնտինի կէօսթէրէճէյինի մէմուլ իթմէհօր իսիմ։ Ու ֆըզդսա թէճէմմիւլ իթմիշ ձիլէր պուլունմադ, աֆիսթսաը աէթը իսիյօրադ իսի։

զանն իսէրսին քի պու գըսգանճ սէյհարէ, քիւրէյի արզըն հէնուդ մէճհուլ օլան պու նօգթասընը պէնիյի պէշէրէ պէյան իթմէք իսմէյօր իսի։

Մանաֆիհ նօթիւլիսաէ ավտէթ իթմէքի տիշնէրէք, տար վէ թէհլիքէլի պիր հօլսան հիւրիյէթ, սաամթ օն պիր պուչուդ սուլարընսա սահիլէ վասըլ օլսուդ։ Սանտալ, գարթան նըմօյը գարայա չըգարմըշ իսի. մանմահլէյհ, թայինի մէվզըյէ իսթիհսալ օլունան ալտթլէ պէրսապէր, հիւքաէք պիր գայանըն իւղէրինէ չըգմըշ օլսուդու հալաէ, թուլանի գավսրնը (երկար կոր գիծ) թէրսիմ իսէճէք օլան կիւնէչէ, հանի ուֆուգըն չըմալ ճիհէթինէ նասապը նադար իթմիշ իսի։

Ենանընա վարըպ օթուրսուս, վէ քէմալի սիւքիւթ իլէ պէքլէսիմ. էօյլէն օլսուս, լաքին իլք կիւնքի կիսի կիւնէչ հինէ կէօրիւնմէյօր։

Ցու պիր պէսապահալըգ իսի, հինէ թայինի մէվգը օլունամասը. էկեր իրթէ կիւնի սէ մուվաֆֆադ օլունամադսա, արթըգ պուլունսուուդումուզ նօգթայը պուլմադ իւմիւտինէն սուրէթը գաթիյէսէ վադ կէչմէք իչճադ իսէճէք իսի։

Ցիլ հագըգա Մարտըն հիրմիսի իսի. հարըն, հանի Մարտըն հիրմի պիրի օլան էրթէ կիւնի, թէսաւիյի լէյլ ու նիհար (հասարակած, տիւ և գիշէր հաւասար) շուայի ինքիսարը (ճառագայթից բէկբէկում) տախիլ հիսադ իսիլմէսիյի հալաէ, կիւնէչ նսապէտիս օլարադ, թամ ալթը այ կէօրինմէյէճէք, վէ օ հալաէ գուրթալըն լէյլէյլ միւթէմադիյէսի (Բէւեռային մըշտատև գիշեր) պաշլայաճադ իսի։ Կիւնէչ, Սեպտեմբերին հէվլը թէսաւիսինաէն (զուգօրէուԹիւն) պէրի, ֆիզուգը չըմալքտէն Թուլու իթմիշ, վէ Դեկտեմբերին հիրմի պիրինէ գադար, ուզուն վէ տօղանպադճը պիր

խաթի իլէ ևիւբսէլմիշ խան . իմոի պու էանաաէ գաթոլի միւնթէգալարըն (բէւեռային գօտիները) եաղ հէնկեամըլ աատ օլունաուզունաան , թէքրար նուզուլ իթմէյէ պաշլամըշ խան զի , եարըն , եանի Մարսըն եվրմի պիրինաէ , ասն չուլէլէրինի գաթուպլարա սալը վէրճէք , վէ պաաէհու ալմը այ միւթէմաաի կէօրինմէյէճէք խան ,

Պու խէվճ ու իթիրազլարըմը գաբթան Նըմոյա արզ իթաիյինաէ , մուսաիլէյհ .

— Հադրընըզ վար միւսիւ Արոնաքս . էկեր եարըն չէմնին իրթիֆաընը թայինի խաէմէզսէմ, ալմը այա գաատար պիր տահա եաբսնագ միւմքինն օլամագ . մաանգինհ , մաաէմ քի սէյահաթըմըզն հաատխաէլէրի , պէնի Մարսըն եվրմի պիրինճի կիւնի պու տէնիզլէրէ կէթիրտի , խոտի էկեր եարըն էօյլէնաէ կիւնէշ ալզը վիճուտ խաէրսէ , թայինի մէվզը մէսէլէսի բէք գօլայլաշըր , տէսի ,

— Նիչին գաբթան էֆէնտի ,

— Անըն իչին քի , կիւնէշ պուլունաուզումուզ մէվգըտա , պու գաատար թուրի խուլղունաա (ոլորտ գիծ) թէրսիմ իթտիքճէ , ուֆուգտան եօգարը իրթիֆաընը թամամը թամամընա էօյլմէք բէք միւշկիւլ տիր , ատլաթար տայիմա խաթաաէ պուլունուր ,

— Օ հալտէ նա՞րզ եաբաճագսընըզ ,

— Եարընըզ գըրօնէմէթրօ (ժամանակաչափ) սաաթըմը իսթիմոլ խաէճէյիմ, էկեր Մարսըն եվրմի պիրի օլան եարընըզի կիւն , վագթը գէհէրէ (միջօրէ) , գարսը չէմն (արևուն սկաւառակը) ինքիսարը գիյա (բևկբևկաւ) տահիլի հիսաա խոխլահյի հալտէ , ուֆուգա տօս տօղրու մագթու (կարուիլ) օլուրսա , թամ գութպը ճէնուպէ վասըզ օլտուղումուզու անլայապիլիրիմ ,

— Հադրընըզ վար , լաբին թէսավիյի լէյլու նիհար (զուգօրէուԹիւն) թամամը թամամընա վագթը գէհէրէ միւսաատըգի օլմատըգը իչին , հիսապընըզ իլմի հէնաէսէ (չափագիտական) նօգթայի նազարընճա պադըլատըգը հալտէ , մանթըգա մուվաֆֆըգ աատ օլունամազ զանն իտէրիմ ,

— Օնա նէ՞ չիւպհէ , լաբին միւսիւ Արոնաքս , իտիլէն խաթա եիւզ մէթրօյը կէչմէզ ա՛ , պուտա հիչ գապլինաէն տիր . նէ հալ իսէ , եարըն պագալըմ նէ՞ օլուր ,

Գաբթան Նըմօ պիր իբի տադրգա ասնրա սէֆինէյէ ավտէթ իթտի . պէն իլէ Գօնսէյլ գարատա գալարագ , սաաթ պէչէ գաատար թէտգրգաթըլա մէչղուլ օլտուգ . գրսա գանաադը պիր Պինգօլին եուսուրթաընսան մնատէ , չայանը տըգգամ պիր չէյ պուլամատըմ , Պու եուսուրթանըն իրիվնի , աչըգ սարը օլան բէնկի , վէ իւզէրինաէքի ճալխի մէրագ նագըչլարը սէպէպի իլէ բէք նատիր աատ օլունուգ , էրգադը մէրագ լինաինաէ պին Ֆրանգատան գիյատէ գըյմէթի օլաճադը տէրքհար խտի , եուսուրթայը Գօնսէյլէ վէրտիմքի , նիհայէթքհար տէլիգանը , գըյմէյթատր պիր Ֆաղֆուր թագագ թուրթմուշ կիպի տըգգամ իտէրէք , գըրմատան նօթիւլիւսէ գատար կէօթիւրտիւ ,

Եուսուրթայը սաօնրն ճամէքհանըլարը պիրինէ գօյատւմ , Տօմուգ էթի լէզգէթինի անտարմագատա օլան , Ֆօգ ճիյէրինաէն եարմա քիւլագատըյը քէմալի իչթահա իլէ եէտիմ . պաաէհու չէմնըէրէսթ (արևագպաչա) հինատուէր կիպի , իրթէ կիւնի աֆիթթագը ալէմթագրն լութֆունը թէմէննի իտէրէք եաթըզ ուկյատւմ ,

Մարսըն եվրմի պիրի օլան Ֆէրտագը կիւնի սա-

պահըն սաաթ պէչինաէ կիւվէրթէյէ չըդուրմ. դաբթան նըմա օրաաա իտի, մուհաիէյհ ուֆուդա պագուրդուան սօնրա, պանա.

— Հալա պիր ազ այրըլայօր, մուվաֆֆադ օլաճաղըմըզը իւմիւտ ինթիզարաէյիմ, դահվալթըտան սօնրա գարայա չըգըպ մինաարեպ պիր մէվզը ինթիխապ իտէրիկ, տէտի,

Պու դարարտան սօնրա նէտ-Լանտը պուլուպ իչի անլաթուրմ, մուանննիա (կամհուր) Գանաատալը, պիղիմիզ պէրապէր կէլմէք իստէմէտի, մէրգումըն սիւքիւթ ու խուշունէթի կիւնտէն կիւնէ արթըյօր իտի, Մանաֆիհ կէլմէտիկինէ օ գաատար մահզուն օլմատըմ, ղիրա գարաատաքի ֆօգլար, պու իհթիյաճըդ ավճըներն պայըներ պէյայա սօգատիկիր իտի,

Թաամտան սօնրա սանտալա րադիպ օլտուգ, Նօթիւիւս կիճէ պիր գաչ միլ տահա իլերլէյուպ, արգաարնատա պէշ եիւղ մէթրօ եիւքսէքսիքտէ պիր տաղ պուլունան պիր սահիլին, պիր ֆարասախ գաատար աշաղընատա թէվէգուֆ իթմիշ իտի. սանտալտա պէն, գաբթան նըմա, վէ իչի թայիֆէ իլէ պիր դրօնէմէթրօ սաաթը, պիր տիւրպիւն, վէ պիրտէ միզան իւլ հէլա (Ծանրաչափ) վար իտի,

Ինանայի րահատ ճէնուպ աէնիգլէրինէ մախտուս պիր գաչ կէօնա պալէնա կէօրաիւմ. պուննալար իւչ նէվ օլուպ, պիրինճիսի Ինկիլիգլէրին (բայթ-հուօլ) եանի սաբլ պանէլա տէնիլէն տիր քի, սըրթընտա եիւղէճէք ալաթը եօզ տըր, Իքինճիսի, (Հըմբպագ) եանի գամպու պալէնա, պուննալար պիւքիւնթիւլի գարընըը, իրի վէ պէյազ գանատալը տըրլար, Իւչինճիս նէվ տախի, կինէ Ինկիլիգլէրին (ֆինպագ) եանի գանատալը թէամիյէ իթտիկքէրի, ղայէթ պաթթալ վէ սաըմմէթըրագ ըէնկի պալէնալար տըր, Պու գուվվէթլի հայվան բէք ուզագտան կէօրիւնիւպ, սագըրիկա կիպի ղայէթ եիւքսէքքէրէ սու տիրէքքէրի բիւսկիւրիւր. մէմէլի թագըմընտան օլան պու հայվանաթըն էնվայր, ավճըլարըն չիտատէթը թէագըպընտան դաչըպ տա իլթիճա իթտիկքէրի պու սաբին տէնիգլէր տէ, քէմալի րահէթ վէ էմնիյէթ իլէ օյնաչըպ տուրույօրլար իտի,

Ֆէզայիք պալէնալար արատընտա, Սալպ տէնիլէն պիր նէվի հայվանաթը նայիմէ իլէ, ղայէթ պաթթալ տէնիգ անալարը կէօրտիւմ քի, տալկալարըն թահրիքի իլէ էօթէ պէրի չալդանըյօրլար իտի,

Սաաթ տօգուգա տօղրու գարայա եանաչտըգ. հէվա աչըլմագտա, վէ սիս՝ տէնիգին սօուգ սուլարը իւղերինտէն տաղըլմագտա իտի, Դարթան նըմա իճրայի ամէնիյաթ իթմէք իսթէտիյի եիւքսէք տաղա տօղրու իլերլեմի, քիւքիւրթ պուխարըյըլա գարըչըգ օլան պիր հէվա իչինտէ, ճիլատար լավալար, ուճլարը սիվրի գայալար, վէ եօսունլու թաչլար իւղերինտէն տաղըն ղէվրէսինէ չըգմագ ըէք միւշկիւլ օլտու. չօգտան պէրի րույի ղէմինէ այագ պատմայը ունուրթմուչ օլան գարթան նըմա, քէմալի մէհարէթլէ, ճէյլան ավճըլարընըն պիչէ չըգատայաճաղը սիվրի գայալարը թըրմանարագ չըգըյօր իտի, մուհամիէյհին պու չէվիքսիյինէ, վէ իպրաղ իթտիյի ճէսարէթէ հայրէթ իտիյօր իտիմ:

Մէղքիւր տաղըն՝ եախօտ տահա տօղրուտը գայալըղըն թէբէսինէ, անճագ իչի սաաթտա չըդապիլտիկ, օրաատա ուֆուդը չըմալէ գաատար իմթիհատտ իտէն ղայէթ վատի պիր տէնիգ կէօրտիւյիւմիզ կիպի, տաղըն այթընտա տախի կէօղլէր գամաչտըրըր սուրէթատ պէյազ օվալար կէօրինատիւ, Պաչըմըզըն իւղերինտէ իսէ պուլութտան արի վէ սաըմմէթըրագ պիր

սէմա օլաուղու Հալաէ, չըմալ ճիհէթինաէ տախի, ախէշաէն պիր կիւլէ միսիլու կիւնէշին դարսը (սաուառակ) ուֆուդան մադթու օլարագ կէօրինիյօր խոի, Օմալար աէրունինաէ Հասըլ օլմուշ ուֆագ աու Հավկէլէրի աէրունինաէ, զայէթ լաթիֆ աուրէթաէ ֆինգիյէլէր կիպի բալըագ աուլար ֆըրըլայօր խոի. ուզադաա պուլունան նօթիւլուս, աէնիզ օրթասընաա ույդույա տալընշ իրի պիր պալէնա պալըզընա պէնդէյօր խոի. արդա ճիհէթիմիզաէ խաէ, չարդա վէ ճէնուալա տօղրու դայալըզ վէ պուղուդաան միլէչէքքիլ արագի, ուճը պուճաղը կէօրինմէզ աէրճէաէ պիր վիւսաթ իալրագ խոյօր խոի.

Գարթան նըմօ դայալըզըն թէբէսինէ վասըլ օլար օլմագ, էվէլ էմիրաէ պարօմէթրօ վասէթասըլա, պուլունուղումուզ նօղթանըն բույի աէրճաուէն օլան իրթիֆաընը արդագաթըլա էօյլիս վէրսի.

Նըսֆէլ նիհարէ (կէս օր) պիր չարեէք գալարագ, օ անէ աէյին Հայընըզ ինքիսարը գիյասըյլա կէօրինէն աֆիթապը ալէմթապ, զայէթ պաթթալ պիր ալթուն թէրսի կիպի արզը ախսարը բիւր էնվար խթմէքլէ, հէնուզ ինսանլարըն այագ պասմասըզը, վէ սէյրի սէֆայինն խթմէկիպ պու խալի տէնիզ իրէ արագի իւզէրինէ, ոօն գիյասըրընը սալը վէրսի.

Գարթան նըմօ, գիյանըն ինքիսարընը օղրուլթմայա մախսուս չէպէքէլի պիր տիւրպուն իրէ, Հավաշ ուֆուդա օղրու Հիպ չէվիրիպ տէ զայդ օլմադաա պուլունան կիւնէշի թէագըզ խթմի. պէն խէ դըրօնօմէթրօ սաաթընը թութմուշ օլաուղում Հալաէ դաշիմ չիսաէթլէ արթըյօր խոի. էկէր կիւնէշին նըսըֆ քիւրէսինին նապէսիս օլմասը, դըրօնօմէթրօնըն կէօսթէրմակի նըսֆէլ նիհարէ (միջօրէ) միւվագի վէ

միւսաիի սիւշաէ խոի, սասլ գուֆուզ նօգթասընաա պուլունմուշ օլաճագ խոիք. Հէմման սաաթա պագարագ.

— Վադթը գէվալ (կէս օր) տէյու պաղըրտըղըմաա, գարթան նըմօ, աղըր պիր սէսաա իլէ.

— Գուֆալը ճէնուպի, տէյու ճէվապ վէրսիքաէն ոօնրա, տիւրպինի պանա վէրսի.

Հէմման կիւնէշէ տօղրուլտարագ պագարմ, քիւրէյի չէմսինն թա իրի միւսաիի գըմաա թագսիմ խսիլմիշ օլաուղունը կէօրսիւմ.

Պուլունաուղումուզ թէբէյէ, կիւնէշին ոօն գիյասընըն ախի իլէ, Հաւլաշ Հաւլաշ կէօլկէսինին խսթիկա խթմէսինէ պիր տաՀա պագարմ.

Պու արալըգ գարթան նըմօ էլինի ուժուղումա վագ խաէրէք, չու վէճճէլէ խասրէյի քէլամ խթի.

— Միսիս Ամանաքս, 1600 աէնէսինաէ Հօլանտալը Ղէկկրթ նամ գարթան, ֆուրթունա վէ ապընթըլարընն սէվգի իլէ, 64 աէրճէ արզը ճէնուպէ վասըլ օլարագ, Նիւ-Սէթլանտ սասալարընը պուլուս. 1773 աէնէսի Ցունվարընըն 17 սինոէ, մէչհուր վէ գիքրէ չայան Գուգ, 38 ինճի նըսֆէլ նիհարընդա սալիք օլարագ 67 աէրճէ 30 տագըգա արզ տայիրէսինէ վասըլ օլուս. վէ 1774 Ցունվարըն 30 ընճը կիւնի տախի, 71 աէրճէ 15 տագըգա արզ տայիրէսինաէ պուլունաուս. 1819 սա, Պէննսիլվէյնիա նամ Իուսիալը գարթան, 111 աէրճէ թուլը զարպիյի թէագըզ խաէրէք, 69 աէրճէաէ, վէ 1821 աէնէսինաէ տախի, 66 աէրճէ արզ տայիրէսինի պուլուս. 1820 սէ Պրիւնսֆիլտ նամ Ինկիլիզ, 65 ինճի աէրճէյի կէչէմէզ օլուս. Հինէ օ աէնէ, հէքիյէսի չիսգէլի կէօրիւնէն Մօրէլ նամ Ամէրիգալը, 42 ինճի նըսֆէլ նիհարսան հօգարը չըգա-

րաք , 70 տէրէճէ 14 տագըդա արդ տայիրէսինաէ սէրպէսթ , եանի պուզատան արի օլան տէնիզի պուլտու , Բօվել թէամիյէ գըլընան Ինկիլիզ , 62 լինճի տէրէճէ- տէն էօթէյէ կէչէմէսի , եվինէ օ սէնէ տաի պիր ֆօգ ավճըսը օլան Ուէսթէլ նամ Ինկիլիզ , 35 տէրէճէ թուլ տայիրէսի իլէ 72 տէրէճէ 14 տագըդա , վէ 36 տէ- րէճէ թուլ տայիրէսի իլէ տախի , 74 տէրէճէ 15 տա- գըդայա գատար եվրքսէլէպիլսի , 1829 սէնէսինաէ , Զէնկիլէր սէֆինէսինին սիւվարիսի պուլունան Ինկիլիզ ֆօրսթէր , 63 տէրէճէ 24 տագըդա արդ , վէ 66 տէրէճէ 26 տագըդա թուլ տայիրէլէրինաէ , արաղիյի գումթի- յէյի պուլտու . 1831 սէնէսի փեւրվարըն իլք կիւնիւ , Պիագօյ նամ Ինկիլիզ գաբթան , 68 տէրէճէ 50 տագը- դա արդ տայիրէսինաէ Էնաէրսի արաղիսինի քէշֆ լիթ- տիյի կիսի , 1832 փեւրվար 5 լինաէ , 67 տէրէճէ արդ տայիրէսինաէ Աաէլայիա արաղիսինի , վէ փեւրվարըն 21 լինաէ տախի , 64 տէրէճէ 45 տագըդա արդ տայիրէսի թահթընտա քեային , Կըրահամ արաղիսինի իշղալ լիթ- տի , 1838 սէնէսինաէ Ֆրանսալը գաբթան Տիւմոն- Տիւրվիւլ , 62 տէրէճէ 57 տագըդա արդ տայիրէսինաէ, պուդ եըղընթըլարընտան մէն օլունարագ , Լույի Ֆի- լիպ արաղիսինի պուլտու . գաբթանը մուհաիլէյհ իչի սէնէ սօնրա ճէնուպա սօղրու պիր սէյահաթ տահա ի- տէրէք , Յունվար 21 տէ , 66 տէրէճէ 30 տագըդա տայիրէյի արդիյէտ Աաէլի , վէ սէքիզ կիւն սօնրա տախի , 64 տէրէճէ 70 տագըդատա , Փըլատի արաղի- լէրինի քէշֆ լիթտի . եվինէ 1838 սէնէսինաէ , Ուիլքս նամ Ինկիլիզին պիրի , 100 տէրէճէ թուլը թէագըլ ի- տէրէք , 69 ընճը տէրէճէյէ գատար իլէրլէտի , 1839 սէնէսինաէն Ինկիլիզ գաբթանլարընտան Պալէնի , գու- թուպ տայիրէսի ինթիհասընտա Սապրինա արաղիսինի

պուլտու . Նիհայէթ իւլ էմրի 1842 տէ , ճէյմս Լօզ նամ Ինկիլիզ , էրէպըս վէ Թէրօր նամ հարպ սէֆինէլէրի ի- լէ եօլա չըդարագ , 76 տէրէճէ 56 տագըդա արդ , վէ 171 տէրէճէ 7 տագըդա թուլը չարդի տայիրէսինաէ , վիկթօրիյա թէամիյէ լիթտիյի արաղիյի իշղալ լիթտի . Թամ օ այըն 23 իւնաէ , գաբտանը մուհաիլէյհ , 77 տէրէճէտէ պուլունտու . եանի օ վագթա գատար չը- գըլան էն եվրքսէք նօգթայա վասըլ օլմուշ օլտու . գի- րա պու տաէմ , մահը մէզպատըրն 27 սինտէ 76 տէրէճէ 8 տագըդա , վէ 77 տէրէճէ 32 տագըդա , քեզալիք փեւրվարըն 2 սինտէ 78 տէրէճէ , 4 տագըդայա գա- տար իլերլէմիշ , վէ արթըգ օնտան էօթէյէ կէչէմէյէ- րէք , 1842 սէնէսինաէ Թէքըտար կէչէմէմիշ օլտուղու 71 տէրէճէյէ ավտէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու . Հալ պու փի պէն , գաբտան Նըմո , պու կիւն՝ եանի 1868 սէնէսի Մարտընըն 21 տէ , 90 տէրէճէտէ գումթալը ճէ- նուպկյէ վասըլ օլտուր . իսնուի գըլթաթը մէվճուտէյի մալիսմէնին (ծանուցեալ երկիրներ) ալթըտա պիրինէ միւսավի պուլունան պու գըլթայը իսթիմլադ (գրաւել) իտէրիմ , տէմէսի իլէ .

— Փի՛մին նամընա , տէյի սօրտում ,

— Պէնիմ նամըմա , մուալլիմ էֆէնտի ,

Գաբտան Նըմո պու սէօզիս սէօյլէտիքտէն սօնրա , սիյահ ըէնկլի , վէ օրթատընտա ալթուն իշլէմելի իամի- նին իլք հարֆը պուլունան Ն. իշլէնմիշ օլան պայրա- ղը աչարագ , գայանըն թէրէսինէ տիպի վէրտի . վէ ու- ֆուգ իւզերինտէ սօն զիյատը կէօրիւնէն կիւնէչէ տէօ- նիւպ .

— Ուղուրլար օլսո՛ւն կի՛նէչ , նապէտիա օլ էյ սէյ- յարէյի միւնէվվերէ (լուսաճաճանչ աստղ) պու սէր- պէսթ տէնիզին ալթընտա եաթը վէր , վէ եէնի իշղալ

իթամիմ չու արագիյի , ալթը այ զուլմէթ իչինաէ պը-
րաղմադ իւզրէ , բայի ալմաաէն նապէտա օլ , ալյու
հայդըրսը :

15

Ա.րիզէ , եախօս հասիսէ (Ա.րկած կամ միջադէպ .)

Մարսըն ևիրմի իքիսի օլան էրթէ կիւնի սապա-
հըն սաաթ ալթըսընա ադիմէթ հազըրլըղը կէօրիւն-
տիւ , սօուդ բէյ չիստէթլի իսի , բայի ասիւման բար-
լադ նիւճիւմ իլէ թէզեին իսիւմիշ իսի : Սէմթէլրա
նօղթասընա (գադաթնակէտ) սալիսի ճէնուսի (հա-
րաւային ասող) իսէ , պիր սուրէթը մևսևսուսէյի , ղիյասէ
հայրէթֆէզասըյըլա բարըլ բարըլ բարլայօր իսի :

Միղան իւլ հէրաբէ , զէրօսան աշաղը ծն իքի ա-
րէճէ իլայէ իսիյօր իսի . էամէքսէ օլան սօուդ ըիւղ-
կևարսէն աճը աճը ապրըլար հըսս օլունայօր իսի . ա-
չըդ աէնիզսէ պուդ բարչալարը չօղալմայա պաչլաաը ,
հէր թարաֆըն ինճիմսա (սաուիլ) իսէճէյի անլաչըլը-
յօր իսի : Գուլթալը ճէնուսիսաէքի պու տէնիզ , ալթը
այ գըշըն ինճիմսա իսուսդ , պուրալարա կէլմէք սալա
դա վիլ օլամադ . աճէպա պու էանսաէ պալէնալար նէ
օլույօր : Շիսդհէ եօդ , պուդլարըն ալթընսան կիրէրէք
միւթաակիլ տէնիզլէր արայօր . եալընըդ սօն տէրէճէ
սօուդ իսէն ըդլըմլարա ալըշըդ օլան ֆօդլար , վէ տէ-
նիզ ֆիլէրի , եանի այկըրլար , զեամիլէն ինճիմսա
իթմիշ օլան տէնիզտէն պրըմնայա լիւզում կէօրմէդ-

լէր : Պու հայվանլար , պուդլար իչինաէ պիր թադըմ
տէլիքլէր աչըպ , տայիմա աչըդ պըրագըրլար , վէ պու
տէլիքլէրտէն թէնէֆֆիւս խաէրլէր , դուչլար՝ սօուդըն
չիստէմլինտէն չըմալէ տօղրու դաչըդլարընսա , ֆօդ-
լար վէ այկըրլարսա , պու պրագիյի դուխտիյէյէ սա-
հիլի միւթլադ օլուրլար :

Նօթիւֆիւսին սու խադինէլէրի տօլսուրսմուշ օլ-
սուդունսան տալմայա պաչլաաը . պին այագ գաատր
տէրինլիյէ էնտէքսէն սօնրա տուրսու , ՒէրմանէՀ տալ-
կալարը տէօյէրէք , սաաթսա օն պէշ միլ սիւրաթլա
չըմալէ տօղրու իլէրլէմի , ադչամ իւսթիւ , ուճու պու-
ճաղը պուլունմայան պուդ ևըղընթըլարըն ալթընսա
չալդանըպ տուրույօր իսի :

Իհթիյաթա բայէթէն սալօնըն գարագլարը գա-
բանմըշ իսի , ղիրա Նօթիւֆիւս , թահտէլ պահր իրի
պիր պուդ բարչասընա չարըրլա պիլիր իսի . պու սէ-
պեպլէ պէնսէ օ կիւնիւ սէյահաթնամէյին թէմիղինի
եաղմադլա մէչղուլ օլսուս . Գուխտըն խաթըրլէրի ,
աղլ ու ֆիքրիսի քեամիլէն իչղալ իթմիշ իսի . հէր
նէվի թէհլիքէսէն արի օլարադ , քիւրքէյի արղըն ,
դաալիլ զիյարէթ օլսմայան իչպու նօղթասընա վասըլ
օլմուշ իսիք , դանն խաէրսին քի սէֆինէմիզ չըմէնսը-
ֆէր կիսլի տէմիր չըպըդլար իւղէրինսէն գայարադ
պուրայա կէլմիշ , վէ չիմնիսէ ավտէթ իթմէյէ պաչ-
լամըշ իսի : Ա.ճէպա ևինէ հարիք իւլ սաէ չէ.յէր կէօ-
րէճէ՞ք մի իսիս , էլպէթտէ , զիրա թահտ էլ պահր պու-
լունան նէվ պէ նէվ վէ հայրէթէֆզա մէնզարէլէրին նի-
հայէթի եօղ տըր :

Մա մևֆիհ թէսաաւուֆ պէշ պուչուդ այսան պէ-
րի պէնի պու սէֆինէյէ աթմըշ իսի . թամ օն տէօրթ
պին ֆարսախ եէր սօլաչմըշ իսիք : Խաթը իւսթիւվա-

տէն (հասարակած) գնյատէ օլան պու մէտաֆէյի գաթ էթիկէմիզ էանատէ, նէ գատար գարիպ, նէ տէրէճէ միւհիմ, վէ նէ մէրթէպէ միւտհիշ հատիսէլէրէ օղրամըշ իտիք։ Մէսէլա Գըրէսթօ օրմանըարընատաբի ավճըլըղըմըշ, Թօրէզ պօղազընատա ըշըպ օթուրտուղումուզ, Մէրճանատան մէզարըշդ, Սէյլան ատատը ինճու թարլալարը, Արատ թունէլինատէն կէչմէք, Սանթուրինին գայնար տուշարը, Վիկտօ քէօրֆէզինատէքի միլէօնլար, Ատլանտիսին խարտապէլէրի, վէ նիհայէթ գուրթալը ճէնուպի, իշթէ պու խաթըրէլէր իլէ կիճէ սապահա գատար րիւյատէն րիւյայէ կէչէրէք, գինհիմ գարըշը վէ պիր տադըդա պիլէ ույդույա վարըպ տա րահէթ իտէմէզ օլտում։

Սապահլէյին սաաթ իշ տուարընատա պիրտէն պիրէ պիր սատմէյի չէտիտէ գուհուրի իլէ ույանըպ, հաթաղըմընի իչինատէ գալդըրմ օթուրտում, վէ գարանլըգտա էթրաֆըմա գուլագ վէրտիմ, նակէհան եէրէ հուվարըանտըմ։ Նօթիւլիւսին, միւսատէմէտէն սօնրա պիր հան իւղրէ էյիլմիշ օլտուղունա չիւպհէմ գալմատը, տիվարըարը թուխթարագ, վէ եէրատէ սիւրիւնէ սիւրիւնէ էլէքթրիք գնյասըյըլա տուրէթը տայիմէտէ թէն. վիր օլունան սաօնա գատար կիճիտիմ. թէքմիլ էշնա եէրէ տէվրիլմիշ իտի. հէլէ քի ճամէքհանալարընի այագ-ըարը եէրէ մընալը օլտուղունատան. սատմէյէ մուգավէմէթ իտիպ տէվրիլմէմիշ իտի։ Տիվարընի սաղ ճիհէթի իւղէրինատէ սատըը թատավիրըէր հիւղիւն գօյու հայընընի իտթիհնէ տիւշմիւշէէր իտի. սօղ ճիհէթատէ պուղունանըարը իտէ, սէֆինէնինի մէյանը հատէպի իլէ ալթ թարաֆատան պիր այագ գատար այրընմըշ իտի։ Տէմէք օլուր քի Նօթիւլիւս, սաղ հանը իւղէրինէ հատմընշ պիտա հարաքէթ տուրտուօր իտի։

Իչէրտէն այագ բաթըրտըարը վէ գարըշդ սէսլէր իչիթտիմ, լաքին գաբթան նըմո կէօրիւնմէյօր իտի։ Սաօնատան տըշարը չընգմագ իւղրէ իքէն, Գօնսէյլ իլէ նէտա-Լանտ իչէրի կիրինճէ։

— Նէ՞ վար, նէ՞ օլտուգ, տէյու սիւսալ իթտիմ։

Գօնսէյլ։ — Պէնատէ էֆէնտիյէ պունը սօրմագ իչին կէլիյօր իտիմ։

Նէտա-Լանտ։ — Ա՛հ, լանէթ օլսուն, պանա սօրուընըզ, պէն նէ օլտուղումուզը պիլիրիմ։ Նօթիւլիւս պիր եէրէ սաբլանտը, ալմըշ օլտուղու վաղիյէթէ նազարէն, պու տէֆա էօյլէ Թօրէզ պօղազընատա օլտուղու կիպի, ինէ գուրթուլաճաղընա հիչ ագլըմ քէմէյօր։

— Ֆագաթ հիչ օլմազսա սաթը տէրտայէ չընմընշ մը։

Գօնսէյլ։ — Պիլմէմ։

— Շիմտի անլարըզ, տէյէրէք, մանիմէթրօյա պագտըմ, վէ քէմալի հայրէթլէ իւչ եիւզ ալթմըշ մէթրօ տէրինլիքտէ օլտուղումուզու թաստիք իտէրէք։

— Պու նէ՞ տէմէք օլույօր, տէյի հայգըրտըմ։

Գօնսէյլ։ — Նէ՞ օլտուղունը գաբթան նըմոյա սօրմալը։

Նէտա-Լանտ։ — Էյի ամմա, գաբթանը նէ՞րէտէ պուլմալը։

— Պէրապէր կէլինիզ տէ քէնտիսինի պուլալըմ, տէյիպ, իւչիւմիւզ պիրտէն սաօնատան տըշարը չընգըպ քիւթուպխանէյէ վարարզ։

Օրատա տախի քիմսէ եօղուտը։ օրթա նէրտիպանընն իւղէրինատէ, վէ թայիֆէլէրին օտասընտա տա քիմսէյի կէօրէմէտիք։ գաբթան միւթլագա տիւմէն օտասընտա օլմալը տէտիմ։ Հէբսինատէն էյիսի իչին սօնունա ապէքլէմէք իտի քի, իւչիւմիւզտէ թէքրար սաօնա ավտէթ իթտիք։

Նէտ-Լանտ արձագ ֆըրսաթ պուլմուշ օլմադըմ էթմէյին քիֆիւր դալմասը, ասլա մուդաֆէնէ էթմէյօւզ ճէվապ վէրմէքտիրին, հիսաէթինին ճօշկունլուդունը պէյանընա միւմանաաթ էթմէտիմ։

Պէօյլէճէ ևէրմի տադըդա դառար տուրուպ, սֆինէնին աէրունինաէ իշխասկէն էն խաֆիֆ շամանթայա դուլադ վէրմէքտէ իդէն, դարթան նըմօ պիրտէն պիրչ իշէրի կիրտի։ Մուամիլէյհ պիդի կէօրմէյօր կիպի պիր հալաէ պուլունսուս. տայիմա պիֆիֆթուր կէօրիւնէն սիյմասը, պիր նէվի էնսիշէ խարտալ իսէյօր խան. դարթան նըմօ, քէմալի սիւքիւթ իլէ բուսուլայը վէ մանիմէթօյը կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, քիւրէյի միւսթահայէ (հարթապունա) նադըշըդ, բարմաղընը՝ ճէնուպ աէնիդլէրինի իրայէ խաէն նօգթայա վալ էյթան։

Մուամիլէյհին մուամէլաթընա միւտախէլէ էթմէք խոթէմէտիմ. անճադ պիր դաչ տադըդա սօնրա ևիւղիւնիւ պանա չէվիրտիյինաէ, Թօրէդ պօղաղընատքի խոթիսնալ էթմէյին աէօղիւ քէնտինէ խաէ խոէրէք.

— Դարթան էֆէնտի, պիր հաախէ՞ մի (միղտէպ) վուդու պուլսուս, եէյս սիւալ էթմէմ.

— Խայր մուալիմ էֆէնտի, պու սէֆթաքի պիր արիզէ (արիաճ) սիր։

— Թէհլիքէլի՞ մի։

— Պէլքի։

— Թէհլիքէ հադը՞ն մը։

— Խայր։

— Նօթիւրիւս սըղա՞ մը օթուրսուս։

— Իվիէթ։

— Ցադմի նէ՞ սէպէպլէ, նա՞սըլ օլսուս։

— Թապիաթըն քէյֆի մանէէշա (քմնահաճոյք) օ-

լան պիր հարամզադըղընատն տօլայը, հօգսա պիդիմ թարաֆըմըզատն ասլա պիր իհթիյաճսըզըդ հախօտ պիր խաթա իշլէնմէտի։ Մանաֆիհ մուվազէնէյին (հաատարակշռութիւն) հուսուլէ կէթիրտիյի սէմէրէյի մէն խաէմէդ խոկ. դավանիյնի պէշէրիյէյէ (մորդկային օրինաց) մուգավէմէթի խոկէպիլիր ամմա, դավանիյնի թապիյէյէ (բնական օրէնք) քիմսէ գարշը կէլէմէզ։

Դարթան նըմօ, պու միւլահազաթը հէքիմանէյի (խնաստասիրական խորհրդածութիւն) պէյան էթմէք իշլէն, բէք զարիպ պիր վազըթ ինթիհապ էթմէքտէ իսի. պիդ թէհլիքէտէ պուլունսօյր խոկ, վէ պէն իսէ մուամիլէյհին պու ճէվապընատն հիչ պիր շէյ անլայամայարտագ.

— Պու արիզէնին էսպապը միճիպէսինի անլայսըմ պիլմէմիյիմ, տէյու սօրտում։

— Դայէթ պաթթալ պիր պուղ բարչասը, հանի պուղտան հէքբարէ պիր տաղ ևըդըլը վէրտի, զիրա պուղ տաղլարընըն ալթը սրճագ սուլար, հախօտ միւսաէմէլէր իլէ պօչանաճագ օլուրսա, մէրքէդը սըդլէթլէրի հօգարը չըգար, վէ իչթէ օ վազըթ թէբէ աչաղը աէօնէրլէրը, չիմոն պիդիճէ էօյլէ օլսուս։ Պուղ տաղլարընատն պիրլի ևըդըլըպ, սուլարընն իչինատ թէմէվվուճ խաէն նօթիւրիւսէ չարըտը, պատէհու ալթընա կիրէրէք, մուգավէմէթի նագատիլ պիր գուվվէյի չէտիսէ իլէ հօգարը գալարընպ, սըդլէթի տահա աղ օլան պուղ թապագալարընա չըգարտը չի, չիմոն պիր հան իւղրէ հաթըյօր։

— Լաքին նօթիւրիւսին խաղինէլէրի պօչալթընատ, վէ մուվազէնէյէ վաղ իսիլէրէք, գուրթարմագ գապիլ օլամա՞զ մը։

— Պիզ տէ պու տադըդատա էօյլէ հարըյօրուզ,

պէլքի Թուլումպալարըն իշլէմէսինաէն հուսուլէ կէլէն չամաթայը տուլոյօրսունըզ, Պադսանըզ ա՛, մանիմէթ-
րօ, Նօթիւլիւսին հօգարը չըգոըզընը կէօսթէրիյօր,
ֆագաթ Թէէսիւֆ օլսունուր քի պուզտա պէրապէր չը-
գայօր, պուզըն եըզընթըսը պիր հայվէ (արդիլք)
Թէսաահիւֆ իտէրէք, սուսուզ (բարձրանալ) մէն օլմա-
զըգա, հալիմիզաէ Թէպէոտիւլ վագը օլմազ, եանի
Թէհլիքէտէն պրի առտ օլունամայըզ:

Ֆիլհագըգա Նօթիւլիւս տայիմա սապ ճիհէթի իւ-
ղերինէ եաթմըշ օլուպ, պուզ բարչասը Թէվէգուֆ ի-
տինճէ, Թապիյի աէֆինէ տէ տօղրուլաճագ իտի, ֆա-
գաթ օ արալըգ պուզըն իւսթ գըսմընա չարըրլըպ տա,
իքի վիւնճէվիա Թապագալար ալտասընտա, տէհչէթա-
միզ սուրէթտէ սըգըշըպ գալմայաճաղըմըզը քիմ քէ-
ֆալէթ իտէպիլէճէք իտի:

ԻչԹէ պու հալ տէհչէթիչԹիմալ տիւչինիւպ
տուրույօր իտիմ, ԳաբԹան Նըմճընըն կէօղէրի վիԹ-
Թապըլ մանիմէթրօյա նապապ օլունմուշ իտի. պուզ եը-
ղընթըսընա չարըտըղընտան պէրի, Նօթիւլիւս տայիմա
պիր եան իւզրէ եաթմըշ օլտուզու հալտէ, եիւզ էլի
այագ եիւքսէլմիշ իտի:

Նակէհան աէֆինէնին Թէքնէսինտէ խաֆիֆ պիր
իհԹիշաղ հըսս օլունտու, Նօթիւլիւս պիրապ տօղ-
րուլտու, սալճտա ապըը էշնալէը, եավաշ եավաշ
էսկի հալէրինի քէսպ իտիյօր իտի, տիվարլար տօղ-
րուլույօր իտի, իչիմիզաէն հիչ քիմսէ սէօզ սէօյլէմէ-
յիպ, քէմալի հէյէճան իլէ սէֆինէնէն տօղրուլտուղու-
նը հըսս իտիյօր իտիք: Ա.յապըմըզըն ալԹընտաքի տէօ-
չէմէ, ուֆուգի պիր վաղիյէթ (հորիզոնական դիրք)
քէսպ իհԹիէյ պաշլատը, պէօյլէճէ օն տագըգա կէչ-
տի: Հէման.

—Է՛հ, նիհայէթ տօղրուլտուգ, տէյտ պաղըր-
տըղըմտա, գաբԹան Նըմն սալճընըն գաբտուսընա տօղ-
րու իլերլէյէրէք:

— Իվվէթ, տօղրուլտուգ, տէտի:

— Լաբին ևիւղէպիլէճէ՞քմիյիզ:

— Շիւպհէսիզ, չինքի խապրինէլէր հէնուզ պօ-
չալմատը, պօչալընճա Նօթիւլիւս սաԹը տէրհայէ
չըգաճագ տըր:

ԳաբԹան Նըմճընըն նէգտիմիզտէն մուֆարէգա-
Թընտան պիր ազ ատնըա, մուամիլէյհին էմրի իլէ Նօ-
թիւլիւսին սուսուսի (բարձրանալ) մէն օլունտու. զիրա
էկէր սուսուտէ տէվամ օլունսա, չօգ կէչմէտէն պուզ
եըզընթըսընըն ալԹ սաԹընա չարըրլաճագ իտի. օ
հալտէ իքի սու պէյնինտէ պուլունմասը խայըրը իտի:
Պու արալըգ Գօնտէյ:

— Ղայէթ ազըր պիր Թէհլիքէ սավուշտուրտուգ, տէտիյինտէ.

— Իվվէթ, իքի պուզ արասընտա էգիլիր, ևախօտ
մահրաս գալապիլիր իտիք քի, հէվամըզը Թէճահի-
տէմէյիպ մահվ օլաճագ իտիք. ֆիլ հագըգա Գօնտէյ
բէք ազըր պիր Թէհլիքէ սավուշտուրտուգ:

Նէտ-Լանտ. – Էկէր սավուշտուրապիլտիք իսէ:

Գանատալը տօսԹուտ իլէ ֆայիտէսիզ պիր մի-
պահասյա կիրիշմէք իսԹէմէտիյիմտէն ճէվապ վէրմէ-
տիմ. ալէյ խուտուս պու արալըգ սալճընըն գանատալըը
աչըլտը, վէ տըշարըի գիյա ճամլարտան իչէրի հիճբիմ
Լիմտի:

Նասըլ քի տէտիմ սույըն իչինտէ պուլունույօր ի-
տիք. ֆագաթ Նօթիւլիւսին հէր իքի Թարաֆընտա օ-
նար մէԹրօ ուզագտա, ղայէթ լաԹիֆ վէ շուէֆտար ի-
նար մէԹրօ ուզագտա, ղայէթ լաԹիֆ վէ շուէֆտար ի-
քի պուզտան տիվարլէը կէօրունույօր իտի, քէզալիք

ալթըմլըղ վէ իսաթխումիւղ տախի պուղտան ղէմին վէ թաւան իլէ մուհաթ իտի. ղէրա իսաթխումիւղ պուղ եր-ղընթըրընըն սաթհը թահտանիսի (սաորին մակերևոյթ) օլտուղու կիսի, ալթըմլըղտասըն պաթթալ պուղ բար-չասը իսէ, հաւաշ հաւաշ դայտաղ վէ հայըլտաղ, իրի թարաֆըմըզտա պուլունան պուղտան միվալտա տայանըղ պիթիշմիշ, վէ նօթխուխուսի պու վաղխէթ գօյմուշ իտի, հանի աֆֆինէմիղ հէյմի մէթրօ կէնիշ-ւկթառ բաքիա (հանգարտ) սու իլէ տօլու, վէ պուղտան մատուղ պիր թիւնէլ իչինտէ մահբուս գալմըշ իտի. իմ-տի իլէրի կէրի կիտէրէք, վէ հասատ ալթ թաղաղա-տան պիր դաչ հէյ մէթրօ տէրինլիյէ ինէրէք, պու ղարիպ թիւնէլին իչինտէն չըգապիլէճէք իտի։

Սալօնը թէնվիր իտէն էլէքթրիք զիյատը աճօնմիշ իտի իսէ տէ, ֆագաթ պիղ հիննէ միւքէմմէլ պիր այ-տընըղտա պուլունույօր իտիք։ Պու այրընըղտ, տէօրթ հանըմըղը իհաթա իտէն պուղլարըն չէտիտա զիյալարըն-տան նէշաթ իտիյօր իտի. պէհէր պուղ բարչալարըն-տախ տամալարըն, թահլիաթընա կէօրէ հէր պիր քէօ-չէյ վէ տիւմէքլէրէ աքս իտէրէք, աֆֆինէյէ րիւ-ճաթ իտէն զիյատան հասըլ օլան լէթաֆէթը ֆէվգէ-լատէյի, գալ ու գալէմլէ թարիֆ իտէմէմ. կիւյա կէօղ-լէր գամաշարըրճը էլմաս բարչալարընատան միւթէէք-քիլ պիր մատէն տիր տէ, զիյալէրինի Ամիգլերէ վէ Չիւմիւտալերէ աքս իտիյօր կիտի, հէր հէր սարը, հէ-տու վէ տահա էլվանը միւթէատուիտէ բէյտա օլույօր իտի, հէլէ պաղը նօգթալատա միւնէվվէր զիյալեր ա-բատընատա, այնի չէմն կիտի զայէթ լաթիֆ վէ բարլագ նօգթալար, կէօղլերիմիղին քէօր իտէճէք տէրէճէտէ գամաշարըրյօր իտի. ֆէնէրիմիղին զիյատը, լիման ֆէ-նէրլերինատ ատախիչչէվլ (առպնաձև) ճամլատտան իշ-

թիալ օլտնան չուլէ կիտի, հիւղ դաթ զիյատէ ալթ-մըշ իտի։

Գօնաէյլ, պու մէնղալէյի հայրէթֆէղանըն թէ-մաչատընատան մէճպուրիէն (յատիշատակիալ).

— Աման հա՛ Բաղտիմ, պու նէ կիւղէլ, պու նէ հայրէթպախշ մէնղալէ տիր, տէյու հայդըրտը։

— Էվէթ, բէք հայրէթպախշ մէնղալէ, նա՞տըլ տօսթում նէտա, էօյլէ տէյի՛լմի, տէյինճէ, նէտա-Լանտա.

— Ի՛հ, լանէթ օլտուն նէ՞ տէյիմ, էվէթ, բէք լաթիֆ մէնղալէ, տօղրուտը խյթիրաֆէ մէճպուրում, պունըն միալինի քիմսէ կէօրմէմիշ տիր. ֆագաթ հայ-րէթխիյէ մուճիպ օլան պու մէնղալէյինին թէմաչատը, պիղէ բէք պահալը օթուրապիլիր, վէ էկէր հէր չէյլին քի, ճէնապէը խալադը ճիհան հաղրէթլէրի, ճէմիյէթը պէչէրիյէնլին կէօղիւնատէն սէթը իթմէք լաթէմիշ տիր, վէ իչթէ պուտը իչին դօրդույօրում։

Տօղրուտը Նէտա-Լանտային հադդը վար իտի, պու մէնղալէ, հատատէն էֆղուն հայրէթֆէղա իտի։ Պու ա-բալէդ Գօնաէյլին պիր վավէյլատը (աղաղակ) նախալը տըդդաթըմը ճէլպ իտերէք.

— Նէ՞ վար, նէ՞ օլտուն, տէյու տօղտում։

—Ի՞ֆէնտի կէօղլերինի դաբատըն պագմատըն, տէտի։

Գօնաէյլ, պու սէօզի սէօյլէյէրէք էլչէրի իչէ կէօղ-լերինի սէթը իթմիշ իտի։

— Ֆագաթ նէ՞ օլտուն օղլում, տէյու թէքքար իթտիխլանէ։

— Կէօղլերիմ գամաշը, քէօր օլտում, տէտի։

Պիլա իխթիյար կէօղլերիմի բէնչերէյէ աթթը իթ-տիմ, ֆագաթ եըլտըրըմա միւշապիհ օլան չիտատէթը

ղեյայէ թահամմիւլ իտէմէյերէք , դարամայա մէճպուր օլսուն ,

Պու հալին աէպէպինի անլատըր . Նօթիւլիւս պիւրաթէլ եօլ ալմայա պաչլատըշ , պուղտան տիվարլերին ղայրի միւթէհարրիք շուէլէրի . գըղըլճըմըտ սայան խաթըտրա չէվիրմիշ իտի . պինլերճէ էլմասըարէլերին ղեյասը պիրի պիրինէ գարըշմըշ օլսուղունատան , Նօթիւլիւս սաէթա չիմշէք աթէշլերի իչինտէն գաթը մէսաֆէ իտէյօր իտի ,

Սալօնըն գանատլարը գարանսը , հալա էլիմիզի կէօղլէրիմիզին իւզէրինտէն գալարմայօր իտիք . էնղարըղտաքի իսթիլալը թէսկին իթմէք իչին , կիւնէշին ղեյալարընա սիրէր օլմուշ կիպի , կէօղլերիմիզի աչմայա էրէյիճէ միւտտէթ լազըմ կէլսի . Նիհայէթ ատչապլըխը , Գօնսէյլ .

— Տօղրուսը պու հալի էկէր պիրի հէբեայէ իթմիշ օլայըտը ասլա ինանմայաճադ իտիմ ,

Նէտ-Լանտ . — Պէն հալա կէօրտիւյիւմէ ինանմայօրում ,

Գօնսէյլ . — Թապիյաթըն պու տէրէճէ հարիգ իւլ ատէ չէյլերի կէօրմէյէ ալըշալըգտան ատնրա , լույի զէմինէ ավտէթ իթտիխիմիղտէ , ատապա ինանալարըն իմալ իթտիքլերի ատարէ նէ կէօղ իւլէ պագադաղըզ , խայր խայր , պիղ պուննան պէօյլէ արթըգ գըթաթը մէսաբիւնէատ հաշայամայըզ ,

Գօնսէյլ կիպի ատուգ գանը պիր Ֆլամանըն աղղընատն չըգան պու սէօղլէրտէն , միւշահատ իյլէտիյիմիզ միւճիղէլի մէնղարէլէրտէն նէ մէրթէպէ միւթէսիր օլսուղումուզ անլաշըլասիլիր . Ֆագաթ Դանատալը ատսթուումուզ բիշմիշ աչա ատղուգ սու գաթաբճասընա , պաշընը սալըյատագ .

— Գըթաթը մէսբիւնէ մի՞ տէտինիզ . ա՛հ Գօնսէյլ տօսթում , Նաֆիլէ մէրադ իթմէ , պիղիմ գըթաթը մէսբիւնէյէ ավտէթ իտէճէյիմիզ եօղ տը՛ր , տէյիպ , աթէշլի խէյալաթըմըզը սէօնտիւրիւ վէրտի ,

Պու էանատէ եանի սապահըն պէշ պուչուղունատա , Նօթիւլիւսին պաշ թարաֆընտան պիր միւսաատէմէ հըրս օլունտու , սէֆինէյնին մահմիղի պիր պուղ բարչասընա չարըմըզ օլսուղունը անլատըմ . Թահսէլ պահր օլան պու պուղտան , թուննէլին իչինտէ տօղրու մանօվրա իթմէք գէլայ տէյիլ իտի . օ հալտէ գարթան Նըմճընըն՝ եօլու չէվիրէրէք մէնասիպ պիր թարաֆտան իլերլէյէճէյինի մէմուլ իտէյօր իտիմ . մամաֆիհ հէր նէ տախի օլսա , մուամաիլէյհ իլերլէմէյէ տէվամ իտէճէք իտի . ֆագաթ մէմուլիմին աքսի օլարագ Նօթիւլիւս բիւճաթ իտիյօր իտի , Գօնսէյլ տախի պու բիւճաթը հըրս իթմէքլէ .

— Կէրիյէ՞ մի ավտէթ իտիյօրուզ , տէտի ,

— Էվվէթ , ղաւիպա պու թարաֆտան տըշարը չըգաճագ եօլ եօգ տը՛ր ,

— Օ հալտէ նէ՞ եաբաճաղըզ ,

— Նէ եաբաճաղըզ , կէրի տէօնէճէք վէ ճէնուպ ճիհէթինտէն տըշարը չըգաճաղըզ ,

Գալպիմ գօրդու վէ էնտիչէ իչինտէ օլտուղու հալտէ , պու սէօղլէր իլէ քէնտիմի միւսթէրիհ վէ իւմիւտվար կէօսթէրմէք իսթիյօր իտիմ . Նօթիւլիւսին բիւճաթը իսէ քէսպը սիւրաթ իտիյօր իտի ,

Նէտ-Լանտ . — Կէճ գալաճաղըզ ,

— Պիր գաչ սաաթ կէճիքմէմիղտէն պիր չէյ օլմաղ , եէթէր քի տըշարը չըգալըմ ,

Նէտ-Լանտ . — Էվվէթ էվվէթ , եէթէր քի չըգապիլէլիմ ,

Պիր գաչ տագըդա սալօնատան քիւթիւպխանէյէ, վէ քիւթիւպխանէտէն սալօնա կիտիպ կէլտիմ, արգատաշլարըմ սուսուս օթուրմուշլար խոխ. պիր աղ սօնրա ոչինոէ կիտուպ պիր սանտալէա իւչէրինէ օթուրաբադ էլիմէ պիր քիթապ ալտըմ, վէ մաքինավարի պիր հալ իլէ եարըդլարընը չէվիրմէյէ պաշլատըմ, պիր չարեէք ոօնրա Գօնսէյլ եանըմա կէլէրէք.

— Ինճէնաինին օգուտուպ քիթապ նաճի՞ մի տիր (օգտակար), տէյու սորտում.

— Նվվէթ, չօգ նաճի տիր.

— Պէնոէ էօյլէ զանն իտէրիմ, գիրա էճէնաի, էճէնաինին թէէլիճ իթաիկ քիթապը միւթալաա իտէյօր.

— Պէնիմ քիթապըմ մը.

Ճիլ հագըդա էլիմէ ալտըդըմ քիթապ, թէէլիճ իթմիշ օլտուդում «Թահտէլ պահր իմտադը ճէսիմ» (ընդծովեայ մեծամեծ խորք), նամ քիթապ իտի քի, խապերիմ օլմադըդըն էլիմէ ալմըշ իտիմ. Գիթապը գաբայըպ թէքրար կէդինմէյէ պաշլատըմ. Նէտ իլէ Գօնսէյլ օտալարընա չէքիլմէք իւղրէ այագա գալդըդըլար, ֆագաթ պէն անլէրի թէվգիճ իտէրէք.

— Նիթմէյինիլ տօսթլարըմ, չու չըգմազտան տըշարը չըգանա գատար հէբիմիզ պիր եէրտէ պուլունալըմ.

Գօնսէյլ. — Էճէնաի նատըլ արդու իտէրսէ էօյլէ եաբարըդ.

Պէօյլէճէ պիր գաչ սաաթ կէչտի, սալօնըն տիվարընա ասըլը օլան ալաթլարը սըդ սըդ կէօղտէն կէչիրիյօր իտիմ. Մ'անիմէթրօ՝ Նօթիւրիւսին իւչ եիւզ մէթրօ տէրինլիքտէ տուրատուդունը, բուսուլա՝ ճիհէթը ճէնուալնէյէ տօղրու կիթոլիմիզի, վէ բէրաբէթէ (լոգ)

սաաթտա եիրմի միլ պիր սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իթտիկիմիզի իրայէ իտիյօր իտի քի, պէօյլէ տարաճըդ պիր կէչիտ իչինտէ, հատտէն զիյատէ սիւրաթ տէմէք տիր. Ֆագաթ գաբթան Նըմո, թուռնել տէրուննինտէքի սուլտրըն, անգարիպ ինճիմատ իթմէսի միւհթէմէլ օլտուդունը նաղտրը տըդգաթա ալարագ, պիր ան էվվէլ տըշարը չըդապիլմէք իչին իտիճաճ իտէյօր իտի.

Սաաթ սէքիզի եիմի պէչ տագըդա կէչէրէք պիր էքինճի միւսաատէմէ տահա հըսս օլունտու. պու տէֆաքի արդա թարաֆտան իտի, պէնզիմ սօլտու, արգատաշլարըմ եանըմա կէլտիլէր. Տէրհալ Գօնսէյլին էլինի թուխտում, եալընըզ նաղտրլարըմընդա պիրի պիրիմիզի իտիճաճ իտիյօր իտիք, վէ սէօզ սէօյլէմէտէն պէյատէ, եէքտիկերիմիզին ֆիքրինի անլայօր իտիք.

Թամ պու էտնատէ գաբթան Նըմո սալօնա կէրտիյինտէ, հէման մուամիլէյհէ թէգդարուպ իտէրէք.

— Եօլումուզ ճէնուպ ճիհէթինտէն գաբանմը՞շ մը, տէյի սորտում.

— Նվվէթ մուալլիմ էճէնաի. պուդ տադը տէօնմէքտէ թէքմիլ եօլումուդու գաբատը.

— Տիմէք մահսուր (պաշարուիլ) գալտըդ.

— Նվվէթ, քեամիլէն մահսուրըդ.

16

Հէվատէն մահրումիյէք.

Իչթէ պէօյլէճէ Նօթիւրիւսին էթրաֆը, ալթը իւսթիւ կէչիլմէսի զայրի գաոլիլ պուզտան տիվարըլար

իւէ սէտտ օլուննմուշ իտի, պուտ կըղընթըլարը տէ-
բուննինտէ մահրուս գալմըշ իտիք, Նէտ-Լանտ դուվլէթ-
լի եումրուգլարընը էօնիւնտէքի մասայա վուրուպ տու-
րույօր իտի. պիլաքիս Գօնտէյլ սաքիթ (լուռ) վէ սա-
քին օլտուղու հալտէ, սիյմասը հէյէթը սալկէոինի
ալմըշ, եանի հիչ ֆիլմուր կէօսթէրմէյէրէք էլլէրինի
կէօյսիւ իւզէրինէ վաղ իմմիշ տիւշիւնիւյօր իտի, նօ-
թիւլիւս իսէ, ասլա գըմըլտանմամըշ տա իտի.

Պու էննատէ գարթան նըմօ, ղայէթ սաքին պիր
սէտա իւէ քէլամէ աղաղ իտէրէք.

— Լֆէնտիլէր, պուլունտուղումուզ չու հալտէ ի-
քի տիւրլիւ էօլմէք վար, տէտի.

Պու անլաշըլմազ ղարիպ սաէմ, կիւյա ուլումը
ըևյաղիյէ (չափագիտական) միւտէրրիսի իմիշ տէ, թա-
լէպէլէրինէ տէրս վէրիյօր իմիշ կիպի պիր հալ լսպրազ
իտուպ, սէօղիւնէ սէվմամ իտէրէք.

— Պիրինճիսի պուզլար արաստընտա էղիչիպ խիւր-
տի խաչը օլարադ էօլմէք տիր, իքինճիսի սէ հէվասըզ-
լըդտան պօղուլարադ էօլմէք տիր, Ա՛ճըզդան էօլմէք
իհթիմալաթընտան պահա իմմէմ, պիրա Նօթիւլիւսին
տէրունինտէքի մէքիւլաթ, չու հալտէ էօլիւնճէյէ գա-
տար քիֆայէթ իմմտիքտէն մատէ արթար պիլէ. իմտի
եալընըզ էղիլմէք, եախօտ հէվասըզլըդտան մախնուգէն
(խղդուիլ) էօլմէք հադդընտա տիւշիւնէյիմ, տէյինճէ,
պաչտան այադա գատար թիթրէյէրէք.

— Լաբին գարթան էֆէնտի, մախնիւգէն էօլմէք-
տէն օ գատար գօրգուլմազ ղանն իտէրիմ, պիրա հէ-
վա խաղինէլէրիմիզ տօղու տըր, տէտիմ.

— Էվվէթ տօղու տըր, լաբին եալընըզ իքի կիւն
քիֆայէթ իտէր, պիզ իսէ եամ օթուզ ալթը սահթ
տըր քի տէնիզ ալթընտա կէօմիւլիւյիւզ. Զաթէն չիմ-

տիչէ գատար Նօթիւլիւսին հէվասը թէճատիտ օլուննմուշ
օլմալը իտի. իմտի գըրդ սէքիզ սահաթտան հէվա
գումանեամըզ ալթէճէք, վէ քեամիլէն հէվասըզ գա-
լաճաղըզ.

— Օ հալտէ գըրդ սէքիզ սահաթտան էվվէլ գուր-
թուլմամըզ լյճապ իտէր.

— Թէճրիպէ իտէճէյիզ, եանի էթրաֆըմըզտաքի
տիվարլարտան պիրինի տէլէրէք գուրթուլմայա չալը-
շաճաղըզ.

— Հա՞նկը թարաֆտան.

— Պունը պիզէ ըսգանտիլ պէյան իտէճէք տիր.
Նօթիւլիւսի չիմտի ալթըմըզտա պուզըն իւզէրինէ օ-
թուտաճաղըմ, թայիֆէլէր՝ տալկըճ էլպիսէլէրինի կի-
յինտիչ օլտուգլարը հալտէ, էն լինճէ պուլտուղումուզ
տիվարը տէլմէյէ սայ իտէճէքլէր.

— Ծալօնըն դանատլարընը աչապիլի՞յիզ.

— Էվվէթ աչապիլիրսինիզ, զիրա պիլա հարաքէթ
տուրույօրուզ, եիւրիւմէյօրուզ.

Գարթան Նըմօ սալօնտան տըշարը չըգարը, պիր
ալ սօնրա իշլիթտիյիմ սէլէրտէն խազինէլէրէ սու տօլ-
տուրուլտուղունը անլատըմ. Նօթիւլիւս, եավաչ եա-
վաչ պաթարադ, իւչ եիւզ էլի մէթրօ տէրինլիքտէքի
պուղ բարչասընըն իւզէրինէ օթուրու վէրտի.

Պու էննատէ միւթէէսսիր պիր սէտա իւէ արգա-
տաչլարըմա.

— Սէվկիլիւ տօսթլարըմ, հէր նէ գատար բէք
միւհիմ պիր հալտէ պուլունույօր իսէ տէ, պէն եինէ
սիզին ճէսարէթ ու զայրէթինիզին իւմիւտի իւէ բէր-
վէրտէ օլմազտույըմ, տէյինճէ, Նէտ-Լանտ.

— Մ՛ուալիմ էֆէնտի, չու վէխիմ հալ իչինտէ
պիր թագըմ սիթէմամըզ սէօզլէր իւէ սիզի սըգմագ վէ

ինճիթամէք ապէս տիր . իմոի ուռուսըն սէլամէթի իչին հէր չէյի եաբմաղա հաղըրըմ, տէմի .

— (Էլիմի ուզաուարադ .) Թէչէքքիւր իսէրիմ, իյիա Նէտիմ,

— Համթաս գաղմայըտա ղըպգըն կիսի գօլայըգլա գուլլանապիլիր օյտուղուտնան, գաբթանա միւֆիւտ (օգտակար) օլապիլիրիմ զանն իսէրիմ, էմրինէ ամադէյիմ,

— Մուավէնէթինիզի մէհպուննէն գապուլ իսէճէք տիր , կէլինիզ Նէտ ,

Գանատալըյը , թայիֆէլէրին տալկըճ էլպիսէլերի կիյաիքլերի օտայա կէօթիւրտիւմ, Նէտ-Լանտըն թէքլիֆինի գաբթանա ատղ իթտիմ քի , մէհպուննէն գապուլ իթտի , Գանատալը , տալկըճ էլպիսէհինի կիյմէքլէ թայիֆէլէրէ գաթըլըը , հէբահինն սըրթընտա ալէթի թէնէֆֆիւս վար իտի քի , Նօթիւլիւսին խաղինէլերինտէն ալընմըշ թէմիզ հէվա իլէ տօլու իտի . պէօյիւք , ֆագաթ զարուրի պիր իթթիֆաղ , ալէթը թէնվիրէ հաճէթ էօղ իտի , չիւնքի էլէքթրիք ֆէնէրինին ղիյասը իլէ սուլար միւքէմմէլէն միւնէվվէր օլմուշ իտի ,

Նէտ-Լանտը կիյինաիրտիքտէն սօնրա Գօնսէյլ իլէ պէրապէր սալօնա ավտէթ իսէրէք , բէհչէրէհինն էօնիւնէ օթուրտուգ ,

Պիր գաչ տագըգատան օն իլի գատար թայիֆէլէրին պուգ թապագասը իւզէրինէ էնտիքլէրինի կէօրտուք քի , պաունլարըն իչին տէ ուզուն պոյը իլէ Նէտ-Լանտը թանըտըգ , Գաբթան Նըմօ տախի մէրգումանըն իչէգատաթընտա իտի ,

Գաբթան Նըմօ , հաֆրիյաթա պաչլանմազտան էվվէլ , տէլիքլէր աչաըրտատ պաղը թէտգիգաթ իճրա

իթտի , քէմալի զահմէթլէ հան տիվարլարա ուզուն տէմիրլեր սօգուլտու . պունլար օն պէշ մէթրօ գատար սօգուլտուգլարը հալտէ , ևինէ տիվարըն գալընըգընտան իչէրի կիտէմէյտիլէր , Իւսթիւմիւզտէքի պուչտան թավանը տէմէք իսկ հիչ գապիլ տէյիլ իտի . գիրա սալ պուզըն թէմէլի օլմաղըլա , տէօրթ ևիւզ մէթրոտան գիյատէ ևիւքսէքլիյի օլտուղու անլաշըլմըշ իտի , Իմոի գաբթան Նըմօ զէմինի ըսգանտիլ իսէրէք օն մէթրօ գատար գալընըգդ պուլտու , տէմէք օլուր քի Նօթիւլիւսին ճէսամէթինէ կէօրէ պիր տէվէք աչմադ լազըմ կէլիյօր իտի քի , պու տէվէքտէն չըգարըլաճագ պուզ , թագրիպէն ալթը պին պէշ ևիւզ մուգիպ մէթրօյա (խորանարդ մէթր) միւսաիվի օլաճագ , վէ օ հալտէ Նօթիւլիւս պուզ օվսաբնըն ալթընա կիրիպ գուրթուլապիլէճէք իտի ,

Տէրհալ ամէլիյաթէ պաչլանըլըպ քէմալի կէրմի իլէ տէվամ իսթլտի . սէֆինէյնին էթրաֆընտան գապըլաճագ եէրտէ , գաբթան Նըմօ , Նօթիւլիւսին թէքնէսի սօլ ճիհէթինտէն սէքիզ մէթրօ գատար ուզագտա , սէֆինէյնին էնինէ վէ պօյունա կէօրէ կէնիշճէ պիր խաթ թէրսիմ իթտի , թայիֆէլէր չէքըլը մէրտումըն պիր գաչ եէրինտէն տէլէրէք , վէ գազմալարը գուվվէյի չէտինէ իլէ իսթիմալ իսէրէք , իրի պուզ բարչալարը չըգարմայա պաչլաապըլար , գօրարըլան պուզ բարչալարը , սուտան խաֆիֆ օլտուգլարը ճիհէթլէ , սըգլէթը գանուէնիյէնին հասըլ իթտիկի ատարը զարիպէսի իլէ , տէրհալ եօգարը չըգըպ թուէնէլին քէմէրինէ եաբըշըյօրլար, եանի թավանա ֆըրըտյօրլար իտի քի , պու հալտէ զէմինին լինճէլտիյինէ նիհապէթէն , թավան տա գաթըրաշըյօր իտի ,

Գաբթան Նըմօ իլի սաաթ գատար չալըշտըգտան

աօնրա , աօն տէրէճէ եօրկուն օլտուղու Հալտէ սէֆի-
նէյէ ալտէթ իթտի , քէնտի իլէ պէրապէր չալըշանալ
տէյիշիպ , պաշգալար ինթիխապ իտիլտի քի , պէն իլէ
գօնտէյլ տախի պու թագըմա տախիլ օլտուգ , ինչինճի
սիւվարինին թահտը գօմանտասընտա պուլունույօր ի-
տիք ։

Էվվէլ էմիրտէ սու պանա բէք սօուգ կէլտի , լա-
քին գազմայը սալըայըպ չալըշտըգճա ըսընամըմ ։

Օթուղ տէրէճէ թագէիգի հէվա (օգայինն ճնշում)
թահտընտա պուլունտուղում Հալտէ , քէմալի սէրպէս-
թի իլէ Հարագէթի իտէպիլիյօր իտիմ ։

Ինքի սահաթ գատար չալըշտըգտան աօնրա պիր ազ
թահամ իթմէք , վէ ըահաթլանմագ իչին սէֆինէյէ ավ-
տէթ իթտիյիտտէ , ալէթը թէնէֆֆիւատէն ալտըղըմ
թէմիզ հէվա իլէ , Նօթիւլիւսին տէրունինտէքի խա-
միսի գարպօն իլէ (ածխաթթու) միւխթէլիֆ հէվա
պէյնինտէ պէօյուք պիր ֆարգ Հըսս իթտիմ ։ Հէվա ,
գըրգ սէքիզ սահաթտան պէրի թէճտիտ իտիլմէմիշ օ-
մաղըլա , գուվվէյի հայաթիյէսի (կենդանատար զօրու-
թիւն) կէրէյի կիպի ազալմըշ իտի . ֆագաթ օն իքի
սահաթ չալըշտըղըմ Հալտէ , չէքըլը մէրսուսըն սահէնդ-
տան (գծեալ մակերեւոյթ) անճադ պիր մէթրօ գա-
լընըղընտա , Հանի ալթը եւուզ մուգիտ մէթրօ ճէտա-
մէթինտէ պիր պուզ բարչատ չըգարտապիլմիշ իտիք ,
Օն իքի սահաթ զարֆընտա պու գատար չալըշմագ ֆարգ
իտիլտիյի Հալտէ , պու իշի պաշա չըգարտապիլմէք իչին ,
պէշ կիճէ իլէ տէօրթ կիւնտուզ չալըշմամըզ լյճատ ի-
տիյօր իտի . քէմալի տէհչէթ իլէ պունը հիսատ իտէ-
րէք , արգատաշլարընա .

— Իշի պաշա չըգարմագ իչին պէշ կէճէ իլէ տէօրթ
կիւն լազըմ տըր , պիղիմ Հատղինէլէրիմիզտէ իտէ , ան-

ճագ իքի կիւն քիֆայէթի իտէճէք Հէվա վար , տէյին-
ճէ , Նէտա-լանտա .

— Ֆագըա օլարագ պու մէլուն Հարբսխանէհէն
տըշարը չըգատիլէճէյիմիզ ֆարգ օլունտա պիլէ , եւինէ
պուզ ատթընտա գալմայագաղըմըզը քի՞մ պիլիր , տէ-
տի ։

Բէք տօղրու վէ բէք ճիտտի միւլահազա , գուր-
թուլմամըզ իչին էլպէթմ օլան վագթըն էն գըսատընը
քի՞մ թախմին իտէպիլիր իտի . Նօթիւլիւս սաթը տէր-
հայէ չըգընճայա տէյին Հէվատըղըգտան պօղուլմայա-
ճա՞գ մը իտիք , աճէտա Նօթիւլիւս , իչինտէքի ատամ-
լարըյըլա պէրապէր պու պուզտան մէղատ տէրունինտէ
մահվ օլմայա՞ մը մահգիւմ իտիլմիշ իտի , վէլհասըլ
վատճ օլունտաղ տէրճէճ պիր Հալի բիւր մէլալ իչինտէ
պուլունտուղումուզ ճիւմլէմիզին մալիւմի օլմագլա պէ-
րապէր , եւինէ Հէրքէս սօն տէրէճէյէ գատար վազի-
ֆէսինի իքմալ իթմէյէ դատար վէրմիշ իտի ։

Թախմին իթտիյիմ կիպի , օ կիճէ պիր մէթրօ
գալընըղընտա պիր պուզ բարչատ տահա չըգարըլտը ,
ֆագաթ սահահլէյին տալկըճ էլպիսէմի կիյիպտէ զէ-
բօտան եէտի տէրէճէ աշադը պուլունան սօուգ սույըն
իչինտէ կէղեր իքէն , Հան տիվարըլարընըն Հավաշ Հա-
վաշ եէքտիկերէ թէգարրուա իթմէքտէ օլտուղունը ,
քէմալի տէհչէթիլէ կէօրտիւմ։ Աչտըղըմըզ չուգուրտան
ուղագ պուլունան սու թահագալարը , ամէնչէկերին Հա-
րագէթի իլէ ըսընմատըգլարընտան ինճիմատէ եւուզ
թուրմուչլար իտի . պու եէնի թէհլիքէնին գարշըսընտա , արթըգ խէլասըմըզա իւմիւտ իտէպիլիր մի իտիմ .
սուլարընն ինճիմատ իթմէսինի նա՞սըլ մէն իտէպիլէճէք
իտիք . Նօթիւլիւս , պուզ իչինտէ ատէթա ճամ բար-
չատը կիպի բարչա բարչա օլաճագ իտի ։

Պու եէնի թէհլիքէյի արգատաշլարըմա տուլումատըմ, մէրդումանըն տէհլէթլէրինի մուճիպ օլուպ տա չալըշմադ տան իմթինա իթտիրմէնինն նէ՞ ֆայիտէսի օլաճադ իտի, լաքին սէֆինէյէ ռամատէթիմատ, պու թէհլիքէյի միւահիշէյի գաբթան նըմոյա պիլտիրտիմ քի, մուճահիտէյն սաքին պիր սէտայըլա պիֆիթուրանէ.

— Էվվէթ պիլիյօրում, ֆագաթ օլարադ պէօյիք պիր թէհլիքէ տէ պու տըր, ֆագաթ էօնիւնիւ ալմայա պիր չարե կէօրէմէյօրում, գուրթուլմադ իմիւտի, հալընըդ ինճիմատատան էվվէլ տավրանմադտա տըր, հանի տուլար ֆէամիլէն ինճիման իթմէգտէն էվվէլճէ մագատտըրըդա էրմէք լազըմ տըր:

Տավրանմադ, ինճիմատատէն էվվէլ մէնզիլի մագատէ վարըլ օլմադ... ֆագաթ նա՞սըլ, նէ՞ թէտպիր լազ, ֆագաթ ճի՞չին թէճաճիւպ իթմէլի, մէկէր պու կիպի սէօզլէր իչիթմէյէ ալըշըդ տէյի՞լ մի իտիմ:

Օ կիւն պիր գաչ սաաթ քէմալի սէպաթլէ գազմա սապատըմ, չալըշմադ պանա գուվվէթ վէրիյօր իտի, պիրա չալըշմադ նօթիւլիւստէն տըշարը չըգըպ տա, լաքին նէֆսիմիզտէն հաալ օլան խամիսը գարպօն, հէր թարագը խոթիլա իթմիշ օլտուդունատան, պունուն նէյէ ֆայիտէսի օլաճադ իտի. խամիսը գարպօնը մահվ իթմէք իչին, քիւսիյէթլի եադըճը բօթաս կէթիրիպ ապիտա հարաքէթ իթտիրմէք լազըմ կէլիր. սէֆինէյինն տէրունինտէ իսէ ապտա բօթաս եօգ իտի:

Նէվմը մէդքիւրիւն ագշամըդը գաբթան նըմո խազինէյէրինի աչըպ, նօթիւլիւսին տէրունինէ պիր մըդտար թէմիզ հէվա սալը վէրմէյէ մէճպուր օլտու, էկէր գաբթան պու խուսուսը տիւշինմէմիշ օլա իտի, էրթէ կիւնիւ ույանմայաճագըմդը պէտիհի իտի:

Մարտըն օն ալթըսը օլան էրթէ սապահը թէքքար չալըշմայա պաչլատըմ, պիր մէթրօ տահա, հանի պէշինճի մէթրօյը գազըմդը օլտուգ, հան տիվարլարը իլէ իւզէրիմիզտէ պու եըզընթըրընն ալթը ֆէյզ ծըռնուր տէրէճէտե գաթըլաշըյօր իտի, հիչ չիւպհէ եօգ քի նօթիւլիւսին խէյասընատան էվվէլ եէքտիկէրէ պիթիշիպ իչիմիզի պիթիրէճէք իտի, օ տէրէճէ մէյուս օլտուտ քի աղ գալտը գազմա էլիմտէն ֆըրըյաճադ իտի. մատէմ քի անպէան թաշ քէսիլմէք իւզրէ օլան սուլարընն իչինտէ էզիլիպ մահֆ օլաճադ իտիմ, արթըգ չալըշմանընն նէ ֆայիտէսի օլաճադ, հէման քէնտիմի իւզէրիմէ կէլմէքտէ օլան տէհլէթամիզ պիր ճանավարընն իքի չէնէսի արասընտա զանն խիյօր իտիմ, վէլհասըլ թաասիվուր օլունմադ մէրթէպէ պիր էզիչէթին հրսըլլա մուպթալընպ օլմագտա իտիմ.

Պու էռնատէ հէմ ամէլիյաթա գօսմանտա իտէն, վէ հէմ տէ քէմալի կէրմի իլէ չալըշմագտա օլան գաբթան նըմո, հանըմտան կէչմէք իւզրէ իքէն իշարէթ իլէ, տէօրթ մէթրօտան գիյատէ իլէրլեմիչ պուլունան սազ թարաֆտաքի տիվարը կէօսթէրտիմ.

Գաբթան՝ նէ տէմէք իսթէտիյիմի անլայընպ, ար-

գասը սըրա կևթմէ-քևիյիմ լչլին պիր իշարեթ իթթի . ի-քիմիզ պիրտէն սէֆինէյէ կիտիսզ տաղկըճ էլպիսելերի-միզի չըգարտըդ , վէ սաբօնա կիրտիք , մումախէյհ քէ-լամէ աղաղ պիրլէ .

— Միւսիւ Արթնաբա , ճիտաի վէ ճէսուրանէ պիր վասեթայա միւրաճաաթ իթմէք լազըմ տըր , եօղսա կիթտիքճէ ինճիմաա իտէն սուլարըն արտասընտա , չի-մէնթօյըլա էօրիւլմիւշ կիպի սըդըլըպ դալաճաղըդ , տէ-մէսի իլէ .

— Էվվէթ , լաքին նէ՞ եարմայը , նամ՞սըլ չարէ պուր մայը , տէտիմ .

— Ա՛հ , էկէր Նօթիւրիւս պու թաղեիդաթը չէտի-տէյէ թահամմիւլ իտիպ տէ էղիլմէյէճէք օլսա իտի ...

— Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրում .

— Ա՛ , անլամայօ՞րմուսունուզ , սուլըն ինճիմաա իթ-մէսի հադդըմընզտա խայըրլը օլաճադ տէմէք իսթէյօ-րում , եէթէրլի սէֆինէմիզ թաղեիդե թահամմիւլ ի-տէպիլմին . զիրա սուլար գաթըլաշընճա , էն գաթը վէ սէրթ թաշլարը չաթլամթարըդը կիպի , էթրաֆընմընդը ի-հաթա իտէն պուդլարը տա բարչալայասըկիլը քի , օ հալտէ պու ինճիմաա մահվըմընդը մուճիպ օլաճադ եէր-տէ , պէլքի խէլասընմընդա պիր վասեթա օլուր .

— Վադտա տէսիյինիզ տօղրու տըր , անլայօրում ամմա , Նօթիւրիւս նէ գատար սաղլամ օլսա , եէնէ օ տէհշէթամիզ թաղեիդաթա թահամմիւլ իտէմէյիպ , թէնէֆֆիւս թաապադտաը կիպի եամանտաը օլաճադ տըր .

— Թահամմիւլ իտէմէյէճէյինի պիլիրիմ էֆէն-տի , վէ իշթէ պու սէպէպտէ թաապիսաթըն մուտաէննէ-թինէ իւմիւտ իթմէյիպ , պիդդաթ քէնտի քէնտիմիզէ եարտըմ իթմէյիպ , ինճիմատէ տայանմայը վէ էլիմիզ-տէն կէլտիյի գատար մէն իթմէյէ չալըշմայը-յըդ , պի-

րա եան տիվարլար տաըլաշտըդը կիպի , Նօթիւրիւսին էճնիւնտէ վէ արդասընտա ճն գատէմ գատար սու պի-լէ գալմամըշ տըր , խիւլասայի քէլամ պուդ հէր թա-րաճիսան պիդէ եադլայը-յօր :

— Խաղինէլէրտէ-քի թէմիզ հավա պիդի տահա նէ գատար վադըթի իտարէ իտէր :

Պու սիւալիմին իւղէրինէ գաբթան Նըմն եիւղիւմէ պադարադ .

— Խաղինէլէրիմիզտէ , եարընտան սօնրա ասլա հէվա գալմայաճադ տըր , տէյու ճէվապ վէրտի :

Վիճուտիմ սօուդ պիր թէր իլէ միւլէմմա օլտու , մամաճին գաբթանըն պու ճէվապընա թէճաճիւպ իթ-մէմէլի իտիմ , զիրա Նօթիւրիւս , Մարտըն եիրմի իքրինճի կիւնիւ , գուբթադըն սէլպէսթի աէնիդինէ տալմըշ . պու կիւն իսկ Մարտըն եիրմի ալթընը օլմադըդա , թամամ պէշ կիւնտէն պէրի խաղինէլէրտէ-քի հէվայը թէնէֆ-ֆիւս խիյօրում տէմէք օլուր . պադըշէ դալան դա-պիլի թէնէֆֆիւս հավայը տա , չալըշան ամէնէյէ սադ-լամադ լազըմ իտի . օ տէրէճէ միւթէէսիր օլմուշ ի-տիմ քի , չու սաթընըլարը եաղտընդըմ տադդաատա պի-լէ աղիմ պիր տէհշէթի հըրս իտիյօրում , կիւյա ճիյէր-լէրիմտէ թէնէֆֆիւս իտէճէք հէվա դալմայօր ղանն իթմէ-քտէյիմ ,

Դաբթան Նըմն , տուս բուս վէ պիլա հարտըթէթ տիւշինիւպ տուրույօր իտի , միւթադա ֆիքրինտէն պիր շէյ կէչէյօր , ֆադաթի դապուլ իտէմէյօր իտի . նիհայէթի քէնտի քէնտինէ .

— Դայնար սու , տէյի մընրըտանընը ,

— Դայնար սո՞ւ մը , տէյի մուդաահէլէ իթտիմ ,

— Էվվէթ մուտալիմ էֆէնտի , պիզ հիսապճա տար պիր տայիրէ իչինտէ գաբանմընշըզ . աճապա նօ-

թիւլիսիւն թուլումպալարը վաստէթաթըլըլա , միւթէմաատիյէն խարիճէ գայնար սու սալը վէրմէք , շուրանըն տէրէճէյի հէրարէթինի արթըրըպ տա , ինճիմաար մէն, վէ եահօտ հիչ օլմազսա կէճիքտիրէ՛մէզմիյիզ ։

— Պիր քէրէ թէճրիւպէ իթմէլի ։

— Էվվէթ մուապիմ էֆէնտի , թէճրիւպէ իտէլիմ ։

Պու էօնատէ միզան իւլ հէրարէ խարիճատէ ղէրօտան աշաղը եէտի տէրէճէյէն ղիյատէ սօուդ կէօնթէրիյօր իտի ։ Գարթաճն Ծրմօ պէնի մահթալսատա պուլունամ , վէ տէֆթիզ տէյլընը թէպախիւր (շոգիացնել) իտուպ տա ինչլէճէք սու հասըլ իտէն ալաթըն եանընա կէօթիւրտիւ ։ ալաթէ սու գօյվէրինչլմէքլէ, բիլէրին օլաճաճ գուվվէյի էլէքթրիգիյէսի սույըն տէրունինտէն կէչէն թէլէրէ վէրինտի . պիր գաչ տագըդա ղարֆըն-տա սու եիւզ տէրէճէ հէրարէթի քէսպ իտուպ գայնամայա պաչլատը , վէ թուլումպալարա սեվգ իտինտի , պիր թարաֆտան տա տըչարտան սօուդ սու ալընըյօր իտի ։ Բինէրին հասըլ իթտիյի հէրարէթը էլէքթրիգիյէ օ գձուաար չէտիճ իտի քի , տէնինտէն ալընան սօուդ սու , տէր հալ գայնայրպ թուլումպալարա կիրեյօր , վէ գայնար հալտէ տըչարը ֆըրլանըյօր իտի ։

Պէօյլէճէ տէվամ օլունուպ իչ սաաթ սօնրա , միզան իւլ հարարէ , տըչարըտա ղէրօտան աշաղը ալթը տէրէճէ պէրուտէթ իչար իթմէյէ պաչլատը , տէմէք քի պիր տէրէճէ գաղանմըշ իտիք . քէղալիք իբի սաաթ սօնրա տէօրթ տէրէճէ կէօսթէրմէքտէ իտի ։ Պու մուվաֆֆաղըյէթտէն պիր տէրէճէյէ գաատար իւմիւտվար •լարադ Գաբթանա ։

— Մուվաֆֆաղ օլապիլէճէյիզ, տէյիլ մի , տէտիմ ։

— Էօյլէ զանն իտէրիմ , էղիլմէք թէհլիքէսինտէն գուրթուլաճաղըզ , լաքին հավասըզլըզը նէ՞ եարմալը , տէյու ճէվապ վէրտի ։

Կիճէ օլտուղունտա սույըն տէրէճէյի հէրարէթի ղէրօտան պիր տէրէճէ եօգալը չըգըպ օրատա գալտը , գայնար սույըն իֆրազը (ցայտում) տահա եիւքսէքլէրէ հէրարէթի վէրէմէյօր իտի . ֆագաթ տէնիզ սուլարը՝ անճագ ղէրօտան իբի տէրէճէ աշաղը օլան պէրուտէթի իլէ ինճիմատ իտէր օլտուղու հասէպի իլէ , արթըզ ինճիմատ թէհլիքէսինտէն գուրթուլմուշ իտիք ։

Մարտըն եիրմի եէտիսի օլան իրթէ կիւնի , ալթըմըզտաքի պուղ թապագասընտան ալթը մէթրօ պուղ չըգարըլմըշ իտի . տէմէք քի տէօրթ մէթրօ տահա գաղըմագ լազըմ իտի քի , պու տա գըրզ սէքիզ սաաթ տահա չալըշմայա միւթէվաղըթ տըր , հալ պու քի նօթիւլուսըն տէրունինտէքի հէվա արթըզ թէճտիտ իտիլէմէզ օլտուղունտան , եէվմի մէզքիւրտ հալիմիզ ըէք գիյատ քէսթը վէհամէթի իթտի ։

Թահամմիւլի զայրը գասրլ պիր սրգլէթի ալթընտա էղիլիյօր իտիմ , ագշամ սաաթ իչէ տօղրու թէնէֆֆիւս իտէմէզ պիր հալէ կէլտիմ . էննէմէքտէն չէնէլէրիմ բարչալանմագ տէրէճէսինէ վարտը , կիթտիքճէ աղալմագտա օլան հայաթպախչ կազը արայան րիյէլէրիմ (թոգէր) սօլումագտա , վէ նիհայէթի վիճուտիմէ մանէվի պիր ույուշուգլուգ արըզ օլարագ , հէման քէնտիմտէն կէչմիչ պիր հալ իլէ ուզանտըմ գալտըմ . էյիտ վէ ալիճէնանլ Գօնսէյլ, պէնիմ կիսլի մուզթարըպ օլտուղու հալտէ սալա եանըմտան այրըլմայըպ , էլիմտէն թութմագլա պէնի թէսէլլիյէ սայ իտիյօր իտի ։ սաաթը տէլիդանլընըն .

— Ա՛հ , էֆէնտիյէ տահա պիյատէ հէվա գալմագ

իչին , քեաշքի գապիլ օլսա տա , հիչ նէֆէս ալմասամ, տէտիկինի իչիտիյօր իտիմ։

Խայրիսահ Գօնսէյլին պու սէօզլէրինտէն սօն տէրէճէ միւթէէսիր օլարագ , կէօզլէրիմ նաչ իլէ տոլատու ։

Սէֆինէյին տախիլինտէ թահամմիւլի ղայրի գապիլ պիր հալտէ օլուպ , սաֆը հէվա թէնէֆֆիւս իթմէք արզուսը իլէ տալկըճ էլպիսէմիզի կիչիպ տէ չալըշմայա կիթտիչիմիզ գէման , հըրս իթտիչիմիզ մէսէրրէթին տէրէճէսի թահասվվուր իտիլէմէզ։ Պուղըն իւղերինէ ժուրուլան գապմալարըն սէտտաը իչիտիլմէքտէ , գօլարըմըզ հօրուլմագտա , էլէկտրիկիղին իւսթիւ սըրըլըպ բարմագլարըմըզ մէճբուռ օլմագտա իսէ տէ , պունլարտան սօնրա չիքեայէթ իթմէյօր իտիք , գիրա ըչկէլէրիմիզէ հայաթպախչ հէվա կիրիյօր , վէ թէնէֆֆիւս իտէալիչիյօր իտիք . արթըդ հօրղունլուգ վէ հարալանմագ քիմին կէօղիւնէ կէօրիւնիւր ։

Մանաֆիհ մուայէն օլան վագըթտան ղիյատէ քիմսէ իշ պաչընտա գալմայըպ , հէր քէս նէօվկէթի կէլտիչինտէն , թէմիզ հավայը միւհթէվի պուլունան ալաթը հայաթպախչայը , հէվայէ միւհթաճ տիկէր արգատտաչընա թէալիմ իթմէյէ մէճպուր իտի . Գաբթան նըմօ , հէբսինտէն ղիյատէ պու նըզամա իթտաթ իտէրէք , վագթը կէլտիչինտէ ալաթը թէնէֆֆիւսինի արգատտաչընա վէրիպ , պիլա թէրէտտիւտ վէ պիլա իշթիւքա , զէհիրնագ հէվա իլէ մէմլու օլան նօթիւլիւսէ կիրմէքլէ , ճիւմլէյէ հիւանի իպրէթ վէրիյօր իտի ։

Եէվմը մէղքիւրտէ տախի տահա ղիյատէ պիր կէրմիչէթլէ չալըշըլըը , գաղըլաճագ իչի մէթրօ պուղ գալմըշ իտի , սէրպէսթ տէնիզ իլէ արտմըղտա հալընըզ իչի մէթրօլուգ պուղ գալմըշ իտի . հալ պու քի խազի-

նէլէրտէ ասլա հէվա գալմամըշ իտի , պագըչէ գալան ճիւմլի հէվա , իչլէյէնլէրէ հասր իտիլմիշ իտի ։

Օտամա ավտէթ իթտիչիմտէ սայ քի հարը պօղուլմուշ պիր հալէ տիւշտիւմ։ Ամման հա Բապպիմ, նէ միտհիշ հալ, նէ միւշկիւլ իշքէնճէ , օ կիճէյի պէն բէք ֆէնա հալտէ կէչիրտիմ։ Էրթէսի կիւն սապահլէյին նէֆէսիմ գըսըլմըշ իտի , պաշըմ հէմ ֆէնա հալտէ աղրըմագտա, վէ հէմ տէ տէօնմէքտէ օլմադըլա ատէթա սարխօշ կիպի օլմուշ իտիմ. արդատտաչըրըմ տախի այնի հալտէ իտի , Թայիֆէլէրտէն պաղըսը իսէ հալէթը նէզիյէ կէլմիշ իտի ։

Մահբուսիյէթիմիզին եէտինճի կիւնի օլան եէվմը մէղքիւրտէ գաբթան Նըմօ , պուղըն դաղմայըլա տէլինէճէյինէ տէկին , հէբիմիզին տէ մահվ օլաճաղըմըզը նաղարը տըգդաթա ալարագ , հէր նէ օլուրսա օլսուն պիր ան էվվէլ տըշարը չըգմայա , ճանի գալան պուղ թապագասընը գըրըպ կէչմէյէ գարար վէրտի , Պու ղարիպ ատէմ, պիր տագըդա պիլէ իթիտալը տէմ (պաղարիւնութիւն) վէ ճէսարէթինի ղայպ իթմէյուպ , գուվվէյի մանէվիյէսի իլէ հըրս իթտիլի աճըլարա ղալէպէ չալըյօր իտի . հէր չէյի տիւշիւնիւր , գարար վէրիր , վէ հէման իճրասընա միւպաշըրէթ իտէր իտի ։

Մուսահիլէյհին պու էմրի իւղերինէ , Նօթիւլիւս խաղինէլէրինտէն պիր մըդտար սու իֆրաղ իտէրէք եիւքսէլտի , վէ եիւզմէյէ պաշլայընճա , թէքրար խաղինէլէր սու իլէ տօլտուրուլարագ դաղըլմըշ օլան կէնիշ չուգուրըն իւղերինէ կէթիրիլիպ օթուրթտուրուլտու ։

Պու արալըգ Թայիֆէլէրին հէբսիտէ սէֆինէյէ կիրտիլէր , գանատլար գարանտը , չու հալտէ Նօթիւլիւս անճագ պիր մէթրօ գալընըզը պուլունան , վէ

ըսգանակիլ իւէ պին եէրինաէն տէլինմիշ օլան պուղ թապադասը իւզէրինաէ օթուրույօր իսի ։

Թամ պու էսնասէ խաղինէլէրին մուսլուդլարը քեամիլէն այըլսըը , սէֆինէյէ եիւղ մուդիպ մէթօ (խորանալտ մէթը) սու ալընապադ Նօթիւլիւսին սըզլէթինէ , եիւղ պին քիլօկրամ տահա պիր աղըրլըգ իւլավէ իսիլսի ։

Հըսա իթամիյիմիզ աղրլարը սըզլարը ունուտապադ գուլագ վէրիյօր իսիք , իսէլասըմըզըն ասն օյունուն օյնայօր իսիք ։

Պաշըմսաքի սէրսէմինքէն պէրապէր , Նօթիւլիւսին թէքնէսի ալթընան պիր իհթիզագ հըսա իթամիմ , ալթընըզտաքի պուղ թապագասը , քեագըտ երրթըլյօրումուշ կիսի պիր սէտա չըդապտագ չաթըրտամայա պաշլասը , Նօթիւլիւս աշագը էնսի ։ Գօնսէյլ իսէ գուլաղընա տօղրու էյիլէրէք ։

— Կէչէ յօրուզ , տէյտ մըրըլտանտը ։

Սաատը տէլիգանլըյա ճէվապ վէրէմէյէրէք , եալընըզ օլանճա գուվվէթիմ իւէ էլինի թուրթուգ սըզը վէրտիմ ։

Նօթիւլիւս , նակէհան համիլ պուլունսուզու սըզլէթի սայէսինսէ , կիւլէ կիսի սէվգ օլունապադ սույըն ալթընա պաթտը , եանի հէվա իւէ մուհաթ խալի պիր մահալէ սիւրմիւշ կիսի պաթմայա պաշլասը ։

Պու էսնասէ էլէքթրիքին թէքմիլ գուվվէթի թուլումպալարա վէրիլսի , խաղինէլէրտէքի սու պօշատըլտը , պիր գաչ սաագըգա սօնրա սուգունի (վիժում) սուրսու , վէ չօգ կէչմէսէն մանիմէթրօ հօգարը չըդմագտա օլսուղումունը պէյան իթամ , բէրլանէ թէքմիլ սիւրաթըյըլա տէօնէրէք պիդի չըմալէ տօղրու սէվգ իթմէյէ պաշլասը ։ Պու չիտաէթը ֆէվգէլատէ-

տէն Նօթիւլիւս թիր թիր թիթրէյօր իսի ։

Լաքին պուղ թապագասը ալթընաքի պու սէյահաթըմըզ նէ՞ գասար վագըթ սիւրէճէք իսի , պիր կի՞ն մի ... միւթլագա պօղուլաճագ իսիմ ։

Ֆիւթիւալանէտէ պիր գանապէ իւզէրինէ եայըլմըշ հէմեն պօղուլմագ իւզրէ իսիմ , եիւղիւմ մէնէքշէ կիպի մօսօր քէսիլմիշ , տուտագլարըմ մավիմսի պիր րէնկ ալմըշ , խիւլասայի քելամ , վիճդուսիմ հարաքէթտէն քէսիլմիշ իսի ։

Արթըգ հիչ պիր շէյ կէօրմէյօր , հիչ պիր շէյ իշիմէյօր իսիմ , թէքմիլ արնըրլարըմ կէվրէմիշ իսի ։

Պու հալտէ իքէն կէչէն սաաթլարը պիլէմէմ , լաքին ճան չէքիշմէք իւզրէ օլսուդումու վէ անգարիպ էօլէճէյիմի պիլիյօր իսիմ ։

Նակէհան քէնսիմէ կէլսիմ , րիյէլէրիմէ ճիւզվի սաճի հավա կիրէյօր իսի . աճապա պուղ եըղընթըլարընսան չըդմըշ մը իսիք , աճէպա սույըն սաթհընսա՞ մը պուլունույօր իսիք ...

Խայը , հէնուզ պուղ թապագասը ալթընսա իսիք , լաքին իբի ալիճէնսագ արգասաչլարըմ . եանի Նէտալանտ իւէ Գօնսէյլ , քէնսի հայաթլարընը ֆէսսա իսուպ , պէնի մուհագագ պիր էօլիւմունէն գուրթարմայա սայ իթմիշլէր իսի . ալէթը թէնէֆֆիւսիյէլէրին պիրինսէ գալմըշ օլան ճիւզվի սաճի հէվայը , քէնսիլէրի թէնէֆֆիւս իսէճէք եէրսէ , կէօզ կէօրէ պօղուլմայը կէօզէ ալտըրըգ պանա կէթիրմիշլէր իսի , տամլա տամլա հայաթ վէրիյօրլար իսի , Պու ֆէսաքեարլըզը գապուլ իթմէյուպ ալէթը թէնէֆֆիւսիս բէստ իթմէք իսթէսիմ , լաքին էյլէրիմի թուխտուրար վէ ճէպրի օլարագ թէնէֆֆիւս իթմէյէճէկլէր . պիր գաչ սաագըգա քէմալի հըրս ու խահիշ իւէ թէնէֆֆիւս իթամիմ ։

Կէօղէրիմ սահթա միւսահրըճ օլուպ , սահթ սապահըն պիրի իտի , եէվմը մէղբիւր Մարտըն սէքիզինճի կիւնի օլմալը իտի ։

Նօթիւլիւս սահթտա գըրդ միլ գաթ իթմէք իւզրէ պիր սիւրաթը միւտհիշէ իլէ կիտիյօր իտի , հէման գուշ կիպի ուչույօր իտի ։

Լաքին գարթան նըմռ նէ՞րէտե իտի , էօլմի՞ւշմի իտի , աճէպա արդահաշլարըտա քէնահի իլէ պէրապէր թէրքը տաղտաղայի հայա՞թ մը իթմիշլէր իտի ։

Պու էհնահէ մանիմէթրօ , սահԹը տէրհահէն եահըճըղ եիրմի այագ աշաղա օլտուղումնուղու իրայէ իտիյօր իտի . ինճէրէք պիր պուղ Թապադահը , պիպի տըշարտահի սաֆի հէվահէն Թէֆրիք իտիյօր իտի . ահճէպա պու Թապադայը բարչալայըպտա սահԹը տէրեայէ չըդամա՞ղմը իտիք ։

Հիչ չիւպէհ եօղ քի Նօթիւլիւս պունը Թէճրիւպէ իտէճէք իտի , ֆիլ հագըդա տէֆինէմիլ մայիի (չեղ) պիր վազիյէթ քէսագ իտուպ , եահնի արդա ճիհէթինահէքի իտաղինէլէրէ գիյահէ մըդտարտա սու տոլտուրմագլա մուվաղէնէթինի տօլտու , պահչ Թարաֆը եիւքսէլտի , վէ բէրվանէսինին գուվվէյի ֆէվգէլահէտի իլէ աշաղըտան եօգարը պուղ Թապադահընա հիւճիմ իթտի ։ Նօթիւլիւս ահէթա տէհչէթլիւ պիր գօչ կիպի , միւԹէմահի կէրիլէյիպ էօնլէյէրէք պուղ Թապադահընա չիտահէթլի գաֆալար վուրարագ պիր գաչ եէրինահէն տէլմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտի . նիհայէթ պիր գաչ չէտիտ համլահտան սօնրա պուղը բարչալահտը , վէ սօն պիր զայրէթը չէտիտէ իլէ եայտան օգ ֆըրլանըրճահընա ֆըրլանըպ , պուղըն իւղերինէ տիւշիւ , վէ Թէքմիլ սըզլէթի իլէ պուղ Թապադահընը ալԹընա ալըպ քհամիլէն էդի վէրտի ։

Տէրագահ գարագլար այըլըը , սաֆ հէվահէլ կիպի Նօթիւլիւսին հէր պիր ճիհէթինահէ ճէրիյան իթմէյէ պաշլահը ։

17

Գօրճ պուրնուճտահ Ա.մազօճա .

Կիւվէրթէյէ նահըլ չըդըրըմը պիլմէյօրում , իհթիմահլ քի Գանահտալը պէնի օրայա Նագլ իթմիշ իտի , ֆագահթ Թէնէֆֆիւս իտիյօր իտիմ , տէնիզին սաֆ վէ Թէմիզ հէվահընը տօյա Թօգա էմէյօր իտիմ , իքի արդահաշըմ տա եանըմնա Թահզէ հէվայը Թէնէֆֆիւս իտիյօրլար իտի . իտայլի վագըթ աճ գալըպ տա պիրտէն պիրէ պուլտուգլարը Թահմը չօղճա եէմէք Թէհլիքէլի պիր շէյ իտէ տէ , պիզիմ իչին պու իհթիյահթա լուզում եօգ իտի , զիրա սաֆի հէվայըլա կէօյահիմիզի տօլտուրուպ եէնիտէն քէսագը հայահթ իտիյօր իտիք . իչհիմիզ տէ տահէթա սէրհօշ կիպի նէվիմա պիր նէշէ հըրա իթմէքտահ իտիք Գօնահյլ պու քէյֆ իլէ քէլամէ ազագ իտէրէք .

— Ա՛հ , Թահզէ հէվանէ՞ գատար կիւզել շէյ տիր , էֆէնտի Թիւքէնիր տէյի գօրգմասընը , հէրհիմիզէ տէ եէթէր , տէյօր իտի ։

Գանահտալըյա կէլինճէ , հիչ լագըրտը իթմէյիպ ֆագահթ պիր քէօրէք պալըգընըն միճիպի տէհչէթի օլահճագ տուրէթտէ չէնէլէրինի աչըպ գարամագտա , վէ տահէթա եահնար պիր սօպանընը ուզուն պօրուսը կիպի հէվայը իչինէ չէքէրէք Թէնէֆֆիւս իթմէքտահ իտի ։

Ցերհալ քեսալը գուվվէթ իթախք, էթրաֆըմա պագընաըմ, կիւվէրթէ իւզէրինաէ պիզաէն պաշգա քիմսէ եօգ իսի, թայիֆէլէրաէն հիչ պիրինի կէօրմէ-մէյիմ կիպի, գաբթան նըմօ տաճի կէօղիւմէ իլիչմէ-տի։ Նօթիւլիւսին ղարիպ աատէմլէրի, աէֆինէնին իչինէ կիրէն հէվայըլա իբթիֆա իտուպ, մէյտանէ չըգմայօր-լար իսի։

Իլք աէօյլէմիյիմ աէօղլէր հայաթըմը գուրթար-մըշ օլան րէֆիղլէրիմէ թէչէքքիւր իթմէք օլաու. Գօն-աէյ իլէ Նէա-Լանտա մուազղաք օլաուգլարը հալաէ, հայաթըմը պիր գաչ սահի թէմսիտա իթմէք իչին, քէնաի հայաթլարընը թէհլիքէյէ իլգա իթմիշլէր իսի, պէօյլէ ալի պիր ֆէտաքեարլըղա, էօմիւմ օլաուգճա արղը չիւքրան իթաէմ, եինէ մէաեուն գալաճագ իսիմ, Նէա-Լանտա ճէվապա ատաղ իլէ.

— Բէք ալա մուալիմ էֆէնաի, լաքին պու մատ-տէ հադգընտա ուղուն ուղտաիչէ աէօյլէմէյէ տէյմէղ, պիղ նէ նաբմըշ օլաուգ քի, հիչ պիր շէյ, պիղիմ նաբաթըղըմըզ հիսապ թահսընտա պիր իշ իսի, պիղին հայաթընըզ՝ պիղիմքինաէն գէյաաէ գըյմէթտար օլ-աուղունը հիսապ իաէրէք մուհաֆազա իթմէք լուզու-մունը հըսս իթախք, վէ էօյլէ տէ նաբաթըգ, իչթէ հէբ-սի պունտան իսթարէթ տիր, տէյինճէ.

— Խայր աղիղիմ Նէա, պէնիմ հայաթըմ հիչ պիր վագըթ պիղին կիպի ալիճէնտաղ զամթլարըն հայա-թընտան գէյաաէ գըյմէթտար օլամտղ, տէիմ, Գանա-տալը իսէ շաշըրտագ.

— Նէ հալ իսէ մուալիմ էֆէնաի, արթըգ պու խուսուստան պահս իթմէյէլիմ, տէյու ճէվապ վէրտի.

— Ալիղիմ Գօնսէյլ, պէն տէ չօգ մուազղաք օլ-աուն տէյի՞լ մի.

— Խայր բէք չօգ տէյիլ, էկէր տօղրուլը աէօյլէ-մէք լազըմ իսէ տէրիմ քի, վագաա պիր գաչ նուտուտ հէվայա իհթիյաճըմ վար իսի, լաքին գանն իտէրսէմ հէվասըղըղա ալըշապիլէճէք իսիմ, ալէլ խուսուս է-ֆէնտիմնէն պիհուշ օլտուղունը կէօրտիւքճէ, հէվա ալ-մագ արղուսընը ասլա հըսս իթմէյօր իսիմ, տէյինճէ, քէմալի Թէէսիր իլէ սատըդ արգատաչլարըմա.

— Աղիղ տօսթլարըմ, պիղ բտպըթայի մուհա-պէթլէ միւէպպէտէն եէքտիկէրիմիղէ պագըլըղ, սի-ղին պէնտէ բէք չօգ հադգընըղ վար տըր, տէիմ.

Նէա-Լանտա. – Իչթէ օ հադգը սուչի իսթիմալ ի-տէճէյիմ.

Գօնսէյլ. – Նէ՞, սուչի իսթիմալ մը իտէճէքսինիղ.

— Էվվէթ, էվվէթ, պու մէլուն Նօթիւլիւսի Թէրք իթախիսիղ վագըթ, սիղի պէնիմլէ պէրապէր կէօթիւր-մէք հադգըմը մէվգըյլի իճրայէ վազ իտէճէյիմ.

Գօնսէյլ. – Ֆադամթ պադալըմ պիղէ ֆայիտէլի օ-լաճագ ճիհէթէ կիտէյօ՞րսուղ.

Պէն. – Էվվէթ աղիղիմ Գօնսէյլ, զիրա կիւնէչէ միւթէվէճճիհէն իչերէյօրուղ, վէ կիւնէչ իսէ պուրա-տա չըմալ տէմէք տիր.

Նէա-Լանտա. – Շիւպհէսիղ, լաքին իսալի պուլունան պահրը Մուհիթը քէպիրէ՞ մի, եօգսա իչէք օլան պահ-րը Մուհիթի Ամէլասիյէ՞ մի կիտէյօրուղ, իչթէ պուրայը պիլմէք լազըմ տըր.

Գանատալընըն պու սիւալինէ ճիտտի պիր ճէվապ վէրէմէտիմ, զիրա գաբթան Նըմճընըն՝ պիղի թէքքար պահրը Մուհիթի քէպիրին վասի սուլարընա կէօթիւր-մէսինտէն գօրգույօր իսիմ քի, պու տէնիղ՝ Ասիյա վէ Ամէրիգա գըթաալարը արասընտա պուլունտուղունտան, իճրասընա գարար վէրտիյի պու թահտէլ պահր տէվրի

ալէմի էքմալ էթտիքտէն սօնրա , Նօթիւլիւս միւհթաճ օլտուղու սէրպէսթիյի պուլմագ իչին , գըթաթը մէսքիւնէտէն պախտ պուլունան պահրը Մուհիթի քէպիրէ ավտիթ իտէրսէ , օ վագըթ Նէտ-Լանտըն թաասվուրաթը նէ՞ օլաճագ իտի ։

Ազ կիւնտէն պու մուհիմ նօգթայը անլայաճագ իտիք , Նօթիւլիւս քէմալի սիւրաթլա գաթը մէսաֆէ էթտիյինտէն , աղ միւտտէթ զարֆընտա գուրթուպ տայիրէսինի կէչէրէք , Հօրն պուրնունա տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու . Մարտըն օթուզունճու կիւնիւ ագշամըն սաաթ եէտիսինտէ , Ամէրիդանըն պուրնու օլան Հօրնըն էօնիւնտէ իտիք ։

Ասթըդ չէքոսլովիզ մէշադաթլար քոամիլէն ունուտուլտու , պուղլար արաաբնտաքի մահբուսիյէթիմիղին խաթըրէյի միւտհիշէսի զայիլ օլուպ , եալընըդ միւսթագպէլ հադգընտա տիւչինիյօր իտիք . գաբթան Նըմօ նէ կիւվէրթէտէ , նէ սալօնտա , հասըլը հիչ պիր եէրտէ կէօրիւնմէյօր իտի . իքինճի սիւվարինին քիւրէյի միւսթահա (Հանրագունտ) իւղէրինտէ հէր կիւնքի իճրա էթտիյի թէոգըդաթտան , Նօթիւլիւսիւն խաթթը հարաքէթինի էօյրէնիյօր իտիմ , իմտի օ ագշամը քէմալի մէճնունիյէթլէ՝ պահրը Մուհիթի Ամլասի եօլունտան չըմալէ կիւթմէքտէ օլտուղումուղու անլատըմ ։

Պու թէոգըդաթըմըն նէթիճէսինի , Գօնաէյլ իլէ Նէտ-Լանտա պէյան էթտիյիմտէ , Գանատալը ։

— Պու խայըրլը Հավատա , լաքին Նօթիւլիւս նէ՞րէյէ կիտիյօր ։

— Պիլէմէյօրում , տօսթում Նէտ ։

—Ա՛ճապա Գաբթան , գուրթուլը ճէնուպիտէն սօնրա գուրթուլը չըմալէ կիւթմէք իչին զարուլը չըմալինին օ մէշհուր կէչիտինտէն , պահրը Մուհիթի քէպիրէ՞ մի ավտէթ իւթմէք իտթէյօր ։

Գօնաէյլ ։ — Գաբթանը հիտտէթլէնտիրմէյէ կէլմէզ ։

Նէտ-Լանտ . — Գուրթուպլարա կիւթմէտէն եանընտան ալըպ եիւրիւյիւ վէրիրիզ ։

Գօնաէյլ ։ — Հէր նէ տէ օլսա՝ գաբթան Նըմօ բէք մահիր պիր ատէմ տիր . տօղրուտու պու զաթը ֆէթհանէթհսիմաթը թանըտըղըմըզդա ասլա նատիմ օլմայաճաղըզ ։

Նէտ-Լանտ . — Ալէվհուտուս քէնտինտէն մուֆասէզաթի իտէրսէ՛ք .

Ապրիլին պիրի օլան էրթէ կիւնիւ Նօթիւլիւս՝ էօյլէնտէն պիր իքի տագըդա էվվէլ սաթը աէրսէյէ տօղրուտըգա էվվէլ սաթը սէրսէյէ կէլմէյինտէ չըդաըղընտա , զարուլ ճիհէթինտէ պիր գարա միւշահէտէ իյլէտիք . պուրատաքի եէրլի էհալի գուլլուպէլէրինտէն չըդան տիւմանը կէօրէն էսկի սէյհահլար , աթէչ ատասը թէսմիյէ իթմիչլէր տիր ։ Ամէչ ճէղայիրի՝ պիր չօգ ատասըրըն իճթիմաինտէն իպարէթ օլուպ , 53 տերէճէ արղի ճէնուպիտէն , 55 տերէճէյէ , վէ 67 տերէճէ 50 տագըդա թուլը ղարպիտէն 77 տերէճէ , 15 տագըդայա գատար միւմթէտ , վէ 30 ֆարսախ թուլ իլէ 80 միլ արղընտա պուլունուր . սահիլի պանա բէք ալչագ կէօրիւնտիւ իսէ տէ , արդա թարաֆլարընտա բէք եիւքսէք տաղլար վար իտի քի , պունլարտան պիրի սաթը տերեատէն իքի պին մէթրօ եիւքսէքլիյի օլան , վէ թէբէսինտէ իհրամ լէքլինտէ սիվրի պիր գուլէսի պուլունան , վէ Սերմիէնթօ թէսմիյէ գըլընան զաման տաղը կէօրտիւմ . պու տաղըն ղէվրէսի տիւմանրիպ տաղը կէօրտիւմ . պու տաղըն ղէվրէսի տիւմանտան վէ սիտտէն տղատէ օլմաղըլա , Նէտ-Լանտ , պանա .

— Հավանըն էյի եախօտ ֆէնա օլտուղունը կէօս-

թէրէճէք պիր վասէթայի թապիյէ, տէտի։

— Էվվէթ տօսթում, զայէթ կիւզէլ պիր միզան իւլ հէվա։

— Բէք տօզրու մուալլիմ էֆէնտի, թապիյի պիր միզան իւլ հէվա քի, Մաճէլլան պօղազը կէչիտլէրինտէ կէզմիյիմ զէմանլար, պէնի ասլա ալտանմամըշ տըր։

Թամ պու արայըդ քէամիլէն պէրրաբ օլան տաղըն զէրվէնի կէօրիւնտիւ. հէվանըն լաթիֆ օլաճաղընը էրայէ իտիյօր իտի, վէ նասըլգի տէ էօյլէ օլտու։

Նօթիւլիւս տէնիզէ տալըդ ահիւլէ թէդարրուդ էթտի, վէ պիր գաչ միլ այըդտան կէչտի. ահալինըն բէնիչէրէլէրինտէն ուզուն տէնիզ սապլարըյըլա տէնիզ սարմայընգլարը կէօրտիւմ քի, զաթէն պունլարընն պաղը նիւմունէլէրինի, գուրթալըն պուզտան արի օլան տէնիզլէրինտէ կէօրմիւշ իտիմ. պունլարընն էքսէրիէն իւշ եիւզ մէթրօ գատար ուզուն, տիւզ վէ հուշնագ թէլլէրի վար քի, զայէթ սաղլամ վէ պիր բարմագ գալընըզընտա օլմազլա, ատէթա կէմիլէրտէ հալաթ մէդամընտա իսթիմալ օլունուր. քէզալիք տէօրթ այագ պօյունտա եարրագլարըյըլա վէլլ տինմէքլէ մսարուֆ տիկէր օթլարտա կէօրտիւմ. Պու օթլար, մէրճանտան նէշաթ իտէն պիր նէվի քիլ իլէ պուլաշընգ օլուպ, տէնիզին ալթընը գաբլամըշ, վէ պինլէրճէ եէնիկէճլէր իլէ սայըր հայվանաթը նայիմէյէ հուվա օլմուշ իտի։ պուրտաա ֆօգլար իլէ տէնիզ թիլքիլէրի, նէպատաթը պահրիյէ իլէ պալըգլարը եէքտիկէրէ գաթարագ, ինկիլիզ ուսուլի իւղրէ միւքէմմէլ թաամլար իթմէքտէ իտիլէր։

Նօթիւլիւս, գաարը տէրեանընն պու մահտուլտար թապագալարը իչինտէն, աղիմ պիր սիւրաթլա կէչիպ կիտիյօր իտի. ագշամ իւսթիւ Մալույին ճէզայիրինէ (Արչիպէղագոս) եագլաշտը քի, սապահլէյին ճէզայիրի մէգքիւրէնին եիւքսէք թէքնէլէրինի թէմաշա իտէլիտիմ. տէնիզ օ գատար տէրին օլմատընընտան, պիր չօգ ատալարընն իճթիմայի իլէ իրի պէօյիւք ատատան միւրէքքէպ օլան Մալույին ատալարընընն, վագթըյլա Մաճէլլան պուղազընտա պիր գըսմը օլաճաղընը տէքւչինէրէք, պու պապտէ գանատի հասըլ իթտիմ. դանն օլունտուդունա կէօրէ Մալույին ատալարը, մէշհուր ճօն Տէյվիստէն քէշֆ օլունագտը, Տէյվիս-Սուհուր ճօն Տէյվիստէն քէշֆ օլունագտը, Տէյվիս-Սութրէյն-Ալլէնտա թէամիյէ իտիլտիքլէրի կիպի, մուտքտէն Րիչըրտ Հավքինս թագտաճընտան տաքի, Մայտէն-Ալլէնտա իտամինի ալտըլտը. Օն սէքիզինճի ասրըն պիտայէթինտէ, Սէն-Մալօ պալըգճըլտրը, ճէզայիրի մէգքիւրէնէ Մալույին թէամիյէ իթտիլէր. նըհայէթ ինկիլիզլէր էչէրէք, Ֆալքլէնտ տէնիզլտիլէր։

Ագլագրմըշ պու տէնիզլէրտէն չայանը տըգդաթ եօսունտար իլէ պիր չօգ նէպատաթը պահրիյէ չըգագրտըր. ալէքսուսուս պունլարընն արտընտա, քէօքէրինէ տիւնեանընն հիչ պիր ճիհէթինտէ պուլունմայան ղայէթ կիւզէլ միտեալար եագըշմըշ պիր նէվի տէնիզ սաղլագրը վար իտի, կիւլէրթէյէ օնար եիրմիշեր եագան գաղլարըյըլա էօրտէքլէր գօնտուրտը, չօգ կէչպան գաղլարըյըլա էօրտէքլէր գօնտուրտը, չօգ կէչմէտէն պու հայվանտար վուրուլուպ մահպահա վէրիլմէտէն պու հայվանտար վուրուլուպ մահպահա վէրիլտի, պալըգ թագըմընտան պիրիտատա Աղմի ճընտընտան (սակրատա) գուբէզէ միւշապիհ պալըգտար իլէ, իրի տէսիմէթրօ (տատնօրդամէթր) պօյունտա սարը վէ բարլագ րէնկի պէնէկլէր իլէ միւզէյէն պիր նէվի պալըգտար, նագարը տըգդաթընը ճէլպ իթտի։

Փէզալիք տէնիզ անատարընընն էն կիւզէլ ճընտատընտան պագըտարընը հայրէթլէ թէմաշա իթտիմ, Մա-

լույին տէնիզինէ մախաուս օլան պու հայվանաթը նէ-
պաթկէ, կեահ գըրմըզը վէ էամէր չըզկըլաըըլա մի-
ղէյնէն նիմ տայկոէ (կիսաբոլոր) չէքլինաէ վէ աոէ-
թա ճանֆէս չէմնկէ կիպի, վէ կենահտա տէրնիկկիւն (գը-
խիվայը) չիչէք սէբէթլէրի միսկլու էնլի վէ գըրմըզը
եաբրագլար նալը վէրմիշ օլաուգլարը հայաէ կէօրիւ-
նիւպ, էթրաֆըմըզտա լաթիֆ աուրէթաէ եիւզիւյօրլար
իսի. պունլարտան պաղըլարը եաբրագ չէքլինաէ օլան
այագլարընը նալկայարագ, վէ արգալարընտան պիր
թուքում սաչա միչապկո լէվահրդը լամնէ (ճանկ)լէ-
րինի սիւրիւքլէյէրէք, էօթէ պէրի չալգանրագ տուրու-
յօր իսի. հայվանաթը նայիմէ չիւպէնինաէն պուլու-
նան պու տէնիզ անալարընտան պիր գաչ թանէսինկի
էլաէ իսիպ սագլամագ իսթէմիմ, լաքին մալիւմ օլ-
աուզու կիպկի պունլար տէնիզտէն չըգար չըգմագ հալ
ու չէքլէէրինի զայպ իսէրէք, կէօկկէ կիպկի պիր չէյ
օլարագ էրիյիպ ճահվ օլաուլար:

Մալույին արապալարընըն եիւքսէք թէբէլլերի ու-
ֆուգտա զայպ օլունճա, Նօթիւլիւս տէնիզէ պաթա-
րագ, եիրմիսէկ եկրմի պէշ մէթրօ տէրինլիքտէ, Ա-
մէրիգա տէվահիլի էօնիւնտէն կիլիմէյէ պաշլաոը,
գաբթան Նըմօ էլան մէյտանէ չըգմամըշ իսի:

Ապրիլին իւչիւնէ գաաար պահրը Մուհիթին կեահ
սաթհընտա վէ կեահ գաարընտա կիսէրէք, Բաթա-
գօնիյա տէվահիլինտէն ոօլաշըպ Բրլաթա նէհրինին կէ-
նիշ ադրը բիչկինճընտան կէշիկ, վէ մահը մէզպուրըն
տէօրտիւնտէ, էլլի միլ աչըգտան Սարուկուէ էօնիւնէ
վաոըլ օլաուգ: Նօթիւլիւս տայիմա չըմալէ միւթէվէճ-
ճիհէն Ամէրիգայի ճէնուալինին ոօլամպագճը քէօրֆէգ-
լէրինի, վէ ճէսիմ գէյլարընը թէագըպ իսիյօր իսի,
Ճաբօնիյա տէնիզինտէ Նօթիւլիւսէ կիրաիյիմիզ կիւն-

տէն եէվմը մէղքուրէ գաաար, թէմամ օն ալթը պին
ֆարսախ մէսաֆէ գամ իլմիշ իսիք:

Սապահընն սաաթ օն պիրինէ եագընն մէտարը ճէ-
տիյի (այծէղլուրի արևադարձ) օթուզ եէսի տէրէճէ
նըսֆէլ նիհար իւզէրինաէ գամ իսիպ, Ֆրիյօ պուրնու-
նան այըղընտան կէչիկ, գաբթան Նըմն, Նէո-Լան-
ընն սօն տէրէճէ խօշնուտուզլուգունու մուճիպ օլա-
րագ, Պըրագիլիանընն մէսաֆուն օլան պու սէվահիլինտէն
խօշլանմայըպ, պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէչիպ
կիսիյօր իսի, էն սէրի իւլ հարաքէ օլան պիր դուշ վէ
եախօտ պիր պալըգ պիղի թէագըպ իսէմէյէճէյինտէն,
պու տէնիզէրտէ պուլունան պէտայիի թահվիյէյի (Բը-
նական հրաշալիք) թէմսլա վէ թէագըգ իլմէյէ մու-
վաֆֆագ օլամտաըմ:

Պու սիւրաթը ֆէվգէլատէ պիր գաչ կիւն տէվամ
իտուպ, նիհայէթի ապրիլին տօգուզընճը կիւնիւ ագ-
շամ իսթիւ Ամէրիգանընն էն գիյատէ չարգի գըսմը
օլան, վէ Սան-Բօգ պուրնունը թէչգիլ իսէն թէբէլլէ-
րին էօնիւնէ վասըլ օլմուշ իսիք, լաքին Նօթիւլիւս
թէքրար տէնիզէ այըլտագ, Սան-Բօգ պուրնը իլէ
Սիէրա Լէօնէ տրասընտա, եանի Աֆրիգա տէվահիլի
էօնիւնտէ վագը գայէթ տէրին տէնիզէրտէ պաթը
վէրտի, պու տէրին տրալըղը թէչգիլ իսէն գայէթ կէ-
նիշ եօլ, Անթիլ ատալարը էօնիւնտէ իսկիյէ թագսիմ
օլունարագ, չըմալէ տօգրու տօգուզ պին մէթրօլըգ
պիր թէգտաար (գոգայում) իլէ խիթամ պուլուր.
պուրտան՝ քիչիւք Անթիլ ատալարընտ գաաար,
պահրը Մուհիթին ֆէնընը թահգագաթիւլ արզճա (Բր-
կրաբանական) օլան մադթաը (հատուած) ալթը քիլօ-
մէթրօ ուգունլուգունտա գայալարտան միւթէչէգքիլ
պիր տէնիզ գալտաը թէչգիլ էթտիյի կիպկի, Եէչիլ

պուրնը աստալարը էօնիւնտէ տախէ , էվվէլքինին ճէ-
սամէթինտէ պիր տիվար թէշքիլ իտէրէք , Ամէրան-
տիխին գաապը տէրէապէ պաթմըշ արապիխնի քեամի-
լէն գաբար ։

Պու ուլու վատինին գաապրնտա պիր գաշ տաղ
վար քի , պունլար գաապը տէրէապէ լաթիֆ պիր մէն-
զարէ պախշ իտէր . պու մալիւմաթը , Նօթիւլիւսիւն
քիւլթիւպխանէսինտէ էլ եազըպը իլէ չըղըլմըշ խար-
թալարտան ալարագ վէրիյօրուտ. հիչ շիւպհէ եօգ քի
պունլար , գաբթան Նըմռնըն թէատրգաթը էսէրի օլա-
րագ քէնտի էլի իլէ չըղըլմըշ իտի ։

Իքի կիւն գաապար զապէթ տէրին վէ խալի օլան
պու տուլապը, Նօթիւլիւսին մայիլ լէվհալապը սայէսին-
տէ զիյարէթ իթտիք . լաքին Ապրիլին օն պիրինճի կիւ-
նիւ նահէհան եիւքսէլէրէք , Ամազօն նէհրի ադըրնտա
վագը գարապը թէքրար կէօրտիւք . Ամազօն նէհրինին
ադրնթըպը օ տէրէճէ ճէսիմ պիր քի , տէնիզ տուլապը
պիր գաշ ֆարսախ կէնիշլիյէ գաապար թամթըղաշըը ։

Խաթը իւսթիւվա գաթ իտիլմիշ իտի , զարպ ճի-
հէթինտէն եիրմի միլ գաապար ուզագտա Ֆրանսա
ֆօբրագը օլան կիւլանըլար վար իտի քի , օրատա գօլայ-
ճա պիր մէչճա պուլապիլիր իտիք , լաքին րուզկեար
քեմալի չիտտէթլէ էատիյինտէն , ուֆագ վէ նարին պիր
սանտալ իլէ , տաղլար գաապար տալկալարա մուգավէ-
մէթի իտիլմէյէճէյի աշիքեար իտի , շիւպհէսիզ նէա-
լանտա պուրապը ախչինմիւշ օլմալը քի , ֆիքրար հագ-
գընտա պանա պիր շէյ աչմապը . պէն տէ իչին պա-
շա չըգամայաճաղընը բէք ալա պիլտիյիմտէն , պու
պապարէ Դանապապըյա պիր շէյ սէօյլէմէմիմ ։

Պու մուվաֆֆագըյէթսիզլիկ , մէվճուտաթը պահ-
րնչէ հագգընտա ֆէննի վէ ֆայիտելի թէատրգաթ իլէ

թաղմին իթտիմ . Ապրիլին օն պիր վէ օն իքինի օլան
իքի կիւնտէ , Նօթիւլիւս սաթը տէրեապէն պյըըլմա-
յըպ , աղլարը՝ նէպատաթը պահրիյէ պալըգ վէ պէօ-
ճէքլէրտէն բէք չօգ ղարիպ նումունէլէր չըգարար ։

Ապլարըն ղէնճիլյէրի գաապը տէրեապէն պիր գաշ
թանէ նէպաթը պահրի գօրարմըշլար իտի , պունլար-
տան էն պաշլըճապը՝ պահրը Մուհիթին պու գըսմընա
մախսուս օլան , վէ « Ֆիքթալիս Բրօթէգթօր » թէս-
միյէ գըլընան ղապէթ ղարիպ իւշ շէգիլ պիր նէվի նէ-
պաթը պահրի իտի . եուսիպագ տէրինի հայվանաթա կէ-
լինճէ , զաթէն պունլարը թէատրգ իտէպիլմիշ իտիմ .
մէսէլա գապուգլարը գուլէ շէգիլինտէ օլանլար , գըր-
մըզը պէնկիլլէր , թէհաճիւր իթմիշ (գարապաչալ) ագ-
րէպլէր կիպի էլվան պէօճէգլէր , նէվ պէ նէվ միտեա-
լար , « կալմար » տէնիլէն , վէ էսկի թապիյունտան
թապյըր (թուչուն) պալըգլար չիւպէսինէ տախիլ օլու-
նան պիր նէվ հայվանաթը նապիմէ քի , մօրինա պալը-
ղը սապտը իչին եէմ կիպի իսթիմալ օլունուր ։

Հէնուզ թէատրգ իտէմէմիշ օլտուղում Ամերիգա
պալըգլարընտան պաղը նէվլէր կէօրտիմ , ղուղրուֆլի
(աճաուտա) պալըգլարտան օն պէշ բարմագ պօյունտա ,
եէշիլ պաշլը , գանապալարը մէնէքշէ րէնկինտէ , սըրթը
էամէր , գաթնը կիւմիւշ կիպի բարլագ , վէ կէօզլէրինին
էթրաֆը սարը չըզկըլը , ղապէթ ճալիպի մէրագ պիր
նէվ եըլան պալըգլարը . պու հայվանլար թապիլը սու-
տա պարընըր իքէն , Ամազօն նէհրի ադընթըլարը , տէ-
նիզ գաապար կէթիրմիշ իտի . սիվրի պուրընը՝ ուզուն
վէ ինճէ գույրուգլու բիպի պալըգլարը , պիր մէթրօ
պօյունտա ուզուն վէ գըվրըգ գույրուգլու , վէ քէսկին
տիշլէր իլէ միւսէլլահ ուզուն պիր իչնէյի համիլ պու-
լունան ուֆագ քէօբէք պալըգլարը , եարըմ մէթրօ

պօյունաա , կէօյլուլէրինաէքի գանաալարաան տօլայը «եէրաախ» յէ (հալամուկ) պէնզէյէն , վէ պուրունլարընաան ասըլը պույնուզ չէքիլինաէ ալաթլարը պուլունաուզու հասէպի իլէ , տէնիշ քէքէրաանը թէամիյէ դըլընան պիր նէվ ճանաալալար , գըրմըզը ըչնկաէ վէ չէնէլէրի ալթընաա սապալ կիպի գըլընգըլարը հալի լօֆիլէր. նիհայէթ մանճընըզ պալըգլարընըն պարը նէվլէրինի պուրաաա վիքը իթմէյի վինաախալ կէօրաիւմ։

Ազմի (ոակրուա) պալըգլարա կէլինճէ անլէրուէն տախի չունալարը թէապգը վէ թաանիճ իթաիմ . պուրնը գար կիպի պէյազ վիճուաի բարլագ վէ սիյահ . ղայէթ ուզուն վէ էյրի պիր ազը տիչի հալի Բաասանլար , իւչ տէսիմէթլօ պօյունաա բարլագ սալաէլնաալար , դըլալարը չիֆաէ գանաալը ուակումլուլար , էթլէրի թազէ օլաուզու հալաէ եըլան պալըգը լէզգէթինաէ , վէ գուրուաուլմուշ օլուբաա թիւթիւնլիւ մէրքին պալըգը տաարնաա , իչի մէթրօ պօյունաա , սիյահ րէնկլի , վէ մէշալէ իլէ սայա օլունուր թիւրգլար, եանի աթէշ պալըգը , նըսճիէն գըրմըգը րէնկլի , վէ եալընըզ գանաարընըն ուճու բուլա վէ եագուէթ կիպի լաթիճ րէնկլի լաբրաալար , էթլէրի ղայէթ լէզիզ օլաա՝ խասէյի ֆօսֆօրիկէլէրի իլէ սույըն իչինաէ բնչ գօլայ թանընլան ալթուն րէնկինաէ գուլլուգլա , պիր նէվի քէօբէք պալըգլարը , լինճէ տիլլի վէ թուրունճի րէնկաէ ըսրարիլէր , ալթուն գուլլուգ , վիճուալէրի սիյահա չալար ակունթորլար , վէ սայիրէ ։

Պու « սայիրէ » քէլիմէսի արաասընաա պիր պալըգ տահա վար քի անը գիչը իթմէքտէն քէնարիմի մէն իտէմէմ . Գօնաէյլ տախի ուզուն միւատէթ պու պալըգը ունուԹմայաճագ ալը , վէ իչմէ սէպէպի տէ պու ալը ։

Սալաըլմըզդն պիրինաէն , եիրմի քիլօգրամ աղըրլընաա ղայէթ լաաը պիր նէվ բիսի պալըգը չըգարըլմըշ իտի , Ալթը պէյազ , իւսթիւ գըրմըզըմը , վիճուտի էթրաֆը սիյահ , գօյու , վէ մավի րէնկլէր իլէ միւղէյէն պու հայվանըն գույրուզու քէսիլէէ , Թըպգը պիր Թէքսի չէքիլինի ալաճագ իտի . աղտան չգարըլըպ կիւվէրԹէյէ վագ օլունաուզունաա , գարնընըն իւզէրինէ տէօնմէք իչին միւԹաապ սըչրայըպ տուրույօր իտի . հայվան՝ ճան հադգըյըլա օ տէրէճէ չագալայօր իտի քի, պիր տզ տահա ղայրէթ իթաէ հէճանան տէնիզէ ֆըրըլանաճագ իտի , լաբրին Գօնաէյլ պալըգը գաչըրմագ իսԹէմէյիպ , իւզէրինէ սալտըրտը . միրգումը միչն իթմէյէ մէյտան պուլամատըմ . Գօնաէյլ ախի էլի իլէ պալըգը ԹուԹաուս ։

Տէրհալ արգա իւզէրի եէրէ հաուլտըրընըպ պաճագլարը հալայէ տիքիլտի , վէ քէօԹրիւմ կիպի հաըսԹէմէչն միչն օլունաագ , ղայէթ ածըգը պիր սէտա իլէ .

— Ամա՛ն էֆէնտիմ աման , իմնատըմա կէլինիպ , տէյու պաղըրտը ։

Պիչաղէ տէլիգանլը , օ կիշն իլք տէֆա օլարադ պանա ճէմի ղայրպ սըղատըյըլա իսԹիապ իթմէմիշ իտի (ևրրորդ դէմք) ։

Տէրհալ Նէա-Լանա իլէ Գօնաէյլին իմնատընա չիԹապ իտուպ եէրաէն գալտըրտըգ , վիճուտինի օղուշԹապ իտուպ , աղրըպընըն Թէսկինինէ սայ իթմէք . աղտուրաագ , աղրըպընըն Թէսկինինէ սայ իթմէք . աղրը պաշընա կէլիր կէլմէգ քէսիք պիր սէտա իլէ մըրըլտապագ .

— Պու պալըգ ղուղրուճի (աճաուտա) նէվինէն , գալըն գանաապը սընըճընտան , ղուէթիւ էֆէնտիմ , վահիւլ ճիպճէ (սեղակեանց սաորակարգէն) Թագը-

մընաան , քէտի պալըդլարը գըսմընաան , վէ թօրըվ պալըդը ճընընընաան տըր , տէյէրէք պալըդը թաանիֆէ պաշլատը : Պէնաէ .

— Էվվէթ տօսթում, պիր թօրըվ պալըդը տըր քի , աէնի պու էսէֆամից հալէ գօյատա , տէտիմ .

— Ա՛հ, էֆէնտի պանա էմին օլմալը քի , պու մէլըն պալըդտան ախըր ինթիզամ իտէճէյիմ .

— Նա՞սըլ ,

— Կիւղէլճէ թաւա իտուպ եէյէրէք .

Ֆիլ հադըդա Գօնսէյլ , օ ագշամ պիր հալի ինթիզամճուլանէտ (վրէժկանդրական) էթի գայըշ կիպի սէրտ օլան պալըդըն պիր մըգտարընը եէտի .

Պիչարէ Գօնսէյլ , ղայէթ թէհլիքէլի պիր թօրըվ պալըդընա թէսատուֆ իթմիչ իտի . Կիւմանա թէմիյէ դըրընան պու թէհլիքէլի պալըդըն սաթհը՝ եէրմի եէտի պայադ դատար օլուպ , օ տէրէճէ չէտիտ պիր էլէքթրիք իտասէինէ մալիք տիր քի , սույրն իչինտէ պիր դաչ մէթրօ ուզադտա պուլունան պալըդլարը վուրուպ թէլէֆ իտէպիլիր .

Ադրիլին էրթսի օլան էրթէ կիւնիւ Նօթիւլիւս էօյլէն սուլարընտա , Մարօնի նէհրի մանսէպի (գէտնաբէրան) ճիհէթինտէն Հօլանտա սահիլինէ թէգարրուպ իթտի . պուրատա բէք չօդ տէնիլ այըլարը վար , լամանտինլէր , եանի տէնիլ այըլարը տա՝ Ցօնղուդլար կիպի տէպէ եէյէն ֆամիլեասընտան ատա օլունուր . պու կիւղել վէ զարարսըզ հայվանլար , սաքին վէ նաղիք թասիաթտա օլուպ , պէշ ալթը մէթրօ պօյունտա , վէ էն ադալլ տէօրթ պին քիլօկրամ սըգլէթինտէ տիր . Նէտ-լանտա իլէ Գօնսէյլէ պու հայվանլարտան պահա իտէրէք , Ֆօդլարտա օլտուզու կիպի հէր չէյի եվվէլտէն քէշֆ վէ թէրթիպ իտէն թասիլ-

աթ , տէնիզ այըլարընը տա պիր վաղիֆէյի մուհիմմէ լէ միւքէլլեֆ իթմիչ օլտուղունը , վէ եալընըզ թահտէլ պահր նէթիչէն օթլարըլա թէյիւշ իտէն պու հայվանլար , պէօյլեճէ մանթադայի հարէտէ պուլունան նէհիրլերին աղըզլարընը գաբաանագտա օլան տէնիզ օթլարընը մահվ իտէրէք , մանսէպլերինի էմին պիր հալէ գօյատըգլարընը , արգատաշլարընա անլաթարա , վէ իլալէթէն տաիսի .

— Ինսանլարըն , պու ֆայիտէլի հայվանլարը թէլէֆ իթտիքլերինտէն տօլայը , նէ կիպի պիր արըզէյի մուհլիքէ զուհուրե կէլտիյինի պիլի՞յօրսուսընըզ, իհթիմալ քի պիլէմէզլինիզ . նէհիրլերին եաթադլարընտա հուսուսլէ կէլէն օթլարը եէյէճէք օլան պու նաիլ հայվանլարըն ֆըգտանընտան չիւրիւյիւպ գօգարագ , պու կիւղել մէմալիքին հէլասընը թէամիմ (թունաւորել) իթտիլէր , վէ իչլէթ պու սէզէպտէն սարը հիւմմա թէամիյէ գըրընան ղայէթ միւհիմ պիր իլլէթ զուհուրա կէլտի քի , Ըհյօ վէ Բըլարա նէհիրլերին աղրընտան, Ֆըլօրիտայա գատար սիրայէթ իտուպ , պու արագինին ատէթա եուսմուրճաղը օլտու .

Էկէր Թունէլ նամ ալիմին ֆարղիյաթընա լինանմագ լազըմ կէլսէ , սարը հիւմմա խասթալըղընըն Ամէրիգատա զուհուրինէ աէնիլ այըլարընըն թէլէֆի սէպէպ օլմուշ տուր քի , ալիմի մուսահիբէյհին դավինճէ , էկէր պալէնալար իլէ ֆօգլարտա թէլէֆ իտիլիրսէ , քիւրէյի արզը՝ սարը հիւմմատէն չօդ զիյատէ աէնչէվլի իլլէթլէր իտթիլա իտիպ , միւսթադպէլտէ պէնիյի պէչէր զիւրիւյէթի պատընա աղիմ պէլալար օլաճագ սրը , զիրա օ վագրթ աէնիղլէր , Ըհթաբօթ . Մէտուզ, (Ծովամայը) վէ Կալմար կիպի պիր թադըմ մուղրը հայվանլար իլէ տօլարագ , պիրէր վատ թէաֆիւն օճագ-

լարը օլաճագլար տըր , չիւնքի մահդա աէնիպլէրին սաթ-
հընը թէմիպլէմէ.ը իչին , ճէնապը խալլադը ճիհանըն
խալգ պույուրտուղու պու իրի վէ կէնիչ միյոէլի հայ-
վանլար պուլունմայաճագ ը.ի , մէղ.իւր հայվանաթը
միւպէրրէյի մահվ խաերէ.ը , սը.հհէթի ումումիչէյի մու-
հաֆիազա իթիհինլէր .

Մանաֆիհ Նօթիւպլիւսիւն թայիֆէլէրի պու գայ-
ութ իր թը.պպիչէյէ էհէմմիչէթի վիրմէյիպ , հարըմ տու-
ղինա գատար աէնիղ այը.ը սայա իթիհիլէ.ը- ղիրա պու
հայվանլարըն էթի , սը.ղը.ը վէ ինէ.ը էթինատէն տահա
նագիը վէ տահա լէզզէթի տիր , աէնիղ այը.լարը սա-
լա միւտաֆիաա իթիմէ.ըսիղին վուրուլուպ , բատտը.րմա
կիպի գուրուտուալարագ , Նօթիւպլիւսիւն անդալը.ը.ընա
ատլտուրուլտու .

Եէվմը մէղ.իւրտէ , ղայէթ զալիպ տուրէթտէ իճ-
րա օլունան պիր ավ տուխի , Նօթիւպլիւսիւն մէ.ը.իւլաթ
անդալարլարընը ղէնկինլէթտի , ադը.արը.մըզ նէվպէնէվ
մահիւպաթ իլէ տօլու օլան պու տէնիղատէն , պաշլա-
րընատ եուսնուրմա չէ.ընտէ էթի լէվհալար պուլու-
նան պալըգլար չըդարտը , եուսնշագ գանատլըլարըն իս-
չինճիւ ֆամիլիատընա մէնտուպ օլան , վէ էրինէս թէս-
միյէ գըլընան պու պալըգլարըն հատը վիճուսու , պիր
թադըմ ղուղուշիւվէ միւթէհարրիք իսթէլատան միւ-
րէ.ը.ը.էպ օլմադը.ա , հայվան պու սայէտէ գան էմինի
պուչնուպ կիպի , հէր մատտէյէ եարըշը.պ էօյլէճէ գա-
լը.ը .

Գահը.ը սէֆիտատէ կէօրտիւյիւմ , կէմի թէ.ընէլէրի-
նէ եարըշան էրինէսլէր տախի , պու ճրնատ մէնտուպ
իսէ տէ , ֆագաթ պուրատա կէօրտիւ.ըլէրիմ , « ք.էմիք
պաշը » թէսմիյէ իտիլէնլէր իտի.ը , ղուռնալար մահդա
Ամէրիգա աէնիպլէրինէ մախտուս տուր . թայիֆէլէր պու

պալըգլարը բէյտէրբէյ թուրթուպ , տու իլէ տօլու թէ.ը-
նէլէրէ վաղ իտիյօրլար իտի .

Պալըգ ավը իսթամ պուլտուգտան սօնրա , Նօ-
թիւպլիւսիւն թայիֆէլէրի , էրինէսլէրինէ գույ-
ղօղ գաբլունպաղըլարը ույույօրլար իտի . էն ուճագ
պիր շահնթատէն ույանան , վէ գապուգլարը սայէսին-
տէ ղըպգըն տարպէսինատէն գօրդմայան պու կիւղել վէ
լէզիզ զահաֆէ (ղէռուն) լէրի թուրթմագ բէ.ը միւշկիւլ
իտի , ֆագաթ պունլար պիր աղ էվվել թուրթմուշ օլ-
տուղումուղ նէ.բինէսլէրին վահէթասը.յըլա , բէ.ը գօ-
լայ աէրտէսթ իտիլէճէ.ը իտի . ֆիլ հագըգա պու պա-
լըգլար պէրհայաթ օլթա կիպի , գաբլունպաղըլարընը
սայա իթիմէյէ բէ.ը էլվէրիշլի օլմաղըլա , հարընըզ էյնէ
իլէ պալըգ ավլայան պիր տուտէտիլ օլթաճը.յը , ֆէվ-
գէլատէ մէտուտ իտիճէյի աչիքթար տը.ը .

Նօթիւպլիւսիւն թայիֆէլէրի , էրինէսլէրին գույ-
ղուպտուրընա , հարտաքէթլէրինէ մահի օլմայաճագ տէրէ-
ճէտէ կէնիշճէ պիրէր հալգա թագըպ , վէ պու հալ-
գալատա պիրէր ուզունճա իր պողըատը.ը.ար քի , տու-
ճու սէֆինէյէ բուպի իտիլմիչ իտի .

Պէօյլէճէ էրինէսլէր տէնիղ տալը վէրիլտի քի ,
տէրհալ իչէ պաշլատը.ը.ար . հանի եիւզէրէ կիտիպ
գաղլունպաղըլարըն գապուգլարընա եարը.շը.ը.ար . Էր-
քինէսլէր , զաթէն գաբլունպաղըլարընա զայէթ հարիս
օլտուգլարընատան , օ տէրէճէ սըգը սըգըյա եարը.շմը.ը
իտիլէր քի , բարչալանատալար պիլէ եինէ պը.ըտգմայա-
ճագլարը պէլի իտի . պու հալտէ թայիֆէլէր իրլէրի
չէքէրէ.ը , էրինէսլէր իլէ պէրապէր գաբլունպաղըլարը
տա սէֆինէյէ ալընտը .

Պէօյլէճէ պիր մէթրօ էնինատէ , վէ հէր պիրի իչի
եիւգ քիլօկրամ աղըրլըղընատա պիր գաչ թանէ գաբ-

լունպաղըլարը տէրտէօթ խոխլուի . պունլարըն լինճէ , չէֆֆաֆ , էամէր լէնկլի , սարը վէ պէյսաղ չըղկըլը օ-լան գապուդլարը , ղայէթ գըյմէթտաւ օլտուդտան մատէ , էթէլերի տէ դարատա պուլունան թօսպաղըլա-րըն էթի կիպի բէք լէզզէթլի տիր ։

Պու ավտա խիթամ պուլտուդտան ածնրա , ար-թըզ Նօթիւլիւս Ամազօն նէհրի ճղղընտա տուրմայըզ , կինճէ օլտուղունտա , տէնիզին այըղընա չէքիլտի ։

18

Ընտաբօքլար ·

Նօթիւլիւս պիր դաչ կիւն միւթէմատիչէն Ամերի-գա սէվահիլինտէն ուղագլաշտը , Մէքսիգա քէօրֆէ-զինտէ , վէ Անթիլ ատալարը տուբարընտա տօլաշմագ իսթէմէտիչի աչիքտար կէօրիւլիւյօր իտի · Նօթիւլիւսին պու իհթիրազը օրատաքի արզըդտան նէշանթ իթմէ-տիչի տէրքտար տըր · դիւրա պու տէնիզլէր պին սէքիղ եիւզ մէթրօտան դիյատէ տէրին տիր , պունտան ան-լաշըլըր քի , պուրատա բէք չօդ ատալար պուլուն-տուղունտան , վէ միւթէատտիտ վաւօրլար ամէշիւտ (երթալ գալ) իթտիչինտէն , պունլարտան կէօրիւն-մէք գարթան Նըմճընըն իչինէ կէլմէյօր իտի ։

Ամերիկին օն ալթըրընտա Մարթինիկ վէ Կուատա-լուպ ատալարընը , օթուղ միլ գատար ուզագ օլ-րագ կէչտիք · պիր տագըդա գատար մէղքիւր ատա-լարըն եիւքսէք թէբէլլերինի թէմտաշա իտէպիլտիմ ։

Նէտ-Լանտ , Մէքսիգա քէօրֆէզինտէ տէնիզէ

ալթըրտպ տա պիր գարայա չըգմագ , վէ եախօտ եիւ-զէրէք պիր ատատան տիկէր պիր ատայա կիտիպ կէ-լէն վաւօրլարըն պիրինէ ճան ալթմագ նիյէթինտէ իքէն , չիմտի ֆէնա հալտէ մէյտան օլմուշ իտի , դիրա Գանա-տալը , մէղքիւր իչլէք տէնիզլէրտէ գարթան նըմճայտն կիղլի օլարագ Նօթիւլիւսին ատնատալընը էլտէ իտուպ տա , ֆիլարա մուվաֆֆագ օլապիլէճէյի բէք տէ իհ-թիմալտէն պախտ տէյիլ իտի · հալ պու քի պահրը Մուհիթին օրթատընտա , քիւչիւք վէ նարին պիր ատ-տալա կիւվէնիպ տէ , ֆիլորէ թէչէպպիւս իթմէք միւմքինպիղ օլաճադը աչիքտար իտի ։

Պէն իլէ Գօնտէյլ վէ Նէտ-Լանտ , իւչիւմիւզ պու պապտէ ուղուն պիր միւզաքէրատթտէ պուլունտուգ · թամ ալթը այտան պէրի Նօթիւլիւստէ մահբուս օ-լուպ , օն նէտի պին ֆարատա դաթը մէսաֆէ իթմիչ իտի-քի , Նէտ-Լանտըն տէտիկի կիպի , պու սէյահա-թըն իսթամ պուլաճադընա իւմիւտ եօգ իտի ։ Պինա-էն ալէյհ Գանատալը , ատա մէմուլ իթմէտիկիմ պիր թէքլիֆ արզ իթտի · չէօյլէ քի , գարթան Նըմճայա , պիղի իլա նիհայէ Նօթիւլիւստէ ալը գօյուպ գօյմայա-ճադընը աչըդտան աշըղա ածմագ իսթէյօր իտի ։

Պէօյլէ պիր թէչէպպիւս պանա էյի կէօրիւնմէտի, պէնիմ պաննըմճա՝ գարթան Նըմճտան հիչ պիր շէյ պէնիմ պէլէմէյուպ , անճագ քէնտի քէնտիմիղտէն իւմիւտ իթմէկիչիղ , ալել խուսուս գարթան՝ պիր վագըթտան պէրի մահղուն վէ թիւթիղ պիր հալտէ պուլունուպ , ատէթա պիղտէն թէվէշշիւհ իտիյօր կիպի , ատա մէյ-տանէ չըգմայօր իտի · մուտտաթէյհ՝ բէք սէյրէք օլա-րագ թէհատիւֆ իտիյօր իտիմ , Էվէլլերի՝ թահտել պահր օլան պէտայիյի զարիպէ հադդընտա , պէնիմէ միւզաքէրէ իթմէքտէն խոշլանըր լէքէն , չիմտի իսէ ատ-

լա սալօնա այագ պասմայըպ , պէնի հարա հալընըպ թէադըդաթըմլա մէշղու՛լ պըրադմըշ խոխ ։

Ա.ճէպա պու թէպէտաիւլաթըն սէպէպլի նէ՞ խոխ , պէն քէնահինի կիւճէնահիրճէճ.ը պիր հալաէ պաւլունմասընշ խոխմ , ա.ճէպա սէֆիննէտէ պուլունմամըղը խաթէ՞մէյօր մու խոխ . լաբին մուսահիլէյհին պիղի սէրպէթ պըրադաճաղընը տա սալա մէմուլ իթմէյօր խոխմ ։

Պու սէպէպլէ իչէ թէչէպպիւս իթմէզտէն էվվէլ պու մատաէ հադդընտա տիւչիւնմէյէ միւտաատէ իթմէհինի Նէտ-Լանտա րէճա իթտիմ . պիրա էկէր թէչէպպիւսաթընտա մուվաֆֆադ օլամադտա , հանի գաբթան Նըմռ վադը օլան թէ.քիֆի գապուլ իթմէզպէ , թաալէյլ չիւպհէլէննէճէ.ը , հարաքէթիմիդի Նաղարը տըդամէ ալաճադ , վէ օ հալաէ Գոննատալընըն ֆիրար թատավվուրը միւմքիւնսիզ պիր հալաէ դայաճադ խոխ . սըհհէթիմիդին սէ.բէթէտաը օլտուղունը սէպէպ թուէթաանադ խոխմ , պիրա գուէթը ճէննուպիտէ պուղ դայալարը ալընտա , վէ մուահխարէն հավասըղլըդտան չէ.քոխիմիդ բինճ ու մէչադդաթ միւսթէննա պուլունտուղու հալաէ , չիմսիյէ դատար Նէ Գոննատալը , Նէ Գճնսէյլ , վէ Նէ տէ պէն , պու տէրչճէ սըհհէթը պէտէնիյէ.յէ մանիք օլմանընշ խոխը , Նէոխիյիմիդ պէնէյիճի թատմադաը , թէննէֆֆիւս իթտիխիմիդ սաղ հէվա , ուսուլը մայիչէթիմիդին էնթիզամը , դաթան խատթատընըղը մուճիպ օլամադ խոխ ։

Մատաֆիհ պիղ դաբթան Նըմռ կիպի ճէմիյէթը պէչէրիյէ իլէ դաթի ալադա իթմէմիշ խոխը , ալէյհտուտա պէն , մէ.յատնէ կէթիրտիյիմ սէ.յահաթնամէմին պէնիմլէ պէրադէր մահվ օլմասընը խաթէմէ.յօր խոխմ . պէն մահզա հէմճընալաըրընըն՝ իլիմ նօզթէ.յի հադաըրընընշ դալէմէ ալընմընշ օչան պու հատիսէլէրտէն խըրըճլա դալէմէ ալընմընշ օչան պու հատիսէլէրտէն խաթիֆատէ իթմէկլէրի ալդուսընըճլա տուղան օլտյօր խոխմ , պէն չիմսիզ տէնիզին ճիտտի վէ հադըդը հէ.քիայաթընը դալէմէ ալմայա հադդըմ վար խոխ , վէ օ չիթտըպը էր կա կէճ մէ.յատնը լինթիշարէ վաղ խոտուպ , պիր չօդ էրպապը մէրադըն միւթալաասընա ալդ իթմէկլիյիմ ։

Հաթտա պուրատա պիլէ սաթհը տէրէատէն օն մէթրօ աշաղըտա , վէ Ա.նթիկ տուլարը իչինտէ , սալօնընը աչըդ բէննէչէրէլէրինտէն կէօրտիւքլէրիմի , վէ իթտիկիմ թէադըդաթը միւֆիւտէյի , հէր կիւն դալէմէ ալմադտա օլտուղում իչպու քիթտապտա տէրճ իթտիմ , Պունտա կալընըղ էն մուհիմլէրինի զիքը խէյիմ քի , հայվանաթը Նէպաթիյէտէն շիշքին պիր մէտանէ (ցըրկանաւ) շէքլինտէ , տէտէֆ կիպի բարլադ , վէ լէվահըդը լամնէլէրինի (թաղանթ) միւթէմէվվիճ (ծփին) իրէք թէլլէրի միսիլու կէլիչի կիւղել տալլանըպ եիւղմէքտէ օլան պիր Նէվի Նէպաթը հայվանի , էլ իլէ տօդուննուլտուղունտա , թըպդը ըսըրղան կիպի եագըճը պիր տու իֆրաղ իտէն զայէթ լաթիֆ տէնիզ անալարը , հայվանաթը միւֆտէլիյէտէն (յօդտուր) պիր պուչուդ մէթրօ պօյունտա , կիւլ բէնզիհինտէ պիր խօրթում իլէ միւտէլլահ (զինեալ) վէ պէն Նէտի եիւղ տաէտ ուզուվը հարաքէթի (տեղաշարժ դորձարանք) պուլունան , կիւնէչին զիյասը կիպի բարլադ , վէ տուլարըն իչինտէ Եըլան կիպի դըվրըլադտադ եիւղմէքտէ օլան Անէչիյալար , պալըդկար չիւպէսինէ մէնտուպ օն այագ պօյունտա , վէ այթը եիւղ լիպրա սըդչէթինտէ զուզրուֆի (աճառուտ) սըրթլարընտաքի դանաթլար իչ քէօչէ , կէօղէրի պաշընըն այդա ճիհէթինտէքի ինթիհասընտա այըրմըշ , վէ տաէթա պիր սէֆինէ մէ.քտուրաթը (նաւու բէկոր) կիպի եիւ-

պէն, վէ պաղէնաէ կէլիպ զայրի չէֆֆաֆ պիր դանաա միսիլլու, սալօնըն բէնչէրէսինէ եարըշան, Մուլուբալ տէնիլէն բիսի պալըդըլարը իլէ, ալթաւն բէնկիլ վէ հագդաթէն էլմաս բարչալարը կիպի բարլադ վէ լաթիֆ դանաալը, վագթըլըլա Անահիտ նամ իլահա նէզր օլունան, վէ էսկի բօմպալըլարըն բէ.ք ռէվկիպիսի օլան, Բըրէնա պալըդըլար իչին «Թուրթան եէմէսին» տէրլէր իմիշ, Նիհայէթ իբէ.ք գումաշընաան վէ գաոիֆէչէն էլպիսէ կիյմիշ գաոար զարիֆ, դիւմիւտա բէնկինաէ չըզկըլար իլէ միւզէյէն Ոօմականթիլար, մահմիզիլ վէ սէրի իւլ հարէքէ գանաալը ըզբարիլէր, օն պէշ բարմադ ճէսամէթինաէ ֆօսֆօր չուալար իպրադ իսէր կըլուպանդըլար, գըրմըզը Կորէգոնլար, քի իրի վէ սիվրի գուչրուգլարըլըլա տալկալարը եարըպ կիթմէ.քտէ իտիլէր. կիւմիւշ կիպի բարլադ Գամէր պալըդըլարը (լուանաձուկ) վէ պուռնարտա միւմասիլ հայվանթը պահրիյէնին զիբրինի մինաթիպ կէօրտիւմ.

Էկէր Նօթիւլիւս, եավաշ եավաշ տէրինլէրէ ինմէմիշ օլայըրը, աճապա տահա նէ գաոոար զարիպ նիւմունէլէր թէմաշա իտէճէ.ք իտիմ. իւչ պին պէշ եիւզ մէթրօ գաոտար տէրինլիյէ էնաի.քի պուրաոա հայվանաթ օլարադ նիւճիւմը պահրի, բարլադ պօլիբլէր, կիւզէլ տէնիզ անալարը, վէ իրի վիճուալը հայվանաթը նայիմէտէն իպարէթ իտի.

Ապրիլին եիրմիսինաէ վիւսաթի օլարադ պին պէշ եիւզ մէթրօ եիւքսէլտիք, էն եադընըմըզդաոա պուլունան արադի Լուգա ճէզայիրի իտի.քի, գալաբըըմ թաչլարը կիպի սույըն իւզէրինաէ էօթէ պէրի տաղընըդ պիր հալտէ արդը վիճուտ իտիյօր իտի. պուրաոա թահտէլ պահր եիւքսէ.ք դայալըդլար օլուպ, արալարընաա էօյլէ տէրլին վէ գարանլըդ չուգուրլար վար իտի.քի, սէֆի-

նէմիզին էլէ.քթրիկ գիյասը, գաարընա գաաար թէնվիրէ մուվաֆֆագ օլամայօր իտի.

Մէզգիւր գայալըդ զայէթ ճէսիմ նէպաթաթը պահրիյէ իլէ մէսթուր իտի, զայէթ պաթթալ սազլըդլար, պուրաարընը վաան պիր եէչիլ թարլա հալինէ վաղ իթմիշ իտի.

Ֆէվգէլատէ քէսպը ճէսամէթ իթմիշ օլան պու նէպաաաթը թէմաշա իտէր իբէն, թապիյի՝ թահտէլ պահր պուլունան, վէ թապիաթ գանունը միճիւալինճէ, քէնաիլէրինաէն գուվվէթլի վէ պաթթալ օլան ճանավարլարըն նաֆթագասընա հասր իտիլէն, իրի մախլուգաթ հագգընտա միւպահասայէ պաշլանըլար. քին պու էանատէ Նօթիւլիւս պիրա հարաքէթ տուրմուշ օլմաղըլա, սալօնըն բէնչէրէսինաէն եալընըդ գըսա գույրուգլու թագըմընտան, ուզուն բէնչէլի եէնկէճլէր, բավուրեալար, վէ Անթիլ տէնիզլէրինէ մախսուս մէնէկչէ բէնկինաէ Կըլիվօլարտան պաշգա պիր չէյ կէօրմէմիշ.

Սաաթ օն պիր սուլարընտա Նէտ-Լանտ, սաղլար արասընտա հուսուլէ կէլէն տէհչէթամիզ պիր թէմէվվիճի, նաղարը ալդաթըմա արզ իթմէ.քլէ.

— Պու սաղլըդլար, զայէթ պաթթալ մէրճիւլ էլրաս (գլոստոնեայ) հայվանաթը նայիմ ինլէրի տիր. պու ճանավարլարտան պաղըլարընըն պուրաաա կէօրբիւլմէի տալա թաաճիւպէ չայան տէյիլ տիր, տէհիմ, Գօնսէյլ. - Կալմարլար տիմէ.ք խաթէյօրսունուզ, եանի մէրճիւլ էլրաս թագըմընտան տտի կալմարլար տէ՞յիլ մի:

— Խայր տօսթում, զայէթ պաթթալ վէ տէհչէթամիզ թագըմընտան խունրիզ ընթաւօթլար տէմէ.ք խաթէյօրում, լաքին չիւպհէ եօգ.քի տօսթումուզ Նէտ

Եանըլմըշ օլմալը տըր , ղիրա հէնուշ պու ճանաւալըլտան էսէր կէօրիւնմէյօր ։

Գօնսէյլ. - Թէէսիւֆ իսէրիմ, տօղրուսը պու ըլթաւօթլարտան պիրինի յայէլային կէօրմէք իսթէր իսիմ, ղիրա պու ճանաւարլալը հադդընտա ղարիպ հէքեայէլէր տինլէմիշիմ. մեսէլա պուննալը պէօյիւք պիր կեմիյի թուրթուպ տէնիզին ալթընա չէքէրլէր իմիշ, պու ճանաւարլալը կըրագ . . .

Նէտ-Լանտ . - (Իսթիհզա իլէ Գօնսէյլին քէլամընը գաթ իսէրէք .) կըրա՞ք մը տէտինիշ, է՛հ օ գատարը քհաֆի սիր , ատտի իսէ տէ , Գօնսէյլ, Գանատալանըն իսթիհզաչէրինէ գուլադ ասմայըպ .

— Պու ճանաւարլալը կըրագըն թէամիյէ դըլընըր , աէյիպ լգմալը քէլամ իլէտի ։

Նէտ-Լանտ . - Պէօյլէ պիր ճանաւարըն մէվճուտիյէթինէ պէնի ասլա լինանտըրամազընըզ ։

Գօնսէյլ. - Նի՞չին լինանմամալը , մէկէր էֆէնտինին սէօյլէտիյի տէնիշ քէքէրտանըննա լինանմա՞տըդ մը ։

— Լինանտըզ , լագին խաթա իթմիշ օլտուղումուզ մէյտանտա տէյի՞լ մի ։

— Էլպէթտէ խաթա իթմիշ օլտուգ , լագին պիզտէն պաշգալարը հէնուշ քէքէրտանըն վիճուտինէ լինանմագտա տըրըլար ,

— Իհթիմալ տըր Գօնսէյլ, լագին պէն էլիմ իլէ բարչալամայընճա , պէօյլէ պիր ճանաւարըն վիճուտինէ դանի օլմայաճաղըմ վէսսէլամ, տէյինճէ, Գօնսէյլ պաննա խթաապէն .

— Տիմէք էֆէնտիտէ՞մի ղայէթ պաթթալ ըլթաթօթլարըն վիճուտինէ լինանմայօր ։

Նէտ-Լանտ . - (Պանա մէյտան վէրմէյէրէք .) Է՛հ ղաթէն քի՞մ լինանմըշ քի . . .

Պէն . - Բէք չօդ ատէմլէր լինանմըշ տըր , տօսթում ։

— Պէլքի ալիմլէր դանի օլսուր , լագին պալըդճըլալի լինանամաղլար ։

— Ա՛ֆվ իսէրսինիզ Նէտ , պալըդճըլատա , ալիմլէրտէ լինանմըշ տըր ։

Գօնսէյլ. - (Ձիտտի պիր թավը իլէ .) Պէն , եանի հուղուրունուղտա սէօզ սէօյլէյէն գուլունուզ, պիր ըլթաթօթըն պէօյիւճէք պիր չէքմէյէ իսթիրմէյի եադալայըպ , գաարը տէրհալ չէքմէյինի բէք ալա խաթըրլամագտայըմ ։

Նէտ-Լանտ . - Սիզ կէօրտիւնի՞ւզ միւ ։

— Էվվէթ , Նէտ ։

— Պու կէօղլէրինիզլէ կէօրտիւնի՞ւզ միւ ։

— Էվվէթ , պու կէօղլէրիմ իլէ կէօրտիւմ ։

— Նէրէտէ կէօրտիւյիւնիւզի լութֆէն սէօյլէ՞մինիզ ։

— (Ձիտտի պիր թավը իլէ .) Սէն-Մալօտա ։

— (Իսթիհզա իլէ .) Լիմանըն տէրունինտէ՞ մի ։

— Խա՛յր , պիր քիլիսատէ ։

— Քիլիսատէ՞ մի ։

— Էվվէթ տօսթում Նէտ , քիլիսատէ պիր թավիր կէօրտիւմ քի , ըլթաթօթ կեմիյի գաարը տէրհալ չէքէյօր իտի ։

— (Գահգահա իլէ կիւլէրէք .) Հա՛ , հա՛ , հա՛ , անլաշըլմը , պէսպէլի պիզիմ միւսիւ Գօնսէյլ, պէնիմ իլէ լաթիֆէ իթմէք իսթէյօր , տէմէսի իլէ, պէն սէօզէ միւտահէլէ իտէրէք .

— Գօնսէյլին տէտիյի եալան տէյիլ սիր, պիզիմ Նէտ , պու թաավիրին վիճուտինի պէնտէ իշլիթմիշիմ, պու լէվհանըն իրայէ իթտիյի ըէտմ, ճահիլ խալգըն

պիր հիքեայէսինտէն ալընմըշ տըր քի , պու եօլտա ճանաւար հիքեայէլերինին , ուլումը թապկէ մէսայիլինտէ պիւսպիւթիւն էհէմմիյէթտէն արի գալըր . ըսթաբօթլարըն , կէմիլերի տէնիզ չէքմէլերի հիքեայէսինտէն մատէ , Ուլալօս Մադնօս նամ հէրիֆին պիրի , պիր մի պօյունտա , եանի ատէթա ատա ճէսամէթինտէ պիր ըսթաբօթ կէօրմիշ օլտուղունու խատտա իմմէքտէ իմիշ , Ֆէզալիք նիտրօս բիսգօբօսընըն , զայէթ ճէսիմ պիր գայա իւղէրինտէ պիր միհրապ եաբըլը , իճրայի այնի իմմիշ , վէ այինտէն սօնրա մէդքիւր իրի գայա եէրինտէն հարաքէթ իտէրէք տէնիզէ տալմըշ , մէկէր իսէ պու գայա զանն օլունան իրի պիր ըսթաբօթ իմիշ , ատյու հիքեայէ օլունմադտա տըր : Պէն պու մասալը պիզդաթ տինէմիշիմ :

Նէտ-Լանտ . – Հէբսի պու գատա՞ր մը :

— Խայր տահա վար , Պէրկամալը Պօնտօսիտան նամ բարաղըն պիրի տէ , էօյլէ պիր ըսթաբօթըն վիճուտինտէն պահս իտէր քի , սըրթընտա պիր ալայ սիւվարի թալիմ իտէպիլիր իմիշ :

— Ֆէնա տէյիլ , անլաշըլտըղընա կէօրէ , էսկի զէման բարաղլարը , եալանճըլըգտա էրէյինճէ մահիր իմիշլէր :

— Եալընըզ օնլար տէյիլ , էզմինէյի գատիմէ թապկյունընը տա եապանէ աթմամալը : Պունլար , աղըզլարը տէնիզ քէօրֆէզի գատար վասի , վէ ճիսքրալթար պօղազընտան սըզմազ տէրէճէտէ ճէսիմ ըսթաբօթլարտան պահս իմմիշլէր տիր :

— (Լաթինճէ թարղըյըլա .) Տօղրուտը պօղազտան կէչէմէտիքլերի բէք իտապէթ օլմուշ :

Գօնսէյլ . – Լաքին շու մասալտարտա հիչ հադըգաթ եօղ մը ,

— Հիչ եօղ տօսթլարըմ հիչ , պու մասալճըլար՝ ճիւղվի պիր սէպէպ իլէ հադըգաթ հատտատընը կէչէրէք , միւսալաղայը կէօյէ գատար չըդարմըշլար : Մա մաճիհ զայէթ պաթթատ ըսթաբօթ , եախօտ միւրէքէպ պալըգլարընըն վիճուտի ինքեար օլունմադ իսէ տէ , եինէ պունլար ճէսամէթճէ պալէնալար իլէ զաչալօյլարը կէչէմէզ : Արիսթօտէլ , պէշ գուլաճ պէօյիւքլիւյինտէ , եանի իւչ մէթրօտան զիյատէ պիր միւրէքքէպ պալըգը զիրը իտէր . պիզիմ ամճըլար իսէ , պու անէ գատար սայտ իմմոխլէրի պալըգլարտա , պիր պուչուգ մէթրօյը կէչմիշ Կալմարտա թէսատուֆ իմմէմիշլէր տիր , Թըրեէտտէ վէ Մօնրէլի միւզէխանէսինտէ , իրի մէթրօ պօյունտա ըսթաբօթ ըսգըլէթլէրի (կմախք) մահֆուզ տըր , թապկուներն հիսապընճա , ալթը այագ պօյու օլան պու ճանամալարըն , եիրմի եէտի այագ պօյունտա լէվահըգը լամնէյէ մալիք օլմատը լազըմ կէլիր քի , պունտան նէ տէհշէթլու պիր ճանվէր օլտուղու անլաշըլըր :

Նէտ-Լանտ , – Ա.ճէպա պիզիմ կիւնիւմիւզտէ տէ պէօյլէ իրի ըսթաբօթլար սայտ օլունո՞ր մը :

— Սայտ օլունմատա պիլէ հիչ օլմազտա կէօրիւնմիւչի վար տըր :

« Տօսթլարըմտան Հավրը դաբթան Բօլ Պօս նամ ղաթ , պահրը Մուհիթի հինտիտէ , պու ճանամալարլատան պիրինտէ թէսատուֆ իմմոխլինի պանա պիր գաչ տէֆա սէօյլէմիշ տիր . ֆագաթ էն ղարիպ վէ էն տըղդաթէ շայան պիր հատիսէ պիր գաչ սէնէ ադտէմ , եանի 1861 տէ ճէրիյան իմմիշ տիր քի , արթըդ պու տէհշէթամիզ հայվանլարըն վիճուտինի թաստիգէ քեաֆի ատա օլունմալը տըր :

— Պու հատիսէյի պէյանէ հիմմէթ իտէ՞րմիսինիզ՝

— Բէք ալա, 1861 սէնէսինաէ Թէնէրէֆին՝ շըմալի չալըդի ճիհէթինաէ, Հանի պուլունսուղումուղ շու արզ տայիրէսի իւղէրինաէ, Ալէքթօն վաբօրունըն Թայիֆէլէրի, հատտէն էֆղուն պաթթալ պիր միւրէքքեպ պալըղը կէօրտիւլէր, վ.աբօրըն սիւվարիսի դաբթան Պիւկէր ճանսալարա Թէդարրուզ խտէրէք, ղըպդըն վէ Թիւֆէնկ տարպէլէրի իլէ վուրմայա պաշլամըշ, լաքին հիչ պիր մուվաֆֆադըյէթ հասըլ օլմամըշ. ղիրա ճանսալարըն Հուշադ օլան վիճուտինտէն ղըպդընըլար վէ դուրշունըլար, Հուն չուվալընա խտապէթ իթմիչ կիպի, հայվանա Թէէսիր իթմէմիչ. Պիր չօդ պէյհուտէ Թէճրիւպէլէրտէն ատնրա, Նիհայէթ Թայիֆէլէր, ճանսալարըն պէլինէ դուվվէթլի պիր իլմէք կէչիրմէյէ մուվաֆֆադ օլմուշլար իտէ տէ, լաքին իլմէք դայարադ հայվանըն դույրուղունա տօլաշմըշ, վէ օ հալտէ իրլէր իլէ չէքիլիպ սէֆինէյէ ալընմադ իսթէնիլմիչ. Ֆադաթ ճանսալարըն սըդլէթի բէք ղիյասէ օլտուղունտան դույրուղը գօրմուշ, վէ հայվան տախի վիճուտինէն Թէղեինաթընտան պիրինի ղայպ իթմիչ օլտուղու հալտէ դատրը սէրեատէ նապէտիտ օլմուշ.

— Պու պիր հադըդի վադատ տըր քի, աղ չօդ ադըլ էրէր.

— Էվվէթ, բէտտ օլունմադ պիր վադատ, հաթտա պու սէպէպէ մէպնի հայվանա, Պուհէր կալմադը նամը վէրիլմիչ տիր.

— Սճէպա պօյը նէ դատար իմիչ.

Պու էնսատէ բէննէբէրէնին էօնիւնատ օթուրտուպ քէմալի սըդդաթլա սաղլըղա պադմադտա օլան Գօնսէյլ.

— Հիչ օլմադտա ալթը մէթրօ դատար եօդ մը իտի տէյու ռօմսոսըյըլա. Թէաճիւպ իլէ.

— Էվվէթ, տէտիմ.

— Թէբէսինատէ ալթը ատէտ լէվահըդը լամպէ եօդ մու իտի, վէ պունլար սույըն իչինատէ եըլան կիպի սալանըյօրլար իտի, տէյիլ մի.

— Էվվէթ, օղլում.

— Սաղը, տէհչէթամիղ սուրէթտէ պէօյուք օլադրատ, բարաշան գուշը կակասընա պէնղէյօր իտի, տէյիլ մի.

— Էվվէթ Գօնսէյլ, թըպդը.

— Մատէմ էօյլէ իսէ, էֆէնտինին միւսաատէսի տէրիմ քի, չու կէօտիւլիւմ էկէր Պիւկէրին Նալիլէ տէրիմ քի, չու կէօտիւլիւմ էկէր Պիւկէրին Նալիլէ տէյիլ իսէ պիլէ, հիչ օլմադտա գարտաշլարընմարը տէյիլ իսէ պիլէ, հիչ օլմադտա գարտաշլարընման պիրի օլմալը.

Պու սէօզլէրի ղայէթ սաքին պիր հալ իլէ սէօյլէմիչ օլան Գօնսէյլին եիւղիւնէ պագտըմ, Նէտ-Լանտ տախի բէննէբէրէնին էօնիւնէ գօչարադ.

— Միւահիչ պիր ճանսալար, տէյու պաղըրտը.

Տէրհալ պէնտէ պագտըմ, վէ տէհչէթլէ պիր հարաքէթ իթմէտէն քէնտիմի ալամատըմ, Աման

էքի եիւզ էլլի գատար գան էմիճի սիւլիւքլէր, եանի խունքար (արիւնարբու) ալաթլար, ար աշխքեար կէօրիւնիւյօր իտի։ Պաղը պաղը պու գան էմիճի ալաթլար, էտխօտ ագընուգլար, սալօնուն ճամլարընա եաբըշըյօր իտի. բարաղան կոփասընա պէնգէյէն տէհղէթամիզ տաղը, եօգուրտուտան աշաղը տյըլըպ գարանըյօր իտի. ոիվրի վէ քէոկին տիշլէրլէ միւսէլլահ պօյնուգ ճընարընատան օլան տիւլ, ղայէթ միւսհիշ պիր մագատա միւշապիհ քափաընըն տրատընատան տրշլարը ուղանըյօր քտի։ Սանան եա Բաղդի, նէ՞ գարիպ ճանավար, թապիուքըն շու ատխպ քէյֆինէ նէ՞ մանա վէրիլմէլի. հայվանատը նայիմէտէն օլան պու ճանավարտա, գուշ կակատը վէրիլմիշ, միւսաֆիրընատա կէնիշ, ֆագաթ միւթաթել (իլաձև) չէքիլինտէ, վէ եուսուշագ մատատէտէն միւրէքքէպ օլան վիճուտի, էն ագաղլ եիրմի պէշ պին քիլօկրամ սըգլէթի օլմասը լազըմ կէլէճէք իտի։ Պու գալէմուն (ձիագետի) կիպի թէպէտութիւլէ մէյալ օլան րէնկի, հիստէթ ու հըսսիյաթընա կէօրէ թէպէտութիւլ իտէրէք, սիւրաթլէ քիւլ րէնկինտէն գըրմըզըյա, վէ էամէրլիյէ կէչէյօր իտի։

Ճանավար բէք հիստէթլի կէօրիւնիւյօր իտի. աճէպա հիստէթինին էսպապը միւճիպէտի նէ՞ իտի, չիւպհէսիզ քէնտինտէն գիյատէ տէհղէթլի կէօրիւնէն, վէ սիւլիւքլէրի թէէսիր իթտիրէմէտիյի նօթիւլիւսիւն մէնզարէսինտէն հիստէթլէնիյօր իտի. լաքին պու միւրէքքէպ պալըգլարը, եախօտ ըհթաւօթլար, նէ՞ տէհղէթլիւ գուվվէթէ մալիք տիրլէր. պունլար՝ պի Հիքմէթուլլահը թաալա, իչ գալպէ մալիք օլտուգլարընտան, ֆէվգէլատէ պիր սիւրաթ վէ ադիմ պիր չիտատէթի հայիզ տիրլէր։

Իշթէ թէսատուֆ պիղի, պու շայանը իքրահ վէ

տէհղէթամիզ ճանավարըն էօնիւնէ կէթիրմիշ իտի, լաքին պունըյըլա պէրապէր, ըհթաւօթըն էչքեալը միւտհիշէսինտէն հըսս իթտիյիմ վահղէթ ու նէֆրէթի զալթէ միւգթէտիր օլուպ տա, անը թէտգիգ իթմէք ֆըրսաթընը դաչըրմադ իտթէմէտիմ. հաթտա պիր գուրշուն դալէմ ալըպ րէտմինի պիղէ չըղմայա պաշլատըմ, Գօնսէյլ իտէ, քէլամէ աղաղ իտէրէք.

— Իհթիմալ վի Ալէքսանդր վաթօրընատան կէօրիւլէն ճանավար պու տրը։

Նէտ-Լանտ. — Խայր տէյիլ տիր, պիրա անըն գույրուղու գօբմուշ, պունըն իտէ հէր աղասը թէքմիլ տիր։

Պէն. — Տօսթում Լանտ, տէրմիյան իթտիյինիզ տէվիլ, Գօնսէյլնին ֆարղիյաթընը ճէրհ իտէմէզ, պիրա պու հայվանլարըն էլէրի վէ գույրուղու թէքրար հուսուլէ կէլիր, եէտի սէնէտէն պէրի գարթան Պիւրկէրնին, գօբամընդ օլտուղու գույրուղըն՝ եէրինէ կէլմէսի իհթիմալատէն պատտ տէյիլ տիր։

— Էկեր պու օ տէյիլ իտէ, շունլարտան պիրիսի միւթլագա Պիւրկէրնին ըհթաւօթը օլմալը։

Ֆիլ հադըգա սալօնըն բէնչէրկէսինտէն տիկէր ըհթաւօթլարտա կէօրիւնտիւ, եէտի թանէ գատար պայտըմ, պունլար, կակալարընը նօթիւլիւսին թէքնէսինէ վուրարագ թէագիպ իտիյօրլար իտի։

Բէսիմլէրնին չըղմայա տէվամ իթտիմ, ճանավարլար ատէթա սէֆինէմիզէ միւսաֆի օլաճագ սիւրաթտէ կիտէրէք, հարաքէթ իթմէյօրլար կիսի կէօրիւնիւյօրլար իտի քի, պէնտէ սալօնըն բէնչէրկէսի ճամը լուգէրինտէ, գօլայճա բէսիմլէրնին ալըյօր իտիմ։

Նօթիւլիւս իթիտալ իւղրէ եիւրիւմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ թէվագուֆ իթտի, էքէյիճէ չիտատէթի

պիր միւսաատէմէ, սէֆինէնին հէր ճիհէթինի սարսը վէրսի, Հէման պուգաատաշլարըմա.

— Աճապ գարայա՞ մը օթուրսուդ, տէյու սորտում,

Գօնսէյլ. – Էվէր օթուրմուշ օլսադտա, թէքրար դուրթուլմուշ օլմալըյըզ, պիրա սէֆինէ ևիւղէյօր։

Ֆիլհադըդա Նօթիւլիւս ևիւղէյօր, ֆագաթ ևիւրիւմէյօր իտի. բէրլանէ՝ տէնիզի տէօյմէյօր իտի. պիր տադըգա սօնրա, չօգաան պէրի ևիւղիւնիւ կէօրմէմիշ օլտուղում գաբթան Նըմօ, իքինճիսի իլէ պէրապէր սաչօնա կիլսի։

Մումախիէյհ բէնչէրէյէ թէգարրիւպ իտէրէք քէմալի տըգգաթլա ըխթաթօթլարա պադտըդտան սօնրա, իքինճիյէ պիր դաչ սէօղ սէօյլէմի քի, մէրդում հէման տըշարը չըգտը։

Զօղ կէչմէտէն սալօնըն դանատլարը գաբանտը, վէ թալանտաքի ֆէնէր ևանըպ սալօնը թէնվիր իթտի. հէման գաբթանըն ևանընա ևադլաշըպ.

— Ղայէթ ճաչիպը մէրադ պիր ըխթաթօթ գօլկթայօնը, ղարիպ մէնղարէ, տէյի՞լ մի, գաբթան էֆէնտի, տէհում։

— Վադաա էօյլէ պիր մուաղղիմ էֆէնտի, լարին պիր աղտան պու ճանտարըլար իլէ դուճադ դուճադա տէօյիւչէճէյիպ։

Գաբթանըն ևիւղիւնէ պադտըմ, տէհիյինի էյիճէ անլամատըմ զանն իտէրէք.

— Դուճադ դուճաղա՞ մը, տէյու թէքրար իթտիմ։

— Էվվէթ մուաղղիմ էֆէնտի, պադտանըզ ա՛, բէրլանէ տէօնմէյօր, ըխթաթօթլարըն պօյնուզը չէնէլէրինտէն պիրիսի, բէրվանէնին գանատլարը արա-

կէօզլէրիմին էօճիւնտէ դայէք պաբբալ վէ ճէճրէ-

բամիզ պիր ճանտարա սալլանըպ տուրույօր իտի.

(Սահիֆէ 329)

սընա սըդըշտը զանն իսէրիմ, վէ իյթէ պու սէպէպէ հարաքէթ իսէմէյօր ։

— Շիմոի նէ՞ եարաճապըննըզ ։

— ՍաթԻը տէրեայէ չըդըպ պու մուղիրը հայվանլարըն քեաճիֆէսինի տէ բարչալայաճաղըմ։

— Բէք կիւճ մաալահաթ ։

— Վաղաա կիւճ ատիր , դիրա էլէմթրիք դուրշունլարը , պու եումուշադ վիճուտլը հայվանլարա ասլա թէէսսիր իթմէզ, չինքի բաթըլայաճագ դատար մուդավէմէթէ միւսաաըթ օլմազ. ֆագաթ նէ՞ պէյիս վար , պիզ պայթալար իլէ հիւճիւմ իսէճէյիզ.

Նէա-Լանտ . – Էկէր մուավէնէթիմ դապուլ օլունուրսա , ղըպղըն տախի իսթիսնալ օլունապիլիր ։

— Բէք ալա , դապուլ իսէրիմ ուսթա Լանտ ։

— Մաահէմ իշ պու մէրքէզտէ իսէ, պիզ տէ սիզէ ըէֆագաթ իսէրիզ։

Պունը աէօյլէյէրէք դարթան նըմՕնըն ատղասը աըրա օրթանէրտիւպանէ տօղրու միւթէվէճիհ օլտուդ։

Օրտաա օն դատար թայիֆէ պայթալար իլէ միւսէլլահ օլտուդլարը հալտէ հիւճիւմէ հազըրլանմըշլար իսի . պէն իլէ Գօնսէյլ, էլիմիզէ պիրէր պայթա ալտըղըմըզ կիպի , Նէա-Լանտա տախի պիր զըպղըն ալտը ։

Պու ատաշըդ նօթիւիւս սաթԻը տէրեայէ չըդմըշ օլուպ , թայիֆէլէրտէն պիրի նէրտիւպանըն իւսթ դատէմէսինէ չըդմադըգա դանատըն վիճտալարընը սէօքէյօր իսի , Նայլար սէօքիւիւր սէօքիւլմէզ, դանատ՝ ըսթատօթըն էմմէ ալէթի թատաֆընտան թուԹուլուպ գալտըրըլտը ։

Տէրհալ ճանավարըն ուզուն գօլտարընտան պիրի , Եըլան կիպի գըվրըլա գըվրըլա գանատըն տէլիսի իչինէ կիրտիսի կիպի , ատգասընտան եիրմի գատար գօլ-

լար տա կէօրիւնիւպ սալլանմայա պաշլատը ։ Դարթան նըմՕ պիր պայթա սավուրմատըյըլա , պու միւտհիշ գօլու քէսի վէրտի . գօլ պիւգիւլէրէք ուզանարադ նէրտիւպանընն գատէմէլէրինտէն աշադը Եուվարլանտը ։

Հէբիմիզ պիրտէն կիւվէրթէյէ գօշտուղումուղտա, տէլիքտէն իչի այագ տահա կիրտի , վէ գարթան նըմՕնընն էՕնիւնտէ տուրմագտա օլան թայիֆէնին իւզէրինէ տիւշէրէք, պիր գուվվէյի ֆէվգէլատէ իլէ պիչարէյի հէվայա գաալտըրտը ։

Գարթան նըմՕ օլտնճա սէտատըյըլա հայգըրտադ տըշարը ֆըրլատը , տրգասընտան պիզ տէ չըգտըգ ։

Աման Եա Բասպիր, նէ՞ տէհշէթամիզ ժէնգտրէ , պիչարէ թայիֆէ , ճանավարընն գօլունտան թուԹուլմուշ, վէ էմիճի ալամէթլարընա Եարըշընըշ օլտուդու հալտէ հէվատա սալլանըյօր իսի . գէվալլը աատէմճըղազ պօղուգ վէ տիւխտրտաշանէ սէտալէր իլէ , «Իմտա՛տ , իմտա՛տ» տէյտ պաղըրըյօր իսի ։

Ֆրանսըզճա օլարադ թէլաֆֆուզ իտիլէն պու իսթիմատը իշԻթտիյիմտէ , հըսս իթտիյիմ հայրէթ ու թէէսսիրին տէրէճէսինի թատրիֆ իսէմէմ. էյ վա՛հ , տէմէք քի պիր վաթանտաշըմ, պէլքի տէ սէֆինէնին տէրունինտէ պիր գաչ թանէ վաթանտաշըմ վար իտի . ա՛հ , օ ճանխըրտաշանէ ֆէրեատը , էօմրիւմ օլտուգճա ունութմայաճաղըմ։

Զէվալլընըն իչի պէթմիշ իսի , անը՝ գուտուրմուշ օլան պու տէհշէթլիւ ճանավարըն գօլը արասընտան քիմ իսէլատ իսէպիլէճէք իսի . լաքին գարթան նըմՕ պիր սուրէթը գահրիմանէտէ ճանավարըն իւզէրինէ հիւճիւմ իսէրէք , պայթայըլա իչինճի գօլունուտա քէստի ։ Պու էանատէ իչինճի սիւվարի, եանի թայիֆէ-

լէր իլէ պէրապէր , Նօթիւլիւսէ հիւճիւմ իտէն տիկէր ըմթաբօթլար իլէ օղրաշըզ պալթա սավուրմադա օ-տուդլարը կիսի , Նէտ-Լանտ , պէյճ վէ Գօնսէյլ տէ , պալթալարըմըզը , վէ Գանատայը տախի ղըպղընընը , ճանավարըրն եուճադ վիճուտինէ սաբլայըզ տուրու-յօր իտիք : Թամ պու արտալըզ օրթալըզը չէտիա պիր միա գօգուսը իսթիլա իթտի :

Պիր սանիյէ գատար , ճանավարըն այադընա տօ-լաշմըշ օլան պէտապահտ վաթանտաշլըմըն գուրթուլա-ճաղընը իւմիւտ իթտիմ , դիրա սէբէպ այադընատն Նէ-տիսի քէսիլմիշ իտի , եալընըզ պիր այադըյըլա պիչա-րէյի թիւյ կիսի հէվատա սալայօր իտի : Գարթան նըմռ իլէ իբինճիսի , ճանավարըն սօն այադընըտա քէմէք իչին թէքրար հիւճիւմէ հաղըրլանմադատա ի-քէն , հայվան գաբնընատաքի քիսէյի մահասուսէնտէ պուլունան սիյահ պիր մայի (հեղուկ) քէմալի չիտաէթ-լէ իւզերիմիզե ֆընըլթոը , եթրաֆը կէօրէմէդ օլտուդ , կէօզլերիմիզ քէօր օլտու ղանն իթտիք . պու ղարիպ վէ սիյահ սու պուլութը ղայիլ օլտուդատան սօնրա , ճանա-վարըն՝ պէտապահտ վաթանտաշըմ իլէ պէրապէր ղայդ օլմուշ օլտուղունը , աղիմ պիր քէմեր իլէ կէօրտիւք ,

Պու հալի հավէ իչթիմալին իւզերինէ արթըզ պիղ-տէ գուտուրմուշ ադալանըար կիսի , քէմալի հիտաէթ ու չիտաէթ իլէ , կիւվէրթէյլէ չըդմըշ օլան օն օն իքի ատէթա ըմթաբօթլարըն իւզերինէ հիւճիւմ իտէրէք , ալապիլտիյինէ տօղրամայա պաշլատըդ : Գարմադարըշ պիր հալ իլէ եէրտէ գան իլէ սիյահ միւրէքքէպ կիսի սուլըն իչինտէ հուվարլանան , վէ հըլան չէքինտէ չադալայան , քէսիլմիշ այադլար արտասընատա թէքքէրլե-նիպ տուրույօր իտիք : Պու մադթու աղալար թէքրար եէքտիկէրի իլէ պիրլէշիպ տէ , ճանավարլար վիճուտի

թէշքիլ իտէճէքլեր կիսի պիր հալ իպրադ իտիյօրլար իտի :

Նէտ-Լանտըն ղըպղընը , հէր տէֆտասընատա միւթ-թասըլ ճանավարլարատան պիրինին եէչիլ կէօղունէ տա-լըպ բաթլատըյօր իտի , լաքին պիր արալըդ քիւթթահ տօսթում , Նատըլտա քէնտինի թօրլայամայարադ , հայ-վանլարատան պիրինին այադը չէլմէտի իլէ եէրէ տէվրիլի վէրտի :

Արթըդ իսէվք վէ հէյէճան ու տէհշէթտէն գալ-պիմ բարչալանաճադ զանն իթտիմ . տօղրուտու օ ան-տէ թէսլիմի րուհ իթմէտիյիմէ թատճիպ իտիյօրում , դիրա ճանավարըն տէհշէթամիզ կահատը Նէտ-Լանտըն իւզերինատէ աչըլմըշ իտի : Գանատայը տօսթումըն , թարֆէթ իւլ այնիտէ (իբթիթէլ ահան) իքի բարչա օլա-ճաղընա գաթթան չիւպհէ իտիլէմէդ իտի . տերհալ իմ-տատընա գօչտում , ֆագաթ գարթան նըմռ պէնտէն էվվէլ տավրանարադ , պալթատընը ճանավարըն իքի պաթթալ չէնէլերի արատընա եէրլէշտիրմիշ իտի , պալ-թա՝ հայվանըն ազըընտա կէօրիւնմէդ օլտու ,

Նէտ-Լանտ , մուհադդադ պիր էօլիւմտէն տաէթա միւճիզէ նէվինատէն օլարադ դուրթուլուպ , այադա գալդմատըյըլա , ղըպղընընը ճանավարըն թա իչ գալ-պինէ գատար սօգմատը պիր օլտու ,

Գարթան նըմռ պիր սուրէթը նազիքեանէտ Գա-նատալըյա խիթապէն .

— Սիղէ մուդապէլէ իթմէք պօրճում իտի , զի-րա սիղտէ պէնի մուհադդադ պիր էօլիւմտէն խէլաս իթմիշ իտինիզ , տէտի ,

Նէտ-Լանտ ճէվապ վէրմէքսիզին եաըընըզ սէրֆի-րու (խոնարհել) իթմէքլէ իբթիֆա իթտի ,

Պու միւտաբէպէյի միւտհիշէ պիր չարեէք դատար

տեվամբ իթմիչ օլուպ , ճանապարհար մագթուլէն վէ մաղլուպէն մէյտանը միւտաւէպէյի թէրը իլէ , գաա-րը տէրհայէ տալըպ նապէտիտ օլմուշլար իտի ։

Գաբթան Նըմօ , դան իլէ միւլէմմա վէ հիտաէթինաէն աթէշ քէսիլմիշ օլտուղու հալտէ , ֆէնէրին ճանընտա տուրուպ պիլա հարաքէթ տէնիզէ պադըյօր իտի . տէնիզ՝ այգաատաշլարընտան պիրինի ճուրթմուշ իտի , Մուհաճիլէհին կէօզլէրինտէն նօհուտ տանէսի կիպի կէօզ ճաշը ճուվարլանըյօր իտի ։

Հէր չէյէ նաղարը լագայտի (անտաղրեր) իլէ պադ-մադտա օլան պու ատէմ , աղլայօր իտի ։

19

Կիւլճ-Ըսբէմ .

Ապրիլին եիրմինճի կիւնիւ վուգու պուլան վա-գաայի միւտիւրէյի , հիչ պիրիմիզին ունութմասը գա-պիլ տէյիլ իտի . ղայէթ չէտիտ պիր հէյէճանըն թահ-տը թէէօնիրինտէ օլարագ , վագաայի մէզքիւրէյի գա-լէմէ ալտըգտան վէ պիր տահա կէօզտէն կէչիրտիք-տէն սօնրա Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլէ օգուտում , ար-դատաչլարըմ պունու քէամիլէն սըհհէթէ միւթաալըգ , ֆագաթի իճրայի թէէսիր ճիհէթինճէ ղայրի քէաֆի պէճլատուլար , ֆիլհագըգա պու կիպի մէնզարէլէրին նադշ իթմէք , « Տէնիզ ամէլէլէրի » նամ ասարըն միւէլլիֆի պուլունան օ չաիրի մէչհուրուն գալէմինէ մախսուս տուր ։

Գաբթան Նըմօնըն տէնիզէ պադարագ այլատըղը-

նը գարիյնի քիրամէ արդ իթմիչ իտիմ . հագըգաթէն մուամիլէյհին քէտէրի բէք զիյատէ օլտու , Նօթիւլիւ-սէ կիրտխիմիզտէն պէրի պուննունլա իքինճի տէֆա օ-լույօր իտի քի արդատաշ ղայպ իտիյօր իտիք , հէմ Նա-սըլ տէհլէթլի պիր էօլիւմ իլէ , պիր ըխթաթօթըն միւտա-հիչ այագլարը իչինտէ էզիլէրէք , վէ կակասը տէրու-նինտէ բարչալանարագ պիր էօլիւմ , հէյհաթ . . . պու զէվալը ատէմ , արդատաշլարը կիպի գաարը տէրէա-նըն բաքիտ ուլարընտա , վէ մէրճան աղաճլարըյըլա միւզէյէնէն մէզարլըգտա պիր հալի ատուտէկի (խաղա-ղատէտ) իչինտէ եաթմայա Նայիլ օլմայաճագ իտի ։

Պանա կէլինճէ , էն զիյատէ գալըմի բարչալայան վէ պէնի ոօն տէրէճէ տիլխուն իտէն չէյ , էնայի միւ-տաէպէտէ վաթանտաչըմ օլան զէվալը Ֆրանսըզըն , պիր մէվգըյը միւհլիքէտէ պուլունարագ , պա մուգա-վէլէ սէֆինէէնին տէրունինտէ իսթիմալ իտիլէկէլէն լի-սանը ունուտուպ տա , լիսանը մատէրզատըյըլա , եանի Ֆրանսըզճա օլարագ իսթիմատ իտիչի իտի . տէմէք Նօթիւլիւսին տէրունինտէ գաբթան Նըմօյա ճան ու կէօ-նիւլտէն պաղլը վէ անըն կիպի ճէմիյէթը պէչէրիկտէն գաթը ալագա իթմիչ պիր վաթանտաչըմ պուլունմագ-սա իմիչ . աճէպա պու էսրարէնկիզ ճէմիյէթին ազասը միյանընտա , Ֆրանսըզ միլլէթինէ մէնսուպ եալընըզ օ մըը վար իտի . աճէպա միլլը միւխթէլիֆէ իլէ միւթէ-չէքքիլ չիւքէթին իչինտէ պաչգա Ֆրանսըզ եօգմու իտի , - Իչթէ տայիմա գիհնիմի իսթիլա իտէն հալի միւշկիլ մէսէլէլէրտէն պիրի տէ պու օլտու ։

Գաբթան Նըմօ օտասընա չէքիլտի . ուզուն միւտ-տէթ քէնտիսինի կէօրէմէմիշ , լուհը մէգամընտա օ-լան վէ միւթթաալ թէէսիրի իլէ արդը հայաթ իտէն սէֆինէէնին ըէվիչի հալինէ նաղարէն , գաբթան Նըմօ-

նըն ֆէնա հալաէ մէյուս վէ միւքէտտեր օլմասը լազըմ կէլէճէք իսի. Նօթիւլիւս՝ արթըգ պիր թարիգ իթթիխաղ իթմէյօր իսի. կիտէր, կէլիր, տօլաշըր, տուրուր վէ տաէթա պիր էօլիւ ճէսէտի կիպի տալկալարա թէպաիյէթ իտէրէք չալղանըյօր իսի. բէրվանէնին լէվհասը արասընտա սըղըշան ըմթաւօթըն չէնէսի չըգարըլմըշ իսէ տէ, ևինէ Նօթիւլիւս թայիֆէլէրինէն պիրիսինի ևուրմուշ օլան տէնիղին պու նօղթասընտան, ևանի մէվգըյը միւտարէպէտէն այրըլմազ իսթէմէյօր իսի.

Պու հալ իլէ թամամ օն կիւն մուրուր իթտի. Ֆագաթ նիհայէթ իւլ էմր Մայիսին պիրինճի կիւնիւ Նօթիւլիւս ճիտտի պիր հարաքէթ իթթիխաղ իտէրէք, Լուգա տտալարընը վէ Պանամա գանալը մանսէպինի կէչտիքտէն սոնրա չըմալ ևօլունը էլէ ալտը, պիղ պու էանատէ տէնիղին ղայէթ ճէսիմ պիր նէհր ագընթըսընը թէագըպ իտիյօր իսիք, էօյլէ պիր նէհր քի, քէնտինէ մահտուս սէվահիլինտէ պալըգլարը օլտուղու կիպի, տէրէճէյի միւթատիլէսի տէ վար տըր. ևանի Կիւլֆ-Ըսթրէմ թէամիյէ իթմիշ օլտուղում նէհրտէն պահս իտիյօրում,

Կիւլֆ-Ըսթրէմ ագընթըսը, պահրը Մուհիթի Աթլասի տէրունինտէն ճէրէեան իտէր հագըդի պիր նէհր տիր քի, տուլարը, պահրը Մուհիթին տուլարըյըլա տալա իսթիլաթ իթմէգ, գիրա պու նէհրին տուլարը, էթրաֆընը իհաթա իտէն տէնիզ տուլարընտան չօգ ղիյատէ թուղղու տուր, Վիւտաթը ամիգի (միջին խորութիւն) իւչ պին այագ օլուպ, վիւտաթը արզը (միջին լայնութիւն) ալթմըշ միլ տիր, ագընթըսը ևէր ևէր տտաթտա տէօրթ քիլօմէթրօ պիր սիւրաթլա կիտէր, նէհրը մէգքիւրուն ղայրը թէպէտտիւլ տուլարընըն մէճ-

մույի հիւճմի, (ծաւալ) քիւրէյի արզըն էն պէօյիւք նէհիրլէրի սուլարընտան հէմ չօդ, վէ հէմ տէ հիւճմի գիյատէ տիր.

Կիւլֆ-Ըսթրէմին մէնզայի հագըդիյէսի, ևախօտ պաշլանկըճ նօղթասը, Մաւրի նամ գաբթան թարաֆընտան պուլունմուշ տուր քի, մուամիլէյհին գավլինճէ, կատգօնիյա քէօրֆէզի իչինտէ տիր. կէրէք ըէնկի վէ կէրէք տէրէճէյի միւթատիլէսի հէնուզ լաֆիֆ օլան սուլարը՝ մէգքիւր քէօրֆէզտէ թէչէէքքիւլ իտէր, օրատան չըգըպ ճէնուպէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլուր, խաթը իւսթիւվայի Աֆրիգա (հատարատածեան Աֆրիկէ) սէվահիլի էօնիւնտէն կէչէրէք, վէ սուլարը միւնթէգայի հարրէ (այրեցական գօտի) թէէսիրի իլէ ըսբէյրաղ, պահրը Մուհիթի Աթլասի տէրունինտէն միտուր իտիպ, Պըրազիլիա սէվահիլի իւղերինտէ վագը, Սան-Րօգ պուրնունա վասըլ օլուր, վէ օրատա իքինչ թագսիմ օլունարագ, պիր գօլու Անթիլ տէնիղինին սըճագ գըսըմճըգ (մասնիկ) լարընը ախղ իթմէք իչին պու ճիհէթէ կէլիր, իչթէ օ վագըթ Կիւլֆ-Ըսթրէմ, տէրէճէսընի միւթատիլէ (բարեխառնութեան աստիճանք) պէյնինտէ մուվազէնէթի թէյիա (հաստատել) իթմէք, վէ մէտաըը ճէտի (արևադարձական) սուլարընը, չըմալ սուլարըյըլա գարըշըրմագ վազիֆէսինի իճրայէ պաշլար, ևանի մուվազէնէթի բէյտա իթտիրիր. Մէքսիկա քէօրֆէզինտէ աաէթա գայնար տէրէճէտէ քէսիլը հէրարէթ իտէրէք, Ամէրիգայի չըմալի սէվահիլինէ տօղրու իլէրլէր, վէ ճնտան տա Թէր-Նէօվէ վասըլ օլուր, օրատա Տէյվիս պօղազընտան ճէրէեան իտէն ագընթըննըն սօղուգ սուլարըն թէպէհիտ իլէ, թէքրար պահրը Մուհիթին ևօլունը էլէ ալըր, վէ քիւրէյի արզըն պէօյիւք տայիրէլէրինտէն պիրինին, խաթը մայի-

լինէ (չեղնիթացական գիծ) սալիք օլարագ իքլի չաթալ օլուր քի, պիրի՝ չըմալի շարգի րիւղկեարընըն մուավենէթի իլէ, թէքրար կասդօնիյա քէօրֆէզինէ, վէ Ակօր ճէզայիրինէ ավտէթ իտէր։ Տիկէրի խսէ, Իրլանտա վէ Նօրվէճիյա սէվահիլինի ըլբգլաշտրըրգտան սօնրա, Ըսթիցաէրնտէն էօթէյէ գատար չըգար, վէ տէրէճէյի հէրարէթի տէօրթ տէրէճէյէ տէյին էնմիշ օլտուղու հալտէ, գուրթալըն պուզտան արի օլան տէնիզինէ ադար։

Իչթէ Նօրթուիչ պու էանատէ պահրը Մուհիթին մէզքիւր նէհրի իւղէրինտէ գաթը մէսաֆէ իտիյօր իտի. Կիւլֆ-Ըսթրէմ, Պահամա դանալընտան տըշարը չըգտըզը վադրթ, օն տէօրթ ֆարսախ արզ, վէ իչէ ևիւզ էլլի մէթրօ տէրինլիք իւղէրինտէ, սաաթտա սէքիզ քիլօմէթրօ սիւրաթլէ ադար, լաքին պու սիւրաթ՝ չըմալէ տօղրու իլէրլէտիքճէ, ևավաշ ևավաշ վէ պիր սուրէթը միւնթազամատէ աղալըր. պու ինթիզամըն պադը գալմասընա վէ էօյլէճէ տէվամ իթմէսինէ տուա իթմէք լազըմ տըր, պիրա նասըլ քի զանն օլունմադտա տըր, էկէր սիւրաթ ու ինթիզամընը թէպտիլ իտէրսէ, Իվրօբանըն ըգլըմընտա նէթիճէսի քէշֆ օլունմայան գարըշըգլըգլար մէյտանա կէլէճէյի անլաշըլմըշ տըր։

Էօյլէն իսթիւ Գօնսէյլ իլէ պէրաբէր կիւվէրթէտէ օթուրուպ, Կիւլֆ-Ըսթրէմին մալիք օլտուղու պու խատասէլէրի թարիֆ իտիյօր իտիմ, Իյզահաթըմա խիթամ վէրաէքտէն սօնրա, Գօնսէյլէ, էլինի ադընթընըն սույունա պաթըրմասընը թէքլիֆ իթտիմ։

Գօնսէյլ էլինի սույա սօգտու, վէ սըճադ իլէ սօղուղա տայիր պիր չէյ հըսա իթմէտիյինէ ըզհարը թէաճճիպ իթմէքտէ իքէն, պու հալի իչգահ իտէրէք։

— Պուննուն սէպէպի շու տուր քի, Մէքսիկա քէօրֆէզինտէն չըգտըզը էանատէ, Կիւլֆ-Ըսթրէմին տէրէճէյի հէրարէթի, իննսանըն դանընտաքի տէրէճէյի հէրարէթտէն աղ ֆարգը օլմասը տըր. Կիւլֆ-Ըսթրէմ, Իվրօբա սէվահիլինի տայիմի սուրէթտէ էչչիլ էշճալ իլէ թէզևինի իտէն, զայէթ վասի վէ հէրարէթպախշ պիր սօպա, ևախօտ պիր լիմօնլուգ տուր. էկէր Մավրինին հիսապընը գապուլ իտէրսէք, պու ադընթընըն հէրարէթի քևամիլէն հրֆզ օլունսա վէ թէմամէն իսթիսնալ իտիլսէ, Ամազօն ևախօտ Միսուրի նէհրի ճէսամէթինտէ տէմիրտէն պիր նէհրի երիթմէյէ քևաֆի հէրարէթի օլտուղունու, մուսահիլէյհ Մավրի իտտաա իթմիչ տիր։

Պու էանատէ Կիւլֆ-Ըսթրէմին սիւրաթը, սանկի էտէ իքի մէթրօ վէ ևիրմի պէշ սանթիմէթրօ իտի. Ադընթը՝ էթրաֆընըն իհամա իտէն սուլարտան օ գատար այրը վէ ֆարգը իտի քի, թազևիտ իտիլմիչ սուլարը, պահրը Մուհիթին սաթհընտա ատէթա պիր չէչկինլիք բէյտա իտիպ, տէնիզ սուլարընա գարըշմատը՝ զը աբ աչիքեար կէօրինիյօր իտի։

Ալէքսանտրա թուզլու մէվատտը քէսիրէյի հավի օլտուղու ճիհէթլէ, գօյու մավի պիր րէնկտէ օլան սուլարը, էթրաֆընտաքի պահրը Մուհիթին եէչիլիմսի սուլարընտան բէք գօլայ թէֆրիդ օլունապիլիր. հաթտա պու թէֆրիդ օ գատար աչիքեար իտի քի, Գարօտա պու թէֆրիդ օ գատար աչիքեար իտի քի, Գարօլին ատալարը էօնիւնտէ Նօրթուիչ, պաշըլըա Կիւլֆ-Ըսթրէմ սուլարընը քէսմէքտէ օլտուղու հալտէ, բէրվանէսի հէնուզ պահրը Մուհիթին սուլարընը տէօյիւյօր իտի։

Պու զարիպ ադընթը, քէնտի իլէ պէրաբէր քիւլվէթլի մախլուգաթը պահրիյէ սիւրիւյիւպ կէօրթիւ-

բիւյօր լաի . պահրը Սէֆիտին արշօնօթլարը , միւթաաաիտ սիւրիւլէը իլէ ադընթընըն իչինաէ կէղիյօր լաի ։

Ղուդրուֆիյէ թադըմընըն էն չայանը տըդդաթ օլանլարը , եիրմի պէշ այադ պօյունաա օլաուդլարը հալաէ , դուչրուդլարը՝ վիճուտյէրին պիր սիւլիւսինի թէչդիլ լաէն բիսի պալըդլարը իլէ , պիր մէթրօ պօյունաա իրի գաֆալը , դբաա վէ եուվարլադ պուրունլու , քէսկին վէ պիր դաչ սըրա տիչլի , վէ վիճուտլէրի բուլ իլէ մէսթուր պիր նէվ քէօրէք պալըդլարը լաի ։

Ֆէմիքլի պալըդլար արաաընաա , պու տէնիղլէրէ մախաաուս էամէր ըէնկլի Լամբրօսլար , Սինագրի ճընաընտան բալըլադ Ըղբարլէր , պիր մէթրօ պօյունաա կէնիչ աղըդը , ուֆադ տիչլի Սիկէնէլէր , սիյահ տէրիլի Սանթրօնօթլար , մավի ըէնկլի վէ ալթուն իլէ կիւմիւչ ըէնկ չըդկըլար իլէ միւղէյհէն տէնիղ Բաբաղանլարը , պու հայվանլար՝ ըէնկլէրի իլէ հադըդաթէն պահրը Մուհիթին գավը գուզահը (Ծովային Ծիաձան) տէնիմէյէ չայան տըրլար . պու հայվանլար՝ մալիք օլտուդլարը լէթաֆէթը թապկէլէրի իլէ , մէտարի ճէտի էլվան դուչլարըյըլա ըէգապէթ իտէճէք տէրէճէտ չիրին տիրլէր . իչ քէօչէ պաչը Բըլէմինլէր , մավի ըէնկլի ֆագաթ բուլսուզ Գալդան պալըդլարը , սարը վէ էյրի չըդկըլը Գուրպաղը պալըդլարը , մավի պէնէկլէրլէ միւղէյհէն սիւրիւ սիւրիւ ուֆադ կօպիլէր , սարը գուչրուդլու պէյազ պաչը վէ չիֆթէ գանաաըլը , ճընս ճընս Լօսաիլէր , վէ նիհայէթ Ամէրիդա չըվալիյէսի (ամէրիկեան ասպէտ) թէամիյէ դըլընան , սըրթընտա կիւյա հէր նէվի նըշան վէ գօրտէլալար վար ըմըշ կիպի կէօրիւնէն ղայէթ կիւղել պիր պալըդ տախի , այրընճա դիքքրէ չայան օլան հայվանաթտան մաաատուտ տուր ։

Կիւլֆ-Ըսթրէմին ֆօսֆօրլու տուլարը , կիճէ վադթը պիղիմ էլէքթրիք ֆէնէրիմիղին դիյաաը իլէ րէգաթէ իտիյօր լաի . ալէկսանտա օ կիւնէէրտէ պիղի թէհտիտ լաէն ֆուրթունալը հէվալարտա , տահա դիյաատէ բարլադ կէօրիւնիյօր լաի ։

Մայըսըն սէքիղինաէ Համթէրաս պուրնը էօնիւնտէ պուլունույօր լաիք , եանի Գարօլին ատալարը տէնիղլինաէ լաիք , Պուրատա Կիւլֆ - Ըսթրէմին կէնիշլիյի եէթմիչ պէշ միլ վէ տէրինլիյի իքի եիւզ օն մէթրօ լաի . Նօթիւլիւս կէլիչի կիւղէլ եօլունա տէվամ իտիյօր լաի , սայ-քի սէֆինէտէն հէր տիւրլիւ տըդդաթ վէ իչթիտամ գալտըրըլմըշ լաի . իչթիրաճի խտէրիմ քի , պու հալաէ ֆիրար իթմէք օ գատար միւչկիւլ տէյիլ տիր , Ֆիլ հադըդա սէվահիլի մէսաիւնէտէ (բնակաւէտ ծովափունք) գօլայճա պիր մէչճա պուլապիլիր լաիք . տէնիղտէ տախի միւթէատտիտ վաթօրլար , նիւեօրդ իլէ Պօսթըն վէ Մէքսիգա քէօրֆէզի արաաընտա , կիճէ կիւնտիւզ բօսթա իթմէքտէ տիրլէր . քէզաչիք իքի տիրէքլի եէլքէն կէմիլէրինէ միւսաաիրի օլմադ , վէ անլէրտէն պիրինէ ճան ատմադ միւմքիւն լաի . վադա Նօթիւլիւս Ամէրիգա սէվահիլինաէն օթուդ միլ գատար ուղադտա պուլունույօր իսէ տէ , էղճիւմլէ եիննէ ֆիրարէ մէտար օլաճադ պիր ֆըրտաթ լաի ։

Ճադաթ թէէսիֆ օլունաճադ պիր վադտա , եանի հէվանըն սաճ տէրէճէ սէրտ օլմաաը , թէէրրար նէտանըն թատավվուրաթընա մանի օլույօր լաի , համտա կիւնթտիքճէ ֆուրթունալարը , վէ գաարըղալարը չօգ օլան տէնիղլէրէ եադլաշըյօր լաիք . պու գաարըղալար՝ Կիւլֆ-Ըսթրէմին ադընթընտան նէչաթ լաէր , ուֆադ վէ նարին պիր սաճտաչ իլէ , թէլաթիմը էմվանը տէհչէթֆէզայէ (ամհի կոհակներ) մուդավէ-

մէթ իթմէյէ գալդըշմադ , քէնտինի կիրտասը հէլաքէ աթմադ տիմէք օշաճադ իսի , պունը Դանատալը տա-խի իսթիրաճ իտիյօր իսի : Պինաէն ալէյհ վաթանընա տէօնմէք ալդուչի չէտիտէօնի կիւճ հալ իլէ զապթ ի-տէրէք , եէվմը մէղքիւրտէ պանա .

— Մուալիմ էֆէնտի , արթըզ պու մէճհուլ հա-լէ նիհայէթ վէրիլմէլի տիր . պէն աչըդտան աչըղա նէ-րէյէ կիթաթխիմիդի վէ նէ եաբաճաղըմըզը պիլմէք ի-թթէրիմ , սիդին դաբթան նըմճընըզ , տայիմա սահիլներ-տէն թէպահուտ իտէրէք չըմալէ տօղրու կիտիյօր , սի-զէ պէյան իտէրիմ քի , դուխթալը ճէնուպտա կիթմէմ պանա քեաճի տիր . արթըզ քէնտի իլէ պէրապտէր դուխթալը չըմալէ տէ կիթմէք իսթէմէմ վէտաէլամ , տէտի :

— Նէ՞ եաբալըմ Նէտա , մաատէմ քի շու էֆնատէ ֆիրարըն դապիլ օլմատըղընը սիդ տէ պիտիյօրսունըզ ,

— Օ հալտէ իլէ ֆիքրիմի թէքրար իթմէյիյիմ . իչի դաբթանա աչմալը , սիդ՝ մէմլէքէթինիդ տէնիդլէրինտէ իքէն հիչ պիր չէյ սէօյլէմէմինիդ , ֆադաթ մաատէմ քի չիմտի պէնիմ մէմլէքէթիմին տէնիդլէրինտէ պուլունտուրուդ , արթըզ սիւքիւթ իտէմէմ . ա՛հ , պիր գաչ կիւնտէն Նօթիւիւսին Սգօչիայը ճէտիտ տէ-նիդլէրինտէ պուլունաճաղընը , օրատա թէր Նէօվէ տօղրու կէնիչ պիր քէօրիթէդ աչըլտըղընը , վէ օ քէօր-ֆէղէ , վաթանըմ օլան Ֆէպէք չէհրինտէն ադան Սէն Լօրան Նէհրինի տիւչինտիւքճէ , ադըմ պաչրմտան կիտէյօր , չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր , հիտտէթիմտէն թիյլէրիմ իւրբէրիյօր . վէլհասըլ պէն պուրատա պո-ղուլտուրում , հէր հալտէ քէնտիմի տէնիդէ աթաճա-ղըմ , դիրա պու տէմիր գաբանըն իչինտէ պօղուլմադ-տան իսէ , տէրճատէ պօղուլմայը տահա էվլա աստա ի-տէրիմ , տէտի ,

Արթըզ Դանատալընըն թահամիւլի թիւքէնմիշ , տալը ճանմըշ օլտուղու աչիքեար կէօրիւնմէքտէ իտի . չէտիտ թատիաթը՝ պու տայիմի մահբուսիյէթէ տալա ալըշմայօր իսի . կիթտիքճէ սիյմատը պօղուլմադ-տա , վէ թատիաթը կիւնտէն կիւնէ աքսիլէնմէքտէ իսի , Պիչարէ ատէմճըղազընը հուպպը վաթան (հայրե-նատիրական) իլէթի իլէ մուգթաբըդ օլտուղունը հըս-իտիյօր իտիմ , չիւնքի պէն տէ այնի իլէթէ կիրիֆթար օլմուշ իտիմ . թամ եէտի այտան պէրի , գըթաթը մէաբիւնէտէն հիչ պիր իտապէր ալմամըշ իտիք , Պուն-տան դաթինադար , դաբթան նըմճընըն մէյտանէ չըգ-մայըշը , վէ քիւչէյի ինդիվայէ չէքիլիչի , ալէլ խուսուս ըլսթաբօթլարընն միւտաբէպէօնտէն պէրի , մուամիլէյ-հին թէպահի թատիաթ իտիշի վէ սիւքիւթի , պէնի պաշդա պիւյիւմէրէ զահիպ իտիյօր իտի . հալիմիդի բէք վէճիմ կէօրիւյօր իտիմ , արթըզ իլէ կիւնէրըն խահիշիմ գալմատը , մահուրդաթը պահրիյէյէ այըտ-օլան պու մայիչէթի , քէմալի սիւքիւնէթէ գատու-ը իթմէք իչին , ինտան՝ հէր հալտէ Գօնսէյլ կիպի ·վիր Ֆրէտան օլմալը իտի , եանի Գօնսէյլին ախալագընա մալիք օլմատը լազըմ կէլիր , Հադըգաթէն պու էյիտ-տէլիգանըը , էկէր ճիյէր եէրինէ զուլսէմէ (Ձուկի խը-ուկ) մալիք պուլունտա իտի , միւքէմմէլ պիր պալըգ օլուր իտի ,

Նէտ-Լանտ , ճէվապ վէրմէտիյիմի կէօրէրէք թէք-րար քէլամէ աղագ իլէ .

— Է՛յ մուալիմ էֆէնտի , նէ՞ տէյէճէքսինիզ պա-գալըմ ,

— Նէ՞ տէյիմ ատսթուր , էկէր խաթէրսէնիզ հադ-րըմըզտաքի նիյէթինին նէ օլտուղունու ատրմագա , դաբթան Նըմճոյը խաթխմզաճ իտէյիմ ,

— Նվվէթ , բէք միճաախպ օլուր ։

— Լաբին գարթան , էվէլճէ նիյէթինի պէյան իթմիշ ոլը , տէյլ՚Ը մի ։

— Էվվէթ , լաբին նէ՞ պէյիս վար , սօն տէֆա օ-լարագ պիր տահա անլատմագ իսթէյօրում , էկէր խա-թէրսէնիզ , պէնիմ նամըմ իլէ սէօյլէյինիզ ։

— Լաբին գարթանը բէք աղ կէօրիյօրում , հաթտա պէնիմիլէ գօնուշմագտան իճթինապ իսիյօր , տէյէպիլիրիմ ։

— Իճթինապ իթմէսի , սիզին անքնլա կէօրիւշմէյէ տահա մուհիմ պիր սէպէպ առա օլունմա՞զ մը ։

— Բէք ալա , պուլուր ասրարըմ ։

— (Ըսրար իտէրէք ։) Նէ՞ վագըթ ։

— Նէ վագըթ քէնտիսինի կէօրիւրսէմ ։

— Միւսիւ Սրոնաքս , էկէր խաթէրսէնիզ պէն կի-ալնպ պուլայըմ ։

— Խայր , սիզ իչի պանա պրագընըզ , ինշալլահ հա-րըն . . .

— Խայր , պու կիւն կէօրիւնիւզ ։

— Բէք ալա , պու կիւն կէօրիւրիւմ ։

Գանատալըյա պունատան պաշգա ճէվապ վէրէմէզ իտիմ , զիրա իչի օնա պըրագ տամ , թիզ մէշրէպլիսի-պէպի իլէ հէր շէյի թէհլիքէյէ իլգա իտէճէյինի , վէ պէլքիտ պաշըմըզը պէլայա սօգաճագընը պիվիյօր ի-տիմ ։

Օտաւա ավտէթ իթտիյիմտէ , գարթան նըմօնըն գամաշտասընտա այագ սէսի իչիթտիմ . մուամիլէյ՚Ը իլէ կէօրիշմէք իչին պու ֆըրսաթը վէֆթ իթմէք իսթէ-մէյուպ , գարըյը վուրտում , ճէվապ վէրիլմէսի , թէք-րար վուրտում , վէ նինայէթ գարըյը աչարագ իչէրի կիրտիմ ։

Գարթան Նըմօ մասանըն իւզէրինէ էյիլմիշ , վէ տէրին միւսահազաթա տալմըշ օլտուղունատան , պէնի ի-շիթմէմիշ իտի . հէր նէ օլուրսա օլսուն իսթիճվապ իթ-մէքսիդին ապշարը չըգմանայա գարար վիրուպ , մուամ-լէյէհ թէգարրուպ իթտիմ . պիրտէն պիրէ պաշընը լէյէհ թէգարրուպ իթտիմ . պիրտէն պիրէ պաշընը գալարըրսա , վէ գաշլարընը չաթարագ աչըթ պիր սէտա իլէ ։

— Ա՛ , սի՞զմիսինիզ , նէ՞ իսթէյօրսունըզ , տէտի ։

— Սիզինլէ գօնուշմագ իսթէրիմ ։

— Լաբին իչիմ վար էֆէնտիմ , մէշղուլըմ , սիզէ վէրմիշ օլտուղում հալընըզըզ հիւրրիյէթինտէն , պէ-նիմ տէ իսթիֆատէ իթմէյէ հագգըմ օչատ՞զ մը ։

Պու գապուլիյէթ էյի տէյիլ իտի իսէ տէ , ֆա-գաթ հէր շէյի սէօյլէմէյէ , վէ լազըմ կէլէն ճէվապը տա վէրմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղունատան , պարիտ պիր թավը իլէ ։

— Սիզինլէ էօյլէ պիր իշ հագգընտա կէօրիւշէճէ-յիմ քի , թէհլիսիլի գապսիլ տէյիլ տիր ։

— (Իսթիհզա իլէ ։) Նէ՞ սէօյլէյէճէքսինիզ , աճէ-պա պէնիմ մուվաֆֆագ օլամաըզըմ ճէնի պիր շէ՞յ մի քիշֆ իթտինիզ , աճէպա տէնիզ սիզէ ճէնի պիր ըզ՞ըր մը իֆշա (յայտնել) իթտի ։

Գարթան Նըմօ իլէ պէնիմ ֆիկրիմ ալտաընտա բէք պէօյուք միւսայէնէթ վար իտի . ֆագաթ պէն հէնուզ ճէվապ վէրմէտիէն , մուամիլէյ՚Ը՝ մասանըն իւզէրինտէ աչըգ տուրան պիր էլ նազըմը կէօսթէրէբէք , ճիտտի պիր հալ իլէ ։

— Իչթէ մուամիլիմ էֆէնտի , շու վարագա պիր գաչ լիսան իւզէրինէ ճազըմըզ պիր սէրկիւզէշթ տիր . տէնիզ հագգընտաքի թէտգիգաթըմըզն իճմալի օլան պու սէրկիւզէշթ , էկէր Ալլահ խաթէրսէ , պէնիմիլէ պէ-

բաղէր ղայպ օլմայաճադ տըր. պու էլ ևաղըսը պէնիմ իմզամ իլէ մուտղի օլտուղու հալտէ, թէ քմիլ խաթըրէյի հայաթըմդա իքմալ իտիլմիշ տիր ք՛ի, պու խաթըրէնամէ, պաթմադ մատէնտէն մամուլ պիր գութու տէրուն՛ինէ վաղ իտիլէճէք, վէ նօթիւլուսին տէրուն՛ինէնտէ էն ոճն սաղ գալան ատէմին վասէթասըդըդա տէնիզէ ալըդլաճադ, վէ էօյլէճէ տալկալարըն սէվգ իթտիյի մահալէ կիտէճէք տիր, տէտի։

Պու զարիպ ատէմին իամի, վէ քէնտի էլի իլէ ևաղըմըզ սէրկիւզէչթի... տէմէք ք՛ի կիւնիւն պիրինտէ պու էտրար աշկիտար օլաճադ իտի. Ֆադաթ օ անտէ մուսահիպէյհին պու պէյանաթըննը պիր մուգատատէմէ կիպի թէլադդը իտէրէք.

— Գարթան էֆէնտի, պու նիյէթինիզի անսամիմ իւլ պալ թադտիր իտէրիմ, հագդդաթէն թէտգդաթըննըզըն սէմէրէյի միւֆիտէսի (արդիւնատար պտուղ) մահվ ու նապուտ օլմամալը տըր, Ֆադաթ իսթիմալ իթմէք իսթէտիյինիզ վասէթա պանա բէք միւպթէտիյանէ (նախանական) կէօրիւնիյօր. ք՛իմ պիրիր ք՛ի տէնիզ՝ օգուրթույը նէ՞րէյէ սիւրիւպ կէօթիւրէճէք, վէ նէ՞ կիպի ատէմլէրին էլինէ կէչէճէք. աճէպա պաշգա պիր վասէթա պուլմադ գապիլ օլամա՞զմը. մէսէլա, ևա սիզ, վէ ևալօտա սիզինքիլէրտէն պիրի...

— (Սէօզիւմիւ գաթ իտէրէք) Ասլա մուասիմ էֆէնտի, ասլա։

— Լաբլին պէն վէ արգատաշլարըմ, պու էլ ևաղըմընը մուհաֆազայէ հաղըրըզ, սէրպէսթիվիզի իտատէ իտէր իթմէզ պիզ անը...

— (Օթուրտուղը նէրտէն ֆըրլանարադ.) Սէրպէսթինիզի՞ մի...

— Իվէթ էֆէնտիմ, հաթտա պու խուսուստա

սիզինլէ դօնուշմադ իչին պուրայա կէլտիմ. եէտի այտան պէրի տիր ք՛ի սէֆինէնիզտէ պուլունույօրուդ, վէ իչթէ պու կիւն սիզէ սօրարըմ ք՛ի, նիյէթինիզ սիզի էպէտիչէն պուրատտա այրդօյմա՞դ մի տըր։

— Միւսիւ Ա.րնաբա, սիզէ եէտի այ էվվէլ սէօյլէտիյիմ սէօղիւ թէքրար իլէ իբթիֆա իտէրիմ, նօթիւլուսէ կիրչէն պիր տահա տըշարը չըդամադ։

— Ֆադաթ պու հալ ատէթա էսապէթ տիր։

— Պուլունտուղունուդ հալէ իսթէտիյինիզ իսմի վէրէպիլիրսինիզ։

— Լաբլին դարթան էֆէնտի, պիր էսիր՝ ճէմիյի վադըթտա սէրպէսթ օլմադ հադդըննը մուհաֆազա իյլէր. հաթտա օ հուդուդ նէ՞ դատար մէվանիյի միւշկիւլէ իլէ մուհաթ օլտա, ևինէ քէնտինէ դօլայ կէօրինիւր։

— Սիզին պու հադդըննըդը ք՛իմ իսթատ իտիյօր, ֆիրսաթ իթմէմէնիզէ տայըր սիզտէն ահա, վէ ևախօտ նէմին թալէպ իթմէյէ դալդըճը՞մ մը։

Գարթան նըմա էլլէրինի դավուշտուրմուշ օլտուղու հալտէ ևիւզիւմէ պագըյօր իտի։ Պէն իսէ չուղու հալտէ ևիւզիւմէ տէվամ իթտիմ։

— Գարթան էֆէնտի, սիզին կիպի պէնտէ մուճթահիտ մահդուդիյէթ օլմայան պու մէսէլէտէն պահս իթմէք իսթէմէմ, Ֆադաթ մատէմ ք՛ի չիմնի սըրտաը կէլմէք իսթէմէմ, պու մէսէլէ ևալընըդ պանա ղէ թէքրար իտէրիմ ք՛ի պու մէսէլէ ևալընըդ պանա այնա տէյիլ տիր, պէնճէ՝ միւթալաա, պէտայիի թապիյէնին թէմաշտաը, իլմի նօգթէյի նապարընճա զահիտ տիր ք՛ի, պանա հէր չէյի ունութտուրուր. զաթը ալինիդ կիպի պէնտէ քէօչէյի թէնհատէ ևաշաթը ալինիդ կիպի պէնտէ քէօչէյի թէնհատէ ևաշա-

յարագ , վէ հէր քէսուէն ունուտուլարմդ , միւտաէթը էօմլիւմի թէտբիդաթը թասլիյէյէ հասը իթմէյի , վէ կիւնիւն պիրինաէ թէտբիդաթըմըն սէմէրէսինի , սիղին կիսպի խէյալի պիր սաճ գուրթուլա վաղ իլէ , անը տուկտարըն վէ իւզկեարըն քէյֆինէ իհալէ իթմէյի սէվէրիմ . քէնտինիզէ վաղիթէ իթիհատ իթտիյինիզ մաուտէնին , անճաղ պաղը նօղթալարըննը անլայագիլտիմ հալտէ , ևինէ սիղի թաղտիր ու թահսին , վէ մէսլէքինինիզէ սաչէք օլմայը իհթիէրիմ . լարին ուսուլը մայիչէթինիզտէ էօյլէ ճիհէթլէը վար քի , հէր էսրար , վէ իսթիայա իլէ մէսթուր տըր . թասլիյի օլարագ անլէրտէն՝ կէրէք պէն , վէ կէրէք արդաուաչլարըմ ասլա . հիսէմէնա տէյիւիզ . հաթտա հըսս իթտիյինիզ քէտէրէրի , եահօտ կէօսթէրտիյինիզ ասարը մէհարէթ վէ ճէսարէթը ֆէվգէլատէյի կէօրտիւյիւմիւզ վաղըթ , հադդընըզտա հասըլ իլէտիյիմիզ մէյլանը , հիւանի թէվֆիճիւհի , վէ թէէսիւրի ըղհարէ ճէսարէթ իտէմէյուզ , խահնախահ զաաթէ մէճպուր դալըյօրուզ , ղիրա նիյաք ու իայրըն մանղուրընտան (դեղեյկին և բարւոյն տեսիլէն) թէվէլլուտ իտէն պու հըսսըյաթըն , պիր ուօսթ թարաֆընտա՞ն մը , եօղսա պիր տիւշմէն թարաֆընտա՞ն մը , դալտիմիզէ իլգա օլտուղունը պիլէմէյօրուզ . իմոի պիղիմ սիղի իչին եապանճը աատէմըը , եահօտ էսիրլէր օլտուղումուզ հըսսը , պիղի , թահամմիւլի զայըի դաակլ պիր հալէ դօյմուշ տըր . էվվէթ դաբթան էֆէնտի , պէն պիլէ սաազը իտէմէզ տէրէճէյէ կէլմիշիմ տիր . նէրտէ՞ դալըր նէնտ-լանտ քի , ասլա թէհամմիւլի դաչմադըզ տըր , պու աչէմտէ հէր ինսան՝ մահզա ինսան օլտուղու ճիհէթլէ , քէնտի հադդընտա տիկէրլէրին տիւշիւնմէխինի աչղու իտէր , վէ պու տա քէնտի հադդը տըր . իմոի Գանատալը-

նըն թասլիաթընտա օլսուն պիր տաէվին դալպինտէ , իսթիհսապը սէրպէսթի արզուսըյըլա ղէնճիրլի էտարէթին , նէլէր թէվֆիտ (ծնանիլ) իտէպիլէճէյինի , վէ պու թիզմէչրէպ տաէմի նէ՞ կիսպի հարաքաաթի ու միւտահաղաթը նատպէճայէ , վէ թէճրիւպէյի վէսիսմէյէ սէվգ իլլէյէճէյինի հիչ տիւշինմէ՞սինիզ մի . . .

Պալատէքի պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա սիքիթ իթտիմ . դաբթան նըմծ այագա դալդը , վէ պիր էֆէնտիրը պարիտանէ իլէ ճէվապէ աղագ իտէրէք .

— Նէտ-լանտ վատրսըն միւտահաղա իթտին , իսթէհկի թէճրիւպէյէ գալդըշսըն , վէլ հասըլ նէ արղու իտէրտէ անը եաբսըն , պուռնալարըն ինտիմտէ ասլա էհէմմիյէթի եօգ , վէ հիչտէ վաղիթէ իթմէմ , պիրա պէն քէնտինի պուրայա տավէթնամէ իլէ կէթիրմէտիմ , վէ չիմտիտէ քէյֆիմ , եահօտ էյլէնճէմ իչին թէվգըֆ իթմէ յօրում . սիղէ կէլինճէ միւսիւ Աբօնաքս , սիղ , հէր չէյլ , վէ հաթտա սիւքիւթին պիլէ նէ՞ տէմէք օլտուղունը անլայան ատէմլէրտէն օլմանըզը պիլտիյիմ իչին , սիղէ պուռնտան պաչդա ճէվապըմ եօգ՝ ալէքսուսուս պիրինճի տէֆա օլարագ աչտըղընըզ պու մէսէլէ , ասընընճը օլմայը տըր , պիրա պիր տահա թէէքրար խոսլմէսինի խաթէմէմ , վէ իսթէտ տախի ասլա տիկնէմէյէճէյիմի , սուրէթը դաթիյէտէ սիղէ ալէյան խոսրիմ , ատտի :

Պու ճէվապը նատպէվապը աչտըդտան սօնրա դոքթանընն նէղտինտէն մուֆթարէդաթ իթտիմ , օ կինտէն իթիսարէն դաբթան իլէ արամըզ պօղուլուպ , վաղիյէթիմիզ կէրկիլէշտի , միւքեալէմէմիզի սրդ ատաչլարըմա անլաթտաըզըմտա , Նէտ-լանտ .

— Շիմտի պու ատէմտէն հիչ պիր լութֆ պէէքլէմէք լազըմ կէլմէյէճէյինի , աչըդտան աչըղա պիլտի-

յիմիզ հալաէ , Նօթիւլիւս՝ Լօնկ-Այլէնաէ թէդարրուզ իակիօր , արթըզ հէվանըն էյի քէօթիւ օլմասընա պադմայըզ , հէրչի պատասխատ ֆիրար իաէրիզ վէսսէլամ, աէտի :

Ֆադաթի հէվա դաթէնաէր դաթ թէհսիսէ պաշլատը , հէր թարաֆտա ֆուրթունա ալտյիմի կէօրիւնիւյօր իակ , րուչի սէմա պէյատրմնը պիր րէնկ քէսպ իթմէքտաէ , պուլութլար սիւրաթլէ եէքտիկէրինի գովալամադտա , տէնիզ իրի տալկալար իլէ չիշմէքտաէ , դուշլար նապէտիա օլմադտա , վէ պարօմէթրօ պիյատաէ սուդութ (իչնալ) իլէյէրէք , հէվատաէ պուսարրըն չէտիտ պիր կէրկինլիյինի (ձգտում) պէյան իթմէքտաէ իակ :

Մայըրըն օն սէքիզինճի կիւնիւ ֆուրթունա գօրտու , պու էնտատէ Նօթիւլիւս , Լօնկ-Այլէնա էօնլէրինտէ չալդանըպ տուրույօր իակ . բիւղկեար իլէ աէնիզին չիտաէթը մուհարէպէսինի թարիֆ իաէպիլիրիմ. դիրա դաբթան Նըմօ միւթատը միւճիզինճէ , ֆուրթունա էնտատընտա տէնիզէ պաթաճադ եէրտէ , քէյֆի՝ սաթը տէրեատէ պուլունմադ , վէ ֆուրթունայա կէօյիս վէրմէք իսթէտի :

Բիւղկեար ճէնուպի ղարպիտէն քէմալի չիտաէթլէ սանիյէտ օն պէշ մէթրօ պիր սիւրաթլէ էսէյօր իակ , աղշամընն սաաթ իւչիւնաէ պու սիւրաթ եիրմի պէշ մէթրոյա վասըլ օլտու , ֆուրթունալարըն տէրէճէյի սիւրաթը պու մըղտարտաէ օլուր :

Դաբթան Նըմօ , ֆուրթունանըն չիտաէթինէ ասլա էհէմիյէթ վէրմէյէրէք , Նօթիւլիւսին իւզէրինէ գօյուլան տաղլար կիպի տալկաչտա մուդավէմէթ իաէպիլմէք իչին , պէյինտէն պիր իր իլէ տէմիր հալդալարա պաղը օլտուղու հալաէ , քէմալի չէճաաթլա կիւվէրթէտէ պիր ևան իւզէրի եաթմըշ իակ :

Պէն տախի մուամիլէյհէ իմթիսալ իաէրէք քէնտիմի պիր հալդայա րսալթ իթտիմ , վէ ֆուրթունանըն չիտաէթի իլէ անա կէօյիս վէրէն պու չէճի վէ զարիպ ատմ միյանընտա , հայրէթիմի թագսիմ իյլէյօր իտիմ :

Իրի բարչալը ալչալմըշ պուլութլար սաթհը տէրեայը սիւբիւրիւյօր կիպի , էմնաճը տէհշէթֆէզայէ գարըյօր իակ . արթըզ տաղլար միսիլլու տալկալար արըշըյօր իակ . բասընտա ուֆագ մէվճլէր կէօրինմէյիպ , եալընըզ թէրէլէրի քէօրիւմէյէն տալկալար՝ բաթլամադըզըն եէքտիկէրէ չարըշյօր իակ. Նօթիւլիւս՝ կեահ պիր թարաֆա, կեահ տիկէր թարաֆա եաթմըշ , վէ տիրէք կիպի տիքիլմիշ օլտուղու հալաէ , պիր սաըթը միւտհիշ չէտէ եալբալանըպ տուրույօր իակ :

Սաաթ պէշ սուլարընտա՝ սու թուֆանընա միչապհ պիր եաղմուր պաշլատը իսէ տէ , բիւղկեար իլէ տէնիզ ատա տինմէտի . ֆուրթունա՝ սանիյէտէ գըրզ պէշ մէթրօ սիւրաթ քէսպ իթտի քի , մահզա պու չիտաէթլէ էվլէրի եըգար , տամլարըն քիրէմիտլէրինի գատէթլէ էվլէրի եըգար , տէմիր բարմադըգլարը էյէր , վէ եիրմի տէօրթ սանթիմէթրօլուգ թօբլարը եէրինտէն դալտըրըր . լաքին Նօթիւլիւս՝ եալընըզ ֆուրթունա ատասընտա եուվարլանմադ վէ թէքէրլէնմէքլէ իքթիֆա իթմէքտաէ , վէ ալիմ միւհէնտիսլէրտէն պիրինին տէմիշ օլտուղու , «Միւքէմմէլ վէ մէհարէթլէ ինչա իսիլմիշ պիր թէքնէ եօգ տուր քի , տէնիզին չիտաէթինէ մէյտան օգուսընըն» տէօվինու թատսիզ իթմէքտաէ իակ . դիրա տէնիզ տալկալարընա թահամմիւլ իտէն պիր դայա բարչասը տէյիլ իակ քի , ագըպէթ բարանա իակ . իլլա արմասը , սիրէքլէրի վէ տահա էտէվլաթը սայիրէսի օլմայան չէվիքտէն մամուլ պիր եայվաթը սայիրէսի օլմայան չէվիքտէն մամուլ պիր եայ

կիպի օլմասըլըլա, հիչ պիր խասար կէօրմէքսիզին թէհամիւլ խոյօր իսի։

Հիւճիւմ իսէն տալկալարը քէմալի տըդդաթլա թէհմաշա խոյօր իսիմ, պէհէր տալկա ևիւղ էլլի ևիւղ ալմընչ մէթրօ վիւսաթի իւղէրինաէ օն պէշ մէթրօ դատար ևիւքսէկլիյօր իսի. ախըրաթլարը տախի բիւղկեաըրըն թաղրիպէն նըսփը, ևանի տանկիյէաէ օն պէշ մէթրօ իսի. տալկալարըն ճէսամէթ ու գուվվէթի, սույրն տէրինլիկի իլէ պէրապէր պէօյիւյօր իսի. տալկալարըն տէրունլէրինէ հէվայի նէսիմիյի հարս իլէ տէնիզին տէրինլէրինէ էնաէրտախըլէրինի, վէ միւվէլլէտ իւլ իսանէ իլէ պէրապէր, գատրը տէրեայէ հայաթի կէթիրտիքլէրինի, էյիտէն էյի անլայըշլ, ճէնապը Գատրըը Միւթլաղ հազրէթլէրինին հէքմէթինէ հայրէթ էյիտիմ, Գու տալկալարըն գուվվէյի թաղէիդիյէսի, միւտաբըզ օլատուգլարը սաթհըն պէհէր գատէմը միւրէպպաինէ (մէն մի քառակուսի ոտնաչափ) իւչ պին քիլօկրամ օլատուղու անլաշըլմազտա տըր, իչթէ պուննարը օ տալկալար տըր քի, վազթըյըլա Հէբրիտ ատալարընատա, սէքսէն տէօրթ պին լիպրա սըզլէթինէ պիր գայա բարչասընը եէրինտէն գալտըրմըշ իսի. քէզաչիք 1884 սէնէսի Դեկտեմբերինին եիրմի իւչինճի կիւնիւ զուհուր իսէն տէհշէթամիլ Գուրթուննա էնտաընտա, ձարօնիանըն բայթախատը օլան նէտաօ չէհրինին նըսփընը իսարապ իմտիխարէն սօնրա, տալկալար՝ սաաթտա նէտի ևիւղ լիտրէթրօ գաթի մէտաթէ իսէրէք, նինէ օ կիւն ազշամ իսաթիւ Ամերիգա սելահիյինի տէօյէրէք բաչտալանմըշ տըր։

Կիճէ օլատուղունատա Գուրթուննանըն չիտտէթի միւտհիշէսի պիր գաթ տահա արթտը. պարօմէթրօ (ծանրայաչի), 1862 սէնէսինտէ, պիր ատըրկա էնտաընտա

Ռէիւնէճնատա օլատուղու կիպի նէտի ևիւղ օն միլիմէթրօյա գատար տիւշտիւ, գուրուպը չէմն (արևատնատ) վազթինտէ, ուզուգտա պէօյիւք պիր վաթօր կէօրտիւմքի, ևարը իսիմ իւղէրինտէ տաղլար կիպի տալկալարան տէվրիլմէմէք իչին, տէրէճէյի նիհայէտէ պիր միւշկիւլ վազիյէթ իչինտէ, էմնաճը տէհշէթֆէզա իլէ օղրաշըպ տուրույօր իսի. պու սէֆինէ միւթլագա նիւ-Եօրգտան Լիվըրթուլա, վէ ևախօտ Հավրա իչէյէն վաթըլատան պիրի օլմալը իսի քի, գարանլըգ պատրընատա նագաբընտան նագէտիտտ օլատու։

ԵՒարը կիճէյէ իչի սատթ գալարագ, բույի սէմտա աթէշ վէ ալեվ իչինտէ կիպի պիր ըէնկ քէսպ իչտի. ռէիւգ՝ չիտտէթլի Եըլտըրըմլար իլէ շերհալէնմէյէ (ռէօսիլ) պաշլատը. կէօղլէրիմ շիմշէքլերին բարըթլըընատա էվրիլմէմէք իչին, տէրէճէյի նիհայէտ պիր կիւրիւլթիւ վար իսի քի, տալկալարըն նէքտիկերէ չարըըշմասընատան, վէ բիւղկեարըն ուլամասընատան նէշանի իտէն հավլինագ սէտալերէ գարըշարագ, գալնէշանի իտէն հավլինագ սէտալերէ գարըշարագ, գալպիմէ թաղրիֆի զայրի գագիլ պիր տէհշէթ իյրտա իսիյօր իսի, բիւղկեար՝ ուզուգըն հէր թաղրաֆընատան էսյօր իսի, բիւղկեար՝ ուզուգըն հէր թաղրաֆընատան էսմէքտէ, վէ տագըրկալար բէյտտա օլմագտա, վէ շիմէքտէ, վէ տագըրկալար բէյտտա օլմագտա, վէ շիմշէքլերը չարպտան չըգըպ, չըմալտէն, գարպատն վէ ճէնէնաւպտէն կէչէրէք, ևինէ չարպ ճիհէթինէ ավտէթ լոտիյօր իսի։

Ա՛հ, պու Կիւլֆի-Ըսթրէմ, հայիվ պուլունատուղու «Գուրթուննալար հիւքիւմտարը» սըֆաթընա հագըգաթէն չայան տըր, գիրա ադընթըսը իւղէրինտէ պուլունան հէվա՝ թաղագալարընտաքի ևսթիլաֆը հէրա-

րեթ հասեպի լէ, րիւզկեարըն թէպէտեւ լինէ, վէ պէօյլէ չհատեթլի ֆուրթունալարըն ղուհուրինէ սէպէպ օլուր։

Նաղան եաղմուրա, ամէն րէնկինտէ պիր սաղատագ թէհլաւիֆ իթտի, սույըն տամլալարը սանքի գըղըճըմլար սայըճը պիրեր ամէնչարսէ չէ քլինի ալտը. ղանն իտէրսին քի դարթան Նըմռ, քէնտի մալիք օտուղու աղամէթ վէ ճէսարէթինէ կէօրէ պիր էօլիւմ արայօր իտի, միւթթասըլ Եըլտըրըմտան վուրուլուպ հէլագ օլմագ իտթէյօր իտի։ Պիր արալըդ Նօթիւլիւս, չէտիտ պիր իհթիզագ (շարժում) իլէ, ատէթա պաշ եօգարը Եըլտըրըմը մէն իտեր մըղնատա տիրէյի կիսպի չէքիլի վէրինճէ, մահմիդի ալթընտան ամէնչէր սաչտըղընը քէմալի հայրէթլէ կէօրտիւմ։

Ալթըդ թապ ու թուվանըմ քէսիլմիչ օլտուղունտան, եւիզիւն դօյու սիւրիւնէրէք նէրտիւպանէ տօղրու կիթտիմ, վէ կիւճպէլա կիւճ դարթաղը աչարագ իչէրի կիրտիմ։

Պու էանատէ ֆուրթունա իտէ, որթըդ չհատէթը նիհայէտինէ վարմըշ իտի. Նօթիւլիւսին իչինտէ այագտա տուրմագ միւմքիւն օլամայօր իտի։

Գարթան Նըմռ տախի, եարը կիճէյէ տօղրու ագֆինէնին տէրտունէ կիրտի, իսագինէլէրին տօլտուղունը, վէ Նօթիւլիւսին եավաշ եավաշ պաթմագտա օլտուղունը անլատըր։

Սալօնըն աչըդ բէնչէրէլէրինտէն պիր չօդ իրի պալըգլար կէօրտիւմ. հայվանլար՝ քէմալի խէվգ իլէ դաչըշըյօրլար իտի. հաթտա կէօղիւմիւն էօնիւնտէ պիր գաչընա Եըլտըրըմ իսապէթ լիթտի։

Նօթիւլիւս, տայիմա աչագը էնիյօր իտի, օն պէշ մէթրօ տէրինլիքտէ ըահաթ պուլաճաղըմըզը գանն իտէյօր իտի, լաքին տէնիզին իւսթ թաթագալարը, հատտէն էֆղան դարըշմըշ օլտուղունտան, էլլի մէթրօ տէրինլիկէ էնամէտէն մաղհարը սիւքիւն օլամատըդ։

Լաքին նէ՞ սիւքիւնէթ, նէ՞ ըահէթ, եա Իտալիա, քի՞մ իտտաա իտէալիսթ քի, տէրտունինտէ պուլունտուղումուդ տէրեանըն սամհընտա միւտհիշ պիր ֆուրթունա հիւքմիէրմա օլտուգտա, եէրի կէօյլու վէ տէնիզի պիրի պիրինտէ դամըյօր։

20

27 տէրէճէ 24 տագըգա արզ վէ 17 տէրէճէ 28 տագըգա բուլ։

Պու չհատէթլի ֆուրթունանըն սէպէպլի լէ ճիհէթը չարդկէյէ տօղրու միւշմիշ օլտուղումուդտան, Նիւ-Եօրդ, եախօտ Սէն Լօրան սէվահիլինէ ֆիրար իթմէք իւմիւտի մահվ օլտու. պիչարէ Նէտ-Լանտ, մէյուսէն վէ միւքէտտէրէն դարթան Նըմռ կիպլի քիւշէյի ինղըվայէ չէքիլտի, լաքին պէն իլէ Գօնսէյլ, պիւրոկրիմիզատէն ասլա այրըլմայօր իտիք։

Նօթիւլիւս, չըմալի չարդկէյէ միւշմիշ սէյճէք եէրտէ, չարդ թարաֆընա աթըլմըշ տէմիշ իտիմ. սէֆինէմիզ պիր դաչ կիւնլէր էրզագը սէֆայինի իչին բէք թէհլիքէլի օլան դաթը բուսլար արասընտա, տէնիզին կէաճ սաթհընտա, վէ կէաճ տա դաատրընտա սէրսէրիանէ տօղաշտը։ Պու դաթը վէ թէհլիքէլի բուսլար, պուղայտան իլէրի կէլմէքլէ ուֆուգտա սօն տէրէճէ պիր նէմնագլըգ հասըլ իտեր, սիսլէր վէ միւմանլար սէ-

պէպի իլէ քիմ պիլիր նէ՞ թէհլիքեյի արըղէլէր, նէ՞ միւտհիշ միւսաաէմէլէր վուգուա կէլմիշ իսի. գայալարա չարբըշնագատա օլան տալկալարըն կիւրիւլթիւլիւ սէտալարընաան, կէմիլէրին չալարգլարը չանլարըն վէ էօթոիւրոիւքլէրի իալամ տիւտիւքլէրինին սէտալարը իշխիսիմէզ, գաթը տիւմանատան ֆէնէրլէրին ըշըղը ֆէրք օլունմազ, վէ պէյլէճէ սէֆինէլէր տիւչարը ֆէլաքէթ օլուսգ մահվ օլուրլար։

Պու սէպէպլէ շու տէնիղլէրին գատարը, ատէթա պիր մուհարէպէ մէյտանը հալինի քէսգ իթմիշ իսի. պահրը Մուհիթ իլէ մուհարէպէ իտուգատա մաղլուգ օլանլարըն ճէհէտլէրի, եանի պիր չօգ կէմի մէքսուրաթը իլէ տօլու իսի։

Սէֆայինի մէղթիւրէտէն պաղըլարը էօկիմիշ վէ չիրիւմիշ, վէ պաղըլարը իսէ տահա եէնի ղարդ օլմուշ իսի, ֆէնէրիմիղին ըշըղը, պու պէտպահտա կէմիլէրին տէմիրլէրինի, ղէնճիրլէրինի, վէ տահա էտվաթը սայիրէսինի, պիր սուրէթը միւտհիշէտ թէնվիր իտիյօր իսի։ Ըսթանթիստիք ճէմաէթլինատ էն մուհիք նօգթաշարատան օլմագ իւղրէ իշար իտիլէն չու պուլունտուղտմուղ ճայի տէհչէթֆիէղատէ (սոսկալի վայր), եանի Տէյա պուրնունատա, Սէն-Բօլ ատասընատա, Պէլ Իլ պօղաղընատա, վէ Սէն Լօրան նէհրի աչըդլարընատա, չիմտիյէ գատար քի՞մ պիլիր նէ գատար սէֆինէլէր, մալլարը վէ ճանլարը յըլըա թէլէֆ օլմուշլար իսի. մէսէլա պիր դաչ սէնէտէն պէրի, Բօյըլա-Մէյլ, Ինման, վէ Մ'օնրէ վաքօր դումբանեաշարընըն, Սօլուէյ, Իսիս, Բարատաթա, Հունդարիան, Կանարիան, Անգլօ-Սաքսօն, Հումպօլտ, վէ Եիւնայթըր-Մթէյթա սէֆինէլէրի, գարայա օթուրմագլա հէլաք, Արթիք վէ Լէօնէ միւսաաէմէ իլէ պաթմըշ, վէ Բըրէզիտէնթ, Բասիֆիք,

Սիթի-Օֆ-Կըլասկօ, նամ սէֆինէլէր իսէ, հէնուղ էսպապը մալիւմ օլմայարագ, պիւթիւն պիւթիւնէ նապաթը էօնիւշլար իսի. Իչթէ Նօթիւլիւս պու մէքսուրաթը միւտհիշէ ատասընատա, ատէթա վատի պիր մէղարլըդ տէրունինի կէղէյօր իմիշ կիպի կէչիպ կիտիյօր իսի։

Մայըսըն ծն պէչինատ Թէր-Նէօվ դումանալընըն միւնթէհայի ճէնուպիյէինատ (Հարաւային Ծայր) պուլունույօր իսիք. Թահտել պահր օլան պու մահալ, կէրէք Կիւլֆ-Ըսթրէմ ադընթըսընըն խաթը իւսթիւնատէն, վէ կէրէք Ամէրիգա սէվահիլի էօնիւնատէն կէչէն սօուդ սու ադընթըլարընըն, գութպի չըմալիատէն սիւրիւսգ կէթիրտիքլէրի, հատսըդ հիսապսըդ էճատրը նէպաթիյէ վէ հայաթիյէտէն հասըլ օլմուշ՛ սրը. քէղալիք պուղլարը չէօղիւլմիւշ տէնիղլէրատէն կէլէն պուղ բարչալարը, իչպու մահալտէ Թէրաքիւմ իտեր. ալէխուսուս պու գումնալտա, միլէօնլար իլէ Թէլէֆ օլան պալըդ, հայվանաթը նայիմէ, վէ հայվանաթը նէպաթիյէ քէմիքլէրինատէն միւթէշէքքիլ ղայէթ պաթմագ պիր եըղընթը պուլունուր։

Թէր-Նէօվ գումնալը ճիհէթինատ տէնիղ՝ օ դատար տէրին օլմայըդ, էն ադալղ եիւղ դուլաճատան ղիատաէ տէյիլ իսէ տէ, լաքին ճէնուպ ճիհէթինատ նայկէհան իւչ պին մէթրօ տէրինլիքատ պիր դույու մէվճուտ տըր. Իչթէ Կիւլֆ-Ըսթրէմ պուրատա քէսգալը վիւսաթ իտեր վէ հէրաբէթի ղայդ օլմադըա ատէթա աչըդ տէնիղ օլուր։

Նօթիւլիւսին կէչմիյի վադըթ իւրիւթմիւշ օլտուղու պալըդլար արատընատա, պիր մէթրօ պօյունատա եուվարլադ դանատը, սիյահ սըրթը, թուրունճի դաըրըը, վէ քէնարի հէմճինալարընա՝ ատատադաթը ղէվ-

ճիչէյէ պիր նիւմունէյի նատիտէ պահշ իտէն սիքլօթ-
թէր իլէ, իրի վիճուտլը, պիւմիւտի լէնկիլ, վէ էթի
ղայէթ լէղիղ պիր նէվ մօրինա պալըղը, քէղալիք ի-
րի կէօղլի, պաշը քէօրէք դաֆտաքնա միւշապիհ, վէ
Եըլան կիսի եուտուրմատան հասըլ օլան Ըլէնիլէր,
իւի տէսիմէթլօ պօյունտա սիյահ դայա պալըդլարը,
ուղուն վէ կիւմիւշ կիսի բարլագ դայրուդլու սէրի
իւ հարաքէ, վէ դուխտի տէնիղլէրտէն կէլմէ մադրու
թէսմիյէ իտիլէն զարիւպիւշշէքլ պալըդլարը դիքր
Ութմէյի վինտահի ատտ իտէրիմ։

Ադլարըմըղ, դայէթ քիւսթահա, դուվվէթլի, պա-
շը վէ քէնտիլէրը Իյնէլէր իլէ միւտէլլահ, իւի իւշ մէթ-
բօ պօյունտա, վէ ատէթա ադրէպ կիսի թէհլիքէլի
պիր պալըղ չէքմիշլէր իտի։ Ըլէնիմէրտէն, վէ մօրի-
նա պալըդլարընա հատտէն էֆղուն տիւշմէն օլան պու
հայվանը, թայիֆէլէր՝ կիւճլէ զապթ իտէպիլտի-
լէր։ պու մահալիւք, մալիք օլտուղու ալէթը թէննէֆ-
ֆիւսիյէտի սայէսինտէ, էրէյիճ միւտտէթ սուլըն իտա-
ըիճինտէ եաշայապիլիր։

Թէր-Նէօվ դումտալընտա էն դիյատէ դիքքէ չա-
յան օլան Մօրիւ պալըդլարը տըր, պու հայվանլարա
պաղ պալըղը տէմէք տահա վինտահի օլուր, դիրա թէր
Նէօվ, թահտ էլ պահր ատէթա պիր տաղ ատտ օլու-
նուր։ քէղալիք ուղուն միւտտէթ կէմիլէրի թէտադիք
իտէն վէ էքսէրի չըմալ տէնիղլէրինտէ պուլունան պա-
լըդլար իլէ, պիր նէվի մօրինալար տահի կէօրտիւմ։
Նօթիւիւս՝ մէղրիւր պալըդլարըն սիւրիւտի ատտարն-
տան պիր եօղ աչըպ կիսի մէքտէ իչէն, Գօնտէյլ շու
միւտահազատէն քէնտինի մէն իտէմէյէրէք։

— Պունլար մօրինա պալըդլարը տըր, հալ պու քի
պէն մօրինալարը թէօրքիւ պալըդլարը, վէ տիլ պալը-

ղը կիսի եատը ղանն իթմէքտաէ իտիմ, տէմէտի իլէ կիս-
լէրէք։

— Ա՛հ, ատտէտիլ տօսթում, մօրիւլէր եալընըզ
պադիշահ տիւքքէանլարընտա եատը օլուր, դիրա օր-
թալարընտան պիչիմիշ վէ եատըլանմըշ օլտուղը հալ-
տէ սահթարլար։ Հալ պու քի տէնիղտէ կէօրտիւյիւն
կիսի, քէֆհալ պալըդը չէքիլմէտէ տիր, տէտիմ։

— Էֆէնտիյէ իթիմատ իտէրիմ, լաքին նէ՞ գա-
տար չօգլուգ տըրըլար, ատէթա գարընճա քիւմէլէրի
կիսի։

— Է՛հ, աէվկիլի Գօնտէյլիմ, էկէր տիւշմէնլերի
օլմայարտը, եանի Ինտանպօլտան սայտ (պրատ) ի-
տիլմէդիքտէ, վէ Բատկատալատան թէլէֆ օլմադտա
իտի, տահա չօգ օլաճադ իտիլէր։ տիչի մօրիւլէրին
գարընճատա նէ գատար եումուրթա պուլունտուղունը
պիլի՞յիտիհին։

— Իչի կէնիչ թուխթարադ, պէշ եիւզ պին թանէ
պուլունաճաղընը ղանն իտէրիմ։

— Չօգ եանլըշ, օն պիր միլեօն գատար սայըլ-
մըշ տըր։

— Օն պիր միլեօ՞ն մը, տօղրուսը պիղդաթ քէն-
տիմ սայմատըդճա պունա Ինանամամ։

— Սայապիլիրսին Գօնտէյլ, լաքին պանա Ինանա-
ճաղ օլուբտան պու զահմէթտէն դուրթուլմուշ օլուր-
սուն։ Ֆրանսըզլար, Ինկիլիզլէր, Ամէրիգալըլար, Ճա-
պոնիտդալըլար վէ Իտալեճլէր։ պու հայվանլարը միլ-
եօնլար իլէ սայա իտուսպ եէրլէր։ շու հալտէ էկէր
եօնլար իլէ սայա իտուսպ եէրլէր։ շու հալտէ էկէր
նիւֆուսիյէտճալէրի պու տէրէճէ պէրէքէթլի օլմատա-
յընը, չիմտիյէ գատար չօգտան թիւքէնմիշ օլաճադ-
լար իտի։ եալընըզ Ամէրիգա իլէ Ինկիլթէրրատա, պէշ
պին սահտ կէմի՝ եէթմիշ պէշ պին թայիֆէյի համիլ

օլտուղու հալաէ , Մօրինա սայտըյըլա իշթիղալ իաէրլէր ։ Պու սէֆինէլէրին պէհէրի , աէնէտէ օրթա հիսապըլա գըրգ պին մօրինա սայա իաէր փի , եւրմի պէշ միլեօն իաէր , Իսվէճ տէնիզլէրինաէտ պէօյլէ տիր ։

— Բէք ալա , էֆէնտիյէ ինանըր վէ սայմադ քիւլֆէթինաէն ֆարիղ օլուրում ։

— Նէյի՞ սայմադամ ։

— Օն պիր միլեօն ևումուրթալարը , լաքին էֆէնտինին միւսաաւէսի իլէ պիր իթիրազտա պուլունաճաղըմ ։

— Անէյլէ պադալըմ ։

— Եանի պու հիսապ իլէ էկէր մօրինալարըն եալընըզ տէօրթ աատէտինին ևումուրթասընտան պալըդ հասըլ օլսա , ահունեայը տօյուրմայա քէաֆի օլաճադ տէմէք օլուր ։

Թէր-Նէօվ գումնայը իւզէրինաէ եօլումուզը տէվամ իթմէքտաէ իքէն , պէհէր սէյհար կէմիլէրինին օն իքիշէր աատա իքի եիւզ հինէլի բարադաթալարը քեամիլէն կէօրէպիլամ ։ Նօթիւիւս , պիր ուճը գաարը տէրեայէ էնտիրիլմիշ օլան բարադաթալարըն իչինաէն քէմալի մէհարէթլէ , հիչ պիրինէ կյրասը խասար իթմէքսիզին կէչի վէրտի ։

Գարթան Նըմօ , ուզուն միւտաէթ պու իշլէք տէնիզլէրտաէ էյլէնմէյէրէք , գըրգ իքի տէրէճէ արդ տայիրէսինտէ , եանի Թէր-Նէօվ , Սէն-ժան , վէ Հէրթոֆընթէնթ էօնլէրինէ գաատար եիւքսէլտի փի , պուրասը Ամէրիգայը՝ էվրօբայա րապթ իտէն թահսէլ պահր թէլէկրաֆ խաթընըն նօգթայի նիհայէսինէ տայանըր ։

Նօթիւիւս , չըմալէ տօպրու եօլունը տէվամ իտէճէք եէրտաէ , թէլէկրաֆ խաթընը թէադըպ իթմէք խաթէյօրմուշ կիսի , խաթընն մէվզու պուլունաուզու եօլուն իւզէրինաէն չարդ ճիհէթինէ տօղրուլու վէրտի ։

Մայըսըն օն եէտինճի կիւնի , Հէրթա Գընթէնթէն պէշ եիւզ միլ գաատար պաիտ , իքի պին սէքիզ եիւզ մէթրօ տէրինլիքտաէ խաթընըզլընը օլան թէլէկրաֆ խաթընը կէօրտիւմ , չիմտիյէ գաատար հէնուզ Գօնսէյլէ , մէղքիւր թէլէկրաֆ խաթընտան պահս իթմէմիշ օլտուղումտան , տէլիգանլը՝ տիպտէ տուրան խաթընը ղայէթ պաթթալ պիր եըլան զանն իաէրէք , միլթասը միւճիպլինճէ թաանիֆէ հաղըրլանտը . լաքին սատը Գօնսէյլին պու խաթասընը թաամիպ իթմէյէ չիթապ իթտիմ , վէ պու խաթատան տօլայը , քէնտինին թէսէլլի իթմէք իսթէյուպ , խաթընը մէղքիւր հադգընտա պաղը մալիւմաթ վէրմէք էմէյի իլէ , չու եօլտա իֆաաէյի մէրամ իթտիմ ։

Իլք թէլէկրաֆ խաթընը 1857 վէ 1858 սէնէլէրինաէ վաղ իտիլուպ , տէօրթ եիւզ գաատար թէլէկրաֆնամէ նագլ իթտիքտաէն սօնրա թաթիլ իթմէյէ մէճպուր օլտու . 1863 սէնէսինաէ միւհէնտիսլէր , 3400 քիլօմէթրօ պօյունտա , վէ 4500 թօնէլաթօ սըդլէթինաէ պիր եէնի թէլ տահա հինչա իտէրէք , կըրիմ-Խաթէրն նամ վաթօր իլէ եօլա չըգարըլտը իսէ տէ , եինէ մուվաֆագըյէթ հասըլ օլմատը ։

Իմտի Մայըսըն եէրմի պէշինճի կիւնի Նօթիւիւս 3836 մէթրօ տէրինլիյէ էնիպ , թաամ թէլէկրաֆ թէլլինին գօբտուզը նօգթատաէ պուլունույօր իսի ։ Պուրտասը Իրլանտա սէվահիլինաէն , 638 միլ ուզադ տըրր. խաթընը վաղ իտիլտիկի կիւն էօյլէնտէն իքի տատթ սօնրա էվրօբա իլէ մուհապերաթ գաթ իտիլմիշ իտի , սէֆինէտաէ պուլունան էլէքթրիք մէմուրլտըը , խաթընը քէտաիքտաէն սօնրա տէնիզտէն չըգարմայա գարար վէրտիլէր ։ Ագշամըն տատթ օն պիրինտաէ մէվզու խաթ-

թը չըզարըպ էքլէախքաէն ասնրա ևլինէ սալը վէլտիլէը։ Ֆադաթ պիր գաչ կիւն ասնրա թէքրար միւնգաթի օլմուշ, վէ պու տէֆա պահրը Մուհիթին գաարընտան չըզարըլամամըշ խոի։

Էղճիւմէն Ամէրիգալըլար տիւչարը նէյիս օլմատըլար, թէլէկրաֆ չիրքէթինին միւէսսիսի, վէ պու ուղուրտա թէքմիլ վարիսաթընը թէհլիքէյէ իլգա իտէն Սիբիւս Ֆիլտ նամ ճէսուր զաթ, նէնի պիր խաթիդաշ տահա քիւշատ իթտի քի, տէրհալ իսղալանտը, վէ հէմտան միւքէմմէլ սուրէթտէ պիր թէլ տահա իսալ օլունուպ, վէ նագիլի էլէքթրիք օլան թէլլէր, լասթիգատէն մամուլ դաղլար իլէ մուհաֆազա օլունտուղտան պաշգա, իւզէրինէ մէնսուճ գալըն պէղլէր սարըլտը, վէ տահա իսթիւ տէ, մատէնի պիր սարդը իլէ սէթթ իտիլտի. պէօյլէճէ Կըրիմ-Խանէրն 1866 աէնէսի Ցուլիսինին իւչիւնճիւ կիւնիւ խաթրը համիլէն եօլա չըդտը։

Մուամէլաթ՝ քէմնալի մուվաֆագըյէթլէ իլերլէտի, ֆադաթ պիր հատիսէ վուգու պուլտու։ Չէօյլէքի, պիր գաչ տէֆաներ թէլի տէնիզէ սալը վէրիր իքէն, էլէքթրիք մէմուրլարը, գուվվէյի էլէքթրիքիյէյի իսալ իթմէք իչին, թէլին իւզէրինատ չիվիլէր մընտանմըշ օլտուղունը ֆարդ իթտիլէր, տէրհալ աէֆինէնին գօմանտանը գարթան Անտէրսըն, միհէնտիսլէրի վէ զապթիանը իճթիմա իտէրէք, պատէլ միւզաքէրէ, միւճրիմ էլէ կէչիրիլճէէք օլտուրսա, պիլա մուհաքէմէ տէնիզէ ատըլատաղընը մուհարրեր, կէմինին իչինէ պիր իլան եարըշտըրսա, վէ պու իլանտան սոնրա պիր տահա իրթիքեատը ճիւրմ իտիլմէտի։

Ցուլիսին նիրմի իւչիւնճիւ կիւնիւ, Թէր-Նէօվտէն ատճագ սէքիզ ճիւզ քիլոմէթրօ ուզագտա պուլունան

կրէյթ-Իսթէրն, Էվրօբատա Բրուսիա իլէ Ավստրիա պէյնինտէ։ Սատօվա մուհարէպէսինտէն սոնրա միւթարէքէ խոխլոխլինի, պա Թէլէկրաֆ խապէր ալտը։ Ցուլիսին նիրմի նէչմինճի կիւնիւ հալա զայէթ սիսի օլտուղու հալտէ, Հէրթըս-Բընթէնթ լիսանընա վասըլ օլտու. Թէշէպպիւսաթ՝ քէլալի մուվաֆֆագըյէթլէ խիթաս պուլմուշ խոի, վէ իչթէ կէնճ Ամէրիգա, իսթիյար Էվրօբայա իլգ տէֆա օլարատ տիխիւղիքը Թէլէկրաֆը քէշիտէ իթտի։

«Ադլ ու ֆիքիրտէն միւնէզզէհ օլան, ճէնապը հադդա չան ու չէրչֆ, բույի զէմին սաբինի օլան ինսանըարա տահի սուլհ մահաուս տըր» (Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և այլն)։

Թէլէկրաֆի Թէլինի էսկի հալինտէ, Եանի ֆապրիգատան չըդըպտա տինիզէ էնտիրիլտիյի չէքիլտէ պուլաճաղըմը, զաթէն իւմիւտ իտէմէյօր իտիմ, ֆիլհագըգդա ուզուն պիր Եըլան չէքիլինի ալմըշ օլան Թէլին իսթիւ, հայվանաթը պահրիյէ գապուգլարը, տէնիզ թաչլարընտան մուհասըլ պիր նէզմի պաչըզդ, վէ եօսունլար իլէ գաբլը պուլունույօր խոի քի, չու հաղտէ հարաքեաթը պահրիյէտէն, վէ հայվանաթը նայիմէնին խատարընտան էմին օլարատ, քէմնալի խիթրահաթլէ գասրը տէրհատէ ուբ ուզուն եաթըյօր խոի. թահտընտա պուլունտուղու թաղեիդաթ, օթուզ իքի սանիյէտէ ճէրեանը էլէքթրիքինին, Էվրօբատէն Ամէրիգայա մուրտուրինէ խըտմէթ իթմէքտէ խոի։ Գուրթաքէրդա մաճունը տէնիզ ալթընտա գալտըգճա էյիլէշտիյինտէն խաթխոտալ օլտունուր քի, պու Թէլ՝ զայըը մահտուտ պիր զէմանէ գատար իշլէմէյէ տէվամ խէճէք տիր։

Պունտան գաթիինապար շու էյիքտէ վար քի,

թահտել պահը ինթիխասպ խոխէն մէվզըտա, թէլի զօ-
բարաճադ դատար տէրինվէք ևօզ տըր. Նօթիւլիւս՝
խաթըն պուլունտուղու էն տէրին նօզթայա դատար լ-
էրլէյէրէք, թէլին ասլա զօբաճադ տէրէճէտ կէր-
կիլէնմէսինվէն կէօրէպիլմէք. պատէհու 1863 սէնէսի
վադասընըն մահալի վուդուրնա թէգդարրուպ իթտիք:

Պուրատա պահըը Մուհիթին դատրը, ևիւղ ևիրմի
քիլօմէթրօ կէնիշկինտէ վասի պիր օվա շէքվինի իրա-
յէ խոյօր խոխքի, Մօն-Պլաճն տաղը կէթիրիւպ պու-
բայա ևէրլէշմէրիլէ, ղէվրէսի (դադաթ) սուտան խա-
րինճ չըդմաղ, Մէդքուր օվա շարդ ճինէթինտէն, իքի
պին մէթրօ ևիւքսէքվինտէ դայալըդ պիր տիվար իլէ
մէատուտ (բակեալ) տըր, իչթէ Մայըսըն ևիրմի սէ-
քիզինճի կիւնի պուրայա վասըլ օլտուղ քի, չու հալտէ
Նօթիւլիւս՝ Իրլանտա սէվահիվինտէն ևալընըզ ևիւղ էլ-
լի քիլօմէթրօ ուզադտա պուլունույօր խոխ:

Ա՛ճէպա գարթան Նըմօ, Բըրիտանիյա ատալարը-
նա՞մ իր թէգարրուպ իթմէք նիյէթինտէ խոխ. խայր,
պիրա հայրէթլէ, թէքրար ճէնուպա տօղրու էնիպ, իվ-
րօքա տէնիղլէրինէ ավտէթ իթտիչինի կէօրտիւմ. Զիմ-
բիւտ ատասընըն ևանընտան տէօնտիւյի էնտատէ, պիր
տադըդա դատար Ֆլէր պուրնույըլա, Կըլտադով, ևա-
խօտ Լիվրըուլ լիմանլարընտան չըդան պինվէրճէ կէմի-
լէրին ևօլունը թէնվիր խոէն Ֆատթէնէթ Գէնէրինի թէ-
մաշա խոէպիլտիմ:

Պու էնտատէ խաթըրըմա մուհիմ պիր մէսէլէ կէը-
տի. ա՛ճէպա Նօթիւլիւս Մանչ պօղազընա կիրմէյէ ճէ-
սարէթ խոէպիվէճ՞ք մի խոխ, դարայա թէգարրուպ խոէ-
վիսէն պէրի Նէտ-Լանտ մէյտանէ չըդմըշ օվմաղըվա, պու
խուսուստա ևինէ պանա պիր տիւղիյէ սիւռվէր խոէ-
յօր խոխ. Դանատալըյա ճէվապ վէրմէտէն ա՛ճիչ դա-

ըյօր խոխ. Նէ՞ ճէվապ վէրմէվ խոխ, դարթան Նըմօ-
ատա կէօրիւնտուխ ևօզ, ա՛ճէպա Նէտ-Լանտ Ամէրի-
գա սէվահիվինի կէօսմէէրտիչի կիպի, պահնատա Ֆրան-
սա սէվահիվինի կէօսմէէրճէ՞ք մի խոխ:

Լարին Նօթիւլիւս տայիմա ճէնուպա տօղրու իվէր-
ըյօր խոխ. Մայըսըն օթուղանտա, Լէնտա-Լէնտ այըզ-
ընտան, Ինկիլթէրրա իվէ Սօրլինկս նօզ թէչ մինն-
թահատընտան կէչտի, վէ Սօրլինկսի տաղ թատաֆընտա
պըրատոը:

Լիկեր Մանչ պօղազընա կիրմէճէք խոխ իսկ, չարդա
տօղրու կիթմէսի ըսպրըմ կէվիր խոխ. լարին Նօթիւլիւս
պէօղէ ևատմատը:

Մայըսըն օթուղ պիրինճի կիւնու Նօթիւլիւս՝ ադ-
չամա դատար սաթը տէրատաճ տօղաշպատ պիր չօղ
տայիրէվէր թէրսիմ իթտի. պու հալ՝ իչ-ք պէյատաճ մէ-
սաղըմը մուճիպ օվտու, դանն խոէրսէն քի պիր ևէր ա-
սադըմը մուճիպ օվտու, դանն խոէրսէն քի պիր ևէր ա-
բայօրատա պուլտանույօր խոխ. Էօյլէն իսաթի կիւնէչինը իր-
թիֆաըընը էօչմէ՞ք իչին դարթան Նըմօ կիսվէրթէյ չըդ-
ար. պէնիրիչ հիչ լադըրտը իթմէտի, մուտտուրէյ՝ չօղ
մահղուն վէ մի՞քէտտէր կէօրիւնույօր խոխ. ա՛ճէպա
պու մահղունիյէթինին տէպէտի նէ՞ խոխ, ա՛ճէպա Լի-
րօքա տէվահիվինէ ևադընը պուլունտուղումուղա՞ն մը
նէչտի խոյօր խոխ, ա՛ճէպա թէչը իթտիչի մէտտուրէն
պիր խաթըչէտինի՞ մի հըրա խոյօր խոխ, պու հալ ա-
ղադը վիճտա՞ն մը, ևօզտա թէչէ՞ք մի խոխ, Պու
միւլահազա ուզուն միւտտէթ պինդինի իչղալ իթտի.
պիր նէվի հըրտը թատիվ, միւտտէթը զալիքն-
պիր նէվի հըրտը թատիվ, միւտտէթը զալիքն-
տա, էսէրը թէտտաուֆ օվաչադ, մուտտուրէյհին էս-
բարընա ակեահ օվաճադըմա տայըր դանատի հատըլ
խոյօր խոխ:

Ցունիսին պիրի օվան էրթէ կիւնու Նօթիւլիւս ևի-

նէ այնի թարկեան պուլունաու. պահրը Մուհիմաէ պիր նօղմա արամադաա օլաուղու աշկեարէն անլա-շըլըյօր իսի։ Գարթան Նըմօ, ևինէ իւք կիւնդի կիսի պիղդաթ քէնաի կէլէրէք կիւնէշին իրթիֆաընը ալ-ար. օ կիւն հէվա զայէթ պէրրադ վէ աէնիզաէ բէք կիւզէլ իսի։ Ամբիղ մի դաաար աչրդաա ուֆուդ խաթը իւղէրինաէ պէօյուք պիր վարօր կէօրինիյօր իսի։ Վարօրը մէդբուրին սանճաղը օլմաապրընաան, հանկը միլլէթէ մէնաուզ օլաուղունու անլայամա-ար։

Գարթան Նըմօ, չէմն նըսֆէլ նիհար տայիրէմնէ կէչմիյի էանաաէ, սէքթաները (անկիւնաչափ) ալըդ քէմալի արդաթլէ մաապէնէ իլմի. աէնիզին հալի սուքունէթի, ամէլիյաթըն թէհսիլինէ մէաար օլմյօր իսի. Նօթիւրիա, ասլա իհթիմադ վէ նալըա վար-մադարընն պիրա հարաքէթ աուրմյօր իսի։

Պու էանաաէ պէնաէ կիւվէրթէ իւղէրինաէ պու-լունմյօր իսիմ, թէհզրդաթըն իհթիմալինաան ան-նրա գարթան Նըմօ, նալընըդ չու քէլիմէյի թէլաֆ-ֆուդ իլթի։

— Իվիէթ, թամ պուրաար արր։

Պունը աէտիքաէն ան՛նրա նէլուիւպանաէն էնաի, աճէպա նօլունը թէպոկ խաուդաա, պիդէ ատղրա կէլիյօր կիսի կէօրինէն աէֆինէյի մէդբուրէյի կէօր-մի՞չ մի իսի . . . պիլէմէմ։

Սալօնա ալտէթ իլթիմ, Դանաալար գարանաը, հաղնէլէր սու իլէ ատլմյա պաշլաաը, բէրլանէ հա-րաքէթ իլթիմէտիլինաէն Նօթիւրիա պիր խաթը ումու-տի (գադաթնահայաց դիծ) իւղէ պաթմյա պաշ-լաաը։

Պիր գաչ տադրդա ան՛նրա աէքիղ եիւղ օթուղ իչ

մէթրօ աէրինվիլինաէ օլան գաաարը աէրեայէ Օթուրը վէրտի։

Սալօնըն թաւանընաադի պիյա գըլօպը աէօնտիս, գանաալար աչրլարը, վէ բէնչէրէլէրին արդաաընաան, Նօթիւրիաին էլէքթրիք գիյասըյրյա եարրմ միլ մէ-աաֆէյէ գաաար չէախտէն միւնէվվէր օլան աուլարը կէօրախտմ. ասլ թարաֆընա պադտրդընտա ուլու աէ-կէօրախտմ. Նիզամէն պաշդա հիչ պիր չէյ կէօրէմէխտիմ։

Լաբէն սաղ թարաֆընտա կէօրիւնէն տիւմանէք կիսի պիր չէյ նաղարը տրդաաթրըն ճէլպ իթմիչ օլ-մադըյա թէմաշայէ գօյուլտում, գանի խէրսէն քի տէ-նիզ մախլուգաթը գաապուգլարը իչինաէ գարաան բէր-աէ իլէ մէսթաւր պիր խարապէզար իսի։ Պու եըզրն-թըյը քէմալի արդաթլա կէօդաէն կէչիրէրէք, տի-րէքտէն մահրտմ վէ պաչ աչադը օյարադ գաարը աէր-ախտէն մահրտմ վէ պաչ աչադը օյարադ գաարը աէր-եայէ էնմիչ պիր աէֆինէյէ պէնզէթմախ. Հիչ չիսդհէ եօգ բի պու վազտայի միւէյյէտմէ չօգ զէման էվվէլ ախտ պու վազտայի միւէյյէտմէ չօգ զէման էվվէլ վէզտու պուլմուչ օլմյար իսի. զիրա աէֆինէնէն թէք-նէսինի աէթր իսէն մէվսաար պահրէյէյէ նէզարէն, պէտ պահտ կէմինէն՝ պահրը Մաւհիթ գաարընտա պիր չօգ աէնէլէր կէչիրմիչ օլաուղունա չիսդհէ իսիկէմէզ իսի։

Պու աէֆինէ նէ՞ տիր, հանկը սանճաղը համիլ ի-աի, աճէպա Նօթիւրիա պու պէտպահա կէմինէն մէ-զարընը զիյարէթէ՞ մի կէլմիչ իսի։

Պու խաուֆսաա նէ տիւչինէճէյիմի պիլմէյօր ի-աիմ. Նահէհան թա եանը պաչրմտան գարթան Նըմօ-նէն, ալչադ աէտայրյա աէօղլէսիյի աէօղլէրի իչինէտիմ։

— Պու աէֆինէ վազթրյրյա Մարաէյէ թէմիյէ գըլընըր իսի. Աէթմիչ աէօրա սաէթ թօրը համիլ օ-ան պու աէֆինէ, 1762 աէնէսինաէ աէնիզէ էնաիրիլ-միչ օլուպ, 1778 աէնէսի Օզտասաընըն ան իչինտէ,

Բոյիպ-Վէրթրիէօ նամ գարթանըն թահտը գօմանտա-
սընտա օլարագ , Բըրօսթէնէ գարշը քէմալի չէճաաթլէ
մուհարէպէ իթմիշ տիր : Պաաէհու 1779 աէնէսի Ճու-
լիսինին տէօրտիւնատ , ամիրալ Տէսթէնին պիրի գօման-
տասընտա պուլունան ոօնանմայըլա պէրապէր , Կըրը-
նատանըն զապթընտա հապըր պուլունմուշ օլտուղու
կիպի , 1781 աէնէսի Սեպտեմպրիինին պէշինատ , գօնթ
Կրասըն՝ Զէսպիսի քէօրֆէզինատէքի մուհարէպէսինէ
տախի իչհագ օլմուշ տուր :

Գարթան Նըմօ ,պիր սանիյէ գատար սիւքիւթտէն
սոնրա թէքրար քէլամէ ադազ իտիպ , շու վէճհէյ հի-
քմայէսինի իթմամ իթտի .

— 1797 աէնէսինատ Ֆըրանսա ճիւմհուրիյէթի սէ-
ֆինէսին իամինի տէյիշտիրտի . մէզքիւր աէնէ Ամրիլ-
նին օն պէշընճը կիւնիւ , Վիլարէ-Ժուայէօզ նամ ա-
միրալըն պիրի գօմանտասընտաքի սէֆայինի հարպիյէ
իլէ Պրէսթ լիմանընտա պիրլէշէրէք , Ամէրիգատան ա-
միրալ Վան–Ըմթապէլին թահտը իտարէսինատէ օլարագ
կէլէն զամանը եիւքիւ ոօնանմայա թէրթիպ իտիլտի .
ճիւմհուրիյէթին թէէսիա իլէմակի սալը ճէոիտին (նոր
տարի) իբինճի աէնէսի Բըրէրիւլ (գալարիք) այընըն օն
պիրինճի վէ օն իբինճի կիւնիւ , զամանը եիւքիւ օլան
ոօնանմայա պիրլէշէն պաւ սէֆինէ , Ինկիլիզ ոօնան-
մասընտա միւսաաբի օլուպ , նասըլսա եէք պաշընտա մու-
հարէպէյէ թէսլիմ օլտու :

Պուրատա գարթան Նըմն խուսուսի օլարագ պա-
նա իսիմատ իթմէքճէ .

— Մուսիւ էֆէնտի, պաւ կիւն Բըրէրիւլ այընըն
օն իւչիւ , Հանի 1868 աէնէսի Ճունիսինին պիրինճի
կիւնիւ տիւր . իչիէ թամ եէթմիշ աէօրթ աէնէ մու-
գատտէմ, շու պուլունատուղումուզ մէվզուատա , 47 աէ-

րէճէ 24 տագըդա արզ , վէ 17 աէրէճէ 28 տագըդա
թուլ տայիրէսի իւղէրինատէ պու աէֆինէ , քէմալի չէ-
ճաաթլա վէ պիր սուրէթը գահրամանանէատ Ինկիլիզ
ոօնանմասընըլա տէօյիւշիւքտէն ոօնտա , իւչ տիրէյի
գըրըլըշը, անպարլարընա սու ոօլմուշ, վէ թայիֆէլէ-
րինին սիւլիսի , նա վէֆաաթ իթմիշ, վէ նախոտա մէճ-
բուհ օլմուշ օլտուղու հալատէ , տիւշմէն էլինէ էսիր
տիւշմէքտէն իսէ , իւչ եիւզ էլլի պէրապէր գէսի իլէ պէրապէր , գատարը տէրհատէ զարզ ու նա-
պուտ օլմայը տահա միւրաճճահ ատտ իտէրէք , մու-
ճիպինճէ հարաքէթ իթմիշ, հանի պահտերասընը ար-
դա ճիհէթինէ մընիսամընը, վէ « հաշասըն Ֆըրանսա »
տէյէրէք , էմնաճը տէհշէթֆէզա պէթընտա պաթմընը
կիթմիշ տիր , տէմէսի իլէ .

— Վանքէ՞օրի մի (վրէժխանդրութիւն) տէմէք իս-
թէյօրսունուզ, տէյտ պաղըրտընըզմտա , գարթան Նը-
մօ , էլէրինի կէօյսիւնէ գավուշտուրմուշ օլտուղու
հալատէ .

— Էվէէթ , մուսիւլմ էֆէնտի , վանքէօր , կիւզէլ
իսիմ տէյի՛լ մի , տէյտ մընըրըտանտը :

21

Անզը իցքիզամ հախօs խաւցրիզիհ .

Գարթան Նըմճընըն էանայի մուքեալէմատ քէսպ
իթտիկի թաւրը , մադրուպ աէֆինէնէին ԱՀնզարէսի , վէ
աէֆինէնէին էվվէլտա կէվշէք պիր հալ իլէ պաշլանըրըպ
տա , կիթտիկճէ կէրմիյէթ վէրտիկի հիքմայէսի , վէ

նիհայէթ պու զարիպ առէմին ասն տէրճէ մութէխսիր վէ հիսառէթլի պիր հալ իլէ « վանքէօր » ճանի ինթի-գամ քէլիմէսինի թէլաֆֆուզ իթմէսի , պէնի ադամ պիր հէյէճանէ ութչար խոխ , կէօղէրիմի մուամալէյ-հին խոզէյնատէն այըրտանադ օլմուշ խոխ. գարթան նըմճ՝ էլէրինի տէնիզէ ատօղրու ուզաթմըշ օլտուղու հալտէ , գըղըլճըմլար առչնագտա օլան կէօղէրի իլէ , վանքէօր աֆֆինէյի հարպիյէսինին պադըյէսինէ պա-գըյօր խոխ . իհթիմալ քի պու զարիպ իւլ հալ առէմին քի՞մ օլտուղունու , վէ նէրէտէն կէլիպ նէրէյէ կիթ-տիյինի մուէպպէտէն էօյրէնէմէյէճէք խոխմ , լաբին հաճաշ հաճաշ պէնիյի պէշէրին , ալիմ , քիմէսինատէն այըրըտըլընը կէօրույօր խոխմ ։

Գարթան նըմճյը , արդատաշլարը իլէ պէրապէր նօթխուսին տէրուննէ ատման չէյ , ինանմատտան արթի վէ ատի պիր նէֆրէթատէն նէշաթ իթմէյիպ , իլա մուտտրը պէտանըն մահվ ու զայիլ խառմէսիյի պիր ինթիգամ , վէ պէրթի տէ ճէլի պիր ախպը սար (վահմ վը-բէժինդրամթիւն) ատն թէվեկկուա խոէն պիր հըսս խոխ ,

Ա.ճապա հըսս իթմէյի պու նէֆրէթ ու ատամէթ հալա ինթիգամ մը արայօր խոխ , պունու անճագ միա-թադպէլ պէյան խոէճէք խոխ ։

Լաբին նօթխուսս , հաճաշ հաճաշ սաթհը տէր-հայէ ատօղրու ևիւքսէլէյինատէն , վանքէօրին էշքհալը զարիպէսի թէտրիճէն բիշկեճահը նուզարրմուան նապէ-սիս օլտու , պիրտպ ածնրա հըսս օլունան խաֆիֆ պիր իհթիզազատէն , բայի տէրհալէ չէզտըրմըզը անլա-տըմ ։

Թամ պու էանատէ ուզագատան թօր բաթլամադը կիսի պիր ադտա իշխուլսի . գարթանըն ևիւզինէ պադտըմ, լաբին մուտաթէյէհ ևէրինատէն գըմըլտանանատը

Պիչարէ թայիճէ , ընտրտօք նէվիցտէն օլան
հանաւարըն այազլարընա սարըլարագ հավատա
սալլանըյօր իտի ,

(Սահիֆէ 335)

— Դարման էֆէնտի, ասկի սէղէմիմ.
Ամա ճէվապ վէրմիմ։

Հէման նէղմինաէն մուֆթուղամ խոսոպ կուվէրմէյէ չըդարմ, պէնաէն էվվել կուվէրմէյէ ֆըրըանմըշ օլան Գոնաէվլ իլէ Նէա-Լանտա.

— Օ սէտա նէ՞ խոխ, նէ՞ իչէն կէլմյօր խոխ, ասյու սօխտուղումտա, Գանաատալը.

— Թօր սէտասը սըր, ասխ։

Պիր աղ էվվել ուղադտան կէօրմինէն սէֆինէնին ճիհէթինէ ամֆը նաղալ իմտիհանէ, սէֆինէնին տօլու խոխմ սուրաթլա Նօթմիլուսէ տօղրու կէլմէքտէ օլտուղունը կէօրտում. վարօբը մէղմուր պիղաէն ալթը միլ դատար ուղադտա պուլունտյօր խոխ ֆի, թէքրար Գանաատալը։

— Նէա-Լանտա, պու նէ՞ սէֆինէնի տիր, ասյու սօխտում,

— Սրմալըը իլէ տիրիկիէրինին ևիւքսէքլինտաէն, հատպ սէֆինէնի օլտուղու կէօրմինյօր. ա՜հ, քհաչըի իւղէրիմիղէ կէլսէ սէ, չու մէլուն Նօթմիլուսի ղարդ խոսոպ պիթիրսէ։

Գոնաէվլ. – Տօխտում նէտա, պու հատպ սէֆինէնի Նօթմիլուսէ նէ՞ եապտըղըը. դատըը տէրհալ էնիսէտէ անը սէնիղին իչինաէ Թօքա Թուխատիէ՞ղ։

Նէա-Լանտա դաչըրընը չամթը, կէօղ դարադըրընը էնտիրտի, վէ պիր դաչ սէֆտա սու կէօղէյրինի դըրդաղդուան ասնդա, թէքմիլ դուվվէյի նէղդիրիյէնի իլէ պիր դաչ սուդըդա սէֆինէյի կէօղաէն կէչիրիպ, պանա խիթաապէն.

— Խայր մուտդիմ էֆէնտի, պէն պու սէֆինէնին միսիյէթինի պիր միտքիւն անդայամյօրում, պիրա պանտէրատը եօգ սըր. լաքին պունըյըլա պէրապէր

պաշ տիրէյինին ուճրնատա թէմէվվիւճ խոխն ինճէ դօրաէլմանը պայրադընատան, սէֆտայինի հարպիյէտէն օլտուղու աչիքտար սըր։

Պիղէ տօղրու կէլմէքտէ օլան սէֆինէյի պիր չարէք դատար թէտգիգ իլէ մէչղուլ օլտուղ. պու դատար ուղադ պիր մէսաֆէտէն Նօթմիլուսու թանըմըշ օլտուղունա, վէ եահօտ տահա տօղրուտը, պու թահտէլ պահր մաբինանըն նէ խոխինի անդատըղընա իհթիմալ վէրմէմէյօր խոխմ։

Զօղ կէչմէտէն Գանաատալը, սէֆինէնին իչի կուվէրթէլի, ղըրհը, վէ պաշ թարաֆը տիվրի պիր ալթը թախթիպնէյէ հավի դայէթ ճէսիմ պիր հարպ սէֆինէնի օլտուղունը պէյան էյլէտի. իչի պաճատընատան դաթը պիր տիւման չըդըյօր խոխ. գըչ թարաֆընատա պանտէրա եօգ խոխ. պաշ տիրէյինատ ինճէ պիր չէրիմ կիսի թէմէվվիւճ խոէն, վէ ֆըրատան թէտմիյէ գըրընան պայրադը իչնկի, մէսաֆէնէն ուղադըղընատան նաչը, հէնուղ ֆէրք օլունմայօր խոխ։

Սէֆինէ՝ քէմալի սուրաթլա իւղէրիմիղէ կէլմյօր խոխ. էկէը գարթան նըմո, ղըրհընըն թէգարրիսպինէ միսատատ իթնտ խոխ. պիղէ ֆըրսաթը սէյամէթ վար տէմէք օլուր խոխ։ Նէա-Լանտա աղիմ պիր խահիշ իլէ պանա խըթապէն.

— Մուտդիմ էֆէնտի, էկէը չու սէֆինէ պիր միլ դարընճատա գատար պիղէ եադըլաչաճադ օլուրսա, միսինատ քէնտիմի տէնիղէ ամատճադըմ, պիղինատ պանա իմթիհան իթմէնիղի իստատէթէն թտալխէ խոխրիմ, տէտի։

Գանաատալընըն թէքլիֆինէ ճէվապ վէրմէյուղ, եադըլաչադճա քէնտը ճէսամէթ խոէն սէֆինէյի թէսաֆֆէ դըդա տէվամ իթմտիմ. պու սէֆինէ կէրէք Ամէրի-

դան , կերէք Ինկիլիզ, վէ կերէք Ֆրանսըզ օլսուն , հիչ չիւպհէ եօդ ըլը քի պիզի գապուլաէ Թէրէտաիւտ իթմէյէճէք խոլ . եէթէր քի սէֆինէյնին եանընա գատար կիթմէյէ մուվաֆֆադ օլապիլէ խոլք ։

Ո անէ տէյին ասլա պէյանը էֆքեար իթմէմիշ օլան Գօնսէյլ, քէլամէ աղազ խոէրէք ։

— Ինֆէնսի լութֆէն Թէխաթիւր (յիշել) իթմէլի քի , պիզ տէնիզաէ եիւզմէք խուսուսընտա էրէյիճէ մահիր վէ միւճէրրէպիզ. իմանի էկեր ոօսթուսմուզ Նէտ-Լանտըն Թէքլիֆինի գապուլէ չայան կէօրիւրսէ , քէնտիլէրինի սէֆինէյէ սիւրիյիւպ կէօթիւրմէք խուսուսընը պանա իհալէ խոէպիլիր , տէտի ։

Գօնսէյլէ ճէվապ վէրմէք իւզրէ իքէն , նակէհան պըրնըլընըն պաշ Թարաֆընտան պէյազ պիր պուխար զահիր օլուպ , միւԹէոդըպէն ադիլ պիր ճիհամին տէնիզէ տիւշմէսի լէյ , Նօթիւլիւսիւն արդա ճիհէթինտէքի տէնիզ քէօրիւրտի , վէ իւզէրինէ սուլար սըչրատը , պիրազ սօնրա տահի գուլաղընա պիր Թօք բաթլայընը սէտաաը կէլինճէ , իւչիւմիւզ պիր տաղըզ ։

— Ա՛, պու նէ՞, պիզի Թօքա ԹուԹույօրլար , տէտիքտէն սօնրա , Նէտ-Լանտ ։

— Ճէսուր ատէմլէր , տէյու մըրըլտանտը ։

Պէն . — Տէմէք քի պիզի պիր կէմի բարչասընա սարըլմըշ գազաղէտէլեր զանն իթմէյօրլար , տէտիյիմտէ , Գօնսէյլ սէֆինէտէն ալԹըրպտա տէնիզէ տիւշմիւշ օլան իքինճի պիր կիւլէնին հասըլ իթտիյի սուլարը իւզէրինտէն սիլքէրէք ։

— Էկեր էֆէնտիյէ խօշ կէօրիւնիւրսէ տերիմ քի , Նօթիւլիւսի , մահուտ Նարվալը զանն խոէրէք Թօքա ԹուԹույօրլար ։

— Լաքին էլալեԹտէ պիզի կէօրտիւլէր , վէ ինսան-

լար իլէ իշլերի օլտուղունը անլատըլար ։

Նէտ-Լանտ . — Պէլքիտէ պու սէպէպ իլէ , եանի տահմ կէօրտիւքլերի իշին ալԹէշ խոյօրլար ։

Նէտ-Լանտ , պու սէօզիւ սէօյլէտիյի վագըԹ խուսուսի օլարագ եիւզիւմէ պագրույօր խոլ ։

Տէրհալ ֆիքրիմ Թէնէվվիւր իթտի , միւԹլագա չիմտիքի հալտէ մահուտ ճանապարընն նէ օլտուղու արԹըդ անլաշըլմըշ խոլ . հիչ չիւպհէ եօդ քի Սարահամ Լիմկօյի իլէ վուդու պուլան միւսաաէմէտէ , Գանտալընըն ղըպգընն իլէ նօթիւլիւսի վուրտուղու վագըԹտա , գօմանտան ՖարահըԹ , ճանապար զանն օլունան ճիհամին , Թահտել պահր հարաքէթ խոէր պիր սէֆինէ օլտուղունը անլամըշ , վէ պու զարիպ սէֆինէնին էն իւտէմ կէօրտիւքլերի օլաճաղընա գանսաԹ կէԹիրմիշ խոլ ։

Էվվէ՛Թ , միւԹլագա պունըն պէօյլէ օլմասը խոճապ խոէր . պու մէսէլէ հալ օլունտուգտան սօնրա , հիչ չիւպհէ եօդ քի ալէչ ումուտ սէֆայինի հարպիյէ Թարաֆընտան , Թահտել պահր կէզմէքտէ օլան պու մուխրիպ (աւերիչ) վէ տէհչէԹիւ մաքինանըն Թէաղըլընա գարար վէրիլմիշ խոլ . էվվէ՛Թ , հադըգաթէն միւտհիշ օլան պու ալէԹը Թախրիպիյէտէն , սէֆայինի հարպիյէ վէ Թիւճճարիյէնին էմրը խէլասընա Թէչէպիւս խոլմիշ խոլ ։

Սէյրի սէֆային իլէ իչԹիղալ խոէնլէր Թարաֆընտան ֆարզ օլունտուղու կիպի , գարԹան նըմօ , Նօթիւլիւսի ախզը ինԹիզամ մադասընա ալէԹ իթմիշ խոլ , վէ պու ֆարզիյաԹ՝ մէկէր պիր տէրէճէյէ գատար հադըգաթէ մադրուն տէյի՛լ մի խոլ , մէկէր պիզի պիր օտայա գարաթմըզը կիճէ , պիր կէմինին իւզէրինէ հիւճիւմ ի՛թմէմիշ մի խոլ , Թահտել պահը

մէրճան մէղարլըղընաա մէտֆուն (թաղեալ) պուլունան օ պիչարէ թայիֆէ, լէյլէի մեղքիւրէտէքի միւսաահէմէտէն միւթէէսիրէն մէճրուհ, վէ մուահխասարէն վէֆաթ ի՞թմէմիշ մի խոր։ Լիվէթ, մուխլադա պէօյլէ տիր. գարթան նըմճընըն էսլարէնկիզ հայաթընըն ալիր գըսմը քէշֆ օլունույօր խոր. էկէր պու սահէմին խասխէթի չախսիյէսի հէնուզ քեամիլէն քէշֆ օլունամընըշ խէ տէ, հիչ օլմազաա շուրասը բէք ճիտոի խոր քի, ի՞թթիհատաէ մէճազուր օլան միլլէթլէր, արթըզ էօյլէ խէյալի պիր ճանավար տէյիլ, իլլա քենտիլէրինէ դարշու ադիմ պիր սուավէթը միւտհիշէ իլէ բէրվէրտէ օլան պիր տիւշմէնի թէադրըզ խակյօրլար խոր։

Պու տէհլիէթլու մազի (անցեալ) քեամիլէն բիչկեահը նաղարըմնաա թէճէսսիւմ ի՞թմի. չու հայտէ տէմէք օլուր քի իւղերիմիզէ կէլէն աէֆինէտէ, պիզի գուրթարաճագ սօսմալար տէյիլ, իլլա մահվըմըզը ահա ի՞թմիշ օլան տիւշմէնլէր պուլունույօր խոր։

Կիլլէլէր կիթաիքճէ սըզլայըյօր խոր. Ֆագաթ պունլարաան հիչ պիրի Նօթիւլիւտ խասպէթ ի՞թմէյուզ, պաղըլարը պիզաէն ուզագ օլարագ աէնիզէ պաթմագաա, վէ պաղըլարը տախի սաթհը աէրճաաէ սըչրայա սըչրայա կիտիպ նագէտիտ օլմագաա խոր։

Պու էանաաէ զըրհը իչ միլ մէսաֆէյէ գաասար պիզէ թէզարրուզ ի՞թմիշ խոր, աթըլան թօրլարըն չիտտէթինէ բազմէն, գարթան նըմճ կիւվէրթէ իւղերինաէ արզը վիճուտ ի՞թմէյօր խոր, մամաֆիհ էկէր մախրութիի (կոնաձև) կիւլէլէրտէն պիրի, սուրէթը միւնթազամաաէ Նօթիւլիւտսէն թէքնէսինէ չարրաճագ օլաա, թէհլիքէյի մուճիպ օլաճագը տա միւհի՞մմէլ խոր։

Պու էանաաէ Գանաատալը, պանա խի՞թապէն.

— Մուալիմ էֆէնտի, պիզ պուլունտուզումուզ չու միւշկիլ վազիյէթտէն խէլաա օլմամըզ իչին, հէր չէյի թէճրիւպէ վէ հէր տիւրլիւ վաաէթալարա միւրաճաաթ ի՞թմէլիյիզ, իչարէթ իտէլիմ, պէլքի նամուալը աաէմլէր օլտուզումուզը անլարլար տա անէ կէօրէ հաաէթլէր իտէրլէր, տէտի.

Նէտ-Լանտ, պունու աէտիքտէն սոնրա մէնտիլիննի չըզալտը, վէ այըպտա հէման հէվաաէ սալամագ իպրէ լէքէն, պիրտէն պիրէ տէմիրտէն պիր էլ, մանիպրէ տա գաասար գուվվէթի օլան Գանաատալըյը քեմալի չիտտէթլէ թուրթուպ ևէրէ ևամըրտագ.

— Սէֆիլ հէրիֆ, խամէ՞րմիսին քի պու մէլուն աէֆինէնէն իւղերինէ հիճիւմ ի՞թմէզաէն էվվել, աէնի նօթիւլիւսին մահմիդինէ մըխլայը վէրէյիմ, տէտի.

Գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուզտա կիպի, Նէտ-Լանտը նէրէ տէվիրիպ տէ պու թէհտիտամիզ սէօղիւսէօյլէյէն գարթան նըմճընըն սիյմտաը, թարիֆի զայիլի գապիլ պիր տէհչէթ ու վահչէթ իպրագ խակյօր իտի գապիլ պիր տէհչէթ ու վահչէթ իպրագ խակյօր իտի, սէտտաը թի՞թրէմէքտէ, վէ սիյմտաը գալպինտէքի հէյէճանը չէտիտ հաաէպի իլէ սար սարը քեմիլքի հէյէճանը չէտիտ հաաէպի իլէ սար սարը քեմիլմիշ խոր. արթըզ ադրընտան սէօզ չըգմայըպ, իլլա ատէթա խուներիզ պիր ճանավար կիպի ուլայօր խոր, Նէտ-Լանտըն ումուզլարընը գուվվէթլի էլլէրի իլէ սըգըպ տուրույօր խոր.

Պատէհու Գանաատալըյը պըրագարագ, էթրաֆըմըզա եաղմուր կիպի կիւլէ եազըրմագաա օլան հարպ սէֆինէսինէ տէօնտիս, վէ թարիֆի միւմքինթիզ պիր սէտայի միւտհիշէ իլէ.

— Ա՛, քիմ օլտուզումս անլատըն էօյլէ՞ մի, մէլուն սէֆինէ, լաքին պէն սէնին քիմ օլտուզունը անի-

լամազ իչին պանտէրալարընը կէօրմէյէ իհթիյաճ հըսս իթմէմ. իմոի սէն պէնիմ պանտէրամը կէօր քի, էյի թանըմըշ օլասըն, տէյու պաղըրըր։

Գարթան Նըմօ, պու թէհտիտամիզ սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն ոճնրա, գուրթալը ճէնուպիտէ ըէքզ իթմիչ օլտուղու սիյահ պանտէրայը, կիւվէրթէնին լուզէրինէ տիքի վէրտի։

Պու էռնատէ մայիլէն (չէղակի) կէլէն պիր կիւլէ նօթիւլիւսին թէքնէսինէ չարբտը, վէ ասլա պիր խասարը մուճիպ օլմադըղըն, գարթան Նըմօնըն թա եռանընտան կէչէրէք տէնիզէ տիւշի վէրտի։

Գարթան եարընըշ ումուղլարընը սիլքտի, պատհու սերթ պիր սէտա իլէ, պանա խիթապէն.

— Աչաղը էնինիզ, չարըգ արգատաշլարընըշը առլպ օտանըշա չէքիլինիզ, տէյու էմր խոինճէ, հէմտան թիլթրէք պիր սէտա իլէ.

— Գարթան էֆէնտի, սէֆինէյէ վուրաճաղմըշընըշ, տէյու հայդըրտըմ.

— Էվվէթ, մուտլիմ էֆէնտի, վուրմադ տէյիլ, հաթտա քեամիլէն պաթըրտաճաղըմ.

— Ա՛հ, եօ՛ղ եօ՛ղ, սիշ պէօյլէ պիր խուներիղիք եարամազընընշ.

— (Պէրուտէթլէ.) Հէր հալտէ եարաճաղըմ, պէնի մուհաքէմէյէ գալգըշմայընընշ, իչիմէ գարըշմանընշա ասլա միւսաատէ իթմէմ. Մէլուն պահտ սիզէ էօյլէ պիր շէյ կէօսթէրիյօր քի, գաթան կէօրմէմէլի խոինըզ. մատէմ քի իւզերիմէ հիճպիւմ օլունույօր, էլպէթտէ մուգապէլէսի տէ տէհշէթլի օլաճադ տըր, իմոի, չարըգ իչէրի կիրինիզ.

— Պու սէֆինէ հա՞նկը միլլէթէ մէնսուպ տըր.

— Ա՛, մէնսուպ օլտուղու միլլէթի պիլմէյօրմու-

սունըզ. բէք ալա, բէք իսապէթ, հիչ օլմադըս պու խուսուս սիզի իչին մէճհուլ գալմըշ օլսուն, հայտէ, էնինիզ տէյօրում.

Գօնսէյլ, պէն, վէ Նէտ-Լանտ աչաղը էնմէյէ հազըրլանտըզ, իթաաթտան պաշգա նէ՞ եարապիլիր իսիք.

Օն պէշ գատար թայիֆէ, գարթանըն էֆրատիընա թօբլանմըշ օլտուղլարը հալտէ, իւզերլերինէ կէլմէքտէ օլան սէֆինէյի ադիմ պիր պուղդ ու ատավէթ իլէ թէտգըզ իտիյօրլար իտի. ճիւմլէսինինտէ, այնի գարթան Նըմօ կիպի ինթիգամ հըսսը իլէ բէրվէրտէ օլտուղլարը, աչիքտարէն կէօրիւնիյօր իտի.

Աչաղա էնատիյմիզ էռնատէ Նօթիւլիւսէ պիր կիւլէ ատահա չարբտը, հէմտան գարթան Նըմօնըն պաղըրտարագ սէօյլէմիյի չու սէօզլերի իչիթմտիմ.

— Վ՛ա՛ր, ահմագ սէնատէ, ֆայիտէսիզ կիւլլէրինի ատրի էթ պագալըմ, Նօթիւլիւսին մահմիզի տարսէնտէն գուրթուլամայաճադըն, ֆագաթ սէնի պուրատա թէլէֆ իթմէյէճէյիմ, զիրա սէնին մէնֆուր մէքտուրաթընըն, վ՛անքէօրըն մուգատտէս պագըյէսինէ գարըշմասընը իսթէմէմ.

Օտամա ավտէթ իթտիմ, գարթան Նըմօ իլէ իքինճի սիւվարի, կիւվէրթէ իւղերինատէ գալմըշլար իտի. բէրվանէ հարաքէթէ պաշլատը, Նօթիւլիւս սիւրաթլա եիւրիւյերէք հարպ սէֆինէսինին կիւլլէ մէնղիլինատէն ուղադլաշար, ֆագաթ սէֆինէ թէտգըպա ատվամ իթտի. գարթան Նըմօ իսէ, մէսաֆէյի պահտէսինին մուհաֆազասը յըլա իքթիֆա իթտի.

Ադշամընն սաաթ սէօրտիւ սուլարընտա, սապըրտըզդ վէ էնտիշէմտէն գամարատա օթուրանագ օլտուղդ, ուսուլ իլէ օրթա ներտիւպանըն պաշընա կիմ-

տիմ. գանատ աչըգ իտի, հէման կիւվէրթէյէ չըգըպ, մուխէէսիր պիր հալ իլէ տօլաշմագտա օլան գարթան նըմայը կէօրտիւմ. մուսաիլէյհ պէչ ալթը միլ գատար ուզագտա գալան սէֆինէյէ պագըյօր իտի. Նօթիւլիւս վահչի պիր ճանաւար կիսի սէֆինէնին էթրաֆընը ուզագտան տօլաշմագտա, վէ անը շարգ ճիհէթինէ տօղրու սէվք իթմէք նիյէթի իլէ քէնտիսինի թէագըպ իթտիրմէքտաէ իտի. լաքին քէնտիսի ասլա հիւճիւմ իթմէյօր իտի, իհթիմալ քի թէրէտտիւտաէ իտի.

Սօն տէֆա օլարագ պիր տահա թէվասսութ իտտագտա գարթանը խունչիլիքտաէն մէն իթմէք ֆիքրինտա, լաքին ադրընը աչար աչմագ, թէհտիտամիլ պիր թաւը իլէ տուտումը էմի իտէրէք.

— Հադ վէ ատալէթ պէնիմ նէտիճէտ տիր, պէն մաղլումըմ, տիւնեատ սէվտիքլէրիմին՝ թագտիս իթտիքլէրիմին քեաֆֆէսի, եանի վարթան, գէվճէ, էվլատ, վալիտէ, բէտէր, հէր պուն[ը]ար թարաֆընտան մահվ իտիլտի. Նէֆրէթ իթտիյիմ տիւշմէնլէր պու սէֆինէնին տէրուննինտէ տիրլէր, տէյուպ խաթմը քէլամ իլլէտի.

Իալիմինի արթըրմագտա վէ ան պէ ան իւղէրիմիզէ կէլմէքտէ օլան սէֆինէյէ սօն պիր նագլար տահա ֆըրլաթտըգտան սօնրա, Նէտ իլէ Գօնտէյլին եանընա ալտէթ իտտագ.

— Գաչա՛լըմ, գաչա՛լըմ, տէյու հայգըրտըմ.

Նէտ-Լանտ. — Բէք ալա՛, սէֆինէնին միւսյէթի նէ՞ իտիլ.

— Պիլմէյօրում, ֆագաթ հէր հանկը միւսէթէ մէնսուպ օլուրսա օլսուն, կիճէ օլմատան զարգ ու նագտուտ օլաճագ տըր. պէն պու խունչիլիյէ իլթիթատ իթմէքտէն իսէ, հէր հալտէ անլէր իլէ պէրապէր ղարգ ու նագտուտ օլմայը էվլա ատտ իտէրիմ.

Նէտ-Լանտ. — Պէնտէ պու էֆքեարտայըմ, կիճէյի պէքլէյէլիմ.

Կիճէ հուլուլ իթտի, Նօթիւլիւսին տէրուննինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմ իտիյօր իտի, քուսուլ Նօթիւլիւսին թէպտիլի մէվզը իթմէտիյինի կէօսթէրիյօր իտի. քէրվանէնին պիր սուրէթը միւնթազամէտէ տէօնիւպ սուլարը տէօյտուրիւնի իշիտիյօր իտիմ, սաթը տէրեատէ իլէրլէյէրէք խաֆիֆ պիր հալբա իլէ, կեահ սաղա վէ կեահ տա սօլա մէյլ իտիյօր իտիք.

Զըրհլընըն պիղի կէօրէճէք, հաիստ աէսիմիղի իչտէճէք տէրէճէտէ թէգարրուպ իթտիյինտէ, հէման պէն իլէ արդատաշլարըմ տէնիղէ աթըլմայա գարար վերմիշ իտիք. Իչ կիսն սօնրա մահիթապ թամ պէտր հալինէ (լրումն լուանի) կէլէճէյինտէն, օրթալըգ քհատմիլէն միւնէվվէր իտի. պիր քէրէ զըրհլըյա կէչտիքտէն սօնրա, տիւչար օլաճագլարը թէհլիքէնին էօնիւնի ալմագա գատըր օլամազագ պիլէ, հիչ օլմազսա պաշգա տիւրլիւ խէյաս վատէթալարը թէճրիւպէ իտէճէյիմիզի իւմիւտ իտիյօր իտիք. պիր գաչ տէֆալար Նօթիւլիւս հէման հիւճիւմ իտէճէք զանն իտիյօր իտիմ, ֆագաթ ասլա հիւճիւմէ տավրանմայըգ, զըրհլըյը քէնտիսինէ եադլաշարըմագ նիյէթի իլէ տուրուր, վէ պիրագ սօնրա թէքրար ֆիրարէ նիւզ թուխտիյօր իտի, պիրագ սօնրա թէքրար ֆիրարէ նիւզ թուխտիյօր իտի.

Հիչ պիր հատիսէ զուհուրա կէլմէքսիզին կիճէնէն պիր գըսմը պէօյլէճէ մուրսուր իթտի.

Գարարըմըզը իճրա իթմէյէ, եանի գաչմայա ֆըրսատ պէքլէյօր իտիք. բէք զիյատէ միւթէէսիր օլտուսաթ պէքլէյօր իտիք. Նէտ-Լանտ, զուհուզտան աղ լադըրտը իտիյօր իտիք. Նէտ-Լանտ, հէման տէնիղէ ամըրմագ իսթէմէքտաէ իտի, լաքին

պէն՝ սակը լեմէյ մէճպուր լեմական. գնրա պէնիմ էֆքեարըմճա Նօեմիւլիւս սաեմը տէրեսաեէ օլարագ գըրմըզը բէնկի ֆէնեբլերի իլէ, օրեա տիրէյինաէ-քի պէյազ ըզըդը սարլ իշարէթ ֆէնեբլինի կէօրիւյօր իտիմ. գըրմըզըն մաքինա ճիհէթլերինաէն սօղրու հէվայէ աքս իաէն խաֆիֆ իհթիղազը գնյա (տարտամ ցոլերը), գազանըարա գնյասաէ աեէշ վերիլերէ-քի թէզեիտի սիւրաեէ իտիմէ-քի խեեմէնիլմիշ օլաուղունա տէլաէթ իտիյօր իտի. Պաճաարընսան գըզըլճըմըար վէ աէվիէնմիշ քէօմիւր բարչաարը չըգարագ, քէվաքիտի միւնէվվերէ (լուսաւոր սատեղ) չէքինաէ ուֆուգը թէնսիր իաէյօր իտի.

Գաբեան Նըմճաան կէօրիւնմէ-քսիղին, պէօյէճէ եա սակաէնըն սակաէ այիքըընա գասար կիւվերթէսէ գալարմ. գըրմըը պիղաէն անճագ պիր պուչուգ միլ մէսակեէ իտի. Շաֆագ ակեար ակմաղ թէքրար ակէշէ պաշըսաը, ագըպէթի նէ օլաուղունը հիւքմ իհմէյէ ճէսարէթ իհմէտիյիմ գաբեան Նըմճաան միւէպպէսէն մուֆարէգաեի իտերէ-ք, Նօեմիւլիւսի թերը իհմէ-ք պէմանը եագլաշմըշ իտի, գնրա Նօեմիւլիւս հիւճիւմէ հաղըրլանըյօր իտի,

Ասրգասուշըարըմա իաապէր վերմէ-ք իչին աշաղա էնմէ-ք իւզրէ իքէն, իքինճի սիւարի մայէթինաէ պիր գաշ թայիֆէ օլարագ կիւվերթէյէ չըգար. գաբեան Նըմճ՝ մերգումանը կէօրմէտի, եաիսա կէօրմէ-ք իաէթմէտի. Նօեմիւլիւսին մուհարէպէյէ հաղըրլանարըղընը աէլալէթ իտեր պաղը թէսարիքնաեի իհղար իտիլտի.

Պունըար բէ-ք սակաէ չէյլեր իտի, կիւվերթէնին էթրաֆընը իհաեթա իտէն բարմագըզ գալարըըլար. տիւմէնճի իլէ ֆէնեբլին գաֆէսլերի, սէֆինէնին աէ-բունինէ էնաիրիլերէ-ք, եալընըզ թէրէլերի խարիճաէ պըրագըլար. Վէլհասըլ Նօեմիւլիւսին խարիճինաէ թէչքիլ մանի հիչ պիր չէյ գալմաար, չէօյլէ քի սէֆինէ-

պէն՝ սակը լեմէյէ մէճպուր լեմական. գնրա պէնիմ էֆքեարըմճա Նօեմիւլիւսա սաեմը տէրեսաեէ օլարագ գըրմըզը բէնկի ֆէնեբլերի իլէ, օրեա տիրէյինաէ-քի պէյազ ըզըդը սարլ իշարէթ ֆէնեբլինի կէօրիւյօր իտիմ. գըրմըզըն մաքինա ճիհէթլերինաէն սօղրու հէվայէ աքս իաէն խաֆիֆ իհթիղազը գնյա (տարտամ ցոլերը), գազանըարա գնյասաէ աեէշ վերիլերէ-ք թէզեիտի սիւրաեէ իտիլմէ-ք իաեէնիլմիշ օլաուղունա տէլաէթ իտիյօր իտի. Պաճաարընսան գըզըլճըմըար վէ աէվիէնմիշ քէօմիւր բարչաարը չըգարագ, քէվաքիտի միւնէվվերէ (լուսաւոր սատեղ) չէքինաէ ուֆուգը թէնսիր իաէյօր իտի.

Գաբեան Նըմճաան կէօրիւնմէ-քսիղին, պէօյէճէ եա սակաէնըն սակաէ այիքըընա գասար կիւվերթէսէ գալարմ. գըրմըը պիղաէն անճագ պիր պուչուգ միլ մէսակեէ իտի. Շաֆագ ակեար ակմաղ թէքրար ակէշէ պաշըսաը, ագըպէթի նէ օլաուղունը հիւքմ իհմէյէ ճէսարէթ իհմէտիյիմ գաբեան Նըմճաան միւէպպէսէն մուֆարէգաեի իտերէ-ք, Նօեմիւլիւսի թերը իհմէ-ք պէմանը եագլաշմըշ իտի, գնրա Նօեմիւլիւս հիւճիւմէ հաղըրլանըյօր իտի,

Ասրգասուշըարըմա իաապէր վերմէ-ք իչին աշաղա էնմէ-ք իւզրէ իքէն, իքինճի սիւարի մայէթինաէ պիր գաշ թայիֆէ օլարագ կիւվերթէյէ չըգար. գաբեան Նըմճ՝ մերգումանը կէօրմէտի, եաիսա կէօրմէ-ք իաէթմէտի. Նօեմիւլիւսին մուհարէպէյէ հաղըրլանարըղընը աէլալէթ իտեր պաղը թէսարիքնաեի իհղար իտիլտի.

Պունըար բէ-ք սակաէ չէյլեր իտի, կիւվերթէնին էթրաֆընը իհաեթա իտէն բարմագըզ գալարըըլար. տիւմէնճի իլէ ֆէնեբլին գաֆէսլերի, սէֆինէնին աէ-բունինէ էնաիրիլերէ-ք, եալընըզ թէրէլերի խարիճաէ պըրագըլար. Վէլհասըլ Նօեմիւլիւսին խարիճինաէ թէչքիլ մանի հիչ պիր չէյ գալմաար, չէօյլէ քի սէֆինէ-

նին հէյևէթը ումումիյէսի, իբի թարաֆը մնախրութ ուղուն պիր իսթիւվանէ (կոնաձև գլան) շէքլինի ալոը,

Սալօնա ավտէթ իթտիմ. Նօթիւլիւս միւթթասըլ սաթհը տէրեսաէ պուլունույօր իսի։ Սալօնըն բէնչէրելերինաէն, տէնիզին սաթհընը թէնվիր իսէն հէնուզ ոօղմուշ աֆիթապը ալէմթապըն գիյալերի, տալկալարը գըրմըզըմնը պիր բէնկի լաթիֆ իլէ թէնվիր իթտիյինի կէօրույօր իսիմ. Ցունիսին իբիսի օլան օ տէհշէթլի կիւն պաշլամըշ իսի։

Սաաթ պէշէ ոօղրու բէրաբէթէ, Նօթիւլիւսին սիւրաթը քէապը իթիսալ իթտիյինի կէօսթէրսի, զաթն աթտըզը թօրլարըն աէտալարը բէք հապընաան կէլէն ղըրկըյը, պիւթիւն պիւթիւնէ քէնտինէ թէգարուպ իթտիրմէք իսթէտիյինի անլատըմ, Կիւլէլը՝ Նօթիւլիւսին էթրաֆընաա քի սուլարը հարարագ գաարը տէրեայէ պաթըյօրլար իսի։ Հէման արդաատաշըրմա տէօնէրէք, միւէհիր պիր սէտա լէչ,

— Սէվկիլի ատամ, արթըզ վապըթ կէլսի, հէքիկէրիմիզին էլինի սըգարագ, քէնտիմիզի ճէնապը Հապըրն ինայէթինէ թէվսի իտէկիմ, տէտիմ,

Նէտ-Լանտ՝ հէր նէվի ֆէլաքէթէ մուգավէմէթ իտճէյինի կյմա իտէր պիր հալ քէապ իթտիշ իսի. Գօնսէյլ՝ զայէթ սաքին կէօրիւնիյօր իսի. պէն իսէ հէյէճանընմատան նաչի եիւբէյիմէն չարըընթըսընը զապթ իտէմէյօր իսիմ,

Իչիւմիւզտէ քիւթիւպհանէյէ կիրսիք, գարըյը աչըպտա հէման նէրսիւպանէ կէչմէք իւզրէ իքէն, պիրտէն պիրէ նէրսիւպանըն իսթ գարագընըն չիտտէթլէ գարանտըզընը իչիթտիմ,

Գանատալը, նէրսիւպանըն գատէմէլէրինէ աթըմագ իսթէտի, ֆագաթ պըրագմատը. պիրա մէճհուլըմ օլմայան պիր սէտաէն՝ խագինէլերին սու իլէ տօլտուրունը անլատըմ։ Ձիլ հագըդա պիր գաչ ատագըդա սօնրա Նօթիւլիւս, սաթհը տէրեաէն պիր գաչ մէթրօ տէրինէյէ էնտի,

Գարթանըն մանօվրատընը անլատըմ, արթըզ պիպիմ իչին իչ կէօրէճէք վապըթ կէչմիշ իսի, ֆիրար գատիլ տէյիլ իսի. Նօթիւլիւս՝ հարպ սէֆինէսինի, պըրհ գարըը օլան սու քէսիմինաէն վուրմադ իսթէմէյուզ, պըրհատան սոի պուլունան թէքնէսինին ալթընտան աէլմէյէ գարար վէրմիշ իսի,

Վուգուը եապլաշմըշ օլան ֆաճիայի միւէյէմէյէ ճէպրէն չահիտ օլմադ իչին թէքրար հապա օլունմուշ իսիք. անճագ սիւչինէճէք վապըթ պուլապիլսիք, Օտամա իլթիճա իտէրէք հիչ պիր սէօղ սէօյլէմէքսիզին նէքտիկէրիմիզին նիւզհունէ պագըյօր իսիք, ֆիքրիմի սէրին պիր հայրէթ իսթիյա իթտիշ իսի, Հարաքեաթը ֆիքրիյէմ (խորդագածական չարժում) մէն օլունմուշ իսի. գուվվէթլի պիր բաթլայըշ սէտաալընա միւնթազըր օլան մուղթարըզ իւլ հալ առէմէր կիպի, եալընըզ պէքլէյօր իսիմ, գուլագ վէրիյօր իսիմ, թէքմիլ հայաթըմ՝ գուվվէյի սամիհանան (լոգական գոգձարան) իսպարէթ գալմըշ իսի,

Լաբին Նօթիւլիւսին սիւրաթը թէզայիւտ իթտի, միւթլագա հիւճիւմատէն էվվել խըզ ալմագ իսթէյօր իսի, Սէֆինէսին հէր թարաֆը զանղըր զանղըր թիթրէմէքտաէ իսի,

Նակէհան պիր վավէյլա սալը վէրտիմ. միւսաաէմէ վուգու պուլմուշ իսի, լաբին բէք խաֆիֆ սուրէթտաէ, Զէլիքտէն մամուլ մահմիպին պիր թարաֆա սաբլանտըզընը սույտում, պիր թագըմ չաթըրտը վէ կըճընթը սէտալարը իչիթտիմ, Նօթիւլիւս, գուվվէյի

ֆէվդէլաաէսի իւէ զըրհլընըն թէքնէսինի, պէզաէն կյնէ կէչէրճէսինէ տէլիպ օ պիր թարաֆտան կէչմիշ իսի։

Սրթըզ սապրէ մէճալիմ գալմայարագ, ադըմ շաշմըշ վէ քէնարմտէն կէչմիշ պիր հալ իւէ տըշարը ֆըրլանըպ սաշնա կիւրսիմ։

Գաբատան նըմօ սաշնատա իսի. սաբիթ, տալղըն, մահզուն, ֆագաթ խայընանէ պիր նիկահ իւէ սոլ թարաֆտաքի բէնչէրէտէն տըշարը պագըյօր իսի։

Ղայէթ պահթալ պիր ճիսմ գաարը տէրհայէ էննէյօր իսի. Նօթիւրհւս տէ անըն հալի նէզինի (հոդեուարը) միւքէմմէլէն թէմնաշա իթմէք խոթէյօրմուշ կիպի, սէֆինէ իւէ պէրապէր սուբութ իսիյօր իսի։ Օլսուղուս եէրտէն օն մէթրօ գաատար իւէրտէ, տէրհնմիշ վէ բաշանմըշ օլան թէքնէյի կէօրսիւմ, սուլար՝ տէհչէթամիշ չամաթալար իւէ տէրուննինէ հիւճիւմ իսէյօր իսի։ Պաատէհու իւի սըրա թօրլարընը, վէ կիւվէրթէնին էթրաֆընը իհամա իսէն քէթէն չէնապիրինի քէմալի տէհչէթէ թէմաշա իթսիմ։ Էյ վա՛հ, կիւվէրթէ իւէրինաէ պիր չօգ կէօրէկլէրին էօթէ պէրի թէմէվվուճ իթտիքլէրի կէօրիւնիւյօր իսի։

Սուլար եիւքսէլմէքտէ, վէ պէտապահա աաէմլէր էօթէ պէրի գօշուշմագտա, տիրէքլէրէ սարըլմագտա, վէ սուլարըն թաղէիդի թահթընտա պիւպիւլիւպ գալմագտա իսիլէր։ Աման եա Բապպիմ, նէ՞ տէհչէթէ մէնզարէ... տէնիզին տալկալարըլըլա մէսթուր ինսանլար իւէ տօլու պիր գարընճա եուվասը...

Գալէլիմին հէյէճանընտան նաշի թաշ ու թուվանըմ քէսիլմիշ, տէհչէթիմտէն սաչլարըմ իւրէրմիշ, կէօզլէրիմ ֆէվդէլաաէ աչըլմըշ, թէնէֆֆիւսիմ միւնգաթի օլմուշ, վէ սէսսիշ սօլուգսուզ օլարագ՝ պու մէնզարէյի միւէլլէմէյէ պէն տէ պագըյօր իսիմ.

մուգալէմէթի զայրի գապիլ պիր ճաղիպէ, պէնի ճամա եաբըշտըրմըշ իսի։

Իրի սէֆինէ եավաշ եավաշ գաարը տէրհայէ էննէյօր իսի. Նօթիւրհւստէ պէրապէր նուզուլ իսէրէք, պէտապահտա սէֆինէնին հէր պիր հարաքէթինի թէմաշա իլլէյօր իսի. պիրտէն պիրէ պիր կիւրհւլթի իչիտիլսի, ատէթա ճէպհանէ աթէշ ալմըշ կիպի, թաղէիդ օլունմուշ հէվա կիւվէրթէնին տէօչէմէ թահտալարընը քհամիլէն գօբալըպ նօգարը ֆըրլաթմըշ իսի։ Սուլար օ տէրճէ գուվվէյի չէտինէ իւէ թէպէիտ օլունաուլարքի, Նօթիւրհւս պիլէ պիր եան իւղրէ բօճալաատը՝

Օ անտէ պէտապահտա սէֆինէ տահտա գիյատէ պիր սիւրաթլա պահթը վէրտի. լինսան իւէ տօլու օլան տիրէքլէր նէրտինապանլէր, չանագլըգլար, վէ նիհայէթ պէօյուք տիրէյին թէրէսի տէ սուլըն իչինտէ գալտը. պատէհու ճանխըրաշ պիր մէնզարէ թէշքիլ իսէն սէֆինէ տահի, ատէթա պիր եըղընթը կէօչկէսի կիպի կէօզտէն նիհան, վէ քէնտի իւէ պէրապէր եիւղէրճէ լինսանլարըն ճէսէտի, տէհչէթամիշ կիրտասլըն իչինտէ մահվու նապուտ օլաու։

Պու արալըգ գաբթան նըմօյա թէվէճճիւհ իթտիմ, պու տէհչէթլիւ միւնթէգիմ, զարուղ վէ ատավէթին սիւվէրը միւճճէսսէմէսի օլան պու ատէմ, տայինա պագըյօր իսի։ Հէր չէյ պիթթիքտէն սօնրա, գաբթան նըմօ, օտասընըն գաբըսընը աչըպ իչէրի կիրտի, պէնտէ արդասընտան տուրուպ քէնտինէ պագըյօր իտիմ,

Օտանըն թա գարշը տիվարը իւղէրինտէ, էվվէլճէ ասըլմըշ օլտուգլարընը սէօյլէմէյիմ թասվիրլէրին իչինտէ, կէնճ պիր գաարըն իւէ իրի չօճուգ ըհտիմ կէօրսիւմ. գաբթան նըմօ, պիր գաշ տագըդա մէղքիւր ըհտիմ

պագոտը, գօլլարընը թաավիրէ տօղրու ուղաթտը, վէ պատէհու տիղ չէօքէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաչլատը։

22

Գարբան Նըմօնըն սօն սէօզիւ.

Պու մէնզարէյի միւտհիշէտէն ոօնրա գանատլար գարանմըշ իտի իսէտ, հէնուզ սալօնըն ֆէնէրի եանմատըշ օլմադըգա գաթը պիր գարանլըգ հիւքմ ֆէրմա օլայօր իտի։ Նօթիւլիւս եիւզ այագ գատար տէրինլէքտէ, ատէթտէն խարխճ պիր սիւքիւթլէ կիտիյօր իտի, վագատյի ճանխըաչըն մէվգըսընատն ֆիրատ լիմէյէ պաչլամըշ իտի, լաքին պէօյլէ պիր սիւրաթը ֆէվգելատէ իլէ նէրէյէ կիտիյօր իտի, չըմնալա՞ մը, ճէնուպա՞ մը... պէօյլէ սուրէթը խունչիզանէտէ ախզը սարտըն սօնրա, պու ատըմ նէրէյէ գաչայօր իտի։

Օտատա ավէթի լիմանլիտէ նէտ-լանտ իլէ Գօնսէյլի կէօրտիւմ քի, սուս բուս պիր քէնարէ պիւդիւլուպ օթուրմուշլար իտի, գարթան նըմօ հադդընատա զարթը միւմքինօիզ պիր ատհշէթ հըրս իտիյօր իտիմ. ինսանլար թարաֆընատն նէ գատար սիւչարը զուլմ ու զարար օլմուշ օլսա պիլէ, ևինէ պու աէրէճէ խունչիլսին իրթիքապ իտէրէք, վահշիյանէ ինթիգամա գալգըշմայա հադդը եօգ իտի, պէնի քէնարընէ հէմ թէօհմէթ ատիվլ իսէ ատ, հիչ օլմազսա մուամէլաթը զալընանէօնէ չահիտ լիմիշ իտի քի, պու պիլէ պէնճէ չայանը թէէսիւֆ պիր հալ իտի։

Սաաթ օն պիրտէ էլէքթրիք զիյատը թէքրար կէօրինտիւ, սալօնա վարտըմ, լաքին քիմսէ եօգ իտի, ալաթլարը թէտգըդ իտուպ Նօթիւլիւսին կեահ սաթհը տէրեատէ, կեահ օթուզ այագ տէրինլիքտէ. սաաթտա եիրմի պէշ միլ պիր սիւրաթ իլէ չըմնալա տօղրու դաչըպ կիթտիյինի անլատըմ։

Խարթայը տախի կէօզտէն կէչիրիպ Մանչ պօղազը աչըղընատն կէչտիյիմիզի, վէ Նօթիւլիւսին պիրի չիտատէթը սէրիյէ իլէ չըմալէ տօղրու դութուպ տէնիզլէրինէ կէօթիւրմէքտէ օլտուղունը տախի թաատիպ իտէպիլտիմ։

Էնսայի րահատ կէօչկէ կիպի թա եանըմըզտան կէչմէքտէ օլան ուզուն պուրունլու քէօբէք պալըգլարընը, պու տէնիզլէրի մախսուս չէքիճի վէ տէրիլէրի գըրմըզը տիկէր նէվ քէօբէք պալըգլարընը, իրի տէնիզ գարթալարընը, պինլէրճէ եըլան պալըգլարընը, մագատարը եօգարըյա տիքիլմիշ իրի եէնկէճլէրի, վէ նիհայէթ Նօթիւլիւսին սիւրաթը հարաքէթի իլէ ըէգապէթ իտէն տէնիզ տօմուզլարը սիւրիւլէրինի, խէյալ մէյալ կէօրէպիլիյօր իտիմ. ֆագաթ պու հայվանաթը թէտգըդ վէ թաանիֆ իլմէնին սըրատը տէյիվ իտի. արթըգ պէօյլէ պիր խահիշ հըս իլմէյօր իտիմ։

Ադչամ իսթիւ պահրը Մուհիթի Ալթասիտէ իրի եիւզ ֆարասա գաթը մէսաֆէ իլմիշ իտիր, գարանլըգ պատտը, վէ մահիլթատըն թուլուինէ գատար տէնիզ զուլմէթ իչինտէ գալտը։

Օտատա չէքիլտիմ իսէ տէ պիր միւքիւն ույուեատմազ օլտում, թա սապահա գատար րիյատտա զըրհը-նէն տէհշէթամիզ պիր սուրէթտէ պաթմատընը կէօրիւյօր իտիմ։

Արթըդ մէզքիւը միւտհիշ վագաանըն եէվմը մուսիպէթինաէն պէրի, սայքի քէնտիմէ մալիք տէյիլ իտիմ. աճապա Նօթիւլիւս պիդի պահրը Մուհիթին հաՆկը ճիհէթինէ կէօթիւրիւյօր իտի։ Հատտէն էֆղուն պիր սիւրաթլա տայիմա չըմալ սիալէրի իչինտէն գաթը մէսաաֆէ իտիյօր իտիք. աճէպա Ըսթիյպէրկ պուրնունա Ջէմալէյլի ճէտիտին (նոր ղէմալէ) տիվար չէքլինաէ օլան գայալըգլարընա հադըաշալը՛գ մը. աճապա պահրը էպեաղ (ապիտակ ծով) Գատայի տէնիզի, Օպի քէօրֆէղի, Վարով ճէղայիրի կիպի հապան մահալէրի, վէ Ասիյա գըթաասընըն ղայրը մալիւմ սէվահիլինի տօլաշը՛գ մը, պունլարը պիլէմէմ, ղիրա կէչէն կիւնլէրի հիսապ իտէճէք հալտե տէյիլ իտիմ. պէնիմ իչին արթըդ սէֆինէտէի սաաթլար իչլէմէյօր իտի. սանքի գուԹուպլարսայըմ կիպի, կիճէ վէ կիւնտիւզ քէնտի տէվրը ինթիզամլէրինի թէրք իթմիչլեր իտի. Իտկար Բոյէնին խէյալաթը կիպի, քէնտիմի՝ հարիք իւլ սաե պիր հուտուտ տախիլինտէ պըրագըլմըղ ղանն իտիյօր իտիմ։

Ջանն իտէրսէմ, վէ էկէր հանըլմայօրսամ, – ղիրա պուլունտուղում հալէ նատարէն հանըլմագլըղըմ միւհԹէմէլ տիր. – պու հօլճուլուղումուզ, պէօյլեճէ օն պէշ եիրմի կիւն գատար տէվամ իյլէտի, վէ պու սէյահաթընըն խաթիմէսի օլան օ վագաայի միւտհիշէ զուհուր իթմէղսէ իտի, քիմ պիլիր տահա նէ՞ գատար տէվամ իտէճէք իտի։ Գաբթան Նըմնտան սալա էսէր հօգ, իքինճի սիւվարի տախի կէօրիւնմէտիյի կիպի, թայիֆէլէրտէ մէյտանէ չըղմայօրլար իտի. Նօթիւլիւս, միւԹէմատիչէն տէրսունի տէրհատե չալղանմագտա, վէ Թէճահիտի հէվա իթմէք իւղրէ, սաթԻը տէրհայէ չըղտընա, սայքի գաբագլար՝ քէնտի քէնտիլէրինէ ատըղըպ գաբանմագտա իտի. արթըդ խարիթա իւղէրինտէ մէվզըմըղ թային օլունմատընդընտան, նէրէտէ պուլունտուղումուզ գաթան պիլմէյօր իտիմ։

Շու նօգթայը տա սէօյլէմէյէ ունուԹմայըմ քի, Գանատալընըն սապր ու թահամմիւլի պիԹիւն պիԹիւնէ պիթմիչ, վէ մէյուսիյէթին տէրէճէյի նիհայէսինէ վասըլ օլտուղունտան, հիչ կէօրիւնմէյօր էտի, պիԹիւն կիւն օտասընա գարանըպ եիւղիւն գոյու եաԹըյօր իտի։ Գօնսէյլ բէք չօգ չալըշմըչ իսէ տէ, եինէ մէրգումընն աղղընտան պիր սէօղ ալամամըչ. սատըգ տէլիգանլը, Նէտ-Լանտըն, Հուպպը վաթան հըսսը-յաԹընըն ղալէպէսի լէչ ինթիհար (անձնասպանուԹիւն) իտէր տէյու բէք գօրգտուղունտան, պիր սուբէթը ֆէտտաքեարանէտե կիճէ կիւնտիւզ՝ թիզ մէշրեպ Գանատալընա, կէօղիւնիւն էօնիւնտէն այրըմայօր իտի։

Արթըդ շու հալին տէվամը գապիլ օլամայաճաղը բէք գօլայ անլաշըլապիլիր։

Պիր սապահ – տօղրուտու այընն գաչը օլտուղունը պիլմէյօրում, – վիճուտիմ բահէթսիզ օլուպ, նամիզաճ-լըգտան նէշաթ իտէն պիր նէվի ույուշուգլուգլա տալըգտան նէշաթ իտէն պիր նէվի ույումագտա իտիմ. ույանտըղընտա կըն պիր հալտե ույումագտա իտիմ. ույանտըղընտա Նէտ-Լանտը կէօրտիւմ քի, իւղէրիմէ տօղրու էյիլմիչ օլարագ, նավաշ պիր սէտա լէչ։

— Գաչաճաղըզ, տէտի։

Պու սէօղիւ տույտուղումտա, զէնպէրէքտէն թահսիլիք օլունմուշճասընա հէման եէրիմտէն ֆըրլանարակ։

— Նէ՞ վագըթ, տէյու սիւալ իթտիմ։

— Պու կիճէ, Նօթիւլիւստե հէր նէվի իհԹիյաթ պէր թարաֆ օլունմուշ տըր, զանն իտէրսին քի սէֆիլէրտա օլունմուշ տըր, զանն իտէրսին քի սէֆիլէրտա նէտե աղիմ պիր հայրէթ հիւքմֆէրմա օլույօր, նա՞սըլ, հաղըր օլաճագսընը՞զ ա՛։

— Էլպէթաէ, լաքին չիմաի նէ՞րէտէ պուլունույօրըզ։

— Նէրէտէ օլսուդումուդը պիլմէմ, ֆագաթ եվրիմի միզ գաատար ուղագտա, վէ ճիհէթը շարդըյէտէ սիս իլէ մէսթուր գարալար կէօրիւնիւյօր։

— Ա՛ճէպա պու գարա նէ՞րէսի սիր։

— Պիլմէյօրում, ֆագաթ հէր նէյտէ օլսա իլթիճա խէճէյիզ, անլայօ՞ղմուսընըզ, միւթլաքա պու կիճէ գաչաճաղըզ։

— Էվվէթ, գաչալըմ նէտա գաչալըմ, տէնիզ պիղի եուտաճագ օլսա պիլէ, եվինէ թէրէատիւտա իմմէյէվիմ։

— Վ.ադտա տէնիզ սերթ վէ րիւզկէարտտա չիտտէթլի խէ տէ, լաքին Նօթիւրիւսին խաճիճ սանտալը իլէ, եվրմի միզ գաատար պիր մէսաճէյի գաթ իմմէքտէն օ գաատար գօրդմայօրում. գաթէն թայիճէլէրտէն կիպլի օլարագ, սանտալըն տէրուն՚ինէ պիր ազ կէյէճէք, պիր գաշ չիչէ տէ աւ վազ իմմէյէ մուվաճիճագ օլապիլսիմ։

— Բէք ալա, հէր նէ վուգու պուլսա, սիզէ ըէֆագաթ իմմէյէ հազըրըմ։

— Ճունը տա սէօյլէյիմ քի, շայէտ տույուլսագ տա պիղի թուրմագ իսթէյէճէք օլուրլարսա, քէնտի մի միւտաֆաա իտէրէք նէճախմի թէլէճ իսանճէյէ գաատար օղրաշմայա դաթիյէն գարար վէրմիշիմ սիր։

— Հագդըն վար տօսթում, պէրապէր էօլսուրիւզ, ճիլ հագդըդա պէնտէ, Նէտ-Լանտ կիպլի հէր չէյի կէօզէ ալտըրմըշ իտիմ. Գանտտալը նէզախմտէն մուգավէմէթի իմմէյէ չըգտըմ, լաքին տալկալարըն չիտտէթինէ մուգավէմէթի իմմէք միւմքին օլամայըզ, կիւճ հալ իլէ այագտա տուրապիլիյօր իտիմ,

Րույի սէմա թէհտիտամիզ պիր հալ իպրաղ իտէյօր իտի, մամաճիհ գաթը պիր սիս իլէ մէսթուր օլան գարա կէօրիւնտիւյիւնտէն գաչմագ լազըմ իտի. պու ֆըրսամ հէր հալտէ վէճիթ իտիլմէմէլի իտի։

Սալճնա ավտէթ իմտիմ, գարթան Նըմոյա թէտտուճ իմմէքտէն հէմ գօրդույօր, վէ հէմ տէ մուտտուճ իմմէյէհ պիր տահա կէօրմէյէ արզու իտէյօր իտիմ. հագդընտա պիլա իսթէյիար հըրս իմտիխիմ նէճրէթ ու տէհչէթի կիպլէմէյէ միւգթէտիր օլագիլէճէ՞ք մի իտիմ. խա՛յր, հիչ պիր վագըթ, օ հալտ կէօրմէմէք էյի տիր, արթըդ մուսմահէյէհ միւէպպէտէն ունուրթմագ լազըմ իտի, լաքին պուընըյըլա պէրապէր...

Աման եա Բասպիմ, Նօթիւրիւստէ կէչիրէճէք օլտուրում պու սօն կիւն նէ՞ գաատար ուղատը։ Եալընըզ գալմըշ իտիմ. Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլ, իչի չագտըրմագագ իչին իհթիյաթէ րայէթէն պէնիմ իլէ գօնուշմատան իհթիրազ իտիյօրլար իտի։

Սատթ ալթըյա տօղրու եէմէք նէտիմ, լաքին ատա իչիճահըմ եօգ իտի, զատճէթէ տիւչար օլմամագ իչին սայգի զօր՝ իլէ եէյիսլ գարընըմը տօյուրտում։

Սատթ ալթը պուչուգ սուլարընտա Նէտ-Լանտ օտտամա կէյիսլ եավաշ սէտա իլէ.

— Վ.ադթը ֆիրատտէն էվվէլ պիր տահա եէքտիկէրիմիզի կէօրէմէյէճէյիզ, սատթ օնտա հէնուզ մատհիթաա չըգմամըշ օլուր. իսոի գարանլըգտան իսթիճատե իմմէմիզ լազըմ կէլիր. օ սատթտա սանտալա կէլինիլ, Գօնսէյլ իլէ պէն, սիզի օրատա պէքլէյէճէյիզ, տէտի։

Գանտտալը պու սօն սէօզլէրի սէօյլէյիսլ, վէ պանա ճէվապ վէրմէյէ մէյտան պըրագմայագագ տըշարը չըգտը։

Նօթիւլիւսին հանկը ճիհէթէ ապիմէթ իթախինէ անլամադ իչին սալօնա վարամ, էլի մէթրօ տէրինլիքտէ պիր սիրաթը միւտհիշէ իլէ չըմալը չարդիյէ տօղրու կիթմէքտէ օլտուղումուդը կէօրտիւմ։

Սալօնըն ճամէքեանըլարընտա պուլունան պէտավիյի թապիյէյէ (ընուԹեան հրաշալիք) աէնաաթը նէֆիսէնին, միլեօնլար գըյմէթինտէ օլան ասարընա, վէ անլերի թէշվիկ իտէնլէ պէրապեր կիւնէն պիրինտէ մահվ ու նապուտա օլմադա մահքիւմ օլան, տիւնեատէ էմնալի նամէսպուդ օ մէշհուր գօլիդսիօնա սօն պիր նադար տահա ամիճ իթտիմ։ Պու ասարը մէշհուրէյի պինինմտէ հէքք իթմէք իսթէյերէք, պիր սահթ գատար օրատա գալըպ տալկըն տալկըն թէմաշայա տալտըմ. էլէքթրիկ պիյասը իլէ թէնվիր իտիլէն, վէ չուա-յի քեվաքիպ (չողշողուն աստեղք) միտիլու բարըյանճամէքեանըլարտաքի, էմնալըդղ իսաղինէլերի սօն տէֆա օլարագ պիրեր պիրեր կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա օտամա ավտէթ իթտիմ։

Հէման գավի վէ գալըն օլան էլտիսէյի պահրիյէմի կիյինտիմ, սէյահաթնամէմի թօրլայըդ գօյնուտնա հըճիղ իթտիմ, գալտիմ չիտտէթէլէ աթըյօր իտի. տարպաթընը զապթէ գատըր օլտնյօր իտիմ. հիչ չիւպհէ հօգ քի էկէր չու հալտէ գաբթան նըմոյը կէօրտճէք օլտա իտիմ, միւթլագա իչի անլայաճագ իտի։

Լաբին գաբթան նըմո ասլա կէօրիւնմէյօր իտի, աճէպտա չու էանատէ նէ՞ եարըյօր։ Դուլաղըմը օտասընա վազ իթտիմ, իչէրտէն այագ սէտասը իչիտիկյօր իտի, գաբթան նըմո օտասընտա իտի, հէնուզ եաթմամըշ, հէր տապըդատա օտասընտան չըգըդ տա՝ պանա ֆիրար իթմէք իսթէմիյիմին սէպինի սօրաճագ զանն իտիյօր իտիմ. զարիպ պիր

խէյալաթէ տիւչար օլմուշ իտիմ։ Պու խէյալ օ գատար քէսալը գուվվէթ իթտի րի, քէնտի քէնտիմէ հէման գաբթանըն օտասընա կիտէյիմ տէ, մուտաղղանի վէ հարաքէթիմլէ լէյհի բայել այն կէօրիւպ, նադար ու հարաքէթիմլէ քէնտինէ մուգավէմէթ իտէյիմ, տէյօր իտիմ։

Պունըն տիվանէճէ պիր գիւյիմ օլտուղունա չիւպհէ իտիլէմէզ, պէրէքէթ վէրմին քի պէօյլէ պիր հարաքաթը մէճնունանէ թէշէպպիւսինտէն քէնտիմի մէն իտէպիլէրէք, հէման եաթադըմըն իւզէրինէ տիւչիւ վէրտիմ. վիճուտիմի թէշվիկ իտէն սընըրլարըմ պիր աղ քէսալը սիւբհան իթտի իսէ տէ, ֆագաթ ֆիքրիմտէքի հէյէճան, պիր միւմքին թէսքին օլամայօր իտի։

Աբրահամ Լինգօլնտան չըգըդ Նօթիւլիւսէ կիրտիկիմ տադըդատան պէրի, էյի ֆէնա կէօրտիւքլէրիմ պիրեր պիրեր կէօղիւմին էօնիւնտէն կէչտի. մէսէլա թահտէլ պահր ավճըլըգլարը, Թօրէզ պօղաղընը, Պապուադի վահշիլէրինի, Նօթիւլիւսին մահալի մէղքիւրտէ գումա սաբլանտըղընը, թահտէլ պահր մէրճանտան մէղարըղը, Սիվէյիշին կէչիտի, Սանթուրին աատասընը, Վիկո գօյունը, Ատլանթիտին խարապէլէրինի, պուղ եըղընթըլարընը, գուԹպոլ ճէնուպը, պուղ գայալարը արատընտա մահբուսիյէթիմիզի, ընպուղ գայալարը արատընտա մահբուսիյէթիմիզի, ընԹաթօթլար իլէ վուգու պուլան մուհարեպէմիզի, Կիւլֆէ Ըսթրեմտէքի ֆուրԹունայը, վանժէօրի, վէ նիհայէթ թէքմիլ թայիֆէսի իլէ պէրապեր ղարդ իտիլէն ղըրկընընդն մէնղարէյի միւտհիշէսինի... վէլհասըլ պու վազատալարըն ճիւմլէսի, պիր թէսթրօ սահնէսի էօնինտէ պուլունույօր լիմիշիմ տէ, բէյտէրբէյ բէրտէլէր վէ մէնղարելէր տէյիշյօր լիմիշ կիտի, պիրեր պիրեր բիշկեահը նադարընտան միւրուր իտէյօր իտի։

Իչթէ պունալար արասընաա գաբթան Նըմօնըն ֆէվգէլաաէ քէսալը ճէսամէթ իթաէչինի կէօրիւյօր իսիմ. սուրէթ ու սիյրէթինին ղարապէթինի. վէ մալիք օլսուղու մէհարէթ ու ճէսարէթինի խաթըրլատըգճա, քէնոի քէնսիմէ, « Խա՛յր, պու ղարիպ իւլ հալ սաէմ պէնիմ հէմճընսըմ տէյիլ սիր, չիրքէթը պէչէրիյէ մէնսուպ օլամաղ, պու տէնիզ սաէմի սիր, էվվէթ, պու սաէմ սաէթա տէնիզ բէրիսի սիր » տէմէքտէ իսիմ։

Պու էանսաէ սաաթ սօգուղ պուչուղա վարմըշ իսի. կիւյա պաչըմ չաթլայաճագ կիպի իքի էլլէրիմին իչինէ ալմըշ սըղըյօր իսիմ, կէօղլէրիմի գարաատըմ, արթըգ հիչ պիր չէյ տիւչիւնմէք խաթէմէյօր իսիմ, տահա եարըմ սաաթ պէքլէմէք ղաղըմ իսի, եանի պէնի պիւսպիւթինէն չըղարաճագ պիր միւտաէթ, տահհաշ պիր քեապուս (սարսափելի մըձաւանջ)...

Թամ պու արալըգ ղայէթ խաֆիֆ պիր էրղանուն սէտասը իչիթիմիմ. սօն տէրէճէ հիւզնէնկիվ պիր ահէնկ իլէ չալընան պու չալիը, պէնի ֆէնա հալտէ միւթէէսիր խթի. հադըգաթէն պու տիւնեայըլա րահաթաըրը գաթ իտէն պիր րուհըն ֆաճիա պախշ պիր պէսթէսի իսի. նէֆէս ալմայարագ թէքմիլ գուվվէթի խաթիմայիյէմ իլէ տինլէմէյէ, վէ հիչ օլմաղսա պունլա օլսուն էֆքեաըրըմը թէսկինէ չալըշարմ. Գաբթան Նըմօ կիպի պէնտէ պու տիլսուղ ահէնկին թէէսսիսի իլէ, տիւնեա հուտուտընըն խալիճինէ չըգմըշ իսիմ։

Պատէհու պիր միւնահաթաթի պիրտէն պիրէ պէնի ֆէնա հալտէ իւրքիւթտիւ. գաբթան Նըմօ օտասընտան չըգըպ սաօնա կիրմիշ իսի քի, պէն իսէ ֆիրար խթիմէք իչին օղատան կէչմէյէ մէճպուր իսիմ. տէմէք պիր տահա քէնտիսինէ թէսատիւֆ խտէճէյիմ,

պէնի կէօրէճէք, վէ պէլքիտէ սէօղ սէօյլէյէճէք. մուտմաինէյհին պիր հարաքէթի թատավվուրըմըղը մահվա, վէ պիր սէօղիւ պէնի միւէպպէտէն սէֆինէտէ հարս խթմէյէ քնաֆի իսի։

Մամաֆիհ սաաթ օնա եադըլաշմըշ, վէ օտաճոան չըգըպտա արդատաչլարըմըն նէղտինէ կիթմէք վադթը կէլմիշ իսի։

Գաբթան Նըմօ գարշըմտա տիքիլտէ պիլէ եինէ թէրէտատիւտ իտէմէղ իսիմ. ուսուլ իլէ օտամըն գաբուսընը աչըրմ, խթիխաղ խթատիյիմ իհթիյաճէ բաղմէն, գաբու ըէղէլէրի իւղէրինէ տէօնէր էքէն, միւտհիշ պիր կիւրիւլթիւ հասըլ իսիյօր զանն խթատիմ. իհթիմալ քի պու կիւրիւլթիւ եալընըղ խէյալինտէ մէվճուտ պուլունույօր իսի։

Նօթիւլիւս տարաճըգ կէչիտէլէրինտէն զայէթ եավաշ պատարագ, վէ սաէթա եէրտէ սիւրիւնէրէք իլէրլէյօր, վէ գալպիմին չարըմասընը զապթ իտէպիլմէք իչին հէր սաըմա թէվագուֆ իտէյօր իսիմ։

Սալօնըն գաբըսընա վասըլ օլուսլ ուսուլ իլէ աչտըմ, իչէրիտէ գօյու պիր գարանլըգ հիւքմֆէրմա իտի, էրղանունըն հազին սէտասը տէվամ իլլէյօր իտի, Գաբթան Նըմօ օղատա իսէ տէ, պէնի ասլա կէօրմէտի. հաթտա զանն իտէրսէմ սալօն թէնվիր իտիլմիշ օլսա պիլէ, եինէ պէնի կէօրէմէյէճէք պիր հալտէ մէճպուսլ (յասիչտահկեալ) պուլունույօր իսի։

Ընումշագ խալընըն իւղէրինտէ սաղա սօլա չարըմագսըղըն վէ եըլան կիպի եիւղիւն գօյու սիւրիւնէրէք, պէշ տագըդա զարֆընտա քիւթիւպհանէյէ աչըլըր օլան սաօնըն ուճունտա վադը գաբընըն եանընտա վասըլ օլտուսմ։

Հէման գաբըյը աչմագ իւղրէ լքէն, գուլաղըմա

չարբան գաբթան Նըմճնըն խաֆիֆ պիր « ահ » սէտասը, պէնի օրատա մըխլայը վէրտի. գաբթանըն նէրինտէն գալդըրըրնը անլատըմ, հաթտա փիթիւպհանէնին տէրունինտէ Ճանմագտա օլան գանտիլին նիմ ղիյասը սայէսինտէ, խէյալ մէյալ սիմասընը պիլէ կէօրէպիլտիմ. մուհաիլէյհ, էլլերի կէօյսիւ իւղէրինտէ օլարագ քէմալի սիւքիւթ իլէ, վէ ատէթա պիր խէյալի կէօյկէ կիպի պանա տօղրու կէլիյօր իտի. սատրընընը՝ ապիմ պիր թաղէիք ալթընտա օլմասըլըլա կիւճ հալ իլէ նէֆէս ալըյօր իտի: Ա՛հ ու էնինէլերինի զապթէ չալըշագ չու սէօղլերի մըրըլտանտըղընը իչիթտիմ քի, Գաբթան Նըմճնըն դուլաղըմտա դալան սօն սէտասը տըր:

— Եա՛ դատըրը միւթլագ օլան ճէնասը Ալլահ, Եէ՛թէր, եէ՛թէր արթըգ...

Ա՛ճէպա պու դարիպ ատէմին գալպինտէն ճօշան չու քէլիմէլէր, ազասը վիճատանտէն իլերի կէլմէ պիր իչթիրա՞ֆ մը... պիր խաթիղֆա՞ր մը իտի:

Ֆէնաիմտէն կէչմիշ պիր հալ իլէ քէնտիմի փիթիւպհանէյէ ապթալմ, վէ նէֆէս պիլէ ալմայագ օրթա ներտիպանտէն չըգըպ եօգարըտա տար կէչիտէն իլերլէմէքլէ, սանտալըն օլտուղու եէրէ կէլտիմ, Զաթէն իբի արգատաչլարընըն կիրմիշ օլտուգլարը տէվիքտէն պէնտէ կիրտիմ,

Սանտալըն իչինտէ պուլունույօր իտիք, հէման արգատաչլարընա.

— Գաչա՛լըմ, գաչա՛լըմ, տէյու հայգըրընճա, Նէտ-Լանտ.

— Շիմտի, տէյու ճէվապ վէրտի:

Նօթիւլիւսին տէմիր վիճուտինէ այըլան տէվիք, Գանատալընըն էլտէ իթմիշ օլտուղու Ինկիլիզ անախթարը ապէսինտէ գաբանտը, վիտալար սըգըշտը, քէ-

զալիք սանտալընն տէվլիտէ քէնտի գաբատըլըլա գաբանտը, վէ Նէտ-Լանտ տէրհալ սանտալը սէֆինէյէ բապթ խէն վիտալարը սէօքմէյէ պաշլատը:

Թամ պու ատրալըդ պիրտէն պիրէ իչէրտէն պիր թագըմ սէտալէր իչիտիլտի, ևիւքսէք սէսլեր իլէ միւքեալէմէ խոխկիյօր իտի. աճէպա նէ՞ վար, ֆիկրարըմըզը տույմուշլա՞ր մը իտի. պէն պու միւլահաղատէ իքէն, Նէտ-Լանտըն էլինէ պիր խանչեր սըգըշտըրտըղընը հըսա իթտիմ, պըչաղը էլինտէ սըգը սըգըյա թուքմուշ օլտուղում հալտէ.

— Էվէ՛թ, իչիտիքլէ էօլէլիմ, տէյու հայգըրտըմ.

Գանատալը մուամէլաթընը թէրք խտուպ թէվագուճ իթմիշ իտի. Նօթիւլիւսին տէրունինտէ պէլքի եէրմի տէճա թէքրար խոխկէն պիր քէլիմէ, տէհշէթլու պիր քէլիմէ, կիւրիւլթիւնէն սէպէպի նէ օլտուղունը, վէ պիրչէ այըա օլմատըղընը պանա պիլտիրտի:

Թայիճէլէրին ճիւմլէսինտէ պիր պըղը:

— Մալիսթրօմ մալիսթրօմ, տէյու պաղրըչըյօրլար իտի.

« Մալիսթրօմ » պուլունտուղումուղ չու հալի հավ իչթիմալ իչինտէն, պունտան տէհշէթլու պիր քէլիմէ տահա գուլաղա չարբատագ իտի. տէմէք օլուր քի Նօրվէճիյա սէվահիլինին էն թէհլիքէլի նօգթալարը օլան Մալիսթրօմ մէվգըսընտա պուլունույօր իտիք. սանտալ թէմամ վիճուտինտէն այըրլաճաղը ատագըդատա, Նօթիւլիւս օ միւտհիշ կիրտասըն իչինէ սիւրիւկլյօր իտի:

Զօգլարըն մալիւմի տիր քի, ճէղրումէտ (մակընթացութիւն) զէմանընտա Նօրվէճիյատա վագը, ֆէրոյէ իլէ Լօֆոտան ատալարը արտասընտա սըգըշտան սուլար, մուգավէմէթի զայրի միւնքիւն պիր չիտատէթլե

ոբշարը ֆըրլար , վէ էօյլէ պիր տէհշէթլիւ կիւրտալ հասըլ իտեր քի , իչինէ տիւշէն հիչ պիր կէմի պու անէ գառար դուրթուլամընը ոբը . ուֆուդըն հէր նօգթասընան կելէն տաղլար գառար տալկալար , լանէնգաթի պուրայա հիւճիւմ իլէ , « Պահրը Մուհիթին կէօպէյի » թէամիյէ գըլընան պու միւհիւք վէ տէհշէթամիվ կիւրտալը թէշքիլ իտէրլեր քի , գուվվէյի թէպեիտիյէսի (ձգոդական զօրութիւն) տէրուննը տէրեատէ օն պէշ քիլօմէթրօ գառար իմթիտատ իտեր , պու կիւրտալը տէհշէթմընալ , եալընըզ կէմիլէրի տէյիլ , իլլա պալէնա պալըգլարընը , վէ չըմալ տէնիզլէրինէ մախսուս պէյազ այըլարը պիլէ , գառըը տէրեայէ չէքիլ մահվ իտեր :

Իչթէ Նօթիւլիւս , գաբթան Նըմճընըն էլի իլէ եա էնգաստէն , վէ եախօտ զայըլ իմթիյարի օլարադ պու կիւրտալըն իչինէ տիւշմիւշ իտի . սէֆինէ՝ տայիմա պիր տայիրէ թէրսիմ իտէրէք , ադընթը իլէ պէրապէր տէօնտիւքճէ տէօնէյօր իտի , Պու տայիրէլէրին մուհիթի կիմտիքճէ ուֆալմադտա իտի , հէնուզ Նօթիւլիւսէ մէրպութ օլան սանտալըմըզընտա , քէնտիմի իլէ պէրապէր ֆէվգէլատէ պիր սիւրաթլա տէօնէն ֆըրըլտադ կիտի տէօնտիւչիւնի հըսս իտիյօր իտիք . արթըդ պուլունտուղումուզ հալի հավլ իչթիմալի թարիֆտէն իտ , օգուչանլարըմըզընդըն թատավվուրընա իհալէ իտէրիմ , Ետ գառարընը սէօյլէյիմ քի , տէհշէթիմիզ հառոը զայիթէ վարմըշ օլտուղու հալտէ , պաշըմըզ տէօնմէքտէ , վէ քէնտիմիզտէն կէչմէքտէ իտիք , դանըմըզ ճէվան իտէմէզ օլտու , նէֆէսիմիզ քէսիլտի , հըսաբյաթըմըզ պիթտի , միւթթասըլ սօուգ սօուգ էճէլ թէրի տէօքէյօր իտիք , հէյէ սանտալըմըզընդըն էթբաֆընտաքի կիւրիւթի՝ թատավվուրըն խարիճինտէ

առտ օլունմալը տըր , նա Բապպիմ , նէ՞ չամաթա , նէ՞ կիւրիւթի , էօյլէ տէհշէթամիվ չամաթալար հասըլ օլտու քի , պիր գաչ միլ մէսաֆէլէրէ գառար աքսէնտաղը տէհշէթ օլտուղունա չիւպհէ իտէմէմ , կիւրիւթի՝ տայիմա իճրայի թէտավիւր իտէն սուլար իլէ , կիւրտալըն թա գատըընտա պուլունան գայալարա չարըրըյօր իտի . Նօրմէճիյալըլարըն տէտիկի կիպի , պու գայալարա չարըրան էն պաթթալ ադաճ քիւթիւքլերի , վէ էն աէրթ ճիսիմլերին , անը վահիտատէ եուֆգա կիպի եամեասը օյաճաղը տէրքեար իտի ,

Աման եա Բապպիմ , նէ՞ տէհշէթամիվ պիր հալտէ պուլունույօր իտիք , ան պէ ան մահվ օլմադ իւղրէ իտիք , Նօթիւլիւս առէթա պիր ինսան կիպի ճան հադըրլա տէնիվ իլէ բէնչէլէշմէքտէ , վէ տիւշմիւշ օլտուղու պու վարթայի մուհիքէյէ գարշը քէնտիմինի միւտաֆաա իթմէքտէ իտի . վիճուտի չաթըը չաթըը չաթըրտայօր իտի . պաղէն տիրէք կիպի պաշ ևօգարը տիքիլէրէք , պիվ տէ՝ անընլա պէրապէր , ուֆուգա տօղրու տիքիլմիշ պիր վազիյէթ այըյօր իտիք ,

Պիր արալըդ Նէտ-Լանտ քէլամէ ադաղ իտէրէք .

— Քէնտիմիվի սըգը թուրթալըմ , վիտալարը սըդրշարըմադ լազըմ տըր , պէյրի պէօյլէ Նօթիւլիւսէ մէրպութ գալարդճա խէլաս օլապիլիրիվ , չինքի . . .

Հէնուզ Գանատալը սէօվլունի պիթիրմէմիշ իքէն , դուլապլարը սաղըրլատաճադ տէրեճէտէ տէհշէթլիւ պիր չաթըրտը հասըլ օլտու , վիտալար գօրմուշ օլմադըլա սանտալ տէյիլին իչինտէն գուրթուլտու , վէ Նօթիւլիւսին վիճուտինտէն այրըլարադ , աաէթա չիտէթլէ ամըրմըշ պիր սարան թաշը կիպի , կիրտալըն տէրուչինէ ֆըրլայը վէրտի ,

Գու էանատէ պաշըմ սանտալըն տէմիր տայիրէլէրինէ չարըմադլա , քէնտիմինէն կէչմիշ , վէ սէրսէմլէյուդ միւգմիւհալ պայըլա գալմըշ իտիմ ։

ԽԱԹԻՄԷ

Իշխէ Թահատէլ պահր օլան սէյահաթըմիզըն խաթիմէի չուննան իպարէթ տիր. Ֆիրար կիճէսինաէ նէ՞ օլաու, նէ՞ լեր կէչսի, սանսալըմըզ Մալիսթրօմլըն տէհչէթլու կիրտասլընսան նա՞սըլ դուրթուլաու, Նէտալանա, Գօնաէվ վէ պէն, նէ՞ սուրէթլէ կիրտասլըն իչինէն չըդըպ սահիլի սէլամէթէ վսալ օլապիլմիշ իտիք։ Գունլարտան սոնա խապէրիմ եօդ, Ֆաղաթ պիր աղ ադըմ պաչըմա կէլսինաէ, քէնարիմի Լօֆօտան ատասը սապինէրինաէն, Ֆաղըր պիր պալըգճընըն գուլիպէսինաէ եաթմըշ պուլսուսմ. իբի սաղլըգ արգատաշլարըմ, սաղ սէլիմ օլսուգլարը հալաէ եանըմսա օթուրմուշ էլլէրիմի օվալայօրլար իտի. քէմալի չիտաէթլէ հէման եէքսիկէրիմիզէ սարըլըպ էօրիւշտիք։

Գու էննատէ Ֆրանսայա ավաէթի տիւչիւնմէք դապիլ սէյիլ իտի, պիրա նօրմէճիանըն չըմալ ճիհէթի իլէ ճէնուպ ճիհէթի մապէյնինաէ, վասէթայի միւլհաթ գաթ բէք նասիր տիր։ Իմոի պիզպարուր օն պէշ կիւնաէ պիր քէրէ չըմալ պուրնունա իշլէյէն վաբօրըն կէչմէսինէ ինթիզար իթմէլի իտիմ։

Օ հալաէ պիզի գուլիպէլէրինաէ միւսաֆիր իտէն Ֆաղըր, Ֆաղաթ ալիճէնսոգ պալըգճըլարըն մէսաբէնինաէ, սէրկիւզէչթիմիզի հավի օլան իշպու սէյահաթնամէմի պիր տահա կէօդաէն կէչէրտիմ, հէր ճիհէթի սըհհէթէ միւթապըդ օլուպ, հիչ պիր վազտա ունուտուլմամըշ, վէ թէֆէլլուսաթա տալա միւպալաղա իտիլմէմիշ տիր. պէնէյի պէշէրին թէգալլուպ իտիմէյճէյի, վէ պինապէրին ինանամայաճաղը թահատէլ պահր իշպու սէյահաթնամէմ, հավըդի պիր հիքմայէ տիր, հիչ չիսպհէմ եօդ չի, կիւնիւն պիրինաէ թէրազգըյաթը ուլսմ ու Ֆինուն սայէսինաէ, կիտիլէճէյի վէ վէ կէղիլէճէյի միւմքինսիզ կէօրիւնէն գաալը սէրլէ ճէնուպ ճիհէթի մապէյնինաէ, վսալ կէչմէսինէ ինթիզար իթմէլի իտիմ։ Իմոի պիզպարուր օն պէշ կիւնաէ պիր քէրէ չըմալ պուրնունա իշլէյէն վաբօրըն կէչմէսինէ ինթիզար իթմէլի իտիմ։

Օ հալաէ պիզի գուլիպէլէրինաէ միւսաֆիր իտէն Ֆաղըր, Ֆաղաթ ալիճէնսոգ պալըգճըլարըն մէսաբէնինաէ, սէրկիւզէչթիմիզի հավի օլան իշպու սէյահաթնամէմի պիր տահա կէօդաէն կէչէրտիմ, հէր ճիհէթի սըհհէթէ միւթապըդ օլուպ, հիչ պիր վազտա ունուտուլմամըշ, վէ թէֆէլլուսաթա տալա միւպալաղա իտիլմէմիշ տիր. պէնէյի պէշէրին թէգալլուպ իտիմէյճէյի, վէ պինապէրին ինանամայաճաղը թահատէլ պահր իշպու սէյահաթնամէմ, հավըդի պիր հիքմայէ տիր, հիչ չիսպհէմ եօդ չի, կիւնիւն պիրինաէ թէրազգըյաթը ուլսմ ու Ֆինուն սայէսինաէ, կիտիլէճէյի վէ վէ կէղիլէճէյի միւմքինսիզ կէօրիւնէն գաալը սէրլէ ճէնուպ ճիհէթի մապէյնինաէ, վսալ կէչմէսինէ ինթիզար իթմէլի իտիմ։

մէմ, լաբին նէ՞ վազիֆէմ, իսթէը ինանսըլար իսթէը ինանմասըլար, պէն եալընըզ եինէ թէբրար իտէրէք վէ հադգըմ օլարագ սէրիմ քի, օն այտան ագ պիր նօգսան միւտաէթի զարֆընսա եիրմի պին Ֆարսախ մէսաֆէ գաթ իթմտիմ. նագլ իթմտիմ մէզքիւր պէտայիյի պահրիյէյի (ծովային հրաշալիք) վէ հայրէթէնկիզ մէնզարէլէրի, պահրը Մուհիթի քէպիսի, պահրը Ամէրի, պահրը Սէֆիտի, պահրը Մուհիթի Ամլասիյի, վէ պահրը միւնճէմիտի ճէնուպի վէ չըմալ գաարընսա կէզերէք, րայէլայն թէտգրդ վէ թէմսալա իտէալիլտիմ։

Ֆաղաթ Նօթիւլիւս նէ՞ օլաու, աճէպա Մալիսթրօմ կիրտասլընըն մուհիմ քէնէէսինաէն գուրթուլսալի՞ մի, աճէպա գարթան Նըմո հէնուզ պէրհայա՞թ մը սը՞ր, պահրը Մուհիթ գաարընսա հարաքեաթը ինթիգամճուեանէսինէ սէվամ իտիյօ՞ր մը, եօգսա իճրա իթմտիյի օ սօն խուներիզվէքսէն սօնրա արթըգ ադոզը սարսէն Ֆարի՞զ մի օլաու։ Ամճէպա կիւնիւն պիրինաէ, սէրկիւզէչթինի միւհիթէվի օլան օ սաճ գուրթույը, տէնիզ սայկալարը սահիլի սէլամէթէ ամաճագլա՞ր մը. նիհայէթ կիւնիւն պիրինաէ պու սահէմին հադգդի իտիմնի էօյրէնէպիլէճէ՞քմիյիմ, աճէպա պիր կիւն թէհատիւֆ, ղարզ ու թէլէֆ օլան հարալ սէֆինէսինին միւսիյէթի իլէ, գարթան Նըմոնըն մէնսուզ օլտուղու միլլէթի պանա պէյան իտէճէ՞ք մի տիր։

Գունլարը պիլմէյէ մուվաֆֆաղ օլաճաղըմը մէմուլ իտէրիմ. Ֆէզալէք գավիյէն մէմուլ վէ էճնիյէթի իտէրիմ քի, Նօթիւլիւս մալէք օլտուղու դուվվէյի Ֆէվդէլատէսի սայէսինաէ, օ տէհչէթլու կիրտասլէ ղալէպէ չալարագ, պունճա սէֆինէլէրին մահվ ու նապուտ օլտուգլարը մէզքիւր վարթայի միւտհիշէտէն գուրթուլմուշ տըր, էկէր պու պէօյլէ իսէ, եանի գարթան Նըմո, սայիմա իբինճի վարթանը օլան պահրը Մուհիթտէ սաբին օլսյօրսա, ինշալլահ էֆքէարը ինթիգամճույանէսինաէն Ֆարիզ օլուր, գալալինաէ ալէվկիր օլան աթէշի ինթիգամ սէօնէր, քեաշքի օ պինէլերճէ պէտայիյի թապկէնին մէնզարէսի, անըն հըսսը ինթիգամընը

թէսկին խոխպաէ, օ վադըթ միւնթէգիմ օլան գաբթան նըմճնըն եէրինէ, հալընըզ ալիմ պիր զաթ գայըմ օլայըրը, վէ օ հալաէ թահմեէլ պահր թէսդըգաթընա տէվամ իտուպ, պէնիյի պէշէրին իսթիֆաատէսինի մուճիպ օլայըրը։

Գաբթան նըմճնըն սէրնիւվիւշթի (ճակատագիր) նէ գատար աղրէպ, վէ նէ գատար հարիզ իւչ ատէ իսէ, օ նիսպէթաէ տէ ալի վէ ճէյի տիր, պէն մէկէր պունը պիղդաթ թէճրիւպէմ իլէ անլամըաօրմ մը, խարիճ էղ թապիաթ (արտաքոյ բնութիւն) օլան պիր էօմր իլէ օն այ գատար մումանիլէյհ իլէ պէրապէր եաչամաօրմ մը, պինաէն ալէյհ պունատան ալթը պին սէնէ ագաէմ քիւթիւպը մուգատաէսէտէ կյրատ պուլուան «կիրատալը պահրըն ամիգինի էօլչմէյէ քիմ միւթթէսիր օլապիլմիշ տիր»։ (Ո՞ գիտաց չափել գնտրութիւն անդնդոց) սիւալինէ, պէ հագդըն ճէվապ վէրէճէք իբի ատէմ վար տըր քի, իշթէ անլէրտէն պիրի գաբթան նըմճ օլտուղու կիպի, սիկէբի տէ մին ղայրի հատտին պէնիմ։

Ի Թ Ա Մ

Բէսիտէյի հիւանի խիթամ օլան իշպու բօմանն, ԿԻՋԼԻ Ա.ՏՍ. վէ ԳԱԲԹԱՆ ԿԸՐԱՆԹԸՆ ՁՕՃՈՒԴԱԼԸ նամ եինէ ֆէննի բօմանլարա իրթիպաթը օլուպ, նօթիւվա իլէ գաբթան նըմճնըն նէթիճէյի ահվալի օրատա կէօրիւլէճէյինատէն, գարիյնի քիրամըն ապղուսը մուճիպինճէ տէրտէսթը թատ օլան ԱՄԻՐԻԳԱՆԸՆ ՔԼՃՅի տէյու թարիխէ միւսթէնիտ օլուպ, պիր ճիլատէն իպատրէթ պուլունան հիքմայէնին խիթամընտան սօնրա, մէզ քիւր ֆէննի բօմանլարըն տախի ապդա ապդայա մէյատանը ինթիշարէ վազ օլունաճաղը պէյան օլունուր։

Կ. Պհայէրեան

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Արմ ССР
Ա. ԱՄ. Ա Մասիսյան

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007264 2
ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007263 1